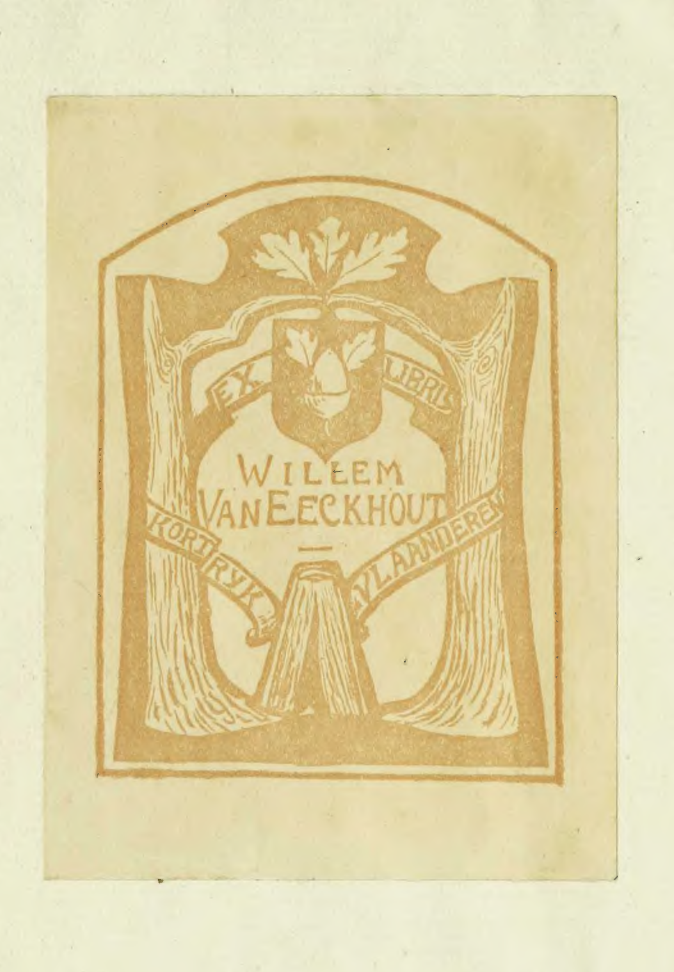
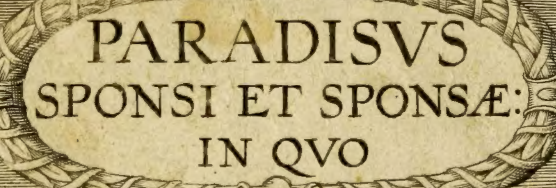

EX LIBRIS
WILLEM
VAN EECKHOUT
KORTRYK
VLAANDEREN

MESSIS
MYRRHÆ ET AROMATVM,
ex instrumentis ac mysterijs
Passionis CHRISTI colligenda,
vt ei commoriamur.

ET

PANCARPIVM MARIANVM,
Septemplici Titulorum serie
distinctum:
vt in B. VIRGINIS odorem curramus,
et CHRISTVS formetur in nobis.

Auctore P. IOANNE DAVID,
Societatis IESV
Sacerdote.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Balthasarem et Ioannem
Moretos fratres.
M.DC. XVIII.

Sereniſſimis
ALBERTO
ET
ISABELLAE
CLARÆ EVGENIÆ
Belgicæ Principibus.

VT olim adequitanti improuisò Artaxerxi, ruſticanus neſcio quis è prę̨terfluente Cyro hauſtã manibus lympham, alius item ingens in vanno malum punicum, obtulerunt; ita ego nunc vobis, SERENISSIMI PRINCIPES, exiguum hunc SPONSI AC SPONSAE PARADISVM, chartaceo velut in campo, offero, conſecroque. In eius quidem prioris partis areolis, tu MAGNE ALBERTE, MESSEM MYRRHAE ET ARO-

MATVM, ex Dominicæ Passionis instrumentis collectam, inuenies; cuius odore ac virtute, cùm in propriæ salutis curâ, tum in incumbentis tibi gubernationis solicitudine, magis magisque animeris, & porrò etiam armeris. Altera verò PARADISI pars, te propriè, ISABELLA CLARA EVGENIA, spectabit, MARIANVM PANCARPIVM; in cuius amœnissimis plantariis, quinquagenos Deiparæ Virginis titulos, è sacræ Scripturæ viridariis collectos, magna varietate velut in quincuncem digestos, reperies.

Vt autem in vobis, quod Deus coniunxit, ego non separem; non pœnitendos etiam vtrâque ex parte fructus coniunctis animis reportabitis. Ex illâ quidem, laborum pœnarumque suauiamaros Saluatoris nostri manipulos, in mentis horreum colligetis; ex hac verò, omnigenis decerptis floribus, pancarpias pangetis corollas. Denique, vt eximiam vtriusque vestrûm in Deum eiúsque Matrem pietatem augebitis;

gebitis; itą oneris veſtri molem leuari (vires & animos inſpirante ipſo PARADISI Domino & cultore) ſentietis.

Hoc itaque, SERENISSIMI PRINCIPES, candidum ſinceri erga vos animi monimentum boni conſulite. Quos vt Dominus exercituum & Princeps pacis, bello ac pace proſperet, æternumq́ue coronet, opto voueoq́ue. Ipris Flandriæ, prid. Kal. Iulij, M. DC. VII.

VV[arum] CC[num]

Seruus in Christo

Joannes Dauid.

Ad eoſdem Hendecaſyllabon.

HVnc orbem Deus ille qui potenti
Nutu temperat, vſquequaque præſens,
Jmmotus mouet omnia, vnus omnes
Curas expedit omnium abſque curis.
At, quibus populos dedit regendos,
Ne ſub mole gemant negotiorum;
Alternare vices laboris, & mox
Frontis horridula explicare iußit.
Ergo & ſabbata conquieuit ipſe
Atque ardoribus à meridianis,
Ad auram PARADISI *inambulauit.*
Hanc legem ſequere, vt Deum ſequare,
Magne ALBERTE *aquilis, potenſque Belgis,*
Cum CLARA EVGENIA *tuá* ISABELLA,
Ad portum Oceani negotioſi,
Quondam cùm vacuas habebis horas,
Hunc intra PARADISVM, *amœniorem*
Hortis Alcinoïque, Adonidiſque;
Hortiſque Heſperidum feraciorem.
Non hîc igniuomi excubant dracones,
Non ſerpens vetus intimat venenum:
Sed, ſi qua eſt Panacea ad intimatum,
Hortis inuenies in his virentem.

LE-

LECTORI BENEVOLO;
ſuper vtriuſque Libelli conſenſu.

EN tibi, candide Lector, PARADISVM SPONSI ET SPONSÆ, binis conſtantem Libellis, immò geminis, vnoque partu in lucem effuſis: Nomen vni MESSIS MYRRHÆ ET AROMATVM, alteri PANCARPIVM MARIANVM.

Hi tametſi conſtant per ſe ſinguli, alter tamen alterius poſcit opem, germaneque conſpirat. Prior nos docet cum Chriſto mori; poſterior rediuiuos in Chriſto viuere, immò Chriſtum in nobis: & eatenus quidem Matris eius fungi officio, virtutemque adumbrare, donec formetur in nobis Chriſtus: quo deinde fiat, vt huius per Matrem imitatores effecti, ſpiritales Mariæ filij Chriſtique fratres agnoſcamur: qua de re fuſiùs in vtriuſque Libelli Præfatione atque Præambulis.

Hæc modò te monitum volui; ne, quæ aptè coniuncta, ignarus diuellas: quamquam & altero ſine altero frui, in tui emptoriſque erit arbitrio.

In vtroque modus ſpiritalis ſoliloquij ſeruatus, inflammandæ in Deum pietati. Tu, ſi voles pro concione in exhortationem vertere, ex characteribus in iconibus & margine mutuò reſpondentibus rem colliges, & quibus voles verbis conueſties. Boni conſule, Lector, & fruere.

PRÆFATIO.

INSTRVMENTA PASSIONIS DOMINICÆ, amice Lector, hunc in finem, eo quo vides modo, tractanda suscepi; vt nobis per condignam mortificationem fiant instrumenta salutis & vitæ. Id enim nos suo docet exemplo SPONSA, talibus verbis vsum atque vtilitatem huiusmodi applicationis insinuans: *Fasciculus myrrhæ Dilectus meus mihi: inter vbera mea commorabitur.* Et, quia istud in se velut in speculo nobis D. Bernardus expressit; eius hac de re verba praximque subiiciam. Hæc mea, inquit, sublimior Philosophia; Scire Iesum, & hunc crucifixum. Ego, fratres, ab ineunte mea conuersione, pro aceruo meritorum, quæ mihi deesse sciebam, hunc mihi fasciculum colligare, & inter vbera mea collocare curaui, collectum ex omnibus anxietatibus & amaritudinibus Domini mei.

Cant.1

Ser.43. super Cant.

Ita & aliis locis, tum in se, tum in D. Paulo (quem vas electionis à Domino vocatum, ipse reuerà vas aromaticum appellat, refertum omni puluere pigmentario) declarat quantæ sit energiæ, viua Passionis Christi meditatio; quâ velut in hortum dolorum ipsius introëatur, & de myrrha amaritudinum eius fasciculus compingatur, qui tandem in suaueolentia aromata commutetur. Quòd si nos quoque ad

eius

eius imitationem fecerimus ; veniet tunc & ipſe Sponſus animarum noſtrarum ad nos, velut ad hortum ſuum aromatum, gratum & peramœnum ; iuxta illud ; *Dilectus meus deſcendit in hortum ſuum, ad areolam aromatum.* Cant. 6
Non vt patiatur iam, quia paſſus eſt ſemel ; verùm vt paſcatur in hortis, & lilia colligat : virtutes ſcilicet candidæ caſtitatis, puræ intentionis, mundi cordis, niueæ innocentiæ, columbinæ ſimplicitatis, immaculatæ conſcientiæ, cæleſtiſque conuerſationis ; ipſaſque adeò animas ſanctas ſibi aſſociet ; hîc per gratiam, & in vita futura per gloriam. Iam, ad PRÆAMBVLVM horum, veſtigia conuertamus ; quod tribus facibus illuſtratum, rem omnem ingreſſuris aperiet.

PRÆAMBVLVM,

Tripartitam præsenti Libello præferens facem.

Fax prima Præambuli.

Rom. 6. QVANDOQVIDEM, *teste Apostolo, ad hoc Christus mortuus est, vt & nos eidem commoriamur; & quomodo surrexit à mortuis per gloriam Patris, ita & nos in nouitate vitæ ambulemus: meritò illa omnia, quæ pro nobis perpessus est, ita toto animi nostri complexu recolamus, vt per singula tormenta eorumq; instrumenta hoc sentiamus in nobis, quod & in Christo Iesu non tam legimus quàm quasi ante oculos conspicimus exerceri. Vt non solùm in ipso, per pretij & Mediatoris modum, sed & in nobis verè ac realiter actum illud commemoremus, quod idem subdit Apostolus: Hoc scientes, quia vetus homo noster simul crucifixus est, vt destruatur corpus peccati, vt vltrà non seruiamus peccato. Si autem mortui sumus cum Christo, credimus quia simul etiam viuemus cum Christo.*

Vt igitur præcipuum hunc fructum ex INSTRVMENTIS *passionis Dominicæ ipsi Christo reportemus, magna nobis est opus charitate, quæ ex Dominicæ charitatis consideratione, velut attritu quodam, accendatur. Quo fiat, vt non solùm ipsum redamemus, verùm etiam pro ipso quoque libenter aliquid patiamur; vtq; peccatis*

catis

catis mortui ab iiſdem nobis caueamus, quæ illum ad tam horrenda támque amara ſupplicia pertraxerunt. Quis enim non obſtupeſcat præ rei nouitate? Fuſus eſt ſanguis medici, & factum eſt medicamentum phrenetici.

Vt igitur, quantum noſtræ fragilitati licebit, Chriſto pro nobis paſſo in vera paſsionum noſtrarum mortificatione conformemur; pulchro ſchemate ob oculos nobis ſtatuamus, qualitèr nos eum, ad expendenda delendaq́ peccata noſtra modo quodam attraxerimus: Et quo pacto nos ipſe viciſsim, peracta expiatione, ad contemplandam delibandamq́ ſuæ paſsionis amaritudinem inuitet. Audire verò videreq́ iſtud licebit, ſub Sponſi Sponſæq́ nomine, in Cantico canticorum aptiſsimè figuratum: quod hîc, animâ noſtrâ Sponſæ vices obeunte, ob oculos ſtatuemus.

Fax ſecunda Præambuli.

AVdiamus itaq́ animã noſtram, per Sponſam in Cantico ſignificatam, Chriſto ſponſo ſuo loquentem, eumdemq́ ad myſterium Redemtionis humanæ, per acerbæ Paſsionis agonẽ, inuitantem:

A Veniat Dilectus meus in hortum ſuum: & comedat fructum pomorum ſuorum. *Cant. 5*

Hortus dilecti mei, paradiſus; hortus eius, animus humanus; hortus eius, totus mundus, quantumuis immundus. Sed hortus iſte, qualiſcumque, ab initio non fuit ſic: nec eſt modò, ſicut
B *eum plantauerat à principio. Factus eſt hortus eius, aſtu ſerpentis fraudulenter irrepentis, & incuriâ noſtrâ qui eum malè cuſtodiuimus peiuſq́ operati ſumus, factus eſt (inquam) modò cubile dra-*

draconum, ſpelunca latronum, & ſilua ſpirituum malignorum, mortis & peccati atriũ execrandum.

Veniat itaque Dilectus meus; qui me, etiam inimicam factam dilexit, miſerens mei; méque elegit, priuſquam ego eum eligerem, vel diligerem. Veniat in hortum ſuum. Confuſus quidem, immutatus & inuerſus eſt, verumtamen eius eſt. Domini ſiquidem eſt terra, & plenitudo eius; orbis terrarum, & vniuerſi qui habitant in eo. Hereditas
Matth. 21. *eius eſt: itaque veniat heres, non ampliùs mittat ſeruos, Prophetas. Filium fortè reuerebuntur, & fructum dabunt agricolæ.*

Veniat, qui venturus eſt, in hortum ſuum, deſolatum, vaſtatum, & ab alienis iniquè vſurpa-
Ioan. 1. *tum. Veniat Dei Filius in mundum; & Verbum caro fiat, habitétque in nobis, & videamus gloriam eius, gloriam quaſi Vnigeniti à Patre; & fiat primogenitus ex virgine Matre.*

Eſth. 7. *Surgat Aſſuerus, non tamen ſeuerus, ſed aſſertor verus ſalutis populi noſtri, animarúmque noſtrarum. Surgat, inquam, à loco conuiuij, ab opipara dapſiliq; illa menſa cæleſtis gloriæ, regaliq; illo diuinæ maieſtatis epulo; & veniat in hortum, arboribus conſitum: qui cultu quidem regis & manu conſitus olim fuerat; ſed quem inuidia diaboli peſſum dedit.*

Veniat igitur, & comedat fructum pomorum
Gen. 2. *ſuorum. Plantauit ſiquidem in medio paradiſi* C
lignum pulchrum oculis, adſpectuq; delectabile, & bonum ad veſcendum; lignum, inquam, ſcientiæ boni & mali; ſed vetitum. Eheu! guſtarunt D
ex eo parentes noſtri, & dentes omnium noſtrûm
Apoc. 10. *adhuc inde obſtupeſcunt. Dulce fuit in ore ipſo-*

rum, ſed adeò fecit amaricari ventrem, vt in vniuerſam ipſorum ſobolem mors tramite vitiato per originale peccatum tranſierit. Hinc omnia quæcumque vbique terrarum homini mala proueniunt, traxerunt originem; cui alioqui neque mors, neque diabolus, neque infernus ipſe, nocere poterant: ô miſerandam generis humani ſortem!

Veniat, veniat Dilectus meus in hortum ſuum, & comedat fructum pomorum ſuorum: bonorum quidem, vt plantauerat, ſed noſtra præuaricatione deprauatorum; fructum peccatorum acerbum, ex pomo deguſtato prouenientium. Guſtet, comedat, abſumat, & conſumat; quia ipſe ignis conſumens eſt. Heb.12 *Suſcipiat, ſentiat, perferat miſerias noſtras, egeſtatem, nuditatē, perſecutiones, improperia, plagas, & acerbiſſimam denique mortem, qui fructus eſt amariſſimus pomorum ipſius.*

E *At quia ipſe Dilectus meus, benedictus fructus ventris matris ſuæ virginalis & ſuperbenedictæ futurus eſt; comedat fructum maledictum, conuertátque per ſe in benedictum; vt nos deinde ex eo ſumentes, etiam benedicamur: ſicq; benedictionis ipſius reddamur participes; vt tandem ab ipſo, longo pòſt interuallo, reuertente, mereamur audire; Venite benedicti Patris mei, poſſidete paratum vobis regnum à conſtitutione mundi.* Luc. 1. Matth. 25. *Hæc, vt columba, Dilecte mi, meditata ſum; te per tuam erga nos dilectionem obteſtor, vt non confundas faciem meam.* Iſa. 38. 3. Re. 2

Fax Præambuli tertia.

EN iſta eſt inamœna, blanda tamen Sponſæ (animæ noſtræ) inuitatio, qua Chriſtum, Dilectum

ſuum,

ſuum, ad Paßionis amarum calicem, & pomum acerbum inuitat. Ipſe verò tam libenter liberalitérque quod petebatur expleuit, vt nihil ſit amplius quod deſiderari poßit: cùm factus ſit ipſe pro
Gal.3. *nobis maledictum, vt nos benedictos efficeret.*

At, nunc attendamus, quid ipſe vicißim à nobis pro tanta repoſcat charitate: qua maiorem nemo vmquam habuit, vel habere poßit. Id autem eſt, vt ſic Paßionem ipſius recogitemus, quò, quantum fieri poteſt, ei nos quoque compatiamur, & peccatis commoriamur, vt iuſtitiæ viuamus. Vice verſa igitur illum, nos ſub Sponſæ nomine inuitantem, audiamus:

Cant.5 Veni in hortum meum, ſoror mea, ſponſa:
Meſſui myrrham meam, cum aromatibus.

Ac ſi dicat: Inuitaſti me ad hortum meum, F *meum quidem iure conditionis atque hereditatis dominio; ſed verè tuum, violationis, vaſtitatis, & tranſmutationis peruerſitate. Inuitaſti me, &*
Prou.8 *quia deliciæ meæ eſſe cum filiis hominum, veni perlubenter. Veni, vidi, feci, quod poſtulaſti. Guſtaui & comedi fructum pomorum meorum, & pro te mortem crucis acerbißimam ac vilißimam ſuſtinui. Dilectum me tuum appellaſti, dilectionem*
Ioan. 15. *meam exhibui: Maiorem enim charitatem nemo habet, quàm vt animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis: & ego pro inimicis poſui.*

Tu itaque iam oſtende, quòd dilectus tuus ſim, hoc eſt, quòd tu me diligas: dilectus enim diligentis dilectus eſſe perhibetur. Si non prior amaſti me, ita ſaltem amata redamare non negligas. Veni igitur iam tu quoque vicißim in hortum meum. Quod, vt abſque omni timore expoſtula-

tionis,

tionis, exprobrationis, aut repulsæ facias: nomen, quo te compello, dat omnimodam tibi securitatem.
G *Sponsam te voco. Sponsabo te mihi in misericor-* Ose.2.
dia, & miserationibus: dotem non aliam peto quàm te, sed humilem & gratam. Vtq; omnis puritatis & castimoniæ hanc esse noueris desponsationem, quæ nec minimam impuritatis alicuius suspicionem admittat, immò coniunctissimam spondeat polliceaturq; in castitate connexionem, sororem te meam appello & facio.

Veni secura, veni læta, veni gratulabunda, veni grata & dilecto tuo deuota. Non vereatur bona Indith
puella introire ad Dominum suum, vt honorifice- 12.
tur ante faciem eius; sicut dilexit, honorificauit, & clarificauit eum Pater eius.

Veni itaque in hortum meum soror mea, sponsa. Veni amica mea, dilecta mea, vnica columba mea; anima Christiana, fidelis: peccatrix aliquan-
H *do, nunc tota pulchra. Veni in hortum meum, ingredere mysterium Passionis meæ. Considera singula, & quantum te dilexerim perpende. Quid* Isa.5.
debui vltrà facere horto meo per te destructo (ad quem me inuitasti) & non feci? Veni itaque iam & tu in hortum meum, per me restitutum in integrum. Messui myrrham meam. Omnia consum- Luc.18
mata sunt, quæcumque scripta sunt per Prophetas de Filio hominis. Non transiit calix amaritudinis à me, sed per me: bibi illum, & fæces illius exinaniui. Bibi illum, oppletus fui opprobriis, sputis, flagellis. In corpore, in anima, in bonis, in fama & in amicis extrema perpessus sum. Messui myrrham vsque ad solum: nihil fuit quod mihi non fuerit versum in amaritudinem. Et Pater meus Ps.26.

dere-

Math. 27. *dereliquit me, & mater adstans, sua præsentia me magis contristauit. Angelus voluit me consolari,*
Ruth 1 *sed non valuit, quia amaritudine valdè me repleuerat omnipotens.*

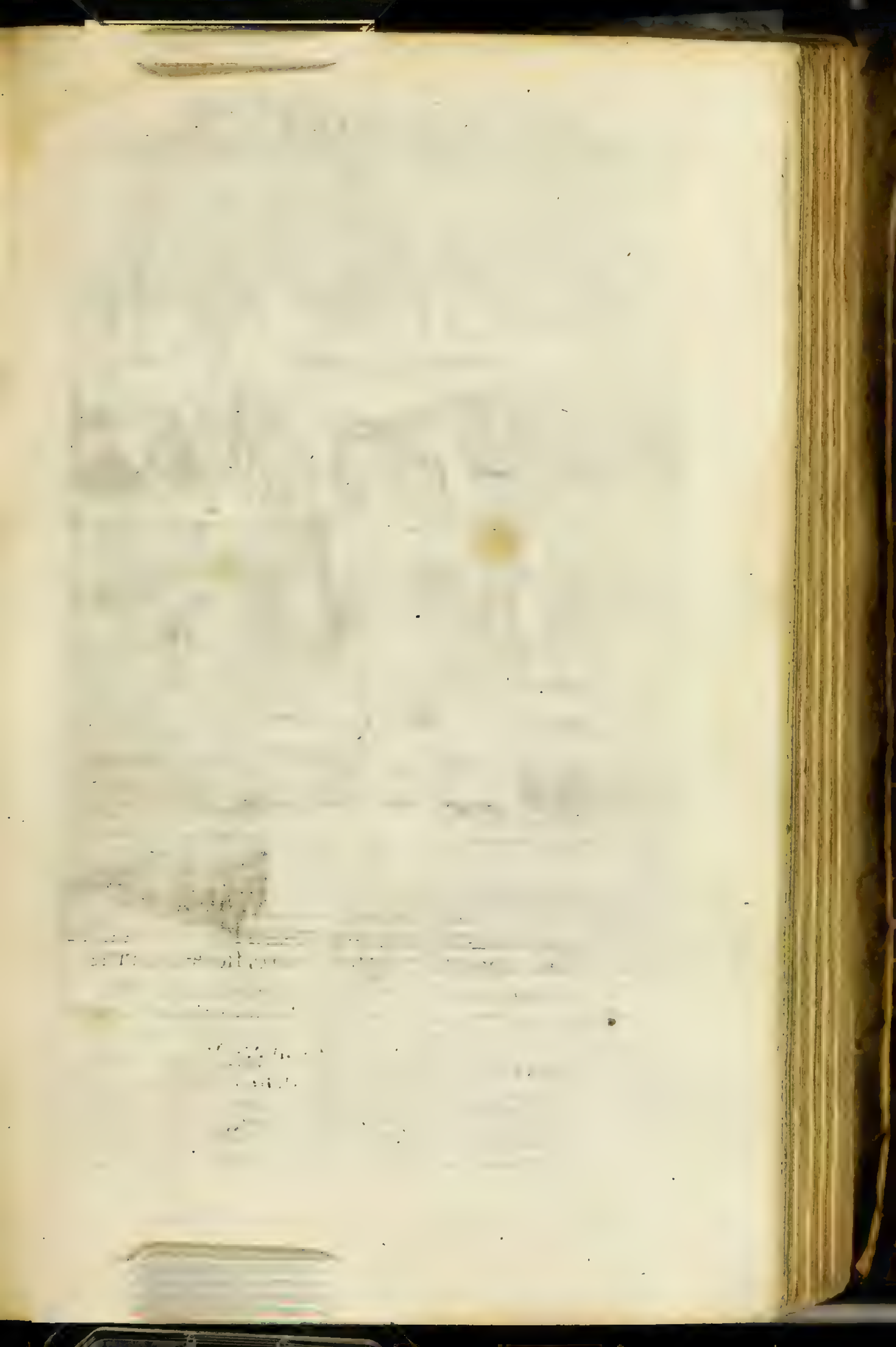
Ioan. 4. *Verumtamen, soror mea, sponsa; ne nimiùm myrrhæ amaritudine terreare; & aromata messui: mihi myrrham, tibi aromata. Ego laboraui; & tu, dilecta, in labores meos introibis; vt postmodum intres & in gaudium meum.*

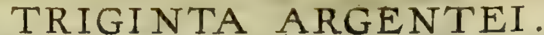
Tantùm esto patiens in paruis, & paucis, idq́; breui tempore; & omnia tibi vertentur in dulcedinem, per Paßionis meæ amaritudinem; & per
Coloss. 3. *meam ignominiam in gloriam sempiternam. Esto fidelis vsque ad mortem, certa bonum certamen, mortifica membra tua quæ sunt super terram, fornicationem, immunditiam, libidinem, concu-*
Rom. 8. *piscentias malas: quia si spiritu facta carnis mortificaueris, viues & coronaberis.*

Hucusque Sponsi animarum nostrarum Christi, ad Paßionis meditationem inuitatio.

Eamus itaque in hortum Dolorum ipsius, & omnia attentis animi luminibus contemplemur.
Isa. 39 *Ostendit Ezechias rex nuntiis regis Babylonici cellam aromatum, & omnes apothecas supellectilis suæ; non fuit quod non monstraret eis in domo sua. Et hîc quoque nobis patebunt omnia. Ita eis immoremur, vt immoriamur; & per vitæ nouitatem, vt filij pelicani, verè rediuiui efficiamur. Hic est siquidem primarius gemini huius opusculi scopus & finis.*

MESSIS

1. TRIGINTA ARGENTEI.

Qui tribus appendit digitis, mare, ſidera, terras;
(O animæ pondus!) quam leue pondus habet!

O edel kaſſe en banck! v wiſſel groot van weerde!
Prys, vantſoen, en be-lanck, van hemel en van eerde.

Apportés vostre bien, pour le mettre a ce change:
C'est le banc; ou le Rien *auec le* Tout *ſe change.*

MESSIS MYRRHÆ ET AROMATVM,

Auctore P. IOANNE DAVID, Societatis IESV Sacerdote.

1. TRIGINTA ARGENTEI.

Qui tribus appendit digitis mare, sidera, terras;
(O animæ pondus!) quàm leue pondus habet!

VBINAM es, anima mea? an, quia audisti vocem SPONSI in Paradiso, timuisti; & abscondis te, eò quòd nuda es, atque omni virtutum ornatu destituta? Ne timeas: sponsam te suam, atque adeò sororem compellauit; ideoque nudatus fuit, non semel, neque vno modo, vt te vestiret duplicibus, varijsque virtutum mutatorijs exornaret. Itaque surge, excutere de puluere; & vestigia te tam amanter in hortum suum inuitantis, tamque strenuè præeuntis, subsequere. Singula diligenter perlustra, quæ ipse pro te, solo amoris instinctu, sustinuit: & plenis oculis, plenisque auribus, ac tota cordis capedine hauri, quodcumque ibi tuis vsibus accommodum fore perspexeris.

Gen. 3.

Pro. 31

A In primis Triginta argenteos, pretium pro te appretiati, (ceu fœcundissimum triginta foliorum florem)

rem) ipſo in limine horti conſidera. Huc illa te trahat auiditas, quæ iuxta Sapientis arbitrium, meritò omnium Chriſtianorum animos incendat: audi. Re-
Pro. 23 demtio animæ viri, diuitiæ eius. Hæc tua eſt (ô ani-
Iſa. 10. ma mea!) redemtio: hæ igitur tuæ diuitiæ, ô Laiſa, paupercula Anathoth! optatiſſimum iſtud ſalutis tuæ pretium, quo ſponſus tuus, animam pro te ſuam poſiturus, æſtimari vendiq́ue dignatus eſt.

At memori mente pauliſper reuolue, tam inauditum Iudæ proditoris cum iuratis ſponſi tui hoſtibus
Matt. 26. de ipſomet ſponſo commercium. Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam? At illi conſtituerunt ei triginta argenteos.

Quid audis, anima mea? quid moraris? quin huic tam iniquæ ſubhaſtationi fidem tuam, omnem ſubſtantiam, totamq́ue te, quanta quanta es, interponis? quin auges pretium, & mundum potiùs vniuerſum oppignoras, ad ſelectiſſimam hanc margaritam, adeoq́ue vnicum vnionem redimendum? Pretium ipſi ignorant; Filium Dei non cognouerunt; neſciunt
Prou. 6 quid faciant. Diſcurre, feſtina, ſuſcita amicum tuum; ne dederis ſomnum oculis tuis, nec dormitationem palpebris tuis.

Tota obſtupeſco, & liqueſco in memetipſa, pro tam indigno theſauri huius pretioſiſſimi mercimonio. certum eſt; magno non poteſt carere myſterio, tam iniqua venditio. Verum: ſed mirari quoque deſine, anima, dum teſtantem audis Apoſtolum,
Ioā. 12 quòd viliſſimus hic nundinator, fur erat. Furum eſt ſiquidem iniquos eſſe rerum æſtimatores, & pretioſiſſima quæque viliſſimo vendere; vt qui ferè ſemper pretium rei in emtorum conſtituant volun-
Matt. 26. tate; vt iſte; Quid vultis mihi dare? Siccine, infelix Iuda, damnum quod ex vnguenti effuſione feciſſe te credebas, magiſtri pretio compenſandum putaſti? Quin certam ſaltem poſtulas ſummam, vt vel ex eo conſtaret, quanti tu faceres tuum Dominum; vel ſaltem

saltem lucrosa videretur proditio? sed, quasi vile tradens mancipium, in potestate ementium posuisti, quantum vellent dare. Verùm tui te sceleris reum Ischariotis agnomen testatur, quod virum occisionis, exterminij, & mortis significat. Nec est quod te Ischariotem appellandum obijcias, vt tribu Issachar *Gen.10* oriundum; nam neque sic fœdo tuo facinori vel honori consulis; cùm Issachar mercedem sonans, mercimonium tuum nefandum prodat.

Sed liceat mihi, dulcissime Iesu, paulò altiùs diuini tui consilij secretum, mirandumque tuæ humilitatis arcanum scrutari. Scio, nequidquã hîc illius nequam laborasset insania, nisi pro abdita tuæ sapientiæ prouidentia ita fieri remque omnem transigi decreuisses.

Ecce, adumbrata nobis in veteri lege occurrit pretij tui triginta argenteorum ęstimatio. Audi filia Ierusalem, anima fidelis, & vide, inclina aurem tuam ad verba sponsi tui, velut legislatoris, de se, vt de vili
B mancipio, pretium statuentis. Si bos cornupeta seruum aut ancillam alicuius inuaserit: dominus bouis *Exo.21* triginta siclos argenti domino serui vel ancillæ illius dabit: bos verò lapidibus opprimetur.

Tanti itaque te, bone Iesu, sibi ad tradendum morti emerunt Iudæi, quanti seruum occisum ex tuo decreto redimere consueuerant. Tanti emerunt innocentis vitam, quanti vilis mancipij solebant redimere mortem.

An vmquam (ô Angeli) à sæculo hoc est auditum? Pretium filij Dei, fit pretium peccatoris; pretium Domini dominorum, est pretium serui; pretium spiritus omnia viuificantis, est pretium cadaueris abiecti homuncionis.

Audiat totus mundus, & exhorrescat! Pretium cæli & terræ, (præter id quod intrinsecus latet) triginta argenteis æstimatur: cui omnes thesauri orbis terrarum comparati, pro nihilo reputentur. Con-
C stituerunt ipsi quidem emptores triginta argenteos;

ſed, tu Pater cæleſtis ita priùs conſtitueras ab æterno: vt qui ſerui formam pro nobis eſſet accepturus, ſerui quoque viliſſimi pretio venderetur. Tunc etenim impletum eſt, quod per Prophetam tuum prædixeras:
Za. 11. *Matth.* 27. Et acceperunt triginta argenteos, pretium appretiati, D quem appretiauerunt à filijs Iſrael: & dederunt eos in agrum figuli: ſicut conſtituit mihi Dominus.

Attendite nunc quoque, filiæ Sion, mentes piæ; E quomodo in rei veritate expreſſum hîc vobis ob oculos ſtatuatur, quod in veſtro Ioſeph, olim à fratribus
Gen. 37 vendito pręfiguratum fuit. Et quidem Iudas ibi venditionis tranſigendę primarius auctor exſtitit; & pretium illius cum noſtri Redemptoris pretio ſatis conforme: ſed pluſquam Ioſeph hic.

At quare iſtud ita fieri voluiſti mitiſſime Domine? Scio, non id redimendi tantùm, ſed & docendi nos gratiâ ſic conſtituiſti.

Age igitur; ſonet vox tua in auribus meis; & tanti myſterij nucleo conforta cor meum. Audi anima mea, quid loquatur in te Dominus noſter, ſponſus tuus. Ego pretium hominis ſum & mundi totius: tam vili vendi volui, vt tu vilis hominis pretio F me tibi redimeres. Si tantillum pretium tu non habes, te certè habes. Da te, & me accipe. At, fortè diabolo te vendidiſti, neque triginta argenteos inde accepiſti. Nihil refert: reſcinde pactum, irrita emtionem; conuerte voluntatem, & te da cui de iure debebaris.

Oratio.

Oratio.

DEus, qui iustum Filij tui sanguinem, à filio perditionis traditum, triginta argenteis pro nobis vendi permisisti: da nobis ita huius iniquæ venditionis memoriam venerari; vt magno nos emtos pretio recolentes, numquam, vel cum totius mundi emolumento, animæ nostræ detrimentum faciamus. Amen.

2. HORROR IN HORTO.

Si tu Christe gemis scelerum sub mole meorum;
Quò scelerum auctorem pondera tanta prement?

QVARE tristis es, anima mea, & quare conturbas me? Quid existi in hortum dilecti tui videre: arundinem vento agitatam? Sed quid existi videre? Deum contra folium quod vento rapitur ostendentem potentiam suam, & stipulam siccam persequentem? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebimur illi: salutare vultus mei, & Deus meus. Deus siquidem noster refugium & virtus; adiutor in tribulationibus. Nec est sicut filius hominis, vt mutetur: verumtamen verè filius hominis, vt dolores & horrores nostros in se suscipiat.

Ps. 42. Matt. 11. Iob 13. Nu. 12.

Sed, numquid parum nobis videtur, si peccata nostra molesta sunt hominibus, nisi molesta sint & Deo nostro? Heu heu, Domine mi, quid faciemus? Nónne tu dixisti nobis; Ne terreamini ab his qui occidunt corpus; animam autem non possunt occidere? Et ecce, te nunc videmus mortis metu concussum. Verùm, si capillus de capite non cadit absque tuo nutu; certum est, non frustrà te totum, qui stabilimentum es nostrum, ita permoueri. Dum tu, qui fundasti terram in stabilitate sua, quique cælum solo nutu gubernas, horrore quassaris; sine dubio res admiranda nobis innuitur. Vt, dum moles hæc mundi stupenda terræmotu concutitur, non sine causa id accidit. Dum virtutes cælorum mouentur, stupendum est monstrum ostentumque, dignum quod à toto mundo rogetur in bonum conuerti.

Isa. 7. Luc. 12 2 Mac. 5.

A

Audite itaque pusillanimes, audite temerarij; nunc nimis

Si tu Christe gemis scelerum sub mole meorum;
Quo scelerum authorem pondera tanta prement?

Siet, die den hemel draeght, beghint van angst te beven.
Siet, waer de sond' ons iaeght, die ons beneemt het leven.

De mes pechès l'horreur fait que mon Dieu frissonne;
Et moy, i'en suis l'autheur, sans que ie m'en estonne?

nimis meticulosi, nunc nimium de vobis præsumentes; audite peccatores, & estote sapientes. Quando Saluator noster voluntariè ad locum, vbi capiendus esset, accessit: ingressus in hortum, cœpit pauere & tædere, contristari & mœstus esse, dicens: Tristis est anima mea, vsque ad mortem. Quid vobis videtur de Christo? Quid sibi istud vult? Estne defectus voluntatis? absit. An propositi mutatio? nequaquam. Num inopinati euentus terribilitas? Nihil horum. Quid ergo? Sponte pro nobis assumptus horror (naturalis licet, ex causa naturali, quæ naturæ fragilitatem percellere consueuit) itaque voluntariè admissus vimque suam liberè exercere permissus. Quid ita? ad nostram quidem, (quam & tota spectat passio) redemtionem; sed peculiariter ad aliquod singulare documentum. Quódnam illud? An vt pater pro victu vitaque filiorum sustentanda desudat, ijsdemque hoc facto Virtutis verique laboris exemplum præbet? *Marc. 14. Matt. 26.*

Edissere nobis Domine, tam admirandi tui timoris horrorisque mysterium: fortè id nos in simili docuisti. B Quando namque Lazarum suscitaturus à mortuis, nobis eo facto veram peccatoris conuersionem adumbrare voluisti, per quam in peccatis mortuus, sepultus, fœtensque, ad vitam animæ reuocaretur; infremuisti spiritu, & turbasti temetipsum, & lacrymatus es; & fremens in temetipso, venisti ad monumentum. Itaque, ceu Iesus & saluator noster, saluare nos volens morte tua, etiam ante mortem docere nos visus es, quo pacto peccatum (propter quod eras moriturus) euitemus: vt nimirum horror ille tuus, peccati nobis horrorem incuteret, & nos ab eius perpetratione arceret. *Ioã. 11.*

C Si sapis, si capis, anima mea; duplex hinc medicamentum infirmitati tuæ perquam optatum accipies. Primùm, vt vehementem illum nouissimæ diei tremorem tibi ob oculos statuas; quando, qui iudicandus

dus ita priùs exhorruit, posteà tam terribilis iudicaturus aduenier, orbemque terrarum commouebit. Id
Dan. 5 te vel Baltassar rex doceat, qui trium dictionum mutarum, digito in pariete descriptarum, adspectu perterritus, ita turbabatur, vt compages renum ipsius soluerentur, genua ad seinuicem colliderentur, fortiterque exclamaret. D

Deinde, si consultum saluti nostræ cupimus; horror iste iudicij & damnationis, horrorem peccati nobis ingeneret: sicque prior horror posteriorem eliminet. Sit igitur hoc fœdus inter nos pactum hodie, peccatores; vt quando in primam peccati cogitationem oblectantemque tentationem (quasi in voluptatis hortum delectabilem) pedem essemus posituri; horror nos ingens mox inuadat, horroris Christi in horto, horrorisque iudicij extremi memoriâ.

Quis enim addubitet, benignissime Domine, quin primo adspectu, omnia statim mundi peccata, eorumque reatum dirissimè diluendum, ob oculos habueris, ipso horti ingressu; vel sola peccati à primis parentibus in horto commissi recordatione? ita ipso statim limine in illud impegisti. Horreat itaque (ô homo) cor tuum, & caro tua, quandocumque de peccato perpetrando recogitas.

Dã. 13 Susannam hunc in finem exhorrescentem, tibi ante oculos mentis constitue; quæ peccati horrorem, E
2 Mac. 6. mortis horrori putauit anteponendum. Ita & Eleazarus carnis porcinæ comestione magis Dei legem transgredi, quàm mori, exhorruit. sic & Abraham horrorem hunc peccandi tam salutarem suo nobis exemplo commendat.

Gen. 15 Dum siquidem accepta à Deo tam præclara multiplicandi seminis promissione sacrificium offerret; descenderunt volucres super cadauera, & abigebat eas Abraham. Cumque sol occumberet, sopor irruit super eum: & horror magnus & tenebrosus inuasit eum. F

eum. Nónne manifeſtam hîc videmus præmonitionem attentionis neceſſariæ contra tentationes diaboli; quantique horroris ſit illud negligere, atque obdormiſcere in re tanti momenti? Vigilate igitur, ne intretis in tentationem. Horrendum eſt namque à volucrum cæli tentaminibus infeſtari; ſed longè eſt horribilius, in manus Dei incidere. Ne igitur vmquam hoc in ſtudio ſomnolenter agas, ô anima; nam ſole iuſtitiæ tibi occumbente, manet te horror inexplicabilis.

Oratio.

IEſu, ſolatium afflictorum, & puſillanimium fortitudo, per illum tuum ſpontaneum in horto horrorem, aſſumtámque pro nobis triſtitiam, te ſupplices exoramus; vt corpus occidentium metu poſtpoſito, omnem peccati acceſſum formidemus, venturúmque te iudicem ſecuri videamus. Amen.

3. ANGELICA CONFORTATIO.

Omnia qui fecit, qui continet omnia verbo,
Spectat (& heu cassam!) quâ tibi prosit opem.

Isa.35. DICITE pusillanimis: Cõfortamini; nolite timere: Ecce, Deus ipse veniet,& saluabit vos. Sed, quid hoc audio de vobis? Vt quid cogitationes ascendunt in corda vestra? Dicitis siquidem; Num saluare nos poterit iste?
1 Reg. 10. Audimus,quòd Angelus apparuit, confortans eum: A & quomodo igitur saluum faciet populum suum, qui ante conspectum hostem sic trepidat,vt creaturæ consolatione indigeat?

Nescis, ô homo, secretum Dei, neque ita cogitans rimaris arcana eius. Non audisti, quod iam antè præ-
Mat.11 cauerat: Beatus est qui non fuerit scandalizatus in me? Quid ergo te turbat apparens foris, & non te magis confortat quod intus absconditur? Numquid pretiosissima quæque Natura obuelare consueuit? Ita & sub adspectæ infirmitatis obtentu, vis se diuina
Isa.42. recolligit. Hic est etenim,de quo legimus; Dominus sicut fortis egredietur: sicut vir prœliator suscitabit zelum: vociferabitur, & clamabit: Super inimicos suos confortabitur. Verumtamen,fortasse cum Moyse gestis accedere, propiusque desideras intueri mysterium. Accede, & illuminare,& facies tua non confundetur. Sique Dominum reuereris, Angelum ipsum alloquere. Dicito nobis, Angele Dei, confortans eum,qui orbem terrarum pugillo continet; quique fortis est ad saluandum: quomodo, quæso, eum es consolatus, qui ipse solatium est hominum & Angelorum? Quid dixisti? quid egisti? quid dedisti vel ostendisti ei; vt creatæ cuiusquam rei potentiâ confortare potueris omnipotentem; eumque erigere,qui deponit potentes de sede, & exaltat humiles? An ei

secreta

3. ANGELICA CONFORTATIO.

Omnia qui fecit, qui continet omnia verbo,
Spectat (et heu caſſam) qua tibi proſit opem.

Den Enghel in den noodt, vertroost hier ſynen Heere.
Schept moedt, o ſondaer groot, want t'is tot uwer leere.

L'ange console icy ſon maitre, en ſa detreſſe:
Pren cueur, pecheur, voicy l'exemple en ta foibleſſe.

ſecreta quapiam herbarum, lapidum, vel aromatum vi, labantes humanæ naturæ virtutes reſtauraſti? an potiùs (quod opinor) victoriæ tam generoſæ trophæa commemorans; & paternæ gloriæ incremento, ſalutiſque humanæ emolumento propoſito, robur & animum addiſti? Attamen, parum admodum id totum ipſi contuliſſe exiſtimo; ſed nobis quamplurimum; cùm & hanc ipſe naturæ defectionem noſtri cauſa ſuſceperit, nobiſque conſulendi gratiâ ſe ita permiſerit conſolari.

Nónne & hîc te vocantẽ audimus Domine: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos? Noli timere vermis Iacob. Conſolamini, conſolamini: Confortate manus diſſolutas, & genua debilia roborate. Equidem ab Angelo confortari ſum viſus, qui virtus ſum angelorum, & puſillanimium conſolator; vt nulla te frangeret aduerſitas, nec in quantauis mole difficultatum, animum deſponderes. Eamus itaque puſilli & miſeri, deſolati & laborãtes in remigando; & videamus hoc verbum, quod factum eſt, & oſtendit nobis magiſter noſter, Dux noſter, & Ieſus noſter. Accedite primi, quotquot in acri cum hoſte conflictu deficitis; deque veſtra infirmitate nimiùm diffidentes, non ſatis de Dei virtute confiditis. Accede inquam, & quiſquis es, in Deo Ieſu noſtro per Angelum confortato, te cum Ioſue diuinitus animatum & confortatum exiſtima. *Iſa. 41 & 35.*

B Audi ipſi, audi & tibi dictum à Domino; Confortare, & eſto robuſtus valde. Omnia poteris, in eo qui te confortat, quem pro te ſic infirmatum conſideras. Sed eſto robuſtus valde: quia qui inſurgunt in te, vehementer eleuati ſunt. Valde robuſtus eris; ſi humiliter de te ſentiens, ſpem omnem in Deo collocaueris. Adeſte vos quoque, quos rerum temporalium cura ſollicitat, iactura contriſtat, mundique huius *Ioſ. 1.*

C affligit aduerſitas. Iacta cogitatum tuum in Domino, modicæ fidei; & ipſe te enutriet, & non dabit in æternum

num fluctuationem iusto. Nónne vides & vas ele-
ctionis in iactura mercium,& nauis amissione,de vi-
Act.27 ta vectorum factum securum per Angelum? Ne ti-
meas Paule;ecce, donauit tibi Deus omnes qui naui-
gant tecum. Propter quod,bono animo estote viri. Fa-
cilis iactura nauiculæ & vasculi huius mortalis, to-
tiusq; mundi substantiæ,dummodò te saluum ad cæ-
lestis patriæ portum fluctus appellat; ibiq; in centu-
plum multiplicata reperias, quæcumque pro Christi
nomine lubens amiseris. Sed viæ huius difficilis(vitę
inquam præsentis) tædia molestiæque facessunt ne-
3. Reg. gotiũ; vt obdormire potiùs subter vnam iuniperum D
19. & mori,quàm progredi lubeat. Audi tu quoque,quid
in Christo ad iter hoc arduum accincto, tum Eliæ,
tum tibi, solaminis animique det Angelus; Surge,
comede, grandis enim tibi restat via. Surrige deie-
ctum animum, cœptum bonum instaura, panis cæle-
stis cor tuum confirmet,vinumque diuinum lętificet;
ac grandis restans via ad patriam, grandem tibi quo-
que ingeneret animum pertingendi.

An fortè in quiete conscientiæ, & pace cum pro-
ximo atque cum Deo seruanda, labores? humanum
est vtique in hisce tepescere: hauri tu quoque sola-
tium tibi, ex fontibus Saluatoris, per Prophetam ip- E
sius iamdudum expressum, & in ipso iam nunc ex-
Isa.41. hibitum. Vnusquisque dicat proximo suo; Confor-
tare: Confortauit faber ærarius percutiens malleo,
eum qui cudebat tunc temporis,dicens, Glutino bo-
num est. Passio & infirmitas Christi confortet nos,
nosque eius conglutinet charitas.

Sed alios mihi adhuc audire videor, contra deso-
lationem, distractionem, teporemque in spirituali-
bus, solamen optantes; clamantes,dicentesque; Ani-
ma nostra sicut terra sine aqua tibi: defecit cor no- F
strum & caro nostra; & adhæret pauimento anima
nostra; neque valemus ad te sursum corda eleuare;
Dã.10 manus nostræ graues sunt, & mens se nequit attol-
lere:

lere:cum seruo tuo, viro desideriorum, præ debilitate Ios. 7.
collapsi iacemus. Surge, surge, cur iaces pronus in terra? Dominus Iesus in faciem super terram procubuit, vt tu viriliter erigereris. Ecce, manus confortans tanget te, erigetque in genua, vt inualescas.

G Neque est, quòd despondeas animum, etiam si seueri te iudicis vultus manusque subinde sollicitet. Dum siquidem tibi rigidioris experimenti quidpiam Est. 15.
permittit accidere; tum tibi virga iustitiæ in gratiæ sceptrum commutatur; cumque illa populi sui zelatrice, à vultu Regis consolatus abscedis: dicisque cum viro secundùm cor Dei; Domine, Virga tua, & bacu- Ps. 22.
lus tuus, ipsa me consolata sunt.

At, quænam hæc vox in Rama audita est, ploratus Mat. 2.
& vlulatus multus? Numquid non tu es, ô anima mea, cum Rachele plorans filios tuos, nolensque consolari, quia non sunt? Spera in Deo; filij tui (boni conceptus, sanctæ vitæ propositum, piç preces, suspiria sancta, virtutumque bonarum exercitationes, collectusque meritorum aceruus) viuent, seruient Domino, ac psalmum illi tecum dicent: teque tandem magno cum prouentu facturus est matrem filiorum lætantem.

Oratio.

DEus virtutum, adiutor fortis, & consolator afflictorum; qui Vnigenito tuo sponte pro nobis agonizanti, Angelum è cælo confortantem misisti; sic ad tuum placitum corda nostra dispone; vt in omni mortalis vitæ defectu, viæq; præsentis angustÿs, eiusdem passione roboremur. Amen.

4. SVDOR SANGVINEVS.

Arida sanguineos dij bibe corporis imbres;
Et mala purpureis semina verte rosis.

Mat.16 *Exo. 4.* HEV! video; tempestas hodie futura est; rutilat enim manè triste cælum. Quid ergo? num iterùm fluuius vertetur in sanguinem? Magnum profectò irati Dei super incircumcisis cordibus argumentum. Curre igitur, Sephora, (peccatrix anima) tolle acutissimam veræ pœnitentiæ petram, & circumcide cor tuum: & dic dilecto tuo, candido & rubicundo, electo ex millibus; dic inquam ei; Sponsus sanguinum tu mihi es hodie.

Mirabile verè est istud, & stupendum nimis. Opus A quidem salutis, vt omnia, sed singularis quoque mysterij documentum; dum sudor agonizantis sanguineus factus est. Audite peccatores, exules filij Euæ. Nónne sententia nos illa communis inuoluerat; In *Gen. 3.* sudore vultus tui vesceris pane? Sed, quid hoc inter tantos? Vt panem vitæ, tum hîc sub specie corporali, tum præsertim in cęlesti consortio panem angelorum manducaremus; omnis iste sudor noster prodesse quid poterat? Nequibamus enim in sudore, non tantùm vultus nostri, sed neque totius corporis, operari cibum qui non perit, qui vitam suppeditaret æternam; nisi priùs, Christe, pro nobis sudasses sanguinem. En, vt exinde sudor noster, pro te proueniens, factus est efficax; vt nec scyphus aquæ frigidæ pro te datus, magna mercede sua sit cariturus. Prudenter òb id, simplex mundo Francisce, sed sapiens cælo, ne guttam quidem sudoris tui, nuditatem tuam irridenti voluisti diuendere, qua te cælum mercari respondebas.

Verùm,

Arida, ſanguineos Dij bibe corporis imbres;
Et mala purpureis ſemina verte roſis.

O aerdtrycks dorren grondt, wilt uwen ſchoot ont-dauwen;
Die u ſchiep, wilt u vondt, met bloedich ſweet be-dauwen.

Terre, ſi de ce ſang tu ne produis des roses;
Les veines de ton flanc ne ſoient iamais deſcloſes.

Verùm, turgentem hunc ſudantis Domini botrum penitiùs exprimamus. Conqueſtus olim fueras Domine per Prophetam; Multo labore ſudatum eſt; *Eze.24*
& non exiuit de ea nimia rubigo eius; neque per ignem. De olla nimirum domus Iſrael,& anima peccatrice. Ideò veniſti tu,& ſanguinem in agone ſudaſti; vt cor noſtrum tantæ charitatis ardore liqueſceret,repurgaretur, nouoqne tandem nitori reſtitueretur. Videte præterea, de terra terreni,vti terram quoque ipſam noſtram ſanctificarit; vt fructum benedictionis ſic irrorata proferret. Nónne, poſtquam interfecti ſunt in Ieruſalem, omnes qui ſignum Tau in fronte non habebant; ſic audimus Prophetam loquentem; Cæde completâ, remanſi ego,ruique ſuper *Ezec.9*
faciem meam:& clamans,aio;Heu,heu,heu,Domine Deus! Ergóne diſperdes omnes reliquias Iſrael, effundens furorem tuum ſuper Ieruſalem? Et dixit ad me; Iniquitas domus Iſrael & Iuda, magna eſt nimis valde: & repleta eſt terra ſanguinibus. Quaſi dicat; Ideò quoque furorem meum totum effundo ſuper eam. Dixerunt enim; Dereliquit Dominus terram; & Dominus non videt. Bene itaque nunc actum nobiſcum, Domino ſanguinem ſudante. Sic etenim ſanguineo rore tellurem imbuit, vice furoris ſuper eandem effundendi. Et procumbens,eam eſt amplexatus, quò oſtendat, ſe eam non deſpexiſſe neque dereliquiſſe; vt ingrati dicebant. Nunquid & illud Oſee completum eſt nobis in bonum; Peccata inun- *Oſee 4.*
dauerunt, & ſanguis ſanguinem tetigit? Gratia per vas rimarum plenum effluxit, & ſanguis Chriſti in terram ſanguine peccatorum madentem cecidit, vt eam expiaret. Benedicta nunc terra in opere veſtro, coloni fideles; vt non ſpinas & tribulos peccatorum germinet caro; ſed ſpiritu ſanctificata fructum vitæ æternæ producat. Gratiæ tibi immortales,Ieſu ſacer-
B dos, pro hoc tuo tam ſancto libamine, quo longè
præclarius nobis apud cæleſtem tuum patrem patro- *Eccli. 50.*
cinaris,

cinaris; quàm magnus ille sacerdos Simon, libans de sanguine vuæ.

Iam procul ab auribus nostris, meliori succedente clamore, vox illa, illaque Caini dira facessat correptio; C
Gen. 4. Quid fecisti? vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra quæ aperuit os suum, & suscepit sanguinem fratris tui, de manu tua. Iam siquidem melior auribus nostris patrisque tui (bone Iesu) clamor insonuit.
Heb. 12 Habemus enim sanguinis aspersionem, meliùs loquentem, quàm Abel: videndum tantùm, ne recusemus loquentem. Sed, quid loquitur? quid clamat? Ille sanguis vindictam clamabat; iste verò misericordiam, gratiam, maioremque charitatem, quàm quisquam habere possit.

Vide (quæso) nunc anima mea, ne ampliùs claudi- D
ces in vtramque partem; vt Deum neque sicut patrem diligas; neque verearis vt Dominum. Dominus certè ipse est Deus, & pater tuus, qui creauit te. En tibi completum eapropter, illud Eliæ diluuium, quo &
3. Reg. 18. hostiam, & altare, & omnia circumcircà abundanter perfundi curauit; vt effossa quoque circum altare terra fluitaret. En tibi sanguinem vuæ & mori ante
1 Mac. 6. elephantum conspectum positum, vt eius rubore incensi, acriùs hostium tela perrumperent, vincerent- E
que. Tu siquidem Domine, sanguinem sudans, martyrum passiones præsignasti: nam ex omnibus tuis membris erumpens sanguis, id omne præsagijt, quod Sancti tui pro te (& sub te ceu membra sub capite) essent perpessuri.

Vide nunc, quisquis es; ne, dum patientiam, misericordiam, mortificationem, continentiam, sobrietatem, charitatem, & compassionem, à te reddis aliena, quasi membrum de Christi membris non sis, ostendas; quia nec sudas sanguinem, neque quod sudor ille Christi nos docet, exequeris. Vide similiter, ne Christi sudorem, quasi in nihilum redigi permittas, dum sine fructu à terra imbibitur. Optimè cõtra id orasti, Domi-

Domine, & per amicum tuum es vaticinatus; Terra, *Iob 16.*
ne operias ſanguinem meum: neque inueniat in te locum latendi clamor meus; vox, inquam, ſanguinis mei tam efficax. Nos potiùs illud eiuſdem impleamus, ad ſingulare noſtrarum animarum ſolatium ac remedium: Pulli eius lambent ſanguinem, prædæ *Iob 39.*
nimirum per aquilam captæ. Cùm enim tu te nobis in ſanguinolentam prædam dederis Domine, vt filij aquilæ ſanguinem tuum (fructum eius nobis applicando) lambemus.

Oratio.

SPonſe ſanguinum, dulcis Ieſu, qui præ ardentiſsimo patiendi deſiderio, ſudore ſanguineo maduiſti, da nobis veram cordis compunctionem, vt & grati pro tanto beneficio eſſe mereamur, tibique compatientes etiam corregnemus. Amen.

5. GLADII ET FVSTES.

Non te Christe petat, caput hoc magis obruat æquum est,
Ferrea de nostro crimine oborta seges.

4 Reg. 11. 3 Reg. 1 CONIVRATIO, coniuratio! Frustrà & immeritò id olim exclamasti ô Athalia! Nunc potiùs id clamet vniuersus orbis, vt resonet terra à voce clamantium. Tunc etenim septennis Ioas, cui diuino humanoque iure regnum Iudæ debebatur, armata contra rebelles manu, à summo sacerdote Ioiada, in Regem omni populo est declaratus; nunc autem aduersus Regem sæculorum ac Dominum omnium, à summis sacerdotibus, ac Principibus populi proceditur, cum gladijs & fustibus & lignis; non quidem vt in Regale solium euehatur, sed vt infamem in crucem attollatur. Coniuratio, itaque, Coniuratio, nunc meritò clames Athalia: nam & nominis tui significatio non incommodam cœpto huic tam insolenti vmbram prętexuit. Quid aliud namque sonat Athalia, quàm horam vel tempus Domino? Nónne istud est, mitissime Domine, quod illis in hoc tuum sacrosanctum caput conspiratoribus manifestè professus es, postquam eos tam stulti consilij factique redarguisses? Quasi ad latronem existis cum gladijs & fustibus? Cùm quotidie vobiscum fuerim in templo, non extendistis manus in me. Sed hæc est hora vestra, & potestas tenebrarum. Hæc, inquam, Athalia, hora seu tempus Domino. A

Luc. 22

Gen. 3. Ast, Adam vbi es? Ecce, vt gustato scientiæ ligno, sed vetito, bonum & malum tecum omnes didicimus. Bonum erat, reuerà, te ibi esse, & nos tecum: sed malum fuit, malum valdè, non obediuisse. Et hinc istæ lacrymæ: vt non satis fuerit, te cum seductâ à ser- B

5. GLADII ET FVSTES.

Non te Christe petat; caput hoc magis obruat, æquum est,
Ferrea de nostro crimine oborta seges.

Siet hier t'weldich alàm, van sweerden, stocken, pranghen,
Waer-met d'onnoosel lam, voor u eens wierdt ghevanghen.

Voy les glaiues, et dards, dont la rage Iuifue,
Assaut de toute parts, celuy qui tout auiue.

ſerpente coniuge, ſtricta flammantique rhomphea ex paradiſo voluptatis exturbari; niſi quoque ſecundus Adam, in ſecundo horto (quaſi Paradiſo doloris) gladijs & fuſtibus ad mortem quæreretur.

Heu! quàm in caput tuum nũc quadrat, bone Ieſu, quod aliquando dixiſti; Non veni pacem mittere, ſed gladium: & inimici hominis, domeſtici eius! Verè id iſti in te retorquent temerè; verbum tuum tamen placitumque tuum ſacroſanctum non temerant, neque reddunt inualidum. Gladijs muniti te quidem inuadunt, vim inferunt, præualentque: ſed per hoſtiles iſtorum gladios gladius tuus ſpiritalis ex vtraq; parte acutus, magis magiſque exacuitur; & vires accipit auctiores, vt pertingat vſque ad diuiſionem animæ ac ſpiritus, compagum quoque ac medullarum. *Matt. 10.* *Heb. 4.*

Armate, armate vos intereà Iudæi, & cuſtodite vos ſicut ſcitis: penetrabilior eſt agni per vos occiſi gladius, quàm vt aciem mucronémve eius euadatis. Dentes veſtri (ſcimus) arma & ſagittæ; & linguæ veſtrę gladius acutus. Fortis & armatus eſt, qui in vobis atrium ſuum cuſtodit diabolus: ſed fortior Chriſtus ſuperueniet, poſtquam vos eum ligno ſuffixeritis, & de ipſo triumphare putabitis. Tunc veternoſi illius veſtri ſtrategi vniuerſa arma, in quibus confidebat, ſiue eloquentiæ, ſiue diuitiarum, ſiue potentiæ & nequitię, auferet; & ſpolia tot animarum, quæ truculentus poſſidebat, diſtribuet; atque in ſuos ſuique honoris ſtudioſorum vſus, prudens conuertet. *Pſal. 56* *Luc. 11*

Terreat vos interim, omneſque ita in Chriſtum armatos, & gladiatos; qui virulentis linguis, vt gladijs acutis, vel quocumque tandem modo Chriſtum quęritis, vt adhuc hodie illum in membris ipſius necetis; (Multi ſiquidem qui gladijs non poſſunt, peruerſis actionibus Chriſtum perſequuntur,) Terreat vos, inquam, gladius ille Angelicus, terribilis, minax, & paratus, vt ſecet vos medios: ſicut puer ille, cuius ſpiritum Deus ſuſcitauerat, Senioribus, iniquis illis Iudi- *Dã. 13*

cibus intonabat. Terreat vos visio districti gladij, quo D
Angelus asinam ipsiusque sessorem ariolum, ad malum properantem, exterruit. Nondum satis? Terreat vos gladius ille bis acutus, ex ore Iudicis in horrendo illo die tremendoque iudicio processurus, telumque hoc ignitum atque irrefragabile vibraturus; Ite maledicti in ignem ęternum: qui paratus est diabolo, & angelis eius.

Sed, quid tibi, mitissime Domine, cum fustibus & lignis? Scio equidem, scio, (ô Iudæorum Romanorumque malitiam militum!) Numquid hæc tela bel- E
lica, baculique ac fustes ad cędendum ignauos, seruos ac mancipia, etiam ad mortem interdum, delinquentes? Nónne & apud Romanos supplicij genus erat, quod fustuarium dicebatur? Planè. Dum siquidem Tribunus fuste vix tantùm attigisset damnatum; statim omnes, qui in castris erant, cędentes fustibus, lapidibusq; eum conficiebant, vt raròeuaderet. Satísne? Furta, falsa testimonia, floreque ætatis abutentes, ita plectebantur. Nihílne aliud, ad cumulum flagitiorum? Romanorum quoque legibus, ex Prudentium responsis, cautum erat; Vt, qui se Deo plenos simularent, fustibus cęderentur. Sed, quid hæc (inquam) ad Christum, innocentem, impollutum, segregatum à peccatoribus, & excelsiorem cælis factum? Si in vestrum, ô Iudæi, caput, fustes & flagra conuerti pro iure deberent & meritis, ne quidem minima fustium assula in Domini nostri, agni innocentissimi, caput redundaret; adeò omni omnium scelerum flagitiorumque genere estis infames, & oppleti.

Verùm, en tibi, ô anima mea, tuum dilectum, cuius caput aurum optimũ, qui pascitur inter lilia, in cuius labijs diffusa est gratia, nec vlla vmquam in eius manibus inuenta est iniquitas; ecce, vt nunc gladijs fustibusque conquiritur & impetitur; ac si in omnibus deliquisset, nihilq; esset atrocitatis vel pœnę, quod in caput ipsius innoxium conuerti non debeat. Fortè & vitis

vitis illic erat ad manum, baculus nempe & fustis Tribuni nobilior; quo (si opus) vitem veram feriret perstringeretque, vt fructum in tempore suo proferret vberiùs. Dic tu igitur, anima Deo deuota, & clama; Ego, ego, quæ peccaui; hic autem quid fecit? En me quam quæritis, quæ furtum commisi, quæ rapui, quæ in cælum & terram peccaui: hic autem nihil mali gessit.

Oratio.

DEus, qui Vnigenitum tuum gladijs ac fustibus impiorum in horto quæri & circumcingi permisisti: da nobis ita cor nostrum gladio verbi tui, amorisq́ sanctissimi, transfigi; vt hoc tam salutari vulnere sauciati, totius huius vitæ curriculo, te diligamus, & à penetrabili illa tremendi iudicij sententia, simus immunes. Amen.

6. LATERNÆ ET FACES.

Lucifugi, ſol luce ſua quærendus; at iſtas
Prælucet vobis Lucifer ipſe faces.

EN, quàm rectè de vobis, ô Iudæi, locutus eſt olim per ſuum Prophetam Dominus!
Iſa.42. Quis cæcus, niſi ſeruus meus? & quis cæcus, niſi qui venumdatus eſt, nimirum vt faciat malum? quales vos eſtis. Sed, & voſipſi per eumdem de caliginoſo hoc veſtro conſilio, hunc in
Iſa.59. modum eſtis vaticinati; Expectauimus lucem, & ecce tenebræ: ſplendorem, & in tenebris ambulamus. Palpauimus ſicut cæci parietem; & quaſi abſque oculis attrectauimus. Impegimus meridie, quaſi in tenebris: in caliginoſis quaſi mortui.

Quid agitis miſeri? Numquid ipſe, quem quæritis, lux eſt mundi? numquid hoc ipſum ardens vobis lucerna teſtata eſt? Lux venit in mundum, ſed dilexiſtis magis tenebras quàm lucem. Idcircò palpabiles, & pluſquam Ægyptiacæ ſunt tenebræ, in quibus verſamini. At, nónne docti eſtis in lege, Scribæ, Legiſperiti? Nónne clauem ſcientiæ tuliſtis? Credo equi-
Luc.11 dem; nam & vobis id ipſa Veritas Chriſtus exprobrauit. Dicite; vbínam nunc igitur omnis veſtra ſapientia? at inflante ſcientia tumentes buccæ, caligantes lippienteſque vobis præcludunt oculos. Sed, videte ſaltem, & agnoſcite cæcum veſtrum ſtultumque conſilium, & cœptum. Quemadmodum vanum fuit, Ieſum cum gladijs ac fuſtibus, magnoque armorum ſtrepitu quærere, qui quotidie vobiſcum fuit in templo, ſeſeque nunc ſponte veſtris offert manibus; ita ſuperuacuum & prorſus ſtolidum eſt, in nocte, proditoris indagine, cum laternis & faculis, quaſi latentem inueſtigare, qui ſicut ſol ſuo ſe prodit ſplendore.

Lucifugi, ſol luce ſua quærendus; at iſtas
Prælucet vobis Lucifer ipse faces.

Lanternen, licht, en wachts, ſchynt hier ten allen hoecken,
Daer de kinders des nachts, de ſon mede gaen ſoecken.

Brouillons, cet appareil de nuit n'a cy que faire:
Cherchès-vous le Soleil? *de ſes rais il s'esclaire.*

dore. Liceat vtcumque cum Philoſopho illo, accenſâ
lucernâ, in denſa hominum turba, interdiu, homines
quærere; vt quorum rara ſit copia, qui verè rationabilium
more legeque viuant: ſed ſolem ipſum laternis & facibus, radiante iam iubare, ſcrutari, hominis
amentis eſſe, quis vel vobiſipſis teſtibus ac iudicibus,
negare præſumpſerit? Quòd ſi quis neget; cerebrum
potiùs ipſius, accenſis totius mundi luminibus, nequeat
inueniri. Enimuerò, factum tempori congruit,
& perſonis: quia cùm eſſent tenebræ, tenebroſo tempore,
tenebricoſum opus, tenebriones exercebatis.
Nos verò, tam obſcuro virorum iſtorum facinore
prudentiores oculatioreſque fieri deſideraſti pijſſime
Domine: doceſque tu nos; tenebras morum magis
quàm oculorum eſſe pertimeſcendas.

Noli, noli, ô anima mea, vmquam in tenebris obſcuræ
cæcutientiſque conſcientiæ conquieſcere, quaſi
ibi Ieſum inueneris; ſed in lumine gratiæ. Numquid *Pſ. 87.*
cognoſcentur in tenebris mirabilia eius, aut iuſtitia
eius in terra obliuionis? Per noctem quæſiuit ſponſa, *Cant. 3*
quem diligebat anima eius, & non inuenit; quid mirum
igitur, ſi & tu fruſtreris, eum quærens in tenebris?
Non enim ſumus noctis, & tenebrarum. Sed, *1 Theſ. 5.*
ſi te vmquam triſtes mentis tenebræ comprehenderint;
accende lucernam tuam, ac modicum adhuc lu- *Luc. 15*
B men quod in te eſt; & quære drachmam ſalutis, quam
perdideras. Accede per veram pœnitentiam, ad lucem,
alioqui pedibus inacceſſibilem; & lucerna fulgoris
eius illuminabit te: quia illuminat omnem hominem
ſic ad ſe venientem. Ita vos illum quærere
C oportebat cæcutientes ſcrutatores & noctuæ: ſed per
diem incurriſtis in tenebras: & quaſi nocte, ſic palpa- *Iob 5.*
ſtis in meridie. Quando verò lucerna hæc ardens ſub *Mat. 2.*
modico corpuſculo, tamquam ſub modiolo, in mo-
D dico tugurio latebat; tunc Reges illi, ſtellæ adminiculo
ſolem quærebant, quia ipſe necdum ſuo ſe fulgore
prodebat: lumen quærebant lumine, quod ipſe ſol

eis accenderat. At vos hanc illuſtrem mundi lampadem, tot iam miraculis radiantem, hoc cæli iubar tot diuinis ſplendeſcens eloquijs, tot charitatis igniculis quaſi ſcintillis iniectis mundum incendens, ſeque palàm modis omnibus manifeſtans, vos inquam illud cæleſte ſidus ac lumen diuinum, facibus ſæcularis induſtrię fumigantibus, laternis latentis nequitię, lucerniſque malè lucentibus, quærebatis; idque (quod omnium eſt peſſimum) vt vnicum & ſolum hunc Solem exſtingueretis. E

Meliùs profectò religioſiuſque vos olim milites & ſerui Prophetæ Regij, de quibus ſic legimus: Iurauerunt viri Dauid, dicentes; Iam non egredieris nobiſcum in bellum: ne exſtinguas lucernam Iſrael. Sic & Sunamitis illa ſapiens mulier, pro Abſalomo per tropum patri ſupplicans, aiebat; Et quęrunt exſtinguere ſcintillam meam, quæ relicta eſt mihi; vt non ſuperſit viro meo ſemen. At, verè inquit Sapiens; Lucerna impiorum, peccatum. Et iuxta Domini dictum; Lumen quod in ipſis eſt, tenebræ ſunt.

2 Reg. 21. *2 Reg. 14.* *Pro. 21*

Idcircò videritis impij Iudæi, lucifugæ, & quotquot in veſtris aliorúmve cordibus, accenſum Chriſti lumen exſtinguitis. Videritis (inquam) quid in die iræ, die illa, ſitis facturi, vel dicturi; quando, diſcuſſis vbique tenebris, nuda omnia & aperta futura ſunt oculis Domini, quem iam veſtris laternis & facibus nequidquam inueſtigatis. Audite miſeri noctambuli quid ipſe tum, vice verſa, ſe facturum promittit; ne ridicula vos veſtra fallat opinio; Et erit, inquit, in tempore illo, ſcrutabor Ieruſalem in lucernis; & vſitabo ſuper viros defixos in fæcibus ſuis. Nihil inſcrutatum relinquet oculus eius: renes & corda rimabitur; vitia & virtutes, cogitatus, verba, & actiones. Cùm accepero tempus, ego (inquit) iuſtitias iudicabo. Si iuſtitias iudicabit, an rectæ iuſtæque per omnia fuerint; quid de iniuſtitiis & iniquitatibus expectandum? Si Ieruſalem, vrbs ſancta, vita ſancta, & conſcientia F

Soph. 1

religiosa ac timorata discutienda veniet, quid tutum in Iericho vitæ fluxæ & inconstantis, in Babylone confusæ conscientiæ, & in Sodoma animę abominandæ futurum est: vbi mundi vanitas, ac stultitia, scelerum vniuersorum confusio, summaque impuritas viguisse dignoscetur?

Tu dic, anima fidelis, obuiam sponso tuo cum prudentibus virginibus itura; Paraui lucernam Christo meo: neque illa in nocte sæculi huius exstincta est. Iam re præsto, quod tibi, Dilecte mi, in desponsatione baptismatis sum pollicita; quando cæreus ardens, pacti tam cælestis indicio, in manus mihi fuit traditus. *Ps. 131* *Pro. 31*

Oratio.

DEus, qui in tenebris lumen facis splendescere, & sicut sole mundum, ita corda tuorum diuina luce collustras; fac, ita me splendor tuæ gratiæ semper irradiet, vt non ambulem in tenebris, neque me tenebræ comprehendant, sed ambulem dum dies est, vitámque inueniam sempiternam. Amen.

7. OSCVLVM IVDÆ.

Basiolo dum prodis herum, pietatis adulter,
Impia scorpiaco vipera more feris.

Ier. 9. ASSVMITE super hoc facinus lamentum, filiæ Ierusalem. Quidnam dicemus, aut quid respondebimus interroganti nos! A
Rom. 6. Ecquis fructus nunc vobis ex his, in quibus nunc erubescitis? Anne igitur ideò tam incessanter clamauimus? An ideò filium Dei vnigenitum è
Can. 1. cælis euocauimus, exoptauimus, inuitauimus? Osculetur
& 8. me osculo oris sui? Quis mihi det te fratrem meum, sugentem vbera matris meæ; vt inueniam te foris, & deosculer te, & iam me nemo despiciat? Et quis (quæso) iam non despiciat nos; quando osculo eum prodimus, amoris pignore vulnus infligimus, charitatis officio fundimus sanguinem, & pacis instrumento mortem irrogamus? At, scio dicetis mihi; Iudas nefarius ille proditor hoc fecit: sed verius, pec- B
cata nostra id perpetrarunt, dum ore eum laudamus, vt osculo, & cor nostrum longè est ab eo.

Venite itaque salutis vestræ sectatores, & super his mecum inite consilium: nam sicut animarum nostrarum est medicamen hoc osculum; ita est & documentum. Nónne tria potissimùm reperimus osculorum bonorum genera, totidemque detestandorum? Fructum igitur ex horum varietate manantem colligamus. En vobis primũ, inter laudata oscula illud amicitiæ & concordiæ symbolum: dum nequeunt siquidem corda cõiungi, pro eis iunguntur ora. Nónne sic Dauid & Ionathas valedicentes, osculantesq; alterutrum
2. Reg. fleuerunt pariter, Dauid autem ampliùs? Sed
20. quid miramini oculos collacrymantes atque ora coniuncta? Anima siquidem Ionathæ conglutinata erat animæ

Baſiolo dum prodis herum, pietatis adulter,
Impia ſcorpiaco vipera more feris.

Merckt wel, met eenen kus, wordt Christus hier ver-raden:
O ghevéyst mensch! aldus doen (siet) u boose daden.

Tu mords donc en baisant, comme fait la vipere?
Tu es, en ce faiſant, des traitres le vray pere.

animæ Dauidis. Vultis & illud huic adiungere, quod Iſaac filio ſuo Iacob quaſi primogenito dabat? licet: nam & illud amoris erat oſculum: de quo verus noſter Iſaac Chriſtus cum hoſpite ſuo Simone expoſtulabat; Oſculũ mihi non dediſti. Videte, videte, Angeli pacis, amatoreſque concordiæ, & abyſſi miſericordiæ ſcrutatores; videte, inquam, quouſque ſe iſtud oſculum extendat. Canta id nobis, fili Iſai, in pſalterio & cithara: Miſericordia & Veritas obuiauerunt ſibi; Iuſtitia & Pax oſculatæ ſunt. Gratiæ tibi Ieſu, fili Dauid: quia redemit hoc oſculum genus humanum: Patrique ſumus per hoc omnes reconciliati, cùm anteà inimici eſſemus.

Gen. 27 *Luc. 7.* *Pſ. 84.*

Mirúmne igitur, ſi duce Natura, frequentem aliquando etiam Gentilium fuiſſe conſuetudinem audiamus, oſculo vt pacis indicio excipiendi in plateis ſibi occurrentes? Sed hunc morem Eccleſia Catholicaque Religio in ſanctum pacis oſculum commutauit: vnde frequenter Apoſtolus; Salutate inuicem in oſculo ſancto. Quis neſciat quoque hinc ortum inter Chriſtianos vſum, in ſacroſancto Miſſæ ſacrificio, ante ſacram ſynaxim, oſculum ſibi mutuò porrigendi; vel ſaltem (ſicut nunc vſus habet) ſigno pacis circumlato pacem, amorem, concordiamque teſtandi?

Ro. 16.

Verùm, an exſtimet aliquis, oſculum habitæ tantùm pacis eſſe argumentum. Immò eſt & conciliandæ concordiæ ſymbolum: quo amicitia læſa, & perdita gratia reſtaurantur, & nouo quaſi glutino denuò redintegrantur.

Nónne hoc, velut quodam ferrumine, Iacob & Eſau fratrum corda diſcordia coaluerunt? Currens Eſau obuiàm fratri ſuo, amplexatus eſt eum; ſtringenſque collum eius, & oſculatus, fleuit. Numquid & tu taliter Abſalom patri tuo Dauidi, procurante Ioab, es cõciliatus? Tuque, fili prodige, Abſalomo prudẽtior, numquid oſculum recuperatæ apud patrem gratiæ accepiſti, cùm ſupplex ei factus culpã es deprecatus?

Gen. 33 *2 Reg. 14.* *Luc. 15*

Sed,

Sed, tertium oſculi boni genus expectatis? Religionis iſtud eſt, & venerandum; quo ſolent Christiani Martyrum vulnera (vt Conſtantinus cicatrices Confeſſorum) quo & ſacras Reliquias, veſtes, memorias ac templa Sanctorum, réſve alias ſacras, oſculari: quo magnus erga eoſdem affectus exprimitur, debitus honor exhibetur, atque vtile nobis ambitur auxilium. C

Tempúſne videtur, vt deteſtanda nunc oſcula perſtringamus? Agedum, hæc velut virga cenſoria curſim attingamus; noſtraque breuitate, deteſtanda te-
Pro.7. ſtemur. Obſcœnitatis ſit primum: quale quod impudens mulier iuueni in plateis arrepto fixiſti, in domum tuam mirâ ſuadâ pelliciens ac ſeducens. Horreſcite Chriſtiani; os enim, per quod Chriſtus ingreditur, deturpatis, dum impudico illud oſculo profanatis. Adulatorum ſit alterum, ambientium, fictéque
2 Re.15 adblandientium, & laudantium. Tali, tu Abſalom D
ambitioſe, ſtans in porta ciuitatis, omnem venientem apprehendens, oſculabaris; quando faſtuoſus & patrio ſceptro inſidiabaris & ſanguini. Sed quódnam poſtremum deteſtandorum oſculorum exemplum? Proditorium: quod tali nota à Sapiente ſignatur;
Pro. 27 Meliora ſunt vulnera diligentis, quàm fraudulenta
2 Reg. oſcula odientis. Hoc fuco, ſimulans pacem crude- E
20. lis Ioab, ſic affatus es Amaſam; Salue mi frater: & tenuiſti manu dextera mentum eius, quaſi oſculans eum, & percuſſiſti eum in latere, atque occidiſti. Ta-
Matth. le fuit & tuum iſtud, ô infelix Iuda, oſculum, quo
26. Chriſtum tradidiſti: quando vſitato amoris indicio execrandum odium conſummaſti, vitæque ſigno mortem propinaſti. Iure, per virum ſecundùm cor tuum, de viro hoc peſtilente, Domine, taliter olim
Pſ. 40. expoſtulaſti; Homo pacis meæ, in quo ſperaui; qui edebat panes meos, magnificauit ſuper me ſupplantationem. Veniat mors ſuper illos, & deſcendant in infernum viuentes.

Hor-

Horribile hoc fulmen Dominicum meritò illorum corda transuerberet, qui in viam Iudæ abierunt, *Ps. 54.*
quorum molliti sunt sermones super oleum, & ipsi sunt iacula: qui indignè quoque communicant corpori eius & sanguini; vt etiam, qui sub symbolis, rerumq; spiritualium prætextu, ceu fraudulento osculo, seducunt animas incautas & instabiles: præsertim hæretici, Verbo Dei, vt ore & osculo eius, abutentes, in Christi & Ecclesiæ destructionem: osculantes Biblia, & Christum prodentes.

Oratio.

O Innocens Agne Dei, qui proditorem infandum in osculum proruentem non es auersatus, sed os in quo dolus inuentus non est, ori quod abundabat malitiâ placidè applicuisti, hostemq; tuum amici nomine compellasti: oro te per hanc tuam mansuetudinem, vt me indignum peccatorem, ad sinum tuæ misericordiæ recurrentem benignè suscipias. Amen.

S. MA-

8. MANVVM INIECTIO.

Nil ferrum, nil miles agis, nil turba satelles;
Nil nisi te nostri Christe triumphat amor.

Iud. 16 PHILISTHIIM super te, Samson! Iesu A
fortissime, ecce inuadunt te fortes, & quærunt animam tuam, quorum veloces pedes ad effundēdum sanguinem. Vbi nunc,
ô impostores, genimina viperarum, vbi nunc sermo- B
Matth. 12. nes vestri fluentes vt oleum; Magister, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces? Siccine, quem priùs in sermone, & deinde per insidias citra strepitum in corpore conabamini capere, sed frustrà, nunc
armata manu & violenter in illum irruitis? Irruistis, C
inuasistis, & comprehendistis tandem, fateor; sed quomodo? Non nisi quia permisit se capi. Et quo pretio, quóve pacto? Quo ipsemet voluit. Fatemini, licet inuiti; non priùs eum tenuistis, quàm posteaquam vos solo verbo eoque suauissimo ad vnum omnes fœdè prostrasset in terram.

Sed, audio lamentātes filias Ierusalem. Heu! tristis D
nuntius aures nostras diuerberat: eheu! Arca Dei
1 Reg. 4 capta est, & translata est gloria ab Israel. Vbinam es, anima mea? Siccine separet amara mors dilectum tuum à te? Curre; irrue tu quoque in manus illorum, vt vnà cum Iesu præda fias, & vel hoc modo ei vno eodemque vinculo coniungaris: scis etenim quòd illi adhærere bonum est. Quisquis interim salutis es propriȩ studiosus, attende quid egerint impij, & duos potissimùm inde tibi fructus decerpe: tum, quò diaboli technas inuasionemque deuites; tum quò tu vicissim Deo piè vim inferas, tibi vtili, ipsi verò grato officio. Nónne vides, qualiter hostis noster, istorum more, blandis nos primùm suggestionibus studet ad

pecca-

Nil ferrum, nil miles agis, nil turba ſatelles:
Nil, niſi te noſtri Chriſte triumphat amor.

O Godt des hemels throon! v heere der heyr-ſcharen,
Siet, hoe ſy uwen ſoon, met wreedheit innevaren!

En vain, ſoldats, en vain taſches-vous de le prendre:
L'amour seul peut la main ſur ce vaincqueur eſtendre.

peccatum illicere; omnia quæ boni, commodi, voluptatiſque ſpeciem aliquam præ ſe ferunt, obtendendo? Vndénam fiat alioqui, vt turpiſſima quęque velut pulcherrima oculis noſtris depingat, amara ceu dulcia, damnoſa vt vtilia, ardua velut facillima? Nónne ſic caupo vinum vappamque ſuam laudat, & ſuas leno merces? Quis iſtud in inſanis amoribus, ebrietatibus, cædibus, inuidijs, apertiſque periculis ac flagitijs non videt? Ecquis ſine fucatis iſtis illecebris, vt hamis eſca tectis, ad tam infanda prorueret? ne proreperet quidem. Non credis, irretite delicijs ganeo? huc adeſdum, qui voluntariæ huius veſaniæ tam præfractus amator es. Vin, quod dixi, re ipſa cognoſcere? Abijcito parumper, quà datur, peccati laruam; illudque in ſe nudum conſidera, interim dum fallacem illam ad peccatum ineſcationem non ſentis: Deus bone; quàm tunc (ſcio) tibi horrendum videbitur, tale quid velle, quod laruâ detractâ tam fœdum eſt! Hæc itaque ars prima diaboli. Verùm, ſi non ſuccedit? tunc, iſtorum more, vt miſeram percellat animam, truculenter aggreditur; vim facit, irruit, vt vel tædio affecta ſe tandem dedat.

E Quid hoc eſt rei? Caue tibi Ioſeph, caue tibi Iuſte, Christe caue tibi, caue tu quoque tibi, ô vnica columba mea: Ecce tibi impura illa, quæ te toties blanditijs irretire conata eſt; iam (niſi caueris) violentas in te manus armabit, tentabitque. Pallium potiùs huius mortalitatis in manus ipſius relinquito, quàm ei conſentias. Salua res eſt: ita fecit Ioſeph; ita fecit Ieſus; tu quoque fac ſimiliter. Audiſtin' anima mea conſilium? exemplum vidiſti? reſtat, vt ſperes auxilium; & euadas periculum. *Gen. 39*

Ecce, iam nunc turbo tibi nouus oboritur, qui & in conſtantem virum cadat; tot tamque horribilibus miſerum mortalem circumuallat, tentat, & quaſſat diabolus machinis, vt neſciat propemodum quò ſe vertat. Clama cum Ieſu in talibus anguſtijs conſtitutus:

Ps. 61. ſtitutus: Quouſque irruitis in hominem, tamquam parieti inclinato & maceriæ depulſæ? Eſto fidelis & certa bonum certamen: ne in te quadret hominis iam Iob 1. ſuperati depicta lamentatio: Irruerunt Sabæi, tuleruntque omnia: & pueros percuſſerunt gladio.

Sta fortis anima mea; nam ſicut Chriſtus capi non potuit à Iudæis, niſi priùs eis faceret poteſtatem; nullam ita poteſtatem in te habet diabolus, niſi ei conceſſeris. Recurre ad diuinum auxilium, quod hîc tibi ſpeciatim ex Chriſti infirmitate paratum eſt: ſe capi permiſit, vt tu euaderes. Ita paſtor bone, quoniam ſic placitum fuit ante te; vt animam tuam poneres, quò oues à faucibus lupi rapacis eriperes. Et interim tu quoque per reſurrectionem euaſiſti; naturam perdicis, quam ei indideras, imitatus. Audio ſiquidem, illam nunc volitando nunc ſubſidendo ſpem ſui aucupibus facere; vt interim, dum illi inſectandæ inſiſtunt diſtinenturque, pulli profugiant; & tum ſe quoque ſaluat inſidiatore fruſtrato.

Dic itaque quiſquis tentationum impulſibus ex-Tob. 6. terreris, dic inquam & clama cum Tobia piſcem F grandem rictu patente inſilientem intuitus; Domine inuadit me. Præſenſque tibi datur conſilium: Apprehende branchiam eius, & trahe eum ad te. En tibi ſerpens antique tuas branchias, maxillas blandientes, malas ſuggeſtiones, & illecebroſa ſpiracula. Iſta apprehendimus, dum hoc modo nobiſcum tuas aſtutias animo comprehendimus; Tu diabole priùs blandiebaris, quaſi mihi (vt olim in paradiſo parentibus) benè voluiſſes, quaſi amicus, fautor, conſiliarius, & cauſæ meæ patronus: Et modò inuadis me, quærens animam meam? Non tibi aſſentior, ſed oppono; proque anima mea tuas artes proteram & vires, quà potero. Erubeſce diabole; ſic reſiſtendo confuſus, quaſi piſcis extra aquam tractus, in tentati venis poteſtatem; & præda prædæ tuæ factus, incipis palpitare.

At, quomodo (qui fructus ſecundus eſt huius myſterij)

mysterij) tibi Christe vim licito, grato, salutarique modo inferamus? Audio: Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud. Credo; constanter, fortiter, & perseueranter illa obeundo, per quæ regnum illud acquiritur. Sed, nónne & Moyses tibi vim intulit Domine; vt diceres; Dimitte me? Nónne sic Chananæa te Christe conclusit tuis verbis, & vim fecit perseuerantiâ? Ita tu Iacob cum Angelo luctatus, contraque Deum fortis effectus, nomen Israelis obtinuisti: adeò vt roganti Angelo vt eum dimitteres, responderis; Non dimittam te, nisi benedixeris mihi. *Matth. 11.* *Exo. 32*

Maioris quidem erat benedicere, se tamen is victum fatebatur. Ita igitur in Deum irruamus, non solùm vt verbum eius audiamus, sed & benedictionem ab eo, vt pignus hereditatis æternæ, accipiamus. Dic itaque cum sponsa; Inueni quem diligit anima mea; tenui eum, nec dimittam eum. *Can. 3.*

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, & Pater misericordiarum, qui Vnigenitum tuum pastorem animarum nostrarum percuti permisisti, & in manus tradi nocentium: da nobis per acerbam illam apprehensionem, ita aduersarij nostri vitare blanditias, & insultus tentationum superare; vt super illum triumphantes, liberis tibi mentibus seruiamus. Amen.

9. FVNES ET VINCVLA.

Vnde tibi liuent constrictis brachia palmis,
Inde tuus nobis vincula nectat amor.

QVID facitis, impij, ligantes pullum; quem ad vineam Domini Sabaoth melioribus nexibus ligauit omnipotens? Ligare Samson venimus, & tradere in manus Philisthinorum. Sic sapientes estis, viri Iuda, vt faciatis mala, benè autem facere nesciuistis? Iam nempe experti eratis, quòd aliquoties quasi conclusus euasisset, & transiens per medium vestrûm iuisset: itaque iam, pro sublimiori vestra prudentia Iudæque consilio, vt cautè ducatis, ligastis eum: quod quàm rigidè, crudeliter, & inhumanè feceritis, non valeat mens humana concipere. Ita scilicet cancrorum more in peius proficitis; literis quas didicistis, Scripturæ lectione quam profitemini, omníque qua vobis abundare videmini sapientia, abutentes.

Gen.49 *Iud.15* *Ier.4.* A

Sed te vinctum contemplans, mi Iesu dulcissime, rubore suffundor totus, ah! video, video, quid sit: Nimis liberè per hortum vagati sunt primi nostri parentes, nimisque licenter per illicita sensus suos euagari permiserunt: túque ideò Domine, in horto vinculis voluisti constringi. Funes peccatorum nostrorum circumplexi sunt te; funes inferni circumdederunt te. Huc nimirum traximus nos iniquitatem in funiculis vanitatis, & quasi vinculum plaustri, peccatum.

B *Ps.118* *1 Reg. 22.* *Isa.5.*

Verumtamen consolamini, consolamini peccatores, exules filij Adæ & Euæ, gementes sub onere catenarum; & tu quoque captiua filia Sion; quia mons gratiæ mons Oliueti vicinus est. Præcipitabit in monte isto faciem vinculi colligati super omnes populos, & telam

C *Isa.25* D

9. FVNES ET VINCVLA.

Vnde tibi liuent conſtrictis brachia palmis,
Inde tuus nobis vincula nectat amor.

Deur uwer banden ſtandt, daer ghy met waert ghebonden,
Schynckt ons der liefden bandt, ontſlaende van ons ſonden.

Ces liens qui vn iour le furent de ſupplice,
Qu'ils me ſoient d'amour, et iamais de iuſtice.

& telam quam orditus est super omnes nationes. Nescitis? Vincula ista posterioris Adæ, prioris vincula deuorabunt consumentque; & gaudebitis libertate, quâ Christus vos liberabit.

Interim, vt malo nostro doctiores euadamus, attendamus mysterium. Viden' vt Christus non solùm capi sed & vinciri voluit? ita tu, dum per peccatum in potestatem diaboli venis, te illi quodammodò alligatum existimes. A quo quis superatur, nónne seruus huius efficitur? Nunc igitur modum discamus, quo à malis vinculis absoluti, Christo melioribus alligemur; vt de manu inimicorum nostrorum liberati, seruiamus illi; in sanctitate & iustitia coram ipso, omnibus diebus nostris. *2 Pet. 2* *Luc. 1.*

Numquid hunc in finem tria hîc vinculorum genera considerare est, primum peccatorum, dolorum alterum, & postremum charitatis? Audio peccatorem in Manasse de primo lamentantem: Incuruatus sum multo vinculo ferreo, vt non possim attollere caput meum: & non est respiratio mihi. En vt iniquitates suæ capiunt impium, & funibus peccatorum suorum constringitur. Audi id confitentem, sui accusatorem eximium: Mortifera suauitate trahebam catenam meam, solui timens; & quasi concusso vulnere, repellens verba benè suadentis, tamquam manum soluentis. *2 Par. 36.*

Contra hos funes peccatorum molesta vincula pati voluisti, Domine, & incomprehensibilis comprehendi, manusque vinciri quibus omnia contines & gubernas. Verè quidem de te (quod de Abner Dauid) dici poterat; Manus tuæ ligatæ non sunt, & pedes tui compedibus non sunt aggrauati. Nequaquam vt mori solent ignaui, mortuus est Abner: sed quia ferrum peccatorum nostrorum ascendit super caput tuum, virtus quasi de te exiuit, & infirmatus es; & (Samson licet) capi, teneri, ligarique potuisti. Ecce, quàm rectè id tibi in Propheta tuo præaptasti: Et tu, *2 Reg. 3.* *Iud. 16*

Ezec. 3 fili hominis; Ecce, data sunt super te vincula: & ligabunt te in eis; & non egredieris in medio eorum.

Sed, benè habet; gaude & exulta anima fidelis; *Ps.* 15. quia ceciderunt tibi funes in præclaris; etenim hereditas tua præclara est tibi: nam tota peccatorum tuorum moles, vt ciuitas iniquitatis, funibus hisce sponsi circumdata in torrentem passionis eius detrahetur, vt non maneat in ea lapis super lapidem. Testem quæris? Audi Isaiam canentem: Munimenta sublimium murorum tuorum concident, & humiliabuntur, & detrahentur in terram, vsque ad puluerem. Plura desideras? Vide in his vinculis vetera innouari mysteria. Christus, vt Zara, oriens & splendor Patris, manum protulit; Synagoga Iudæorum, vt nostræ salutis obstetrix, coccinum rubricatorum in sanguine agni vinculorum alligauit: & (mirabile!) Pharez, homo qui se à Deo per peccata diuiserat, liber euadit. Vis aliud? Simeon (obediens scilicet) in medio fratrum suorum ligatur, ipsi verò liberi dimittuntur. Quid amplius? Centum ligaturis vuæ passæ, in Christo passo, placatur iratus Dauid ab Abigail: & solo percusso à Deo Nabal stulto, veteri homine; saluatur familia. Quid adhuc egemus testibus?

E

2 Reg. 17. *Isa.* 25. *Gen.* 38 *Gen.* 42 *1 Reg.* 25.

F

O admirandam vinculorum Christi Christique vincti potentiam! His siquidem, non solùm vincula peccatorum nostrorum dirumpit; sed & portas æreas, & vectes ferreos confringit. Artem & vim nosse desideras? Attende penitiùs. Dum funibus his, fortior Christus, propter peccata nostra, ligatus fuit; eodem quasi peccatorum nostrorum fune nobis fuit alligatus. Dumque nos hoc fune constricti ad damnationis lacum, ab eo qui nos vicerat, trahebamur; Christus contrà vt fortior trahens, nos secum (ad crucem quidem) sed inde ad cælum pertraxit. Nónne *Ioã.* 12 ita prædixerat? Cùm exaltatus fuero à terra (tractus per hortum, per plateas, per palatia, per viam, vsque

ad

adCrucem) tunc omnia traham ad meipſum. Ita optimè, ars vt artem falleret. Sic enim, tu Lucifer, ter- *Apo.12*
tiam tecum ſtellarum partem traxiſti, angelorum videlicet tibi per conſpirationem colligatorum.

Gratiæ tibi, Ieſu; promiſſum impleſti: Ego quaſi *Oſee 11*
nutritius Ephraim, portabam eos in brachijs meis; & neſcierunt quòd curarem eos. Ideò addis; ac ſi dicas; Scio, quid faciam: In funiculis Adam traham eos, in vinculis charitatis. Vincula dolorum Chriſti, vincula charitatis effecta ſunt; quibus nos illi alligemur. Sic
G exploratores Ioſue per Rahab fune ſunt liberati; nam *Ioſ. 2.*
per funem de feneſtra demiſſi ſunt: ſaluſque fuit ipſi Rahab & amicis eius funiculus coccineus eidem feneſtræ alligatus. Hic eſt, ô Chriſtiane, funiculus ar- *Eccle. 12.*
genteus vitæ ſanctæ, vt vittæ aureæ.

Oratio.

DEus, qui ſemitam noſtram & funiculum noſtrum inueſtigaſti, & omnes vias noſtras præuidiſti; per acerba Filij tui vincula deprecamur, noſtrorum abſoluas vincula peccatorum, vt eidem per vincula charitatis alligati, à te numquam ſeparemur. Amen.

10. PETRI NEGATIO ET LACRYMÆ.

Petra fluit lacrymis: amor an dolor extudit illas?
Et dolor, & veri vena doloris amor.

Nũ. 20 LOQVIMINI ad Petram, & illa dabit aquas. Audite rebelles & increduli, (impœnitentes audite:) Numquid de Petra hac vobis aquas poterimus eijcere? Ecce, A
Isa. 35. ecce: quomodo, quæ erat arida, facta est in stagnum, & sitiens, in fontes aquarum! Dirupit petram, & flu-
Ps. 104 xerunt aquæ, & abierunt in sicco flumina. Sed quid
Ier. 9. audio? Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontes lacrymarum? Vóxne ista indigentis est, & cui desint aquæ ad ploratum? Nequaquam; sed tam vbertim lacrymantis, vt vix fontes & flumina ad miseriam suam deflendam sufficiant.

Sed, quis percussit hanc Petram, vt sic fluxerint aquæ? Radij oculorum tuorum piissime Domine. Respexisti negantem, ictus exiit foras, & fleuit amarè. Verùm quomodo radijs solis Iustitiæ Petra hæc quasi cera liquefacta est? Nix erat effectus præ frigore, qui paulò antè plus æquo ferbuerat. Numquid deficiet de
Ier. 18. petra agri, nix Libani?

At, liceat mihi (ô Petre) tecum flere amarè, quia nequit cor meum (vt debet) Iesum amare. Refrixit charitas, & adhuc magna me tenet ariditas. Negaui Creatorem frequentiùs, dum creaturas eius dilexi ardentiùs: & necdum fluunt lacrymæ, etiam petrâ cordis mei percussâ multoties. Iesu labentes respice. & nos videndo corrige: Si respicis, lapsi stabunt, fletuque culpa soluitur. At, video; foras exeundum mihi; malum consortium deserendum, exuenda naturæ corruptio, antiquæ consuetudines relinquendæ;

& fluent

Petra fluit lacrymis: amor an dolor extudit illas?
Et dolor, et veri vena doloris, amor.

Weent ſick, ſonder ver-hael, met Petro, jae veel meer:
Want ghy meer dan dry-mael, verloochent hebt den Heer.

Pierre, ceſt un rocher; ſes yeux ſont chantepleures:
Boy de son doux-amer, qu'en peché tu ne meures.

& flent aquæ : amaræ quidem, ſed tandem hic fluminis impetus lætificabit ciuitatem Dei.

Venite vos interim plus æquo de vobis veſtriſque virtutibus ſentientes, altum ſapientes, veſtraque in fortitudine confidentes. Videte nequando Chriſtum ideò negetis, quia non ſatis veſtræ infirmitati timetis. Venite;& alieno docti periculo,in Petro negante confirmamini. Quid egit? quouſque prolapſus eſt? quídve illum huc impulit? Ter, gradu quodam, ſuperbè præſumſerat : ter fœdè de gradu labi permiſſus eſt;& primò quidem negando ſimpliciter, deinde cum periurio, poſtremò cum deteſtatione. Atq; ideò ter poſteà rogatus, toties ſe Dominum amare confeſſus eſt.

Aſt vbi, mi Petre, negabas Ieſum? non in monte, non in Templo, non in domo tua, nec in cænatione; ſed in atrio Iudæorum, in domo Principis ſacerdotũ, vbi non erat Veritas, vbi Chriſtus captus & ligatus; vbi ancilla oſtiaria præerat foribus; atque ita ancilla quoque tua, per illam circumuenta, malè cuſtodiuit os tuum. Hinc paulò minùs habitaſſet in inferno anima tua. Sed reſpexit te Dominus, & miſertus tui, te in pedes erexit.

Erigimini puſillanimes, & ſtatuite in hac Petra reſtituta pedes veſtros. Videtis, vt propterea Ioſue noſter, Ieſus Chriſtus, lapidem hunc grandem in Eccleſiæ ſanctuario erexit in titulum; ne vmquam vlla occaſione Dominum abnegetis? Voſmetipſos potiùs abnegate, vt Chriſto digni inueniamini. *Ioſ. 24.*

B

Quærit quis modum? Quòd ſi te mundus alliciat, ſi caro blandiatur, ſi tentet diabolus, ſi pro innata obſeruataq; natura peccatum fores pulſare preſumat, ſi pro veteri ſatis nota conſuetudine ſodales inuitent, ſi denique ad priſtinam malę vitę veſaniam te prouocet voluptatis illecebra;abnega temetipſum:dic,edic; Non ſum. Illúmne non poteris imitari? qui occurrēti iuuéculę, qui cum fortè pluſculum olim familiaritatis habuerat,iterumque iterumq; ſe eius conſpectui

 exhi-

exhibenti, dicentique tandem, Non me nosti? ego sum illa: credo, inquit, sed ego non sum ille. Quis erat ergo? mutatus ab illo in alium: ideoque se, qualis olim fuerat, abnegabat.

Heb.11 Nonne & Moyses grandior factus negauit se esse filium filiæ Pharaonis, maiores diuitias æstimans thesauro Ægyptiorum improperium Christi? Etiamsi igitur mundus tibi vniuersus adblandiretur, regnumque promittens diceret; Nonne filius meus es tu? Responde; Non sum. Nonne heres? Responde; Non. Amator es tu? Non. Ciuis? Non. Quis ergo es tu? vt responsum demus his, qui miserunt nos; tenebrarum principibus, tentatoribus. Confitere, nec hoc nega: *Ioā.1.* Confitere, quia viuit in me Christus; & vetus homo sepultus est cum Christo in Deo. C

At, si idola quæ colui, ideę q; conuersationis antiquę recurrant, méq; eumdem prorsus esse qui fui conuincant; & ob id exhibiti quondam seruitij ius cultumque solitum reposcant; quò me vertam? quid agam miser deprehensus? quomodo me expediam? Nega constanter obsequium, cultum detrecta, & in tui abnegatione persiste. Adeoque contritis omnibus idolis, ad *Sap.12* Dominum Deum tuum toto corde conuertere: Illumque quem olim negabas te nosse, verum Deum confitens, dic illi; Dominus meus, & Deus meus. D E

Mat.10 Redite vos quoque ad cor, peruersi dogmatis fabricatores, Hæretici. Terreat vos, vestri similium terribilis exitus; quos se coram Patre suo negaturum interminatur Christus, qui ipsum coram hominibus negauerint. Seque pulsantibus clamantibusque Domine *Mat.7* Domine aperi nobis, dicturum, Numquam noui vos; discedite à me omnes operarij iniquitatis. Negauit quidem Petrus Christi personam, seque eius discipulū; fidem verò Christi non negauit. At vos & Christum & fidem eius negatis, ac opinionum vestrarum idola sectamini. Gallo canente conuersus est Petrus, vos verò nec ad Ecclesiæ totius vocem conuertimini. F

Vibret

Vibret idcircò per animam veſtram ſeuera illa Gabrielis ſententia; quâ de Chriſto futuro Iudice, ſic pronuntiat; Non erit eius populus qui eum negaturus eſt. Dan.9 Cum gente igitur peccatrice, & populo graui iniquitate ac ſemine nequam, æternæ combuſtioni mancipabimini. Iſa.1.

Oratio.

DEus humilium celſitudo, & fortitudo debilium, confirma, quæſumus, quod in nobis es operatus; vt noſmetipſos & ſecularia deſideria abnegantes, te in nullo negemus; ſed fidem tuam, quam lingua noſtra loquitur, etiam moribus vita fateatur. Amen.

11. ALAPÆ ET COLAPHI.

Quæ mites violare genas, te cædere Christe
Quæ potuit, certè ferrea dextra fuit.

Ier.2. OBSTVPESCITE cæli, & portæ eius desolamini vehementer. Numquid seruus est Iesus aut vernaculus, vt alapis & colaphis more mancipij tractetur ab impijs? A
Ioã. 18 Vnus assistens ministrorum Pontificis, dedit alapam Iesu. Exhorrescat cælum, & contremiscat terra; quia B
Apo.16 verè hodie terræmotus factus est magnus, qualis numquam fuit, ex quo homines fuerũt super terram. Sed benè habet: Terra tremuit, & quieuit, cùm staret in iudicio Deus. Tremuit in infirmitate, sed quieuit in virtute, & fructus vbertate.

Vbi tamen eratis Angeli, Principatus & Potestates, Virtutes & Dominationes, vt tantum scelus à Domino Exercituum non auerteritis? An obstupuistis &
Hab.1. vos, quia opus factum est in diebus vestris, quod nemo credet cùm narrabitur? Sed quare non saltem immanis ille percussor (& quidem Malchus, vt existimant aliqui) non statim vel ictus est fulmine, vel igne cælesti consumptus, vel terrâ dehiscente absorptus? Numquid Oza nutãtem tangens Arcam, eodem loco percussus interijt; vnde & ipse locus, Percussio Ozæ nuncupatur? Iste autem scelestus percussit Christum (& plusquam Arca hic) & toleratus est. Quid in caput huius non poterat per potentiam, per quem factus est mundus; nisi patientiam nos maluisset docere, per quam vincitur mundus?
Ro. 11. O altitudo sapientiæ & scientiæ Dei, quàm incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viæ eius! Dic itaque tu, mi Domine Iesu; Quid est hoc quod

ALAPÆ ET COLAPHI.

Quæ mites violare genas, te cædere Christe
Quæ potuit, certè ferrea dextra fuit.

Staet vast, o claeren dach! maer sondaer, wilt ghy beuen:
Want eenen swaeren slach, wert Gode om u ghegheuen.

La main, qui tellement t'a buffetè la iouë,
Par ce coup vrayement dure et de fer s'aduouë.

quod facere voluisti? Neque indigneris quæso, quòd loquar ad te Dominum meum, cùm sim puluis & cinis: nam indignis illis & ministris & Dominis locutus es, suam ipsorum illis ostendens iniustitiam, tuam verò innocentiam inuictâ iuris ratione contestans: Hac ignominia ego Dominus ac magister omnium, à vili mancipio affectus, ignominiam primæ præuaricationis Adæ (mundi tunc domini à me constituti) expiare volui, quam à vili serpente persuasus accepit; & vobis singulare præbere exemplum, iniuriæ & ignominiæ pro nomine meo tolerandæ. *Gen 18.*

Gratiæ tibi immortales Iesu fortissime, quia præter hæc (scio) etiam nos ab æterna damnationis ignominia liberasti, & contra spiritum satanæ nos colaphizantem fortes effecisti. Gratiam ad id sufficientem licet indignus imploro, vt tanti beneficij ac documenti non tantùm sim memor ad gratitudinem, verumetiam imitator existam ad salutem.

Attendite igitur mecum vniuersi fideles, quid excusationis habituri sumus si hac in parte fuerimus negligentes? Numquid Propheta Michæas olim à *3 Reg.*
C Pseudopropheta Sedecia in maxillam percussus æ- *22.*
quanimiter tulit, dum coram Achab rege Israel & Iosaphat rege Iuda veritati testimonium perhiberet? Numquid & Isaiam audimus in persona Christi talia præferentem & prædicentem; Posui faciem meam vt *Isa. 50.* petram durissimam; Ita & Ieremias; Dabit pecutienti *Thre. 3* se maxillam.

Sed & tu Iob patientissime, nobis in te adumbra patientiæ huius exemplar, in Christo Christianis omni-
D bus hîc expressum. Quî se habuit erga te hostis tuus? Collegit furorem in me; & comminans mihi infremuit contra me dentibus suis: hostis meus terribilibus oculis me intuitus est. Aperuerunt super me ora sua; & exprobrantes percusserunt maxillam meam, & satiati sunt pœnis meis. *Iob 16.*

Sed an fortè quempiam ad Christi imitationem

similia

similia passum audire desideras? Sanctum Paulum attende: nónne de hoc sic legimus? Princeps sacerdotum Ananias in Concilio pręcepit astantibus sibi, percutere os eius: cui & respondit: Tu sedens iudicas me secundùm legem, & contra legem iubes me percuti? Nónne & sanctos audimus in contumeliam colaphis, alapis, palmis & pugnis in faciem fuisse percussos? id testantur ipsorum martyria. E
Act. 23

Audite Christophorum, à Samiorum Præfecto percussum colapho, Christianæ patientiæ legem allegantem: Repercuterem te (inquit) nisi Christianus essem.

Nónne & S. Bernardus à quodam improbo recipiens alapam, benignè respondit; Oportet ignoscere; cùm toties ignoscat mihi Deus. Dictum patientis Apostoli, nos ad eiusmodi victoriam animantis, alta mente conseruemus: Colaphis cædimur: Item; Sustinetis, si quis in faciem vos cædit.

Sed ad te iterùm recurro velut ad omnium bonorum fontem, benignissime Domine, qui & perfectissimæ patientiæ abundas exemplis, & copiosam largiris gratiam ad imitandum. Te namque Dominum vniuersæ creaturæ, non solùm tamquam seruum contemptibilem colaphizauerunt, sed & sacrilegas manus talibus nondum satiatas, etiam ad barbæ genarumque vellicationem extenderunt: illudque impletum est:
Isa. 50. Genas meas dedi vellentibus. F

O verax & pie Domine! quænam anima tibi deuota hæc audiens non ingemiscat, valeátve se ab imo cordis dolore continere? Et meritò quidem: sed quid hoc, nisi tanto docti exemplo quidpiam pro te sustinere nouerimus? Quid ad hæc peccatores, impatientes, vindictæ cupidi dicemus, Domino sic nos increpante: Percutitis pugno impiè; nec tantùm hominem,
Isa. 58 sed & me quoque? Nónne sic facimus, dum malum pro malo reddimus? dum læsi malè imprecamur? dum alijs offendiculo sumus? dum in conspectu Dei pecca-

peccamus impauidi? Quid vltrà? Etiam dum verbis Deum confitemur, factis autem negamus; dum eodem ore Deum laudamus, & detrahimus ac maledicimus proximo; dum indignè corpori Christi communicamus.

Audis itaque anima mea? audis Christiane? Disce patientiam, charitatem; & in maxilla percussus, alteram potiùs præbe quàm repercutias. Christus id, vt docuerat fecisset, si maius inde bonum sperasset: satis erat animo ad id paratum fuisse. Itaque à Deo siue in corpore, siue in spiritu, siue etiam in temporalibus afflictus, colaphum te paruum, sed amicum, accipere cogita, manumque tibi imponi, quæ percutit & sanat, per quam omne animal benedictione impletur, quæque sempiternam tibi coronam gloriæ est datura.

Oratio.

MEntis nostræ, quæsumus Domine, elide superbiam, & per Vnigeniti tui colaphizati mansuetudinem concede propitius, vt omnem iniuriam tolerantes, valeamus animas nostras in patientia possidere. Amen.

12. CON-

12. CONSPVTATIO.

Quò scelus, ô! etiam cæli sputamus in ora,
Cùm profligatus soluerit ora pudor.

Veni, veni, anima mea; venite fideles vniuersi, quotquot amore dilecti tangimini, planctumque communem facientes, dici-
Thre.4 te; Quomodo obscuratum est aurum! A
mutatus est color optimus! Adeste vos quoque cælestium chori, videte, & dicite nobis; Hiccine est in quem, vt audimus, desideratis prospicere? Id tu Apo-
1 Pet. 1 stole Petre professus es nobis; ades itaque & tu, vultumque eius contemplare penitiùs, & dicito, Hícne est ille, quem in monte Thabor vidisti, quando speculator ipsius gloriæ fuisti, quando facies eius refulsit sicut sol, & vestimenta eius facta sunt alba velut nix? Veni tu quoque Dauid sancte, & vide, an hic est Christus quem descripsisti nobis, illumque salutans à longè, exultansque in spiritu, gratulatorium illud
Ps. 44. ipsi cantasti elogium? Speciosus formâ præ filijs hominum, diffusa est gratia in labijs tuis; propterea benedixit te Deus in æternum. Specie tua & pulchritudine tua intende, prosperè procede, & regna. Et ecce, F
omnia hîc contraria conspicimus. Non est species ei
Isa. 54. neque decor; desiderauimus & vidimus eum, & non erat aspectus.

Heu, heu, Domine Iesu; quàm fœdum, abominabile, & exsecrandum quid est, (si quid est) peccatum; cuius gratiâ omnis tibi deperijt gratia, & vultus tuus, quem prædictum est deprecaturos omnes diuites plebis, omnes reges terræ, sic à vilissimis hominum est deformatus! Ecce tu pulcher es, sed defœdatus; verè speciosus prę filijs hominum & formosus, sed peccatis vt sputis hominum deformatus. Non solùm

CONSPVTATIO.

Quò ſcelus, o! etiam cæli ſputamus in ora,
Cum profligatus ſoluerit ora pudor.

Wanneer ſal t'hoogh vermoen, van booſheit hem weer-houwen?
Want, wie booſheden doen, Godt end hemel be-ſpouwen.

Ah! foudre, ceſſes-vous, a ce crachat infame?
Et ne le craindon-nous, quand nous luy diſons blaſme!

B solùm enim cōſpuerunt in te, verumetiam exſcrean-
B do ſpurciſſimi in te exſpuerunt. Ecce quomodo in te nunc comprobatum videmus, quod aliquando dixiſti; Quæ procedunt de ore, de corde exeunt, & ea coinquinant hominem. De corde enim exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falſa teſtimonia, blaſphemię: hæ ſunt, bone Ieſu, ſordes & ſputa quę coinquinant hominum conſcientiam, vt vultum tuum delectabilem. Ideoque iſtud in Propheta tuo præfiguraſti, & prædixiſti: Faciem meam non auerti ab increpantibus & conſpuentibus in me. *Mat. 15* *Iſa. 50.*

Egregiam verò vos laudem reportatis Iudæi nefandiſſimi, dum hac tam infami notâ inſignimini, vt proprium vobis eſſe teſtetur vniuerſus orbis, ita in cōtemptum & vituperium alicuius in faciem ſpuere, vt putidis veſtris ſordibus eam oppleatis: quo vilem & abiectum hominem facto tali declaretis: vt qui non ſolùm loco ſordidiſſimo ſit comparandus, in quem phlegmata & exſcreationes conijciantur, verumetiam qui inſtar huiuſmodi ſordium, è cœtu hominum, velut è corpore, ſit proijciendus. Quod aliquando tam confertim turmatimque feciſſe vos fertur, vt nonnumquam miſeros ita homines ſuffocaueritis.
C At, quomodo in veſtrummet caput hæc ſputa reciderint, declarat euentus: cùm non ſolùm Deo & angelis eius, ſed vniuerſo quoque mortalium generi, facti ſitis abominabiles & extorres. An immeritò? Nónne qui ponit in cęlum os ſuum, Deoque blaſphemus iniuriam irrogat, in eius recidit faciem, quod proteruus in altum exſpuerat?

Sed tu, Chriſte Ieſu, dilecte fidelium ſponſe animarum, deſiderium collium æternorum, regum angelorumque deliciæ, non ob hæc ſputa minùs Deo Patri dilectus es, in quo ipſi benè complacuit: & proptereà nihilominùs adoleſcentulæ diligunt te, curruntque in odorem ſuauitatis tuæ. Vultum tuum requirunt,

quirunt, quia facies tua decora. Non enim in eam
Nu. 12 ſpuit pater tuus, vt cum murmuratrice ſorore Moyſis D
Deut. lepra percuſſa, debeas vel ad momentum rubore ſuf-
25. fundi. Neque in vultum tuum, velut in hominis diſ- E
calceati & degeneris faciem eſt conſputum, quemad-
Ruth 4 modum Ruth legis inſtinctu feciſſe cognouimus.
Can. 7 Nam pulchri ſunt greſſus tui in calceamentis, ſpecioſique pedes ſandalijs pręparatis in euangelium pacis: vt exultares ſicut gigas ad currendam viam; eſſentque veloces pedes ad effundendum ſanguinem, obediendumque Patri vſque ad mortem, mortem autem crucis. Et, nónne is (quo maior inter natos mulierum, te teſte, non exſtitit) dignum ſe negauit, qui ſolueret corrigiam tui calceamenti? Non enim veneras ſoluere, ſed adimplere. Vt nec diſcalceatus, ita nec degener es inuentus: ſed ſemen fratris tui demortui ſuſcitaſti,
Iſa. 53. domumque eius ædificaſti; datumque tibi eſt propterea ſemen longæuum: & ſicut in primo homine omnes moriebamur, ita in te filio hominis omnes viuificamur.

Verùm, hoc eſt quod feciſtis impuri ingratique Iudæi, dum in illum exſpuiſtis quem exoſculari, cuius pedes pedumque puluerem, quod faciunt Reges, lambere debebatis; hoc eſt, inquam, quod in Iob expreſſum legiſtis, & figuræ menſuram adimpleſtis:
Iob 30. Abominantur me, & faciem meam conſpuere non verentur. Sed quinam illi? quonam penicillo tu illos depinges, vir Dei? hîc vos ipſos Iudæi velut in ſpeculo contemplamini: ſic enim legimus: Filij ſtultorum & ignobilium, & in terra non parentes; indigni ſcilicet quos tellus ferat, aut videat ſol. F

Gaudete, iterùm dico, gaudete vos interim Chriſtiani, veri Chriſti conſputi diſcipuli. Nónne per ſputa hæc abominanda, facta ſunt diaboli vincula ſicut filum de ſtuppa tortum ſputamine, non vni Samſoni ſed pueris frangi facillima? Numquid hinc etiam ſputum Chriſtianorum contra ſerpentis antiqui virus & ten-

& tentationem factum est efficax? Si exspueris super eam, exstinguetur. Numquid & morbos curat & idola confringit? frustrane confectum ex sputo lutum oculos cæci nati restituit, mutorum linguas saliua dissoluit, & rectè loqui fecit? Sic non abs re sacro fonte tingendis organa sensuum saliuâ tanguntur, iubenturque adaperiri; quo declaretur, illa eadem sapientiæ & gratiæ rore, à Deo ceu capite descendente, respergi. *Eccli. 28.*

Agedum itaque, anima Deo deuota, sputorum vilium fructum pretiosum, quasi apis argumentosa colligito: tu verò, noli vnquam facto, verbo, vel cogitatu, nec superiorum contemtu, neque diuinæ gratiæ neglectu in Christi faciem spuere; conscientiam tuam contaminando, in qua Christi imago debet relucere. Illam potiùs semper & vbique magnopere venerare; speciatim quando ad orandum, eiusque sacrosancto corpori communicandum, te componis.

Oratio.

IEsu dulcissime, qui immundis Iudæorum sputis speciosissimam faciem tuam maculari permisisti; da nobis, quæsumus, vt numquam in nobis vultus tui imaginem inquinemus; sed nouo semper virtutum splendore, dignam tuo conspectu reddamus. Amen.

13. FACIEI VELAMEN.

Linea cur texit rutilum nubecula ſolem?
Fallor? an his oculis temperat acre iubar?

QVÆNAM hæc iterùm noua rerum facies? Faciem illam, Iudęi, velatis, quam vniuerſa terra, pluſquam vultum Salomonis, videre deſiderat? Hoccine nobis ſignum dediſtis, Angeli, cùm ortu eius eluceſcente, nox ſicut dies illuminata eſt, & dixiſtis; Inuenietis infantem pannis inuolutum? Nequaquam; illis namque deuotè pia mater inuoluerat; nunc autem maligni homines eundem obnubilant, faciemq; ipſius ſole ſplendidiorem obuelant. Noui te tamen Ieſu, licet velatum, tot iam antè ſignis & vaticinijs à Patre reuelatum, & propria miraculorum luce velut radijs illuſtratum. Illuſtra nunc quoque faciem tuam ſuper ſeruum tuum; & ſaluum me fac in miſericordia tua. Igniculus quidem amoris erga te mei, in alto & ſicco cordis mei puteo abſconditus, in aquam craſſam conuerſus eſt; ſed, cùm reſplenduerit ſol, qui nunc eſt in nubilo, accendetur ignis magnus, ita vt omnes admirentur: repoſita eſt hæc ſpes mea in ſinu meo, Domine.

3. Reg. 10. A

2 Mac. 1.

Rom. 1. At, quomodo vos, natio praua & exaſperans, euanuiſtis in cogitationibus veſtris, & obſcuratum eſt inſipiens cor veſtrum; quando ſolem iuſtitiæ, ſedétes in tenebris & vmbra mortis, ſtulti, vobis obſcuraſtis! Nónne hunc patres veſtri exoptarunt, rogaruntque diſrumperet cælos potiùs quàm venire tardaret? & vos inſipientes exortum abſconditis. Meritò propter eà manet vſque modò velamen hoc ſuper oculos &
2 Cor. 3 corda veſtra: neque auferetur à vobis, donec ſub finem mundi ad mentem redieritis, conuerſique fueritis. Sed quid egiſtis, quid voluiſtis, miſeri, dum cernentis

Linea cur texit rutilum nubecula ſolem?
Fallor? an his oculis temperat acre iubar?

Hoe vallen-wy ſoo wrotd in booſheit, ſonder ſchaemte?
Dit kleedt heeft d'aenſchyn Godtd, ghedeckt tot onſer blaemte.

Couurès d'un voile obſcur les rais de ſon viſage:
Voſtre oeil n'eſt aſſes pur, pour le veoir ſans nuage.

nentis cuncta vultum velaſtis? An fortè ſperaſtis hoc facto, fore, vt ipſe ſcelera veſtra non videret, quò liberiùs inſaniretis? fallimini; nihil opertum ipſius oculis, ſed nuda omnia. Dicam ego, quid egeritis. Vt faciei, ita quoque gratiæ eius vobis ipſi conſpectum ademiſtis veſtro velamine; ne radij eius ad corda veſtra occæcata penetrarent. Credo, ſplendorem amœnitatemque vultus ipſius, ad amorem vos potiùs quàm ad odium prouocantis, ferre nequiuiſtis, immò neque voluiſtis; quia malitiam veſtram in eum ad ſatietatem explere malebatis.

B Nónne iſtud olim in patribus veſtris & Moyſe pręfiguratum audimus? Dum ſiquidem faciem eius, poſt fractas ardenti zelo tabulas, iterato diuino colloquio *Exo.* 34
radiantem ferre non valerent; velamen ſuper faciem ſuam ponebat dum eis loqueretur; quod cum Deo locuturus deponebat, vt cui ſit nihil abſconditum: Omnis enim vir orans vel prophetans velato capite, deturpat caput ſuum. *1 Cor. 11.*

Aſt vbi, tu, ſponſa dilecti tui? an mœres abſcondita, quia faciem eius ad modicum tempus non vides? Dic illi, licet etenim: Cur faciem tuam abſcondis? arbitraris me inimicum tibi? Tibi dixit cor meum, exquiſiuit te facies mea: faciem tuam, Domine, requiram. Ne auertas faciem tuam à me: quin potiùs; Reſpice in me, & miſerere mei: oſtende faciem tuam, & ſalua ero. Quòd ſi tamen tardauerit aliquantulum; ne propterea deſpondeas animum, neque mœrore te confice; ſed ſpera, & ſuſtine; non te deſeret neque derelinquet in finem. Ideò namque velari voluiſti, Domine; vt velamine faciei tuæ, velamen culpæ & ignorantiæ à cordibus noſtris vt præputium auferres, vultuſque tui dulcedine ſolareris. *Iob* 13. *Pſal.* 26 24.

Tu interim, quiſquis es, Chriſtiane, noli eſſe quaſi qui velamen habent malitiæ, libertatem; ſed vela oculos tuos ne videant vanitatem: curioſitatem refræna; tibique dictum exiſtima; Quid ad te? Et, ſi quando

per incautum adſpectum peccaſti; corrige: ſcriptum-
Gen.20 que memineris, quod Abimelech rex Geraræ dicebat C
Saræ; Ecce mille argenteos dedi fratri tuo (Abrahæ
nimirum qui ex condicto ſororem ſuam vocarat Sa-
ram) hoc erit tibi in velamen oculorum, ad omnes
qui tecum ſunt. Et quocumque perrexeris; memento,
te deprehenſam: ſingulari oculorum cuſtodiæ moni-
mento.

Sed, ad vos iterùm recurro, Iudæi. Non recordami-
Dã.13 ni, quòd Suſannæ faciem in iudicio ſtantis, diſcoope-
riri iuſſiſtis (erat enim præ pudore & verecundia coo-
perta.) Et hîc amœniſſimam Chriſti faciem obtexi-
ſtis. Videtíſne in vtroque facto nequitiam? Vt in illius
amorem, ita in huius odium exarſeratis: ideoque,
quemadmodum Suſannæ decore pro veſtra libidine
ſatiari voluiſtis; ita vultus Chriſti ſerenitate timuiſtis
odium veſtrum inardeſcens exſtinctum iri. O nefarij!
Semen Chanaan, & non Iuda!

Videte iam ſi vultis, an non rectè præceperit Do-
Exo.40 minus Moyſi, vobis in teſtimonium, & Chriſto in fi-
guram: Pones in tabernaculo arcam; demitteſque D
ante eam velum. En, vt hoc velo ingreſſu & adſpectu
Sanctiſanctorum arcebamini, à cælesti quoque ta-
bernaculo non manufacto ſecludendi. Sed & lex po-
nebat obſtaculum vobis veſtríque ſimilibus. Vir qui
Leu.21 habuerit aliquam maculam & defectum (quibus eſtis
oppleti) intra velum non ingrediatur.

Nónne ſimiliter, dum in deriſum, Chriſti faciem
velauiſtis, portentum illud vetus vobis datum inno- E
Eze.12 uaſtis? Numquid Ezechiel, filius hominis à Deo
ſpeciatim appellatus, Chriſti filij hominis adum-
brans figuram, iuſſus eſt à Domino ſupellectilem
(migrantis in modum) efferre, perfoſſoque pariete
humeris alienis velata facie exportari? Quia porten-
tum dedi te domui Iſrael (inquit Dominus.) Sique
rogauerint; Quid tu facis? Dic; Ego portentum ve-
ſtrum. Quomodo feci, ſic fiet illis: in tranſmigratio-
nem

nem ibunt. Quid ad hæc, Iudæi, illusores? Portentúmne vestrum Christus velatus? Quid portendit? Quod audistis. Vos omnesque consortes vobis, in peccatis obduratos, Christi faciem sibi modò velantes, faciem eius numquam visuros in cælis.

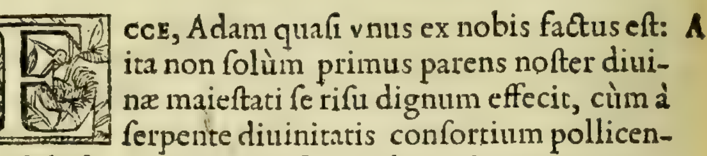
Recede anima mea, à tabernaculis istorum; dic & clama: Christe, qui lux es & dies. O lux, quam videbat Tobias, cùm cæcus effectus, secundùm voluntatem tuam secum fieri, suumque spiritum in pace recipi postulabat! O lux, quam videbat cæcutiens Isaac, quando te in filio suo Iacob exosculans, odorem tuum, sicut agri pleni, prædicabat! O lux, quam videbat Ionas, cùm in ventre ceti dicebat; Ego abiectus sum à conspectu oculorum tuorum: verumtamen rursus videbo templum sanctum tuum. Reuela quoque oculos meos, ô lumen cordis mei! & considerabo mirabilia de lege tua.

Oratio.

DEus, qui vestis cælum nubibus, & solem tuum super iustum & impium oriri facis: da quæsumus, vt lumen vultus tui, quod super nos signatum est, numquam obscurari permittas, sed per velum quo Christi tui facies fuit contecta, reuelata te tandem facie videamus. Amen.

14. ILLVSIONES.

O homo! quæ facies tot fert ludibria, Auerni
Horror, amor terræ, deliciumq; poli est.

Gen. 3. Ecce, Adam quasi vnus ex nobis factus est: A ita non solùm primus parens noster diuinæ maiestati se risu dignum effecit, cùm à serpente diuinitatis consortium pollicente delusus, iumentis insipientibus est comparatus; verumetiam, tu Iesu mitissime, tantæ temeritatis remedio, te deridendum hominibus tradidisti.

Postquam siquidem in Concilio malignantium, audito sacerdotis imperio, Patrisque cælestis auctoritate, per quam te adiurabat, vt diceres, si esses Christus Filius Dei benedicti, non abnuisti; sed asseruisti, fore, vt & ipse Sacerdos eiusque Collegæ aliquando id essent confessuri; præsertim cùm te à dextris Virtutis Dei sedentem, venientemque in nubibus cæli, ceu iudicem essent conspecturi; iamque omnium vocibus in caput tuum, vt blasphemi in Deum, conclamaretur; Reus est mortis: tunc cœperunt in te conspuere, sacrosanctam tuam faciem velare, colaphis cædere; tibique illudentes dicere; Prophetiza nobis Christe; quis est, qui te percussit? & alia multa blasphemantes in te profundebant.

Sed, an opus habes, Domine, vt quis te interroget vel dicat tibi? Nónne tu optimè nosti omnia, qui tãta cum prouidentia cuncta prędixisti, tantaque cum attentione & patientia singula pertulisti? At mihi tantùm atque animæ meę pijsq; tui amatoribus ista commemoro, gratitudinis & compassionis argumento.

O noctem acerbam, qua nefandi Iudæi Deum cæli terræque Dominum tam indignè tractastis! An Ægyptiacæ noctis fortè recordati fuistis, qua primogeniti

O homo, quæ facies tot fert ludibria, Auerni
Horror, amor terræ, deliciumque poli eſt.

O ſondich ſaet, en ſot, van vnſe booſe daghen !
Chriſtum hebt ghy be-ſpot, en bouen dien ghe-ſlaghen.

A ce visage, honneur du ciel, et de la terre,
Et des enfers l'horreur, vn homme fait la guerre.

niti per totam Ægyptum occiſi fuerunt? Illámne igitur in Chriſti, vt auctoris caput retorquendam putaſtis? Sed in veſtri gratiam ab angelò percutiente patratum fuiſſe hoc facinus, meminiſſe oportebat; neque propterea id in innocentem, in Dominum, in liberatorem ſaluatoremque veſtrum reſultare debebat. Reos profectò mortis vos ad vnum omnes teſtamini, dum vitæ veſtræ datorem, aſſertoremque ſalutis reum mortis conclamatis, eique vt reo mortis inſultatis.

Ecce, quomodo veſtram nequitiam depictam vi-
B diſſetis, ſi voluiſſetis attendere dum in veſtro volumine, quod terebatis manibus, legebatis; Generatio, quæ *Pro. 30*
patri ſuo maledicit, & quæ matri ſuæ non benedicit. Item; Oculum, qui ſubſannat patrem, & qui deſpicit partum matris ſuæ, effodiant eum corui de torrentibus, & comedant eum filij aquilæ. Sed audite, quid amplius?

Nónne impleſtis & illud, quod olim inter alia
C vobis in Eliſæo Propheta fuit adumbratum? Cùm *4 Reg. 2*
aſcenderet per viam, pueri egreſſi ſunt de ciuitate, & illudebant ei, dicentes, Aſcende calue, aſcende calue? Nunquid & vos duo vrſi (Veſpaſianus & Titus) vt illos pueros, in veſtræ ciuitatis vaſtatione lacerarunt? Prophetam illi Eliſæum deridebant; vos Chriſto ſub Prophetæ perſona, quam præ ſe ferebat, illuſiſtis; velatumque turmatim cædentes rogaſtis, Quis te percuſſit? Sed vobis, infelices, potiùs erat expendendum, Quis eſſet, quem ita percutiebatis: is ſcilicet, qui vos iudicaturus, venturus eſt cum poteſtate magna & maieſtate, coram quo regum corda palpitabunt.

D Verùm, credibiléne eſt cæleſtium caſtrorum militiam, malitiam hanc indignam videre potuiſſe, rerumque creatarum exercitum; & pro creatore non pugnaſſe orbem terrarum contra inſenſatos? fieríve potuit, vt homo ratione præditus & intellectu, com-

munem omnium Dominum irrideret, conſpueret, cæderet, tamque indignis modis exciperet?

Sed, ô animæ Deo dilectæ, contemplamini, quàm commoda fuerit nobis amabilis ſponſi contemtus & illuſio noſtræ ſalutis inſtructio. Nonne duo præſertim hîc videtis elucere documenta? tum ne quemquam vmquam nos irrideamus; tum, vt ſi quando irrideri nos contingat, patienter feramus?

At gratum fortaſſe futurum, ſi ternis vtrumque argumentis adornemus. Agedum, ſub oculos adducantur. Vidéſne, deridendum nobis neminem; in primis quòd communi lege nobiſcum ad imaginem Dei ſit conditus? ſique illi deeſſe quidpiam videatur, nobis fortè deeſſe plura: Ipſe autem Deus fecit nos, & non ipſi nos. Deinde, neſcis fieri poſſe, vt, ſi iam deſpectus videtur, Deus eum ſubitò exaltet, te verò riſui omni-
Eccli. 7 bus exponat? itaque, Non irrideas hominem in amaritudine animę: Eſt enim qui humiliat, & qui exaltat, circumſpector Deus. Tertiam rationem expectas? Audi, & time: Dicito tu nobis vir Dei, tentate per omnia.
Iob 12. Qui deridetur ab amico ſuo, ſicut ego; inuocabit Deum, & exaudiet eum: deridetur enim Iuſti ſimplicitas. Vindictam hinc ingruentem audimus?

Sed alterum documentum ex Chriſti illuſione eliciamus, totidem fulcris ſtabilitum. Erat hoc, vt irriſi toleremus æquanimes. Nonne cum primis glorioſum eſt, Ducem ſuum ſequi? Et quis hic Dux noſter? Chriſtus, Rex, & Deus noſter. non ſolùm non eſt maior neque melior ſeruus Domino ſuo; verumetiam magni honoris æſtimari debet, iiſdem cum Domino, & quidem cum Rege, vti titulis, veſtibus, armis, & inſignibus. Deinde, ſi iuſtam conſulimus trutinam, nónne dignum & iuſtum eſt, nos derideri; cùm tam ridiculi ſimus, & vani in omnibus? Quàm crebræ nobis cogitationes, ſine intellectu; à quibus tamen ſe receſſurum minatur ſpiritus Domini ſanctus! Quàm ſine guſtu ſunt verba frequētiùs, & actus ſine fructu!

Quàm

Quàm inſipida, quàm inodora non rarò noſtra conuerſatio! Et quàm in nos quadrat, heu ſæpiùs, illud Prophetæ; Non eſt ſpiritus in eis: vana ſunt opera, & riſu digna: in tempore viſitationis ſuæ peribunt! *Ier.51.*

Sed poſtrema nos ratio, ad illuſiones patienter ferendas, plurimùm incitare deberet. Nam ſi cum Chriſto compatimur; & corregnabimus. Magnum futuræ gloriæ, mercedis & præmij fit incrementum, quando in hac vita pro Chriſto deſpicimur, iniuriam & improperia patimur, & ſtulti reputamur.

E Concludant id totum ipſimet illuſores ſuo teſti-
E monio; poſtquam vexatio intellectum dedit: videntes Sanctos in cælo quos irriſerant; turbabuntur timore horribili; dicentes; Hi ſunt, quos habuimus aliquando in deriſum, & in ſimilitudinem improperij. Nos inſenſati, vitam illorum æſtimabamus inſaniam, & finem illorum ſine honore: ecce, quomodo computati ſunt inter filios Dei, & inter Sanctos ſors illorum eſt! *Sap. 5.*

Oratio.

M*Entibus noſtris, quæſumus Domine, bonitatis diuinæ lumen infunde, vt omni procul illuſione ſemota, ſincero cunctos affectu proſequamur; & opprobria exprobrantium perferentes, inter filios tuos computemur. Amen.*

15. VESTIS ALBA.

Innocuum candore suo quæ lusit in agnum;
O toga, quàm niueo stamine texta fuit!

Ps. 93. INTELLIGITE insipientes in populo, & stulti aliquando sapite. Quid agis, Herodes cum tuo sceleratorum exercitu? Quem igitur præ manibus vos habere existimatis? An aliquem Nabal, qui secundùm nomen suum stultus sit? An quemlibet è triuio, qui ignorare, errare, vel peccare possit, vt ceteri? Toto cælo fallimini, tametsi vobis videamini sapientes. Dominus ac Deus vester est, ne nesciatis; in cuius manibus vita & mors; qui solo nutu gubernat omnia. (Deut. 32.) Hæccine igitur reddis Domino, popule stulte & insipiens? Nunquid non ipse est pater tuus, qui possedit te, & fecit & creauit te? (Isa. 19.) Verè stulti facti sunt principes Taneos (hoc est motus & tumultus istius) & sapientes consiliarij Herodis (Isa. 28.) dederunt consilium insipiens. Propter hoc, audite verbum Domini, viri illusores; flagellum inundans cùm transierit, eritis in conculcationem: sed sola vexatio intellectùm dabit.

Attamen, quid egistis? factum vestrum, factíque rationem lubet penitiùs indagare. Non dubitetis, quin aurum ex luto vestro, quo Christum aspersistis, queamus eruere. Euangelista rem gestam commemoret. (Luc. 23) Spreuit illum Herodes, cum exercitu suo, & illusit indutum veste alba; & remisit ad Pilatum. A An hoc te tantopere torsit, Herodes, quòd innocens Dominus coram te sicut agnus obmutuit, nihilque responderit tibi, postquam multis eum sermonibus interrogasses? Ideóne ceu stultum deridendum putasti? Ideóne spreuisti, tuoque exercitui tradidisti illu-

Innocuum candore ſuo quæ luſit in agnum,
O toga, quam niueo ſtamine texta fuit!

Dit is het witte kleedt, Den heere uyt ſpot ghegheuen:
Een teecken ons bereedt, van ſyn onnooſel leuen.

Que Herode affuble bien de blancheur l'innocence!
Car en ce monde rien n'y a tant d'alliance.

illudendum, tandemque veste alba indutum velut fatuum indignatus amandasti?

Sed non vides, stulte, te euanuisse in tua sapientia? Nescis, stultos tacere non posse? An silentium tibi signum stultitiæ videtur, quo solo vel stulti sapientes videri queant? Deinde dum Christum candida veste stultitiæ insimulas; nónne eadem opera innocentem ostendis? Nónne solent nocentes & rei veste pulla & atrati procedere? Sed, vt cor regis in manu Pro.21
Dei est, &, quocumque voluerit, illud inclinat; ita cordis tui fatuitate ad innocentiæ suæ testimonium propalandum est vsus. Vide quomodo sapientia vicit malitiam; & ignarus quid ageres, stultus effectus, prouidentiæ diuinæ subseruisti.

B Numquid & Achis, rex Geth, Dauidem in Christi 1 Reg.
figura pro fatuo fastidiuit, eò quòd præsentissimo 21.
mortis metu perculsus vultum suum totumque corporis habitum coram illo commutaret; stultitiamque loco prudens volensq; simularet? Dixit itaque Achis ad suos; Vidistis hominem insanum, quare adduxistis eum ad me? An desunt nobis furiosi, quòd introduxistis istum, vt fureret me præsente? Hiccine ingredietur in domum meam? Agnoscimus, Iesu sapientissime, adumbrata hîc tua fuisse improperia, de quibus, per eundem hîc illusum, ita te locutum legimus; Memor esto, Domine, opprobrij seruorum Ps. 88.
tuorum; & quod exprobrauerunt commutationem Christi tui.

Sed fortè quispiam parasitorum Herodis obijciet, arguetque, fuisse Christum ab Herode talis amictus indicio ambitionis accusatum, vt qui Regiam sibi dignitatem arrogarit. Itáne? Pilatus tamen innocentiæ potiùs argumento factum fuisse testatus est, cùm dixit; Nullam causam inueni in homine isto, ex his in quibus eum accusatis. Sed neque Herodes: nam remisi vos ad illum; Et ecce, nihil dignum morte actum est ei. Ac si dicat: Vestis illum alba absoluit.

Verum-

Verumtamen, lubentes tibi, Herodes, concedimus; voluiſſe te mitiſſimo Domino, talibus commentis, ambitus notam inurere; ſed Deo vulpina tua calliditate ad maius bonum vtente, veſtis alba teſtandæ innocentiæ fuit inſigne: tametſi nequaquam in tam pium ſcopum intenderes.

Vos intereà, quicumque vobis in veſtium vanitate complacetis, videte quàm id rectè fiat à vobis, cùm Saluator noſter in veſtitu deriſus vt vanus fuerit. Numquid huius ſtultitiæ veſtræ dilucidum habetis
2 Reg. 10. monimentum in eo quod Hanon rex Ammonitaram, C
veſtes ſeruorum Dauid in eius irriſionem fœdè præcidit? Nónne ſic Chriſtus Dauid noſter, propter ſeruorum ſuorum veſtes fœdas & abominandas (per quas ineptia, vanitas, curioſitas & luxus fouentur) veſte illuſoria fuit indutus? Quòd ſi ſponſi veſtri dilectione non mouemini; terreat vos eiuſdem futuri
Soph. 1 iudicis diſtricta ſententia: Viſitabo ſuper eos qui induti ſunt veſte peregrina. Exquiram, iudicabo, puniam omnem veſtium exceſſum qualemcumque: ſiue in materia, ſiue in forma, copia, luxu, & vanitate, omnique modo, quicumque præter modum & rationem exſtiterit.

At, venite, Filię Ieruſalem, animę puritatem ſectantes; & videte dilectum veſtrum gradientem, formoſum in ſtola ſua. Nónne conſcientiæ puritatem hac alba veſte Chriſti doceri putatis? Veſtes ſiquidem noſtræ atque ornamenta, virtutes ſunt. Numquámne
Zach. 1 audiſtis, Zachariam prophetam vidiſſe Ieſum ſacerdotem indutum veſtibus ſordidis, angelumque dixiſſe adſtantibus; Auferte veſtimenta ſordida ab eo. Quo facto, dixit illi: Ecce, abſtuli à te iniquitatem tuam; & indui te mutatorijs? D

Quid aliud hac viſione nobis indicatum voluiſti, Domine Ieſu ſacerdos noſter, quàm quòd ſordidas priùs veſtes peccatorum noſtrorum aſſumſeris; vt in illis & pro illis deſpectus & paſſus, poſt reſurrectionem

nem

nem gloriosè reueſtitus, nos tua gratia & virtutibus
E exornares? Numquid in hunc vſum, baptizatis alba veſtis dari conſueuit, hoc typo, vt innocentiam ſacro fonte hauſtam tueantur, virtutum incrementis adornent, iudicandique in eadem compareant?

Si adlubeat animo, veſtem quoque illam lineam his applicemus, quam vſus Eccleſiæ noto vocabulo albam appellat. Nónne hæc in ſacerdotalibus indumentis, præter vitæ immaculatæ candorem tanto miniſterio dignũ, ſpeciatim hanc quoque veſtem Chriſti candidam repræſentat, quâ patiens illuſus fuit?

Imitemur itaque ducem noſtrum in albis ambulantem, tametſi deriſum: & ſi pro eius amore derideri contigerit, toleranter & exultantes perferamus: certi, quòd, ſicut Angeli in reſurrectione veſtibus albis amicti comparentes, omnem illam irriſionem in gaudium & honorem commutarunt; ita deſpectus omnis in decus & ornamentum conuertetur.

Oratio.

DEus, qui Vnigenitum tuum, in monte Thabor, gloriæ tuæ conſortem, in amictu candido, declaraſti; & eumdem poſteà in alba veſte deſpici permiſiſti: da nobis, quæſumus, vt hîc innocentiæ veſtem illibatam, etiam irriſi ſeruemus; & poſteà in monte ſancto tuo, cum Angelis & Sanctis tuis, candidati, inſtar maſſæ candidæ, compareamus. Amen.

16. BAR-

16. BARABBÆ ELECTIO.

En vbi mors vitæ componitur, orcus olympo:
Nec pudet hîc ſaltem non potiora ſequi?

Ezec. 6 PERCVTE manum tuam, & allide pedem tuum, & dic, Heu! eheu! Et tu, anima mea, viden', quale tibi ſpectaculum hîc exhibetur? Quidnam, putas, hoc rei eſt? Bonum & malum, vita & mors, Filius Dei & diaboli A filius theatrali tibi ſchemate proponuntur. Non audis B vtriuſque præconium: Dicit Deus Pater de Chriſto; Hic eſt Filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui. Dicit è contra diabolus de Barabba; Hic eſt filius meus dilectus; & vtrum voles, tibi, libera datur electio.

Ier. 4. Heu, heu, heu, Domine Deus; Ergóne decepiſti populum iſtum & Ieruſalem, vt cum ſceleſto latrone componaris? Tam malè pondus tui pretij, valorem æſtimationis, diuinitatis cum Patre conſortium ſtabiliuiſti? Legationis tuæ tabulas, vitæ, doctrinæ, miraculorumque per te patratorum fidem ac robur tam debili ratione ſanxiſti; vt non ſolùm vertantur in quæſtionem, verumetiam cum homicidæ nefandi criminibus ponantur in trutina, vt libera populus electione, quemcumque voluerit, ſibi dari depoſcat? Nihil tale. Ergo, quid facitis ſacerdotes? quid molimini Principes? Sanæ mentis ſitis, *2 Cor. 6* qui tam indigna committitis? Quæ enim participatio iuſtitiæ cum iniquitate? aut quæ ſocietas luci ad tenebras? Quæ denique conuentio Chriſti ad Belial? Lux venit in mundum; & perſuadetis hominibus, vt eligant potiùs tenebras quàm lucem. *Iud. 8.* Audite Iudith vos increpantem: Vos eſtis preſbyteri in populo Dei: & ex vobis pendet anima illorum: ad

En vbi mors vitæ componitur, Orcus olympo:
Nec pudet hic ſaltem non potiora ſequi?

Een vreemt tooneel dit was, als hy, wien d'Enghlen wenſchen,
Hier wierdt met Bar-abbas ghe-ſtelt, tot keur der menſchen.

Les enfers, et les cieux, ſont mis cy en balance;
N'es-tu pas vergoigneus n'en choiſir la cheuance?

ad eloquium itaque vestrum corda eorum erigite. At,
C vos duces cæci, fræno plebi regendæ vobis concesso,
in eiusdem interitum abutimini. Persuasistis vt eligerent Barabbam, Christum verò crucifigi postularent. O iniquum commercium! agnum lupo, aurum luto, & cęlum cœno posthabetis. Mendaces filij hominum in stateris: in mendaci & dolosa statera vestra, mors vitæ præponderat. Væ, qui dicitis malum bonum, & *Esai. 5*
bonum malum! ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras! ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum! Vos filium Dei Iesum negastis ante faciem Pilati, iudicante illo dimitti. Vos sanctum & iustum *Act. 3*
negastis; & petistis virum homicidam donari vobis: auctorem verò vitæ interfecistis. Nunquam ne legeratis hypocritæ; Qui iustificat impium & qui con- *Pro. 17*
demnat iustum, abominabilis est vterq; apud Deum? Recordamini itaque iam, quàm rectè vobis ipse Christus antè prædixerat; vos ex patre diabolo estis: ergo filij diaboli & Barabbæ fratres. Latronem proinde latrones, & filij Belial germanum vobis, homicidam, satanæ sobolem elegistis.

O Iudæorum amentiam! ô furiam phreneticorum! Noli dimittere hunc, sed Barabbam. Quid fuit hoc aliud dicere, quàm, Occidatur ille, qui mortuos suscitauit; & dimittatur latro, vt iterùm occidat viuos? sed fortè putastis, infelices, per hanc electionem adstruere, Christum latrone deteriorem; atque adeò nequam, vt neque pro festi vestri priuilegio foret liberandus?

Interim hoc facto præsignastis ignari, quòd Antichristum Christo quandoque essetis prælaturi. At, elegistis latronem, homicidam, seditiosum: videtis quàm ex æquo, quod tam iniquè elegistis, obtinetis? Nónne bella, seditiones, homicidia, & huiusmodi funesta vobis hactenus ad extremam vsque vastationem obtigerunt? Noluistis benedictionem, & elongata est à vobis: elegistis maledictionem, vobisque concessa est.

est. Quàm appositè nunc in vobis impletum est illud paradigma, quo ligna siluę rhamnum super se re- D
Iud. 9. gem elegerunt? Si verè (inquit) me regem constituitis; venite, & sub vmbra mea requiescite: si autem non vultis; egrediatur ignis de rhamno, & deuoret cedros Libani. Spinarum puncturas, voracemque flammam experimini. Sic & Carabbam vobis Alexandrinum, hominem insanum, in Barabba pro rege E sublimastis; ideoque cum stulto stulti facti, dementiæ vestræ meritas luitis pœnas.

Ast vbi tu, virgo Maria? Curre, sollicita populum, vt tot beneficiorum memor à Christo acceptorum, illum eligat: optio datur; concurrant infirmi, surdi, muti, cęci, claudi, leprosi, ab ipso sanati, famelici pasti in deserto, mortui resuscitati, à dęmonibus liberati, & quotquot adhuc hisce malis laborant; cõclament omnes; Dimitte nobis Iesum, quia medicus & medicina, saluator & salus, pastor & pater noster est, ipse est vita
Psal.64 nostra. Sed frustrà: nam verba iniquorum præualuerunt super nos. Loquamur itaque ad cor Ierusalem, vt fructus inde promanans animis nostris medeatur.

O indignum commercium, dum latronem, mortis ministrum, vitæ datori vitæque ipsi præferimus! quod tamen peccãdo perpetramus. Numquid igitur meritò, sicut Iudæis fructus tam iniquæ petitionis adhæret, qua diabolum mortis principem in Barabba elegerunt, ita quoque peccatrix anima tam stultè eligens, latrociniis diaboli vexatur? Heu, quàm frequẽter etiam hic error committitur, vt Barabbas Christo præferatur, quando in electionibus, officiis, & promotionibus, indigni dignis præponuntur! Viderint cum Iudæis, tam iniquæ prælationis auctores.

At tu, anima mea, speculum hoc diuinæ bonitatis attẽde; in quo charitatis, patientiæ, humilitatis exempla resplendent: & disce non indignari, siquando indignioribus postponaris; cùm Dominus Iesus spõsus tuus, prę participibus suis à Deo dilectus, prę nequissimis

ſimis fuerit à Iudæis deſpectus. Quid? ſuperba mens noſtra, ſuæ ſemper excellentiæ ſtudioſior, hanc philoſophiam non capit? Poſtulet humiliter à Deo, & dabitur ei. Stimulo opus? admitte; Quando Deus vnicuique ſuum locum & ordinem eſt daturus; tunc tantò maiori cum gloria, quantò maiori cum ignominia hîc tibi à mundo fuerat denegatus, illum reſtituet, dicens; Amice, aſcende ſuperiùs.

Gratiæ tibi Domine immortales, quòd tam indigna tui cum Barabba commutatione, præter exempla virtutum iam dicta, non ſolùm id præſignaſti ſed & præoperatus es, quod in maximorum peccatorum conuerſione futurum erat, factumq́ue agnouimus, & adhuc fieri videmus. Numquid tunc verè Barabbas in Christum conuerſus eſt, quando meretrices & latrones cæli ciues effecti ſunt? Latro in cruce teſtatur; Paulus, Matthæus, Zachæus, Magdalena. Moyſes Æthiops mutauit pellem: Dauid latro, Mutius Ægyptius & ſimiles, ex latronum principibus ſancti Anachoretæ & Monachi facti, ex Barabba in Chriſtum transfuſi, lætantur. Gratiæ quoque tibi, pater æterne, quòd non dimiſeris Ieſum, ſed Barabbam, quia mors Barabbæ nobis prodeſſe non poterat.

Oratio.

Tanta eſt infirmitatis noſtræ miſeria, clementiſſime Domine, vt inter vitam mortemq́ue conſtituta mens anxia fluctuet, ignara quid eligat; illumina vultum tuum ſuper nos, quæſumus; vt omnem mortalitatis illecebram reſpuentes, certa vitæ veſtigia conſectemur. Amen.

17. CHRISTI DENVDATIO.

Condere ſol, peplóque obnubere luna rubenti:
Sidera qui veſtit lumine, veſte caret.

2.Re.6 QVAM glorioſus fuit hodie Rex Iſrael, diſcooperiens ſe ! & nudatus eſt, quaſi ſi nudetur vnus de ſcurris. Iſtud, tu Michol, A marito tuo Dauidi procaciter exprobrabas, quando poſitis regalibus indumentis, accinctuſque ephod lineo, totis viribus ante Arcam ſaltarat: ſed veriùs in Chriſtum filium Dauid hoc tuū ſcom- B ma à Synagoga iactatum vſurpemus. Verùm, Ieſu caſtiſſime, quid hîc primùm contemplemur? Tu, qui terram herbis & floribus veſtis, cælum ſole, luna, & ſtellis, omniáque animantia naturalibus aut artificialibus tegis indumentis, ab ingratis tuis creaturis veſtibus ſpoliaris. Et quare (quæſo) ne verbulo hanc Chriſti denudationem attigiſtis Euangeliſtæ? An, præterquam quòd vt rem certam præteriiſtis, etiam Iſa.6. velut erubeſceutes cum Seraphinis faciem veſtram obtentu ſilentij velauiſtis? At, quare non potiùs aliqua nubium hîc illum texit: cùm nube per diem populum ſuum contra ſolis æſtum in deſerto protexerit? Aut quare non fulgor ſolis, oblatáve cælitus veſtis in hunc vſum ab Angelis eſt obtenſa? vel etiam, cur non ipſum iubar diuinitatis ipſius eum circumfulſit? Sed, ſicut nobis mereri, ita nos ſalutariter eru- Gen.37 dire voluiſti, Domine, cùm in te compleri permiſiſti, quod in Ioſeph, ceu figura, præceſſerat; quando fra- C tres eius, eum tunica talari & polymitâ nudauerunt.

Venite docibiles Dei, & tria potiſſimùm hinc documenta ſalutis haurite, in ſponſi veſtri denudatione vobis reuelata. Numquid iſtud in primis occurrit accōmodè; vt omnem inhoneſtam corporis nuditatem etiam

Condere ſol, peploque obnubere luna rubenti:
Sidera qui veſtit lumine, veſte caret.

O ſonne-ſchyn ſeer claer, u aenſchyn wilt verberghen,
Want-ſy den heer eerbaer, de meeſte ſchaemte verghen.

Soleil, cache ton front; toy lune, ſuy ton frere;
Pour ne veoir cet affront, qu'a ton maitre on va faire.

etiam in nobis ipſis euitemus? Multa ſiquidé honeſtè fiunt,quæ non poſſunt honeſtè videri. An ignoramus alium eſſe innocentum ſtatum,alium peccatorum?

D Primi parentes ante culpam, nudi non erubeſcebant; immò velut ignari, quid eſſet nuditas, nudi ſe nudos ignorabant. Nuditas enim cum innocentia coniuncta(vt in cælo futurum)honeſta erit, honeſtiſque illa loco velaminis: cuius aliquod (obſcurum licet longeq́ue diuerſum) in infantibus eſt videre veſtigium. At peccatum nuditati confuſionem adduxit; hinc iidem parentes noſtri,cùm iam virtute innocentiæ iuſtitiaq́ue originali eſſent ſpoliati,cœperunt erubeſcere: vt propterea Deus Adamum ita compellarit: Quis indicauit tibi, quòd nudus eſſes, niſi quia comediſti de ligno? *Gen.3.*

Numquid Suſannam laudatam audimus, quòd erubeſcentiæ gratia, cùm ſe lauare vellet, etiam ancillas emiſerit,oſtiaq́ue pomerij curauerit claudi? Sed eheu! pudicitiæ hoſtes ignorans incluſit. Quo ſecreto nobis indicio,precor,& argumento? Quòd omnibus quoque ſecluſis, internus ac domeſticus hoſtis nobis inſidens & inſidians ſit timendus. Quæris, quiſnam ſit ille? Senſualitas propria, ſtimulus carnis latitans, aſtuſq́ue diaboli: vt quilibet eapropter à ſe nudo debeat formidare. Nónne & Bethſabee ſe in ſuo ſolario tutam putabat? ſed à Dauid rege conſpecta eſt, qui è regione in ſuo ſolario ambulabat poſt meridiem. Ah! iam ſol iuſtitiæ,verumq́ue lumen in ipſius horizonte ad occaſum vergebat. Viden', etiam tuta timenda in re lubrica? Curioſitas omnia rimatur & penetrat. Viderint eam ob rem, qui nudas, inhoneſtas & ſcandaloſas imagines habent, & videndas exponunt in ſuis ædibus: meminerintq́ue maledictionis
E Cham, qui Noë patris ſui nuditatem propalauit. Chriſtus confuſione nuditatis, tametſi innocens, noſtræ confuſioni conſuluit,vt erubeſcamus.

Alterum Chriſtiane documentum audire feſtinas?

Domini nuditate moneri te cogita, vt per charitatem nuda Christi membra in pauperibus vestias; quod & Sanctos fecisse cognouimus, Christumque coram Angelis fuisse testatum, & coram toto mundo in iudicio testaturum, sibi factum quod pauperi fuerit
Isa 58. præstitum. Prophetam non audis inclamantem? Si videris nudum, operi eum; & carnem tuam, immò Christi carnem in proximo ne despexeris; velut in temetipsum inhumanus. An nescis? Nudi vestimentum est, quod à tinea comeditur, & discalceati calceus qui penes te marcescit. Væ vobis, auari, raptores & iniusti! qui quod natura impossibile credidit, vos non possibile tantùm sed & facile redditis, dum nudo detrahitis. Erubescite, qui nec bestias imitamini: oues siquidem ex duabus vestibus, alteram cedunt hominibus; & homo homini non miseretur.
Act. 9. Tanti noueris esse studium hoc charitatis, vt Thabitam ob id à mortuis suscitarit Apostolus.

Verùm, quid hinc amplius, animarum nostrarum
Colos. 3 solatio, exsugamus? Tua Christe nos admonet nuditas, vt exspoliantes veterem hominem cum actibus suis, nouum induamus: laceram, vetustam, maculatam vitæ nostræ vestem exuentes, vitę tuæ formam, vt tunicam assumamus. Nónne diaboli, tamquam latrones, nos semper inter Ierusalem & Iericho, omni nostro merito despoliare nituntur? Sed prudentes esse debemus in omnibus viis nostris. Si te nudari contigerit; plagis imponendis es proximus: quapropter, aduigila; Bonorum namque operum assiduitás, pietatisque exercitium, vestis, ornatus, & arma sunt. Vidésne, vt in maxima ruant vitiorum discrimina, quicumque nudatum pectus hosti exponunt? Pruden-
2. Cor. 5. ter idcircò monemur; Ne nudi sed vestiti virtutibus inueniamur. Quin potiùs studeamus vestiri
Pro. 31 duplicibus; ne sit quòd domui nostræ à frigoribus niuis timeamus? Intus itaque & exteriùs sancti simus, & casti & corpore & spiritu; coram Deo & coram homi-

hominibus bona prouidentes ; oleum habentes in vaſis cum lampadibus : quod intus & deforis eſt paropſidis, emundantes.

Audi,quid dicat Apoſtolus , ô anima mea , & non cadat in terram tam pretioſum elogium . Beatus qui vigilat & cuſtodit veſtimenta ſua, ne nudus ambulet. Agnoſce quidem pauperiem,miſeriam, & nuditatem tuam : ſed ſuadeo tibi emere à dilecto tuo gratis , aurum ignitum , probatum , vt locuples fias ; & veſtimentis albis induaris,vt non appareat confuſio nuditatis tuæ. Veſtem verò veterem abiectam; ne vnquam reſumſeris:ſed & hîc æquè fidelis ac conſtans, dicitó; Exſpoliaui me tunica mea (conuerſationis antiquæ) & quomodo induar illa?

Apo.16 *Apoc.3* *Can.5.*

Oratio.

DEus, cui nuda & aperta ſunt omnia, & qui cunctorum corda ſcrutaris & renes; te, per Vnigeniti tui ad flagella nudationem exoramus, vt veteris vitæ veſtimentis exuti, non nudi ſed virtute veſtiti ambulemus, donec exuto tandem corpore, veſte immortalitatis ornemur. Amen.

18. COLVMNA.

Quæ cæli æternas ſtatuêre ſoliq; columnas,
Ipſa horret vinctas vincta columna manus.

Cāt.5. ADIVRO vos, filiæ Ieruſalem, Si inueneritis dilectum meum, vt nuntietis ei, quia amore langueo. Hoccine namque eſt amare dilectum, amore dilecti languere? hoccine amare fortem; deficere? infirmari? hoccine potentem diligere; deſtitui viribus, ſuique impotem fieri? Æquúmne eſt vitam periculo mortis exponere, vt vitam inueniam & abundantiùs habeam, & interim de vita periclitari, tam blanda dulcis amoris amaritudine? Quæſiui, & non inueni illum: vocaui, & non reſpondit mihi. Inuenerunt me cuſtodes, qui circumeunt ciuitatem; percuſſerunt me, & vulnerauerunt me: tulerunt pallium meum mihi cuſtodes murorum.

Bono animo eſto dilecta, amore dilecti tui ſauciata: neque te languor hic terreat, quo corriperis; non enim mortis ſed obſes eſt vitæ. Mirúmne tibi videtur, ſi, ſanguine ad cor recurrente, membra exteriora langueſcant? quantus igitur languor terreſtrem hanc tui corporis habitationem manet, ſi totum cor, & tota cum omnibus ſuis viribus anima in Deum feratur diligendo? Conſta tantùm tibi, in hoc tam ſancto diligendi dilecti tui propoſito: & delectabilior erit tibi omni voluptare, hæc quantacumque amoris amaricatio, ſi fidelis fueris, & perſeuraueris amando.

Fulcite me igitur interim floribus; floribus inquam bonæ voluntatis, ſanctique propoſiti: & ſtipate me malis exemplorum perfectorum: quia verè amore langueo.

Co-

Quæ cæli æternas ſtatuere ſolique columnas,
Ipſa horret vinctas vincta columna manus.

Welck is hier den pilaer? Christus, of de colōme?
Weest ſoo met hem een-paer, ſo ſtaet-ghy als de vrōme

Ce marbre dur fremit, a ce fier garrotage,
Sentant cil, qui le fit ſouffrir un tel outrage.

Columnæ te dilecti tui ſociabimus ne collabaris,
A ſpecioſa & delicata, filia Sion: quin & ſuper dilectum *Ier. 6.*
B tuum vt firmiori innixam columnæ reclinabimus; vt
tu tandem ipſa quoque columna efficiaris in templo
C Dei. Ignis te interim columna per noctem illumi- *Exo. 13*
net, ne vllæ te tenebræ comprehendant, ignorantiæ,
triſtitiæ, culpæve caliginem obtexentes. Et ne viciſ-
ſim te nimiæ proſperitatis dies in errorem inducat;
æſtúſve quidam inanis gloriæ, temerariæ præſumtio-
nis, vel ſubitæ iracundiæ deſuper feriat caput; Nubis
D tibi columna per diem obumbret, & in hoc mundi
deſerto viam ad patriam oſtendat. Vtque cereus Pa-
ſchalis horum tibi figuram refert; ita ſi opus, & me-
moriam iuuet. Si verò Philiſthijm, gens tentatorum *Iudic.*
E inuiſa, de te quaſi captâ prædâ triumphent; te inter *16.*
duas blanditiæ terroriſque columnas conſtitue, & in
virtute columnæ dilecti tui, vtramque illam ſpe ple-
nus collidito; nam vnica hæc omnes infernalis ac
mundanæ domus portas & vires conuulſit: pluſquam
enim Samſon hic.

F Sed, en, virum video militiæ ducem, arbori alliga-
tum: Achior eſt, quem Holofernes non procul à por- *Iudith*
ta Bethaliæ ſic ſtatui iuſſit. Rogemus eum, Quid re- *6.*
rum ſit, quòd illum Aſſyrij vinctum reliquerint: for-
taſſe non parum id faciet conferetque ad languentis
amore dilectæ confortationem.

Quid rerum eſt, Domine Ieſu (nam te in Achiore contemplor) quòd ita ſis columnæ alligatus, teſtis fidelis gloriæ Dei? Non ego, velut indigus columnæ ſeu firmitatis, ſed vt illa per me ſuffulciretur, eidem ſum alligatus. Ego teſtimonium perhibui veritati, & Veritatem ipſam in me columnam effeci, ac ſtabile firmamentum: vt quicumq; mihi adhæſerint, veritati vt columnæ innitentes, non vacillent; ſed, dum veritatem tenent, tuentur, & ſtringunt, ipſi per illum fortes fiant immotique perſiſtant. Nónne ſic vitis, dum ſuis flagellis palum cui alligatur amplecti-

tur, ab ipſo ſuſtentatur? Nónne ſic & mater mea, tenerrimæ alioquin complexionis, ceu virago fortiſſima, iuxta crucem ſtetit? Euge, euge, Deo dilecta, G anima ſalutis tuæ ſtudioſa; quæ amore languebas, quæ à morâ mœrebas, quæ propriæ timens infirmi-
Cant. 8 tati lapſum formidabas: en tibi dilectum tuum; ſuper illum innitere, quia columna debilibus eſt effectus, columnæ terreſtri alligatus.

Meritò quidem illa columna, cui Dominus in domo Caiphæ noctu alligatus fuit, porticum templi ſuſtentare dicitur; ſed Chriſto, ceu fortiori columnæ tota terræ cælique machina incumbit. Iacta igitur cogitatum tuum, cor tuum, & te totam in ipſo, & fluctuationem non ſenties in æternum. Vis ampliùs? Ecce quò euadit tuum illud amore languere. Non ſolùm in eo qui te confortat poteris omnia, ſed ipſa quoque columna in templo Dei per illum efficieris, ingenti aliorum ad te confugientium fulcimento.

Ier. 1. Teſtem quæris? Audi per prophetam loquentem Dominum; Ego dedi te hodie in columnam ferream. Audi diſcipulum quem diligebat Ieſus id confirman-
Apo. 3. tem; Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei: in æternum ſtabit. Nónne hoc eſt quod deſideras? quod tota mente geſtis exultabunda, dum cantas quotidie, Quis nos ſeparabit à charitate Dei? Neque mors, quia fortis vt mors dilectio.

Sta igitur, & eſto fidelis vſque ad mortem: & qui videbantur columnæ eſſe, dextras daturi ſunt tibi; & conſortis in via conſtantiæ, & pacis æternæ cum ipſis in patria conſequendæ.

Audite itaque & vos, quicumque flante tentationis, perſecutionis, & deſperationis vento, nutatis;
Ephe. 4 audite præconis vocem vos erigentem: Ne ſimus paruuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum; in aſtutia ad circumuentionem erroris. Si quis naturæ debilitate deterritus,

tus, fluctuationem aliquam huiusmodi in se irrepere percipiat animo : statim is columnam veritatis arripiat, ac firmamentum Ecclesiam: Christum columnæ alligatum, pro nobis columnam factum mentis vlnis amplexetur, & columna Christo coniunctus euadet: cum S. Lucia fiet immobilis, & cum sanctis Stylitis columna super columnam stabit. Columnæ quidem cæli contremiscent ad nutum Dei : sed qui sperat in ipso, non commouebitur in æternum.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, fragilitatis humanæ singulare præsidium, te supplices deprecamur, vt qui in tot aduersis sine te subsistere non valemus, Vnigeniti tui virtute, ceu columna, subnixi, & in fide inueniamur stabiles, & in morum rectitudine maneamus immoti. Amen.

19. FLAGELLA.

Sanguineis, corpus diſſcinderis vndique ramis?
Hóſce tibi infelix germinat arbor Adæ.

Iſa.28. ECCE validus & fortis Dominus, ſicut impetus grandinis; turbo confringens, ſicut impetus aquarum multarum inundantium & emiſſarum ſuper terrã ſpatioſam. Viriliter A
Pſ.26. age, cõfortetur cor tuum, & ſuſtine Dominum, Dilecta cum Dilecto tuo columnę alligata. Ipſe quidem vt flagellum inundãs ſuper iniquos, dum vltricem manũ ſuam pro inuicta ſua potẽtia in eos exercet: ſed nunc, miſericors & patiens effectus; quia inundauerũt ſuper
Pſ.37. nos mala, dicit Patri ſuo pro nobis; Ecce, in flagella paratus ſum. Et quoniã multa flagella peccatoris ſunt; ipſe ideò, qui peccata noſtra in ſe ſuſtulit, vapulauit
3.Reg. 12. plagis multis. At, tu ne viciſſim dixeris Domine; Pater meus cecîdit me flagellis; ego verò cædam vos ſcorpionibus. Meritò quidẽ id poſſes, ex æquo dijudicãs, omnium creator Domine: ſed, cùm iratus fueris, mi-
Pſ.34. ſericordiæ recordaberis. Quid eſt hoc enim quod dixiſti; Congregata ſunt ſuper me flagella, & ignoraui? Niſi quia ſicut tam innocens fuiſti, vt nulla in te cauſa flagrorum reperiretur, ita tãta erga nos charitate perferres omnia, vt nullius in nos vindictę recordareris? Sed quo vos iure Iudæi ita in benigniſſimum Domi- B
num deſæuitis? In lege quid ſcriptũ eſt? quomodo le-
Deut. 25. gitis? Pro menſura peccati ſit & plagarum modus; ita dumtaxat, vt quadragenariũ numerum non excedãt: ne fœdè laceratus, ante oculos tuos abeat frater tuus. C
Et quem vos hîc modum ſeruaſtis? quo ſtetit numero veſtra crudelitas? quid miſericordiæ repertũ in oculis veſtris; quando, non fratrem veſtrum tãtùm ex ſemine Abrahæ ſecundùm carnem, ſed & Dominum omnium

19. # FLAGELLA.

Sanguineis corpus diſſcinderis vndique ramis?
Hoſce tibi infelix germinat arbor Adæ.

Wy hebben t'quaedt ghedaen, en Chriſtus draeght de ſlaghen:
Laet-dan de boosheit ſtaen, en ſoeckt hem te be-haghen.

Ces fleaux ensanglantès, qui ton ſaint corps ſillonnent,
Par nos pechès plantès, de nous pechés ſurgeonnent.

nium ita fœdè dilaniastis? At, Romanorum, clamabitis, istud est opus: quibus nullus plagarum numerus vel modus à lege præscribitur. Credo, sed vos omnis tragœdiæ fons & caput. Interim vos Romani
D quid agitis? Hominem Romanum, indemnatum licet *Act.22*
vobis flagellare? Hominem Deum? Neque tantùm Romanum, sed & Romæ ipsius totiusque orbis conditorem? hominem irreprehensibilem, indemnabilem, regem cælorum & Dominum dominorum? Pilatus, dicetis, ita imperauit. Quid ad hæc Pilate respõdes? quid rerum prætexes? fortè dices; Iudæi linguis illum incessanter flagellabant, & instanter in multis accusabant, quapropter illum ad crucem expetebant: vt igitur, si quid esset culpæ, flagellis diluerem; hominem corripui: sin minus, furori persequentium facerem satis; denique si crucifigẽdus foret, more nostro, flagris concisus, supplicio extremo esset præparatus. O cæcas hominum mentes! ô iniquum consilium Iudicis! ô facinus detestandum! Mos vester fuerit, reos extremo supplicio addictos priùs flagellare, vel etiam ad leuioris delicti emendationem virgis cædere; quid hoc ad omnis noxæ expertem? Nónne sciebas, propria tibi testante conscientia, quòd per inuidiam tradidissent eum? Nec igitur erat, quòd capitali piaculo flagra præirent, nec quòd leue delictum flagellis corrigeres: quia innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, & agnus sine macula erat. Neque erat, quòd iustum vlla ratione cæderes, etiam vt à morte crudelissima eriperes, ipsi fortè per alios, quod metuebas, inferenda. Emendatum, inquis, dimittam: at cùm non sit inuentus dolus in ore eius, nihilque in illo emendandum repereris; restabat, vt tu te corrigeres, neque in gratiam impiorum innocentem flagellares.

Verùm enimuerò, profundius erat secretum tuum Iesu patientissime; quod omnem persecutorum tuorum molitionem & malitiam mira dispẽsatione superabat. Nos, serui nõ inutiles tantùm, sed & vecordes,

cerui-

ceruicosi, furaces, & fugaces eramus; & tu in forma
Pro.18. serui comprehensus filius luis. Virga dorso eius, qui indiget corde, debebatur: quales omnes eramus nos:
Ps. 63. Scrutati sunt impij iniquitates; defecerunt scrutantes scrutinio, quia causa inuenta non fuit in te. At quia
Isa.38. proiecisti post tergum tuũ omnia peccata nostra; tametsi accesseris ad cor altum, humanam in diuina sublimando naturam; tamen humiliatus es Deus. Et quia à planta pedis, vsque ad verticem capitis non erat in nobis sanitas; pro mensura peccati fuit & plagarum modus, sine modo videlicet aut mensura.

Vbinam latitas, anima mea; quę ita adiurasti sodales pro dilecto tuo, cuius amore languere te referebas? huc ades, & vide quomodo te dilexerit, qui pro tui confortatione sic infirmatus est, tamque copiosè sanguinem suum effudit. Dic nunc, & meritò; Dilectus
Cãt.5. meus candidus & rubicundus. O mi sponse quis te E nudauit? quis te columnæ alligauit? quis tam inhumaniter flagris conscidit? O amantissime, ô castissime, ô purissime Iesu! ô flos omnis carnis, & totius humanæ naturæ solatium & decus! quomodo te video in conspectu impurissimorum & crudelissimorum hominum stantem? dilaceratum, & toto corpore purpureo sanguine perfusum? O lilium candidissimum! ô rosa rubicundissima! ô fons domus Iacob vberrime! Verè disciplina pacis nostræ super te, vt liuore tuo sa-
Isa.38. nemur. Domine quid dicam, aut quid respondebo
Ier.31. tibi, cùm ipse fecerim? Ego comedi vuam acerbam, & dentes tui obstupescunt: ego rapui, & tu exsoluisti: ego qui peccaui, (ô pater cælestis!) filius autem hic tuus, innocens agnus, quid commeruit?

O amor Christi incomprehensibilis! ô nostra maris instar exundans iniquitas! Peccatum quidem generat mortem: sed quia fortis, vt mors, dilectio; amor vicit iniquitatem, sapientia vicit malitiam, vt vbi abundauit delictum, superabundaret & gratia. Tantùm caue quisquis es, ne facinus iteres, propter quod virgi-

virgineum illud Christi corpus flagellatum est: sique te linguis hominum alióve modo flagellari contigerit, Apostolorum cęsorum exemplo toleres patienter.
F Gusta summitatem virgæ eius in paruo quod pateris, 1.Reg.
& cum Ionatha miro melle refectus, oculos illuminari 14.
nari percipies. Si à Domino corriperis, ne cum hoc mundo damneris, non turbetur cor tuum; osculare Esther
osculo oris tui aureæ virgæ summitatem, & seruaberis: 5.
summitas enim tantùm virgæ est quam sentis. Flagella te tribulationis delectent, quæ non appropinquabunt tabernaculo, sed in via tantùm dantur, vt eò perueniamus. Vísne paternæ dilectionis symbolum? virgam pacato animo admitte: tali namque vehiculo filium ad se recipit pater: talíque modo cor prauum recuditur.
G Væ itaque ceruicibus obduratis, impatientibus, recalcitrantibus. Reget vos in virga ferrea, & tamquam vas figuli confringet vos. Percutiet vos in virga oris sui, gladio inquam ancipiti; Ite maledicti in ignem æternum. Dic tu igitur, anima mea, Mihi adhærere Deo bonum est, cumque infirmo Iesu infirmari, vt fortitudo & salus mea, eius efficiatur infirmitas.

Oratio.

DEus, qui propter scelus populi tui dilectum filium tuum flagellis impiorum percußisti; merito sanguinei roris ex eius corpore promanantis gratiam cordibus nostris infunde, vt numquam per peccata super dolorem vulnerum eius addamus, sed vt filij dilectionis in flagella parati, in patientia animas nostras poßidere poßimus. Amen.

20. VE-

20. VESTIS PVRPVREA.

Christe, tuus sanguis meliùs te purpurat; isthæc
Est tibi ludibrium purpura, risus honor.

Isa. 63. QVIS est iste, qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra? Iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine fortitudinis suæ? Ego qui loquor iustitiam & propugnator sum ad saluandum. Quare ergo rubrum est indumentum tuum, & vestimenta tua sicut calcantium in torculari? Torcular calcaui solus, & de gentibus non est vir mecum. Calcaui eos in furore meo, & conculcaui eos in ira mea; & aspersus est sanguis eorum super vestimenta mea, & omnia indumenta mea coinquinaui. A B

Isa. 45. Verè tu es Deus absconditus; Deus Israel Saluator. Verè ascendisti super occasum: & ideò DOMINVS nomen tibi. Factus es vermis, & non homo, opprobrium hominum & abiectio plebis; & interim Deus verus; cæli & terræ conditor, iudex constitutus à Patre viuorum & mortuorum. Percussus, passus, contritus, & ad nihilum redactus es in infirmitate; & interim vt victor triumphatorque exultas & gloriaris in veritate. Et quia veritas Dei in te est, hæc gloriatio non infringetur: sed abscondisti hæc à sapientibus, & prudentibus, & reuelasti ea paruulis. 2. Cor. 11.

Nosse desideras, amica dilecti, quàm multipliciter eius indumenta rubricata reperias, quantumque mysterij his obueletur? En quoties Regis tui chlamys rubenti flagrantique hoc colore imbuitur, vt tot mutatoriis adspectabilis, ardentiùs te in sui amorem alliciat, tuque etiam tandem compareas circumamicta varietatibus. C

In primis, numquid peccata nostra, ceu coccinum,

20. VESTIS PVRPVREA.

Chriſte tuus ſanguis melius te purpurat; iſtæc
Eſt tibi ludibrium purpura, riſus honor.

Hier wordt het purpuren kleedt, vertoont, tot onser leere;
Naer meeſten ſpot en leet, volght d'aldermeeſte eere.

Cette graine a pour blanc, de te rendre mocquable:
Mais cette de ton ſang, t'eſt trop plus honorable.

num, corpus eius niue candidius tamquam virum venientem de Edom,& tinctis vestibus de Bosra, circumtexerunt, quodq; mortalitatis nostræ vestimentum assumserat, sanguinibus iniquitatum coinquinarunt? Numquid ea propter candidulum planéque virgineum corporis sui vellus, vt agni immaculati, roseo suo sanguine purpurauit? Nónne multo præstantius eminentiusque tincturæ genus tibi videtur illa charitas dilecti tui, quæ vi sua latenti, & peccatorum nostrorum rubiginem, & sanguinis ipsius purpuram,& chlamydem deinde coccineam, in commune regalis ornamenti consortium solerter & ardenter attraxit? Ecce quantò nobilius amore tui tincta sint indumenta dilecti, quouis cocco vel purpura, quæ bis tantùm tingebatur?

En tibi iam igitur tabernaculum fœderis verum & *Exo.36*
viuum, pellibus arietum rubricatis opertum. En tibi altare redemptionis nostræ, nudandum cinere mor- *Num.4*
talitatis, purpureo vestimento inuolutum, Christum inquam rubentem, cùm iam iam transiturus esset ex hoc mundo ad patrem. En ferculi (quod fecit Salo- *Cant.3*
mon) ascensum purpureum, mediis charitate constratis propter filias Ierusalem.

Egredimini itaque, filiæ Sion, & videte Regem Salomonem: nónne plusquam Salomon hic? Nónne hic est Christus, Messias, & Propheta ille magnus, quem omnes prophetæ dixêre venturum? Video in te, Iesu, veri Regis Iudæorum, te verè confitentium, maiestatem; sed super omnia tuam in his omnibus amplector charitatem.

Vos autem (ô milites impij) suscepistis illum quidem in prætorium, congregantes ad eum vniuersam sceleratorum cohortem; & exuentes eum (vestibus quas dirè flagellatus incipiebat induere, è manibus eius ereptis) chlamydem coccineam circumdedistis ei. Sed quid vobis videtur de Christo: Nónne iocus hic vester & irrisio, consilium Altissimi valuit prohibere?

bere? Numquid potiùs illud adimpleuit? Scitis quid toto hoc tragico veſtro tumultu feceritis? quid præſignaſtis? quid toti mundo ſpectandum præbuiſtis?

Regem declaraſtis Ieſum, ad quem, vt vnicum mundi Saluatorem, peccatores vniuerſi concurrerent. Videtíſne inſuper, vt figuras tanti myſterij
1.Mac. 10. prænuntias adimpleritis? Numquid iam verè Ionathas noſter (columbæ donum, de Spiritu ſancto conceptus Ieſus) iuſſus eſt ſpoliari veſtibus ſuis, & in- D
Dan.5. dui purpura? Nónne ſimiliter verus nunc noſter Daniel purpurâ eſt indutus? Vos interim illum blaſphemi per riſum, vt lubet, Regem Iudęorum ſalutate; nos corde, ore, & opere, vnanimes profitemur & E
1.Ti.1. dicimus; Regi ſæculorum immortali, inuiſibili, nunc in carne noſtra viſibili, & tamen vero Deo, honor & gloria, maieſtas & imperium, in ſæcula ſæculorum. Amen.

Accingimini, quotquot fideles præeuntis Regis aſ-
1.Pet.4 ſeclæ eſſe contenditis. Rubrum ſit veſtimentum ve-
Ier.4. ſtrum, rubenti charitatis ardore; quia charitas operit multitudinem peccatorum. Natiuus te rubor iſte de-
Apo.7. ſtituit? Laua à malitia cor tuum, ſtolamq; tuam in ſanguine agni: non tantùm per viuam paſſionis eius memoriam; ſed ſingulariter per ſanctorum Sacramentorum participationẽ, & veram carnis mortificationem: immò quoque, ſi Deus tibi conceſſerit, per aliqualem martyrij participationem & palmam. Numquid & nos reges ſumus? numquid in hoc renati? vncti? confirmati? Regis igitur regum imitatores nos eſſe oportet. Rubricatus fuit in circumciſione, in ſudore ſanguineo, in flagellatione, in coronatione, in crucifixione, præter eminentem amoris tincturam, quæ principale paludamento coccineo contulit decus; & nos igitur, ſi non datur pro eius amore fundere ſanguinem, non pigeat pro ipſius nomine exercere charitatem. Porrò, tametſi regnum noſtrum non eſt hinc, vbi vita noſtra militia eſt ſuper terram; pro F
illo

illo tamen in hoc mundo, in hac carne, hiſce armis, ſub purpurato Regis noſtri vexillo, certandum eſt. Non te ſatis ad tam glorioſum certamen tamque inſigne trophæum prædicta incendunt? inuictum Chriſti athletam attende, qui viua detracta pelle, totus purpuratus toti mundo ſpectaculum factus eſt.

Purpuratam itaque chlamydem, regiam & militarem, Chriſtiane, non negligas. Nobilis verè iſta Chriſtiani militis armatura, & fortis: vt inuictus & fortis effectus in bello, euertas inſuper caſtra exterorum: vt Chriſti proprioque ruſſatus ſanguine, per purpuratum Regis tui ſanguine paludamentum, nec vulnera ſentias, nec ſanguis decurrens, oculis proprijs vllam inferat animi deiectionem, neque aduerſario hoſtilis animi erectionem. Quin potiùs elephantum bellicoſorum more, rubeus veſtimenti mixtique cruoris color, ad maiorem certandi vincendique flagrantiam exacuet: cùm nemo ſit coronandus, niſi qui legitimè certauerit.

Oratio.

DA nobis, Domine, iugem Filij tui pro nobis paſſi memoriam, velut veſtimentum, quo ſemper præcingimur; vt per corporis purpurati ruborem, & peccata noſtra charitate tegantur, & ſi quid pro tui nominis gloria pati contigerit, in hoc Regis noſtri ſymbolo gloriemur. Amen.

21. CORONA SPINEA.

Spina sub aurato diademate pungit honoris:
Christe latent spinis aurea serta tuis.

Isa.28. Æ coronæ superbiæ, ebrijs Ephraim, & flori decidenti. Pedibus conculcabitur corona superbiæ ebriorum Ephraim; & erit flos decidens gloriæ exultationis.

Vir Dei quando hæc erunt; vel quod signum euentus istius? Tanti mysterij momentum exactum est, quando super caput mansuetissimi atque humillimi Regis Christi corona humilitatis posita fuit. Numquid ebrij fuistis, nòn à vino, Iudæi, sed acerbi liuoris rabie, & tabe obstinatæ superbiæ, quando vt lymphatici in Christi ludibrium necemque ferebamini? Exultastis & effloruistis insani, ad modicum, in nefandorum votorum successu; quando Dominum & Regem gloriæ Gentibus tradidistis, ad illudendum, flagellandum, & spinea corona (ridiculi regis in morem) coronandum. A

Sed, quò euanuit inanis hæc vestra gloriatio? flos vester emarcuit, decidit, & vnà cum corona vanæ vestræ superbiæ pedibus omnium conculcatur. Fecistis quidem in eum, quæcumque pro cæca vestra libidine voluistis: sed ipse nihilominus præstituta ab æterno trophæa manibus vestris ministris est consecutus. Numquid arietem non solùm inter vepres hærentem cornibus vidistis, per vos pro Isaac immolandum; verumetiam ipsimet eum sentibus atrociter implicuistis? Quo fœnore? Quando ducem gregis Dominici coronatum immolastis, nobis in Isaac risum, vobis verò perpetes lacrymas, peperistis.

Gen.22 B

Vos, scio, milites impij, scio, vos id fecistis; sed vos, ô Iu-

Spina ſub aurato diademate pungit honoris:
Chriſte latent ſpinis aurea ſerta tuis.

Laet Chriſte u doorne-croon ons herten nu ſoo prangheṉ;
Dat wy in ſhemels throon, der glory croon ontfangheṉ.

Que mon cueur poinçonnè, Seigneur de voz espines,
Puiſſe estre couronnè, de voz gloires diuines.

ô Iudæi, totius huius tragœdiæ fuiſtis auctores. Illi, audiente benigniſſimo Domino, tam infamis tamq́ue inhumanæ coronationis inière conſilium, eodemq́ue ſpectante coronam de ſpinis plexuerunt; at vos, licet foris ſtantes, in mitiſſimas eius aures ignominiæ voces eſtis eiaculati; & ridiculæ coronæ materiam ſuppeditaſtis, dum blaſphemi infremuiſtis eiq́ue probro vertiſtis, quòd ſe Chriſtum Regem feciſſet: quod & fortiùs poſtea adſtrinxiſtis, ingeminantes, Non habemus regem niſi Cæſarem. Illi quidem manibus armatis ac fuſtibus horrentem vndique ſentibus coronam amabili eius capiti violenter impegerunt; at vos eamdem linguis vibrantibus vſque ad cordis eius penetralia impreſſiſtis.

C Numquid interim verè & illud impletum eſt, quod Arca teſtamenti & altare thymiamatis coronâ aureâ cingebantur? Corona tua namque ſpinea, dulciſſime Domine, regali quouis diademate præſtantior, & quauis Romani triumphi ſeu gloriæ coronâ nobilior. Veram itaque in te arcam fœderis inter humanum genus patremq́ue tuum initi contemplamur: & altare thymiamatis amplexamur; quod exſecrandum peccatorum noſtrorum pædorem, admirandâ tantæ tuæ obedientiæ fragrantiâ prorſus corrigat, in ſuauitatemq́ue conuertat. Vidiſti, ô Moyſes, & mirabaris Deum in ardenti rubo loquentem: quid nunc diceres, Deum ſi videas ſpinis coronatum? Vidiſti, Ioannes, Sanctos in cælis aureas ſuas coronas ante thronum ad Dei pedes deponentes; at nunc videas impuros homines diuinum Chriſti caput ſpinis coronantes.

Exo. 25

Exo. 3.

Adeſte fideles, contemplamini Chriſtiani, quid inſuper fecerint ignorantes homines peſſimi. Ornauerunt faciem templi non manufacti, per ipſos mox ad digniorem erectionem deſtruendi, non coronis aureis, ſed ſpineo ſerto, quouis auro præſtantiori. Verùm, benè habet: Benedices Ieſu coronate coronę

D

1 Mac. 4.

Pſ. 64.

anni benignitatis tuæ; quia verè hic annus benignitatis & gratiæ fuit, quando terra dedit fructum suum, superbenedictum Virginis filium. Spinas illa quidem & tribulos cultori suo & creditori germinauit, sed sanguineo eiusdem rore conspersa, maledictioni, cui proxima fuerat, est exempta. Iam etenim ex spinis vuas, & ex tribulis tribulationum ficus colligimus. Meritò eapropter, Iesu, quòd execrationem illam (qua terræ, ob mandatum à nobis violatum mulctatę, seges spinea erat) sustulisti; spineâ nunc coronâ redimitus incedis; hoc ipsum gestans in triumphum, per quod tam nouam adeptus es palmam. E

Cant. 2 En vobis nunc, amicæ sponsi, virgines agno dilectę, lilium vestrum inter spinas: Virgineum diuinumque capitis vestri caput spinis coronatum. Currite, currite; atque vt lilij candore & odore fruamini, parum vobis sit, si à stipantibus illud spinis compungimini. Immò gloria sit hæc vestra, vestrum decus & solatium, si spineæ eius coronæ totas vos inserueritis: certę, quòd spinea hæc Christi corona aureas vobis in tempore suo germinabit. F

Audi vicissim mundanæ mollitiei amator & cultor, Decétne sub capite coronato, membra tam esse delicata? Audi delicate & ad malum malè caute miles: Sepi aures tuas spinis: corona te Christi ducis circumsepiat, qua tortuosus coluber arceatur ingressu. Times, ne pedes in malum præcipites ruant, ferarisque quò non oporteat? Et hisce terreberis, mentis tuæ sensum pungentibus. Sepiet coronatus Iesus vias tuas spinis: remordebit intus conscientia, consilia prudentium obstabunt, terrebunt concionatorum voces, increpatio sacerdotis comminabitur, si attentaueris. Quid hoc est? spinæ Christi resistunt, clamantque, Reuertere, reuertere Sunamitis, anima dormiens, tui oblita; muta consilium, redi ad cor. In malum ferebaris, perieras. Sepiuit misericors Dominus viam tuam spinis, ne perires. Tantũ, ne Deo indigneris,

Eccli. 28. *Osee* 2. G

ris, vel cuicumque amico curſum tuum prohibenti, ſed magis gratias age. Quòd ſi vel præoccupatus, vel præceps,vel peruicax, in malum es lapſus; vide quid H conſilij de te inierit Dominus in figura Gedeonis ad viros Socoth dicentis; Conteram carnes veſtras cum *Iud.* 8. ſpinis & tribulis deſerti: per pœnitentiam,per patientiam, per veram affectuum mortificationem. Ita fac Domine, cum ſeruo tuo. Vtque aliquam coronati tui capitis referam ſpeciem, detur obſecro menti meæ,& ſalutaris pœnitentiæ compunctio, & alienæ miſeriæ compaſſio; inſuper & ſtimulus zeli æmulantis quod rectum eſt coram te:totuſq; ad te conuertar in ærumna mea, dum triplex eiuſmodi configitur ſpina.

Eia igitur, anima mea, ne turberis, ſi quando tibi, vel à Deo,vel ab homine,corona tribulationis intexitur. Quis non gaudeat in ſæculo, ſi veſtem ſibi nouum,pretioſum paludamentum, coronamque auream videat adaptari? At,puncturæ moleſtant:& hîc gaude: Chriſtique coronam, pignus eſſe coronæ cæleſtis irredimibile, arbitrare.

O ſertum amabile! ô ceruical Chriſti dulciſſimum! ô regale veri Chriſtiani hominis ornamentum! Numquam recedas à corde,numquam marceſcas in capite, ſed ſemper noua virtute reuireſcas in opere.

Oratio.

Roſa tuæ charitatis immenſæ nos mirè lætificat, omnipotens Domine, ſed iuſti iudicij tui nos ſpinæ deterrent: ſic itaque nos, quæſumus, ſpinea dilecti Filij tui corona communiat; vt per medios tribulationum aculeos, ad coronam gloriæ pertingamus. Amen.

22. ARVNDO.

En etiam ſpecimen ſceptri regalis arundo:
I modò arundineâ ſis leuitate potens.

Matth. 11. VID exiſtis, Iudæi, in deſertum videre? Quid ſenſiſtis de Chriſto in cordibus veſtris? quid populis in illo ſpectandum deditis? Arundinem vento agitatam? An vmquam igitur vel minimum inconſtantiæ in ipſo dictíſve eius eſtis experti? hoccine ſonabant illa verba, quibus illum aggreſſi ſunt miniſtri veſtri, à vobis miſſi & inſtructi, dicentes; Magiſter, ſcimus quia verax es; & viam Dei in veritate doces: Et non eſt tibi cura de aliquo? At, ipſe dixit, Rex ſum ego; atque ita vanam hanc eius arrogantiam meritò ridendam exiſtimauimus. Verùm, quid ſi Rex ſit verè, cui ſic illuditis? & quidem Rex regum, & Dominus dominantium? quid acturi, quid dicturi, quid tantæ temeritati & inſaniæ eſtis prætexturi, cùm ipſe veſter futurus eſt iudex? A

2 Mac. 9. Verum quidem, quod Antiochus olim, qui ſibi videbatur etiam fluctibus maris imperare, & ſuper humanum modum ſuperbia repletus, montium altitudines in ſtatera appendere, quique ſidera cæli contingere ſe arbitrabatur; ex graui tandem ſuperbia ad ſui agnitionem adductus, diuinâ admonitus plagâ, dicebat; Iuſtum eſt, ſubditum eſſe Deo; & mortalem non paria Deo ſentire. Sed, quid hoc ad Chriſtum Regem & Dominum, de cælo vobis conteſtatum: qui non rapinam arbitratus eſt, eſſe ſe æqualem Deo? Non recordamini tres Magos (Reges Arabum & Saba) veniſſe Ieroſolymam, rogantes, Vbi eſt qui natus eſt Rex Iudæorum? dicenteſque ſe ſtellam eius vidiſſe in Oriente, regiam diuinamque eius origi- B

nem

En, etiam ſpecimen ſceptri regalis, arundo:
I modo arundinea sis leuitate potens.

*Iſt nu niet wel ghegheckt, deur t'ydel riet tot ſpot?
Oot-moedicheit die ſtreckt tot eere en lof voor Godt.*

*Te veus-tu preualoir des ſceptres de ce monde?
Voy comme leur pouuoir sur vn rozeau ſe fonde.*

nem adstruentes? Nónne & ipsi suis id muneribus sunt protestati? Numquid & vos ipsi, Sacerdotes & Scribæ, ab Herode rogati, vbi testarentur Prophetæ, Christum Messiamque nasciturum, respondistis vnanimes, quod res erat; In Bethlehem Iudæ? Qua nunc igitur fronte, ceu vanum, inanem; risúque dignum regem, arundineo sceptro deridetis? Verè vos & hac vice in vestris inuentis vestraque sapientia euanuistis, qui tali proteruorum militum commento applausistis.

Sapite, quotquot in hoc facinore, malitiosorum hominum imitamini factionem: qui de diuina regiaque eius potentia & maiestate (siue defectu fidei, siue temeritatis excessu) minus quàm par est opinamini: vt qui vel nequeat nocentes reperire, vel repertos punire non valeat. Deus siquidem vt non irridetur, ita nihil perspicaces eius oculos fugit, vindicésve euadit manus. Econtrà, gaudete & in ipso confidite, qui de vestra infirmitate formidatis.

C Gratiæ tibi, Iesu fortissime, pro nostris peccatis irrise. Nos verè tales sumus, quales arundo illa tibi data designabat: vani, inanes, instabiles, omni vento fluctuantes, nihil habentes fortitudinis, nihil virtutis continentes; & interim nihil non præsumentes. Numquid ita mecum testamini, filij hominum, qui diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? Nónne testantur id studia & opera nostra vana, risúque dignissima, dum proprio iudicio & viribus nitimur; quando confidimus in homine, & spem ponimus Ier. 17.
carnem brachij nostri; quando nos plenos sermonibus & sciẽtijs arbitramur, & præ tumore vano arctat nos spiritus vteri nostri; quando cum fastuoso illo iactamus, Diues sum, & locupletatus, & nullius egeo, Apo. 3.
& nescimus quia pauperes sumus, omnibus indigentes?
D Numquid similes arundini facti sumus, quãdo in baculo arũdineo speramus, cui quò magis innitimur, eò citiùs frangitur? Nescis, ô homo, quia vanitati

ſimilis factus es, & dies tui ſicut vmbra prætereunt, dum his immoraris? Neſcis prætereà miſer, te per vanitatem locum dare diabolo? In ſecreto ſiquidem
Iob.40. calami habitat; in vanitatibus, in cogitationibus quæ E
ſunt ſine intellectu: quando ad omnem doctrinæ vel tentationis ventum agitaris, ſicut moueri ſolet arundo in aqua.

Arundines itaque multis modis exiſtimus; ſed feciſti nobis Domine ſignum in bonum, quando (dirigente malitiam ſapientiâ) poſuerunt arundinem in dextera tua. O potens dextera! ô felix ſceptri locatio! Omnes in arundine tua, Chriſte, libenter concludimur, vt ſceptro tam ſalutari protegamur, vt in dextera tua collocati ſeruemur. Virga ſiquidem directionis, virga regni tui; ſceptrum contemtus, ſceptrum glorię. Tene quod habes, ô bone Ieſu, & nemo accipiat coronam tuam, cui ſumus implexi; nemo ſceptrum eripiat, cui ſumus inſerti. Fragiles, vacui, inſtabiles, & miſeri ſumus; ſed in hac dextera tua, fortes, inuictíque reddemur, & omni benedictione replebimur: quia dextera tua repleta eſt muneribus.

Sed, noſtin', ô anima mea, quid hanc in rem facto ſit opus? ſicut te veram arundinem, vanam, omni bono deſtitutam, tum per naturæ corruptionem, tum per malitiæ culpam eſſe conſideras; ita quoque per ſtudium humilitatis hoc ipſum agnoſcas: vt arundinis in Chriſti dextera collocatæ prærogatiuâ fruaris & gaudeas. Dic igitur Deo deuota & fidelis: Ego in infirmitatibus meis gloriabor, vt inhabitet in me virtus Chriſti. Quídni? Cùm enim infirmor, tunc potens ſum: & omnia poſſum in eo qui me confortat. Arundinem quaſſatam non confringet Dominus; ſed modicum paſſos ipſe perficiet, confirmabit, ſolidabitque.

2 Cor. 12. Phil. 4. 1 Pet. 5

Dicite itaque mecum, omnes qui vos egenos & pauperes agnoſcentes, ſuauiſſimo benedictæ huius cannæ almæque arundinis ſaccaro impleri deſideratis, dicite

dicite inquam; O Domine Iesu, quí esurientes reples bonis, & diuites de se præsumentes dimittis inanes; en, fragiles & vacui sumus. Reple tuorum corda fidelium, & tui amoris ignem in nobis accende: tibíque laudem decantabimus, dicentes omni populo terræ: Repleti priùs, pro panibus se locauerunt; & famelici *1 Reg. 2* saturati sunt. Erimus siquidem mirabiliter consolati, si hîc nostræ humilitatis arundines gratiæ tuæ vbertate repleantur; scimus etenim quòd per tuam admirabilem gratiæ benignitatem, & promissionem, posteà, pro eiusdem mensuræ capacitate, sequetur & gloriæ amplitudo. Fulgebunt etenim iusti, & tamquam scintillæ in arundineto discurrent; & regnabit Dominus illorum in perpetuum, & ipsi cum eo. Numquid
F dilecto tuo discipulo, Domine, id in visu præsignasti; quando pro arundine tribulationis & humiliationis *Apo. 7.* hîc perpessę, vidit in cælis palmas in manibus eorum? O igitur felix arundo quæ æternæ gloriæ palmas progignis!

Oratio.

DEus, humanæ conditionis amator, qui infirma mundi eligis, vt fortia quæque confundas: da nobis per arundinem, in Christi dextra collocatam, constantiam; qua nec mundi blandientis vanitate flectamur, neque desæuientis terrore quassemur. Amen.

23. GENVFLEXIO IRRISORIA.

O ſtupor! hunc ficti ſpecie deludere Regni;
Qui Deus & veris ludit in imperiis!

1 Reg. 29. NONNE iſte eſt Dauid, de quo canebant in choro, dicentes; Percuſſit Saul mille, & Dauid decem millia? Numquid hic eſt Chriſtus, ô Iudæi, Meſſias veſter, cui plurima turba, & fortè vos ipſi quoque clamaſtis exultantes; Hoſanna filio Dauid: benedictus qui venit in nomine Domini, Rex Iſrael: benedictum, quod venit Regnum patris noſtri Dauid; Hoſanna in excelſis? Et quomodo ergo maledicunt canes hi morituri Domino meo Regi; duroſque acerbæ irriſionis lapides, adorationis ſpecie tectos, in eum conglomerant? A B 2 Reg. 16.

Sed in viro ſecundùm cor tuum, mitiſſime Domine, ſecretum latentis conſilij tui manifeſtè conſidero, dum ipſe tuæ huius illuſionis & iniuriæ ab homine ſcelerato perpeſſæ figuram referens, dicit; Dimitte eum, vt maledicat; Dominus enim præcepit ei, vt malediceret Dauid: Et quis eſt, qui audeat dicere, quare ſic fecerit? Iam dirè flagellis conſciſſus, purpurea chlamyde per iocum ornatus, ſpineâ redimitus coronâ, ſceptroque arundineo donatus, vt omnes in te Regalis inaugurationis partes per riſum admitteres; voluiſti quoque ridicula & probroſa genuflexione velut Rex Iudæorum ſalutari.

O ſuperbæ mentis noſtræ præſumptionem! ô dementis arrogantiæ faſtum! ô regalis cuiuſdam eminentiæ, ad ardua Virtutis conceſſæ, præfracti animi noſtri ambitionem! En quantis ignominiæ ſummæ momentis, per humilitatem à Deo maieſtatis expenditur; quod à nobis viliſſimis hominibus, ipſius mandata ſpernentibus, per inanis iactantiæ faſtum perpetratur!

GENVFLEXIO IRRISORIA.

O ſtupor! hunc ficti ſpecie deludere Regni,
Qui Deus, et veris ludit in Imperijs!

Met ſlaghen, ſchimp, en ſpot, ſy Christum coninck groeten.
Wilt, o ghenadich Godt, daer deur ons ſchulden boeten.

Est-ce cy donc la foy, que voſtre folle rage,
Fait a vn qui ſeul Roy, merite tout hommage?

petratur! Ecce, quàm indignis modis excipitur Rex gloriæ, ludibrium & opprobrium hominum factus; vt & insatiabilis vanitatis nostræ tumorem elideret, & veræ humilitatis exemplar daret! Nónne Deus requiret ista? ipse enim nouit abscondita cordis. Meritò itaque nunc, pijssime Iesu, ad pedes tibi accidimus; Ps. 43.
&, non cum impijs illis illudentes, sed cum veris Iudæis amorem & misericordiam tuam in Regia maiestate nitentem confitentes dicimus; Aue Rex Iudæorum. Aue mundi redemptor, & Domine dominorum: Tu rex gloriæ, Christe: tu Patris sempiternus es filius: tu ad liberandum suscepturus hominem, non horruisti Virginis vterum; non dubitasti manibus tradi nocentium, & amarissimæ Passionis subire tormentum.

Tu Dominus excelsus, terribilis, Rex magnus super omnem terram. Regna tu in nobis, Iesu; ne peccatum regnet in mortali nostro corpore: nec quidquam imperij in animis nostris aduersarius, Regni tui perduellis, arripiat. Ps. 46.

At, nostin', animal gloriæ, superbe homuncio, quid in hac Iudæorum Gentiliumque genuflexione, tibi culpæ reconditum, quid salutaris documenti reclusum? Forsan ignoras, neque vsqueadeò nosse desideras, obstante superbia. Recensere tamen est animus. Nónne genua flectere, signum est humilitatis? animi scilicet demissi, vt spontanea illa corporis staturæque
C contractio atque imminutio repræsentat? Est. At, isti ponentes genua, nunc vnum, nunc alterum inflectentes, altero semper interim ad surgendum parato, simulatam solummodò submissionem exprimebant. Vnde, flexu corporis exteriori, vocisque sono, reuerentiam adorationemque fingentes, illudebant ei; cùm intus verè illum fastidirent; & tamquam regnare volentem & non valentem, vt regem irrisoriè salutabant: vtque qui falsò se Deum iactasset, per iocum & risum adorabant.

Ah!

Isa.29. Ah! quoties id facimus etiam nos, de quibus meri-
Tit. 1. tò conquereris Domine, Populus hic labijs me hono-
Eccli. rat; cor autem eorum longè est à me! Ita faciunt, quot-
19. quot in Christum credunt, atque ore Deum confitentur; factis autem negant. Sic & tu, ô homo, quisquis te nequiter humilias, & interiora tua plena sunt dolo. Humiliare itaque in puluere, anima mea, quia cor contritum & humiliatum Deus non despiciet.

2 Reg. Verùm, tametsi Chusai ad Absalom rebellem acce- D
16. dens, nec irridendo, neque verè tamen vt regem honorando, sed à Dauide instructus ad bonum, Deo dirigente solertiam, dixerit; Salue Rex, salue Rex; noli tu tamen vmquam erga Deum, Regem Saluatoremque tuum, vel minimum fictionis admittere. Sed ex toto corde tuo, & ex totis viribus tuis, benedic anima
Ps.103 mea Domino: & dic illi; Domine Deus meus, magnificatus es vehementer. Flectensque genua corporis,
2 Par. flecte & genua cordis tui, cum Manasse rege, precans
36. & obsecrans Dominum.

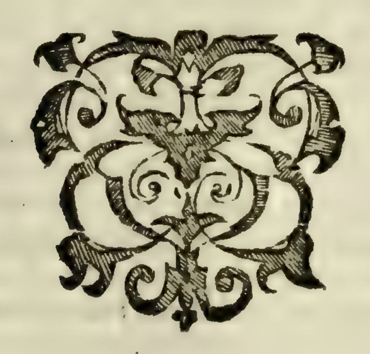
At, videte, quàm meritò vestri gratiâ (perfidi Iudęi) non flectimus genua, quando in Parasceues officio, inter omnia hominum genera, etiam pro vobis orat Ecclesia: eò quòd Christo per irrisionem flectentes genua corporis, cordis vestri obdurati genua non flexistis: sed in eum insurgentes, exspuistis in faciem eius: & accipientes arundinem percussistis caput eius; pœnamque spinarum pungentium, & vituperij inflicti acerbitatem, adaugentes.

O miseri! quàm tremendum vobis olim apparebit E
hoc caput, quod nunc irridetis! O caput admirandum, à quo omnis benedictio, non solùm vsque in barbam Aaron, sed in oram quoque vestimenti eius, ad totius Ecclesiæ repletionem, descendit! Iam tingitur sacer ille vertex vsque ad humeros dimanante sanguine; sicut priùs in flagellatione totum corpus roseo fuit rore perfusum: & vos, impuri homines, sanguinem testamenti pollutum existimatis, qui Christum

ſtum Regem deſpectui & oſtentui habetis. Denique, an ignoratis mortales, quot quantiſque modis in hoc facinore Iudæos imitamini? Numquid Chriſti caput eſt Deus? Itaque caput eius iniquè percutitis, quotquot eius Diuinitatem impugnatis: hæretici, glorioſi, abundantes in ſcientia, & vanitatis ſtudioſi: otioſi quoque & acedioſi, dum inanitate pluſquam arundinea faſtigiati, diuini quid vobis arrogatis.

Oratio.

DEus, Regnorum omnium Regumq́; dominator, animarum noſtrarum, quæſumus, tuere imperium; vt nulla vmquam in nobis dominetur iniquitas, ſed poſt debitum diuinæ tuæ Maieſtatis obſequium, promiſſum fidelibus Regnum obueniat. Amen.

24. ECCE HOMO.

Ecce hominũ formator homo, iam nõ homo, vermis;
Fæx hominum; pereat ne malè vermis homo.

Gen. 3. ADAM vbi es? & vbi eſt Eua vxor tua? vbinam eſtis exules filij Euæ? Venite & videte virum Ægyptium (anguſtiatum vtique & tribulatum) virum dignum ſpecta- A
1 Cor. 4 culo. Spectaculum ſiquidem factus eſt mundo, & angelis, & hominibus.

Iudic. 16. At, quid eſt hoc? Deficis, ſentio, anima mea, & ad mortem vſq; laſſata es. Super hoc expauit cor meum,
Iob 37. & emotum eſt de loco ſuo. Hei mihi! cui comparabo
Thre. 2 te, vel cui aſſimilabo te filia Ieruſalem? Cui exæquabo te, virgo, filia Sion? Magna eſt enim velut mare contritio tua: quis medebitur tui? Verumtamen eleua paululùm oculos tuos in montes, vnde veniat auxilium tibi: & attende, quis eſt qui egreditur; fortè refocillaberis. Audin' vocem clamantium vndique ſuper hoc viro infirmo & deſolato, & forti conſolatore tuo? Vox in primis de paradiſo ſonat in aures noſtras:
Gen. 3. Ecce Adam quaſi vnus ex nobis factus eſt; ſciens bonum & malum. Vox nuntij accurrentis & clamantis: B
quid clamat? Ecce Dauid in Naioth, quod eſt inter-
1 Re. 19 pretatum, pulchritudo & decor. Nónne & tu dixiſti C
Cant. 3 illi, dilecta; Ecce tu pulcher es dilecte mi, & decorus? At, at; non eſt ei ſpecies neque decor: videmuſque eum quaſi leproſum, deſpectum, & nouiſſimum virorum: virum dolorum, & ſcientem infirmitatem. Sed nondum ſatis. Audite agricolas & colonos eius in
Matth. 21. eum conſpirantes, dicenteſque; Hic eſt heres, venite, occidamus eum, & habebimus hereditatem. Immò & D
fratres eius in eum infrementes audimus; Ecce ſomniator venit, venite occidamus eum. E

O Ieſu patientiſſime; quàm iuſta de cauſa lamenta-
Ier. 12. tus es per Prophetam, dicens; Facta eſt mihi hereditas

mea

Ecce hominum formator homo, iam non homo, vermis,
Fæx hominum; pereat ne male vermis homo.

Siet hier, siet hier, den mensch; o menschen hooch van moede!
Spiegelt u hier, naer wensch; en leevt, tullen behoede.

Qui de ceus-cy croiroit, que Iesus Christ fut homme,
Si on ne l'asseuroit, veu le mal, qui l'assomme?

mea quasi leo in silua: dedit contra me vocem? Quam vocem? Tolle, tolle, crucifige eum. Conclamatum est, pijssime Domine, in caput tuum ex omni parte.

O insaturabiles odijs animi! ô pectora tygribus
F truculentiora! Ecce homo, inquit gentilis ille Præses; Considerate Iudęi, si quid hominis in ipso videre est, in quem summa desæuijt inhumanitas; si fortè commiseratione aliqua moueamini. Ecce homo, nihil hominis, sed feræ plus canibus agitatæ, referens: Ecce rex, oppletus opprobrijs; Ecce Deus, minoratus ab angelis, vilissimoque mortalium magis exinanitus: & nequit ad minimum humanitatis sensum inflecti pectus vestrum, omni fera crudelius. Quapropter, audite nunc magnum vestrum Patriarcham, Prophetam, Regem, meliùs Pilato loquentem, & tonantem vobis, quo percellamini. Loquere Dauid Veridice; & amabilis Christi tui depinge despectum, decanta victoriam: Ecce homo, qui non posuit Deum adiutorem *Ps. 51.*
suum; & præualuit in vanitate sua. Qui derelictus infirmitati naturæ, quam pro nobis assumserat; & vestræ pariter crudelitati, prauæq; voluntati (qua ad vestram quoque, si vultis, est vsus salutem) à Patre suo cælesti traditus; præualuit tamen in vanitate sua: quam il-
G ludentes toto illo ridiculo regio apparatu & schemate ei affinxistis, inanem pro sceptro arundinem ceu symbolum vanitatis obtrudentes. Præualuit inquam in hac vanitate sua: nam superatis vniuersis, patiendo victor euasit, deque vobis hostibus suis rediuiuus triumphauit.

Porrò, quàm longè diuersum ab hoc spectaculum vobis exhibendum putatis, quando cortinâ scenæ mundi mutatâ, venientem in nubibus cum maiestate magna cernetis, eumque videbitis in quem tanta confinxistis opprobria, quemq; diris vestris linguis lan-
H ceisque confixistis! Iam vt phrenetici clamatis; Tolle, tolle, crucifige eum: tunc verò obstupescentes, dicetis montibus, Cadite super nos; & collibus, Operite nos.

At,

Cāt. 3. At, egredimini vos, filiæ Sion, & videte Regem Salomonem in diademate, quo coronauit eum mater sua in die desponsationis illius; in die lætitiæ cordis eius.

Numquid humana natura, qua illum mater eius inuestiuit; & nunc spinea corona, quam illi Synagoga contexuit, velut diademate fuit ornatus, ad desponsandum sibi genus humanum, ardentissimo flagrantis amoris desiderio? Numquam Rex ita ornatus fuit, sicut modò sponsus animarum nostrarum Christus. Sed, venite, & in vnum conuenite, fideles animæ; & vos ipsas hoc in speculo contemplamini. Fletus deducite oculi mei; & liquesce anima, proprię pœnitudinis ardore, & igne compassionis, super contritione dilecti sponsi tui. Sicut cera mollis in te formam eius admitte: sic enim placitum est ei. Ecce homo, Ecce Rex vester; Ecce cognoui Domine, quia Deus meus es tu: & Ecce Domine, tu vicissim cognouisti omnia, nouissima & antiqua. Te video spectandum exhibitum populo, imaginem quasi regis habentem, serui tamen despectissimi confusione repletum: sed veriùs, me video in his omnibus ad viuum expressum: adumbratam castigatamq; contemplor meram totius vitæ meæ vanissimæ fabulam. In vibicibus tuis, bone Iesu, serpentem toto corpore meo video luxuriæ pruriginem. In corona capitis spinea, capitis mei superbiam. In arundineo sceptro, totius vitæ meæ vanitatem & inanem fastum. In veste purpurea, meam animaduerto pręsumtionem, ambitionem, & animosam excellentię propriæ propugnationem. In ridicula salutatione & adoratione, exhibitum video congenitę mihi complacentię studium, stultum auræ popularis venatum, laudísque propriæ nundinationem. Eapropter ad te conuersus, pijssime Domine, tuisque pedibus aduolutus, horum omnium & innumerabilium aliorum culpam agnosco, veniam deprecor, & spondeo meliora. Quoniam benè dicimus nos, quia Samaritanus es tu, nostrûm omnium medicus & saluator.

(Margin: Ps. 55. & 138)

Currite, currite, filiæ Sion inclytæ, videte terram verè lacte & melle manantem. Agite, satagite sitibundi fideles: sugite mel de petra, oleumque de saxo durissimo. Bibite, saturamini, inebriamini charissimi. Quicumque verò inebriatum se senserit, is iam in altum se Christi loco constituat, toti mundo spectabilem, vt in die iudicij futurum. Finge, te audire singulorum de te iudicium: audi & vide, quàm vanidè te quidam collaudent tuque teipsum palpas, in quibus tamen te intus redarguit conscientia. At nunc voces vituperantium attende: audin' quid de te dicant? Ecce homo, vanus, superbus, inhumanus, auarus, præsumptuosus, inuidus, voluptuosus, iracundus, sui amans: Ecce homo, qui totus vanitati similis factus est. Ecce miser, in quantis te accusant, & in quanto maioribus accusarent, si nossent omnia! Malles, scio, spectaculum fieri mundo, cum Herode veste regia circumfulgens, audireque vulgi acclamationes, vt ille: sed terreat te horrendum illius adiunctum exitium. Quapropter, tu te ipsum tuaque omnia flagitia discute: cumque te, quasi alienis oculis, ductu propriæ conscientiæ, ad vnguem expenderis, viderisque peccatorum tuorum congeriem contra te stantem, tu in corde tuo contra temetipsum clama: Tolle, tolle, crucifige eum: vt cum Christo cruci confixus, cum ipso quoque corregnes in æternum.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, qui in Filij tui humilitate iacentem mundum erexisti, mentium nostrarum quæsumus elide superbiam, vt neque laudantium ora in vanum attollant, neque vituperantium voces à recto deijciant; sed in humilitatis soliditate fundati, securiùs de tua misericordia confidamus. Amen.

25. LOTIO MANVVM.

Quàm lauet vnda manus, lacrymis priùs ablue mentem:
Sic quoque quem fundis sit tibi sanguis aqua.

Dan. 5 *Baruch 3.* ACIES tua, Pilate, video, commutata est; & cogitationes tuæ te conturbant. Anima tua in angustijs est, & spiritus tuus anxius non te sinit quiescere. Nunc intras in Prætorium, nunc prodis foras: iterùm intrò te recipis, mox rursum exis in publicum. Quid facies tandem? quò te vertes miser? Velles quidem, quantum apparet, Iesum de manibus quærentium animam eius eruere: sed verè magis nolles eorum incurrere indignationem, Cæsaris iram minantium. Fluctuas animo, iactaris vndis cogitationum in diuersa trahentium, lupum auribus tenes. Quò tandem hæc omnia? Vbi nunc illud, quod dicebas, Numquid habeo potestatem dimittere te? Quæris effugium, & apertam iusti æquique ianuam non ingrederis.

Dic tu nobis, Euangelista fidelis; quid tandem *Matth. 27.* consilij capessiuit? quid egit? Videns Pilatus, quia nihil proficeret, sed magis tumultus fieret; acceptâ aquâ, lauit manus coram populo; dicens, Innocens ego sum A *Ps. 26.* à sanguine Iusti huius. Mentita est iniquitas sibi. Iustum testaris, & morte condemnas. Nocentibus tradis innoxium, teque innocentem profiteris. Nefandissimo te contaminas scelere, & lauans manus te im- *Dă. 13* maculatum prætendis. Rectè itaque mentitus es in *Ier. 2.* caput tuum. Si laueris te nitro, & multiplicaueris tibi herbam borith, maculatus es in iniquitate tua coram Domiuo.

Sed, dic quæso, vnde talem hausisti vafriciem? quis tibi talis commenti est auctor? Non id quidem ex vllâ Roma-

LOTIO MANVVM.

Quàm lauet vnda manus, lacrymis prius ablue mentem,
Sic quoque quem fundis sit tibi ſanguis aqua.

Pilate waſcht u wel; maer niet alleen u handen;
Waſcht af dat ſiel-ghequel, en breeckt der ſonden banden.

Ains que lauer tes mains, re-laue en pleurs ton ame;
Ils ne ſeront pas vains, pour ſa ſouillure infame.

Romanorum consuetudine, alióve Gentilium ritu,
B sed sumto potiùs ex cærimonijs Iudæorum exemplo, fecisti. Sic enim lex ipsis præscribebat; Inuento cadauere occisi, &c. venient maiores natu ciuitatis illius ad interfectum, lauabuntque manus suas super vitulam, quæ in valle percussa est: & dicent; Manus nostræ non effuderunt sanguinem hunc, nec oculi viderunt. Dum verò ibi super inuento per casum hominis occisi cadauere (reo latente) forma quædam expiationis indicitur, quid hoc commune habet cum mortis sententia in innocentem, eumque adhuc viuum ferenda? Nónne solent & alij iudices, etiam Gentiles, alio modo suam innocentiam declarare? quando siquidem reus supplicio dignus, iuxta commerita mortis agitur; tum qui sententiam est pronuntiaturus, sublatis aduersus solem manibus, se innocentem ab illius sanguine protestatur. Nónne communis hæc ferè est omnium iudicum rectorum consuetudo, quando facinorosorum aliquem morti sunt adiudicaturi? cortinas obducunt, & expertissimos quosque ad causæ tractationem aduocant, multumque temporis insumunt. Nunc legis rigorem intuentes, nunc naturæ communionem suspicientes, multumque ingemiscentes, iudicandique necessitatem deplorantes, nemini non manifestum faciunt, quòd non ex propria libidine, sed ex necessario legis ministerio, condemnationis inferunt sententiam. Istud tu quidem, Pilate, visus es velle imitari, per puerilem illam manuum tuarum lotionem: sed numquid hîc tibi nimis euidens visa est, & iniquitas iudicis, & innocentia iudicati?

Deut. 21.

Plus iam semel te nullam in eo causam inuenire testatus es: quodque etiamnum te sanguinis iusti reum fore formides, testatur tum friuola lotio, tum parum sana illa tua purgatio, cùm lauans dixisti; Vos videritis. Innocentem itaque & iustum te iniustæ morti traditurum fateris; sed quòd quasi inuitus fa-

cias, te culpâ vacuum dicis, omnem in accuſatores culpam reijciens. Vos autem miſeri & occęcati Iudęi, videntes trepidantem iudicem, vltioniſque diuinę nimiùm veſtro iudicio metuentem, eum exoneraſtis; clamantes, Sanguis eius ſuper nos, & ſuper filios noſtros. Vindictam tamen in vos tranſſumptam, quàm meritò adhuc luatis, teſtis plaga illa notiſſima, quâ
Pſ. 77. percuſſit vos Deus in poſteriora, opprobrium ſempiternum dedit vobis. At nos rectiùs dicamus ex mente tam indigna pro nobis patientis; Sanguis eius ſuper nos, & ſuper filios noſtros; à progenie in progeniem, timentes eum. Ita Domine Ieſu ſit placitum coram te; vt nihil vmquam aut mente voluamus, aut ore proferamus, vel manibus attentemus, quod pretioſi tui ſanguinis merito non ſit tinctum & inſignitum.

Videte nunc, vt Pilatum imitamini, quotquot iniuſtè iudicatis, iuſtificantes impium, & innocentem condemnantes. Vos quoque, qui iniqui, ſcelerati, impuri eſſe vultis, probi tamen haberi deſideratis.
Pro. 30 Numquid & illam imitamini, quæ luxurijs vacans, C
tergenſque os ſuum, dicit, Non ſum operata malum? Numquid & vos Pilati diſcipuli, bilingues, duplices animo, lites, contentiones, cædeſque ſeminantes, & interim boni viri ſpeciem prætendentes? Lauatis cum Pilato manus, vos in peccatis quoque excuſantes; ſed conſcientias & corda polluitis: quapropter nec mare totum ritè expiandis ſuffecerit. Manus animæ veſtræ pollutæ ſunt ſanguine, & digiti veſtri iniquitate, quam lympha non abluit. Laua à malitia cor tuum Ieruſa- D
Iſa. 59. lem, vt ſalua fias. Vſquequò morabuntur in te cogitationes noxiæ?

Rememoramini mecum, ô Chriſtiani, quàm ſalutari diluuio in Chriſti ſanguine aliquando abluti fueritis: mundati eſtis, iuſtificati eſtis, ſanctificati eſtis. Nolite igitur velut ſus lota, rurſum in volutabro luti ſordeſcere. Nolite pedes affectuum veſtrorũ terrenæ cupiditatis ſordibus iterùm inquinare. Quòd ſi verò

vel

vel per infirmitatem greſſuum veſtrorum, vel per viæ lubricitatem, ſeu denique per impellentis turbæ proteruiam, labis aliquid fortè contractum eſt; Pœnitentiæ mox illud fonte, fluentiſque lacrymarum abſtergite. Dic anima mea Domino; Lauabo per ſingulas noctes lectum meum; lacrymis meis ſtratum meum rigabo. Lauabo inter innocentes manus meas; & circumdabo altare tuum Domine. Cumque ab omni delicto mundaueris cor tuum; clama inſuper ad immaculatum dilectum tuum: Ampliùs laua me ab iniquitate mea, & ſuper niuem dealbabor. Quod ſi non feceris, meritò te comminantis exterreat tonitru: Væ tibi Ieruſalem! Non mundaberis poſt me vſquequò *Ier.13.* adhuc? Immunditia tua execrabilis: quia mundare te *Eze.24* volui, & non es mundata à ſordibus tuis.

Oratio.

DEus, qui nos in peccatis conceptos, per regenerationis lauacrum in Filij tui ſanguine miro modo mundaſti, & reliquis vitæ caducæ maculis abluendis, vberes in Eccleſia tua fontes aperuiſti; da nobis ita gratiæ tuæ fluentis abſtergi, vt cæleſti conſortio (quò nihil inquinatum ingreditur) aggregari mereamur. Amen.

26. MORTIS SENTENTIA.

Iudicio ne ſuccumbas damnabilis; Inſons
Fertur damnati Iudicis ore Reus.

Haba.1 Eccle.3 QVARE non reſpicis, Domine, ſuper iniqua agentes? & taces deuorante impio iuſtiorem ſe? Eheu! Vidi ſub ſole, in loco Iudicij impietatem: & in loco Iuſtitiæ iniquitatem. A Dimiſit eis Pilatus Barabbam, quem petebant: Ieſum autem flagellatum tradidit voluntati eorum, vt crucifigeretur. Sed, qua lege iuſtitiæ? qua forma ſententiæ? An indignam putaſtis, Euangeliſtæ, quam veſtrûm cuiuſquam penna deſcriberet? Attamen ſatis ſuperque fraudem detexiſtis, dum indicaſtis, quòd iniquus Præſes, volens populo ſatisfacere, adiudicarit fieri petitionem ipſorum, non tam ſeruata iuris forma, quàm vt populari furori ſeruiret. O facinoris inauditi grauitatem! indignitatem! impietatem! B

Pſal.71 Pſ. 24. 3 Reg. 21. Deus, vel iudicium tuum Regi da, & iuſtitiam tuam filio Regis; vel ſaltem dirige manſuetum in iudicio. Ecce, quid agant iſti. Innocens iterùm Naboth, C verus inquam Naboth noſter, Verbum tibi coæternum, Prophetarumque ſermo viuus & efficax, Vnigenitus tuus, veræ tuæ vineæ heres, à conſilio malignantium morti adiudicatur. Nullæ ſunt adductæ accuſationes legitimæ, nulla conuenientia teſtimonia, ipſe Pilatus ſcit illos per inuidiam eius mortem expetere, iamque tertiò ipſemet proteſtatus eſt publicè, ſe nullam in eo cauſam inuenire, neque Herodes aliud quàm innocentem declarauit; Vxor Pilati, cùm pro tribunali ſederet, miſit ad eum, atque adeò in publicum prodijt, Chriſtique ceu Iuſti innocentiam eſt conteſtata; & tamen his non obſtantibus, condem-

natur

Iudicio ne ſuccumbas damnabilis, Inſons
Fertur damnati Iudicis ore Reus.

Wat hooren-wy? wat iſt? Werdt Chriſtus hier ver-weſen?
O hartelicken twiſt; hoe hoogh ſy-dy ghe-reſen!

Quoy? venant d'annoncer l'avereè innocence,
Ose tu prononcer vne telle ſentence?

natur ad mortẽ, mortem autem crucis. Exurge Deus; *Pſ. 73.*
& iudica cauſam tuam: quia cùm verè dixerit ipſe; Ego & Pater vnum ſumus; etiam cauſam vnam atque eamdem eſſe vtriuſque neceſſe eſt.

Vide tu interim, Pilate, quid agas; quia ſi hunc crucifigis, non eris amicus Dei. Deus ſiquidem tuus eſt, Deus Iſrael, tametſi gentilis eum ignores; qui in hæc verba te Iudicem informat: Non ſequêris turbam, *Exo. 23*
ad faciendum malum: nec in iudicio, plurimorum acquieſcas ſententiæ, vt à vero deuies. Quod tu tamen feciſti. Et ne eum tuam machinationem latere exiſtimes; Aues cæli portabunt vocem tuam: & qui *Eccle. 10.*
habent pennas, annuntiabunt ſententiam tuam. Neque vides, infelix, quòd & contra Romanas æquè atque Iudaicas leges peccaſti, quando Chriſtum crucifigendum tradidiſti? Quando, te quæſo, Romanæ leges crucis ſupplicio innocentes adiudicare conſueuerunt? Sin verò, in gratiam Iudæorum, ipſorum quoque legi te accommodaris: an ignorabas, quòd etiam cùm iuſtiſſimè Iudæi aliquem ad mortem iudicaſſent, eſſet tamen ad decem dies differenda executio: nónne Senatuſconſultum Tiberij Imperatoris (à quo tu in Iudæam miſſus es Præſes) ante annos iam duodecim factum, factum tuum redarguit? Cautum ſiquidem illo fuit, vt ſupplicia damnatorum in decimum vſque diem differrentur. At, Iudæi, inquies, feſtinabant, vrgebant, ipſa quoque acceleratio illis mora fuit. Credo, vt veloces pedes veſtri ad fundendum ſanguinem; ita ſcilicet numquam aliàs futura vobis erat aperta ſatis ad interitum via. O inuidia ſemper edax tui; & rabies proprio inſidians auctori!
D Iterúmne igitur innocentis Suſannæ iniuſtum exer- *Dã. 13*
cetur iudicium? iniqua profertur ſententia? morte condemnant iuſtum, iudices ipſi morte quauis digniſ-
E ſimi? Dicat proinde maiori iure Pilatus de Chriſto quàm olim Iudas de Thamar dicebat, qui illam ipſe *Gen. 38*
quoque reus igni adiudicarat: Iuſtior me eſt.

Sed tempus vt ad te & mens nostra & vertatur oratio, innocentissime Domine, qui hodie sicut agnus inter lupos accubuisti. Sententia tua (tametsi iniqua) apud Dei patris tui prouidentiam, tuique consilij rationem, iuxta salutis nostrę exigentiam erat iustissima. Iure siquidem Romanorum famosis furibus Thau signum inurebatur, quod crucis figuram exprimebat. Apud Iudæos verò, crux homicidis decernebatur. Supplicium itaque crucis, quod Barabbæ duplici de causa, latrocinij & homicidij, dębebatur; & nobis, quorum typum gerebat; hoc tibi Christe est irrogatum: qui, vt in locum Barabbæ Deo disponente successeras; ita quoque omnium nostrûm peccata susceperas expianda. Huc quidem & iniqua Iudęorum ele- F
ctio, & iniusta Pilati sententia concurrebant; sed ab- G
ditâ Patris tui æterni sapientiâ rem totam dirigente, tuaque charitate spontanea vices nostras obeunte, sic accidit, vt à vobis fuerat constitutum.

Vos quidem, Iudæi, tum primùm de cruce cogitare cœpistis, quando Christi cum Barabba fieri cœpta est collatio: sed tu bone Iesu, ita ab æterno cum Patre & sancto Spiritu certa de causa præordinaras. Quia, sicut pro Iudæis ac Gentibus hoc supplicij mortisque genus eras suscepturus; ita vtrisque iam olim ab initio, Crucem salutis signum effeceras. Quemadmo-
Ezec. 9 dum enim aliquando in sancta tua ciuitate saluandos signo Thau in fronte notari mandasti; ita signum hoc apud Ægyptios hieroglyphicum, certam salutis & vitæ notam esse voluisti.

Iob 36. Causa itaque tua, pijssime Domine, quasi impij quidem iudicata est: & ideò quoque iudicium causamque recipies; vt ipse iustè iudices aliquando: sed tamen, vt ita fieret, salus nostra postulabat. Væ interim illis, per quos ita factum est, quod præordinatum erat vt fieret. Sed, an non deterrebit me à peccato sententia, tam iniquè prolata in caput tuum, pro salute mea? an non deterrebit sententia tam iustè per te

te ferenda contra insensatos? Absit igitur hoc committam, pro quo ipse morti fuisti adiudicatus; absit hanc rem faciam, pro qua me æternæ morti sis adiudicaturus.

Venite peccatores, præoccupemus potiùs faciem eius in confessione, & digna propriæ culpæ discussione, nos ipsos dijudicemus. Vtque inquisiuit diligen- Dan. 2
ter Daniel quam ob causam tam crudelis sententia, occidendorum omnium sapientum, à facie regis Nabuchodonosor esset egressa, tempestiueque sategit, quo à suis suorumque ceruicibus ferrum auerteret; sic & nos agamus, Dei voluntatem ex animo facientes. Venite, inquam, & ante faciem eius procidamus, dicentes; Oramus te Iesu dulcissime per iniquam illam tuam condemnationem, noli nos condemnare; sed miserere nostri, in die illa tremenda: donumque fac remissionis ante diem rationis. Dic quęsumus Domine animæ nostræ, quod illi desolatæ peccatrici dixisti:
H Nemo te condemnauit? Nemo Domine. Nec ego te Ioan. 8
condemnabo.

Oratio.

Fidelium Deus omnium conditor & redemptor, qui viuorum simul & mortuorum Iudex crederis esse venturus; propitius esto mihi seruo tuo peccatori, à Iudicijs enim tuis timui: & da sic iustitiæ tuæ timere rigorem, vt tuæ me pacis osculum in nouißimo consoletur. Amen.

27. CRVCIS APTATIO.

Quam Christo Iudæe paras, innoxia crux est:
Impie, quam fabricas crux scelerata tua est.

Ezec. 8 FILI hominis, fili Dei, fili Mariæ, putásne vides tu, quid isti faciunt? abominationes magnas, quas domus Israel facit hîc, vt procul recedant à sanctuario tuo? Iesu dul- *Eccle. 11.* cissime, fili fabricatoris omnium; ecce, qui te per ignominiam fabri filium appellarunt, ignominiosæ mortis A tibi fabricant instrumentum. Quid agitis impij, fa- *Iob 15.* bricatores mendacij, fabricatores errorum? Putatísne *Isa. 45.* quòd opus manuum vestrarum intelligitis, dum siderum conditori crucem aptatis? Numquam legistis, B *Esth. 5. 6.* quòd Aman iussit excelsam præparari crucem pro Mardochæo, quódque ipsemet in ea suspensus fuerit; Mardochæus verò regio cultu sublimatus? Ita quoque in caput vestrum redundabit hæc machina; & regnabit à ligno Deus, dabiturque ei potestas in cælo & in terra. Non recordamini, quòd, sicut Moyses exalta- *Nũ. 21* uit serpentem in deserto, ita exaltari oporteat filium C *Ioan. 3* hominis; vt omnis qui credit in illum non pereat, sed habeat vitam æternam?

Accurrite, accurrite, quotquot à venturo peccati D gehennęque diluuio, non sine causa formidatis: Venite, & saluamini in hoc ligno. Contemtibile quidem est *Sap. 10* illud, sed salutiferum & diuina sapientia dirigente viuificum. Hæc est enim arca, quæ & in salutem cre- *Gen. 6. Heb. 11* dentium est fabricata, & per quam mundus in sua incredulitate damnetur.

Sed quas tibi gratias referemus, æterne Pater, E Deus patrum nostrorum, quòd, quasi resumta renouataque primogenia naturæ nostræ conditione, iterùm lignum vitæ, non iam quidem in medio paradisi,

sed

CRVCIS APTATIO.

Quam Chriſto Iudæe paras, innoxia crux eſt:
Impie, quam fabricas, crux ſcelerata tua eſt.

O Werckliedeu vn-broedt, onweerdich alder eere!
Als ghy dus ſonde doet, t'Cruys maeckt ghy van den Heere.

Mon ame, a cette croix, tout le bois tu confere;
Quand ſans fin tu accrois (en pechant) ta miſere.

ſed in loco morticinorum & horroris pleno plantaſti; vt vnde mors oriebatur, inde vita reſurgeret; & qui in ligno vincebat, in ligno quoque vinceretur, per Chriſtum Dominum noſtrum? Gratiæ tibi immenſæ, pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, pro tam ſingulari morientis mundi remedio, in mortis inſtrumento recondito. Gratiæ tibi immortales, pijſſime Domine, agne Dei, fili Patris, Ieſu Chriſte; cuius morte mortiferum lignum, vitæ datiuum effectum eſt. Gratiæ quoque tibi perennes, creator Spiritus, tam mirabiliter inuentæ ſalutis noſtræ inſpirator & architecte. Impiorum manibus malitiam ſuam explentibus es operatus: vt quod illi machinabantur ad mortem, hoc piè credentibus prodeſſet ad vitam.

Peccatores, adeſte, quibus iuſta pro meritis im-
F pendebat damnatio; quibus aditum cæli peccatorum patratorum moles obſtruxerat; quos iuſta Dei deterrebat offenſa; queîs nulla ſpes veniæ ſuppetebat. Ecce, iterùm ſcala Iacob erigitur, & in Chriſti cruce viuifica renouatur. Videtíſne deſcendentes aſcendenteſque per hanc Angelos? videtíſne Dei filium, miſericordiæ viſcera, gratiam cæleſtem, per hanc ad nos placidè delabentem; vt nos per eamdem, ad veniæ, gratiæ gloriæque thronum aſcendere faciat? Animæquiores ſimus; ecce, placatus per hanc Dei vultus inuitat nos, totaque cęleſtis curia nos expectat. In hoc igitur ligno gaudete, congaudete, & congratulamini mihi: & tamquam de incomparabili theſauro reperto, exultate in lætitia cordis veſtri, magnificantes Deum.

Vultis in hoc quoque myſterio manifeſtiùs adhuc vobis Scripturas aperiam? Attendite & videte, atque amoris igne cor veſtrum exardeat. Quid te loquen-
G tem audio, vir Dei, ſimplex & recte, Propheta Iob? Dic, inquam, & loquere magnificam tuam gloriam, dignitatem, & principatum, quo à cunctis cohoneſtabaris,

ſtabaris,quando tibi erat iuxta menſes priſtinos,& ſecundùm dies,quibus Deus cuſtodiebat te:ſaltem partem vnam eorum recenſe; quam in hoc triumphali
Iob 29. crucis throno ſectemur. Quando procedebam ad portam ciuitatis, in platea parabant cathedram mihi. Magnificum reuerà delati honoris argumentum. Eia, eia,quid mœres? quid, anima deſolata, turbaris? quid murmuras, quando aliquid tibi à proximo triſtitiæ doloríſve infertur, vel contumeliæ? lætare potiùs & exulta. Crux eſt quidem: ſed verè cathedra tibi in platea paratur; in qua per patientiam tuam doceas etiam te affligentes,totíque mundo atque ipſis angelis reddaris adſpectabilis, teque ipſa tandem ad æternæ gloriæ thronum attollat.

Audite & vos,filiæ Ieruſalem, fideles animæ, contemtus ac vituperij huius mundi triſtitiam atque amaritudinem nimiùm incuſantes; & contra hæc, conſolationis humanæ nimiùm appetentes. Neſcitis verè,quid conqueramini; neſcitis quoque quid peta- H
tis. Vultíſne meliorem amaræ mundi dulcedinis dulcorationem, quàm per lignum, in quo ipſa dulcedo pependit? quodque olim Moyſes per vmbram
Exo.15 in aquas Mara proiecit, fecitque potabiles? Si nec I
hoc ſatis vobis, & lugetis adhuc, veſtram pulchritudinem, decorem,vt dignitatem ignorantes; venite &
Cāt. 3. videte Regem veſtrum Salomonem, ferculum ſibi de lignis Libani facientem: Sibi quidem, quo nudus, clauis confixus, diſtentiſque brachijs, quaſi in antenna vel cataſta feratur; vobis autem ad conſolationem, ſalutem, & gloriam ſempiternam. Vultis ferculi huius audire deſcriptionem, videre conſtructionem, commoditatem & honorem experiri vobis ſingulari diſpenſatione præparatum? Audite: Ferculum fecit ſibi Rex Salomon de lignis Libani: columnas eius fecit argenteas, reclinatorium aureum, aſcenſum purpureum, media charitate conſtrauit, propter filias Ieruſalem. In his(ſi quid ſapitis)ſanctæ crucis

crucis excellentem contemplamini famulatum, honorificum vſum, ex omni parte munificentiam, ſapientiam, & bonitatem Salomonis noſtri ſpirantem.

K Gaudete vos quoque, qui mœretis & lugetis, quoniam conſolabimini. Ecce enim vobis ſignum ſalutis & vitæ chirographum conſignatur, dum crux illa vera fabricatur, quæ iam olim per ſignum Thau in frontibus virorum gementium & dolentium ſuper cunctis abominationibus, quæ fiebant in medio Ieruſalem, impreſſa, vitam operabatur & gratiam. *Ezec. 9*

L Curre igitur, ô anima mea, & cum Sarephtana, duo ligna colligito: quæque tibi in anguſtia ſpiritus, vel aduerſitate corporali contigerint, in modum crucis illa cuncta connecte; vt ſalutaris huius ligni ſignata myſterio, verè tibi ſalutis adminiſtra reddantur. Vt, ſi velox & ingenioſa eſt maligni nequitia, ad tibi fabricandas inſidias; tu quoque docta reperiaris, in rem tuam eius machinamenta conuertere. *3 Reg. 17.*

Oratio.

DEus, qui Filio tuo morte ſua mundum redempturo, crucis patibulum præparari permiſiſti, vnde redemptione inuenta illibatum tibi ſpiritum redderet: concede propitius, vt per huius mundi toleratam malitiam, ſacrificium tibi acceptabile, ſpiritus contribulatus reddatur. Amen.

28. BAIVLATIO CRVCIS.

Quis nouus hic Atlas, cùm leuis orbis, iniquum
Orbis onusta malis crux sua pondus habet?

Ioan. 1 ECCE agnus Dei, ecce qui tollit peccata A
Leui. 4. mundi. Hic est, de quo dixi; Hircus pro peccato, quem offert Princeps generis nostri, qui peccauit ab initio mundi: imposuitque manum super caput eius, vt pro commissis ipsius, omniumque nostrûm immoletur. Sed, heu! heu! Domine Deus, cuius iræ nemo resistere potest, cuiusque mansuetudinis non est numerus; quid hoc rei est, quod sub fragili ligno, filius tuus dilectus curuatur, qui portat orbem. Quantus ergo sum ego, vt respon-
Iob 9. deam ei; & loquar verbis meis cum eo? Qui etiam si habuero quippiam iustum, non respondebo: sed meum iudicem deprecabor.

Loquar itaque, sed pauidus, cùm sim puluis & cinis.
Mat. 11 Domine, nónne tu dixisti nobis; Iugum meum suaue
3 Reg. 12. est, & onus meum leue? Et quare ita, quęso, Pater tuus aggrauauit iugum tuum super te?

Audio, Domine, sic respondes; Quoniam iniquitates vestræ supergressæ sunt caput meum, & sicut onus graue grauatæ sunt super me; miser idcircò factus sum, & curuatus sum vsque in finem; tota die
Act. 20 contristatus ingrediebar. Impositum est iugum super ceruices meas, quod neque patres vestri, neque vos portare potuistis. Mihi namque, velut agno inno- C
centi & immaculato, vniuersa mundi peccata sunt imposita: & vtinam non adderetis ad sarcinam
1 Par. 23. meam, onera super omne pondus & mensuram. Mi- D
hi ceu peccatori & hirco, vniuersa delicta atque pec-
Leu. 6. cata filiorum Israel imposita sunt, cruci meæ ceu fasci illigata. Quapropter ô homo, cuius id amore suscepi,

Quis nouus hic Atlas, cui cum leuis orbis, iniquum
Orbis onuſta malis crux ſua pondus habet?

O lam Godts, die met ſpoedt vnd ſonde hebt op-ghenomen!
Maeckt, dat u groot votmoedt vnd ſy tot een bev-bvomen.

De votre croix le fais, Seigneur ne vous accable:
Mes, ce ſont les meſ-fais, de ma vie damnable.

cepi, attende & vide: paululum de onere ſubleua; ſubijce humerum tuum cruci, & porta illam. Ne acedieris vinculis eius: vincula enim illius, alligatura ſalutaris. *Eccle.6*

Libenter, Domine, & quidem iam nunc, quia non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum ſuum. Sed, quid vos mouit, ſemen Chanaan & non Iuda; vt ita Ieſus Chriſtus baiulans ſibi crucem, à vobis palàm, & credo præconis voce præcedente, ad mortem duceretur? O inſaturabilem iram, inuidiam, & vindictæ cupidinem! An, quia vos palàm non ſemel, vt miſericors pater, corripuerat; ideò iam viciſſim illum, ad maiorem contemtum & infamiam geſtare crucem ſuam palàm voluiſtis? Ideóne purpurâ exutum, veſtibus proprijs induiſtis? Ideóne exemiſſe credimini duos latrones ei aſſociatos, à propriæ crucis baiulatione, vt innocens agnus in conſpectu populi, ſceleratiſſimus omnium appareret? vt qui tam eſſet deteſtabilis, vt nullus eius crucem attingere dignaretur? tamque inſignis latro exiſteret, vt præ omnibus videretur traducendus?

O quàm nihil eſt, quod non excogitet, non attentet humanum pectus, quando illud contra Deum incipit inſanire! Maledictus verè furor eorum, quia pertinax; & indignatio eorum, quia dura. *Gen.49*

Sed, te denuò contemplemur, mitiſſime Domine, factique tui rationem ſcrutemur. Nam, non tam ipſi
E id te facere compulerunt, quàm tu totum pro nobis ſponte ſuſcepiſti. Video; figuram adimpleſti de qua legimus: Tulit Abraham ligna holocauſti, & impoſuit ſuper Iſaac filium ſuum: optimè. *Gen.22*

Feciſti quoque, quod per Prophetam promiſeras, dicens; Onera veſtra, graui pondere, vſque ad laſſitudinem, non potuerunt ſaluare portantem. Audite me, domus Iacob; Qui portamini à meo vtero: vſque ad ſenectam ego ipſe, & vſque ad canos, portabo. Ego feci, & ego ferã: & portabo, & ſaluabo. Scio, *Iſa.46.*

Domine,

Domine, video, & gratias ago bonitati tuæ. in hoc
Isa. 53. namque faſce, languores noſtros ipſe tuliſti, & dolores noſtros portaſti: portaſti nos, ſicut aquila in humeris tuis. Agnoſco Domine adimpleta myſteria, & ve-
Isa. 9. neror. Virga Regni tui, ſceptrum exactoris, & Principatus tuus, ſuper humerum tuum. F

Eia, fideles, Crucis Chriſti diſcipuli: apprehendite diſciplinam, & imitamini. Vidiſtis in vmbra Abimelech ramum cædentem, geſtantemque humero, G ac ſocijs ſuis dicentem; Quod me vidiſtis facere, citò facite? Iam adimpletum in Chriſto ſequimini. Deuotè crucem eius cum Heraclio portate; ad patien- H tiam armamini, omne gaudium exiſtimate, cùm in tentationes varias incideritis. Quis non gaudeat in ſæculo, ſi pretioſam ſibi veſtem, torquem aureum, coronámve videat adaptari? Si currus ipſi triumphalis præparetur, vel pons, per quem ad imperij gloriam deducatur? Secretum igitur, ô anima mea, rimemur attentiùs. Nónne crucem, vt in ea gloriemur Dominus ſuo geſtans humero pro virga Regni, nobis commendauit? Verè, quod eſt grande ludibrium impijs, grande myſterium pijs. Et, vnde Philoſophus erubuit, ibi Apoſtolus theſaurum inuenit. Quod illi viſum eſt ſtultitia, Apoſtolo factum eſt ſapientia & gloria. Imitemur Apoſtolum, imitemur & Chriſtum.

Numquid huc ſpectat, quod de arca fœderis legi-
Exo. 25 mus? Vectes numquam extrahantur ab eis; annu- I
lis ſcilicet. Quare, niſi vt ſemper ad portandum parata foret? Numquid nos ita quoque monet ipſe Saluator noſter, quotidie tollere crucem ſuam, quam ad hoc noſtram faciet? Audite ſocordes & ad patiendum imparati, tardi ad crucem, ad coronam veloces. Certatim Domini crucem, veræ æternæque gloriæ ſeminarium, amplexemur: humeros ſupponamus, ſuccollemus, ſempiternæ ſalutis aſſertricem veneremur; & cum S. Andrea dicamus; Salue crux veneranda:

randa: ipſe per te me recipiat, qui pependit in te, Magiſter meus Chriſtus. Torpor omnis abſcedat, chariſſimi, in tam glorioſi trophæi præſentia, & ſpe certa victoriæ conſequendæ propoſita. Non minùs deuotè atque alacriter eam admittamus, (quocumque tolerandarum rerum velamine fuerit obuoluta) quàm ſi Dominum Ieſum videamus ſuis eam manibus nobis imponentem, rogantemq́ue vt illam in ipſius honorem amplectamur geſtemuſque, donec eam iterùm ab humeris noſtris dignetur reſumere, & nos ſecum in Regnum introducere ſempiternum.

Oratio.

Domine Ieſu Chriſte, fidelis humanæ ſalutis amator; qui vniuerſa mundi peccata ſuper humeros tuos in cruce portaſti: fac nos, per hanc tuam infinitam charitatem & patientiam, in tribulatione conſtantes; vt, tamquam veri crucis amatores, in hoc ſigno vincamus. Amen.

29. SIMON CYRENÆVS.

Túne crucis miſerare ſuæ ſub mole gementem?
Tolle tuam, & Chriſto baiulus alter eris.

Iob 31. QVIS mihi tribuat auditorem, vt deſiderium meum audiat Omnipotens: & librum ſcribat ipſe qui iudicat: Vt in humero meo portem illum; & circumdem illum A quaſi coronam mihi? Per ſingulos gradus meos pronuntiabo illum, & quaſi Principi offeram eum. Numquid Domine dixiſti, Pulſanti aperietur? Aperi igitur mihi modò ſenſum, ad intelligendum Scripturam; quia ſto ad fores diuinæ tuæ bonitatis, & pulſo. Domine, Domine, aperi nobis. Numquid, ſi velamen abſtuleris, preces hîc ſupplicantis, à te exaudiri deſiderantis, audimus? Nónne quaſi volumini inſcriptum crucis tuæ myſterium, efficaciam, triumphum, & gloriam, contemplamur? Nónne quotidianum quoque in ea ferenda ſtudium, Patri tuo mirificè gratum munus, æternaque corona decorandum, hîc obſignatum tenemus?

Audio, video, teneo, Domine; & auditui meo das gaudium, quia exaudiſti me. Dicis ſiquidem & clamas, & cor noſtrum eximio tui cordis alloquio refocillas, miſericordiſſime Domine, nos ad conſortium tuæ crucis inuitans, vt & gloriæ tuæ conſortes efficias. Loquere itaque Domine, quia audit ſeruus Matth. 11. tuus. Venite ad me, omnes qui laboratis, & onerati B eſtis, & ego reficiam vos. Adſumus Domine, laborantes omnes & onerati. Laborantes in luto & latere; atque importabile pondus infirmitatis humanæ, peccatorumque noſtrorum colligationes portantes. Vincula quæſo noſtra diſſolue, alleua nos, refice nos, & benè nobis erit.

Tol-

SIMON CYRENÆVS.

Tune crucis miſerare ſuæ ſub mole gementem?
Tolle tuam, et Chriſto baiulus alter eris.

Wilt doen dat Simon doet, hy draeght het cruys ons heeren:
Dynckt, dat ghy met ootmoedt verduldicheit moet leeren.

Le veus-tu ſeconder, a porter cette croix?
Rien que t'accommoder a la tienne tu dois.

Tollite iugum meum ſuper vos : iugum enim meum ſuaue eſt,& onus meum leue. Ego crucem pro vobis ferendo, ceu iugum, omnem eius aſperitatem proprijs humeris detriui, vt veſtris ſuaue eſſet, & ſalutare : in eadem quoque vt hircus, iniquitatum veſtrarum impoſitum pondus aſſumpſi, atque ita onus veſtrum omnimodis alleuiaui. Tollite igitur iugum ferreum, mundi cultores, amatores carnis, & ſerui diaboli; importabilem tam duræ ſeruitutis abijcite ſarcinam:& creatori,redemptori,gubernatoríque veſtro ſeruite; in ſpiritu amoris, & non cum perturbatione timoris:ea lege, qua ſuper vobis cum ſuo Patre eſt proteſtatus;dicens, Volo Pater,vt vbi ego ſum,illic ſit & miniſter meus.

Gratiæ tibi,benigniſſime Ieſu,pro tua in nos dignatione & gratia. Sed quid? an in vobis, Iudæi, miſeri-
C cordiam hîc vllam in mitiſſimum agnum animaduertimus, quod Simonem Cyrenæum angariaueritis, vt ferret crucem poſt eum? O latentem hîc, ſatis ſe tamen prodentem, ſub velamine pietatis inhumanitatem! Tradito iam Chriſto voluntati veſtræ,vt crucifigeretur,adeò ad ſummam turpiſſimæ mortis ignominiam adſpirabatis; vt parum ex animi veſtri ſententia vobis ceſſiſſe arbitraremini,ſi in via veſtriſque in manibus exſpiraſſet. Itaque ſubleuandum illum tanto onere iudicaſtis, non pietate ſuadente vel miſericordia, ſed maiori vos ſtimulante crudelitate.

Neque tamen veſtras vos manus adhibuiſtis,vllaſque aliorum veſtri ſimilium; quia indignum reputaſtis. Sed videte quàm hîc quoque illud impleſtis, quod de vobis iam anteà dixerat Dominus;Imponunt
D onera grauia & importabilia in humeros hominum, &ipſi nolunt ea digito tangere: ſic ſic,adimplete menſuram patrum veſtrorum.

E Venite porrò, fideles, in Simone Cyrenæo obedientes; non caſu, ſed de induſtria certaque Dei prouidentia diſponente parati occurrite ad ferendam

 crucem,

crucem,quæ ſe vobis quocumque modo vel loco tandem obtulerit. Sicut enim in Chriſto ſummæ fuit ſignum obedientiæ,crucem tollere;ita & in Chriſtiano. De villa venite, mundum contemnite, & apti eritis cruci ferendæ. Omnes enim,qui volunt piè viuere in Chriſto Ieſu,perſecutionem patientur. Accedens itaque,ô fili, ad ſeruitutem Dei, præpara animam tuam ad tentationem.

Adimple,Chriſtiane,figuram,Scripturam,&menſuram, in Chriſto columbæ filio, de Spiritu ſancto
1 Mac. 10. concepto; quodque de Ionatha legimus, in Saluatore noſtro perſolue fideliter. Exijt Ionathas (exijt Ieſus) ab Ieruſalem:& occurrit ei Simon frater eius in adiutorium. Ecce,ecce inquam; Adiutor fortis, auxiliator F noſter, qui exultauit vt gigas ad currendam viam,laſſatur, deficit, & auxilio indiget alieno. Et numquid fratres eius ſumus, qui ſolius amoris inſtinctu frater
Pro. 18 noſter fieri dignatus eſt? Adiuuemus eum igitur:Frater enim qui adiuuatur à fratre,quaſi ciuitas firma.

Domine Ieſu, miſereor ſuper te, quia video quòd peccata mea ſunt, quæ ita te prægrauant. Impone, Domine, humeris meis tuam crucem; vt tecum ſim in labore, qui tecum eſſe deſidero in requie & dulcore.

Venite peccatores,venite otioſi,venite molles,delicati & queruli: venite vos quoque puſillanimes,vanis tentamentis diſtenti, & vacantes à ſerijs;quid ſtatis hîc tota die otioſi?

Tolle infirme grabatum tuum, corporiſque lan- G
guentis crucem, & ambula, poſt medicum tuum Ieſum. Tolle piger manipulum crucis,cum exultatione; H
& defer in horreum Domini tui lætabundus.

Tolle,miles ignaue,vexillum,quod primo cæleſtis I
inaugurationis tibi die impoſitum, in quod etiam conſcriptus iuraſti: nunc quidem inuolutum eſt, ſed poſteà explicandum,vt poſt bonum certamen, fidemque ſeruatam, coroneris.

Tolle

K Tolle tu quoque, vir desideriorum, scalam, quam angeli descendentes ascendentesque reciproco suo olim vestigio consecrarunt: quà eò conscenditur, quò Christum sequi desideras.

L Tolle, auare, ambitiose, & iniuste, sed pœnitens, tolle, inquam, clauem Dauid in humeros tuos, crucis mysterijs insignitam, qua tibi thesauri cælestis facultas, & in cælum aditus datur.

Tolle tuam, quisquis es, vt Christi crucem, in qua temetipsum vt ouem perditam ad ouile reportauit; & salua animam tuam in hac hora.

Oratio.

QVandoquidem patientia nobis necessaria est, vt reportemus repromissionem; infirmitati nostræ, quæsumus Domine, succurre placatus; vt crucis mortificationem iugiter in nostro corpore, pro tui nominis honore portantes, non cum damnatis cruciemur in flamma, sed cum amatoribus crucis coronemur in gloria. Amen.

30. PLANCTVS MVLIERVM.

Has vobis lacrymas Solymorum impendite Nymphæ;
Quas velut arentes acrior ignis edet.

Ier. 9. AVDITE mulieres verbum Domini, & aſſumant aures veſtræ ſermonem oris mei: Et docete filias veſtras lamentum: & vnaquæque proximam ſuam planctum; quia aſcendit mors per feneſtras, & vita per portam educitur, vt fatali ligno affigatur, mortiſque chirographum deleat, quod contra nos ſcriptum eſt. O proceſſionem inuiſam! ô lugubrem pompam! ô indignam præconis vocem! En, defunctus effertur: quin potiùs, viuus proprium portans feretrum vrbe egreditur, filius vnicus matris ſuæ;& turba ciuitatis multa cum illa. Chirographum mortis deleturus? an ipſe vitam cum morte mutaturus? A B C

Luc. 23 Sed,dic tu,ſancte Luca,quod accidit. Cùm ducerét Ieſum,ſequebatur eum multa turba populi & mulierum,quæ plangebant,& lamentabantur eum. An immeritò? Non profectò;nam tum iam videbant impleri in Chriſto, quod ipſis in mundi cunabulis,in Abel iuſto figuratum audierant. Quando peruerſus Cain fratrem ſuum innocentem foras eductum, crudeliter nouo mundi ſpectaculo, trucidauit, & primum orbi luctum parentibus peperit. Numquid hîc quoque Prophetæ vaticinium complebatur, quo præmonuerat vniuerſos habitatores Iuda & Ieruſalem: Plangite eum,qui egreditur; quia non reuertetur vltrà;nec videbit terram natiuitatis ſuæ. Verè ſiquidem Chriſtus moriturus egrediebatur, non ampliùs in carne mortali rediturus. D E (Ier. 22.)

Plangebatis itaque, piæ mulieres, quaſi ſuper vni- F

geni-

Has vobis lacrymas, Solymorum impendite Nymphæ,
Quas velut arentes acrior ignis edet.

O druck, o groot misbaer! o droef en ſuchtich claghen!
Vallet het groen ſoo ſwaer, hoe ſal't het dorre hout draghen?

Filles, pleures pour vous: votre ame tarisſante
Sentira le courrous, de flame plus ardente.

genitum : & dolebatis ſuper eum, vt doleri ſolet in morte primogeniti. Erat ſiquidem æterni Patris vnigenitus, & primogenitus vnigenituſque Virginis matris.

G O Maria, quàm afflictum eſt cor tuum! & quærentem te video. Quem quæris, Domina? quem videre deſideras? Quæro, quem diligit anima mea. Si vidiſtis eum, dicite mihi; vt & ego curram, & inueniam, & videam, & veniens adorem eum. Quid, ô Virgo, videre feſtinas eum, cuius adſpectu, loco ſolatij, grauius tuo cordi doloris vulnus infligetur; quemque tua præſentia magis contriſtabit? Non eſt iam ei ſpecies neque decor, in cuius alioquin faciem deſiderant Angeli quoque ipſi proſpicere. Sed, ſi me audis, Maria; virgo prudens, & mater pia: In cor tuum introrſum reflecte mentis obtutum, affectumque ibi penitiùs contemplare maternum; & fallor, ſi non ibi totum cor tuum afflicti filij tui lineamentis imbutum inuenies.

At, quid audio, te mendax præco clamantem? Pontij Pilati Præſidis Romani decreto, educitur hic homo, Reipublicæ perturbator, Cæſareæ ac diuinæ maieſtatis reus, vt tollatur in crucem. Erras, erras, ô præco: ſic namque tibi clamandum fuit; Dei Patris omnipotentis arbitrio, pro nimia ſua in genus humanum charitate, filius eius vnigenitus & dilectiſſimus, ad mortem crucis educitur; vt ſaluetur mundus per ipſum.

At, agedum Dauid fidelis, & renoua luctum, quem in omni tuo populo, pro Abner ſuſcitaſti: & dic modò, quod olim tactus dolore cordis intrinſe-
H cùs edicebas; Scindite veſtimenta veſtra, & accingimini ſaccis, & plangite exequias Abner. Nam pluſquam Abner hic; Patris æterni lucerna, paternæ gloriȩ ſplendor, & figura ſubſtantiæ eius, filius eius, ipſi coæternus. 2 Reg 3

Sed numquid, ô anima mea, mortem hîc peccato-

rum pessimam meritò deploremus, qua peccati letalis aculeo, in viuis adhuc corporibus animę lancinantur? O miseram mortem! ô funus dolēdum! ô ferales exequias! Sed, ô felicem planctum & luctum peccatoris verè pœnitētis! Mens siquidem infirma, dum sumptâ cordis contritione per pœnitentiam plorat, sequitur
Ezec. 8 cum mulieribus Christum, & reportat solatium. Eant mentes stultæ, deflentes quod nullo vmquam lamento potest recuperari. Nónne meritò plangendæ ipsæ mulieres plangentes Adonidem? Sed, cum Propheta dicamus, in luctu peccati, vel quo Deum ipsi offendi-
Ier. 9. mus, vel quo alij coram ipso sunt mortui; Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum, vt defleam interfectos populi mei?

O patriam, æquè atque animam, inexplebili lamento dignissimam, ex qua discedit Christus, quasi ad mortem eductus, in Religione Catholica, dolendo exitu transmigrante! O dolendum exitium, quando aufertur Regnum Dei, vt detur genti facienti fructus eius. Vis, ô anima mea, tibi figuram huius ante conspectum constitui? Attende. Quando oppidum Siceleg spoliatum & succensum ab Amalech Dauidi fuit
1. Reg. 38. renuntiatum; Leuauerunt Dauid & populus qui erat cum eo, voces suas; & planxerunt, donec deficerent in eis lacrymæ.

Numquid meritò quoque cum Ieremia statum desertæ sic patriæ deploremus? Migrauit Iudas, propter afflictionem & multitudinem seruitutis. Viæ
Thre. 1 Sion lugent, eò quòd non sint, qui veniant ad solemnitatem. Egressus est à filia Sion omnis decor eius.
Thre. 2 Manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia eius.

Repulit Dominus altare suum: maledixit sanctificationi suæ. Cui comparabo te, vel assimilabo te, filia Ierusalem? Cui exæquabo te, & consolabor, virgo
Iere. 6. filia Sion? Magna est enim, velut mare, contritio tua: quis medebitur tui? filia populi mei, accingere cilicio,

cilicio,& conſpergere cinere: luctum vnigeniti fac tibi, planctum amarum; quia repentè veniet vaſtator tuus?

O Domine, quàm in ſe meritò eapropter conuertat peccatrix anima, & terra quam deſeris, quod ad mulieres conuerſus dixiſti: Filię Ieruſalem, nolitè flere ſuper me, ſed ſuper vos ipſas, & ſuper filios veſtros flete. Nam, vnde Regnum Dei aufertur, ſubintrat haud dubiè regnum, ſeu potiùs tyrannis diaboli. Et vnde recedit vita, mors æternùm deflenda ſubſequitur.

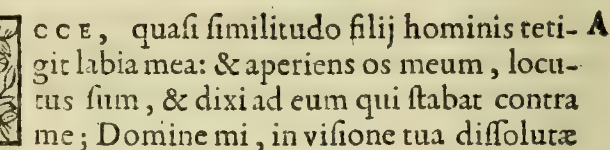
Oratio.

DEus, qui tantam lacrymis dolorìq; prærogatiuam indidiſti, vt iratum te placent, & veniam peccatorum obtineant: concede propitius, vt eò doloris omnem & luctus copiam conuertamus, vbi ſicut maximè eſt opus, ita & vberrimus eorum fructus exoptatur; quò tandem, qui per peccatum cecidimus, per veræ pœnitentiæ lamenta ſurgamus. Amen.

31. VERONICA, SEV BERENICE.

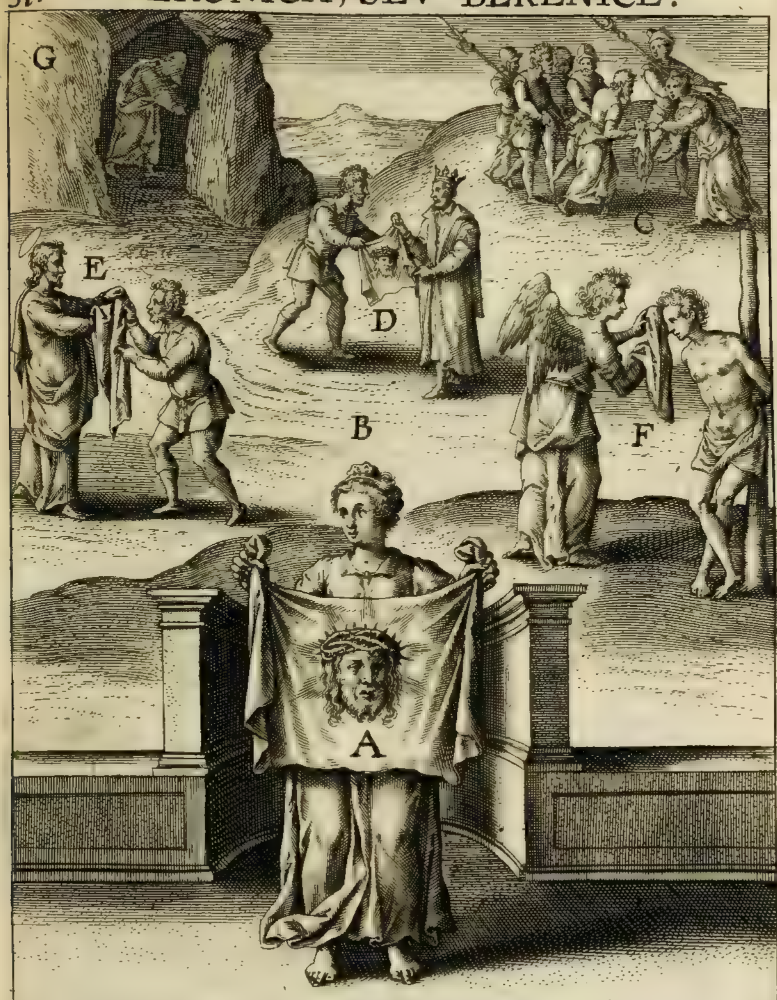
Hac facie, faciem cordis dispunge; suumq;
Mens agitet IESVM, *det manus, ora sonent.*

Dã. 10
ECCE, quasi similitudo filij hominis tetigit labia mea: & aperiens os meum, locutus sum, & dixi ad eum qui stabat contra me; Domine mi, in visione tua dissolutæ sunt compages meæ: nihil enim in me remãsit virium. Vtinam, Domine Iesu, viri huius desideriorum spiritus, spiritum meum languentem exsuscitet, suoque calore accendat, ad aliquid sentiendum gustandumque tam reconditæ dulcedinis, quâ ipse, ad deliquium vsque, satur apparuit. A

Video quidem vultum tuum in velo expressum, sed vtinam tangeres labia cordis mei! Aperirem os meum, & eructaret cor meum verbum bonum: verbum laudis, verbum desiderij, & Verbum æternum quod caro factum est; qui es tu, Dominus meus, & Deus meus. Neque vel tanti facerem, etiamsi tum de cetero dissoluerentur compages meæ, nihilque in me remaneret virium; sed totus in te, qui salus & fortitudo mea es, colliquescerem. Quia, dicere, immò cum pleno dierum & rerum Simeone exultabundus cantare possem; Nunc dimittis seruum tuum Domine, secundùm verbum tuum in pace: quia viderunt oculi mei salutare tuum; quod parasti ante faciem omnium populorum.

O te felicem, Berenice, quam notiori nomine Veronicam nuncupamus! & grauis victoriæ titulo insignem interpretamur! Egregium illud illius heroinę Plautillę factum suspicimus; paribúsque encomijs, & ipsius in Diuum Paulum charitatem, atque audax facinus in fidei coram hostibus professione laudamus; B C

quando

Hac facie, faciem cordis diſpunge, ſuumque
Mens agitet IESVM, det manus, ora ſonent.

V aen-ſchyn, o Jeſu; Wilt in myn herte prenten;
En beſtiert-my in u, als 'ſhemels firmamenten.

Façonnés votre cueur, aus trais de ce visage;
Lui faiſant cet honneur, qu'il en ſoit ſeul l'image.

quando pergenti ad mortem Apoſtolo, velum rogata conceſſit, quo feriendus gladio, oculos ex more obduceret; quod & ab eodem ſibi poſt mortem apparente, recepit. At, tu, Chriſto ſub trabali cruce gementi, præque laboris, itineris, dolorísque moleſtijs extremè fatigato, ſudarium pietate permota obtendiſti; quo vultum illum ſuperbenedictum, ſanguine ſudoréque conſperſum, abſtergeres. Neque te ſexus tui conditio, tali reuocauit ab opere; neque iuratorum hoſtium, Chriſtum ad necem trahentium, furor abſterruit. Proinde quoque, ô quàm ſplendido tuum factum teſtimonio colluſtrauit Altiſſimus! quàm ſtabili firmauit argumento! quàm inuiolabili ſigillo muniuit! Velum ſiquidem illud tuum, venerabili faciei Dominicæ applicitum, effigiem eiuſdem ad viuum impreſſam retinuit; quod in hunc vſque diem, magno mortalium ſolatio ſpectabile aſſeruatur.

Sed, numquid & te, ab iſta heroina, felicem prædi-
D cemus Abagare, Rex Edeſſenorum pijſſime? De te ſiquidem veterum Patrum ſcripta commemorant; quòd, cùm eo nomine pictorem miſiſſes, vt Domini noſtri, adhuc tum in carne viuentis, imaginem adumbraret; neque id pictor, ob ſplendorem ex ipſius vultu
E micantem conſequi poſſet; Dominus ipſe, diuinæ ſuæ ac viuificæ faciei linteum admouerit, imaginémque ſuam eidem impreſſam reddiderit; ſicque illud ad te miſerit, vt piæ tuæ cupiditati faceret ſatis: cuius quoque efficacia, tu ad Chriſti fidem conuerſus ſis, & inſignes victorias ſis illius virtute & præſtantia conſecutus. Perſonam eius humaniter inuitaras; & fidem eius ſuſcepiſti.

O felices & nos Chriſtiani, ſuper quibus lumẽ vul- *Pſal.4.*
tus huius ſignatum eſt! atque eapropter, ô Domine, dediſti lætitiam in cordibus noſtris. Sed, quòd facies tua, velo Berenices impreſſa, mœſtitudinem & dolorum acerbitatem prætendat, quibus tum temporis eras pleniſſimus; meritò nos ad cordis compunctionem

nem emolliat, peccatorumque noſtrorum & fœditatem & acerbitatem ante oculos ſtatuat. Talem te namque contemplamur, qualem te per Prophetam
Iob 16. depingis, dum ſic ais; Facies mea intumuit à fletu; & palpebræ meæ caligauerunt: hæc paſſus ſum abſque iniquitate manus meæ. Verum eſt, Domine: quia hæc eſt iniquitas mea, quæ ſpecioſum prę filijs homi-
Pſ. 81. num ſic deformauit. In ſimilitudinem hominum factus, faciem peccatorum ſumpſiſti, eamque Patri obtuliſti, qui pro nobis eam ſic percuti fœdarique permiſit.

O interim felicem commutationem! faciem tuam nobis, pijſſime Ieſu, dediſti, pro noſtra quam aſſumſeras: vt, dum illam ſibi ſemper gratam & complacentem Pater intuetur, nos quoque illi reddamur amabiles.

Reſpice igitur, ſanctiſſime Deus, omnipotens Domine, ac pijſſime Pater, Reſpice, inquam, in faciem Chriſti tui; ſiue quam veluti peccatoris afflictam & confuſam oſtendit, in qua noſtram ſuſcepit miſeriam, vt eam beatificet; ſiue illam, quam ipſe nobis per ſuam
Pſ. 83. gratiam indidit. Reſpice itaq; in faciem qualemcumque Chriſti tui, & miſerere noſtri.

Et tu, iuſtiſſime, atque idem miſericordiſſime Domine, qui Iudex viuorum & mortuorum es conſtitutus à Patre, (hanc enim ob cauſam tibi dedit iudicium facere, quia filius hominis es) obſecro, ne iniquitates noſtras obſeruaueris; neque inde feras ſen-
Pſ. 16. tentiam: quod ſi feceris, quis ſuſtinebit? Sed de vultu hoc tuo iudicium prodeat, quem pro nobis reconciliandis aſſumpſiſti. Et oculi tui videant æquitates, non noſtras, ſed quibus tu abundaſti, pro eo quòd in nobis abundabat iniquitas.

Vide propterea, ô anima mea, ne perdas pretioſum theſaurum, quem à ſponſo tuo accepiſti: vt ſignatum ſuper te lumen vultus eius aſſerues, & ſis veluti velum hoc, effigie dilecti tui ſponſi ſignatum. Idcircò, ne vllo

vmquam

vmquam tempore obliteretur, frequenter faciem terræ cordis tui renouare memineris. Fixis interim interioris hominis obtutibus, benedictam veri Salomonis effigiem deuota quotidie contemplare: passionem ipsius, amorem, & humilitatem meditare; vt assiduitate illius, vultum eius quàm efficacissimum in cordis tui tabula contrahas, eique quantum licet assimileris. Tu igitur, ô amica mea, si sapis, dilecto Iesu tuo quotidie spiritualis Veronica efficiaris; & benè tibi erit, talique facto beatam te dicent omnes generationes. Scire desideras, quid interim hinc tibi proueniet commodi? Facies tua coram Achis Principe mundi & tenebrarum harum mutabitur, sicque eludetur astutia quærentium animam tuam. Dicetque tibi pro mundo toto Rex Tyri; & cæli tibi ciues applaudentes: Tu signaculum similitudinis, plena sapientiâ, & perfecta decore: in delicijs paradisi Dei fuisti. Si terrenæ conflictationis te puluis vel sudor infecerit; angelus Domini, vt beatum olim Theodorum, cælesti linteo tergens refocillabit. Consiste cum Propheta in ostio speluncæ mortalitatis præsentis hoc velo contecta, & veniet tibi instar sibili auræ tenuis Dominus, qui ex hoc ergastulo eductam cælestibus choris aggregabit.

Ceterum margin notes: Eze.28 — 3 Re.19 — F — G

Oratio.

DEus, qui nos ad imaginem tuam Sacramentis renouas & præceptis; da nobis ita quæsumus in vtrisque charismata meliora sectari, vt vultus tui lumine, quod super nos signatum est, conseruato, ad faciei tuæ tandem conspectum in cælestibus admittamur. Amen.

32. GOLGOTHA, SEV CALVARIÆ LOCVS.

Golgotha mons quantum crucis exaltare trophæo;
Tantum præ reliquis tollis ad aſtra caput.

Gen.19 SALVA animam tuam; noli reſpicere poſt A tergum; nec ſtes in omni circà regione: ſed in monte ſaluum te fac. O Domine, quandoquidem mſtdus hic in maligno poſitus, Rom.9. ſicut Sodoma & Gomorrha horrendo vitiorum flagrans incendio factus eſt; gratias tibi ingentes ago, quòd conſilium, exemplum, & auxilium præbes, tam præſens euadendi periculum. Gratiæ, inquam, tibi, Pſ. 14. quòd non periȷt fuga à me; dum multiplicati ſunt, qui requirunt animam meam. Conuertam itaque pedes meos in fugam, & in monte me ſaluabo.

Ier.51. Fugite, fugite, de medio Babylonis, ô chariſſimi: & ſaluet vnuſquiſque animam ſuam. Nemo veſtrûm retrò reſpiciat, ne quem viſa delectent, atque à cœpto remoueant. Neque ſtemus in omni circà regione; quia impiȷ in circuitu ambulant, vt trucident in occulto rectos corde. Nemo deſcendat tollere tunicam, ſed tradat & pallium, & aſcendat in palmam. Nec ab agro ſolitudinis ſanctę reuertatur in domum ſuam luteam, caducam, perſtillantem, fumantem, multiſque refertam miſeriȷs; ſed cupiat diſſolui ab hoc tabernaculo, & eſſe cum Chriſto.

Eccli. 16. Ita ſumus, Domine, te iuuante facturi; quia conſilium tuum fons vitæ: tantùm oramus te, vt non fiat fuga noſtra hieme vel ſabbato: nihilque nos, in hac fuga ſpirituali contemptus mundi, remoretur. Eduç, Domine, manu tua benigna animam meam de hac cuſtodia; & captiuos de carcere tenebrarum eripias, quo circumdati ſumus, in hoc ſæculo nequam, & corpore peccatis obnoxio.

Venite

32. GOLGOTHA, SEV CALVARIÆ LOCVS.

Golgotha mons, quantùm crucis exaltare tropæo;
Tantùm præ reliquis tollis ad astra caput.

O schroom van plaets en grondt; daer Gods tormenten leuen!
Siet, wat hy voor u vondt, die u syn Kruys wilt gheuen.

Tout autant, que ce mont sur les autres s'esleue;
D'autant d'honneur le front cette croix luy re-leue.

Venite, venite, ad ſpectaculum, admiramini, & exemplum ſalutis accipite, mundi pereuntis amatores. Vineæ luxuriantis heredem in Chriſto videte, quem *Matth. 21.* infideles coloni apprehenſum eiecerunt extra vineam, & occiderunt. Figuram iſtis apponi depoſcitis, vt vmbrâ ſubiectâ quod lucis eſt magis eniteat? Paulum
B adumbrantem illuminantémque attendite. Quorum animalium infertur ſanguis pro peccato in Sancta *Heb. 13* per Pontificem; horum corpora cremantur extra caſtra. Propter quod & Ieſus, vt ſanctificaret per ſuum ſanguinem, populum; extra portam paſſus eſt. Exeamus igitur ad eum extra caſtra; improperium eius portantes. Non enim habemus hîc manentem ciuitatem, ſed futuram inquirimus. Da nobis, Domine, per tuam gratiam, quod nos tam piè doces per tuum exemplum.

✠ Neſcis, ô anima mea, neſcis, quæ & qualia, per hunc ſponſi tui è ciuitate progreſſum, & in montem Caluariæ aſcenſum, doceamur? Nónne ſatis dilucidè nobis ob oculos ponitur terrenarum rerum fuga, honoris & pompę contemptus, deliciarum voluptatúmque faſtidium; amicorum, ſodalium, amoris proprij, atque adeò tuiipſius pro Chriſto deſpectus, & abnegatio? Nónne prouocaris è contra ad mortificationem affectuum, & ad veram antiqui hominis exinanitionem? Sed, ardua eſt, dices, iſta ad Caluariæ montem conſcenſio; atque corpus, quod corrumpitur, aggrauat animam; & terrena inhabitatio deprimit ſenſum *Sap. 9.* multa cogitantem. Ita eſt, vt dicis: ſed, Conſilium quæris? parum hîc cogita, ſed multum facito. Cogitationes enim mortalium timidæ, & incertæ prouidentiæ noſtræ.

Audin' clamantem, conquerentem, ſuámque deplorantem in hoc anxio deliberandi ſtatu miſeriam? Quamdiu ponam conſilia in anima mea, dolorem in *Pſ. 12.* corde meo per diem? Quare dolor tota die perſeuerat in corde? quia bona conſilia ſolùm ponuntur in anima, &

ma, & non in manu. Cogitantur, ſed non practicantur. Si tu quoque tuam infirmitatem, reique arduæ difficultatẽ curioſiùs incipis æſtimare, nihil vnquam efficies. Difficilè ęſtimamus, quæ in terra ſunt; & quæ in conſpectu ſunt, inuenimus cum labore; quæ autem in cælo ſunt, quis inueſtigabit?

Sap. 9.

Deus in adiutorium meum intende, & oſtende mihi viam in qua ambulem, vt me doceas facere voluntatem tuam. Audiam itaque, ſpe fretus bona, quid loquatur in me Dominus Deus meus; & videbo in quã viam deducat me: dicit etenim; Ponam omnes montes meos in viam: & ſemitæ meæ exaltabuntur. Rectè, ô Domine; iuiſti ſiquidem tu, ſaliens in montibus, tranſiliens colles; & ſemitæ tuæ ſic exaltatæ ſunt, vt in crucem tu quoque per eas fueris exaltatus. Fac quoque reſpectu noſtri, quod promiſiſti: vt & nobis montes in viam ſint. Et quia non ſolùm manus noſtræ graues ſunt, ſed & pedes & caput; immò & graui corde deorſum delabimur; tu verò exaltatus es: trahe nos ad teipſum. Trahe fortiter, Domine, & attrahe; quia, vt vides, iterumq́ue fateri non piget, graues, terreſtres, deorſum tendentes ſumus, & tarda eſt valdè voluntas noſtra.

Iſa. 49. C

At tu ſi traxeris nos Domine; montes excelſos peccatorum virtutumq́ue ſublimium, quos in viam tibi tuiſq́ue poſuiſti, tranſcendemus; & ſemitæ pedum noſtrorum poſt te currentium, vſque ad excelſa tabernacula tua nos exaltabunt. Et te in primis mons Gelboë, ſterilis, infecunde, & maledicte calcabimus: D te Munde immunde, ſuperbe, & deſperationis incentor, virtutum veſtigijs tranſcendemus. Te autem E mons excelſe ſuperbiæ, vanæ gloriæ, & ambitionis; omnem mundi gloriam pollicens, ſatanæ tentatori notiſſime, ſupplãtabimus, docti per humilitatis campeſtria tutò procedere. Te verò, ô mons Thabor, F placide, admirande, teſtis diuinæ gloriæ in mortali adhuc Chriſti corpore reſplendentis, te veneramur, teq́ue

teque à longè contemplantes ad montes priùs passionis accedimus: nam oportebat & Christum pati priùs, & ita intrare in gloriam suam.

G O mons Oliueti, te suspicio, te reuereor; tu vestigia mea dirige, vt gratia stillantis olei cælestis adiutus, ad montem Caluariæ veræque mortificationis merear
H peruenire. Salue mons sancte, mons Dei, mons nostræ salutis. In te, credo, caluaria primi parentis nostri Adæ quieuit; in te secundus Adam, cum Elisæo conscendens, à pueris, insensatis Iudæis, calui suscepit
I opprobrium. In te, saluato Isaac, immolatus est aries.
K In te sparsæ iacentes caluariæ mortuorum, Christi morte cohonestatæ, spem vitæ sunt consecutæ. In te vita nostra mortem obiuit, vt dux vitæ mortuus regnaret viuus; & morti mortem inferens, inferni morsus fieret, & mortuos viuificaret. Habeto me, & me posside: vt mundo mortuus, illi viuam, qui in te mori dignatus est. Vtere, ô anima mea, tot tantísque præsidijs. Portæ inferorum obsistunt? Confractas humerísque impositas, in hunc salutis tuæ montem, cum Samsone per crucis victoriam deferemus.

Oratio.

AVxilium tuum, Domine, supplices deprecamur; vt qui in hac valle lacrymarum ascensiones in corde nostro disponimus, quibus in montem sanctum tuum pertingamus; benedictione tua repleti, de virtute in virtutem ire possimus, donec te videamus Deum deorum in Sion. Amen.

33. VINVM MYRRHATVM, FELLE MIXTVM.

Ipse tibi edulcans, calicem sibi miscet amarum;
Virus ab aurata ne Babylone bibas.

DATE siceram mœrentibus & vinum hís qui amaro sunt animo : bibant & obliuiscantur egestatis suæ ; & doloris sui non recordentur ampliùs. O magnam diuinæ bonitatis in miseros mortales benignitatem, paternè vniuersa gubernantis! O magnam priscorum hominum in se mutuò charitatem, tam benè ordinata obseruantium, vt ne quidem extremè desolati, omni destituantur solatio? Vinum enim vt lætificat cor hominis, ita tũ maximè propinari deberet, quãdo iustus est metus, ne mœrentis animus tristitiâ absorbeatur. A

Pro.31

At vos, ô Iudæi, inueterati dierum malorum! & vos milites inhumani, Iudæorum administri, qui sicut spinæ vos inuicem complectimini, & eumdem planè funem trahitis! quid facitis? quam humanitatem afflicto mortique acerbissimæ proximo exhibetis? quidnam ei, solatij gratiâ propinatis, cui debetis quod estis? Dedistis ei vinum cum felle mistum: & cùm gustasset, noluit bibere. Myrrhatum ei quoque vinum porrexistis, sed non accepit. O solertes bonarum consuetudinum obseruatores! Non suffecerat vobis, quod Amos de vobis vestrique similibus; Vinum damnatorum bibebant in domo Dei sui; nisi etiam illud qualecumque, quod ei dabatur, felle permisto corrumperetis, redderetisque impotabile? B

Amos 2

Sublimius tamen in tuo facto, piissime Domine, nobis exemplũ propinasti. Venite peccatores, venite iusti, & quotquot vestram sititis salutem; accedite, bibite, & inebriamini charissimi. Quia dulcis amaror, qui ex Christi patientis amore potatur, miro modo mentem diligentis inebriat; vt & ipse de calice passio-

33. VINVM MYRRHATVM, FELLE MIXTVM.

Ipſe tibi edulcans, calicem ſibi miſcet amarum;
Virus ab aurata ne Babylone bibas.

O bitter ſap, en wyn, vergalt, als bloedt van draken!
Mochter yet bitters ſyn, dan t'ſondich ſap te ſmaken?

Afin que la poiſon de Babel tu n'emboiue;
Il faut que la boiſſon de fiel lui-meſme il boiue.

passionis Dominicæ, quando offertur, cum gaudio bibat; & quando differtur, siti magna desideret. Con-
C sideremus itaque sponsum animarum nostrarum, Dominum Iesum, gustantem & non bibentem; nos autem admotis animi labris reconditum hîc salutaris documenti mysterium delibemus.

Quid est, pie Domine, quòd gustasti quidem vinum felle mixtum, sed cùm gustasti, noluisti bibere? Nónne post tam arduos labores, sudorem sanguineum, pœnas, longamq; fatigationem, sitiebas? haud dubiè. Nónne vires corporis valdè elanguerant? omninò. Numquid & animus inexplicabili mœstitudine pressus refocillatione indigebat? planè. Accepisti oblatum, labra admouisti, gustasti; hæc omnia sitim egestatemque solatij testabantur: sed fellis immistio bibere, sitimque restinguere prohibebat. An id ignorabas, Domine, vt gustare debueris? vel an hoc facto declarasti, te vinum synagogæ fastidire, atque aliud elegisse nouum, quod biberes in Regno Patris tui, in Ecclesia Gentium?

Agnoscamus, miseri mortales, peccatorum nostrorum acerbitatem. Gustauit illa quidem Filius Dei, debitam illis pœnam luendo; sed dum noluit bibere; communicationem omnem aliam, in peccatorum malitia & culpa detestatus est. Videamus itaque diligenter, & hæc duo curemus: tum, ne nos eum in siti salutis nostræ vino felle misto potemus; tum, vt vinum quod ipse nobis propinat, non auersemur.

Heu! quàm varia vina præbemus Christo sitienti dicentique nobis; Da mihi bibere! An ignoras, ô homo, quòd mandatorum obseruatio cibus & potus est ei, atque esca qua libenter vescitur? quodque illum in siti potamus, quando salutem nostram operamur? Quid si vinũ quoque ei propinare credamur, quando plura præstamus, quàm præcepta nouerimus? At, quàm variè mistum est vinum nostrum, & opus quodcumque, quod illi exhibemus? Nonne tunc vi-

Isa. 1. num nostrum mistum est aquâ, quando gratiæ ipsius & donis vim omnem atque efficaciam, omnemque saporem adimimus, propriam sapientiam admiscendo, *Ioel. 2.* quæ frigida & insipida est? Et quid aliud ipsi quàm turbidum & confusum vinum propinamus, ex vinea nostra confusa; quando sacra profanis permiscemus; tantáve est raritas ipsum colentium & facientium benè, vt sit pudor iustaque facierum confusio?

Nónne id tali modo Propheta deplorat, dum se explicans, dicit; Perijt sacrificium & libatio, de domo Domini. Luxerunt sacerdotes, ministri Domini. Confusi sunt agricolæ: vlulauerunt vinitores super frumento; quando perijt messis agri: Confusum est gaudium à filijs hominum?

Sed eheu! pessimum est vinum, quod tibi Domine propinamus, felle mistum; de quo per Moysem ita *Deut. 32.* conquereris; De vinea Sodomorum vinea eorum, & de suburbanis Gomorrhæ: vua eorum vua fellis, & botrus amarissimus. Et quò grauissima quæq; peccata detestando magis modo describas, addis; non qualecumque fel, simplex & commune; sed, fel draconum vinum eorum, & venenũ aspidum insanabile. O Domine, quàm amarum tibi vinum profert tua vinea, qui sumus nos: pro omnibus quæ retribuisti nobis! vt dicas meritò; Quid est, quod vltrà debui facere vineæ *Isa. 5.* meæ, & non feci ei? An quòd exspectaui, vt faceret vuas, & fecit labruscas? D E

O anima mea! ô fideles, Domino nostro parum fideles! cesset iam manus nostra à tanto facinore; & deinceps vicissim, vinum quodcumq; ipse nobis porrexit libenter bibamus. Pota nos in primis, Domine, vino compunctionis; immittendo dolorem peccatorum, salutarem afflictionem, amaritudinem, tribulationem, sed paterno condîtam affectu. Da metuentibus te significationem, vt fugiant à facie arcus: sicque euadamus calicem furoris nouissimi. Scimus, Domine, scimus; bonum est hîc pati; atque eapropter inclinas

nas calicem ex hoc in hoc; verumtamen, fæx eius non est exinanita, bibent omnes peccatores terræ. Nam quantumuis parum hîc bibitur, prodest tamen non parum. Audimus, Domine, prouocas atque animas
F nos, dum ais; Potestis bibere calicem, quem ego bibiturus sum? Et quid aliud respondeamus, quàm vt illi, Possumus? sed, da vt possimus: quia sine te nihil possumus, neque facere neque pati. Sique nimis exterret cálix passionis, compassionis saltem bibendus est: qui etiam à te innocentissimo agno non pertransijt, nisi biberes illum.

G Bibamus, amici; & pro Christo libenter aliquid patiamur (ipso præsertim nobis propinante, & tam amicabili haustu prębibente) quacumque de causa prouenerit quod feramus. Id si fecerimus; bibemus in Regno eius vinum nouum, quod Deum, Angelos, & homines recreat. Omnis quidem homo primùm bonum vinum ponit, & postquam amore voluptatis inebriati fuerint, tunc id quod deterius est; Tu autem, Domine, bonum vinum seruasti vsque adhuc. Bonum quidem vinum tribulationis & pœnitentiæ, melius euangelicę gratiæ, sed optimum ęternę glorię. Eamus igitur amici, & fratres, alacres ad montem myrrhę, passionis Dominicæ, & fasciculum inde desumamus, quod cum vino nostro, sensu compassionis, misceamus; salutarique felle piscis vtamur, vt conglorificemur. *Marc. 14.*

Oratio.

DEus, qui peccatorum nostrorum acerbitatem, in vino felle misto, fastidiuisti, primorumq́; parentum & filiorum gustatum, inobedientiâ deprauatum, paßionis tuæ acerbitate reformasti: da nobis quæsumus, calicem, quem bibisti, ita per pænitentiam & patientiam degustare, vt vini tui noui dulcedine, in Regno tuo satiemur. Amen.

34. MALLEVS.

Mallee per sæuos adigens pia vulnera clauos;
Eia mihi edurum cor pietate doma.

3.Re. 6 MALLEVS & securis, & omne ferramentum, non sunt audita in domo seu templo Salomonis, cùm ædificaretur. Quid igitur nobis, Angele Dei, Malleum Passionis Dominicæ repræsentas? Nónne ipse plusquam Salomon fuit, corpusque suum templum appellauit? Si conceptum eius de Spiritu sancto, sine viri semine, de Virgine, eiusque natiuitatem admirandam, sine partus doloribus, vt lapidem de monte scissum sine manibus, tacita illa templi Salomonis ædificatione expressam responderis; dicam in Christo passo, temploque corporis destructo, exstructam fuisse Ecclesiam, cuius templum Salomonis figura fuit: cur hîc igitur auditus est malleus? A B

O admirandum mallei mysterium, meritò nobis ab Angelo instar rei sacræ venerandæque repræsentati? Te suspicio, veneror, exosculor. Nam veluti lego, Gen.4. quòd Sella, vmbram significans, genuerit Tubalcain, qui primus fuit malleator, primusque mallei vtendi inuentor & faber, in cuncta opera ęris & ferri; qui nomine suo idem sonat, quod confusionem possidens, aut ignominiam æmulans; ita hîc considero, primum nostrum parentem, ex nihilo velut vmbra progenitum, confusionis atque ignominiosæ labis auctorem, primi peccati patratione, primam crucifigendi Christi peperisse occasionem, atque adeò primum mundi malleatorem exstitisse. C D

Sed, quid hoc monstri nobis ingenerat, quod Sapientem audimus insonantem? E
Pro. 19 Parati sunt mallei percutientes stultorum corporibus. Ah, quàm verum istud,

Mallee, per ſæuos adigens pia vulnera clauos,
Eia mihi edurum cor pietate doma.

Comt-hier, ghy hamer fel, wiens ſlaghen Chriſtum cruyſten:
Myn hert doet my ghequel, her-ſmedet, en doett iuyſten.

Marteau, frappe l'acier, de mon rebelle cueur:
Qu'il ne soit plus ſi fier ans coing de ſon Seigneur.

iſtud, & nobis quadrans per omnia! Nam fatuitas noſtra, quam peccando commiſimus, neque ad incudem reuocata, neque vllis malleorum ictibus pulſata corrigi poterat. Ad nihilum redigi, ſed nequaquam
F ad rectum primæuum ſtatum reuocari quibat. Verùm, pro nobis ſtultus, ridiculus, contemptibilis, & maledictum factus Chriſtus, æterna Dei ſapientia, tulit in ſemetipſo, quod nobis inſipientibus & ſtultis debebatur.

Numquid iſtud apertè per puerum tuum, mitiſſime Domine, prædixiſti? Supra dorſum meum fabricauerunt peccatores. Quid, ô Domine, ſunt fabricati? Heu, heu, ſcio: peccata grauiſſima, & in inuicem compacta, quæ quotidie perpetramus. Sed numquid aliud fabricati ſunt, ô bone Ieſu, malleatores illi, fabricatores mendacij, & cultores peruerſorum dogmatum, populum in necis tuæ conſpirationem concitantes? Agnoſco, benigniſſime Domine, beneficium, tua bonitate ex malo fonte promanans: dum, vt verus Samſon de comedente producis cibum, & ex forti inuaſore exire facis dulcedinem. Ipſi quidem ſic fabricando, prolongauerunt iniquitatem ſuam; ſed noſtrum interim, æquè ac ſuum, ſi conuerti voluerint, reatum abbreuiarunt, & ſalutem ſunt fabricati.

Pſ.128

Iob 15.

O ſtupendam Dei, quid dicam, ſapientiam, an bonitatem? vtrumque ſuſpicio. Videte, filij Adam perditi; videte filij perditionis, in Chriſto ſecundo Adam redemti. Attendite, admiramini, gaudete, gratias agite, mallei ſacroſancti virtutem expendite. Dum
F ſuper incudem hanc, malleis ſuis, inſtigante diabolo ceu Vulcano quodam ad opus, fabricati ſunt peccatores; ad nihilum redactum eſt peccatum nos opprimens, incentorque malorum protritus diabolus. Teſtare Propheta, quod dicimus, quodque hinc elici-
G mus; & ſpem iſtam re ipſa conſolida. Quomodo confractus eſt & contritus malleus vniuerſæ terræ! quo-

Ier.50.

modo versa in derisum aduersarij astutia & malitia! Numquid de te iam olim diabole dictum audiuimus, prae terribili tua ferocia; Quasi stipulam aestimabit malleum, & deridebit vibrantem hastam? Vide nunc, vt viceuersa, de tua potentia ridet Christianus, tuumque malleum mirandamque machinationem, vt stipulam aestimat.

Iob 41.

Sed, tui nequeo obliuisci, Dei genitrix, Virgo, Maria, dum mallei vibrantis ictuumque sonantium memini. O quàm tristis fuerit malleorum sonitus in auribus tuis, quas Deus olim angelico alloquio de caelo dignatus est. Verùm & hinc, ô dilecta, solatium elicere liceat, tametsi cor tuum iterata paenè verbera dolore contriuerint. Dic tu nobis aliquid, ô Sapiens, quod ictus emolliat, & contusum Mariae pectus instauret. Quid inquis de fabro? Vox mallei innouat aurem eius: & contra similitudinem vasis, oculus eius. Optimè, optimè. Sicut enim auditu mallei sonantis iuuatur & gaudet, etiamsi non assiduè cudat aut faciat opus; quique, dum operatur malleo, oculum in exemplar operis conijcit defigitque, vt illud idem affabrè imitetur: ita sonitus hic malleorum, in filij tui crucifixione, tametsi moestus fuerit, intimosque cordis tui recessus penetrarit; possumus tamen, ô Maria, non immeritò tibi praedicta applicare.

Eccli. 38.

Quis neget, qui te Prophetissam magnique consilij consciam norit, quin in hoc tristi auditu auris tuae, mentis oculum ad excellens illud opus redemptionis humanae reflexeris, eoque obtutu malleorum ictus aequanimiùs tuleris; Deoque vniuersorum conditori gratias egeris, pro tanto opere eousque producto, quod tot antè saeculis ingemiscens orbis exoptarat?

O felicem incudem! ô beati mallei! ô opus admirandae virtutis, hac tam diuina fabricatione procusum! Scitis, charissimi, quid hinc boni praetereà profectum sit? Non solùm hìc machinatoris diaboli vasa con-

confracta ſunt, viſque eius omnis contuſa; verumetiam vincula & catenæ charitatis confecta, quibus & homines inter ſe, & cum ipſo Deo connecterentur; quæ nec mors ipſa, nec infernus poſſit diſſoluere. Fortis namque vt mors dilectio; dura vt infernus æmulatio. Profer huius rei diuinum oraculum Iſaia, teſtis angelice. Confortauit faber ærarius, percutiens malleo, dicens, Glutino bonum eſt. *Iſa.41.* Charitatis amicam connexionem ex duris malleorum ictibus innuens emanaſſe. Numquid non verba mea, (dico & verbera) ſunt quaſi ignis, dicit Dominus; & quaſi malleus, conterens petram? *Ier.32.* Tunde, tunde, Domine Ieſu, cor meum, quod ſicut petra obduratum eſt: & recude illud; vt molle & flexile ad omnem charitatis normam reddatur; ſicque in templum ſanctum hinc transferamur, vbi (poſtquam hîc fuerint tunſionibus, preſſuris, expoliti lapides) nullius mallei ſerræve ſtrepitus ampliùs audietur.

Oratio.

PRopter multitudinem iniquitatis noſtræ, duræ facta ſunt peccata noſtra, Domine, & ideò plaga inimici percuſsiſti nos, & caſtigatione crudeli: corda igitur noſtra, quæſumus, igne tuæ charitatis emolli, vt malleo tuæ virtutis petras conterente recuſa, diuinæ tuæ voluntati conformentur. Amen.

35. CLAVI.

Figite me claui; minus hoc; sed fixa potenti
Mens sit amore Deo, fixa timore caro.

Isa. 41 NVSQVISQVE proximo suo auxiliabitur, & fratri suo dicet; Confortare. Confortauit faber ærarius percutiens malleo, eum qui cudebat tunc temporis, dicens; Glutino bonum est. Et confortauit eum clauis, vt non moueretur.

Nónne hîc vinculorum tuorum, clauorum, & glutinis charitatis tuæ, mitissime Domine, virtutem & efficaciam contemplamur; quorum meritis hoc sumus consecuti, vt inuicem in omni difficultate confortemus, virtuteque constantiæ reddamur immobiles? Numquid illud effectum hîc cernimus, in Ecclesiæ tuæ sanctæ mysteriis ac sacramentis, velut certis quibusdam salutis consequendæ firmamentis? quod per os Prophetæ iamdudum antè monueras; A

Isa. 54 Dilata locum tentorij tui, & pelles tabernaculorum tuorum extende; ne parcas: longos fac funiculos tuos, & clauos tuos consolida? Quis namque mysterio carere crediderit, humillime atque idem sapientissime Domine Iesu, quòd vinculorũ, clauorum, & glutinis charitatis in acerbissima tua passione vsum esse voluisti? Et quidem seruato interno arctioris atque arctioris connexionis ordine & gradu, quemadmodum efficacior horum trium per certos gradus externa coniungendi facultas esse dignoscitur. Nónne funibus ligatus fuisti multis vicibus & modis Domine; in horto, per viam, in domo Annæ, ad columnam & ad crucem, vt manus & pedes in eam extenderetur, donec clauis affigereris? At, quia durabilis non est, tametsi dura satis & fortis, funium alligatio, ideoque B C

non

Figite me claui; minus hoc, ſed fixa potenti
Mens ſit amore Deo, fixa timore caro.

Aen t'cruys waert ghy ghehecht, met naghels, t'onser bate:
O Christe meer dan hecht, dat ick u niet en late.

Glués, fichés, liés, d'amour, d'eſpoir, de crainte,
Mes sens humiliés d'une douce conſtrainte.

non mansisti in vinculis funium. An ita fortasse tibi quidam alligantur, qui te vel honestatis gratiâ, vel spe sola promissionũ, aliáve de causa huiuscemodi inci-
D piunt amare & sequi? Ast, claui connectunt duriùs & fortiùs, sed nec hoc est adeò longi temporis; quia sicut funes vsu deteruntur, vel putrescunt tempore; ita nullum quoque violentum perpetuum. Eapropter etiam, non diu mansisti clauis affixus cruci, sed eodem vespere depositus fuisti. Anne tibi Domine sic adhærent, qui alioqui damnari timent, & pœnæ formidine tibi seruiunt, plus tuam iustitiam gehennamque timentes quàm te? Non est hoc delectabile, non
E est durabile, neque securum. Verumtamen bonum est, ad tertium modum inducendum, qui longè est optimus: vt faber ille dicebat; Glutino bonum est. Numquid ita videmus fabros ligna glutino compingentes, funibus, clauisque connectentes, sed, quòd funes & clauos subinde tollant, soli glutino fidentes?

Gratiæ tibi, Christe Saluator & amator animarum nostrarum, quòd Ecclesiam tibi glutino charitatis adstrinxeris; vt nos omnes dicere possimus; Mihi adhærere Deo, bonum est, & ponere in Domino Deo spem meam. *Ps. 72.*

Obsecro te itaque, clementissime Domine, Pater Domini mei, trahe me funibus ad Filium tuum, vt ad eum veniam; in funiculis Adam, vt promisisti, trahas me. Et confige timore tuo carnes meas, vt attractum funibus, clauis affigas. Sed glutino charitatis adglutina; quia bonum multoque melius est, ita tibi adhærere. Trahe me, post te curremus in odorem vnguentorum tuorum: attractus affigar; affixus adhærebo? adhærens, amoris glutino solidatus, dicam, clamabo, & personabo exultabũdus, cum mille similibus; Quis nos separabit à charitate Dei? quis nos ab hoc glutino dimouebit? Non discedimus à te: viuificabis nos; & nomen tuum inuocabimus. *Osee 11* *Ps. 118* *Rom. 8* *Ps. 79.*

O vos interim infelices mundi carnisque amato-
res,

res, ſtulti cæciq́ue iudices, & iniqui rerum æſtimatores! Numquid felices vos arbitramini, quòd affectui veſtro ſeruitis? quòd carnis concupiſcentijs indulgetis? quòd brutales animi & corporis paſſiones ac motus liberè euagari permittitis? quòd nullo neque loro, neque repagulo conſtricti laſciuitis? O inſenſati miſeriq́ue felices! horretis, fugitis, & deteſtamini clauos timoris Domini, quibus confixi Chriſto cruci, cuncta illa infanda facere prohiberemini; & miſeriam veſtram non attenditis, quòd ignitis diaboli clauis transfixi, miſeram ei duramq́ue ſeruitutem ſeruitis, dum ſecundùm carnem ſic inſanitis. Senſus, affectus, paſſiones & carnis concupiſcentias domare ac mortificare non vultis; vos interim audite Prophetam mi-
Nu. 33 ſerandum veſtrum ſtatum depingentem: Qui reman- F
ſerint (vt ex Gentibus ita ex malis affectibus, internecioni dandis) erunt vobis quaſi claui in oculis, & lanceæ in lateribus: & aduerſabuntur vobis in terra habitationis veſtræ.

Numquid igitur immeritò tot vitiorum aculeis, tot carnis ſtimulis tentamentiſq; lancinamini in hac terra corpuſculi lutei vitæq̃ue mortalis? Carnem igitur G
tuam, ô homo, potiùs clauis timoris Domini configi precare; vt ipſum quoque tentatorem, mundi maligni principem, in tuæ carnis tentorio proditoriè latentem conficias, & adhæreas Chriſto. Exemplar in ſpeculo
Iud. 4. cupis, quod imiteris? Confugit Siſara (figura diaboli) in tentorium Iahel, ibiq́ue delituit, plus mali ſi euaſiſſet, perpetraturus. Iahel autem tulit clauum tabernaculi, & malleum; & poſuit cum ſilentio ſupra tempus capitis eius clauum, percuſſumq́ue malleo defixit in cerebrum, vſque ad terram. Hanc imitare, & de hoſte domeſtico triumphabis, timore Domini illum in tua carne interimente.

Huc, huc igitur, filij hominum, graui corde, contendite; hiſce Domini clauis configi ſatagite; ad hoc ſtudete, ad hoc orate, hunc in finem diuina

verba peruoluite, monita ſalutis & amici monentis eloquia menti infigite. Nónne Sapientis id teſtimonio comprobatum eſt? Verba ſapientum ſicut ſtimuli (ad virtutum ſemitam capeſſendam pungentes) & quaſi claui in altum defixi; quibus ad perfectionis amorem, ſublimioríſque viæ cupidinem prouocemini, & confixi enitamini euincere? *Eccle.* 10.

Quòd ſi, ô homo, clauis Chriſti confixus, ei glutino charitatis adhæſeris; non adhærebit tibi ſedes iniquitatis, non adhamabit te mundus, neque viſcus illecebrarum carnalium te ſibi diuinciet: ſed clauorum Chriſti virtute, & perſecutoris tui caput confringes; &, etiamſi mundi totius clauis terræ affixus fores, velut alter Samſon, clauum cum licio & crinibus extrahes, & victor euades. Inſuper clauis aureis eximij tui Regis Salomonis, in domo Dei, in cælis, Sanctorum cœtui coniungêris, indiſſolubili charitate toti ſtructuræ impingendus. *Iud.* 16

Oratio.

DEus, qui ſemen Abrahæ apprehendiſti, & in carnis noſtræ ſubſtantia cruci clauis affixus fuiſti; ita nos, quæſumus, glutino tibi charitatis innecte, vt amore tibi ſtabili ſeruientes, numquam à te ſeparari permittas. Amen.

36. CRVCIFIXIO.

Fixus Adam nouus est, vetus vt sit liber Adamus;
Hinc nouus vt fixo liber eat vetere.

Ps. 8. DOMINE, Dominus noster, quàm admirabile est nomen tuum in vniuersa terra! quoniam prostrata est magnificentia tua super eam. O quàm verè respondisti Domine tecum colluctanti Iacob, rogantique Manue quonam appellareris nomine; Cur quæris nomen meum, quod est Mirabile? Verè Mirabile nomen tuum, quia tu es Dominus Deus, faciens mirabilia in cælo sursum, & in terra deorsum. Itáne nos igitur facto doces, quod verbis antè decreueras; Omnis qui se exaltat, humiliabitur; & qui se humiliat, exaltabitur? Itáne nobis clarum testatumque reddis Domine, quare Propheta in ortu tuo exultans (Paruulus natus est nobis, & Filius datus est nobis) ex tot tamque magnificis tuis titulis, Consiliarius, Deus, Fortis, Pater futuri sæculi, Princeps pacis, quasi præcellentem præmiserit, dicens, Vocabitur nomen eius, Admirabilis? A

Gen. 32. Iudic. 13. Isa. 9

Sed numquid satis te iam humiliaueras, Domine Iesu, quando de summo cælo descendens, carnem humanam in vtero Virginis assumpsisti? quãdo Deus immensus pusio paruus effectus es? quando, qui mundum gubernas, infantilibus te fascijs colligari siuisti? quando dependens ab vbere, paruo lacte pastus es, qui manum tuam interim aperis, & imples omne animal benedictione? quando fortis Deus infirmatus es; & Rex angelorum, ab angelis & hominibus ministrari tibi permisisti? quando magister ac Dominus, ad tuorũ te discipulorum pedes abiecisti, linteo

Fixus Adam nouus eſt, vetus vt ſit liber Adamus;
Hinc nouus vt fixo liber eat vetere.

Hier werdt den heere vreen, aen t'cruys om u gheſlaghen:
En wilt van hem niet ſcheen, t'cruys ſal u beyde draghen.

Ton Dieu ſ'attache icy, pour te rendre deliure,
A tel pris affranchi, veus tu le monde ſuiure?

linteo te præcinxisti, aquam in peluim misisti, pedes abluisti, extersisti, atque in medio eorum fuisti, vt qui ministrare venerat, non ministrari? Quid igitur opus tanta tamque acerba humiliatione, qua in terram profligatus, cruci componeris affigendus?

B Intoleranda quidem, ô immites Iudæi, Christique crucifixores, vestra crudelitas; obstupentque cælum & terra tanti sceleris indignitatem; sed traditus est vobis, quia ipse voluit: neque vllam haberetis in ipsum potestatem, nisi vobis esset datum & concessum desuper. Ab ipso est, quòd vires habetis, ad nefas hoc infandissimum perpetrandum; quod innata vobis malitia parturiuit.

Considera, Lucifer, quid fecisti, quando supra sidera sublimari voluisti; & propterea in profundum inferni excidisti. Quia namque te exaltasti in vanitate, humiliatus es in veritate: & è contrà, quia se humiliauit omnipotens Deus, ideò supra omnes cælos exaltatus est homo. Accessit namque homo ad cor altum, non per superbiam, sed per humilem filij Dei incarnationem, cùm Verbum caro factum est, & habitauit in nobis; atque ideò exaltatus est Deus. *Isa.14*

Non sic, tu, Pater Adam, ab initio, non sic; sed vestigiis incentoris insistens, accessisti ad cor superbum, volens esse sicut Deus; atque eapropter, ex paradiso voluptatis eiectus es: ideoque filius Dei, secundus Adam, in loco Caluariæ ac horroris, se in prostratum humi patibulum permisit extendi.

Vbinam estis, angeli, throni, principatus, potestates, virtutes cælorum? Non mouemini, non turbamini, non percellimini in cælis; cùm fortitudo vestra in terram eliditur? Vbi es, mater dilecti Domini nostri, Maria? vbi anima mea, soror eius, sponsa? vbinam estis vniuersæ filiæ Ierusalem innixæ super dilectum vestrum sicut columnæ? Ecce, ecce; iam iacet humi, qui sustinet æthera: ecce cruci configitur, qui gubernat vniuersa. O Maria, quali sensu, qualique cordis affectu

affectu hæc vel vidisti, vel audisti, quæ clauis configendum, de Spiritu sancto concepisti!

O peccatores! ô superbi, elati, fastuosi, nihil humiliter sentientes, sed animam vestram exaltantes in magnis & in mirabilibus, super vos ipsos ambulantes! Videte, & discite, quæ sit via, quæ ducit ad vitam. Si sic oportuit Christum pati, & ita intrare in gloriam, non alienam, sed suam; quomodo per fastum in ipsius gloriam introibitis; cùm nec fastuosis illic existentibus manere licuerit? Videtis? vt sapientia mundi, stulta est Deo; ita stulta mundi elegit Deus, vt confundat sapientes. *1 Cor. 1*

Numquid sapienter, ô Philisthæi, scandalum & stultitiam crucis in Samsone signatam vidistis, quando illum erutis oculis, vt fatuum nefariumque hominem, clausum in carcere molere fecistis? Sed vt molæ trusatilis forma, formam infamis crucis expresserat; ita & postrema eius de vobis victoria, crucis victoriam victricemque triumphum non obscurè præsignauit. *Iud. 16* B

Et vos quidem, ô Iudæi, sicut Isaiam lignea priùs serrâ secuistis medium, ita diuinam Creatoris & Saluatoris animam, à virgineo corpore, crucis mediante mysterio, separastis: sed, vt serra corpori Prophetæ transuersim infixa, crucis figuram repræsentauit; ita ipse futuræ figuratæque crucis triumpho, in ligno gauisus est. C

Venite fideles, infirmi, filij Adam, Christoque cruci configimini: ipse enim est virtus, salus, & vita nostra. Dignum est, iustum est, nos sic esse. Nam qui Christi sunt, carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis. Si enim complantati facti sumus similitudini mortis eius; simul & resurrectionis erimus. Hoc scientes, quòd vetus homo noster, simul crucifixus est, vt destruatur corpus peccati; vt vltrà non seruiamus peccato. *Rom. 6* D

Tuis, ô mitissime Iesu, membris in cruce protensis,

me

me ſupplex aduoluo, ac veniam omnium peccatorum meorum, præſertim ſuperbiæ me contra te toties extollentis, imploro. Tolle, tolle, benigne Redemtor Domine, omnem ex me peccantem affectum, & crucifige eum: vt deinceps anima mea ab hoc homine iniquo & doloſo liberata, gloriabunda tibi decantet;
E Abſit mihi gloriari niſi in cruce Domini noſtri Ieſu Chriſti: per quem mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo. *Gal. 6.*

Habeam itaque Deus meus crucifixe, deinceps mundum, vt reum ſuſpenſum patibulo; & pro tali quoque me mundus agnoſcat.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui mundo ſingulare remedium in ligno crucis conſtituiſti, eámque attactu corporis Vnigeniti tui ſanctificaſti; da nobis ſic in eadem gloriari, vt veram mortificationem iugiter in noſtro corpore, pro tui nominis honore portemus. Amen.

37. DVO LATRONES.

Dum calet & pretium, & sceleri medicina parata est,
Huc, nisi queîs morbus seruitiumq́ placet.

Isa.53. DE angustia & de iudicio sublatus est: generationem eius quis enarrabit? De hoc quæris & quereris Propheta, vir Dei? & non magis inquiris atque scrutaris; Crucifixionem eius quis enarrabit? Nam, quàm simpliciter tam sublime natiuitatis eius mysterium (nō æternę dico ex Patre, sed & temporalis ex matre,) describitur, (peperit filium suum primogenitum) tam abbreuiato nobis verbo depingitur, abyssus illa secretorum excessus eius; Et crucifixerunt eum ibi.

Heb.7. Quid igitur? Nónne rectè multifariàm multisque modis, Iesus sacerdos secundùm ordinem Melchisedec? primùm quidem qui interpretatur Rex iustitiæ, deinde verò & Rex Salem, quod est Rex pacis, sine patre, sine matre, sine genealogia; neque initium dierum neque finem vitæ habens, assimilatus autem filio Dei? Per omnem modum. Sed nunc, quod præsentis est argumenti, expendamus.

Isa.53. Dic nobis, Isaia, quod in spiritu futurum cognoueras. Pro eo quòd tradidit in mortem animam suam, cum sceleratis reputatus est. Narra, Luca, quod
Luc.23 audisti. Crucifixerunt eum, & latrones: vnum à dextris, & alterum à sinistris. At tu prædilecte discipule, quem diligebat Iesus, recense distinctiùs, quod oculis ipse præsens adspexisti: quomodo duos latrones
Ioā.19 & Christum crucifixerunt? hinc & hinc; medium autem Iesum. A B C

O Iudæorum malitiam! ô Diuinam bonitatem! ô admirandum miseriæ nostræ medicamentum! Vos quidem,

Dum calet et pretium, et ſceleri medicina parata eſt,
Huc; niſi queis morbus ſeruitiumq; placet.

O Weerelt heel ont-keert, hoe ſiet-men u ver-ſtranghen!
Hier ſiet-men Godt ont-eert tuſchen twee moorders hanghen.

Pendant qu'a ton ſalut les bras tu le veois tendre;
Cherce-tu autre but, auquel tu te veus rendre?

quidem, ô Principes Sacerdotum & Populi, voluistis hoc facto toti mundo conspicuum reddere, ac si Christus Princeps latronum existeret, eum in medio, inter duos latrones, vtque est verisimile, excelsiori cruce statuentes; sed, non solùm ipse innocens, vt agnus inter lupos, verumetiam vos ipsi potiùs principes latronum esse, deprehendimini, in scelerato hoc vestri machinamenti facinore.

O indignum facinus! ô caput nequius super caput serpentis, quod tam execrandum excogitauit
D consilium! Si Dauid Rex indignatus est, quòd duo 2.Re.4.
viri, Principes latronum, Baana & Rechab, occiderint Isboseth innocentem, in domo sua, super lectum suum, eosque ob hoc scelus interfici iussit; quantâ dignum indignatione credatis, quòd vos impij latrones, Christum Dei filium, Regem vestrum, infami morte damnatum, inter duos latrones suspendistis? Vobis vestra nequitia in caput hoc vestrum, tam sceleratam excogitarat astutiam; sed Dei ipsius consilium fuit, vt qui vtraque vnum facturus aduenerat, & vbique deligere medium hucusque consueuerat; nunc quoque in medio figeretur. Non solùm, vt mediator inter Deum & homines; verùm etiam inter homines ipsos, velut omnium reconciliator & glutinum charitatis fraternæ.

E Gaudete latrones, gaudete meretrices; & quotquot estis peccatores; & gloriamini in hoc vestro Principe. Is est nempe, qui vos inuitauit, vos recepit, manducauit vobiscum, & amicum se publicanorum effecit. Non enim iustos sed peccatores venit vocare ad pœnitentiam; docturus nimirum meliorem viam, & ducturus ad vitam.

F Salue, bone Iesu, pie ac gloriose latronum Princeps: salue agne innocentissime, luporum antesignane, vt in agnos conuertas. Salue fili Dauid, Rex Is- 1.Reg.
rael, verum refugium, verumque (vt ille) solatium 22.
omnium, qui in angustia sunt constituti, ære alieno

 pressi,

pressi,& amaro animo. En, factus es eorum Princeps: non vt latrocinentur vlteriùs, sed vt in locum pascuæ deducantur,& collocentur in Regno.

4.Re. 6 Numquid huius mysterij dedisti nobis Elisæe prototypon, quando latrunculorum Syriæ dux factus, in Samariam magna ciborum præparatione pascendos pacificè deduxisti,& in pace abire permisisti? Sed nobis peccatoribus longè felicius accidit; quibus non solùm manducare,& quidem cum ipso Rege Christo manducare; verumetiam ipsummet manducare, atque cum ipso in æternum regnare conceditur. Agnosce, ô Christiane, dignitatem tuam; & noli eum qui nascens & moriens se tibi in salutem socium dedit, noli inquam tu illum in tuam perniciem inter latrones collocare. Ne committas, vt innocens Dominus solo tui amore descendens ab Ierusalem in Iericho, incidat in latrones; qui ipsum despolient, & abeant semiuiuo relicto. In corpus enim eius solùm potestatem habent. Numquid hoc scelus committunt, qui corpori & sanguini ipsius indignè communicant? Nónne Christum in speluncam latronum intrudit, qui illum in conscientiam peccato letali obnoxiam recipit? Nolite, dilecti Dei, Christum Domini segregatum à peccatoribus, excelsiorem cælis factum, cum iniquis & impijs deputare. Nónne hoc agitis, quando à peccatis mundati, malorum consortia sectamini? quando vobis vt Christi membra commissos noxijs sinitis permisceri? Quid Christo ad Belial? quid Christi fidelibus cum periculis latronum? nónne qui talia agũt, Christum in medio latronum ponunt?

Absit hanc rem faciamus: sed potiùs si nos ipsi fortè per contemtum in medio latronum, hoc est peccatorum, ab hominibus reputamur, & patienter id opprobrij cum Christo feramus; certi quòd cum illo regnabimus. O ita felix Nemesi, qui pro Christi fide variè excruciatus, cum latronibus iussus es incendi, Saluatoris referens similitudinem, qui vnà cum latronibus

tronibus pertulisti crucem: factus cum sponso animę tu : , sicut lilium inter spinas.

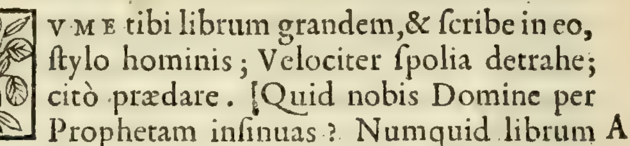
Ad te me conuerto, pijssime Domine, qui miro in te modo legendum nunc exhibes, quod per virum secundùm cor tuum prædixeras; Foderunt manus meas & pedes meos, & dinumerauerunt omnia ossa mea. Iam adimplesti promissum; Sicut Moyses exaltauit serpentem in deserto; ita exaltari oportet filium hominis. Adimple & illud in me, bone Magister, in quo mihi spem dedisti, cùm diceres: Cùm exaltatus fuero, omnia traham ad meipsum. Trahe me Domine: confige me tibi: vt totus mihi figaris in corde, qui pro me totus fuisti fixus in cruce. *Ps. 24.*

Oratio.

DEus, angelorum mediator & hominum, qui pro nimio erga nos pietatis ardore, inter duos latrones in cruce pendere non erubuisti; respice super hanc familiam tuam; nosq́ à malignorum sortibus erutos, tibiq́ in cruce confixos, inter choros cælestium iubeas aggregari. Amen.

38. VESTIMENTORVM DIVISIO.

Matris opus, spolium heu vitæ pignusq́; peremptæ,
Fors rapit & ferrum mortis in obsequium?

Isa.8. SVME tibi librum grandem,& scribe in eo,
stylo hominis; Velociter spolia detrahe;
citò prædare. [Quid nobis Domine per
Prophetam insinuas? Numquid librum A
grandem satis, expansum in Cruce Christum habe-
mus? Nónne mirabilia, & magnalia, in eo scripta
conspicimus,stylo hominis,ferreis scilicet clauis ma-
nus eius & pedes, vera membra veri hominis pene-
trantibus? At, vbi quod illic scribi iussisti; cùm ipsi-
met detracta spolia, deprædataque cuncta videamus?
Numquid adeò verum quod dico, vt ipse meritò
cum humano genere (quòd eum è cælis,ceu sponsum
sanguinis, euocarit) expostulare iam possit, voce illa
Iudic. sociorum Samsonis; An idcircò vocastis me ad nu-
14. ptias (ad humanæ naturæ consortium) vt spoliaretis?

Verè in ipso illud quoque videmus impletum,
Exo.31 quod legimus; Vidit Moyses populum quòd esset nu-
datus: spoliauerat enim eum Aaron, propter ignomi-
niam sordis,& inter hostes nudum constituerat. Spo-
liasti enim eum Domine, Apostolorum solatio,vesti-
mentorum ornatu, virtutisque tuæ præsidio; propter
ignominiam peccatorum nostrorum: vtque charitate
eius, multitudinem sordium nostrarum obtegeres,
inter hostes nudum constituisti.

Agnoscimus interim, vereque confitemur, & gra-
tias agimus; quòd, iuxta Prophetæ vaticinium, puer
hic nobis natus, & filius datus nobis,antequam sciret
vocare patrem suum & matrem suam, fortitudinem
Isa.8. Damasci abstulerit; & spolia Samariæ, fortisque ar-
mati,custodientis atrium suum,diripuerit.

Adam,

Matris opus, ſpolium heu vitæ pignuſq; peremtæ,
Sors rapit, et ferrum, mortis in obsequium.

De liefde heeft u, o Godt, ſiel en lyf doen ver-panden:
V kleedt vork deur het lot, comt in der booſen handen.

Ah! quel eſtrange accord! De ſa mere l'ouurage,
Et par fer, et par ſort, vient icy en partage.

Adam, vbi es? Veni, nec dicas ampliùs; Timui, quòd nudus essem, & abscondi me: quia, ecce, qui te creauit ac redemit, nuditatem tuam, peccati testem & pœnam, innocentiæ suæ nuditate persoluit; & te, nosque omnes, indumento charitatis contexit. Omnia benè fecit, dum talis in cruce pependit, quales nos ipse formauit; qualis in paradiso homo primus habitauit, & qualis ad paradisum homo secũdus intrabit.

B Sed, quid actum est? quid fecistis, milites, Christi crucifixores? quid hac de re, Domine, per Psalmistam prædixeras? Diuiserunt sibi vestimenta mea; & super vestem meam miserunt sortem. Itáne? quid igitur iam factum narratis vos ipsi Euangelistæ? Legamus, audiamus, videamus verbum quod factum est, & in C corde nostro conferamus. Diuiserunt vestimenta eius; feceruntque quatuor partes, vnicuique militi partem: & miserunt sortes, vt viderent, quis quid tolleret. De tunica verò inconsutili, & contexta per totum, dixerunt ad inuicem; Non scindamus eam; sed sortiamur de illa, cuius erit. *Ps. 21.*

Mirabilia opera tua Domine, quæ fecisti; sed non minùs mirabilia, quæ passus es & permisisti: ideò scrutabitur ea anima mea. In vestimẽtis tuis duobus, Domine, quæ diuisa sunt, non obscurè naturam tuam humanam, ex anima & carne constantem, animaduertimus: in tunica verò inconsutili, non diuisa, indiuisibilem tuam Diuinitatem. In quatuor denique mundi plagas viuifica tua passio (quasi vestis tua) per Apostolorum prædicationem distracta est. Sed nónne per milites, tui crucifixores, rectè præfiguratos videmus hæreticos? quibus non tam curæ & cordi est, D quid de te sanctaque tua Ecclesia credant & sentiant, quàm vt spolijs ecclesiarum ditentur. Sed, quid ad hoc respondebunt nefarij? quid ad hoc diceris hæretici? quòd nec discretio, nec pietas illa in vobis reluceat, qua vsi censentur hi milites? Isti siquidem tunicam Christi noluerunt diuidere; vos verò non solùm eam

in eius Ecclesia scinditis, dum vnitatem diuiditis; verumetiam pretiosissima quæque in illa, ita frangitis, dissipatis, pessumdatis, ac sine vllo iudicio comminuitis, vt nulli sint in posterum vsui; merum tantùm odium & furorem exercentes. Nónne, ô hæretici, E
vnitatis osores, hoc vnum omnia vestra & dicta & facta sonant, quod impudens illa meretrix & dura
3. Reg. 3. mater clamabat; Nec mihi nec tibi; sed diuidatur? Recordamur, Iesu mansuetissime, quòd cuidam amico tuo, scissâ veste per visum apparens, Arium hæreticum illam discidisse testatus sis.

Sed ad vos iterùm conuertimur, milites. Sortem quidem super partes quatuor, & super inconsutilem Christi vestem misistis; sed, quàm longè feliciùs, nobis in hac partitione sors ipsa ceciderit, testatus est ipse, qui iam olim rem totam præuiderat, Propheta
Ps. 15. Regius; Funes mihi ceciderunt in præclaris; etenim
3. Reg. 11. hereditas mea præclara est mihi. Non enim hîc ex F
Prophetæ cuiusquam pallio, in duodecim partes di-
4. Re. 2 uiso, decem scissuras, vt ille, recipimus; neque cum G
Elisæo pallium Eliæ, tametsi totum, accipimus; sed & ipsummet Dominum, Dei filium, mundi totius Redemtorem. Nónne se nobis nascens dedit socium, conuescens in edulium, se moriens in pretium, se regnans dat in præmium?

Gaude, gaude, anima mea; & exulta præ gaudio, in hac die tua, pacis tuæ, felicitatis tuæ, coronationis tuæ. Dubitas, hæresque anxia in his omnibus præ stupore? Dic liberè, dic audacter & confidenter illi, cum tuo sponsore; In manibus tuis, ô Domine, sortes meæ; adeò & in illis descripsisti nos. Vulnera siquidem in manibus tuis, salutis nostræ sigilla sunt. O sortem regiam! sortem misericordem, & æquam! quæ nulli facit iniuriam, & omnibus dignam asserit retributionem. Tam maiores, quàm minores; omnes sors
2. Par. 14. ista æqualiter diuidet. Dubitat aliquis? Præconis attendat vocem, qua liberalem hanc Domini nostri parti-

partitionem promulgat; Dignos nos fecit in partem sortis Sanctorum in lumine. Col. 1.

Veni iuste, veni peccator, veni pauper & inops, fragilis & nude; Velociter, spolia detrahe, citò prædare: nam multiplices Christi gratiæ, vt vestimenta, nobis sunt optima sorte attributa: tunicam eius inconsutilem, Ecclesiæ vnionem seruantes; polymitam quoque, singularem Christianorum amictum & ornatum, varietate donorum Spiritus sancti contextum, Christum induentes, assumite. Et, quando esset de illibata animæ salute periculum; corpoream hanc potiùs vestem cum Iosepho dimittite, quàm Christi veste frustremini.

Oratio.

Ecclesiam tuam, quæsumus Domine, perpetua pace custodi, vt qui renatos fonte baptismatis, Christum induisse cognouimus; indiuisa sit nobis, & fidei vnitas, & illibatus perduret charitatis amictus: vt donorum Vnigeniti tui facti participes, Sanctorum quoque in cælis sorte lætemur. Amen.

39. TITVLVS CRVCIS.

Hoc titulo, Christi benè dignorabere miles,
Mundus sub sua cùm signa vocandus erit.

Matth. 22. VIVS est imago hæc & superscriptio? Vbinam nunc es, ô munde versute, cum omni tua sapientia, quæ stultitia est apud Deum? Introducantur magi, Chaldæi, & A
Dan. 5. aruspices, omnesque sapientes Babylonis: quicumque legerit scripturam hanc, & interpretationem eius manifestam fecerit, purpura vestietur, & torquem aureum habebit in collo, & magnus vocabitur in Regno cælorum. Scrutamini cælum, terræ profunda rimamini, maris abyssum consulite; quid aliud eruetis, quàm Christum crucifixum scandalum esse Iu-
1. Cor. 1. dæis, Gentibus verò stultitiam? & eapropter, titulum quidem poteritis legere; ad hoc enim tribus linguis descriptus est, Hebraicè, Græcè, & Latinè, vt nemo non legeret: sed interpretari nequibitis: neque vmquam nisi credideritis intelligetis. Attendite, & vide- B
te; quid vobis videtur de Christo crucifixo? quem dicitis esse Filium hominis? Cuius est hæc imago & superscriptio? In lege quid scriptum est? quomodo legis? quomodo, obsecro, his concordant scripta Prophetarum? quænam scripti & maledicti concordia?
Gal. 3. Maledictus siquidem omnis, qui pendet in ligno. Imaginem video quasi despecti, leprosi, nouissimi virorum; & lego titulum Saluatoris & medici: Iesus etenim saluatorem significat. Video imaginem pauperis, infirmi, & decidentis; & lego titulum Nazareni, floridi, & vernantis. Contemplor imaginem seruilis mancipij, hominisque miserrimi; & lego magnificum titulum Regis. Imaginem video scelesti contemtoris Dei, ac blasphemi; & titulum lego Iudæi, confi-

39. TITVLVS CRVCIS.

Hoc titulo, Chriſti bene dignorabere miles,
Mundus ſub ſua cum ſigna vocandus erit.

O ſtandaert triumphant, o titel alder eeren!
Weeſt my tot vaſten ſtandt, en ſaligheits ver-meeren.

Arme ton front, ſoldat, de ce titre de gloire;
Si l'enfer te combat, tu en auras victoire.

confitentis, collaudantis, perhibentisque testimo-
C nium Veritati. Cuius est ergo hæc imago infirmi, & inscriptio medici? Imago miseriæ, & beatitudinis titulus? imago mortis, & vitæ triumphus? Venite Christiani, venite fideles, venite docti in Christi schola discipuli: vobis enim datum est, nosse mysterium Regni; ceteris autem in parabolis: vt videntes non videant, & scientes non intelligant.

O altitudo diuitiarum sapientiæ & scientiæ Dei! quàm incomprehensibilia sunt iudicia eius & inuestigabiles viæ eius! Quis consiliarius eius fuit? immò, quis tuus fuit Pilate consiliarius, vt titulum talem conscriberes, cruci Domini nostri crucifixi superponendum? Profectò, non procul eras à Regno Dei, si in lumine solis iustitię tibi adstãtis ambulasses, potiùs quàm tam fastuosè in tua potestate præsumsisses: si veritatem quam quærere videbaris, iam tum habitam tenuisses; & lumen quod in te erat dum titulum scriberes, tenebræ factæ non fuissent. Tria te credo mouerunt ad titulum eiusmodi concinnandum: sed, ne nescias; ipse cuius manus ligno affixeras, scribentis manum direxit. Causam affecti supplicio de more scribendam non dubitasti: quò & nomen personæ, patria, & mortis causa notesceret. Vt autem taliter istud efficeres; Iesus Nazarenus Rex Iudæorũ, hinc te partim Iudęorum stimulabat inuidia atque in eos indignatio, qui te ad id quod noluisses adegerant; partim aucupatio gratię apud Cæsaré, vt qui dignitati eius insidiantem sustulisses è medio: & demum in tui purgationem, si te fortè traduci contingeret, quòd innocentem morte coactus condemnasses. Hæc tu quidem Pilate, sed longè pręstantius spectabat prouidentia diuina consilium, quo sibi titulum hunc prælegit.

Dixistis, Iudæi, Pilato, Noli scribere, Rex Iudæorum; sed quia dixit, Rex sum Iudæorum. Bona Pilati responsio; Quod scripsi, scripsi: nam titulus hic fuit immutabilis. Non quia Pilatus scripsit, sed quia Veritas

ritas dixit, Rex ſum Iudæorum. O ineffabilem vim diuinæ operationis, etiam in cordibus ignorantium! Nónne occulta quædam vox intùs, quodam (dici poteſt) clamoſo ſilentio perſonabat, quo tacitè antè in Pſalmorum litteris prophetatum eſt; Ne corrumpas tituli inſcriptionem? Ideò enim Pilatus, quod ſcripſit ſcripſit, quia Dominus quod dixit, dixit. Immobilitas ſiquidem tituli; immobile Regnum ſignificat Chriſti.

Gratiæ ibi Chriſte, qui non fruſtrà brachijs in D cruce expanſis attingis a fine vſque ad finem, fortiter & ſuauiter vniuerſa diſponis. O quàm luculenter effectum ſortita eſt modò, tametſi nec tunc optato euétu caruerit figura illa, qua per virgam Aaron, inter *Num. 17.* aliarum tribuum aridas germinantem, oſtendiſti quem ele iſſes; quando & vnicuique virgæ nomen familiæ pro titulo inſcribi mandaras! Nónne benè dicimus nos, quòd crux tua Chriſte, virga hæc eſt admirandæ potentiæ, frondens, florens, germinans, fructumq; proferens in ſalutem omni credenti? Arida in ſe, & ſterilis licet appareat, ex fructibus tamen eam agnoſcimus titulumque eius cum ea conferentes, magnificam illi meritò laudem concinimus; Crux fidelis, inter omnes, arbor vna nobilis: Nulla ſilua talem profert, fronde, flore, germine. Vereque titulus hic oſtendit, Domine Deus, quem elegeris; quodque hic ſit filius dilectus, in quo tibi complacuit: qui ex matre Virgine genitus, ſtirpem Regiã in ſe ſtabiliuit.

O titulum triumphalem, regium, & omnem ma- *Ezec. 2* gnificentiam præcellentem! ô librum inuolutum ſcriptum intùs & foris, nunc in cruce velut expanſum in pulpito, toti mundo legibilem! Lege, hauri, inebriare myſterijs, ô anima mea. Sit inſtar tituli huius, cor meum, tali typo conſcriptum, ad gratitudinem, ad imitationem, ad certæ ſalutis indicium. Immolem phaſe quotidie, in tanti beneficij memo- E riam, tinctoque hyſſopi faſciculo in ſanguine agni, aſper-

aſpergam ſuperliminare & vtrumque poſtem domus meæ; corpus & animam, & ſuperliminare adoptionis, vt vitam habeam, & abundantiùs habeam.

Quis mihi det igitur, vt ſcribantur ſermones hi mei (mihi inquam ſcripti, fixi, & dati mihi) in libro cordis mei? Da Domine, & fac quod promiſiſti; dabo leges meas in mente eorum, & in corde eorum ſuperſcribam eas. In fronte quidem numiſmatis mei, per te ſignati, foris inſcriptum eſt, Chriſtianus; ſed imago non congruit, dum nihil minùs, quàm quod Chriſtiani eſt, facio. O peccatorem immemorem, ingratum, tam excellenti titulo indignum! Nónne Domine, ſponſe ſanguinis, Samaritane animæ meæ; nónne inquam delens quod aduerſus nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, tuliſti de medio, affigens illud cruci? Iam pendebat edictum in Suſan, & ſententia mortis æternæ ceruicibus noſtris impendebat. *Iob 19.* *Ier. 31.* *Heb. 8.* F *Coloſ. 2*

Quare non igitur in hoc titulo & trophæo gloriabor? quare non gaudebo in Deo Ieſu meo? & quare non magis glorioſum videbitur, cruce, titulo, paſſioniſque ſtigmatibus inſigniri, quàm potentes in ſæculo, titulis ſuis bullatis & ventoſis gloriari? Nónne hac velut teſſerâ, liber in Regnum cælorum ingreſſus aſſeritur? Nolo itaque ego ſeruus in terris ſine hoc titulo viuere, quia te video Dominum meum hac nota ſignatum.

Oratio.

DEus, qui dilectum Filium tuum, redemtorem noſtrum, in ſignum poſuiſti, cui contradiceretur; & eumdem titulo triumphali decoraſti: da nobis ita Chriſtiano noſtro nomine reſpondere; vt fidem tuam, quam lingua noſtra loquitur, etiam moribus vita fateatur. Amen.

40. SEPTEM BLASPHEMIÆ.

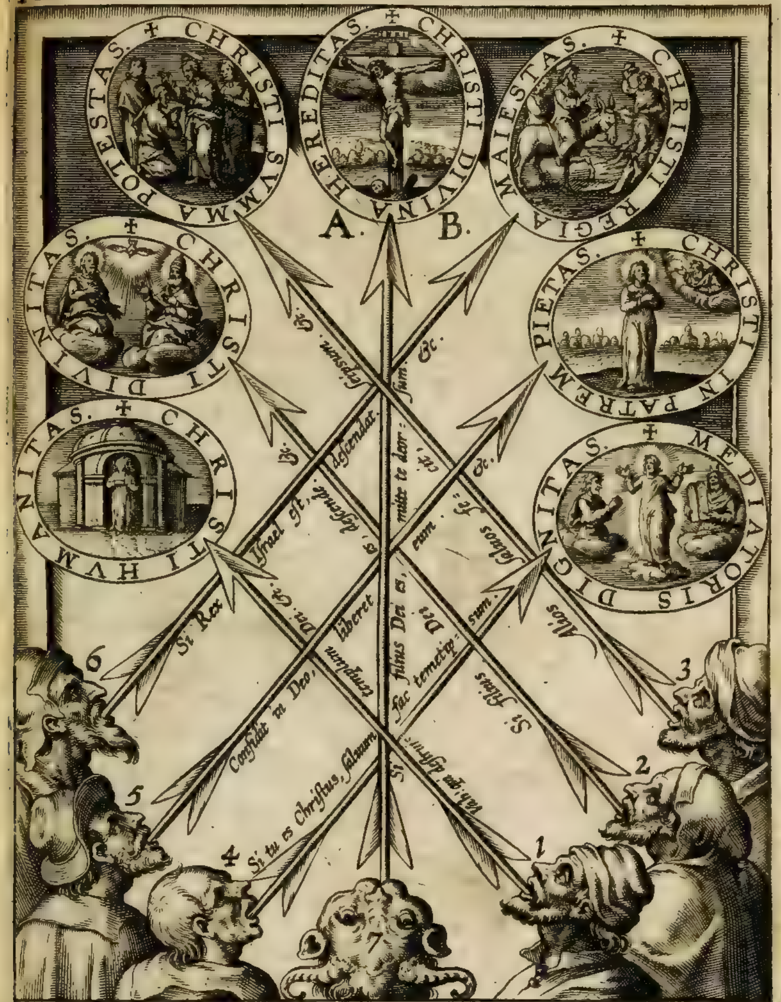
Excipis & moriens blaſphemæ ſpicula linguæ:
Omnis nempe mali tunc ſcopus vnus eras.

Pſ. 10. Ecce, peccatores intenderunt arcum; parauerunt ſagittas ſuas in pharetra, vt ſagittent in obſcuro rectum corde. Quoniam quæ perfeciſti, deſtruxerunt; Iuſtus autem quid fecit? Ieſu bone, Domine, vt video, ag- B grauatum eſt prælium contra te, inueneruntque te ſagittarij, & vulnerauerunt iaculis. Ita eſt: ſed, niſi priùs amore ſalutis veſtræ ſauciatus fuiſſem, numquam me malignantium iacula feriiſſent. Nunc autem in gratiam veſtri, memetipſum Patri cæleſti obtuli, qui hanc eis in me fecit poteſtatem; vt vermis ſim factus, & non homo; opprobrium hominum, & abiectio plebis. Hinc, omnes videntes me, deriſerunt me; locuti ſunt labiis, & mouerunt caput. Hinc quoque ſagittæ Domini in me ſunt; quarum indignatio ebibit ſpiritum meum: & terrores Domini militant contra me.

(Margin: A; 1. Par. 10.; Pſ. 21.; Iob 6.)

Gratiæ tibi Domine, redemtor noſter; auxiliator in tribulationibus, & adiutor fortis. Gratiæ tibi, Pater cæleſtis: qui ſic dilexiſti mundum, vt Filium tuum vnigenitum dares. Sagitta tu quoque cor noſtrum charitate tua; vt acutas linguarum dentiumque ſagittas, pro nomine dilecti filij tui libenter feramus. Amore ſiquidem tuo ſaucios, tela mundana non ſauciant; ſed delectant potiùs quàm affligant. Dignare eapropter, mitiſſime Domine Ieſu, diuinæ tuæ gratiæ lumen mentibus noſtris infundere, vt tam acerba blaſphemantium iacula penitiùs expendentes, in gratiarum actione, tuique amore creſcamus.

Contemplamini vos itaque mecum, filiæ Ieruſalem, quomodo ſit impletum, quod Propheta prædixerat;

Excipis et moriens blaſphemæ ſpicula linguæ:
Omnis nempe mali tunc ſcopus vnus eras.

O Christe, waght u wel, de laster-schichten schieten:
Al doen ick u ghe-quel, en laett u niet verdrieten.

Qu'attache-tu, vilain, par ta langue blaſpheme?
Ce trait lancè en vain, tombera ſur toy-meſme.

rat; Pharetra eius, quasi ſepulcrum patens: & alter accommodatiùs; Sepulcrum patens eſt guttur eorum: quando nimirum ex infami gutture, ceu pharetra, virulentas blaſphemiarum ſagittas, in Chriſtum eiaculati ſunt. O cæcas mortalium mentes! Quemadmodum enim ab omni hominum genere, dependens è cruce Saluator, blaſphemis vocibus fuit impetitus; ita nihil eorum, quæ vel eſſentiam ipſius, vel attributa concernunt, remanſit intactum. *Ier. 5.* *Pſ. 13.*

Ecce, veniſti, anima mea, ad locum iaculi: ecce, ibi eſt ſagitta; porrò vltra te; captum quidem tuum excedens, ſed confide; qui dedit quærere, dabit etiam inuenire, & colligere, & intelligere. Feſtina igitur velociter, ne ſteteris: collige ſagittas, & adfer ad Dominum tuum. Omnia quidem ad tuæ ſalutis augmentum; ſed tum præcipuè ad eius laudem & gloriam, qui pro te pertulit vniuerſa. *1. Reg. 20.*

Numquid in primis acuta tibi ſagitta videtur, quâ Chriſti humanitatem glorioſamque eius reſurrectionem ſtringendo, tranſeuntes blaſphemant, mouentes capita ſua, & dicentes! Vah, qui deſtruis templum Dei, & in triduo reædificas illud! Da nobis Domine, per hanc tuam patientiam, tranquillè tolerare, quando naturæ vel conditionis obtentu, ferendum eſt improperium. 1. Blaſphemia

Sed perge in colligendo. Numquid penetrabile quoque eſt ſpiculum hoc, quo Chriſti Diuinitatem lancinantes dixerunt; Si filius Dei es, deſcende de cruce? O Domine, quantum nos homines noſtramque ſalutem diligis; nos potiùs exaudi, voce concordi clamantes; Si filius Dei es, non deſcendas de cruce; ſed ibi morere: quia morte tua tali ſumus redimendi, ſicut Prophetarum oraculis, de Dei filio ſaluatore mundi, decretum & conteſtatum eſt. II.

Perge, anima mea, perge & tela recollige, quibus vulnerata curaberis. Tertium ecce occurrit, & illud virulentum, ſed medicinale. Non agnoſcis? Illud eſt,

quo

quo Domini tui, veri Samaritani miracula, toti mundo ſalubria, Principes Sacerdotum ſuggillant & conuellunt: illudentes cum turbis & Senioribus, vocife-
III. ranteſque; Alios ſaluos fecit, ſeipſum non poteſt ſaluum facere. Sit telum hoc, Domine, certo mearum infirmitatum remedio, bona fide cunctis applicitum, & ſanabor.

Quartum quærimus blaſphemiæ iaculum? En tibi quàm exitiale, quàm liuidum! quo Regiam ipſius
IV. maieſtatem eleuare contendunt; Si Rex Iſrael eſt, deſcendat de cruce, & credimus ei. Ne feceris Domine: quia ſi de cruce deſcenderis, non credimus tibi: ſcriptum eſt enim; Regnabit à ligno Deus, Et tu dixiſti; Sicut exaltauit Moyſes ſerpentem in deſerto; ita exaltari oportet filium hominis. Et, ſi nemo niſi qui perſeuerauerit vſque in finem, ſaluus erit; quomodo tu, niſi perſeueraueris, eris Saluator?

O quintam virulentam ſagittam, qua pietatem Meſſiæ, rectumque eius virtutis ſtatum laceſſunt: anchoram ipſam ſpei luxantes, in ipſum Deum Pa-
V. trem blaſphemi, dum clamant; Confidit in Deo: liberet nunc eum, ſi vult. Te Domine, per hanc iniuriæ tolerantiam deprecamur, vt numquam ſpe veniæ deſtituti, in tua ſemper miſericordia confidamus. Sed, eheu! idipſum & latrones, qui crucifixi erant cum eo, improperabant ei. Spero, vnus dumtaxat; aut ſi ambo, alter ilicò reſipuerit; vt ſolùm ab vno iaculũ blaſphemum emiſſum credamus: quod ſtridens & acerbè impactum, non obſcurè Chriſti ceu Mediatoris
VI. officium dignitatemque perſtringebat; Si tu es Chriſtus, ſaluum fac temetipſum & nos. O Domine, quid hoc eſt rei? Nónne igitur ſatis erat, quòd Principes Sacerdotum & populi, cum Scribis & Phariſæis, totaque ſpectantium turba, tibi illuderent; ſtatum, perſonam, conditionem, naturam, doctrinam, miracula, nihilque non, lacerarent; niſi & hic homo viliſſimus, & perditiſſimus latro, in eadem tecum damna-

damnationis pœnâ constitutus, scorpiacâ te linguâ confoderet?

Quin igitur & diaboli telum adiicimus (qui & reliquis sua tela procudit) his affine per omnia; quod in te olim contorsit? Si filius Dei es; mitte te deorsum. VII.
Non non, bone Iesu: sed & persistendo, & in cruce moriendo, & mirabilia faciendo in cælo & in terra, testare quod res est; vt testes veritatis fiant, & iudices, ipsi qui te crucifigunt; dicentes; Verè filius Dei erat homo iste.

Nunc, nunc, anima mea, fasciculum tibi ex sagittis istis conficito; cuius odore solo, vel tactu, contra ignita diaboli tela muniaris: & non solùm, tu numquam Deum blasphemes, vel cuiquam occasionem præbeas blasphemandi; verumetiam (è contrà) Dei honorem & gloriam vbique promoueas; & tu toleranter opprobria illata sustineas. Nónne sic dignum & iustum est, æquum & salutare? Si enim patrem familias *Matth. 10.* Beelzebub appellarunt, quo iure domesticus indignetur ad verbum? Numquid & salutis tuæ sunt promotores, maledici & detractores? Flatus siquidem iste sic obtrectantium, & æstum prauum vanæ gloriæ in nobis refrigerat; ignem charitatis languentem exsuscitat; & nauem nostram nosque ipsos in remigando laborantes, ad portum optatæ salutis vehementiùs incitat; atque vniuersa nobis bona feliciaque afflando, beatos facit.

Oratio.

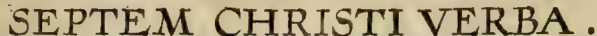
SCuto bonæ voluntatis tuæ corona nos Domine, ac veritatis tuæ nos scuto circumda; vt ab ignitis maligni telis protecti, salutaris patientiæ merito, tela linguarum nocentium, inoffensè feramus. Amen.

41. SEPTEM CHRISTI VERBA.

In Cruce, Dius olor, ſeptem diſcrimina vocum,
Sanguineis moriens immodulatur aquis.

1. Reg. 16. VANDOCVMQVE ſpiritus Domini malus arripiebat Saul, Dauid tollebat citharam, & percutiebat manu ſua; & refocillabatur Saul, & leuiùs habebat: recedebat enim ab eo ſpiritus malus. Quæris & tu, ô anima A
mea, hominem ſcientem pſallere cithara; vt quando arripuerit te ſpiritus Domini malus (tentatio eſt enim vita hominis ſuper terram) pſallat manu ſua, & leuiùs feras? Chriſtum, filium Dauid, Bethlehemitem conſidera; qui tibi hodie in cruce extenſus, & cithara, & citharœdus, & melos effectus eſt: & dulciſonis modulis in cantico & cithara, verba nouiſſima decantauit, egregius Pſaltes Iſrael, benè pſallens in vocifera-
Pſ. 32. tione. Tantùm, ne tu inſtar aſpidis ſurdæ obtures au- B
2. Reg. 23. res tuas, ne exaudias vocem incantantis ſapienter:
Pſ. 57. quia citharæ huic, de ſeptem vocum diſcriminibus, nihil deeſt. Septem ſunt item hæc verba, ceu folia ſeptem, ſemper virentia, quæ vitis noſtra electa, in crucem eleuata, emiſit; & in ſalutem ſunt omni credenti. Vide eapropter, quàm pretioſus hic ſermo Domini tibi debeat eſſe; ex quo ne verbum vnum in terram cadere conuenit. Tametſi enim oleum effuſum ſit nomen eius; pretioſum tamen eſt, & redemptionis ple-
Exo. 25 niſſimum. Nónne quoque ſeptemplex tibi in iſtis candelabrum proponitur, ex vno culmine procedens, C
ſeptiformis in Eccleſia gratiæ dona diffundens?

Paratum cor meum Deus, paratum cor meum, vt hac luce perfundar, vt mel ſugam de petra, oleumque de ſaxo duriſſimo; vt verba vitæ conferam in corde meo, vtique iuxta citharæ ſonum, me totum compo-
1. Verbum. nam. Audite, tacete, quieſcite, ecce, dilectus noſter loquitur. Pater, dimitte illis, quia neſciunt quid faciunt.

41. SEPTEM CHRISTI VERBA.

Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me? 4.

Ecce filius tuus, ecce mater tua. 3.

Sitio. 5.

Hodie mecum eris in paradiso. 2.

Consummatum est. 6.

Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. 1.

Pater, in manus tuas commendo spiritum meum. 7.

Hæc sunt verba nouissima quæ dixit Dauid egregius Psaltes. 2. Reg. 23

A B C

In cruce, Dius olor, SEPTEM DISCRIMINA VOCUM
Sanguineis moriens immodulatur aquis.

Hoort-toe myn siele, hoort; de snaren staen ghe-spannen:
Neemt hier uyt u confoort, gh'en wordt niet om ver-mannen.

Ce cigne sus la croix meurt dans une eau sanglante;
Et de-coupant sa voix, sept motets il nous chante.

faciunt. Quid audimus? Numquid hoc eſt, Sacerdotem agere, dum in ara crucis ſtans, pro ſuis crucifixoribus intercedit? Domine, quod anteà verbis docueras, nunc facto nos inſtruis & inimicos diligere, & pro perſequentibus nos, orare. Libenter hîc ego quoque meam culpam agnoſcam (quòd dum te offendo neſciam quid faciam) vt interpellationis huius tam efficacis efficiar particeps. Quis enim recogitet, quantum boni peccando perdamus, quantúmque damni incurramus? Sed, ſecundum iam verbum ſolatij plenum attendamus.

Audi Domine latronem fidelem, contra blaſphemi tela te protegentem; próque miſericordia deprecantem exaudi. Amen dico tibi, hodie mecum eris in pa- II.
radiſo. Optimè, pie Ieſu; ô factum benè! conſolaris afflictum, pœnitentem abſoluis; & larga tua benedictione, ſupplicis preces excedis & vota. O Domine, quàm felix latro, qui glorioſus martyr effectus, tecum fuit per totum illud hodie, & omni pòſt tempore! Nam, tecum eſſe, eſt eſſe in paradiſo. O peccatores, raptores, latrones, & meretrices, attendite; quíque eſtis imitati peccantem, imitamini & pœnitentem. Quis namque deſperet, latronem hunc cogitans in extremo ſaluatum: ſed, quid viciſſim præſumat, aut ad extremum pœnitentiam differat, vnicum in hoc genere perpendens exemplum? Sed, ecce pium, pie Ieſu, ſpectaculum: matrem ſcilicet tuam chariſſimam, iuxta crucem ſtantem; & diſcipulum quem diligebas. Mœſtos ſolare, & nobis omnibus ſignum in bonum, dulce verbum eloquere.

Mulier, ecce filius tuus. Et tu dilecte diſcipule; Ecce III.
mater tua. O myſterium! Sicut Eua ſub arbore ſcientiæ boni & mali, facta eſt mater omnium peccatorum morientium; ita, ô Maria, ſub ſycomoro, & arbore ſtultitiæ, facta es mater omnium Chriſtianorum, mater viuentium. Vtque nos omnes in Ioanne comprehenſi fuimus, tibíque teſtamento legati; ita te

meritò omnes Christi fideles in nostra suscipimus.

Verùm, quid audio Domine? ô dulcissime Iesu, quã asperè sonat hęc quarta tuæ citharæ chorda; dum
IIII. magna voce clamasti; Deus meus, Deus meus, vt quid dereliquisti me? Sine dubio, Domine, numquam vidi iustum derelictum: & tu iustus es, vt agnus immaculatus. Sed, voluntas tua fuit, vt ita derelinquereris, cùm non tuam, sed Patris voluntatem fieri postulasti. Scio Domine, non murmuras, non indignaris, multóque minùs desperas. Sed indicasti, te nihil commeritum, grauiora tamen omnibus hominibus tulisse pro nobis supplicia; nihilque accepisse consolationis, qualem Sancti de cælo in suis agonibus acceperunt.

Desolatio itaque tua, piissime Domine, magno est tuis solatio, dum in angustias rediguntur. Voculam aliam audite, quæso, de labris Christi, licet arentibus,
V. manantem; Sitio. Credo Domine, nam multas habes sitiendi causas. Multum laborasti, passus es multa, longum habuisti sermonem, durũ iter emensus es, in meridie soli expositus quasi agnus paschalis in ligneo veru torreris, meritò itaque dicis, Sitio. Curre Ioannes, & potum præbe sitienti Domino, super cuius pectus in cœna quiescens, cælesti rore potatus fuisti. Festina Magdalena, lacrymisque effusis, arentis humecta caput & labra, cuius pedes tam grato illi olim officio irrigasti. O Maria, ne tu tardaueris pendentem de cruce natum lympha reficere, quem à collo pendulum, toties virgineo tuo lacte potasti. Auditis clamantem Iesum, Sitio! ô peccatores! ô Samaritana! ô mulier, da mihi bibere! Ignosce Domine mihi tardo famulo tuo, quòd non magis propero, vt sitim tuam leuem. Scio, Domine, scio; sitis conuersionem meam, & lacrymas veri pœnitentis. O anima mea, ecce dicit sponsus tuus, sedens super puteum abyssi peccatorum tuorum, Sitio: ô soror, ô sponsa mea, da mihi bibere.

Bibe Domine, quin & camelis tuis, iumentis & seruis potum dabo, sed de fontibus tuis, Saluatoris ani-

marum

marum nostrarum. Heu, heu, sextum interim verbũ, lugubre quid (attamen reflexu iucundum) insonat in aures meas; Consummatũ est. Quid Domine? Finem VI.
facis eloquiis vitæ, mortíque vicinæ cedis? O commiseratione dignum epilogum! Verè consummata nequitia est, dum excreuit in summum; nec parcens auctori vitæ, nec futurum iudicem exhorrescens. Vtinam sic Domine consummata sit peccatorum in nobis malitia, vt & consumta numquam repullulet. Solatium est autem tuis fidelibus, consummatum id totum hucusque, quod de te scriptum fuerat, & à Prophetis prædictũ; in quo & pro redemtione nostra inuenienda, omnis consummationis finis inuẽtus est.

Septimum, omniumq́; nouissimum, iterùm magna
voce proclamãs, piissime Iesu, nobis intonasti; Pater, VII.
in manus tuas commendo spiritum meum. Et hæc dicens, inclinato capite, spiritum tradidisti. Spiritus tuus immaculatus, instar columbæ ex arca emissus est, vt sub vitæ nostræ vesperam, ramũ oliuæ, reconciliationis testem, obtenderet. Emisisti Domine spiritum tuum, vt illum nobis infunderes, & recrearemur: ac renouata facie terræ, spiritum adoptionis filiorum Dei reciperemus. Spiritum tuum in manus Patris commendasti, vt noster spiritus de manibus eius amplam benedictioné acciperet, & cum spiritu tuo comitatus, apud eumdem acceptior esset in cælis.

Oratio.

DEus, qui infinitum sapientiæ, potentiæ, & bonitatis thesaurum in nouissimis Vnigeniti tui Domini nostri verbis mundo pandisti: da, sic illa mente concipere, & concepta custodire, vt nouissimum illud audire possimus; Venite benedicti Patris mei, possidete paratum vobis Regnum, à constitutione mundi. Amen.

42. HYSSOPVS, SPONGIA, ACETVM.

Felleus ille calix, & pocula tristis aceti,
Quid, Paradisiacæ fæx nisi amara gulæ?

Ruth 2 QVANDO hora vescendi fuerit, veni huc, & comede panem: & tinge buccellam tuam in aceto. O passionis Dominicæ in- A exhaustum thesaurum, inexplicabile sacramentum! Cade cum Ruth in faciem tuam, ô anima Christo deuota, desideriis plena, & amore dilecti tui inebriata; & adorans super terram, ex abundantia cordis, præ multitudine beneficiorum eius exuberans lacrymis, dic ad eum; Vnde mihi hoc, vt inuenirem gratiam ante oculos tuos? Quia, verè non est cibus adeò aridus, qui non efficiatur sapidus, si illius aceti (quod Christo propinatum est) condimento fuerit temperatus. Quæ enim passio & tribulatio tam amara, quæ passione Christi condîta, non fiat amabilis?

Venite itaque, filij hominum, graui corde, mundani spiritu, & in opere vani, qui potum vestrum cum fletu miscetis, & sicut cinerem panem manducatis; sed, dum cibum qui non perit non operamini, insipidus est totus labor vester. Venite inquam; & omnem vestram solicitudinem ac laborem, studia & actus vestros, vt buccellam vitæ mortalis, in aceto laborum & dolorum Saluatoris intingite; & mira Rom. 8 perfusi dulcedine, dicetis, lætique cantabitis; Non sunt condignæ passiones huius temporis, ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Sique ratio quippiam pro aliis faciendi patiendíve spectatur; nulla res officiorum laborem ad portanda onera alios ita facit libenter impendi, nisi cùm cogitamus, quanta pro nobis pertulerit Dominus.

Si de voluptatibus, malisque carnis affectibus edo-

Felleus ille calix, et pocula triſtis aceti,
Quid, Paradiſiacæ fęx niſi amara gulæ?

O lecker aet en dranck, al onser quade lusten;
Ghy hebt den heere kranck, met eeck ghelaeft in t dursten.

Te veus-tu descharger, du chancre, qui te ronge?
Il faut pour le purger, vinaigre, hysſope, eſponge.

edomandis agitur; certum est huic agoni ex Christi passione præsidium. Nam, postulat ratio, res ipsa sic loquitur, vt qui Crucifixi passionem recolimus, reprimendarum carnalium voluptatum crucem nobis ipsi etiam faciamus, atque de omni contra mentem insurgente motu, dicamus; Tolle, tolle, crucifige eum.

B Sed, quid egistis cum hyssopo, spongia, & aceto,
C Iudæi, siue Iudæorum administri, profani milites?
D Euangelista testatur, quòd cùm Dominus clamasset, Heli, Heli, Deus meus, Deus meus; quidam de circumstantibus audientes, & non intelligentes, vel irridentes, dixerunt, Eliam vocat iste: sed quid sibi vult, quòd vnus ex vobis, acceptam spongiam impleuit aceto, & imposuit arundini, & dabat ei bibere: ceteri verò dicebant; Sine, videamus, an veniat Elias, liberans eum? An timentes ne Elias eum liberaret, mortem eius aceto porrecto accelerandam putastis? An verò expectandum & videndum, maioris irrisionis gratiâ, an Elias veniret, quem aduocatum existimastis? An potiùs, quemadmodum morti adiudicatis vinum dari consueuit; ita ad manum & acetum habebatis, ad sanguinis vulnerumque refocillationem? Dum autem ex Domini ore verbum illud audistis, Sitio, dicit alius Euangelista; Vas aceto plenum illic positum; & vos spongiam aceto plenam hyssopo circumponentes obtulisse ori eius: iuxta illud; Dederunt in escam meam fel, & in siti mea potauerunt me aceto.

O solers & in malum prona semper nequitia! Crediderim facilè, nihil in his fingi posse malitiæ, quod in vos non quadret; ita erga insontem, liuore plenis sponte venit in mentem, quidquid in maiorem eius despectum & tormentum acerbius possit excogitari.

Nos interim, ipso qui patiebatur, cuncta sic ordinante, non paruam hinc accipimus in miseriis nostris
E consolationem. Venite, qui peccatorum lepra re-

Pſ. 50. ſperſi, & cum Pſalmiſta clamate; Aſperges me Domine hyſſopo, & mundabor: hoc enim ſignabat in *Leuit. 14.* veteri Lege, quæ hyſſopo fiebat, leproſi mundatio. F Nónne etiam immundus à contactu cadaueris, aſperſione cum hyſſopo mundabatur? Ita quoque mortifero peccato obnoxius, Pœnitentiæ ſacramento purgatur. Nónne etiam (quod narrat Apoſtolus) quando in veteri Teſtamento populus, & omnia, ſanguine aſpergebantur, hyſſopo cum aqua & lana coccinea; cuncta Chriſti paſſionem referebant?

Verùm, quid ad hæc audita formidas & trepidas miſer & puſillanimis peccator, quaſi reus morti adiudicatus? Confundi erubeſcis? mori times? & ſpon- G giæ, cùm de rupe cui adhæret detrahitur, palpitando figuram exprimis? Ne metue: ſicut ſpongia, virtute ſua naturali, præſertim aceto intincta, ſanguinem ſiſtendi vim habet; ita nunc ori benedicto Saluatoris admota, ſaluandi virtutem, ritè meditata & peccatis applicita, obtinere dignoſcitur: mundi verò ſpongia *Iob 15.* & conſolatio, inanis & vana; quæ bibit quaſi aquam, iniquitatem.

Libet itaque Domine (vt cum amico quodam tuo fideli loquar) vt ſpongiam per hyſſopi arundinem ori meo porrigas; & aceti amaritudinem guſtui meo adhibeas. Libet, inquam, vt per Scripturas tuas, rationi meæ conferas guſtare & videre, quoniam florens hic mundus, tamquam ſpongia inanis eſt; & omnis concupiſcentia eius aceto amarior.

Guſtaſti Domine; ſed poſtquam guſtaſſes, noluiſti bibere. Abſinthij, fellis, & aceti tuæ paſſionis, nos eſſe memores æquum eſt, atque etiam tecum aliquid pati. Sed peccata, pro quibus hæc paſſus es, auerſari nos *Iob 6.* hac tua auerſione docuiſti. Quis enim guſtabit prudens, quod guſtatum adfert mortem? Si mundi peccatíque amaritudinem, peccatoribus & mundo labanti ſuccurrendo, peccatíſve digna luendo ſupplicia, deguſtamus; ſic deguſtaſſe ſufficiat, nihil inde voluptatis

luptatis admittendo, neque malos peccatorum humores & mores imbibendo vel incorporando.

Sed quid hoc mali facitis impœnitentes, animum despondentes; quòd Christum, iterùm spongiam aceto plenam, arundini coaptantes, in extremo vitæ potatis? Itáne, post longam pœnitentiæ procrastinationem, & spem conuersionis Deo & hominibus datam, tandem sub finem vitæ, acetum desperationis quasi in cauda apponitis, atque amaricatam sic animam Deo offertis? Meliorem, ô amici, modũ arripite.

Extremo vitæ saltem (si non anteà) vt longæ arundini, spongiam aceto pœnitudinis plenam apponite; & peccatorum vestrorum in amaritudine animæ vestræ recordamini: quandoquidem nemo tam sanctus, quem sine peccatorum pœnitentia mori conueniat. Tinge tu sic, ô anima mea, nouissimam tuam buccellam, in veræ pœnitentiæ, ac Dominicæ passionis aceto, vt fructus eiusdem dulcedine posteà perfruaris.

Oratio.

Domine Iesu, qui peccatorum nostrorum amaritudinem, in paßionis tuæ acerbitate gustasti, sed reatus eorum culpam non bibisti, quia peccatum non fecisti; da nobis amaræ tuæ mortis antidoto, & à peccatorum gustatu desistere, & pro commißis libenter pati. Amen.

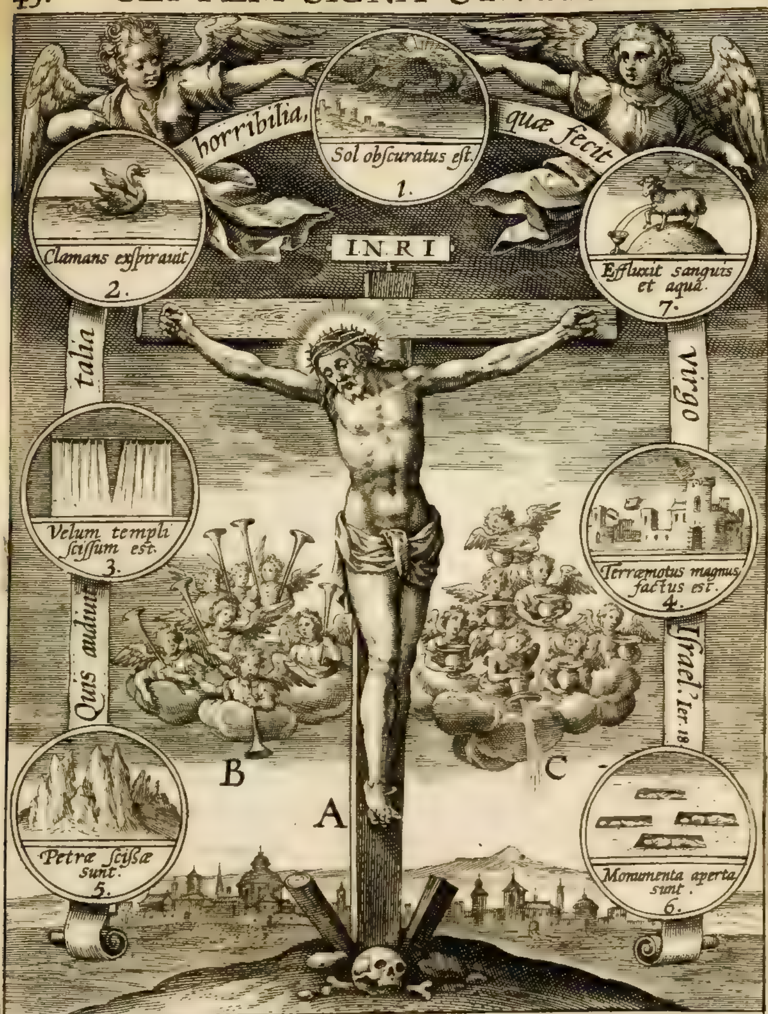
43. SEPTEM SIGNA STVPENDA.

Dum tremit & tellus, & petra dehiſcit; homo ſtat:
Et terrâ & petris eſt mage brutus homo.

Iudic. 19. ONCLAMABANT; Numquam res talis facta eſt in Iſrael, ex eo die quo aſcenderunt patres noſtri de Ægypto, vſque in A præſens tempus. Ferte ſententiam & in commune decernite, quid facto opus ſit. Ideò hæc dicit Dominus: Interrogate gentes: Quis audiuit talia *Ier. 18. & 19.* horribilia, quæ fecit nimis, virgo Iſrael? Ecce, ego inducam afflictionem ſuper locum iſtum; ita vt omnis, qui audierit, tinniant ambæ aures eius.

O anima mea, infirma viri huius vidiſti, & miſerta es: nunc maieſtatem eius attende, & miraberis. Qualis enim eſt hic, quia & cælum & terra compatiuntur ei; cuius & mors mortuos viuificat? Conſidera amica mea, hic eſt Dominus Deus tuus, Ieſus Chriſtus: qui ſolus ſub ſole ſine macula inuentus eſt, & ecce, cum iniquis eſt reputatus: ſed cuncta illum elementa te- *Apoc. 10.* ſtata ſunt, ſuum eſſe auctorem. Nam, qui vt angelus fortis de cælo deſcenderat, mortalitatis noſtræ nube amictus, cùm iam iris coronæ ſpineæ, titulo regalis imperij linguis omnium Nationum deſcripto, in capite morientis radiaret; clamauit voce magna, quemadmodum cùm leo rugit; & cùm clamaſſet, locuta ſunt ſeptem tonitrua voces ſuas. Septem hæc ſigna ſunt in Chriſti ſponſi tui morte, deuota tibi mentis attentione expendenda. Pone Domine cor meum ſuper pectus tuum, & ſigna illud myſteriis; vt recenti ſemper eorumdem memoria, dicere poſſim; *Deut. 30.* Numquid hæc recondita ſunt apud me; & ſignata in theſauris meis? Stupenda quidem hæc ſunt, & ſeptem tubarum phialarumque plagis grandiora; ſed

ſpe

Dum tremit et tellus, et petra dehiſcit; homo ſtat;
Et terrâ et petris est mage brutus homo.

O hert, harder dan ſteen, tot rauw niet om be-weghen!
Daer't al is, groot en kleen, in Christi doot ver-ſleghen.

Terre, tremble d'horreur, rochers croulès vos cimes:
Car votre createur meurt icy pour nos crimes.

ſpe tuæ magnæ miſericordiæ ſibi præſagit animus,
B ſigna hæc nobis futura in bonum. Primum horum *Matt.*
C ſit iſtud; A ſexta hora tenebræ factæ ſunt ſuper vni- 27.
uerſam terram, vſque ad horam nonam : Et obſcura- *Luc.* 23
tus eſt ſol. Maiúſne eſt hoc in ſole miraculum, quàm I. Signum.
cùm tempore Ioſue conſiſtere iuſſus eſt, vel tempore Ezechiæ retrocedere? Verè, tenebræ denſæ corda impiorum operuerant; quando ſic excæcati creatorem ſuum blaſphemabant. O quàm tunc prudenter præelectus tuus ſtupens vaticinabatur, qui exclamabat; Aut Deus naturæ patitur, aut mundi machina diſſoluetur! Extendebas ſiquidem manum tuam in ligno crucis, & factæ ſunt ſuper terram palpabiles tenebræ, *Exo.* 10
in Ægypto præfiguratæ. Et (dictu mirabile!) cognouerunt in tenebris mirabilia tua, qui in te credentes, poſt tenebras ſperauerunt lucem; & per Spiritum ſanctum charitas in cordibus eorum diffuſa eſt. Sed, ô cariſſimi, quid miramur hunc ſolem occumbere in meridie, cùm illius conditor Sol iuſtitiæ, iam nunc tendat ad occaſum?

Poſtquam ſiquidem in cruce cum clamore valido, & erecto capite, ſpiritum ſuum illibatum in manus II.
Patris ſui commendaſſet, circa horam nonam, inclinato capite eumdem emiſit. O ſignum admirandum! Cui namque vox in extremo ſpiritu non deficiat? Quis ita dormit quando voluerit; ſicut Ieſus mortuus eſt, quando voluit? Quis ita veſtem ponit, quando voluerit, ſicut ſe carne exuit, quando voluit? Quanta ſperanda vel timenda eſt poteſtas iudicantis, ſi tanta apparuit morientis?

Ecce, ecce, mirandum aliud voluntariè morientis indicium: Et velum templi ſciſſum eſt in duas partes, III.
à ſummo vſque deorſum. Sed, quid mirum tamen, templi velum ſcindi medium, quando viuum Chriſti templum, ipſo exſpirante ſolutum eſt? Gratiæ tibi, ſacerdos magne, atque animarum noſtrarum Pontifex, Chriſte: ita ſiquidem per te velum hoc ſciſſum eſt, vt

te per

te per corpus tuum, tamquam per apertum iam velum, ſequentes, in æternum cæli tabernaculum introeamus. Et vt amoto iam velamine, quod ſuper Moyſi facie, eiuſque volumine, ſed potiſſimùm ſuper corda parentum noſtrorum, poſitum erat; vſque ad interiora velaminis, etiam viſcera miſericordiæ intuendo, penetremus: ſperantes, quòd aliquando in Sancto ſanctorum, reuelata te facie ad faciem contemplabimur, videndo te ſicuti es.

Sed, quis non expaueſcat, ad quartum ſignum,
IV. quo terra mota eſt? Aſt, benè habet, quòd & corda commoueris Domine. Centurio ſiquidem, & qui cum eo erant, viſo hoc terræmotu, & quæ fiebant, compuncti dixerunt; Verè filius Dei erat iſte. O quot, quantíque terræmotus quotidie in me fiunt, dum re minima moueor, Domine! Obſecro, moue cor meum ad te, motuſque prauos tranquilla: vt particulam terræ meæ, quam de manu tua regendam accepi, pacificè in tuo ſeruitio valeam gubernare.

V. Sed & petræ ſciſſæ ſunt. O validum, quem emiſiſti ſpiritum Domine, qui petras quoque confringit, & conterit naues Tharſis! Petra ſit potiùs modò cor meum, vt ſcindatur, quàm vt immotum in ſe permaneat. Percute illud virgâ directionis tuæ, vt fluant aquæ, & ſicut cera liqueſcat, atque in formam tibi placentem refundatur; vt fiam vir ſecundùm cor tuum: ſcio namque quod cor contritum & humiliatum Deus non deſpicies, ſed mirando modo reficies.

VI. Verùm, quid amplius? Et monumenta aperta ſunt.

Videte nunc, qui in ſepulcris fœtentium viuentiumq; cadauerum habitatis; & in viuis corporibus, demortuas animas circumfertis. Accedite & illuminamini, facies veſtræ non confundentur; ſed ad mortuum in cruce appropinquantes, viuetis. Terræmotum morborum, corporaliumque afflictionum attende ô homo, & ſedulò conſcientiæ tuæ trepidationem obſerua. Nam Deus eſt, qui ſic in te mouet cælú

& ter-

& terram, vt cordis tui monumentum & oris aperiat; perq́ue veram peccati confeſſionem, mortui reſurgant, quin & latentia ibidem dæmonia egrediantur.

Vos autem, filij pharetræ, columbæ filij, filij aquilæ, & generoſa Matris Eccleſiæ ſoboles, veri Chriſtiani, accedite & admiramini; gaudete gaudio magno valdè. Ecce, dum vnus militum lanceâ latus agni pendentis aperuit, continuò exiuit ſanguis & aqua. Verè, V II.
ſacramentum hoc magnum eſt, in Chriſto & Eccleſia. Mira, mira: vides, anima mea? Adam dormit, & ex coſta eius ædificatur Eccleſia. Arca in altum tempeſtatis euehitur, & Spiritus ſanctus (vt columba) ex eius emittitur latere, Eccleſiam ſanctificaturus & recturus. Petra virgâ percutitur, & effluit ſanguis & aqua: aqua in baptiſmum, ſanguis in potum. Ecce, dilecti, quàm nunc actum nobiſcum feliciter, in hac foſſione terræ promiſſionis? Lætabundi clamabant olim illi, dicentes ad Iſaac; Inuenimus aquam. At Gen.26
nos inuenimus & aquam & ſanguinem; & ignem & ſpiritum; aquam calidam, & feruentem ſanguinem. Inuenimus inſuper altitudinem diuitiarum ſapientiæ & ſcientiæ Dei, & theſaurum cæli abſconditum. Grati ſimus; vtamur, vt æternùm ditemur.

Oratio.

D*Eus, vniuerſi conditor ac redemtor, qui admirandis cæli terræq́ue prodigiis, te voluntariè pro nobis mori teſtatus es; concede propitius, vt qui nihil pro noſtra fragilitate valemus, dexteræ tuæ roborati potentia, per veram mortificationem voluntariè tibi ſacrificare poßimus. Amen.*

44. LAN-

44. LANCEA.

Lancea quæ Martis fueras mortisq; ministra,
Amodò quæ facies vulnera, pacis erunt.

1. Reg. 19. DECLINAVIT Dauid à facie Saul; lancea autem casso vulnere perlata est in parietem. Dilectus æterno Patri Filius à facie persequentium Iudæorum euasit incolumis, quando animam suam Patri commendauit atque emisit spiritum: & lancea in demortui latus impacta est; casso quidem quoad ipsum vulnere; sed quoad nos neutiquam inani nec infructuoso. Sed, quid actum? Ad Iesum autem cùm venissent, vt viderunt eum iam mortuum, non fregerunt eius crura; sed vnus militum lancea latus eius aperuit, & continuò exiuit sanguis & aqua.

Itáne Iudæi in mortuum quoque fuistis iniurij &
Eccli. 7 ignominiosi? Numquámne igitur legistis; Mortuo non prohibeas gratiam? multo igitur minùs inferas iniuriam. At, quis militum ille fuisse perhibetur? A
Longinus, cui nomen licet non à lancea sumtum, non minùs tamen sic conuenit, quàm à corona protomartyri Stephano. Fecit hoc ille quidem ad securitatem, Iudæorumq́ue complacentiam, mortem Christi certam desiderantium; sed æternæ beatitudinis thesaurum sibi, Deo miserante, patefecit. Nam lanceâ Longinus latus Saluatoris aperuit; & non tantùm veniam inuenit, sed & episcopatus honorem, & martyrij coronâ promeruit. Exultate charissimi pro vestra omnium in hac apertura felicitate; & magna cum gratiarum actione, vnusquisque in se magnalia Dei agnoscens, dicat; Congratulamini mihi, omnes qui diligitis me; quia Longinus aperuit mihi latus Christi lanceâ, & ego intraui; ibi requiesco securus. Claui & lancea

Lancea, quæ Martis fueras mortisq; ministra;
Amodo quæ facies vulnera, pacis erunt.

O siele, wilt u recht met dese lancie paren;
Soo moogh-dy t'eender wrecht in t'herte Christi varen.

Lance, qui autre-fois fustes outil de guerre,
N'abaisse-plus ton bois, que pour la paix acquerre.

lancea clamant mihi, quòd verè reconciliatus ſum Chriſto, ſi eum amauero.

Vbi nunc eſtis, ſemen Abrahæ, de petra deſerti & lapidibus ſuſcitati, veri Iſraëlitæ, Iudæi ſecundùm ſpiritum, fideles in deſerto mundi huius peregrinantes, & ad terram in cælis promiſſam tendentes. Ecce, completum in petra, qui Chriſtus eſt, quòd olim
B Moyſes petram percuſſit & fluxerunt aquæ. Ecce,
C quomodo Ionathas aliquando extremitatem virgæ fauo mellis intingens, abundantem Chriſti gratiam, ex eius labris & aperto latere, ceu fauo deſtillante, libarit. Accedite, guſtate, & videte, quòd ſuauis eſt Dominus, & illuminabimini vehementer. Ecce quoque triplicem lanceam, quâ Ioab transfixit cor Abſalom, hîc meliùs expreſſam, quàm illic per Ioab vſur- 2. Reg. 18.
D patam. Quæritis, quæ ſint iſtæ tres lanceæ, cùm vnam tantùm teneamus? Numquid dolor ille propriarum pœnarum, quas tota paſſione ſuſtinuit, pro vna meritò lancea videtur computandus! Dolor autem ille penetrabilis dolorum matris, quos ipſe efficaciùs in ſe ſentiebat, quidni pro ſecunda lancea cenſeatur? Tertiam verò lanceam an negauerit aliquis, dolorem illum, quem ſuſtinebat, ob peccatores illos, quibus præuidebat paſſionem ſuam minimè profuturam? Sed, Nónne tribus quoque lanceis vulneratum te dicimus, amabilis Abſalom, patris pax, & conſummator Ieſu; quando te primùm Longinus lanceâ, deinde boni amore, & mali peccando dolore afficiunt?

O Domine Ieſu, quàm ſæpè hac te lancea lancinaui, dum afflicto afflictionem peccando addidi; & quem Pater pro nobis percuſſerat, perſecutus ſum, & ſuper dolorem vulnerum tuorum appoſui! Sed, ſcio quid faciam; Vbi abundauit delictum, abundabit & gratia: atque inde remedium petam, vnde dolor emerſit. Per apertum tuum latus in miſericordiæ
E viſcera penetrabo, ac pietatis arcana rimabor. Lanceæ huic ſuperbenedictæ me ſociabo, totum me illi immi-

immiſcebo; vt illa ſaltem illice & traduce, illuc intrò recipiar, quò propter indignitatem meam adſpirare non auſim. Ad hoc me animat, Domine, quòd priùs amore mei fueris vulneratus, quàm lanceam vllam externam admiſeris. Quid aliud enim ſonant hæc
Cant.4 verba quibus dixiſti animæ meæ; Vulneraſti cor meum, ſoror mea, ſponſa; vulneraſti cor meum: ſemel amore, & lancea ſemel. Atque etiam bis me vulneraſti, quando ſummè te diligo vt ſponſam; & caſtè vt ſororem.

Sed attendite inſuper, Chriſtiani, myſterium, quod F ab initio mundi monſtratum eſt. Iam verè immiſit Dominus ſoporem mortis in Adam ſecundum, & ex latere dormientis nouam Euam, Eccleſiam, ædificauit. Videte eapropter, quàm efficaci verbo Euangeliſta ſit vſus; vt non diceret, latus eius percuſſit aut vulnerauit, ſed aperuit: vt innuat, quòd ibi quodammodò oſtium vitæ apertum eſt; quia inde Eccleſiæ Sacramenta manauerunt, ſine quibus ad veram vitam non intratur. Hoc porrò prænuntiauit, quod Noë in la- G tere arcæ oſtium facere iuſſus eſt, per quod intrarent animalia, quæ non erant diluuio peritura, quibus præfigurabatur Eccleſia.

Verùm, ô dulciſſime Ieſu, amor animæ meæ, cruci confixe, vbi tunc eras, quando tali lancea ſic oſtium tui cordis pulſaretur, vt aperiretur? Scio, mi Domine, vulnus illud non ſentiebas, quia ſenſus omnis cum vita receſſerat, cùm ſpiritum emiſiſſes: audiebas tamen pulſantem, & aperuiſti ei. Quídni namque faceres, cùm anteà tanto cum affectu dixiſſes; Pulſate & aperietur vobis? Attamen credo quoque verè, quòd ſenſeris, non in illo corde tuo quod vulnerabatur, ſed in illo corde tuo, quod in corde matris dolentis ſauciabatur.

Ad vos autem me conuerto peccatores; qui peccatis intrepidi, & in peccatis veſtris gloriamini; ad vos inquam me conuerto, vt reſipiſcentes, ad Chriſtum, quem

quem vobis extinctũ lancea insuper sauciatis, & cor eius transfigitis, conuertamini. Quæritis, quando & quo pacto id faciatis? Quando post letale peccatum, de commisso facinore exultatis. Quando sic absq; vllo timore proceditis, atq; si Deus sit mortuus, qui non videat quid agatis. Quando instar imbellium animalculorum leoni mortuo insultatis. Quem quæso persequimini? quem inquam persequimini? canem mortuum & culicẽ vnum? Scitote, quia veniens veniet ad iudicium; tuncq; vt leo rugiet, quis non timebit? Nisi enim conuersi fueritis, acuet diram iram in Lanceam; *Sap. 5.* & pugnabit pro eo orbis terrarum contra insensatos.

Desideras verò nunc, ô anima mea, cognoscere, quonam modo tu quoque cum dilecto tuo crucifixa, post mortem queas vulnerari? Attende quid dicam, nam duo sunt modi planè diuersi: vnus quem desideres, alter quem angue peius & colubro fugias. Prior est ille optabilis, vt Christo commortua, peccato & mundo, cum eodem tunc cuspide charitatis saucieris; vt tamquam dilecta dilecti tui sponsa dicere possis; Amore langueo. Detestabilis autem est ille, tibi vitandus, ne postquam carnem tuam cum vitiis & concupiscentiis crucifixeris glorieris, & radicali illo superbiæ vulnere per inanem gloriam lancineris: quod serum quoque & postremum in nobis vulnus, nouissimo hoc Christi vulnere curandum fuit. Vnde quidam de se plus æquo præsumens ac dicens; Mortuus sum mundo, non immeritò à Sancto quodam audiuit; Attamen diabolus adhuc viuit.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, qui secreta cordium rimaris & renes; animæ nostræ medullis spiculum tuum charitatis infige; vt sicut ex aperto tuo latere Lancea produxit Ecclesiam; ita mihi vulnus amoris sit ad salutem. Amen.

45. APERTIO LATERIS.

Quæ mala cumque premant, latus hoc citus occupa, vbi te
Viſceribus pietas nutriet ipſa ſuis.

Ier.48. ELINQVITE ciuitates, & habitate in petra, habitatores Moab: & eſtote quaſi columba nidificans in ſummo ore foraminis. Nónne, Moab, idem quod (de patre) ſonat; quoniam eum de patre filia genuit? ſed nos Chriſtiani meliori iure, Moab, de patre, per filium geniti, nuncupamur. Quid igitur nos hortatur Propheta? Ciuitates mundumque relinquere; immò & nos ipſos abnegare; atque inſtar columbæ in ſumma rupis ſciſſura nidificantis, in apertum Chriſti latus, non ſolùm veloci deſiderio inuolare, quieteque pacifica immorari; ſed ibidem & habitare, & nidificare, & fructum ſalutis producere: ſicut paſſer, qui inuenit ſibi nidum, vbi reponat pullos ſuos. A B

Expergiſcere, dormitans, & dormiens anima, deſideriorum pleniſſima; ſed languida nimis, ad gnauiter & efficaciter opus exantlandum. En, voce præconis inuitaris, te tuus ipſe ſponſus inuitat, tua te trahit neceſſitas; quin etiam à tergo, mortis & inferni te terror impellit. Tibíne extinctus eſt ignis deuotionis; perge ad montem Caluariæ, & collige ibi de lignis crucis, & igniculum tuum iterùm per illa reſuſcita. Leua ſaltem oculos tuos in montem, vnde veniat auxilium tibi, vt in funiculis Adę & vinculis charitatis attraharis. Surſum oculos, ſurſum corda, & brachia in altum extende, deſiderium aſcendendi teſtantia. Ecce, Chriſtus ſua quoque brachia extendit in cruce, manuſque ſuas expandit, vt te in miſericordiæ ſinum ádmittat. C

Quid tardas? Fixus latro in cruce, Chriſto erat à latere,

APERTIO LATERIS.

Quæ mala cunq; premant, latus hoc citus occupa; vbi te
Viſceribus Pietas nutriet ipſa ſuis.

Den nieuwen Adam ſlaept, ende uyt ſyn open ſyde,
(Is dit niet wel ghe-raept?) ſpruyt vnd ſyn kercke blyde.

Lors que batu des flôs d'une roide tempeſte,
Tu veus chercher repos, prens icy ta retraite.

latere,ſed hærebat ei in corde; & tu liberata tergiuerſaberis anima? Ecce, caput inclinat ad veniæ nutum, latus aperit ad refugium. Dubitas? Dauid clamat; 3. Reg. 26.
Ecce haſta Regis; tranſeat vnus de pueris Regis, & tollat eam. Tu vna de puellis eius es, & de virginibus Regi adductis & addictis. Surge itaque, amica Christi, ſponſa Christi: ſtet Regina à dextris Salomonis, & lancea tibi ingreſſum faciet, vt affluas bo-
D nis. Aſcende ſcalas de ligno crucis tibi paratas; arripe truncum, repe per pedes, & nitere clauis; os tuum aperi, ori lateris aperti appone, & attrahe ſpiritum. Quare enim in vanum audiueris; Quando exaltatus fuero, omnia traham ad me ipſum? Exaltatum vides, aſcende, intra; & eſto ibi, vſquedum dicam tibi. Ibi namque vt paſſer inuenies domum: ibi tamquam turtur caſti amoris pullos abſconde; ibi os appone, vt haurias aquas ſalutis, de fontibus Saluatoris. Ipſe eſt enim; tene eum, nec dimittas, donec benedixerit tibi; quod quò magis obtinueris, eò ſecurior illic futura es. Si dulci illic amoris ſomno corriperis; vigilabit pro te, qui non dormit nec dormitat, qui cuſtodit Iſrael. Quin & in gratiſſimi ſomni argumentum, dicet, & edicet omnibus; Adiuro vos, filiæ Ieruſalem, *Cant.* 2
per capreas ceruoſque camporum, ne ſuſcitetis, neque euigilare faciatis dilectam, donec ipſa velit. Et quando te quæſo ſuſcitari deſideres, ô dilecta ſponſi tui candidi & rubicundi; quando? numquam: ſed tranquilla cantabis; In pace in idipſum, dormiam & requieſcam: requieſcam in requiem æternam. Hoc fac, & viues in æternum.

Venite, accurrite iuſti, peccatores, ſalutis egentes. En ſalus noſtra in altum ſuſpenſa eſt; vt procul videatur; nudata eſt, vt cognoſcatur; aperta eſt, vt omnibus effluat. Clamate, vocate, exaltate per turbam mundanam, vocem veſtram; & reſonet terra, à clamore veſtro; atque inuicem prouocate ad hoc ſpectaculum, tutumque miſerorum receptaculum. Dicite pa-
 riter;

Isa. 2. riter; Venite, aſcendamus ad montem Dei, & ad domum Dei Iacob, & docebit nos vias ſuas; intentionem, voluntatem, affectum, & omnia interiora cordis ſui. Eo ego, meque itineri tam ſancto accingo. Curæ interim, ſolicitudines, anxietates, labores, pœnæ, ſeruitutes, expectate me hîc, cum aſino tardi corporis huius & ſeruilis: donec ego, cum puero (ratio nempe cum intelligentia) vſque illuc propetantes eamus; & poſtquam adorauerimus, reuertamur ad vos.

Gratiæ tibi Ieſu, quia te verum Iſaac (qui riſum nobis in ſalutem per tuum fletum feciſti) video in altari crucis immolatum. Saluus reſurgens euaſiſti; ſed aries, dux gregis, implicitus ſpinis, in carne tua virginali, oblatus eſt. O amanda, ô admiranda dignatio! Deus immenſæ gloriæ vermis contemtibilis fieri non deſpexiſti; quia nos oculis miſericordiæ reſpexiſti. Quis igitur, ô puſillanimes, non rapiatur ad ſpem, & ad impetrandi fiduciam, qui eius attenderit corporis in cruce pendentis diſpoſitionem? Videte caput inclinatum ad oſculum, brachia extenſa ad amplexum, manus perforatas ad largiendum, latus apertum ad diligendum, pedum affixionem ad nobiſcum manendum, totiuſque corporis extenſionem, ad ſe totum nobis impendendum.

Inuola igitur, ô homo, & rue in amplexus te in finem amantis: & dic ex toto corde tuo, cum vera totius anteactæ vitæ pœnitentia, dic inquam; Inter brachia Saluatoris mei, & viuere volo, & mori cupio.
Ruth 1 Dic cum Ruth fideli, & illuminata; Quocumque perrexeris, pergam, & vbi moratus fueris, & ego pariter morabor. Populus tuus, populus meus; & Deus tuus, Deus meus. Quæ te terra morientem ſuſceperit, in ea moriar; ibique locum accipiam ſepulturæ. Quis det mihi Domine, vt totus carne & ſpiritu transfigar, crucique tecum affigar; vt deinceps nihil aliud ſciam & ſentiam, quàm te Ieſum Chriſtum, & quidem crucifixum!

Ad

E Ad te nunc me conuerto, virgo castissima, virago fortissima, mater Redemtoris nostri Maria; vt me pergentem adiuues in hac bona via. Nam, tametsi tuam animam gladius doloris pertransierit; fortis es tamen ad adiuuandum. Scio, scio, Domina; magna est velut mare afflictio tua, quodque amaritudine te repleuerit omnipotens. Scio, stabas modò iuxta crucem corpore, sed in crucem & in cor filij tui mente migraueras. Duo siquidem tu & filius altaria faciebâtis; tu vnum in pectore, alterum Christus in sua carne. Dilectus tuus filius carnem, tu verò animam immolasti: immò corpus & animam; & denique omnia Christus in se & in te pro nobis obtulit.

Magnam interim præ omnibus, ô Maria, creatis, obtinuisti prærogatiuam, miseros peccatores in salutis auctorem respicientes adiuuandi. Dico igitur, supplex & deuotus precator, tametsi magnus peccator; Virgo virginum præclara, mihi iam non sis amara: sed, Inflammatus & accensus, per te virgo sim defensus, in die iudicij.

Oratio.

VT multæ sunt Domine miseriæ corporis, ita multæ sunt quoque misericordiæ tui cordis; da nobis quæsumus, ita nostræ miseriæ tibi ostendamus abyssum, vt abyssum misericordiæ tuæ nobis vicissim ostendas, & saluationis tuæ experiamur effectum. Amen.

46. QVINQVE VVLNERA.

In manibus pedibusq́; tuis ſcripſiſſe redemtos,
Magnum erat; at maius cordis in ære tui.

Iſa.55. MNES ſitientes, venite ad aquas; & qui non habetis argentum, properate, emite, & comedite. Venite, emite abſque argento, & abſque vlla commutatione, vinum & lac. Quare appenditis argentum, non in panibus? & laborem veſtrum non in ſaturitate? Qualia, & quanta, mirabilia ſunt iſta? Sitientes vocantur, & iubentur comedere. Emere monentur, & abſque pecunia, vinum & lac. A

Credo Domine, totum ex mente tua ſic intelligendum; vt per ſitim, deſiderium omnium rerum neceſſariarum intelligatur: per lac autem & vinum, quidquid paruis æquè ac magnis ex vſu ſit: & per emtionem ſine argento, pretioſam quidem, ſed gratis vnicuique parabilem eſſe mercationem. Meritò igitur per Prophetam arguimur, quando quæ ad gratiæ vitæq́ue æternæ acquiſitionem, nobis tam in dotibus animæ & corporis, quàm fortunæ largitus es; illa in vanitates & res quoque nocituras expendimus.

Venite itaque prudentes negotiatores; venite humiles mendici, & inopes; venite fragiles & infirmi;
Zach. venite peccatorum ſanguinibus & lepra ſordidati:
13. Ecce iam hæc dies eſt à Propheta promiſſa, in qua
Iſa.12. fons patens domui Dauid & habitantibus Ieruſalem, in ablutionem peccatoris & menſtruatæ conceſſus eſt. Venite, hauriamus aquas, vinum, lac, & mel, de fontibus Saluatoris. Hauriamus in gaudio, hauriamus in copia, hauriamus inceſſanter. Quia ecce, Deus Saluator noſter, fortitudo noſtra & laus noſtra Dominus, factus eſt nobis in ſalutem. Non ſolùm dixit, fecit, & pertulit omnia in ſalutem noſtram,

In manibus, pedibuſque tuis ſcripſiſſe redemtos,
Magnum erat; at maius cordis in ære tui.

Door u vyf wonden wordt, voor ons uyt liefde ontfanghen;
Vergheeft ons ſonden groot, daer wy met gaen behanghen.

Ces plaies ſont les ſeels de la rançon du monde;
Sur leſquels (o mortels!) votre ſalut ſe fonde.

ſtram, ſed & ipſe totus factus & datus eſt nobis, non tantùm in Saluatorem, verumetiam in ſalutem. *Si Dominus igitur illuminatio mea, & ſalus mea; quem timebo? Fiducialiter agam, & non timebo.*

Mirabilia teſtimonia tua Domine, ideò ſcrutabitur ea anima mea. Præterquam quòd innumeras ſordes, infirmitates, & vulnera animarum noſtrarum, in antiquæ legis expiationibus figurata, per innumeras ſacrati tui corporis afflictiones & vulnera curare dignatus es; quinque inſuper inſignia quouis lapide pretioſo præſtantiora vulnera ſuſtinere voluiſti, in manibus, pedibus, & in corde; quibus abundans vniuerſo terrarum orbi (quaſi per quatuor plagas & medium expanſo) remedium contuliſti.

Annon, cariſſimi, nobis impletum videtur, quod à mundi præludiis in vmbra præceſſerat. Fons aſcen- *Gen. 2.*
debat è terra, irrigans vniuerſam faciem terræ. Sed,
C an fons ſolus? Et fluuius (ex fonte) egrediebatur de loco voluptatis, ad irrigandum paradiſum: qui inde diuiditur in quatuor partes. Ecce nobis iam fons iſte, quatuor fluminibus inde profectis, in quinque Chriſti vulneribus ad viuum expreſſus, qui in corda deuota diffuſus, irrigat vniuerſam terram humanitatis noſtræ.

Contemplare ſimiliter hîc, ô anima mea, in quinque ſponſi vulneribus, quinque limpidiſſimos lapi- *1. Reg.*
D des, quos ipſe verus noſter Dauid, è torrente procel- *17.*
loſæ paſſionis ſuæ collegit; tibique colligendos exhibuit, ad profligandum ſuperbum Goliath, in carne tua, & in tentatore diabolo, contra te inſurgentem.

E Concurrite debiles, omnique genere morbi affecti: pateſcit hîc vobis piſcina illa admirabilis, quinque porticus habens. Nec opus, vt exſpectetis aquæ motum per angelum; iam enim mota eſt, & permota, ſemperque ſaluti ferendæ accommoda. Commota ſunt quippe omnia interiora eius, qui vos vt pupillam oculi dilexit.

Venite famelici, & esurientes, egestatem ac ino- F
piam vestram agnoscentes, & implemini bonis: quia ecce vobis puer vnus hîc, qui habet quinque panes hordeaceos, & duos pisces, abundans & superabundans vniuersis pascendis edulium. Aspera quinque, videlicet clauorum & lanceæ vulnera, instar hordei aculeata; attamen cibantia & viuificantia: atque duorum instar piscium, corpus & animam, solatio nostro ac saluti impensa.

Luc. 19 Tollite, sumite, ditamini, quia talenta quoque vo- G
bis quinque efficientur, quibus & alia quinq; lucrari poteritis: potestatemq́; supra quinque ciuitates eorũdem vsufructu accipietis. Hasce quis fortè prænomi- H
nari desideret? Nónne quinq; ciuitatum instar, quintuplicia tibi illa gaudia videntur reputanda, quibus in cælo Beati donantur? Gaudium in Deo, gaudium in Angelis, gaudium in Sanctis, gaudium in anima, & gaudium in corporis dotibus? O quinarium numerum, in quinque Christi vulneribus mirè sublimatum!

Ad quinque ergo huius petræ foramina, & cauernas maceriæ, ô misselle peccator, trepidans, pusillanimis, stude nunc & in die exitus tui recurrere: in illis latita, vt ibi valeas pascua inuenire, & ora leonum euadere. Montes enim excelsi ceruis, petra refugium erinaceis, formidolosis, imbecillis, de se nihil fidentibus. Quia apud Deum misericordia, & copiosa apud eum redemtio. Prorsus copiosa; quia non gutta vna, sed vnda sanguinis largiter, per quinque corporis partes effluxit. Et quidem non sine causa, quinque tibi præcipua vulnera infligi, ô Domine, permisisti; vt nostri nimirum corporis quinque sensus, à diabolo captos redimeres; læsos curares, deprauatosq́ue restaurares.

Denique, me felicem! Super hæc omnia, clauis reserans, clauus penetrans, factus est, vt videam voluptatem Domini. Cogitabat enim Christus cogitationes

pacis,

pacis, & ego nesciebam. Quídni igitur videam per rimas corporis bonas cogitationes cordis? quídni respiciam per fenestras, & introspiciam per cancellos, quos dilectus meus aperuit mihi? Clamat clauus, clamat vulnus, quòd verè Deus sit in Christo mundum reconcilians sibi. Vnde constat hoc tibi? Patet arcanum cordis per foramina corporis. Patet magnum illud sacramentum; patent viscera misericordiæ Dei nostri, in quibus nos visitauit oriens ex alto, vt eriperet ex imo.

Quis te Domine sic vulneratum non diligat? quis te amantem non redamet? Nolo sine vulnere viuere, quia te video vulneratum. Quocumq; enim me verto, quocumque aspicio, te Iesum meum in cruce pendentem video. Rogo te ergo, benignissime Domine, per hæc salutifera tua vulnera, vulnera quoque hanc animam meam in ciuitate peccatricem, pro qua etiam in cruce orare & mori dignatus es. Vulnera eam igneo & potentissimo telo tuæ potentissimæ charitatis. Confige cor meum iaculo amoris, vt dicat tibi anima mea; Charitate tua vulnerata sum; ita vt ex ipso amoris tui vulnere, vberrimæ fluant lacrymæ, die ac nocte. Percute, obsecro Domine, hanc durissimam mentem meam, valida cuspide piæ dilectionis, vt altiùs ad interiora penetret virtute potenti, ne ibi vlla ampliùs hæreat virtus inimici.

Oratio.

ANimarum nostrarum amator & sponse, qui pretiosi tui sanguinis virtutem & pretium, in Ecclesiæ tuæ Sacramentis condidisti; da, quotiescumque illis vti contigerit, veram vitiorum mortificationem, vitamq; virtutum vbertim ex illis referamus. Amen.

47. DEPOSITIO DE CRVCE.

O dolor! ô pietas! Hic Natus, & ipse peremtus,
Mucro est, maternam transadigens animam.

Num. 1 CVM proficiscendum fuerit, deponent Leuitæ tabernaculum, & cùm castrametandum, erigent. Rectè, Domine: sic enim quando venit hora tua, transiisti ex hoc mundo ad Patrem, profectus in cælum; & velox (sed benè ordinata tamen) fuit depositio tabernaculi tui; non solùm quando animam tuam posuisti, verùm etiam quando corpus tuum fuit de cruce depositum, quod per resurrectionem erigetur, & per quod in cælis castra sumus metaturi. Sic enim, narrante Euangelista didicimus; Cùm serò factum esset; venit quidam homo nobilis Decurio, diues, vir bonus & iustus, qui & ipse erat expectans Regnum Dei, & discipulus, sed occultus, propter metum Iudæorum, nomine Ioseph, ab Arimathia ciuitate Iudææ, & deposuit corpus Iesu. A B

Hanc tui tabernaculi, piissime Domine, depositionem, animus est, nunc deuotè recolere. O sollennes exequias! ô prouidam rerum omnium dispositionem! ô non minorem mortui, quàm viuentis adhuc, operationem! hac enim occasione constare voluisti omnibus, te verè exspirasse; vt ita certior clariorque esset tua resurrectio. O magnam interim viri fidelis audaciam, & constantem fortitudinem, in flagranti adhuc odio Iudæorum, te & deuota postulatione & venerabili de cruce depositione, atque gloriosa sepultura honorare velle mortuum, quem illi tam ignominiosè & atrociter, ad mortem vsque, persecuti fuerant viuum! Gratulor tibi, pro generoso hoc tuo facinore, & ego, vel sola facti commemoratione, mi Ioseph, congratulor inquam & conglorior. Sensisti, sensisti,

DEPOSITIO DE CRVCE.

O dolor! o pietas! hic natus, et ipſe peremtus,
Mucro eſt, maternam tranſadigens animam.

Ont-ſpant-u, ſtranghen boom, en wilt u armen ſlaecken:
Dat Chriſtus ſonder ſchroom, ſoetkens mach af-gheraecken.

O croix, permets tes bras doucement ſe deſtendre;
Que ce cors puiſſe en bas ſans ſecouſſe descendre.

quàm efficax esset vis Christi, quæ ne tantillum remisit in mortuo. Iam ipsa mors eius operabatur; te tuique similes, ad pietatis officia, realemque fidei professionem trahendo; vt quem priùs occultè tantùm, ob metum Iudæorum, colebas viuum, nunc intrepidè coram omnibus profitearis occisum.

Agnoscite vestram vicissim Iudæi dementiam, dum non nisi diuina eius operante virtute sit factum, vt à viris honoratissimis & venerabilibus personis sic defunctus cohonestaretur; quem vos hominum vilissimi, tanto cum vituperio spreueratis adhuc viuentem. Vos quidem eum eratis depositur de cruce sub vesperam, quemadmodum duorum latronum corpora sustulistis; non autem deuotionis vel honoris gratia, sed lege vos ad illam ceremoniam vrgente, quæ sic
habet: Quando homo adiudicatus morti, appensus *Deut.*
fuerit in patibulo, non permanebit cadauer eius in *21.*
ligno, sed in eadem die sepelietur. Nónne sic regem
C. Hai suspendit Iosue in patibulo vsque ad vesperam *Iosue 8.*
D & solis occasum; præcepitque Iosue, & deposuerunt *& 10.*
cadauer eius de cruce? Numquid idem ita suspendit quinque reges in quinque stipitibus; fueruntque suspensi vsque ad vesperam: cumque occumberet sol, præcepit sociis, vt deponerent eos de patibulis? Ita lex præceperat; ita seruassetis Iudæi; sed quâ gratiâ? Ipse sibi longè melius prospexerat, qui cuncta ita præordinarat.

Equidem, cùm te contemplor, mi Domine, de
E cruce depositum, Patriarchæ Ioseph exemplo, totus *Gen. 50*
commoueor: qui cernens patrem suum Iacob collegisse pedes suos super lectulum & obiisse; ruit super faciem eius flens & deosculans eum. Quia tametsi corpus tuum (summo cum dedecore cruci priùs appensum) magna cum dignitate & reuerentia fuit depositum; lamentabilis tamen censeri potest hæc depositio; eò quòd cùm corpus tuum, animâ quidem priuatum, diuinitati tamen coniunctum, quasi

merum

merum cadauer, in deponendo tractatum eſt.

Quis nihilominùs reuerentiam illam mente concipiat, qua ſacroſanctas illas reliquias, corpus inquam Dominicum licet inanimatum & exangue, in virgineo tuo ſinu depoſuerint viri illi honorabiles ac Religioſi, ô Dei genitrix virgo Maria? Quis etiam contempletur, quo tu animo fueris, quando illud in maternum tuum gremium accepiſti? libet tamen expendere, quod res ipſa teſtatur. En, mater, filium tuum, quem de Spiritu ſancto concepiſti: en corpus de puriſſimis tuis ſanguinibus, in tuo corpore virginali formatum: en fructum ventris tui, quem benedictum, & te per eum benedictam, Eliſabeth exclamauit: ecce filium tuum, de quo, magnis per turbã encomiis, mulier illa euangelica vocem extollens teſtata

Luc. 11 eſt; Beatus vẽter, qui te portauit, & vbera quæ ſuxiſti.

O pretioſum depoſitum! ô ſacrum pignus! ô theſaurum inexhauſtum, in noſtram ſalutem exhauſtum & conſumtum! ô opus admirabile Excelſi! ô creatum nouum ſuper terram! ô mortuum mortuos viuificantem! Amplexare mater filium in ſinu iacentem, quem toties amplexata es in eodem vagientem. Defunctus eſt vita, ſed immenſo opere ac labore perfunctus. Cadauer effectus eſt, qui mundum cadentem releuauit. Inanime eſt corpus, ſed in quo tamen

Col. 2. inhabitat omnis plenitudo Diuinitatis corporaliter. Deum geſtaſti in vtero, nunc eumdem tenes in gremio. Eia mater, fons amoris; vince virgo vim doloris; ſis patrona peccatoris, apud tuum filium. Faſciculus quidem myrrhæ dilectus tuus tibi; ſed ita expediebat nobis.

Et tu Magdalena, ad pedes indubiè depoſiti Domini te proieciſti, apud quos iam anteà veniam peccatorum & gratiam inueniſti; & nobis hoc facto ſpem magnam atque animum addidiſti. At, videte fideles, quibus eum vos quoque modis de cruce dignè deponatis. Nonne inprimis, quando corpus ipſius

ipſius dignè de altari ſumitis? nã & crux altare ſummi fuit holocauſti. Nónne vos quoq; peccatores, quãdo à peccatis conuertimini, vel peccatorem conuertitis? Quamdiu ſiquidem in peccato quis viuit, tam diu Chriſtum in cruce diſtentum tenet: laxat autẽ quando reſipiſcit: deponit, quando per pœnitentiam ei reconciliatur, iamque vlnis charitatis eum amplexatur.

Conformamini Chriſto de cruce depoſito, deuotæ & fideles animæ; & eſtote per veram obedientiam, ceu mortui tractabiles, & per omnia obſequentes.
G Quinque ſenſus, vt reges vobis dominari volẽtes, per Ieſum vt verũ Ioſue, virtute crucis mortificatos deponite; in antra ſua, ceu ſpelũcas, retrudite & ſepelite.

Deponite vos ſecundùm priſtinã conuerſationem veterem hominem, qui corrumpitur ſecundùm deſideria erroris. Renouamini autem ſpiritu mentis veſtræ. Mortui enim eſtis, & vita veſtra abſcondita eſt cum Chriſto in Deo. Deponite ergo vos omnia, iram, indignationem, malitiam, blaſphemiam, turpem ſermonem de ore veſtro. Cauete verò cariſſimi, ab infami illa Chriſti depoſitione per mortem in peccatis. Numquid ita pro typo de cruce depoſitus eſt rex Hai, vt diximus, proiectuſq; in ipſo ciuitatis introitu, congeſto ſuper eum magno aceruo lapidũ in perpetuam facti memoriam? Quis non videat, ita peccatorem infami fine defunctum ad portas mortis abiectũ; qui ſi aduigilaſſet, iam in ciuitatẽ Dei habuiſſet introitum?

Eph. 4. *Col. 3.* *Ioſue 8.*

Oratio.

O Sacrum conuiuium, in quo Chriſtus ſumitur, recolitur memoria Paſsionis eius, & futuræ gloriæ nobis pignus datur! Da nobis quæſumus, Domine, B. Maria ſemper virgine intercedente, præſidium; quo & dignè ſanctiſsimum tui Filij corpus ſuſcipere, & congruam tanta dignatione vitam traducere mereamur. Amen.

48. IN-

48. INVNCTIO CHRISTI.

Gratia si fuerat, Dominum condire sepultum;
Regnantem in membris vngere, maior erit.

Exo.30 FACIES vnctionis oleum sanctum, vnguentum compositum opere vnguentarij; & vnges ex eo tabernaculum testimonij. Domine, qui solem & lunam, cælum & terram, diem & noctem fecisti sibi mutuò debitè subseruire; fecisti etiam vmbram veteris Testamenti, rei atq; corpori, Testamento nouo, quàm optimè conuenire. Figuram in tabernaculi vnctione, vnguenti compositione, audiuimus, iam itaque ipsissimam rei veritatem videamus. Venit & Nicodemus (qui venerat ad Iesum nocte primùm) ferens mixturam myrrhæ & aloës, quasi libras centum. Acceperūt ergo (Ioseph & Nicodemus) corpus Iesu, & ligauerunt illud linteis, cum aromatibus, sicut mos est Iudæis sepelire. A

Ioã. 19 B

O facinus Heroicum, & inuictæ constantiæ argumentum! ô funus excellens & honorificum, in virum tam ignominioso affectum supplicio impensum! Non indigebat quidem, ô sancti Principes, Christi corpus tali contra putredinem munimento; (nam scriptum erat stabatque ratum; Non dabis sanctum tuum videre corruptionem) voluistis tamen debitum Christo exhibere officium vt mortuo; veluti apud Iudæos honorabilibus personis fieri in more erat. Quod enim ipse Dominus in Magdalena adhuc viuens tantopere commendauit; dum ait; Mittens hoc vnguentum in corpus meum, ad sepeliendum me fecit. Ac si diceret: quod non erit ei integrum post mortem ex officio facere, iam præueniendo facit. *Ps.15.* C

Denique, ô deuoti religiosique viri, tametsi fortè, vt adhuc imperfecti, de fide resurrectionis iusti non cogitaretis; fuit tamen hic actus vester, summæ dilectionis;

Gratia ſi fuerat Dominum condire ſepultum;
Regnantem, in membris vngere, maior erit.

Wien wilt Christum, nu doodt, helpen met salue' struycken?
Helpt syn leden in noodt, en laet u liefde blycken.

Veus-tu aprés la mort aider ceus-cy a l'oindre?
Sois des siens le ſuport: la grace n'eſt pas moindre.

ctionis; atque eapropter summè laudabilis, & Deo gratus: vt qui mortuus pro nobis esset, obsequium quoque, quod mortuis debebatur, à viuis acciperet. Quis enim addubitet, quando iam præuisum prædictumque fuerat, sepulcrum eius fore gloriosum; quin non solùm de sepulcro ipsius, sed de omnibus quoque, quæ ad sepulturam spectabant, fuerit intellectum?

D Numquid, ô filiæ Sion, adimpletum hîc videmus & illud, quod Dominus olim patri nostro Iacob dicebat; Ego sum Deus Bethel, vbi vnxisti lapidem, & *Gen.31* votum vouisti mihi? Numquid hîc montem, numquid hîc lapidem, & scalam erectam videtis? Et quid dixit sanctus Patriarcha, de sua illa visione? Verè, *Gen.28* Dominus est in loco isto; & ego nesciebam. Pauensque; Quàm terribilis est (inquit) locus iste? Non est hîc aliud, nisi domus Dei, & porta cæli. Verè verum & verissimũ dixisti, & verius vero, in typo eius, quod in monte Caluariæ, Christiq; vnctione peractum est.
E Nam ibi adimpletum est in Domino, quod in te velut eius fideli seruo in figura præcesserat: quando enim tu in Ægypto, completa consummataq; filiorum be- *Gen.50* nedictione, obiisti, & appositus es ad populum tuum; præcepit Ioseph seruis suis medicis, vt te aromatibus condirent: qui mos erat cadauerum conditorum. sic iam serui fideles, viri Principes Ioseph & Nicodemus, Christi corpus aromatibus condierunt.

Nobis autem, ô Christiani, in Christo Saluatore nostro vncti, more nostro Christus vngendus est. Exemplar expetitis? dabitur. Audite quid de Iudith habeamus, quando se iam ad præclarissimum illud trophæum, ab Holoferne reportandum præparabat. *Iudith* Vnxit se myro optimo. Numquid ita, qui Christi *10.* gratia, velut vnguento præstantissimo, se suaque omnia, ceu Christi membra inungunt: fortes, constantes, & inuictos exhibent, ad Holofernem infernalem debellandum, eiusque caput obterendum?

Alium

Alium adhuc modum vngendi corporis Christi requiris? secundum adijciam; immò tertium, & plures. Si de substantia mundi huius (quam tibi Dominus dederit) pauperes refocillaueris; tum, si mœstos fueris consolatus, afflictis succurreris, animaueris pusillanimes, ignorantes docueris; & denique (quod in hoc genere maximum arbitror) si in adducendis ad pœnitentiam peccatoribus, hæreticisque conuertendis, impenderis operam; nónne tibi egregiè Christum in membris ipsius vnxisse videberis? Numquid ipse futurus iudex, hæc pietatis officia sibi impensa, coram toto mundo fatebitur, quæcumque vni ex minimis ipsius præstiteritis? Quis enim illud optimum myrum, præstantissimumque vnguentum neget, quo nisi quis vnctus fuerit, Christiani, siue vncti, nomen non obtinet; cùm nec ab alio ipse Dominus, Christus fuerit appellatus? Numquid enim quod Christus spiritali hac vnctione quotidie in nobis efficit, illud nos quoque in alijs eius auxilio exercemus, quod ipsius in laudem non infi-
Eccli. mam sacra Scriptura commemorat, dum inquit; Qui
48. vngis Reges ad pœnitentiam? Nam, sicut Christi corpus mortuum vnctum fuit, etiam expectatione resurrectionis gloriosæ, cui ob id meritò tantus honor impendebatur; ita peccatores gratiosis sermonibus, ac salutaribus monitis, tamquam labiorum vnguentis, emolliuntur ad pœnitudinem, & vitam meliorem.

O quàm id excellenter illa myrrhæ & aloës mixtura signabat! quod fit, dum prudenter, ex veteris nouæque Scripturæ auctoritatibus, suauis & asperæ, quasi vini mordicantis, & olei lenientis temperie, fit in hunc vsum commistio.

Nónne Samaritani moderatio, vinum & oleum in semiuiui vulnera fundentis, id prætendebat? Num-
4. *Reg.* quid Ecclesia multiplicium eiusmodi vnguentorum
20. occasione, verè domus aromatum est; cuius vmbram tantùm habuit Ezechias rex, quam Babyloniis tanto cum

cum apparatu ostendit? Vtque vnguentum tantò pretiosius est, quantò de melioribus compositum est speciebus; ita quoque studiosiùs conficiendum, diligentiùs asseruandum, maiorique cum charitate præstandum: nam ex ipsius donis ac beneficijs hoc vnguentum conficitur, cuius manus in passione myrrham destillauerunt.

F Numquam, ô anima mea, tibi desit excellentissima hæc vnctio, tum in vsus proprios; tum, si quid potes, in proximorum auxilium; quæ, si sapis, numquam alios vnctionis huius misericordiæ indigos adiuuare detrectes. Curre igitur, festina, propera amica mea, species tibi aromaticas ex Christi passione atque vbere gratia sollicitè collige; easque in vasculo pectoris tui, pistillo crebræ meditationis contusas, igne sancti desiderij simul decoctas, oleoque lætitiæ impinguatas, ad vsus iam dictos applica. Quoad te, tota Christo deuota, dicito; Dilectus meus mihi, & ego illi. Quoad proximum, clama præ zeli feruore; Quis infirmatur, & ego non infirmor? Quotidie morior, propter vestram gloriam & salutem. 2. Cor. 11. 1. Cor. 5.

Oratio.

DEus, qui tuorum corda fidelium inflammasti, vt pretiosum Vnigeniti tui corpus ad sepulturam reuerenter inungerent; da nobis indignis famulis tuis, numquam in vitæ nostræ decursu, gratiæ tuæ vnguento destitui; atque ante mortem, Vnctionis extremæ Sacramento muniri. Amen.

49. CHRISTI SEPVLTVRA.

Incidat hoc quamuis generosum in marmora granum,
Lætius at germen gleba nec vlla dabit.

2.Re.2 BENEDICTI vos Domino, qui fecistis misericordiam hanc, cum domino vestro, & sepelistis eum. Sed, numquid hæc verba Dauidis sunt Regis, ad viros Iabes-Galaad, postquam nuntiatum est ei, quòd sepeliuissent Saul? Omnino. Ast, quid hoc officij tam impio præstitum homini, commune habet cum pia venerabilium virorum deuotione, circa Domini nostri ac Dei sepulturam? Magno reuerà argumento verba illa hîc vsurpamus, velut ad istam functionem meliori iure pertinentia. Nam, si viri Iabes-Galaad tantopere à Dauide laudati sunt, quòd virum alioqui iniquum, suique interfectorem, solùm hoc titulo, quòd christus Domini, hoc est, Rex vnctus esset, sepeliuerint; quantò magis hoc elogio decorandos existimabimus honorabiles illos viros Iosephum & Nicodemum, quòd illum, quem vnxit Pater oleo lætitiæ præ participibus omnibus, & verè Christum Dominum, qui pro nobis omnibus se voluntariè in mortem dedit, sepulturæ mandarint? Benedicti igitur vos Domino, qui fecistis misericordiam hanc cum Domino vestro, & sepeliuistis eum. Sed & ego reddam gratiam, eò quòd fecistis verbum istud. Vnxerat procul dubio corda vestra priùs ipse gratia sua, cuius corpus vnxistis aromate; & largam vobis posteà largitus est benedictionem, quòd eum tam honorificè sepeliuistis. A

Sed narra Matthæe, quod actum est hac in parte.
Matth. 27. Accepto corpore Ioseph inuoluit illud (vnà cum Nicodemo) in sindone munda; & posuit illud in monumento suo nouo, quod exciderat in petra. Luca, quid addis? B

CHRISTI SEPVLTVRA.

Incidat hoc quamuis generosũ in marmora granum;
Lætius at germen gleba nec vlla dabit.

Lecht dit ghestorven graen, seer wyselick in d'eerde:
Want, t'moet eer-langh op-staen, met vruchte hoogh vã weerde.

Or que ce noble grain tombe sus un dur marbre
Il doit apres demain s'esleuer sur tout arbre.

addis? Posuerunt illum in monumento exciso, in quo *Luc.23*
nondum quisquam positus fuerat. Optimè, & honorificentissimè omnia; sed numquid hîc paupertatis species se nimiùm prodit, cùm in alieno sepulcro reconditur? Et quid hîc quæso mali? quid non eximij, & imitatu dignissimum; cùm in hoc venerit, vt abiectam despectamque mundo paupertatem, tamquam Regni cælestis heredem, nitori suo restitueret? Numquid à primo natiuitatis exordio, vsque ad extremum vitæ spiritum, paupertatem vnicè coluit & amplexus est?

Ringatur intereà mundus, quòd paupertate non obstante, Christi pauperes, Deo sic disponente, non egeant; quin immò eiusmodi interdum habeant, quæ solorum diuitum esse videantur. Quo pacto namque aliter actum est, vt Dominus noster, exactissimus tota vita paupertatis amator & obseruator, quin & cõtemtibilium studiosus rimator, post tam enorme supplicij & mortis genus, tam glorioso, atque in viri Principis vsum aptato monumento conderetur? Magna quidem paupertas, alieno sepulcro tumulari; sed magna profectò honorificentia, tali tumulo taliter, à talibus, ac tantis sepeliri.

Numquid hoc quoque ritè consummatum est? sicut prædictum, sic adimpletum. Rectè tu sanè Isaia prędixeras, non autumando, sed per spiritum prophe-
C ticum vaticinando; Et erit sepulcrum eius gloriosum. *Isa.11.*
Rectè vos quoque fecistis, viri iusti, religiosi, & sancti, Christum sepulcro tam splendido ac glorioso
D condentes. Abraham patrem vestrum & nostrum estis *Gen.23*
imitati, qui tanto cum affectu planxit & fleuit Saram coniugem suam, tantaque diligentia ac veneratione à Principibus terræ speluncam duplicem dato pretio comparauit, vt illam, ad perpetuam posterorum memoriam, honorifico loco, magna cum funebri pompa sepeliret; iuxta quod ei honorificè Seniores populi responderunt, dicentes; Audi Domine; Princeps Dei

es apud nos: in electis sepulcris nostris sepeli mortuum tuum.

Gen.25 Sed & Iacob Patriarchæ secuti exemplum (ô viri E benigni) laudis quoque ipsius vos consortes fecistis, & præmij. Mortua siquidem Rachel & honorificè sepulta, iuxta Bethlehem; erexit titulum super sepulcrum eius: Hic est titulus monumenti Rachel, vsque F in præsentem diem. Ioseph autem non æquastis modò, verumetiam multis nominibus superastis; qui cernens patrem Iacob iam è viuis excessisse, ruit super faciem eius, flens & deosculans eum: quem aromatibus condîtum, expleto planctus tempore, sepeliuit in eadem illa spelunca duplici, quam emerat Abraham in possessionem sepulcri. Sed quid non magnificentius per vos est præstitum, qui non seruorum vestrorum sed vestrismet manibus condîtum, in nouo, proprio, & honorifico monumento, vt thesaurum pretiosissimum reclusistis?

Sed, adeste, salutis vestræ amatores, adeste cuncti bonæ voluntatis mortales, venite docibiles Dei; sitque vobis hoc Christi monumentum, munimen & monimentum. Quidnam vobis, præter audita, existimatis in singulis, Spiritu sancto ductore & doctore, esse animaduertendum? Lubet percurrere? Monumento igitur Saluatoris assidentes, attendite cuius nos moneant vniuersa. Nouum illud fuisse meministis? quare? Fidem id fecit, nullum alium inde surrexisse à mortuis, quàm qui in eo primùm conditus fuerat, Christus Dominus. Excisio è solida petra, quid innuit? Certitudinē dedit, non fuisse suffossum vmquam parietem vel solum, ad furandum corpus, fraudémve vllam faciendam. Num quid amplius altiusq; ista significant, discere cupientibus? Planè; audite. Sicut in Mariæ virginis vtero, nemo ante illum, & nemo post illum conceptus est; ita & in hoc monumento terræque gremio, nullus ante vel post illum sepultus est. O dulce documentum & efficax! Sed attenda-

tendamus, nobiſque ipſi magis appropinquemus. Sic nos corpus Dominicum, in noua, hoc eſt, per pœnitentiam renouata conſcientia, & corde mundo debemus reponere. Nónne quoque Ioſeph iuſtus rectè conſcientiæ puritatem deſignat? A iuſto ſiquidem vult Chriſtus ſumi, & in corde iuſti quieſcere. Sindon munda quid innuit? Puram animam, & ab omni vetuſtate peccati purgatam. Saxum, ſeu petra magiſtra noſtra non erit? Erit, niſi velimus ſaxo magis eſſe ſaxei. Fidei boniq́ue propoſiti ſoliditatem inſinuat, & immotam cœpti laudabilis ſtabilitatẽ. Saxi verò aduolutio; quid vobis videtur? Nónne rectè tanti beneficij accepti deſignat cuſtodiam, ne parta perdantur? Totum denique monumẽtum eſt nobis, vt videmus, monens mentem, vt in ſacro Chriſti pignore ſuſcipiendo tuendoq́ue ritè officio noſtro fungamur.

Agnoſce igitur, ô Chriſtiane, dignitatem tuam, & felicitatem; qui & Domini tui Ieſu viuum ſepulcrum efficeris, & ipſe viuus in eodem ſepeliris. Væ vobis, ingrati, & degeneres; gratiam Chriſti proculcantes, qui ipſum in conſcientiam fœtentem, ac corpus peccatis oppletum proijcitis. Sepultura aſini ſepeliemini ſecundùm corpus, & ſecundùm animam cum diuite epulone in inferno, niſi conuerſi fueritis. Sepeliamur potiùs viui in vulneribus Chriſti per veram conuerſionem, vitæq́ue verè Chriſtianæ obſeruantiam; tamquam in monumento è petra exciſo; certoq́ue certius, ad vitam reſurgemus.

Oratio.

DEus, cuius miſericordiæ non eſt numerus, preces noſtras quæſumus clementer exaudi; vt qui viuentes, in fide coniuncti, vnius Eccleſiæ gremio continemur, & mortui ſpe reſurrectionis loco ſacro recondimur; in die nouiſſimo inter benedictos reſurgamus. Amen.

50. SEPVLCRI CVSTODIA.

Mille Argi aduigilent, signent adamante sepulcrum:
Qui Styga perdomuit, rideat hasce moras.

Dan. 6. ALLATVS est lapis vnus, & positus est super os laci; quem obsignauit Rex annulo suo, & annulo optimatũ suorum: ne quid fieret contra Danielem. Quid in sepulcri tui munitione primùm & potissimùm memorabimus, Domine? Potentiam tuam, Sapientiam, aut Bonitatem? Omnia simul & æquè admiranda. Et ita facto opus erat; quia potentes habuisti aduersarios, nequiter astutos, & insigniter malitiosos. Sed, ô factum bene! Dum tu siquidem filij tui dilectissimi, atque Redemtoris nostri corpus, in manifestam irrefragabilis veritatis assertionẽ custodisti; ipsi verò contrà in eiusdem veritatis oppressionem, in eamdem custodiam concurrerunt; factum est, Sapientiâ tuâ ipsorum vincente malitiam, vt & ipsi in astutia sua caperentur, & Resurrectionis Dominicæ veritas tantò fieret illustrior certiorque, quantò plus studij & diligentiæ fuisset adhibitum.

Ignoret quis, quot modis Christi sepulcrum fuerit custoditum ac munitum? Non procul aberrauerimus, Apo. 5. si librum, quem dilectus Christo discipulus septem sigillis signatum viderat, hîc nobis ob oculos statutum existimemus. Nónne rectè dicimus Domine, si te septem habuisse custodes & custodias asseramus? In primis, aduoluit Ioseph lapidem ad ostium monumenti, piæ conseruationis intuitu, vt à feris & furibus sepultus esset immunis; prout primaria monumenti constructio siue excisio requirebat. Iudæi verò contrà munierunt sepulcrum, signantes lapidem cum

Mille Argi vigilent, ſignent adamante ſepulchrum:
Qui Styga perdomuit, rideat haſce moras.

Wachters, houdt goede wacht; want ghy met al u haven,
Godts wysheit ende macht, ſult dies te meer verslaven.

Tu t'aßeure en vain, mort: ta mort, par ſa victoire,
Plantera ſur ton fort, l'eſtandart de sa gloire.

cum custodibus. Ita illi impiè & malitiosè: sigillo quidem contra furaces & fraudulentos; custodibus verò militibus, contra violentos. Quem siquidem vi ac violentia morti dederant, violenter quoque sub mortis imperio tueri prætendunt. Sed numquid, bone Iesu, etiam Pater tuus cælestis, custos tui fuit? Vt quid enim alioqui tam sedulò spiritum tuum in manus ipsius commendasses? Si enim spiritus ei commendandus erat, tantisper dum in corpus rediuiuum rediret; procul dubio & corpus, cui rursum erat vniendus, debuit æquè custodiri.

Insuper, nónne tu quoque fortissime Domine, tuiipsius custos exstitisti! Quorsum enim iam olim in figura prædixeras; Custodi temetipsum, & animam tuam, solicitè? Quorsum etiam non minùs verè quàm malitiosè tibi, dum adhuc viueres, à Iudæis obiectum fuerat; Nónne bene dicimus nos, quia Samaritanus es? Et quid Samaritanus aliud quàm seruatorem & custodem significat? Tu namque es, qui custodis Israel; cuius conseruatio totiusque Ecclesiæ, à tua dependet custodia. *Deu.4.*

Numquid iam quatuor corporis tui custodias inuenimus? Ad tres ita reliquas procedamus. Quis neget, quin Angeli, custodes tui exstiterint, qui minimo cuique nostrûm tutelarem suum spiritum deputasti: tametsi tibi tali modo negemus fuisse, vt nobis, necessarium. An etiam à recto recedemus, si Matrem tuam superbenedictam, cum reliquis piis mulieribus, tui custodes annumerauerimus? Tametsi enim non apud monumentum perstiterint; suas tamen & illæ vices, ac quasi stationes seruarunt: testantur id Euangelistæ; Erat autem ibi Maria Magdalene, & altera Maria, sedentes contra sepulcrum. At, quem septimum fuisse custodem arbitrabimur? Certè, existimo, quòd hostis salutis nostræ diabolus, huic operi, pro nequiore vigilantium parte, non defuerit. Vt, quemadmodum non frustrà in cruce morienti adfuisse

præſumitur;ita hîc ſuo muneri in Iudæis adiuuandis, non defuiſſe credatur : iuxta illud ; Venit Princeps mundi huius.

Gratiæ interim tibi Domine , quòd omnes iſti, E etiam in malum, vigiles, quantò te diligentiùs ſeruarunt, F tantò magis reſurgentis virtutem confirmarunt. Nónne quaſi tot ſigillis anteactorum, & ſecuturæ reſurrectionis , munita eſt veritas ; iuxta illud Danie-
Dan.8. lis; Viſio veſpere & manè,quæ dicta eſt, vera eſt: tu er-
Dan.7. go viſionem ſigna . Numquid Danielis iuſtitia, & G
æquitas cauſæ eò fuit teſtatior , quò ipſe in lacu & annulo regis fauentis , & optimatum illi aduerſantium, accuratiùs fuit cuſtoditus ? Nónne Samſonis quoque eò glorioſior fuit euaſio, quò ſtudioſiùs eum
Iud.16 Gazenſes circumdederunt , poſitis in porta ciuitatis H
cuſtodibus ; totaque nocte ibi cum ſilentio præſtolantibus ; vt facto manè , eum occiderent ? Sed præclarâ Chriſti reſurgentis figurâ , dormiuit Samſon vſque ad medium noctis , & inde conſurgens , apprehendit ambas portæ fores , cum poſtibus ſuis , & ſera ; impoſitaſque humeris ſuis , portauit ad verticem montis.

1. Reg. 19. Quis item in accurata Chriſti concluſi cuſtodia I non videat adimpletum quod in Dauide præceſſerat ? Miſit ſiquidem Saul ſatellites ſuos in domum Dauid, vt cuſtodirent eum,& interficeretur manè. At Michol vxor eius depoſuit eum per feneſtram ; qui abijt, aufugit,& ſaluatus eſt. Numquid ita quoq; Do-
Ion.2. mine, fortis & ſapiens , in admiranda Ionæ de ventre K
ceti euaſione mirabilis tua reſurrectio , per cuſtodiæ circumuallantis induſtriam facta fuit glorioſior? Non enim ſolùm tempeſtas eum demerſerat, ſicut & te; nõ ſolũ faucibus ceti fuit interceptus , ſicut tu per mortem abſorptus ; verumetiam in interiora terræ, ſolidæ rupis, obſtructæ ſaxo, ſigillis & militibus munitæ, incluſus introiuiſti ; ſicut ille in ventrem & viſcera beluæ marinæ tranſmiſſus , & viuus in hoc vaſto viuo-

que

que ſepulcro concluſus, in profunda maris delatus eſt. Et tamen, his omnibus non obſtantibus, poſt tres dies, diuino tuo iuſſu, & piſcis Ionam euomuit in aridam; & tu rediuiuus ab inferis rediiſti. O verè magnus Dominus & laudabilis nimis! Quis Dominus ſicut tu, qui nomen tuum tot antè ſtupendis ſignis glorificaſti? Numquid ita Sacerdotes Belis olim confundi feciſti in aſtutia ſua; quando contra Danielem molientes, ſuaſerunt Regi (ſicut iſti Pilato); Claude *Dan.* oſtium templi Bel, & ſigna annulo tuo: ſed prudentia 14. Danielis detexit fraudem, in ipſorum ignominiam, & iuſtum exitium. Videte & impletum, filiæ Ieruſalem, animæ ſponſo veſtro deuotæ, quod à Sapiente vobis olim prædictum eſt; Videbunt finem ſapientis; *Sap.* 4. & non intelligent, quid cogitauerit de illo Deus; & quare munierit illum Dominus.

Vide nunc, ô Iudæe, rupe ipſa Golgothana obduratior; vide inquam, quomodo Prophetę tui vaticinium in tuam rectiſſimè quadret inſipientiam, ad maiorem tamen è contrà Chriſti gloriam, quam ſupprimere nitebaris. Omnes, inquit, munitiones tuæ, ſicut ficus *Nah.* 3 cũ groſſis ſuis. Si concuſſæ fuerint; cadent in os comedentis. Ipſe ſiquidem Chriſtus Ieſus, in reſurrectione ſua, cuſtodias & munitiones tuas omnes egregiè conquaſſauit; vt cuſtodes à mortuis non differrent; & interim teſtes ipſius reſurrectionis exiſterent. Super *Habac.* omnem munitionem veſtram riſit; comportauit diui- 1. næ ſuæ virtutis aggerem, & cepit eam; & vafri conatus veſtri, triumphum ipſius inſigniter adauxerunt. O fons ſignatus, & copioſior tamen in animarum noſtrarum ſolatium effluens! O liber ſignatus ſigillis ſeptem; ſed per agnum apertus; qui pro nobis occiſus eſt! Liber ſcriptus intus & foris, agnus dignus aperire librum, & idem Dominus noſter Chriſtus crucifixus, & mortem triumphans, & reſerans vitam.

Cuſtodi, ô anima mea, & cura temetipſam ſollicitè, atque cor tuum vt ſepulcrum Domini tui muni

fideliter. Quis namque tibi illum gratiámve illius eripiat, si te ipsam bene seruaueris? Milites sint, angeli custodes, virtutes, exercitia bonorum operum, zelus animarum, fides, patientia, benignitas, spes in Deum, orationis assiduitas,& reliquæ virtutes, armatura probata.

Rom. 8. Quis nos separabit à charitate Dei? Lapis aduoluatur constantis continentiæ; vt nihil præter illum in cor nostrum vel irrepat vel irruat. Consepeli te totum, ô Christiane, viuum in eodem cum Christo sepulcro; vt iam mortuus mundo,&peccato,& tibi, soli viuas Christo, qui pro te mortuus & sepultus est: atque ita deinceps, non tu, sed in te viuat Christus. Eia, anima, sponso tuo consepulta, eidem quoque, quantum potes, conformare. Sicuti namque anima à corpore separata in Christo, ipsa tamen anima, & caro ipsa, diuinitati ipsius adhæserunt vnita; sic tu quoque à carnis separata amore, in spiritu tamen & carne, Deo vniaris. Tu quidem per amorem, caro verò per incorruptionem: & sic cum ipso viues in æternum.

Oratio.

Mentes nostras, quæsumus Domine, continua pietate custodi, vt dum nulla eis dominatur iniquitas, nulla quoque nocere posit aduersitas; sed gratiæ tuæ munitæ præsidio, in tuo semper amore lætentur. Amen.

CON-

CONCLVSIO.

Hic ſiſte, anima mea, hîc ſiſte, Sanguine Chriſti, ſponſi tui, redemta. Ecce, iam ad ſtationem, emenſoque mari rubro ad portum, peracto Paſſionis eius decurſu, veniſti. Sede pauliſper, quieſce, & tecum quæ vidiſti, audiſti, & ſenſiſti, perpende. Pretium Redemtoris tui triginta denariorum in cordis tui theſaurum abſconde, quia pretium ſanguinis eſt, & ſalutis animarum. Horror eius in horto, peccati horrorem incutiat; & ſi fortis inſurgat tentatio, Angelica te conſolatio confortabit. Curre dilecta, ſudorem agonizãtis ſanguineum collige, ne vel gutta depereat. Gladij fuſteſque te terreant in die tremenda; & laternæ ac faces quibus abſcondita cordium luſtrabuntur. Oſculi Iudæ memineris, ne vmquam imiteris. O diram manuum iniectionem in agnum manſuetiſſimum! & quæcumque iam inde ex ordine ſunt ſubſecuta, tibi ſigillatim hoc pacto expendenda. Dic ei igitur; Quid commiſiſti dulciſſime Domine? quid in te repertum tantis dignum ſuppliciis? Quæ tua noxa? quæ tuæ damnationis cauſa? Ego certè tui ſum cauſa doloris. O plaſmator hominum, quid dicam cùm ipſe fecerim? O Nate Dei, quò tua deſcendit humilitas? quò mea aſcendit ſuperbia & ingratitudo? Tu factus es obediens vſque ad mortem, & ego factus ſum arrogans, & ceruicoſus vſque ad nubes. Quid te Domine manſuetius? quid me ſuperbius? Nihil tu Domine tanta amaritudine, tanta indignitate dignum commiſiſti, & grauiora ſceleſtiſſimis omnibus ſupplicia pertuliſti. O vincula, flagella corona, crux, claui, lancea, ſputa, blaſphemię, verbera, & vulnera, mihi in hac hora patrocinamini; & quæ ſalutis meæ inſtrumenta fuiſtis, nunc quoque in mei patrocinium conſpi-

conſpirate. Ecce, Domine, ad tuæ bonitatis me pedes abijcio, crucem amplexor; terram ſacro tuo cruore rigatam lingo. Peccaui in cælum & coram te: iam non ſum dignus vocari filius tuus, ſed fac me vnum de mercenariis tuis, vt ſaltem in domo ſim tua, & guſtem panem tuum, & vitam habeam. Da mihi hanc vnicam petitionem Domine, alioqui moriar. Si me exaudieris, viuam; ſaluus ero, & in æternum tecum regnabo: quia tu es Deus ſalus mea, fortitudo mea, redemtio mea, vita mea, & gloria mea.

O felix anima mea, quæ tam ſedulò per totum Dilecti tui hortum fuiſti deducta, in quem tanto cùm amoris affectu te inuitarat! Iam itaque noli deinceps (oro) fallacibus huius mundi viretis delicijſque delectari; ſed Dominicæ paſſionis abſynthio myrrhaque ſint tua potiùs cuncta condîta; vt tibi, per compaſſionem, veramque paſſionum tuarum mortificationem, Dilecto tuo paſſo aſſimilatæ, myrrha in aromata conuertatur, & cum ipſo vitâ tandem fruaris ſempiternâ. Amen.

SERIES

SERIES TITVLORVM cum ſuis Diſtichis.

1. TRIGINTA ARGENTEI.

Qui tribus appendit digitis mare, ſidera, terras;
(O animæ pondus!) quàm leue pondus habet!

2. HORROR IN HORTO.

Si tu Chriſte gemis ſcelerum ſub mole meorum;
Quò ſcelerum auctorem pondera tanta prement?

3. ANGELICA CONFORTATIO.

Omnia qui fecit, qui continet omnia verbo,
Spectat (& heu caſſam!) quâ tibi proſit opem.

4. SVDOR SANGVINEVS.

Arida ſanguineos dij bibe corporis imbres;
Et mala purpureis ſemina verte roſis.

5. GLADII ET FVSTES.

Non te Chriſte petat, caput hoc magis obruat æquum eſt,
Ferrea de noſtro crimine oborta ſeges.

6. LATERNÆ ET FACES.

Lucifugi, ſol luce ſua quærendus; at iſtas
Prælucet vobis Lucifer ipſe faces.

7. OSCVLVM IVDÆ.

Baſiolo dum prodis herum, pietatis adulter,
Impia ſcorpiaco vipera more feris.

8. MANVVM INIECTIO.

Nil ferrum, nil miles agis, nil turba ſatelles;
Nil niſi te noſtri Chriſte triumphat amor.

9. FVNES ET VINCVLA

Vnde tibi liuent conſtrictis brachia palmis,
Inde tuus nobis vincula nectat amor.

10. PETRI NEGATIO ET LACRYMÆ.

Petra fluit lacrymis: amor an dolor extudit illas?
Et dolor, & veri vena doloris amor.

11. ALAPÆ ET COLAPHI.

Quæ mites violare genas, te cædere Christe
Quæ potuit, certè ferrea dextra fuit.

12. CONSPVTATIO.

Quò scelus, ô! etiam cæli sputamus in ora,
Cùm profligatus soluerit ora pudor.

13. FACIEI VELAMEN.

Linea cur texit rutilum nubecula solem?
Fallor? an his oculis temperat acre iubar?

14. ILLVSIONES.

O homo! quæ facies tot fert ludibria, Auerni
Horror, amor terræ, deliciumque poli est.

15. VESTIS ALBA.

Innocuum candore suo quæ lusit in agnum;
O toga, quàm niueo stamine texta fuit!

16. BARABBÆ ELECTIO.

En vbi mors vitæ componitur, orcus olympo:
Nec pudet hîc saltem non potiora sequi?

17. CHRISTI DENVDATIO.

Condere sol, peplóque obnubere luna rubenti:
Sidera qui vestit lumine, veste caret.

18. COLVMNA.

Quæ cæli æternas statuêre solique columnas,
Ipsa horret vinctas vincta columna manus.

19. FLAGELLA.

Sanguineis corpus disscinderis vndique ramis?
Hósce tibi infelix germinat arbor Adæ.

20. VESTIS PVRPVREA.

Christe, tuus sanguis meliùs te purpurat; isthæc
Est tibi ludibrium purpura, risus honor.

21. CORONA SPINEA.

Spina sub aurato diademate pungit honoris?
Christe, latent spinis aurea serta tuis.

22. ARVNDO.

En etiam specimen sceptri regalis arundo:
I modò arundineâ sis leuitate potens.

23. GENVFLEXIO IRRISORIA.

O stupor! hunc fictis specie deludere Regni;
Qui Deus & veris ludit in imperiis!

24. ECCE HOMO.

Ecce hominum formator homo, iam non homo, vermis;
Fæx hominum; pereat ne malè vermis homo.

25. LOTIO MANVVM.

Quàm lauet vnda manus, lacrymis priùs ablue mentem:
Sic quoque quem fundis sit tibi sanguis aqua.

26. MORTIS SENTENTIA.

Judicio ne succumbas damnabilis; Insons
Fertur damnati Iudicis ore Reus.

27. CRVCIS APTATIO.

Quam Christo Iudæe paras, innoxia crux est:
Impie, quam fabricas crux scelerata tua est.

28. BAIVLATIO CRVCIS.

Qui nouus hic Atlas, cui cùm leuis orbis, iniquum
Orbis onusta malis crux sua pondus habet?

29. SIMON CYRENÆVS.

Túne crucis miserare suæ sub mole gementem?
Tolle tuam, & Christo baiulus alter eris.

30. PLANCTVS MVLIERVM.

Has vobis lacrymas Solymorum impendite Nymphæ;
Quas velut arentes acrior ignis edet.

31. VERONICA, SEV BERENICE.

Hac facie, faciem cordis dispunge; suumque
Mens agitet IESVM, *det manus, ora sonent.*

32 GOLGOTHA, SEV CALVARIÆ LOCVS.

Golgotha mons quantùm crucis exaltare tropæo;
Tantùm præ reliquis tollis ad astra caput.

33. VINVM MYRRHATVM,
FELLE MIXTVM.

Ipse tibi edulcans, calicem sibi miscet amarum;
Virus ab aurata ne Babylone bibas.

34. MALLEVS.

Mallee per sæuos adigens pia vulnera clauos;
Eia mihi edurum cor pietate doma.

35. CLAVI.

Figite me claui; minus hoc; sed fixa potenti
Mens sit amore Deo, fixa timore caro.

36. CRVCIFIXIO.

Fixus Adam nouus est, vetus vt sit liber Adamus;
Hinc nouus vt fixo liber eat vetere.

37. DVO LATRONES.

Dum calet & pretium, & sceleri medicina parata est,
Huc, nisi queîs morbus seruitiumque placet.

38. VESTIMENTORVM DIVISIO.

Matris opus, spolium heu vita pignusque peremptæ,
Fors rapit & ferrum mortis in obsequium?

39. TITVLVS CRVCIS.

Hoc titulo, Christi benè dignorabere miles,
Mundus sub sua cùm signa vocandus erit.

40. SEPTEM BLASPHEMIÆ.

Excipis & moriens blasphema spicula linguæ:
Omnis nempe mali tunc scopus vnus eras.

41. SEPTEM CHRISTI VERBA.

In Cruce, Diuus olor, septem discrimina vocum,
Sanguineis moriens immodulatur aquis.

42. HYSSOPVS, SPONGIA, ACETVM.

Felleus ille calix, & pocula tristis aceti,
Quid, Paradisiacæ fæx nisi amara gulæ?

43. SEPTEM SIGNA STVPENDA.

Dum tremit & tellus, & petra dehiscit; homo stat:
Et terrâ & petris est mage brutus homo.

44. LANCEA.

Lancea quæ Martis fueras mortisque ministra,
Amodò quæ facies vulnera, pacis erunt.

45. APERTIO LATERIS.

Quæ mala cumque premant, latus hoc citus occupa, vbi te
Visceribus pietas nutriet ipsa suis.

46. QVINQVE VVLNERA.

In manibus pedibúsque tuis scripsisse redemtos,
Magnum erat; at maius cordis in are tui.

47. DEPOSITIO DE CRVCE.

O dolor ! ô pietas ! Hic Natus, & ipſe peremtus,
Mucro eſt, maternam tranſadigens animam.

48. INVNCTIO CHRISTI.

Gratia ſi fuerat, Dominum condire ſepultum;
Regnantem in membris vngere, maior erit.

49. CHRISTI SEPVLTVRA.

Incidat hoc quamuis generoſum in marmora granum,
Lætius at germen gleba nec vlla dabit.

50. SEPVLCRI CVSTODIA.

Mille Argi aduigilent, ſignent adamante ſepulcrum:
Qui Styga perdomuit, rideat haſce moras.

Lectori S.

Ne pagellæ aliquot vacarēt, pij & eruditi amici Versus, ad vtriusque huius Libelli argumentum accommodatos, tuo Lector commodo hîc subiungi curauimus. Vale, & fruere.

APOSTROPHE AD CHRISTVM PATIENTEM.

Ecquis tantus amor te Christe exciuit Olympo,
Criminis vt purus crimina nostra luas?
Tu manibus vinctus das terga indigna flagellis;
Atque tuam lacerant aspera flagra cutem.
Flagra cruore rubent; sanguis fluit vndique riuis:
Lubrica purpureo flumine stagnat humus.
Insani alternant tortores verbera, donec
Inueniat nullum plaga iterata locum.
Est virgis lacerata cutis, diuulsaq; nusquam
In toto corpus corpore conspicio.
Purpura conchylis te Regem vestit: at ille est
Non regalis honos; ast inhonorus honos.
Cerno quidem capiti sertum regale, coronam;
Sed quæ vulnificis vepribus hirta riget.
Gestat arundineum tua regia dextera sceptrum;
Sed tortor sceptro tempora sacra ferit.
Corporis exsuperans compago Dædala formam
Humanam, exsanguis lurida membra gerit.

Bella

Bella labella, roſis vernantibus æmula, liuent;
Flammeoloſq́ue oculos mors tenebroſa premit.
Amittuntq́ue ſuum decus ora decora decorem;
Auguſto exanimis pallor in ore ſedet.
Deliciæ Superorum, hominum faſtidia ſiunt;
Quæq́ue colunt Superi numina, temnit homo.
Quid te Chriſte dedit, tantos tolerare labores?
Suppliciíne fuit victor, amantis amor?
Hoc reor : haud etenim ſuperat dolor vllus amorē:
Impia nam victor funera vicit amor.
Eſt, ſcio, dulcis amor, ſi nullus amaror amori
Inſit; at, acris amor, dum quis amaror ineſt.
Porrò, tuo eſt acris commiſtus amaror amori,
Quando tuâ eſt potior noſtra ſalute ſalus.
Vicit amarus amor conſerta flagella catenis;
Carnificeſq́ue manus vicit amarus amor.
Vicit amarus amor pungentibus hiſpida ſpinis
Serta; trucemq́ue crucem vicit amarus amor.
Omnia vicit amor : nam factus dulcis amaror,
Cùm fuit illius victus amicus amor.
Me tua flamma tui pellectat vt vrar amore;
Sed glacialis hiems intima cordis habet.
Vt redamem, flagrante tuâ pietate laceſſor;
Vt redamem, me adamas; ſed mihi cor adamas.
Cor adamante mihi (prô!) durius eſt; adamantis
Nam domat hircinus ſemina dura cruor:
Sed mea durities remanet lapidoſa, tuuſq́ue
Nec cruor aut ardens pectora mollit amor.
Hanc, rogo, duritiem molli, ſeruator IESV:
Algeam amore mei; torrear igne tui.

MARIA, Nauis institoris, de longè portans panem. *Prou. 3.*

Noxia cùm teneras robigo momordit aristas,
Imbre vel immodico iã perit horna seges;
Exoritur gemitus, quia desit copia panis;
Pallet & omnis homo, lentaq; fata trahit.
Huc si frugiferâ veniens mercator ab orâ
Nauibus haud modicis horrea tota vehat:
Turba ruit, festoq; rates clamore salutat;
Haud, effusa nimis, gaudia corde capit.
Sat quondam fuerat viridi bona messis in herbâ;
Cuius prima patrum gratia semen erat.
Seuerat altitonans, terræ sator, arte colonâ;
Lætabatq; suis hanc paradisus aquis.
Ah! Domino mentitus ager ieiunia mundo
Intulit; orta fames funera multa dedit.
O vtinam sterilem visat bonus institor orbem;
Esurientem animam pane semel satiem!
Fallor? an extremos hominum miserata labores
Fortunata suas Insula mittit opes?
Exoptata venis Regina tonantis olympi,
Vna modum longis ponere iussa malis.
Tu grauidata Deo diuinâ pneumatis aurâ,
Missa salutiferæ nauis adinstar ades.
Nauis adinstar ades, nostraq; potiris arenâ;
Panis & angelicus, nobile nauis onus.
Expositum terris panem capit hospita Bethlem:
O Bethlem, panis quàm bene dicta domus!
Hinc sua terrigenæ læti ieiunia soluunt;
Delicioq; tuo iam valet æger homo.

APPRO-

APPROBATIO.

IN his duobus libellis, quibus titulus eſt, PARADISVS SPONSI ET SPONSÆ: in quo MESSIS MYRRHÆ ET AROMATVM, & PANCARPIVM MARIANVM, auctore P. Ioanne Dauid Societatis IESV Sacerdote, nihil deprehendi, niſi quod pietati & charitati fouendæ & inflammandæ conducat. Ita teſtor

Martinus Baccius Tiletanus S. Theologiæ Licentiatus, & Archipresbyter Eccleſiæ Cathedralis Iprenſis ad librorum viſitationem commiſſus.

SVM-

SVMMA PRIVILEGII.

ALBERTVS & ISABELLA CLARA EVGENIA, Archiduces Auſtriæ, Duces Burgundiæ, Brabantiæ, &c. Sereniſſimi Belgarum Principes, Diplomate ſuo ſanxerunt; nequis libellos, quibus titulus eſt, PARADISVS SPONSI ET SPONSÆ: in quo MESSIS MYRRHÆ ET AROMATVM, & PANCARPIVM MARIANVM, auctore *P. Ioanne Dauid*, *Societatis* IESV *Sacerdote*, præter Balthaſaris & Ioannis Moretorum fratrum voluntatem, vllo modo imprimat, aut alibi terrarum impreſſos, in has Inferioris Germaniæ ditiones importet, venaléſve habeat. Qui ſecùs faxit, confiſcatione librorum & alia graui pœna mulctabitur, vt latiùs patet in litteris datis Bruxellæ, XVII. Ianuarij, M. DC. XI.

Signat.

S. de Grimaldi.

Et in Concilio Brabantiæ,

I. de Buſchere.

ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
APVD BALTHASAREM ET IOANNEM
MORETOS FRATRES.
M. DC. XVII.

PANCARPIVM
MARIANVM,
Septemplici Titulorum ſerie
diſtinctum:
vt in B. VIRGINIS odorem curramus,
et CHRISTVS formetur in nobis.
Auctore P. IOANNE DAVID,
Societatis IESV
Sacerdote.
ANTVERPIÆ,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Balthaſarem et Ioannem
Moretos fratres.
M. DC. XVIII.

Serenissimæ
ISABELLAE
CLARÆ EVGENIÆ
INFANTI
HISPANIARVM
Belgicæ Principi.

HVnc Sponsi Sponsaeqve Paradisvm, quantus quantus est, tuo quidem nomini Serenissima Princeps, carissimique coniugis tui, coniunctim & in solidum, L. M. dicatum volui. Verùm, quia quorumdam fortassis arbitrio, pars ista separatim ab altera compingetur distraheturque; visum fuit (ne hæc separata procedens, suo patrocinio destituta credatur) hîc quoque testatum facere, quòd, vt prior illa, Messis myrrhae et aromatvm,

Sereniſſimo coniugi tuo eſt peculiaris; ſic iſta poſterior tibi cedat, MARIANVM PANCARPIVM. In quo, ſi tua SER[TAS] ſurculo ſeu floſculo quolibet defringendo, vindicias capiet; primùm, exiguis hiſce areolis mirum quantum adſpirarit honoris & gratiæ; tum, ne quid liuidus hîc carpat vnguis, ad ipſam PANCARPII frontem, pro votis inuictam nominis ſui tutelam ſuſpenderit.

Joannes Dauid.

Ad eamdem Epigramma.

ROſcidulos dum libat apis populeïa flores,
Dulcia de lacrymis ſugere mella poteſt.
In MARIÆ PANCARPINEIS *ſi ſaltibus errans,*
Virgineos flores, & melimela leges;
Quas non delicias, quos non ſpirabis odores?
Immò, eris ætherei nectaris ipſa fauus.

PRÆ-

PRÆFATIO.

LIBELLVS hic, vti geminus eſt illi quem PARADISVM SPONSI ET SPONSÆ inſcripſi; ita eum reſpicit, re & tractatione coniunctus. Ac Apoſtolus quidem Paulus hac vna ſententia ad vtriuſque ſcopum collineaſſe, & attigiſſe mihi viſus eſt: Ideò pro omnibus Chriſtus mortuus eſt; vt, qui viuunt, iam non ſibi viuant; ſed ei, qui pro ipſis mortuus eſt. Vt enim in Paſſionis Dominicæ INSTRVMENTIS explicandis id nobis propoſitum fuit, vt Chriſto per veram affectuum mortificationem commoreremur; ita modò hoc agimus, vt rediuiui iam non nobis ſed ipſi viuamus, qui pro nobis mortuus eſt. In eam rem celebriores Beatæ Mariæ Virginis titulos expendemus, vt ipſam (quà fas eſt) cùm in matris officio, tum vitæ exemplo imitemur, donec formetur in nobis Chriſtus. Vtrumque hoc munus in titulis ipſius ita adumbratum videbimus, vt quidam eorum id potiſſimùm officij nobis luculenter exhibeant, quo ſpiritales Chriſti matres in nobiſmetipſis eſſe debemus; alij verò abſolutiſſimum VITÆ CHRISTI exemplar, in eius Matre nobis proponant. De quibus, quia in ſequente PRÆAMBVLO fuſiùs, hîc plura non diſſeram. Hæc modò de ſumma huius Libelli (qui nouæ vitæ in Chriſto degendæ normam proponit) quo clarior

2.Co.5.

 fiat,

fiat, adiiciam: præterquam quòd Deiparæ Virginis exemplo hîc Christum in nobis sumus parituri, & in adultam vsque ętatem educaturi; Christi quoque veros imitatores nos fore, si Matris eius boni æmulatores fuerimus. In qua, cui dubium esse possit, quin perfectissimum suæ voluptatis suarumque virtutum & actionum exemplar expresserit? vt de ea meritò illud
Exo.25 vsurpare liceat: Inspice, & fac secundùm exemplar, quod tibi in monte monstratum est. Et verò, si beatus Apostolus de se confidenter dixit, coram Domino, in cuius conspectu sem-
1. Cor. 11. per stabat; Imitatores mei estote, sicut & ego Christi, potiori sanè ratione in B. Virginem Deique Matrem hoc cadere oportet; Imitatores Mariæ estote, & imitatores eritis Christi.
Phil.3. Ita igitur ambulemus, sicut habemus formam eius; & ne latum vnguem à Christi vestigijs ad sequelam præfixis deflectemus.

PRÆ-

PRÆAMBVLVM,

Tripartitam præſenti Libello præferens facem.

Fax prima Præambuli.

VEMADMODVM *opus vniuſcuiuſque, qualecumque illud ſit tandem, fœtus illius optimè nuncupari ſolet: ita labor ille atque conatus, quo opus illud producitur, partus ſeu parturitio appellatur; atque eius auctor, patrator & parens meritò dici conſueuit. Hinc, non tantùm boni bonis maliq́ malis arboribus, bonos malóſve fructus proferentibus, comparantur;* Matth. 7. *verumetiam, cum ipſis parentibus parientibuſq́ mulieribus conferuntur.*

Ad malos ſiquidem dolendúmque ipſorum partum pertinet, quod dicit Apoſtolus; Concupiſcentia, cùm conceperit, parit peccatum: peccatum verò, cùm conſummatum fuerit, generat mortem. Iac. 1. *Ad bonos autem, laborémque quem virtutibus producendis, vt fœtui enitendo, impendunt, illud ſpectat, quod ipſe Dominus hac pariendi metaphora dignatus eſt illuſtrare; nóſque omnes in ſuis Apoſtolis, ad bonæ vitæ veluti partus labores & dolores alacriter obeundos, animare; dum ſic eos alloquitur: Contriſtabimini: ſed triſtitia veſtra vertetur in gaudium. In mundo preſſuram habebitis; ſed confidite. Mulier, cùm parit, triſtitiam* Ioã. 16.

habet, quia venit hora eius: cùm autem pepererit puerum, iam non meminit pressuræ, propter gaudium, quia natus est homo in mundum.

Quandocumque igitur quispiam, siue ex auditu verbi diuini, siue sacra piáque lectione, alióve modo gratiâ Dei inspirante, bonæ vitæ vel virtutis alicuius patrandæ propositum facit; meritò illum, & quidem de Spiritu sancto, concepisse fatebimur. Dúmque secum de optima in actum deducendi ratione recogitat, iámque variis illum in diuersa rapientibus desideriis, piisq; votis incessitur, conatúmque omnem ad id opere præstandum quod conceperat, adhibet; rectè eumdem & gestare vterum, & more prægnantium variis vrgeri appetitibus, & parturientis dolores ac labores sustinere, profitemur.

Deinde, sicuti quædam mulieres concipiunt quidem, sed non pariunt; vel quia abortum faciunt, vel quia modo alio, quod conceptum erat, euanescit; ita mira quidam, instar montis parturientis, quandoque animo voluunt, veréque parturire dicas; sed nihil vmquam, vel parum admodum, in opus deducunt. Sunt hi in primis, auditores verbi & non factores; quique illud pro-
Isa.26. *pheticum dicere possunt: Concepimus, & quasi parturiuimus; & peperimus spiritum: salutes non fecimus in terra. Quia scilicet inanem in ventum & fumum vniuersi boni conceptus abierunt, & euanuerunt.*

Vt verò faciles quædam sunt, ad pariendum, quædam è contrà difficiles: ita valdè agiles promtiq; sunt aliqui, ad vitam probam capessendam; quidam verò tardi admodum, & non nisi cum

magno

magno labore enitentes. Prioribus illis hoc aptari potest quod dicit Isaias, Sionis siue Ecclesiæ fœcunditatem promtámque verbi Dei proseminationem hoc modo loquendi præfigurans; Antequam parturiret, peperit; antequam veniret partus eius, peperit masculum. Quis audiuit vmquam tale? & quis vidit huic simile? Illis verò, qui, siue ad corporalem siue ad spiritalem partum difficiliores sunt, illud non malè quadret, quod de matre Iabes legitur: Mater eius vocauit nomen illius Iabes; dicens: Quia peperi eum in dolore.

Isa. 66.

1. Par. 5.

Sterilibus autem, &, qui quidquid audiunt, vident, legunt; quidquid Deus, quò ad meliorem frugem adducantur, excogitat; æquè semper aridi, infœcundi, & à fœtu vitæ probioris manent immunes; hoc non immeritò occinatur, quod apud citatum iam suprà Prophetam audire est: Erubesce Sidon, ait mare, fortitudo maris, dicens: Non parturiui, & non peperi; & non enutriui iuuenes, nec ad incrementum perduxi virgines.

Isa. 23.

Interim, in malis concipiendis pariendisq́; sunt fœcundissimi: vt illud Ecclesiastici in ipsis locum habeat: A facie verbi parturit fatuus, tamquam gemitus partus infantis. Vt qui nimirum audito verbo minùs suaui, minúsve decenti, continere se nequeunt, quin erumpant in malum. Quibus è conuerso consilium ibidem dat huiusmodi Sapiens: Audisti verbum? &c. commoriatur in te: fidens, quoniam non te dirumpet. At primario nostro scopo viciniores accedamus.

Eccli. 19.

NVnc animaduertendum, nos non simpliciter tantùm, iuxta demonstratum variis Scripturis modum, vitæ in melius productæ matres meritò appellari, verumetiam matres Christi, ac quasi spirituales, vt sic dicam, Marias. Quia, dum nos ipsos ad Christi imitationem, iuxta nominis etymon, effingimus, siue simile erga alios studium adhibemus; Christum parturimus, parimus, educamus. Nam, quemadmodum in Baptismate Christum induimus, & per adoptionem filij Dei Christíque fratres facti sumus; ita per vitæ quoque & conuersationis verè Christianæ sanctitatem, idem nouo modo perficimus.

Huc spectat D. Pauli dictum, factúmque: qui secundarium hunc post Fontis regenerationem par-
Gal. 4. *tum in se explicabat; Filioli mei, quos iterùm parturio, donec formetur Christus in vobis. Iam per Baptismum illos semel, per Ecclesiæ matris vterum, Christo pepererat, magno eos studio ad Christum*
1. Cor. 4. *conuertens efficiensq́ue Christianos; vt & de Corinthiis dicit: In Christo Iesu per Euangelium ego vos genui, sed, quia per prauum quorumdam conatum à recto abducti fuerant, iterùm instar parturientis satagebat, illos per meliorem vitam maioremq́ue in fide stabilitatem, ad debitam veri Christiani normam adducere, & denuò quasi ipsorum fieri mater.*

Dumq́ue pium hoc studium erga se ipsum quispiam impendit, vt per adoptionem in Baptismo factus Dei filius & Christi frater, per condignam quoque fiat conuersationem; & ipse tum quasi alter Christus est, & suiipsius quasi Mater, altera Maria.

Adeôque iam de tali vox illa Dei Patris prolata poßit æstimari : Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui. Aequè, inquam, supra Christianum hominem Christum moribus & vitâ referentem, atque priùs supra eumdem in sacro Fonte Christum induentem . Dicit namque Apostolus, non solùm quòd in Baptismo vita nostra prior abscondita sit cum Christo in Deo, & quòd quicumque in Christo baptizati sumus, Christum induimus, atque ita iam per aquam & spiritum renati Christum repræsentemus; verumetiam hortatur ad vitæ sanctitatem. Vt vita , inquit , Iesu manifestetur in corporibus nostris; adeòque addit; in carne nostra mortali. Ac si dicat, quemadmodum per adoptionem in Baptismate filij Dei sumus effecti ; ita & simus in exteriori conuersatione vitæq; sanctitate.

Matth. 3. — Col. 3. — 2. Cor. 4.

Quòd autem , dum istud adnitimur , Christum in nobis è nobis efformamus , matresq; Christi spiritalesq; quodammodò Mariæ efficiamur, ex claris ipsiusmet verbis manifestum est , quibus sic ait: Quicumque fecerit voluntatem Patris mei, qui in cælis est; ipse meus frater, & soror, & mater est. Vtq; alius Euangelista habet : Mater mea & fratres mei hi sunt, qui verbum Dei audiunt, & faciunt. Sícque ostendens discipulos suos, dicebat; Ecce mater mea, & fratres mei . Dum siquidem Christianè viuunt, quasi alij Christi sunt, fratresq; eius: dúmque se ipsi tales pio nixu efficiunt , sui ipsorum (vt dixi) quodammodò matres fiunt : vt vnus idemq; bonus Christianus ; voluntatem Patris faciens, & ad Christi imitationem se conformans , & frater & mater Christi poßit appellari.

Matth. 12. — Luc. 8.

Cùm verò studium hoc nobis semper cordi debeat

beat esse; quamdiu in hoc mortali corpore degimus; semperq́ de nouo Christi in nobis partu, per sancti propositi conceptusq́ boni effectum, sit cogitandum; meritò etiam (quæ prægnantium cura esse consueuit) nos prouida sollicitudo prudentes vigilantésque efficiat. Quemadmodum igitur illæ, partum vicinum præstolantes, de omnibus sibi prospiciunt, cunctásque res præparant, quæ ad puerperium, & quæ posteà ad felicem prolis educationem sunt necessariæ; ita nobis quoque faciendum.

Hæc sollicitudo, rerúmque ad vitæ sanctæ partum necessariarum procuratio, in Manue Samsonis patre sollicito, nobis pulchrè admodum adumbratur. A Postquam enim ille ex sua vxore cognouerat, B diuinitus sibi nuntiatum, nasciturum ex ipsis filium, sic Dominum magno animi æstuantis affectu deprecatus est: Obsecro Domine, vt vir Dei, quem misisti, veniat iterùm, (Angelus scilicet qui vxori apparuerat) & doceat nos, quid debeamus facere de puero, qui nasciturus est. Quid nempe circa ipsum, à primo eius ortu, & deinceps in educatione, nobis sit ex mente Domini obseruandum: & quomodo ipsemet puer se gerere debeat, in quo ipsum à teneris assuefaciamus. Idq́ est quod dicit C Manue Angelo sibi quoq; iam apparenti: Quando sermo tuus fuerit impletus, quid vis vt faciat puer, aut à quo se obseruare debebit? Angelus ei respondit quidem, D sed illum ad ea quæ priùs vxori eius dixerat, remisit: Ab omnibus, inquit, quæ locutus E sum vxori tuæ, abstineat se. Ita nos meritò ad Deiparam virginem Mariam, veri nostri Samsonis matrem, velut ab Angelo quodam diuinitus missos existimare possumus: vt quæ exactissimè, ab eodem priùs

Iudic. 13.

priùs edocta, non solùm intellexerit omnia, quæ ad beatum optatæ prolis partum & educationem pertinent; verumetiam, tam in corporali filij sui Iesu Christi partu, quàm in eiusdem spiritali progenitura perfectissimum nobis in se exemplar præstiterit. Tam enim ipsa spiritalis fuit Christi mater; (quales & Apostolos omnésque verbi factores Christus appellauit, qualésque nos esse voluit) vt nulla ratione futura fuerit mater corpore, nisi priùs fuisset & mente, & vitæ sanctimonia, cum Dei voluntate congruente.

Fax Præambuli tertia.

CVm eam igitur modò teneamus, quæ & vera naturalisq; Christi Mater fuit, & spiritalis Genitricis (quales esse desideramus) absolutissimum in se nobis præbet prototypon; ad ipsam, vt ad Samsonis matrem recurramus, audituri quomodo nos in spiritali hac partione geramus; & quid facere debeamus de puero qui nasciturus est: quomodo nos intus & exteriùs componamus, donec in nobis formetur Christus. Ab hac siquidem & fæcundum à Spiritu sancto conceptum, tranquillam vteri gestationem, felicem partum, atque optatissimam spiritalis Iesu veriq; Christiani educationem ac perfectionem addiscemus. Síque eam in his omnibus eiúsque fructum imitati fuerimus; nihil erit quod in nobis possit ad hominis Christiani formam desiderari; poterítque de nobis dici, quod à Christo de suis suprà dictum audiuimus; Ecce mater mea, & fratres mei.

Iudic. 13.

Matth. 12.

Vt

Vt autem ſuauis ac percommoda ad tantam felicitatem dignitatémque ineatur ratio; titulos à S.Scriptura per Eccleſiam Diuæ Virgini Mariæ piè attributos, per modum piarum meditationum ſeu potiùs ſoliloquiorum tractandos ſuſcepi: quibus & Dei in primis gloria, & glorioſiſſimæ Virginis ac Matris Mariæ dignitas, & quidquid demum noſtri muneris eſt, vt ſpiritales Chriſti matres efficiamur, pro noſtra tenuitate elucidabitur.

Tituli porrò iſti (ceu præclara quædam Dei Matris elogia) ex innumeris aliis, vt propoſito noſtro ſeruientes, electi, quinquaginta ſunt numero: quos ita per ſeptem Septenarios partitus ſum, vt ſeptimus ſeptem quidem contineat titulos, ſed in ſacri Septenarÿ conſummationem vnum adiecerim, qui efficiat Octonarium. Ille ſiquidem propriè beatorum eſt numerus; qui ſui maieſtate omnia in ſe complectitur ac perficit; conſummátque optatam tantopere cæleſtis Iubilei Quinquageſimam. Sic namque & D. Auguſtinus myſticatur: Septenario, inquit, numero ſepties multiplicato, quo fiunt quadraginta nouem, octauus additur; vt quinquaginta compleantur.

Aug. li. 1. de ſer. D. in monte.

In diſtributione verò titulorum iſtorum honorabilium hic ordo ſeruabitur; vt, iuxta humanæ vitæ decurſum, à primo conceptu ſpiritalis noſtri hominis (quem vt ſpiritales Mariæ parere peroptamus) eiúſque ortu exordiamur; & ita, per media ordinata, ad perfectionem, vltimúmque ipſius finem deducamus. Hæc autem omnia, per ſacratiſſimam Virginem, verámque Dei ac Redemtoris noſtri Matrem, non ſolùm inſtructi addiſcemus; verumetiam ſingulari eius ope adiuti conſequemur:

titulis

titulis hisce illustrißimis ac diuinis non modò facem præferentibus, sed & corda nostra sancto calore inflammantibus.

Tantæ igitur Matris ac Patronæ confisi suffragiis, ad Dei gloriam, sanctum hoc puerperium aggrediamur, quod piè præsumimus: vt ad beatissimæ Genitricis huius normam nos conformantes, tam diuinæ sobolis per sanctam vitam matres efficiamur; quo partu, & diuinæ de nobis expectationi respondeamus, ipsámque Dei matrem magis magísque glorificemus (vt quæ tot tantísque præsidijs nobis quasi futura sit obstetrix) & certam ipsi nobis salutem pariamus, Christi facti imitatores.

Quantum siquidem talibus tantísque suppetijs patrociniísque miseriæ nostræ necessitas indiget; tantum & amplius meretur dignissima Patronæ nostræ beatitudo. Quod ita futurum, de se ipsa (tametsi humillima) prophetauit; dum magnificæ Dei exaltationis quasi fluctibus absorpta, suam quoque laudem (vt ad maiorem Dei gloriam pertinentem) intexuit, dicens; Ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Nósque ad id inuitans, Transite, inquit, ad me omnes qui concupiscitis me; & à generationibus meis implemini. Luc. 1. Eccli. 24.

TITV-

TITVLORVM quinquaginta partitio, prout in præſenti Tractatu ſunt digeſti.

NATALITII VII.

1. Sancta Maria. Luc. 1
2. S. Dei genitrix. Luc. 2
3. S. Virgo virginum. Iſa 7
4. Mater viuentium. Gen. 3
5. Mater pulchræ dilectionis. Eccli. 24
6. Mater ſanctæ Spei. Eccli. 24
7. Mater honorificata. Eccli. 15

NVTRITII VII.

8. Lignum vitæ. Gen. 2
9. Vena vitæ. Prou. 10
10. Nauis inſtitoris de longè portans panem. Prou. 31
11. Fauus diſtillans. Cant. 4
12. Fons ſignatus. Cant. 4
13. Puteus aquarum viuentium. Cant. 4
14. Torrens mellis & butyri. Iob 20

ORNANTES VII.

15. Domus Sapientiæ. Prou. 9
16 Speculum ſine macula. Sap. 7
17. Thronus Salomonis. 3. Reg. 10
18 Mulier amicta ſole. Apoc. 12
19 Pulchra vt Luna. Cant. 6
20. Electa vt Sol. Cant 6
21. Honorificentia populi noſtri. Iudith 15

TVTELARES VII.

22. Virga Moyſis. Exod. 4
23 Ciuitas refugij. Num 35
24 Vrbs fortitudinis. Iſa. 26
25 Clypeus omnibus in te ſperantibus. Prou. 30
26 Turris eburnea. Cant. 7
27. Turris Dauidica. Cant. 4
28. Caſtrorum acies ordinata. Cant. 6

ALLICIENTES VII.

29 Paradiſus voluptatis. Gen. 2
30. Deſiderium collium æternorum. Gen 49
31. Lilium inter ſpinas. Cant. 2
32. Rubus ardens incombuſtus. Exod. 3
33. Hortus concluſus. Cant. 4
34. Tabernaculum Dei cum hominibus. Apoc. 21
35. Thalamus ſponſi. Pſal. 18.

CORROBORANTES VII.

36. Tabernaculum fœderis. Exod. 25
37 Altare thymiamatis. Exod. 30
38. Virga Ieſſe. Iſa. 11
39. Vellus Gedeonis. Iudic. 6
40 Stella matutina. Eccli. 50
41. Aurora conſurgens. Cant. 6
42. Lapis adiutorij. 1. Reg. 2

RAPIENTES VIII.

43. Sanctuarium Dei. Exod. 25
44. Arca teſtamenti. Exod. 25
45. Propitiatorium Altiſſimi. Exod. 25
46. Scala Iacob. Geneſ. 28
47. Porta cæli. Gen. 28
48. Gloria Ieruſalem. Iudith 16
49. Solium gloriæ Dei. Ier. 14
50. Regina cæli. Pſal. 44

PANCAR-

PANCARPIVM MARIANVM,

Septemplici Titulorum ſerie diſtinctum:

Auctore P. IOANNE DAVID, Societatis IESV Sacerdote.

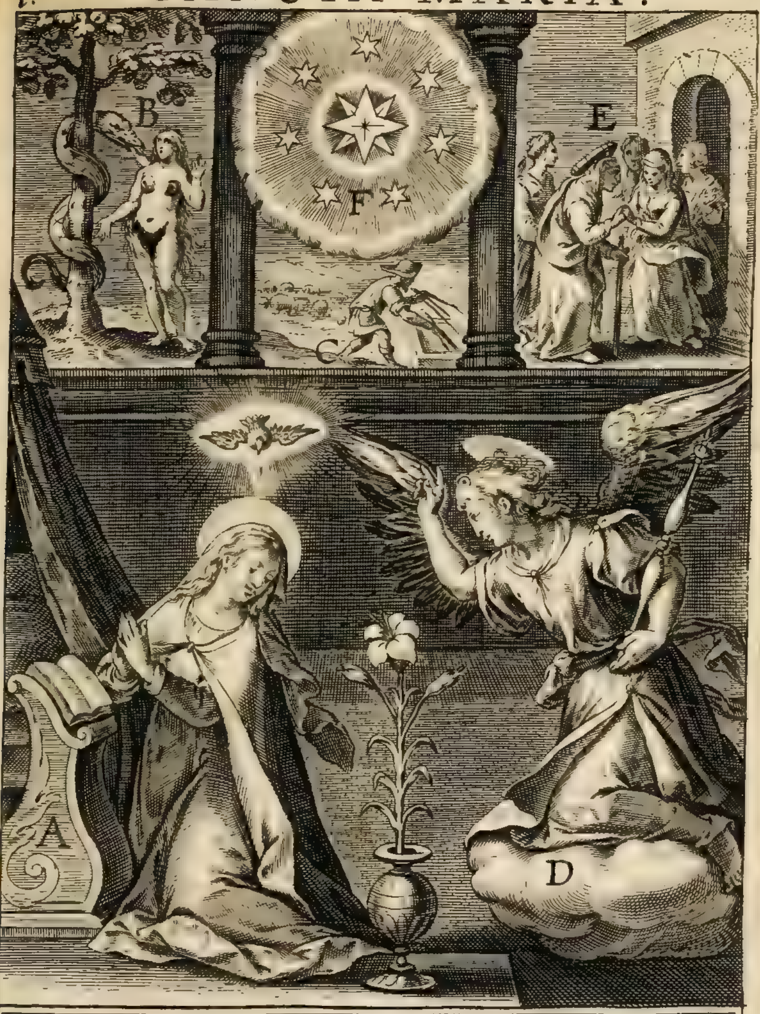
IN VII. TITVLOS NATALITIOS ARGVMENTVM.

SEPTEM *iſtos primos Deiparæ Virginis titulos appellare* NATALITIOS *lubuit, quòd ad ortum munuſq́ maternum, certa conſideratione referrentur. Sancta Maria haud dubiè mater eſt noſtra ſpiritualis, per quam, vitam in Eua prima omnium matre deperditam recuperamus. Id tituli ſeptem proximè ſequentes illuſtrant, noſq́ mirificè ad gratiarum actionem incendunt, pro tam clari generis obtento ſplendore: docentq́ nos inſuper, quo pacto in nobis Matris Christi ſpiritualis munia dignè adornemus. Quia, vt dicit Auguſtinus, Nobilitas fuit Chriſti naſcentis, in Virginitate parientis: nobilitas verò parientis, in Diuinitate naſcentis. Ita & nos noſtri intuitu dicere poſſumus, & gratantes profiteri: Noſtri ortus diuini nobilitas, in Chriſti diuinitate, cuius* Au. ſuper Ioã.

filij & fratres efficimur; & in Virginis Mariæ dignitate, cuius in hoc mystico partu vices obimus; vt spirituales ea ratione Christi matres efficiamur, poßimusq́; verè spiritualis Mariæ titulo insigniri.

Ambr. li. 3. de Virg. *Rectè huic nostro proposito consentit Ambrosius, qui Christum inducit, Mariam Magdalenam compellantem, quando illum iuxta monumentum hortulanum existimabat; sicq́; habet: Tunc ait illi Dominus; Maria; respice ad me. Quando non credit, mulier est; quando conuerti incipit, Maria vocatur; hoc est, nomen eius accipit quæ parturit Christum. Est enim anima, quæ spiritualiter parit Christum. Ita mellifluus ille doctor Ecclesiæ.*

Exo. 25 *Agedum igitur, atque in exemplar, quod nobis in summæ perfectionis monte monstratum est, acies oculorum intendentes, qua decet puritate, modestia, & cordis effectu, sacrosanctam hanc Virginem matrémque verè singularem alloquamur. Atque suauißimo hoc cum ipsa colloquio, veluti puro molliq́; prælo, totum id conemur elicere, quod & in ipsa nobis est imitandum, & per eius preces ac merita impetrandum.*

Virgo, tuum pronâ quæ concipis aure parentem,
Imprægnet nati me precor aura tui.

Maria, ſuyuer maeght, tot deught ſtaet myn ver-langhen;
Helpt my, dat ick be-daeght, van Gode mach vnt fanghen.

Marie, le vray fruict de la vertu m'enflame:
Fais que du Sainct Eſprit enceincte ſoit mon ame.

I. SANCTA MARIA.

Virgo tuum pronâ quæ concipis aure parentem;
Imprægnet nati me precor aura tui.

A ANCTA MARIA, ſingulare ad te confugientium præſidium & ſolamen; ne deſpicias, obſecro, in meis neceſſitatibus ad te ſuppliciter clamantem. Audio, conqueritur de me Rex regum & Dominus dominorum, ſuper confuſione ſterilitatis meæ; immò ob id magnæ me quoque ingratitudinis inſimulat. Nunc ergo veni; accipiam oro conſilium & auxilium à te; & ſalua animam meam. Ingrediar ad regem, ponamque animam meam in manibus meis, & pro gratia deprecabor: me autem cum ipſo loquente, accede benigna & miſericors; aſſiſte humiliter ſupplicanti, & comple ſermones meos. *3. Reg. 1.*

DOMINE, omni potentatui dominans, ac benigniſſime ſupplicũ exauditor; audio te iamdudum de me ſeruulo tuo inutili lamentantem, quin & ſummo iure mecum expoſtulantem, ſuper ſterilitate & ingratitudine mea incomparabili. Dicis ſiquidem, & meritò: Retribuebant mihi mala pro bonis: Sterilitatem animæ meæ. Agnoſco, Domine Ieſu, infœcunditatem meam, neque dignus ſum qui terram occupem. Sed tu Domine adiuua me, potens es enim. Ante te omne deſiderium meum, & gemitus meus à te non eſt abſconditus. Vſquequò clamabo ad te, & non exaudies? Vt quid me feciſti virum dolorum & deſideriorum, & non mittis angelum tuum ad me, qui confortet cor meum, & intelligere faciat myſterium *Pſ. 34.*
B verbi tui? Non ceſſat intereà ſerpens ille veternoſus in aures meas inſibilare, & in animam meam viru-

 lentum

lentum illud ſterilitatis inſtillare conſilium,quo velut alteram Euam decipiat, & pro viuentium matre, peccatum eam concipere faciat, & fœtum parere, qui conſummatus generet mortem. Clama itaque, anima mea,in iſta tua neceſſitate, qua vim pateris: clama, inquam, & dic Domino tuo, dilecto tuo, ſponſo tuo;
Gen. 30 dic: Domine, vim patior, reſponde pro me, Da mihi liberos; alioquin moriar. Neque eſt, quòd iraſcaris, Domine; quia Deus meus es tu, cuius ope etiam ſterilis peperit plurimos. At indignus ſum, qui auditui
Iſa. 8. meo des gaudium. Scio quid faciam. Acceſſit Propheta tuus ad Prophetiſſam, reginam Prophetarum; & concepit & peperit filium: & non alium niſi te; quoniam ita placitum fuit ante te, & non niſi propter me: accedam igitur ego quoque ad eam, ſi forſan eius interuentu concipiam.

SANCTA MARIA, Virgo caſtiſſima, Prophetiſſa mirabilis, & Dei mater, ad te ſupplex conuerto, tuam hîc opem imploro, vt tandem auferatur opprobrium ſterilitatis animæ meæ. Sonet vox tua in auri-
Luc. 1. bus meis; quæ cùm ſalutabas Eliſabeth exultare fecit infantem in vtero. Quis ſcit, ſi fortè & animæ meæ tunc vox iſta cælitùs inſonet: Beata quæ credidiſti; quoniam perficientur ea,quæ dicta ſunt tibi à Domino? Scio;quamplurima mihi quidem à Domino dicta confiteor, ſed an debitam dictis fidem adhibuerim, ignoro. Adiuua, pia Virgo, meam incredulitatem; vt, verbo diuino in aures cordis aliquando fructuoſiùs influente, de Spiritu ſancto concipiam. Audio, Domina; loqueris etenim pro me ad Dominũ meum
1. *Re.* 2 Regem, filium tuum. Obſecro, mi Domine; Ego ſum illa mulier, quæ ſteti coram te, & pro puero iſto oraui. Da mihi, fili mi, petitionem meam, quia poſtulaui pro eo; & erit commodatus tibi, cunctis diebus vitæ ſuæ. Ero, te donante, Domine: ſi inuenero gratiam in oculis tuis.

Faceſſat

Facessat interim omnis maligni spiritus insufflatio, totus mundus cum creatis omnibus obmutescat, sileatque vniuersa tumultuantium affectuum turba; vt audiam quid loquatur in me Dominus Deus: Loquere Domine, quia audit seruus tuus. Festina, conuertere in temetipsam, anima mea: citò introrsum te recipe; videor siquidem audire dilectum ex millibus, ostium cordis nostri pulsantem. Festina, aperi illi, intromitte in secretum cubilis tui; si fortè in hac die bona benè faciat tibi, & ostendat tibi rem. *Ps. 84.*

C Curre interim tu Iacob Patriarcha sanctissime, dispone canales euangelicos, tuis illis olim præsignatos; virgasque impone populeas, mira virtutum varietate distinctas; in diuino Saluatoris conceptu, eiusque illibata Matre præ ceteris obseruandas. Ego tantisper omnibus exteriorum sensuum meorum portis occlusis, tota contemplationis efficaciâ introrsum reductâ, mentis aciem in canales aquarum, tot cælestium donorum mysterijs variegatos, conuertam; vt (sicut olim oues tuæ) in eorum contemplatione concipiam. *Gen. 30*

D Benè habet; te contemplor, Virgo diuina, salutatam ab angelo, prudentem, attentam, circumspectam, Deo plenam; ipsumque considero salutantem, superefluentem gratiam gratiâ plenæ promittentem; dicta, promissa, factaque perpendo penitiùs; & cordis mei intima repleri percipio nescio quâ cælesti dulcedine. *Luc. 1.*

O rem diuini fauoris plenissimam! Vnde hoc mihi, vt & Dominus meus veniat ad me? Ecce; Accessi ad prophetissam, & concepi. O mater fœcunda, mater pulchræ dilectionis & sanctæ spei! Vnde hoc mihi, vt me indignum vermiculum tanto dignetur beneficio, qui tibi obumbrans concipere te fecit de Spiritu sancto? Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me sunt nomini sancto eius: quia repleuit in *Eccli. 24.* *Ps. 102*

bonis desiderium tuum: renouabitur vt aquilæ iuuentus tua.

Gratias tibi ago, benignissime Domine, quod in corde meo tam salutari me non es dedignatus alloquio per quod anima mea tibi viuet, & semen meum seruiet tibi. Verè verba vitæ æternæ habes;& spiritus tuus est, qui viuificat. Sic sic annuntiabitur Domino generatio ventura. Iam enim non modò bonum benè velle concessisti, sed & spem certam perficiendi largitus es. Congratulamini mihi,omnes qui diligitis me. Magnifica, ô anima mea, Dominum, & exultet spiritus meus in Deo salutari meo. Os cordis mei aperui, & attraxi spiritum, & concepi. Fecit mihi magna, qui potens est; esurientem impleuit bonis.

Abesto lamentum sterilis illius, olim à Deo fœcundatæ; quæ, quòd colliderentur in vtero eius par-
Gen.25 uuli, gemebunda clamabat: Si sic mihi futurum erat; quid necesse fuit concipere? Non ita ego, Domine; sed aliam planè è conuerso tibi canto cantionem:
Rom.7. dico equidem; Quia sentiebam in membris meis aliam legem, repugnantem legi mentis meæ; ideò per omnem modum mihi necesse fuit concipere. Vt per hoc quod de te nascetur in me sanctum, superetur
Luc.11 quodcumque à malo est; fortiorque superueniens fortem eijciat subiugétve, licet armatum; ac maior præsumente superbia, seruiat humilitatis prerogatiuâ minori: sicque omnes affectuum, sensuum, motuumque meorum tribus seruiant tibi.

Abi tu quoque procul, Agar; neque mihi tam exe-
Gen.16 crando tuo exemplo ponas offendiculum; quæ concepisse te videns, despexisti Dominam tuam. Ego tibi, beatissima Virgo, Domina mea, patrona singularis, quò mihi plus gratiæ à filio tuo Domino meo impetraris, eò fidelius tibi semper obsequium spondeo, maioremque ex animo gratiarum actionem.

Con-

Congratulamini, iterùm dico, congratulamini mihi, vicini omnes & amici; quoniam hodie ſalus huic domui facta eſt. Adiuro vos, omnes Dei creaturæ, vt eius munificentiam vno mecum ore laudetis: & pro eo quod dixit olim quidam in ſpiritu lo- *Iob 3.* quens: Pereat nox, in qua dictum eſt; Conceptus eſt homo: dicamus omnes; Felix in æuum viuat hic dies, in quo dici potuit; Conceptus eſt Spiritus; conceptum de Spiritu ſancto vitæ melioris propoſitum.

Equidem exultans, vocemque exaltans de turba ſtrepentium contrà cogitationum, clamo, dicens: Ecce, nunc cœpi: hæc mutatio dexteræ Excelſi: quâ *Pſ. 76.* me duxit in cellam vinariam feruentiſſimæ ſuæ dilectionis; & ibi ordinauit in me charitatem. Reſtat nunc vt tuo, Virgo ſancta, patrocinio conceptum fœtum geſtem prouidè, atque ad felicem inde partum diſponam: & tum me nemo deſpiciat. Id autem ſancti tui nominis contemplatione futurum confido.

SANCTA MARIA! O cæleſte præconium! ô ſancti nominis & elogij maieſtatem! Magna profectò Sanctitatis æſtimatio: ſed procul & de vltimis *Pro. 31* finibus pretium eius. SANCTA! Heu quàm vaſtum chaos magnumque interuallum inter hanc ſanctitatem & nos, ô anima mea? Verumtamen eam vel à longè ſalutemus, atque aliquam ſaltem cum eâ gratiam inire ſtudeamus: non enim fruſtrà ſcriptum lego; Cum ſancto ſanctus eris. *Pſ. 17.*

Tu quidem ſolus, omnipotens Domine, natura tua ſanctus es, & ſanctificans quidquid præter te ſanctitatis nomine decoratur: at beatiſſima hæc Domina noſtra, vnigeniti tui Filij genitrix MARIA, ſingulari diuinæ tuæ gratiæ dono, ſancta & ſanctificata præ omnibus creaturis agnoſcitur, & eſt multis modis.

Sanctificata es, ô Virgo singularis, (quod non tibi sed mihi gratulando commemoro) in primis in æterna illa Dei prædestinatione : deinde in sacratissima tua conceptione ; ita vt anima tua, cùm primùm corpori infunderetur, omni labis contagione libera fuerit, & ab originali peccato specialiter præseruata. Sanctitatis iterùm eximiæ fulgore dotata es, in admiranda diuini Verbi incarnatione ; quando Filium Dei priùs mente conceptum, corpore quoque virgineo concepisti. Et postremò quando è terris in cælum sublata, redundantem sanctitatis & glorificationis tuæ cumulum, præmiumque immensum adepta es.

Quid porrò tu interim, ô anima mea ? Num verè etiam agnoscis, quid quantumque sanctitatis à Conditore tuo, omnium gratiarum largitore, atque vniuersæ sanctitatis fonte acceperis ; quídve tibi adhuc desit ad cumulum? fortè in ignorantiæ tenebris, & ita in profundo ingratitudinis, atque proinde in cœno vitiorum volutaris. Dumque audire deberes ; *Apoc. 22.* Qui sanctus est, sanctificetur adhuc : fortè penitiùs in aures tuas insonet ; Qui sordidus est, sordescat adhuc.

Surge igitur, surge, excutere de puluere, gratantique animo, quibus sanctitatis titulis à sponso tuo ornata vmquam fueris, tecum expende ; quídve adhuc in te desideretur obserua : vt habenti detur ; & ne non vtenti (vt non habenti) id quod habet à te auferatur.

Sanctificata es in primis, dum ex æterni reatus statu, & ex peccati seruitute ac inquinamentis, sanguine Christi quasi agni immaculati abluta, fuisti liberata: sicut & Ecclesia, velut grex tonsarum ascendentium *Can. 4.* de lauacto, sanctificata censetur. Sanctificata es in- *Rom. 15* super (ô anima! ne nescias) quotiescumque aliud à *Eph. 5.* baptismo Sacramentum dignè suscepisti ; vel speciali

ciali aliqua à Deo tuo gratia & benedictione fuisti collustrata.

Eia igitur, quin & vitæ sanctæ titulo meritò condecoraris? quid torpes? quid abiectæ conuersationis pauimento adhæres, anima mea? Audin' clamantem Apostolum, tubâ cælo datâ tonantem? Hæc est voluntas Dei; sanctificatio vestra. Præconis voce non moueris? Domini ipsius commonitionem vide ne negligas: Sancti estote, quoniam ego sanctus sum. Simus, anima mea, sancti; Deo per omnia placentes; congregantes cor nostrum in sanctitate eius. Ad hoc enim vocauit nos, in partem sortis Sanctorum, in lumine.

1. Thess. 4. *Leu. 11* *Colo. 1.*

Heu inexplicabilem peccati fœditatem! Non immeritò tot immunditijs immundisque rebus in veteri Testamento fuisti præfigurata; vt neque citra causam tot ablutionibus, baptismatibus, & purificationibus præsignata fuerit tui repurgatio, & sanctificatio per te contaminatorum. Tot igitur veræ sanctificationis mediis, in noua Lege nobis à Christo concessis incessanter vtamur. Vade anima mea ad natatoriam Siloë, quod est interpretatum, missus; & lauare ibi, vt munda inueniaris: neque ita ampliùs, postquam sanctificata fueris, & pedes & caput coinquinemus.

Ioan. 9.

SANCTA MARIA! Vt sanctitatis tuæ me multùm incendit ad vitæ sanctioris amorem existimatio; ita me nominis tui dignitas spero, ad debitam mei muneris functionem inflammabit. Vtinam verè aliquando sim spiritualis Maria, & aliquid tam sancti tui nominis mihi iustè conueniat!

MARIA! hoc tibi nomen proprium, Virgo à Deo electa, primum quidem in terris à parentibus inditum fuit, sed à Deo per cælestem nuntium Gabrielem confirmatum; qui te hoc nomine compellauit, sicut ipsi à Domino (cuius legatione fungebatur)

Exo. 15 fuerat imperatum. Vtque ſoror Moyſis & Aaron Maria, hac te nomenclaturâ præceſſit; ita & Virginitatis encomio, & ductricis Iſraëlitici populi per mare rubrum præcellentiâ, non obſcura tui figura fuiſſe dignoſcitur.

O Virginem innumeris ornamentorum monilibus decoratam, vel ipſo ex nomine elucentibus! Si
Exo. 15 te, MARIA, amarum mare nuncupemus; nihil niſi laudabile depromemus. Quis enim neſciat (qui quantum filij tui dilectiſſimi occaſione pertuleris, vtcumque norit) quàm rectè cum illa Noëmi dicere E
Ruth 1 potueris? Ne vocetis me Noëmi; id eſt, pulchram; ſed vocate me Mara, id eſt, amaram: quia amaritudine valdè repleuit me omnipotens. Neque mirum: nam dolores, quos caſtiſſima Virgo, in partu euaſiſti; illos in Filij tui paſſione & morte abundè ſuſtinuiſti: quibus nos omnes in Vnigenito tuo parturiebas.

Sin verò te ſtellam maris, MARIA, vocitemus; F
rectè dixerimus; es etenim, maris ſcilicet huius magni & ſpatioſi, mundi inquam: quo titulo ſpecialiter in ſequentibus venies à nobis decoranda. Te quoque optimè Mariam, hoc eſt illuminatam, illuminatricem, doctricem, ac magiſtram compellamus. Quin & te Syro ſermone, Maria, Dominam iure profitemur: quia totius mundi Dominum peperiſti. Peperit gratia Dominam, Anna Mariam: Maria verò Domina, Dominum dominorum.

Vtinam nunc, SANCTA MARIA, Dei mater alma, ac Virgo ſingularis, tuarum precum meritorumque præſidio, aliquid benedicti tui nominis valeam obtinere: vt ſanctus mente & corpore, caſtum bonæ conuerſationis fœtum felix mater in lucem edere tuis auſpiciis promerear.

Oratio.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, qui sanctißimam virginem Mariam in Filij tui Matrem eligere dignatus es, eiq́ue ad id diuina tua virtute obumbrasti, & abundantia gratiæ tuæ in omnibus adstitisti: da mihi indigno famulo tuo, quæ recta & sancta sunt, semper cogitare ac velle, atque eadem te donante perficere. Amen.

2. S. DEI GENITRIX.

Te mihi Diua parens obstetricante, bonorum
Simq; potens operum, propositiq; Parens.

Dă. 13 ANGVSTIÆ mihi sunt vndique. Dolorem sentio, sicut est dolor in vtero habentis. Heu! quamdiu ponam consilia in anima mea, dolorem in corde meo per diem? Bonus, pius, humilis, & Deo placens esse desidero, & non fio; quia non quod volo bonum,
Rom. 7. illud ago. Velle adiacet mihi (nam hoc Deus dedit)
Exo. 1. perficere autem necdum inuenio. Me miserum! Verè non sunt Hebrææ sicut Ægyptiæ mulieres: sed æquè verè, non sunt omnes omnium nationum mulieres, sicut Hebrææ. Istæ enim obstetricandi habent scientiam; quæ norunt, se hîc non habere permanentem ciuitatem, sed futuram inquirunt: eiusmodi, priusquam veniant ad eos obstetrices, pariunt. Ego verò, sicut quæ concepit, & cùm appropinquauerit ad partum, dolens clamat in doloribus
Isa. 37. suis: Venerunt filij vsque ad partum, & vires non habet parturiens.

Sic mecum agitur; ea est nunc animæ meæ volentis & non volentis conditio. Quid dicam? aut quid iustè respondebo, meam mihi socordiam impope-
Pro. 13 ranti; Vult & non vult piger? Infelix ego homo! Iam tempus pariendi aduenit; dico Domino; Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum: & ecce;
Gen. 25 Gemini in vtero meo reperti sunt. Dumque sto & clamo, pro iure spiritus mei, contra carnis proteruiam;
Gen. 21 & ingemino; Non erit heres filius ancillæ cum filio liberę, quam Christus liberauit; itaque eiice ancillam, neque semen videamus ex ea: dum hoc inquam contendo;

Te mihi Diua parens obſtetricante, bonorum
Simque potens operum, propoſitiq; parens.

O moeder Godts, v troost, ver-weerft my deur u baeren,
Datt met myn goedt propoost, als vrucht, al wel mach baeren.

Par ton enfantement, ie te pri VIERGE-MERE;
Fais-moy inceſſament de bons oeuures bon pere.

tendo; cor meum, ſicut parturientis, phantaſias patitur; & propemodum deſideria in diuerſum trahentia occidunt me. Pro.21

A Clamo itaque ad te, recurro ad te iterùm, alma Mater, Sancta Dei genitrix, ac Virgo intemerata; adesto mihi in tam periculoſo ac laborioſo meo partu, quo verum in me, ex me, Chriſto Chriſtianum parere deſidero, & non valeo. Tu eſto mihi obſtetrix; tu caſta faue Regina, tam pio meo conatui; & opitulatrices manus miſero protende, ô benigna!

Liceat mihi eapropter pro felici conceptus noſtri pijque partus auſpicio, ſacroſancta hac eminentiſſimæ tuæ dignitatis vti compellatione. Mirificum hoc tuum elogium pectori meo ſuperponam; & velut amuleto de cælo delapſo fretus, quæ mihi hoc titulo delibanda propinantur, ſpiritu deuotionis attracta, dulciter applicabo, ſpe votis potiundi permagnâ.

Sancta Dei genitrix! Verè, neſcio an mirabilius, an maius aliquid dici aut excogitari ſecundùm Deum poſſit, quàm Dei matrem appellari & eſſe. O quàm Sap. 4.
caſta generatio cum claritate! Caſta, quia genitrix Vir-
B go eſt: clara, quia filius, Deus. Audio, pia Virgo, magnum quemdam præ tui admiratione ſe non capientem, & exclamantem; Quid nobilius Dei matre? quid ſplendidius eâ quam ſplendor elegit? Quid caſtius eâ, quę corpus ſine corporis contagione generauit? Quid enim in ſingulis morer? Quæ digna fuit, ex qua Dei
C Filius naſceretur? Et iubar, quod carne veſtierat, ceu ſpeculum, inuiolata tranſmitteret? Audio & alium præclarè tuarum laudum encomia paucis perſtringentem. Sicut in comparatione Dei nemo bonus; ita etiam in comparatione Matris Domini nulla inuenitur perfecta; quamuis eximia virtutibus comprobetur. Meritò itaque Matris noſtræ Eccleſiæ voce te laudans dico; Sancta Dei genitrix, quibus te laudibus efferam neſcio: quia, quem cæli capere non poterant,

tuo

tuo gremio contulisti. Meritò in tua sublimitate stupescit vniuersus orbis: nam, tu parens parentis, fons fontis, origo principij: quia ille ex te prodiit per materiam carnis, qui caput est & initium omnium rerum, per essentiam Deitatis. D

I nunc, serpens antique, derosasque primææ fallaciæ machinas, huic arci nequidquam admoueas. Sicut olim à principio, vas fictile generis nostri per fragiliorem ansam arreptum fœdâ ruinâ protriuisti; ita illud idem plasmatoris industriâ ac bonitate restauratum, per eamdem ansam in Dei matre, virgine Maria, moliris euertere, sed frustrà. Odio nempe tam salutaris antidoti ringeris; atque eapropter sub omni saxo atque herba latitans, diabolicum hæreseon virus exsibilas; quo eam nec Dei matrem, nec virginem, nec vllo dignam honore proclames. Sed rumparis licet tu, iuratusque huius tituli hostis & impugnator Nestorius; nos, cum vniuersa per totum orbem Ecclesia, Mariam Theotocon agnoscimus, & constanter profitemur. Qui non sic credit, hæreticus est: Nestorianos mitte foras.

Sed, vide nunc, ô anima mea, quàm nobile tibi prototypon præsumsisti; quod intuita parturias, & enitaris, donec in te formetur Christus! Hanc igitur fixa contemplare. Magnum haud dubiè molimen meditaris; partui casto, materni muneris vnire fœcunditatem: attamen viriliter age, virago: confortetur cor E
tuum: omnia poteris in eo qui te confortat. Dominus dedit benignitatem; & terra nostra dabit fructum suum: fructum labiorum, fructum pœnitentiæ, fructum vitæ benedictum. En mensis est sextus, & ampliùs, ei quæ dicitur sterilis: immò & sterilis inuenta est, quæ in senectute sua, centenario peperit filium: & potens est Deus de lapidibus filios suscitare.

Dicite ergo, omnia ossa mea Domino; Domine, quis similis tibi? Ecce, ego nunc seruus tuus, & filius ancillæ

ancillæ tuæ. Verè, risum fecit mihi Dominus; sed neutiquam deridendum. Numquid enim parum vobis videtur, matrem esse Regis, Christi, Dei? Dico, edico, quod sentio; Viuo ego, iam non ego: sed viuit in me Christus. Nunc itaque oculos meos ad te conuerto, Sancta Dei genitrix; inueniam quæso gratiam in oculis tuis: Et doce me deinceps, vt cœpisti (quoniam ab angelo ad hoc edocta es) quid debeam iam facere de puero, qui datus est nobis. *Gal. 2.*

Oratio.

DEus, fœcundæ castitatis amator, qui in dilecta Filij tui Matre, admirandæ nobis sanctitatis exemplar, & præsidium præstitisti; da bonis sanctæ vitæ successum initiis; vt immaculatos nos ab hoc sæculo custodientes, dignum vita æterna fructum bonorum operum producamus. Amen.

3. S. VIRGO VIRGINVM.

Heroina polis salue vnica, & vnica terris,
Ducere palmaris signa pudicitiæ.

EGREDIMINI filiæ Ierusalem, & congratulamini animæ meæ, quia magnificauit Dominus misericordiam suam cum
Luc. 1. illa. Tristitiam quidem cùm pareret ha-
Ioã. 16 buit; sed iam non meminit pressuræ, quia natus est homo in mundum. Et, quis putas puer iste erit? Egrediens siquidem anima præ dolore partusque difficultate, vocauit eum Ben-oni, id est, filium doloris:
Gen. 35 sed potiùs appelletur Ben-iamin, hoc est, filius dexteræ; tametsi nemo sit hactenus in cognatione nostra, qui vocetur hoc nomine: hæc enim mutatio dexteræ Excelsi.

Quid tu ad hæc intereà, ô anima mea? Numquid felici hoc partu, mortua es mundo, vt viuas Deo; & deinceps simul in nouitate vitæ ambulemus? Confessa est, & non negauit: confessa est, quia mortui sumus, & vita nostra abscondita est, cum Christo in Deo; vt non iam secundùm carnem viuamus: sed, si spiritu viuimus, spiritu & ambulemus. Vtinam nunc
Gen. 17 igitur Domine, viuat Ismahel coram te: non iste in persona vel figura eius, qui ferus homo fuit; cuius manus contra omnes, & manus omnium contra eum, sed Ismahel vocis significatione, quæ exauditio Dei interpretatur. Ego siquidem pro hac clamaui ad te; & tu exaudisti me. Viuat Isaac, in quo mihi risum fecisti: viuat Ben-iamin, dexteræ tuæ filius, quem mihi dedisti: & viuat coram te Ismahel, in quo me exaudisti: vt viuam ego quoque secundùm cor tuum.

Iudic. 13. At, rogemus nunc, quid facere debeamus, de puero qui

Heroïna polis ſalue vnica, et vnica terris,
Ducere palmaris ſigna pudicitiæ.

O ſuyuer maeghdich ſaet, der maeghden bloem ber-heuen
Dat ick in reynen ſtaet, aen siel en lyf magh leuen.

Mere du Tout-puisſant, des Vierges la couronne:
Qu'en vertu fleuriſſant, chaſteté me couronne.

qui natus eſt nobis, & de Filio, qui datus eſt nobis.
A Sancta Virgo virginum, id lego, tituli præſentis apicibus, quaſi virgineis margaritis inſculptum: caſtitatem nempe nouæ proli cum primis commendatam: vt in carne, non ſecundùm carnem, ſed ſecundùm ſpiritum, viuat: vt ſit ſancta, & corpore & ſpiritu. 1. Cor. 7. Audi anima mea, audi noua creatura, quomodo caſtitatis monile, cæleſtibus encomiis, à magno caſtitatis amico, exaltetur, quò magis in eius amorem exardeſcas. Virginitas eſt ſoror Angelorum, victoria libidinum, Regina virtutum, poſſeſſio omnium bonorum. Sic, ecce, de virtutis huius pretio ac præſtantia teſtantur periti & experti; qui, venditis omnibus, vnam hanc pretioſam margaritam ſibi
B compararunt. De virginibus, non minora per ora Sanctorum feruntur elogia. Sic idem inſtar omnium; Flos eſt ille eccleſiaſtici germinis; decus atque ornamentum gratiæ ſpiritualis; illuſtrior portio gregis Chriſti.

Habeat, habueritque olim mundus ſuas virgines, primarias dæmonum cultrices; Iunonis, Palladis, Dianæ, Veſtæ ſacerdotes, & ſacrorum antiſtites. Faceſſant eiuſmodi portenta, carne virginum, ſpiritu verò fornicantium & adulterarum.

At tu, ô anima mea, te conforma virginibus Chriſti, 1. Cor. 7. quales tibi ab Apoſtolo, virginum pronubo, deſcribuntur: qualiumque, virginum Virgo, Dei mater appellatur.

Audi, quàm magnifica quoque talibus per Prophetam promittit Dominus, virginum amator & ſponſus. Non dicat eunuchus; Ecce, ego lignum aridum.
C Quia, hæc dicit Dominus eunuchis (ſeipſos Virginitatis lege caſtrantibus) Iſa. 56. Dabo eis in domo mea, & in muris meis, locum; & nomen melius à filiis & filiabus; (pudica virtutum propagine) Nomen ſempiternum dabo eis, quod non peribit. Virgines Apo. 14 enim ſequuntur agnum, quocumque ierit; qui ſemel

occiſus non moritur in æternum. Hanc domum, hoc nomen, ac generoſam hanc virtutum genealogiam, per te, Virgo virginum, conſequamur.

Tu tympaniſtria noſtra es: quia cùm Emmanuel promiſſus aduenit, exultaſti in ſpiritu, & Canticum Deo ſuauiſſimum, ac piis vbique gentibus per totum mundum inſonandum, cecinisti. Illa olim tympaniſtria, palmam ſalutis publicæ, prærogatiuâ quidem virginitatis obtinuit; ſed tu digniori trophæo eamdem promereris & conſummas. Cumque quaſi duas ſponſæ genas efficitis; tu dextræ dignitate præfulges. Prima illa Maria, ſoror Moyſi, virginitatem coluerit; tu prima vouiſti, & ſacratiùs illâ perfuncta es. Virginum in veteri ac nouo Teſtamento principes eſſe perhibemini; ſed quantò iſtud illo præclarius; tantò maiori es veneratione digniſſima, præ illa, atque vniuerſis.

O quàm multis inſignibus huius tibi tituli ſplendor affulget, Maria! In primis, Virgo virginum nuncuparis, eò quòd prima omnium, nec præceptum, nec conſilium, neque exemplum habens, ſola Spiritus vnctione te docente, votum Virginitatis emiſiſti. Neque te terruit, quòd ſterilis & contemtibilis in Iſrael cenſereris; dummodò latentem hunc tam pretioſum theſaurum tibi comparares.

Nónne, & virginum Virgo meritò diceris, quòd virgo ſimul & mater exſtitiſti? A ſæculo non eſt auditum, vt hæc duo ſimul in vna eademque perſona conſiſterent. Quanta virginitatis gratia, ob quam à Chriſto eligi meruiſti; vt eſſes corporale Dei templum; in quo, plenitudo diuinitatis corporaliter habitaret! Virgo genuiſti: genitrix virgo permanſiſti. Genuiſti; quem? quid? quod virginem decebat matrem: mundi ſalutem, vitam vniuerſorum, regem ſæculorum, Dei filium, Virginum ſponſum. Quidni te quoque Virginem virginum appellemus, eò quòd omnium virginum excellentiſſima dignoſcaris, &

Colo.2.

Domina

Domina vniuersorum? Filiæ siquidem multæ congregauerunt diuitias: sed tu supergressa es vniuersas. Pro. 31
Sic etiam, nónne & Canticum canticorum, Sanctum sanctorum, & Dominum dominorum, per excellentiam nuncupamus? Et quoniam exemplar es singulare, quod Deus cunctis virginibus, in perfectionis monte monstrauit; ideò quoque iure Virgo virginum prædicaris. Exo. 25 Zach. 9

At, nobis, ô anima mea, modus ille præ omnibus placeat; quo Domina nostra, Virgo virginum vocatur, quòd Virgines germinet, producat, tueatur, & ad Virginitatis aureolam adducat. Singulare itaque præsidium, Maria! cùm sciam, quia non possum esse continens, nisi Deus det; tu mihi sis aduocata apud Filium; vt per te, tantæ felicitatis prærogatiuâ fulgentem, ab ipso promerear, vt castè viuam in hoc sæculo nequam: expectans beatam spem, & immortalitatis coronam. Sap. 18

Oratio.

CVm nemo poßit mundum facere, de immundo conceptum semine, nisi tu Deus, qui solus es; da nobis in hac fragili carne degentibus, Virgine virginum intercedente, vt casto tibi corde & corpore seruiamus, atque agnum sequamur in cælis, quocumque ierit. Amen.

4. MATER VIVENTIVM.

Eua, parens mortis, vitam tranſcribe MARIÆ:
Tu neque mors illi, vitaq́ facta tibi eſt.

Pro. 3. ILI mi, ne effluant hæc ab oculis tuis. Cuſtodi legem atque conſilium, & erit vita animæ tuæ, & gratia faucibus tuis. Iterúmne nobis Domine, quærendum, quid debeamus facere de puero qui natus eſt nobis? Certè, viuere debet, & quidem æternùm. Conceſſiſti ſiquidem vitam mihi, ſicut pollicitus es: & tu protector vitæ meæ; à quo trepidabo? Noſtrum nunc igitur eſt (ô anima mea!) non ſolùm non interimere nouam in nobis creaturam; neque tantummodò contra noxia quæque benè cuſtodire; verumetiam fouere, & omnia vitæ vtilia procurare: vt agnoſcentes gratiam, quæ nobis à Deo facta eſt, in nouitate
Rom. 6 vitæ ambulemus. Dilige itaque, ô dilecta, Domi-
Deut. 30. num Deum tuum: ipſe eſt enim vita tua. Et timor Domini, fons vitæ.

Quapropter, ad te me rurſum conuerto, Dei genitrix Maria; vt, cuius in hoc ſpirituali partu patrocinium & formam adeptus ſum, auxilium à te quoque recipiam, quo nouum hunc fœtum, non ſolùm in viuis conſeruem, ſed ad plenam quoque perfectamque maturitatem perducam. A

O quàm præclarè titulus hic præſens, quod opto, prætendit & ſpondet! O Maria! ô Mater viuentium! Te veneror, te in adiutricem imploro, te (quantum à dilecto tuo filio Domino noſtro pro me impetraris) imitari eſt animus. O, abſit, abſit procul à me, & ab omni ſeruo Dei mei, vitam ſanctam, vt ſobolem nouam, educanti; abſit, inquam, illud omen abominabile ciuis illius Ieroſolymitanæ, quæ proprium ſuum natum

MATER VIVENTIVM.

Eua, parens mortis, vitam tranſcribe Mariæ:
Tu neque mors illi, vitaque facta tibi eſt.

Wel ghy de moeder ſydt der leuende ghenaemt:
Wegh doodt, laet my be-vrydt, voor't leuen ſoo't betaemt.

Vray'ment tu es le port, ou tout viuant arriue:
Retire toy donc mort, qu'ore en Dieu ſeul ie viue.

natum enectum etiam coctum in escam parauerat. Itáne quisquam ad te conuersus, Domine, cùm spiritu cœperit, carne consummet? itáne quisquam, quod
B te donante conceperit ac pepererit, vel acediæ torpore depressus, vel crassâ salutis incuriâ, dormiendo opprimat? Siccine quisquam fructum suum spiritualem, tot precibus expetitum & lacrymis, tanto tempore gestatum, tantis laboribus in lucem productum, vel Herodi diabolo trucidandum obtrudat, vel ipse videns volensque interimat, & de vtero transportet ad tumulum? Domine, vitam petij à te, & tribuisti mihi: fac obsecro, vt meritis tuæ Matris interuenientibus, illam habeam, & abundantiùs habeam.

O Mater viuentium! ô præstanti hoc titulo dignissima! quem non tam debito iure, quàm quadam figurâ tibi prætulit prima omnium nostrûm mater
C Eua. Nam Adam, post peccatum dolendamque illam pœnitentiæ ferendæ sententiam, iam iamque è paradiso exturbandus, vocauit nomen vxoris, Heua; eò quòd mater esset cunctorum viuentium. Te verò, sanctissima Dei Mater, Virgo Maria, meliori iure, maiorique cum ratione Matrem viuentium appellamus: cum Eua mater tantùm corporalis eorum extiterit, qui vitæ huius miseræ vsuram acceperant: sed alioqui facta est veriùs morientium mater, quibus ipsa mortem quoque, tam corporis quàm animæ procurauit. Numquid verè Sanctus quidam eapropter sic inquit? Auctrix peccati Eua, auctrix meriti Maria; Eua occidendo obfuit, Maria viuificando profuit. Illa percussit, ista sanauit.

Si prior Eua mater viuentium dicta, ex qua secundùm carnem infeliciter nascimur; quantò te magis, ô felix Eua secunda, Matrem viuentium nuncupemus, ex qua in Christo, secundo Adam, iuxta spiritum regeneramur? Nónne te ritè per Moysi matrem
D figuratam agnoscimus? Illa siquidem in Ægypto, libera semper fuit, inter omnes alias matres mirabi-

liter conſeruata. Quàm ingenti fuit illa priuilegio ornata, vt filium ſuum ad totius populi ſalutem, & feliciter pareret, & magno futurorum præſagio, diſpoſitione diuina enutriret! Numquid omnes aliæ morientium matres fiebant, quando Pharaonis edicto, maſculi omnes in profluentem demergebantur?

Agedum anima, certum eſto inter nos decretum, & quaſi inuiolabili lege ſancitum; vt piiſſimam Virginem Mariam, Matrem viuentium, atque adeò vitæ ipſius matrem in æternum veneremur. Nónne Chriſtus vita noſtra; atque ita mater Chriſti, vitæ mater appellanda eſt, & habenda? nónne cum Eccleſia rectè concinimus; Vita, dulcedo, & ſpes noſtra, ſalue?

3. Reg. 3. Commoueantur ad hanc vocem omnia interiora noſtra, atque ipſa viſcera in nobis teſtentur, quòd matris viuentium Mariæ genuinam ſectari formam velimus, in fœtus noſtri ſpiritalis vita, incolumitate, perfectaque educatione contuenda. Matri huic inſiſtamus, lateri eius hæreamus, ſectemur veſtigia, gratiam aucupemur, imitemur exemplum. Videamus attentè, quid egerit de filio, qui ei naſciturus erat, quid de iam nato. Certum, quòd eumdem ardentiſſima charitate ſummaque cum humilitate conceperit, omni cura ac ſollicitudine nouem menſibus geſtarit in vtero; & in ſumma quidem paupertate atque egeſtate & peregrè, ſed hilariter, ac diuinè peperit: quem ſedulò quoque enutriuit, fouit, cuſtodiuit, ſeque abſentantem quæſiuit; cui & in morte fideliter adſtitit, ſolata & compaſſa eſt.

O Mater Dei! ô mater ac magiſtra noſtra! ô mirabilium factrix & doctrix! Doce nos, & iuua nos, munus tuum maternum rectè obire: vt quæ Deum genuiſti, per quem & cui omnia viuunt in cælo, terra, & mari, nobis ſis Mater viuentium & vita. Numquid de vitali atque viuifico tuo partu ſic Scriptura commemo- E

memorat; Qui producit in montibus fœnum,& herbam seruituti hominum: Qui dat iumentis escam ipsorum,& pullis coruorum inuocantibus eum? Ad te, piissima Virgo, sunt oculi nostri, sicut oculi ancillæ in manibus Dominæ suæ, donec miserearis nostri. Denique ô Domina verè nostra vide, quanto te iure interpellemus. Monstra te esse Matrem viuentium, quæ à Filio tuo moriente nobis in Ioanne donata es. Viuæ fuit vocis oraculum, ab vniuersorum imperatore, in throno crucis residente prolatum. *Ps. 146*

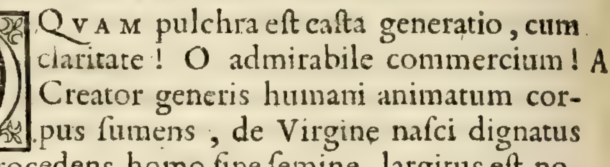
Oratio.

DEus, à quo cuncta creata procedunt, & cuius gratia vegetantur, & crescunt: da nobis, intercedente tua genitrice Maria; vt qui sine te esse non possumus, secundùm te viuere valeamus. Amen.

5. MATER PVLCHRÆ DILECTIONIS.

Aeternumq; in fonte bonum, riuosq; per ipsum,
Fac purè puri Mater amoris amem.

Sap. 4
O QVAM pulchra est casta generatio, cum claritate! O admirabile commercium! A
Creator generis humani animatum corpus sumens, de Virgine nasci dignatus est; & procedens homo sine semine, largitus est nobis suam deitatem. O sanctum, pulchrum, castúmque puerperium, per quód Christianus, Spiritu sancto cooperante, virtutéque diuina illi obumbrante, Christum in se formans per vitæ nouitatem parit!

Ó Mater pulchræ dilectionis, María! ô Mater
pulchræ quoque dilectionis in temetipso sic pariens B
Christum, Chrístiane!

Veni, veni, anima Deo deuota, & tam casta fœcunditate à sponso dilecto tuo, fratre tuo, donata; & in perfectissimum istud exemplar coniunctim acies oculorum intendamus, vt ex ipsius in castissima Virgine contemplatione, inardescat in nobis magis ac magis tam pulchræ dilectionis studium, & crescat affectus. Numquid in primis vides, quòd variis multisque modis sancta Maria, patrona nostra, mater pulchræ dilectionis appelletur? Te quidem oramus, ô Virgo piissima, ac singulare generis nostri stabilimentum, hanc nobis hodie gratiam facias; vt dum in te magnalia Dei, super hoc titulo, reuerenter ac deuotè recolimus; tu interim nobis apud filium tuum gratiæ incrementum implores, vt hæc tuarum dignitatum meditatio, fiat salutaris in nobis virtutum accessio. Sic namque fiunt conceptus boni, sic spirituales gignuntur, & producuntur in lucem fructus mentis, sine strepitu, sine dolore vel clamore, sed tacita cordis motione, & Spiritus sancti operatione, velut sibilo

auræ

5. MATER PVLCHRÆ DILECTIONIS.

Aeternumque in fonte bonum riuoſque per ipſum,
Fac purè puri mater amoris amem.

Dat ick Godt bouen al, ende al in hem be-minne,
Maria Leliê-dal, moeder van ſuyuer minne.

Que Dieu, et tout en luy, ie puiſſé aimer touſiour;
Marie, mon appuy, Mere de chaſté amour.

auræ tenuis. Accingimur itaque, & tranquillo discursu memoriæ, per singula ibimus; vt quandoquidem amare nihil difficile est homini, ideoque ne malum amet, bonum benè amet necessum est; casta & pulchra sit omnis nostra dilectio, quam parimus. Nónne cum primis pulchræ dilectionis Mater meritò Maria nuncupatur, quòd castam & pulchram dilectionem erga Deum & homines habuerit? Nónne meritò pulchra mater dicta est, quæ pulchritudine concepit filium? Numquid ideò quoque, quòd Deus vicissim illam pulchrâ dilectione & sanctâ amauit, elegit, & præelegit in matrem? Dominus tecum; inuenisti gratiam apud Deum.

C Quis non videat, tunc votum illud Iudith impletum meliùs quàm præfiguratum; Capiatur laqueo oculorum suorum in me; & percuties illum ex labiis charitatis meæ? Quis factum id neget, cùm ipse testetur; Vulnerasti cor meum soror mea, sponsa, in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tui? Sed numquid & vos, ô filij hominum, rectè Mariam pulchræ dilectionis matrem vno omnes ore fatemini, & confitemini gratulantes; quòd ipsa quoque verè vt mater pulchram dilectionem nobis pepererit? Nónne pulchra dilectio est, dilectio pulchri & dilecti? Hanc peperit Virgo, quia antè non erat. Verè itaque tu dicis filio tuo, ô Mater & Virgo; Ecce, Tu pulcher es, dilecte mi, & decorus. Ita siquidem nobis, ô Maria, castissimæ dilectionis es causa, dum Christum, dilectum tuum patrisque dilectum nobis peperisti, vt ipsius quoque dilectionis mater dici merearis. Pulchra reuerà dilectio, quæ omnis est expers carnalis fœditatis: pulchra dilectio, charitas ordinata; qua Deum super omnia, & proximum sicut nos ipsos diligimus: pulchra dilectio, qua Creatorem purè in creatis diligimus; non solùm absque animæ diligentis vel minima contaminatione, verumetiam cum maiori pulchritudinis incremento.

Iudith 9.

Cant. 4

Cant. 1

Numquid verò, ô cariſſimi dilectionis filij, omnimodæ huius dilectionis, eiuſque qua Deus nos, anteà proiectos & exoſos, rurſus vt opus manuum ſuarum incepit diligere, vt pro nobis Filium ſuum vnigenitum daret, mater eſt virgo glorioſiſſima Dei genitrix Maria? Sed, ô rem miram! Quis non admiretur raritatem? Nónne matrē eam pulchræ dilectionis ex hoc quoque prædicamus, quòd, cùm, pulcherrima mulierum fuerit, nemo tamen vmquam eius adſpectu ad turpem cogitationem fuerit motus, ſed econtrariò, adſpicientium oculos & corda puriora reddiderit?

Iudith 11. O nouum formæ & pulchritudinis genus & opus? Non eſt talis mulier ſuper terram, in adſpectu, & in pulchritudine, & in ſenſu verborum: & tamen ſemoto cuiuſcumque mali motus periculo, in oculis intuentium & mentibus caſtimoniam generat. Quid hîc præ cunctis admiremur & extollamus? Pulchritudinem tuam, ô Maria, ſingularem? Sicut Chriſtus filius tuus ſpecioſus fuit præ filiis hominum; ita tu iudicio omnium, cunctarum mulierum ſpecioſiſſima prædicaris. De te ſiquidem, quoad corpus & animam verè dictum accipimus; Tota pulchra es, amica mea: tota pulchra, intus & foris; & macula non eſt in te. Sola namque poſt Chriſtum, obtinuiſti iuſtitiam originalem, in qua primos parentes creatos agnouimus. Iam verò, ſicut corpori glorioſo ingens ex animæ beatæ efficacia futurus eſt ſplendor; ita ex tam ſancta anima tua, etiam per corpus, omni alioqui pulchritudine præditum, perque tuos oculos certi radij eluxiſſe meritò exiſtimantur. An verò illud potiùs admiremur, quod forma tam præcellens, puritatis fuerit in animis intuentium, incentiuum? Oculis fixi manſiſſe putantur in tuo decore, quicumque te adſpicerent; tamquam ex tua claritate attoniti morumque honeſtate detenti. Et quid mirum, cùm impuram mulierē, ſolo picti Polemonis inſpectu, aliamq; duorum Religioſorum notatâ modeſtiâ, conuerſas lega-

legamus ? Procul igitur omnis impudica dilectio, mundanorumque amatorum dementia, & carnales
D illecebræ; quibus irretiti, nefandum Amnonem propriam sororem, castissimam virginem Thamar, persequentem imitantur. 2. Reg. 13.

Eò nos igitur, ô anima, redeamus, vnde admirari, delectari, mouerique ad sanctum amorem incepimus: dicamusque iterùm; O quàm pulchra est casta generatio, cum claritate! O matrem pulchræ dilectionis. Sap. 4. Tu nobis, ô Maria, Deum generans, & virgo & mater effecta, claritatem animæ, castitatem, & diuinam pulchritudinem genuisti. Tuæ pulchritudinis adspectus, omnem in animis nostris rubiginem turpis amoris exurit; ac velut myrrha venenum corruptionis elidit. Sicut igitur tuo conspectu & consortio Ioseph ipse castissimus, in virginitatis proposito, magis ac magis confirmabatur; ita nobis magistra fias & auctrix, quo verè spirituales matres pulchræ dilectionis esse possimus.

Oratio.

Deus casti consilij seminator, & amator puritatis; concede propitius, vt gratiâ illâ, quam apud te tua mater inuenit, adiuti; & te super omnia, & omnia propter te, sincero mentis affectu diligamus. Amen.

6. MA-

6. MATER SANCTÆ SPEI.

Fluctuat hic mūdus? crux anchora, portus IESVS;
Mater io sanctæ sis Cynosura Spei.

1.Pet.1 BENEDICTVS Deus, & pater Domini nostri Iesu Christi, qui secundùm misericordiam suam magnam regenerauit nos in spem viuam. Multum quidem Domine per omnem modum, atque omni gratiarum actione dignissimum esse confiteor; quod de spirituali fœcunditate veriùs dicere possum quàm Rachel de corporali, postquam iam ex ancilla (cùm ipsa esset ste-
Gen.30 rilis) tuam benedictionem obtinuisset, dicens; Iudicauit mihi Dominus, & exaudiuit vocem meam, dans mihi filium. Sed, ô Domine, quid iuuat peperisse, si spes educandi, & in vitam æternam per tot pericula prouehendi defecerit? Proinde spe tantæ tamque necessariæ Spei, ad tuam infinitam gratiam, in tua genitrice, vt sanctæ Spei matre, me conuertam; vt ipse quoque eius exemplo & patrocinio spem concipiam, atque incessanter vsque ad mortem spem ex spe generans, sanctæ Spei mater efficiar.

Iam ecce tertiùm, ô virgo Maria, Matris nomen- A
claturâ te compellamus; matrem viuentium, matrem pulchræ dilectionis, & iam matrem sanctæ Spei nominando. Verè, nullum est nomen amantius indulgentiusque, quàm maternum: ideoque, piissima Domina, tam confidenter ad maternum tuæ gratiæ sinum confugimus. An ergo nihil esse putabimus, frustráve accidisse, quòd octies in sacra Scriptura te matrem vocari notauimus; bis verò tantùm certa quadam dispensatione nuncupatam mulierem, prout res & tempus tunc postulabant? Quis illud quoque carere mysterio credat, quòd felix virgineusque tuus partus,

6. MATER SANCTÆ SPEI.

Fluctuat hic mundus? crux anchora, portus IESVS;
Mater io ſanctæ ſis Cynoſura ſpei.

Wan-hope zy ver-iaeght; Want, hope is ons ghebooren:
Godt heeft een ſuyver maeght, tot moeder uyt-verkoren.

Cette mere d'amour, eſt mere d'esperance;
Faites-luy donc la cour, vous aurés allegeance.

partus, per ſeptem matres ſteriles ex certa ſpecialique gratia parientes, fuerit præfiguratus? Numquid ſignum hoc eſt, quòd ſingulari Dei beneficio, te in ſuam electam, nobis quoque in matrem dederit? Optimè eapropter omnes, pro tanta noſtra felicitate ac ſublimatione gloriantes & congratulantes cum Sancto quodam aſſerimus, dicentes; Maria ex gratia mater facta: quia nec immeritò ex Anna ceu gratia priùs nata.

Dicite itaque mecum omnes virgines, filiæ Ieruſalem & Sion, omneſque animæ fideles, Chriſti ſanguine redemtæ, dicite vos quoque primi noſtri parentes & confitemini ei; Suſcepimus Deus miſericordiam tuam in medio templi tui: qui erat vterus virginalis beatæ Mariæ matris tuæ, matris ſanctæ Spei. Scire autem deſideratis, quare & quas ob cauſas, dulciſſimam Dominam noſtram & patronam, Matrem ſanctæ ſpei nuncupemus? Attendite. Nónne ſpes Sancta, pura, & firma dicenda eſt, iuxta geminam ſancti ſignificationem? Quippe quæ conſtanter hîc gratiam, & poſteà gloriam ſperet atque exſpectet. Spes enim mundana & humana, & inſtabilis & impura eſt, ideoque nec ſancta. Accedite igitur, atque hunc in finem maternalium titulorum ſeriem in ſacræ Scripturæ decurſu perpendamus, & quod quærimus, ſponte ſe offeret.

Numquid ſic in primis de ſemetipſa Dei ſapientia loquitur, quod legitimè ad beatam Mariam transfert Eccleſia? Ego mater pulchræ dilectionis, & timoris, *Eccli.*
& agnitionis, & ſanctæ Spei. Ecce quatuor hîc ſpiri- *24.*
tuales proles animaduertimus. Rectè; nam Virgo Maria pulchram Dilectionem primogenitam genuit: deinde Timorem, qui dilectum reuereri & colere faciat: poſteà Agnitionem; perfectam ſcilicet ſapientiam: & demum ſanctam Spem: nam agnitio Dei, ſpem facit, quæ productis prioribus venit in lucem. Nónne alioqui fruſtrà quis ſine præmiſſis ſperare præſu-

præſumat? Præſumtio verò quàm parum affinitatis cum ſpe ſancta habeat, quis ignoret? Atque ita, rectè, ô Maria, te Matrem ſpei, atque adeò ſpem quoque noſtram appellamus.

Numquid hoc audimus Pſalmiſtam canentem, *Pſ. 90.* atque affirmantem quod dicimus? Tu es Domine, *& 21.* ſpes mea, à iuuentute mea. Quoniam tu es, qui extraxiſti me de ventre; ſpes mea, ab vberibus matris meæ. Si ſpes Dauidis Dominus Chriſtus, & ſpes noſtra, vt eſt verè; profectò Mater Chriſti Mater ſpei noſtræ negari non poteſt. Nónne ſiquidem rectè Mariam interpretari ſolemus Dominam, atque etiam ſpem? peperit enim Dominum, qui eſt ſpes totius mundi.

B

Verùm, quoniam in Dei miſericordia omnis ſpes noſtra requieſcit (vt Sanctus quidam morti vicinus dicebat; Mori non timeo; quia bonum Dominum habemus) numquid etiam meritò Mariam matrem miſericordiæ cum Eccleſia vniuerſa compellamus?

Meritò mihi ſpes magna in Chriſto (vt cum alio Sancto loquar) Puto enim quòd iam me ſpernere non poterit, os de oſſibus meis, & caro de carne mea. Hoc enim mouit fratres Ioſeph, ne eum interficerent; dicente Iuda, miſericordiæ argumento; Caro enim & frater noſter eſt. O mirabile ſacramentum! Caro Chriſti, noſtra eſt caro. Vnde, Domine, à felici illo momento, quo frater noſter ex Virgine factus es; ſingulariter illud adimpleſti, & variis modis oſtendiſti, quod per nubem & vmbram iamdudum antè *Pro. 8.* prædixeras; Deliciæ meæ, eſſe cum filiis hominum. *Eph. 5.* Nemo enim vmquam carnem ſuam odio habuit, ſed nutrit & fouet eam. Quid eſt enim, quod tantùm mentes erigat, & ab immortalitatis deſperatione ſubleuet, quàm quòd nos tanti feciſti, Domine; vt tuus Filius immutabiliter bonus, in ſe manens quod erat, & à nobis accipiens quod non erat, dignetur noſtrum

ſtrum inire conſortium, mala noſtra moriendo per-
C ferre? Verè ſpem dilectionis tuæ dediſti homini-
bus, homine medio, quo ad illum ab hominibus
veniretur.

Huc huc, igitur, quibus ſpes veniæ, gratiæ, & æternæ gloriæ deficit: Venite & emite abſque pecunia ſpem copioſam, abundantem, & ſupereffluentem à Matre ſpei, Maria, & dabit omnibus affluen-
D ter! Venite, miſeri, ad Matrem miſericordiæ prope-
E rate; ſcala eſt in cælum porrecta, per quam in ſpem
remque ipſam erigamini: cuius gratia & copia nullo poſtmodum pretio poterit comparari.

Oratio.

GRatias tibi agimus omnipotens Deus, pro tua ineffabili miſericordia, qua ſpem nobis vitæ æternæ, in Vnigenito tuo, ex Maria virgine nato, feliciter oriri feciſti: da nobis, ſacratiſſimam hanc tantæ ſpei ac miſericordiæ Matrem ita in vita venerari, vt optatum ab illa recipiamus in morte præſidium. Amen.

7. MA-

7. MATER HONORIFICATA.

Aſtra caput cingant, vallent tibi lilia ventrem,
At, decus es ſertis MATER HONORA *tuis.*

Tob. 4. VDI, fili mi, verba oris mei, & ea in corde A tuo quaſi fundamentum conſtitue. Honorem habebis matri tuæ, omnibus diebus vitæ eius. Memor enim eſſe debes, quæ & quanta pericula paſſa ſit pro te, in vtero ſuo. Verba quidem ſunt iſta, Deus meus, Tobiæ monentis filium officij ſui erga matrem, propter rationes, & à lege tua, & à natura deſumtas: Tu verò Domine, qui B hanc legem dediſti, conſtat, quàm examuſſim quoque illam ſeruaris, erga ſuperbenedictam Virginem Mariam matrem tuam. Fuit ſiquidem illa verè tua ge- C nitrix mater honorificata, ob varias cauſas; ſed tu eam ſingulariter honoraſti: & nos tuo exemplo docuiſti, quomodo nobis etiam debeat mater eſſe honorificata; vt ſimiliter generationem in nobis ſpiritualem magni faciamus. Nemo ſiquidem facilè hanc gratiam, qua in nouam creaturam conuerſus eſt, amittit; niſi qui ignorato eius pretio, eamdem neglexerit; neque pro matre honorificata coluerit, vt debebat. Eccli. 15. Numquid ita teſtatur Scriptura? Qui timet Deum, faciet bona; & qui continens eſt iuſtitiæ, apprehendet illam, & obuiabit illi, quaſi Mater honorificata; & quaſi mulier à virginitate ſuſcipiet illum.

O Maria, magnum animarum noſtrarum ſolatium & ornamentum! quàm multis mirandiſque modis te matrem honorificatam prædicamus! Viuítne, qui tuam honorificentiam capiat, ſatíſve admiretur, nedum explicet; quâ te ſanctiſſima Trinitas dignata eſt, cùm in filij Dei Matrem elegit? Quis etiam honorem expendat pro meritis, quo te Deus affecit, quando

tres

Aſtra caput cingant, vallent tibi lilia ventrem,
At, decus es ſertis MATER HONORA tuis.

O moeder hoogh-ver meerdt, deur haere vrucht verheven!
Soo werdt elck-een ver-eert, deur ſyn goed heyligh leven.

Cette vierge reçoit grand honneur, d'eſtre mere;
Et l'honneur luy accroit, pour l'eſtre d'un tel pere.

tres Reges ad te ex Oriente destinauit, qui tum maiestate præsentiæ, tum reuerentiæ raritate, & pretiosorum munerum præstantiâ, Filium tuum, velut Salomonem in throno eburneo, in virgineo tuo sinu residentem, adorarunt? O Matrem mirificè quoque honoratam à Domino, quando Iesus, Filius Dei vnigenitus, atque tuus, singulari demissione tibi subditus fuit! Quis item te magno neget honore decoratam ab eodem fuisse, quando in nuptiis deficiente vino, te intercedente, aquam in vinum conuertit? quando in cruce pendens dilecto te discipulo Ioanni, virgo virginem virgini commendauit? quando te, quod piè credimus, primam omnium à Resurrectione visitauit? Et, quod caput est, quis honorificentiam explicet, quæ à toto tibi cælorum palatio fuit impensa, quando in cælum assumta es, & à sanctissima Trinitate Regina cælorum coronata? Non ita matrem suam Bethsabeam Rex Salomon honorauit, quando surrexit in occursum eius, adorauitque eam, & sedit super thronum suum, positusque est thronus matri Regis; quæ sedit à dextris eius, dixitque ei Rex; Pete mater mea; neque enim fas est, vt auertam faciem tuam.

D — *3. Reg. 2.*

Numquid etiam Mater es honorificata, Maria, plusquam mulier illa sapiens in Abela, & plusquam ciuitas ipsa, quam illa tamquam singularem Sapientiæ sedem, atque indagandæ veritatis asylum charamque matrem Israel appellabat?

E — *2. Reg. 20.*

An non etiam Mater es honorificata, præ Machabæorum matre, quam sacrum eloquium matrem sûpra modum mirabilem, & bonorum memoriâ dignam, non citra prægnantes rationes commemorat? Quæ fortiter repleta sapientiâ, & femineæ cogitationi masculum animum inserens, filios suos ad constantiam in tormentis hortabatur.

F — *2. Mac. 7.*

Vbinam es nunc, ô anima mea; vbi filij Adam & Euæ; filij hominum graui corde? filij iam matris Ecclesiæ, Christi fratres & coheredes; filij matris hono-

rificatæ Mariæ? Venite,veneremur,& honorificemus
Ps. 112 Matrem noſtram, Matrem filiorum lætantem. Neque paruum illum eſſe honorem exiſtimemus, quem nobis ipſi conciliamus; dum illam nobis honorare conceditur, in cuius honore & veneratione gaudent Angeli, exultant Archangeli, & magno ſibi ducunt honori, eam collaudare & honorificare poſſe, quam Deus in Matrem ſuam elegit, & ipſorum Reginam conſtituit. G

Salomonem igitur imitemur, matrem ſuam laudantem, & mirandis encomijs extollentem; atque in Diuæ Matris Mariæ præconium exultantes, cum
Pro. 31 ipſo dicamus & canamus omnes; Mulierem fortem quis inueniet? procul & de vltimis finibus pretium eius. Nobilis in portis vir eius, cùm ſederit cum Senatoribus terræ. Vir eius inquam: quia, quòd virum non cognouit, Vir eius, filius eius; quem vt virum circumdedit, quando virgineo vteri thalamo, ſponſum humani generis factum, complexa eſt.

Venite puſillanimes, & confortamini; venite indecores & inhonori; atque in hac Matre veſtra honorificata gloriamini, & armamini; quia fortitudo & decor indumentum eius. Accinxit fortitudine lumbos ſuos, vt vos omnes lateri eius inhærentes, indumentoque eius vt clypeo potectos, fortes efficiat, & caſtitate honorabiles.

O quàm tu quoque, anima mea, Mater honorificata cenſeberis, ſi tituli iſtius animata fragrantia, patronam hãc tuam imitari ſtudueris! Conſidera tantiſper tui generis vilitatem; atque ita te humilitatis præſidio munies. Felicitatem quoque tuæ dignitatis attende; & debitæ gratitudinis numquam obliuiſceris. Parua ſis in oculis tuis, quia vilis fuiſti & ſterilis; ſed magna ſit laus eius in ore tuo, qui reſpexit vilitatem & humilitatem tuam; & fecit tibi magna, qui potens eſt. Fructus ſalutaris & vitæ nouæ te matrem effecit; bonæque educationis, & profectus in melius,
ſpes

ſpes cælo promittitur. Tu tantùm tuo non deſis officio, atque aſſiduè cum Manue à Matre Maria, tamquam ab Angelo edocta, explores, quid debeas facere de puero, qui tibi natus & datus eſt; vt hîc, & poſteà in terra viuentium, mater efficiaris honorificata.

Te igitur ſancta Dei genitrix ſingulariter deprecor, vt illud mihi gratiæ à dilecto tuo filio Saluatore noſtro impetrare non renuas; quo & in eius amore, & in tuo cultu deuotè merear perdurare: iuxta diuini *Ioan. 5.* decreti condictum; vt omnes honorificent filium, ſicut honorificant patrem, addo autem, & matrem: qui ſecùs fecerint, erunt ignobiles.

Oratio.

DEus, qui nos patrem & matrem honorare præcepiſti, gratiam tuam noſtris infunde pectoribus, vt & Matrem honorificatam Vnigeniti tui Mariam, ſedula deuotione colamus, & eius meritis in omni morum atque animorum honeſtate viuentes, tibi ſincerè placeamus. Amen.

IN VII. TITVLOS NVTRITIOS ARGVMENTVM.

QVOD nascitur, pascitur; omnisque suum vitæ victum deposcit. Itaque, nunc opportunè sequuntur septem D. Virginis tituli, qui nobis ea suppeditent, quæ ad pastum spiritualem tam beati fœtus pertineant. Neque solummodò hîc imitationi nobis Mater Dei vel exemplo nudo futura est, quæ Redemtorem nostrum vbere de cælo pleno lactauit; verumetiam eius intercessione atque auxilio, hoc ipsum quod speramus, sumus à Domino obtenturi. Eóque gratiora nobis hæc esse oportet, quòd alimenta & medicamenta sint: totúmque in hoc concluditur, quod dicit quidam; Cibus meus Christus est, & ego eius. Quemadmodum igitur in præcedentibus septem Deiparæ Virginis titulis, materni officij dignitatem agnouimus; ita in proximè sequentibus, noui fœtus educationem & enutritionem consideremus. Qui se namque Regiæ prolis matrem nouit; & se pro tali gerit, & debitam regalis filij curam habet, vt æquum est. A B

S.Bern.

8. LIGNVM VITÆ.

O felix arbor, vitæ immortalis alumna!
Christum in me fœtu pasce benigna tuo.

Pro.3. LIgnum vitæ est his, qui apprehenderint eam: & qui tenuerit eam, beatus. Quid retribuam tibi Domine Deus, pro omnibus quæ retribuisti mihi? Sterilis eram, & fœcundasti me: quique dederas velle, perficere quoque largitus es. Vitam & misericordiam tribuisti mihi: & de fructu vteri mei boni que conceptus, dedisti mihi filium in sinu meo; felix nimi- C

O felix arbor, vitæ immortalis alumna!
Chriſtum in me foetu paſce benigna tuo.

Dat-men de nieuwe vrucht met nutte ſpyſe voede,
Op dat-ſy t'leuends licht, deur t'hout des leuends hoede.

Arbre, puis que ton fruit eſt le vray fruict de vie;
Fay qu'en moy Iesu-Chriſt par toy ſe viuifie.

nimirum ſanctæ tibique placentis vitæ principium: & iam ambulat mecum puer meus, vt ſeruiat tibi in conſpectu tuo ſemper.

Nunc igitur munus maternum, in tam beata quoque prole nutrienda, eſt tibi obeundum, ô anima mea! Ad ſingularem itaque tuam patronam confugito, illamque pro ſolita ſua propitiatione ſollicita; vt illa te doceat & adiuuet educare, cuius exemplo atque
A ope tam felix mater effecta es. Creaueras tu quidem Domine à principio Lignum vitæ, illudque in medio paradiſi poſueras; ſed longè præſtantius nobis,
B non tantùm in viuifica tua Cruce, verumetiam in
C ſacroſancta tua Matre dediſti. Et quidem ſapientia tua diuina lignum vitæ eſt his, qui apprehenderint eam; & qui tenuerint, beati: ſed eximium atque admirabile iſtud mundi pereuntis ſolatium, ſancta inquam tua genitrix Virgo Maria, ſingulare eſt vitæ lignum fidelibus, perque tuam gratiam ad meliora ſemper nitentibus.

O admirandum vitæ lignum, in medio olim paradiſi plantatum! Sed, ô magis admirandum & præclarum vitæ præſidium & lignum, Maria in Eccleſiæ medio conſtituta! Lignum illud vitæ, vitarúmve, vitale quidem ac viuificum erat; quia miram vim & naturam habebat, non ſolùm ad vitam hominis conſeruandam, verumetiam perpetuandam, quodamque immortalitatis genere donandam: ſed tu, ô Virgo ſanctiſſima, Lignum vitæ es multò præſtantius, cuius fructus non modò viuentibus vitam in æternum conſeruare conſueuit, ſed & mortuos ad vitam æternam valet reſuſcitare. Nónne ſic iſtud ipſiuſmet ore teſtatum tenemus? Qui credit in me, etiam ſi mortuus fuerit viuet: & qui manducat me, ipſe viuet propter me. Lignum illud primogenium, ſcimus, non ſolùm vt aliæ arbores, naturalem humorem conſumtum ſuo fructu iuuabat & reſarciebat; verumetiam ſpecialiter eumdem redintegrabat, cunctaque

deperdita in solidum restaurabat: sed tu, ô Maria, per fructum tuum non tantùm deperdita restituis, verumetiam abundanti cum fœnore gratiam & benedictionem accumulas, & numquam priùs habita collargiris.

Numquid igitur te ritè lignum vitæ concinimus in medio paradisi constitutum, quando Dominus noster
Ps. 73. Iesus Christus filius tuus salutem operatus est in medio terræ? Nónne te velut amœnitatibus cælestibus delicijsque diuinis circumfusam circumseptamque tota admiratur Ecclesia, quando virtus Altissimi obumbrauit tibi? Nónne benè lignum vitæ, quæ vitam nobis germinasti? O benedictum fructum ventris tui! Vnica erat arbor illa in medio paradisi; vnica quoque Crux illa viuifica, in qua mortua est vita; & tu pariter vnica es arbor, de qua meritò canamus; Nulla silua talem profert, fronde, flore, germine.

Apprehendamus itaque, dilectissimi, Mariam, & D
beatissimis eius pedibus aduoluamur; vt sit nobis lignum vitæ, cuius fructu viuifico, nouum semper vitæ sanctæ vigorem assequamur; cuiusque exemplis ceu folijs tegamur, ne nudi simus. Te igitur, ô virgo diuina, sincero cordis affectu, pioque cultu, & sedula tuarum virtutum imitatione, complectimur, ac fideli te charitatis nexu tenemus: vt sis nobis lignum vitæ, & per te tuumque fructum viuificum, nos cum fructu nostro spirituali vitæ purioris, beati reddamur.

O quàm id nobis fideliter, feliciter, & dulciter accidit, quando non solùm per veram absolutionem nobis vitæ spiritus & gratia datur; sed præsertim quãdo de fructu tuo saluifico, in medio Ecclesię Sanctorumque communione participamus! O sanctam cælestemque eiusmodi diuini pueruli Iesu, spiritualis videlicet hominis educationem! Tu, Virgo castissima, ab Angelis in templo enutrita censeris; nec mirum, qui & Christum in deserto aluerint: tuque illum adhuc

adhuc paruulum vbere de cælo pleno nutristi: & nos quoque tuis exemplis edocti & adiuti præsidiis, hanc nostram nouæ vitæ prolem, cælesti & euangelico pastu enutrire studebimus: verbo vitæ, piis desideriis, sanctis inspirationibus, atque excellentissimo fructu sacrosanctorum Sacramentorum; per quæ, velut Ecclesiæ vbera, cælestis dulcedinis, & Angelici nectaris gustum succumque exsugemus. Tu interim, ô Re-
E gina cælorum, ligni vitæ, velut sceptri regalis salutem asserentis, præsidium nobis semper tuo interuentu procura propitium.

Oratio.

PRætende, misericors Deus, fidelibus tuis dextram cælestis auxilij; vt quæ prognata sunt nobis vitæ perfectioris initia nutrias; & meritis beatæ Mariæ nutrita custodias. Amen.

9. VENA VITÆ.

Plaga, ſitis, morbi, procul hinc exeſte; ſcaturit
Plena ſaporatis vena ſalutis aquis.

Iudic. 13.

VID debemus, ô María, facere de puero, qui natus eſt nobis? Quid, ô anima mea, præter iam audita, ac beatiſſimæ Dei genitricis exemplo & interuentu, vt ſperamus, obtenta; iam agendum nobis incumbit, in bona nouæ vitæ ceu prolis educatione? De vena vitæ ſumendum eſt, quo ſubinde refocilletur, ac benigniſſimæ noſtræ Patronæ inſtinctu atque imitatione, vitam hinc gratiæ & æternæ felicitatis haurire debemus.

Numquid Domine, quemadmodum homini cibum in paradiſo ne eſuriret conceſſeras, ita dediſti & potum ne ſitiret? Sine dubio, nam vtrumque humanæ vitæ æquè erat neceſſarium. Ergo, poſt lignum vitæ Vena vitæ ſequatur, atque vtroque hoc beneficio in diua Virgine Maria fruamur. Audio quod A
Pro. 10 dicis Sapiens; Vena vitæ, os iuſti. Concedo, ſed inficiari non poteris, quin multò præſtantius, Vena vitæ vterus caſtiſſimæ cæleſtiſque Virginis Dei Matris Mariæ. Nónne fons vitæ Chriſtus, qui in nobis quo- B
que fons ſaliens in vitam æternam fieri poteſt, ſi nouerimus donum Dei, dignatique fuerimus guſtare, quis eſt, & quàm ſuauis eſt Dominus? Numquid Samaritanæ illi; nobiſque in illa, promiſit hanc gra- C
tiam? Et vnde quæſo fons iſte manauit? vnde profluxit hæc aqua viuifica? Nónne venam ſcimus? ánne ſcaturiginem ignoramus? Numquid nouimus Mariam, Ieſu Domini noſtri Matrem?

O Venam vitæ! ô excellentem titulum! ô gratiam ſingularem! ô ſpeciale ſolatium animarum, in hac valle lacrymarum languentium! ô refrigerium & refo-

9. VENA VITÆ.

Plaga, ſitis, morbi, procul hinc exeſte; ſcaturit
Plena ſaporatis vena ſalutis aquis.

Gheeſt dat kleyn kindt vor dranck; en laeſt, dat in u leeſt:
Hier-toe u Godt tot danck, een leuende ader gheeſt.

Retirés-vous bien loin, ſoif, langueur, maladie:
Car, a noſtre beſoin, sourd la veine de vie.

refocillationem paruulorum,alioqui præ ſitis aridita-
te in plateis morientium! Adhæret lingua lactentis *Thre.4*
non raro ad palatum eius in ſiti; præ ſpiritus ariditate,
veræque deuotionis defectu, cui malo præſentiſſi-
mum hæc Vena vitæ remedium eſt.

D Te igitur, ô Maria, peculiari cordis affectu complectimur, quæ arenti mundo tam almam humilitatis tuæ prærogatiuâ gratiam apud Deum inueniſti, tamque vberem ſitienti populo, in hoc mundi deſerto potum dediſti. Non recedet eapropter laus tua de ore hominum, & nomen tuum futurum eſt honorabile in æternas generationes. Miramur? admiremur. Quanta namque eſt illa celebritas, nominiſ-
E que immortalitas quam Ana in Sacris eloquiis hoc modo eſt conſecutus; Iſte eſt Ana, qui inuenit aquas *Gen.36* calidas in ſolitudine, cùm paſceret aſinas Sebeon patris ſui.

Magnum reuerà ſtupendumque myſterium; ego autem dico in peccatore & pœnitentia. Quid namque aliud Ana quàm gratiam ſonat, Sebeon autem peccati tumorem ſiue inflationem? Syriacè, tinctum ſiue intinctum ſignificat. Numquid in hac vmbra videmus, quomodo Chriſtianus poſt baptiſmum in peccata delapſus, per pœnitentiam, cordis carniſque confoſſionem, inuenit aquas calidas, lacrymas ſcilicet; dum in hoc mundi ſtatuſque mali deſerto, triſtique ſolitudine, quærit animas velut aſinas patris ſui, deperditas? Magni profectò momenti negotium: nam vt quemdam teſtantem audio; Fit plerumque gratior Deo, amore ardens vita poſt culpam, quàm in ſecuritate torpens innocentia. Numquid pœnitentia quoque eſt vnum ex perfectis donis deſcendentibus à Patre luminum?

Magna, miranda, & laude digniſſima ſunt hæc quidem, vti dixi: ſed, quid obſecro aqua pœnitentiæ,
F calidarumque lacrymarum profluuium prodeſſe poſſit, abſque vitæ venæ fluento? Nónne figuratum illud

Exo.15 in filijs Iſrael olim obſeruamus? Illi ſiquidem cùm tribus diebus per ſolitudinem ambulaſſent, neque aquam inuenirent, veniebant in Mara; nec poterant bibere aquas de Mara, eò quòd eſſent amaræ. Et murmurauit populus contra Moyſen, dicens; Quid bibemus? At ille clamauit ad Dominum; qui oſtendit ei lignum; quod cùm miſiſſet in aquas, in dulcedinem verſæ ſunt. Numquid hîc videmus, triduum pœnitentiæ inueniſſe aquas amaras, ſalſas lacrymas, quas lignum vitæ, crux Chriſti, fructuſque ligni vitæ vertit in dulcedinem? An non huius tibi conuerſionis aquæ & nouæ efficaciæ Dauid, Petrus, Paulus, Zachæus, Matthæus, Magdalena, aliiq́ue innumeri, locupletiſſimi teſtes ſufficiunt?

Verùm, quid iſtud quoque ad Venam ipſam vitæ Mariam, ex qua tantæ dulcedinis vis emanauit; quæ vita & dulcedo eſt noſtra? quæq́ue quantò magis hauritur, tantò magis excreſcit, & fluit abundantiùs? quæ non modò pœnitentibus calidas lacrymarum aquas in dulces conuertit; verumetiam iuſtis Deumq́ue timentibus amœniſſima gratiarum conſolationiſque fluenta ſuppeditat?

Obſtupeſcite eapropter cæli ſuper hoc, & portæ
Ier.2. eius deſolamini vehementer, dicit Dominus. Duo mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aquæ viuæ, & foderunt ſibi ciſternas, ciſternas diſſipatas, quæ continere non valent aquas.

Attendite, mundi amatores, Dei dona per beatiſſimam Virginem Mariam conceſſa ſpernentes; videte an non vos ipſi vobis tali facto viam & portam cæli deſolatis, veſtroq́ue æterno exitio inuiam redditis. Timete, ne idcircò ſatanicus Holofernes iuſto
Iudith 7. Dei iudicio, aquæductum veſtrum, per quem fons diuinæ gratiæ in veſtram ciuitatem influit, intercîdat: dum Venam hanc vitæ Mariam, fontis gratiæ & vitæ matrem non veneramini. Timete, inquam, ſi ſapitis, & tempus gratiæ, pluuiæ voluntariæ quam tam benignè

benignè piiſſimus ſegregauit hereditati ſuæ, tamque cæleſtis irrorationis occaſionem nolite negligere. Atque neſcitis? Aquæductus eſt ipſamet Virgo, cuius ſummitas cælos tangit, immò etiam tranſſcendit; vt fontem illum aquarum, quæ ſuper cælos ſunt, contingere poſſit, illiuſque fluenta ſuaui decurſu ad terram deriuare. Natus eſt fons, & vſque ad nos peruenit; & per Dei matrem, quaſi per venam venit. Teneamus venam, & veniam inueniemus: teneamus eam; quia
G tam diuina ac limpida lympha fruentes, refocillabimur, mundabimur, ſemimortui curabimur; immò mortui reuiuiſcemus: quia Vena vitæ viua & viuifica eſt.

Oratio.

DEus, cuius miſericordiæ fons eſt inexhauſtus, & bonitatis infinitus theſaurus; pectoribus noſtris rorem tuæ pietatis infunde; vt dilecti Filij tui genitrice Maria intercedente, ſemper in tuæ gratiæ participatione viuamus. Amen.

10. NA-

10. NAVIS INSTITORIS.

Absque te erat, panem ex alio quæ conuehis orbe,
Impia damnarat sæcula longa fames.

Thr. 4. & 2. PARVVLI petierunt panem, & non erat qui frangeret eis: matribus suis dixerunt; Vbi est triticum & vinum? cùm deficerent quasi vulnerati in plateis ciuitatis, cùm exhalarent animas suas, in sinu matrum suarum. O miserandam antiquæ seruilisque generationis inediam, qua ne tantum alimoniæ cælestis suppetebat, quo conceptos productosque ex se fœtus spirituales aliquousque educarent! O beatos oculos, qui vident A quæ nos videmus; ac felix sæculum, quo nauis Institoris, de longè portans panem, ad oras nostras, omni alioquin solatio destitutas, feliciter appulit!

Gaude mater, gaude proles, gaudete quæcumque nutricis vel baiulæ officio iuréve fungimini. Ecce, ecce, quàm vobis rerum ad victum pastumque necessariarum abundans copia in sacrosancta Virgine B Dei matre Maria, conceditur! Lignum vitæ fructumque ipsius, ac Venam vitæ per illam atque in illa gustauimus; iamque per eius vbera de cælo plena suximus omnem dulcedinem, per quam cælestia dona ad nos sunt deriuata. Verùm, vt varium est paruulorum nutrimentum, tandemque pane vesci assuescunt; ita nunc in eadem hac nostra Patrona, solidioris quoque alimenti substantiã admiremur, & exultantes epulantesq; sumamus. Panẽ hîc habes? fauus quoque mellis in proximo est, vt tibi apponatur.

Exulta, filia Sion, exulta anima mea, & in splendore vultus dilecti tui vescere pane tuo. En, Nauis Institoris, de longè portans panem, felicibus ventis appulsa est; & ipsa tota tibi perlustranda, & per singulas partes summa cum admiratione gratiarumque actione contemplanda. Sed quid dicas, si hæc ipsa tantæ laudis in Dei Matre lustratio, tibi cibus & potus sit, magnumq;

Abſque te erat, panem ex alio quæ conuehis orbe,
Impia damnarat ſæcula longa fames.

Siet hier Godts goedheit groot, in Maria ons ghegheuen,
Als meer-ſchip vol van broodt, brocht-ſy ons voort het leuen.

Une eternelle faim eſtoit a noſtre porte,
Quand cette nef le pain de vie nous apporte.

gnumq; fiat in ſpirituali tua nutritione augmentum? Delectabit animum, vires augebit, & ſolidarum tibi conferet incrementa virtutum.

O Maria, quàm te mirabilem prædicamus! quàm ſingularem & raram gratiarum inuentricem! quàm prudentem, fortem, & conſtantem Heroinam in aſſecurando ſalutis noſtræ negotio! negotiatione pęnè dixeram. Et quídni dicam? In figura ſiquidem tui, iam ante tot ſæcula, Salomon matrem ſuam exquiſitis extollens elogijs, Facta eſt (inquit) quaſi Nauis Inſtitoris, de longè portans panem. O diuinum encomium, ô rarum inuentum, ô diuinam erga genus humanum iam inedia moriens miſericordiam! O nauis, ô panis, ô inſtitor, ô puppis, ô prora, ô velum, ô venti, ô portus, ad quem appuliſti! Liceat, ô Deipara Virgo Maria, tibi laudi, nobis voluptati ac ſaluti, ſingula in te tam optatæ nauis armamenta partéſque percurrere, atque ex ſingulis vt certis notis certò colligere, fidemque facere, te hanc eſſe nauem, panem nobis è cælo portantem; quam non in ſpiritu vehe- *Pro. 13*
✠ menti contriuit Dominus, ſed in Spiritu ſancto ac leni, tamquam Inſtitor cæleſtis, aduexit.

Sed, quid primùm agemus? formámne, vel partes, atque armamenta, vſum, vectorémque ſpectabimus, vel ipſum panem de longè tranſuectum conſiderabimus? Cuncta per ordinem: & quoad nauem ipſam, ſingula in te quàm optimè quadrare dignoſcentur, ô ſalutis noſtræ digniſſima reparatrix! Si for-
C mam totius vaſis attendimus; ſicut nauis ſubtus clau-
D ſa, ſupernè aperta, antè & retrò anguſtior & in medio lata; nónne ita tibi à parte terrenarum rerum cor clauſum, & ad cæleſtia apertum habebas? Numquid in initio & fine vitæ tuæ ſolicitior tibi, & nati filij, & orbatorum patre diſcipulorum cura incubuit, magiſque quàm intermedio vitæ temporiſque decurſu coarctabat? Numquid ex malo quoque, te nauem
E hanc eſſe cognoſcimus, taliter à Propheta deſcriptam?

Cedrum

Eze.27 Cedrum de Libano tulerunt, vt facerent tibi malum. Malus huius nauis, nónne & Chriſtus fuit, non tantùm ſi ſublimitatẽ ipſius in cedro ſpectemus, verùm etiam incorruptibilem qualitatem? Numquid & fructus vtriuſque conſentiunt? Poma ſiquidem cedrina, quadam ſui parte ſunt dulcia, quadam acerba, in reliqua verò ſui parte inter vtrumque medij ſaporis exiſtunt. Quid vetet, iſta in tribus Chriſti naturis partibuſque primarijs obſeruare? Nónne Diuinitas dulciſſima eſt, caro autem in vita & paſſione amaritudinẽ plena; anima verò, partim dolore repleta, in quantum ſuæ naturæ relicta patiebatur; partim verò plena dulcedine, in quantum Diuinitate fruebatur? Sed, quid ſi proram huius nauis, puppimque conſpexeris, Chriſtiane? quid non admirandæ conſolationis ex beatæ Mariæ primordijs atque honorifico vitæ fine recolliges, quo diuinum in ipſa myſterium, quanta quanta eſt, admireris? dicaſque exultabundus; O Diuinæ bonitatis, ſapientiæ, & potentiæ incomprehenſibile argumentum! Vis autem velum attendere? obſtupeſce. Numquid hic eſt Chriſtus appenſus cruci? F
Eze.27 Audi Prophetam, & veritatem agnoſce. Byſſus varia de Ægypto, texta eſt tibi in velum. Nónne pictum quoque iſtud fuit? Candore puritatis in carne, rubore charitatis in anima, & aureo colore in Diuinitate. Iam ad merces ipſas aſcendamus, chariſſimi, & eis locupletemur ad ſalutem; atque hinc quoque nauem G hanc noſtram agnoſcamus; in cuius laudem maiori de cauſa, quàm de cruce concinimus; Sola digna tu fuiſti ferre ſæcli pretium.

O virtutes eximiæ, ô gratiæ ſingulares, ô noſtrarum animarum ſolatia! ſed inter omnia, ô panis angelice, de cælis allate! Tu Chriſte, panis hîc Angelorum, tu inſtitor nauis huius admirandæ; & ſpiritus tuus ſuper mel ducis, carbaſi huius amplitudinem cæleſti cum caſtimonia mirificè impregnauit. Vereque de longè te nobis panem apportauit, quæ te de ſummis cælo-

cælorum,& ſinu Patris,in virgineum ſuum ſinum accepit. Sed ipſa quoque nauis de longè veniens,procul & de vltimis finibus;quæ benedicta ſuper omnes mulieres, vas fuit admirabile opus Excelſi: quæ nec primam ſimilem viſa eſt nec habere ſequentem. Nam, à ſæculo non eſt auditum; vt eadem ſimul & virgo eſſet & mater.

O Mater alma! propera, & pane tuo de cælis allato famelicos ſatia. In vniuerſo ſiquidem orbe intolerabilis fames præualuit; & panis mundi leuiſſimus eſt, inanis, & amarus; puluis panis eius. O mundani, ô inopes, ô famelici & eſurientes! Accurrite, feſtinate; quare negligitis? Videtis quòd triticum venumdetur in Ægypto, quòd panis cæli venit in mundo. Ite ad Ioſeph,quem Deus Pater vt iuſtum,ſanctum,ac prudentem nauis huius de cælo panem portantis, vt ſui granarij promum condum conſtituit, incorruptumque cuſtodem delegauit.

O pietatem diuinam! ô prudentiam incomprehen-
H ſam, cuius inſtinctu, exiguo ligno credunt homines *Sap.* 14
animas ſuas; & tranſeuntes mare per ratem, liberati
I ſunt. O raram humilitatis efficaciam! ô arcæ Marianæ, ſanctæque Eccleſiæ ſalutare myſterium! Valeant naues Tharſis, & mundanæ rates, poma portantes, quæ odorem eorum vtcumque referentes, nihil de ſubſtantia retinent. Tibi adhæremus, ô Maria, quæ
K panem Angelorum verum ac ſuperſubſtantialem, vteri tui genuinum fructum, nobis protuliſti: quem qui manducat, vitam æternam poſſidebit, atque adeò in ſemetipſo habebit.

Oratio.

D*A nobis, quæſumus Domine, vt ſacroſancta ſalutis noſtræ myſteria frequentantes, beatæ Mariæ meritis, & in tuo ſemper amore creſcamus, & angelico pane vegetati, nouum in dies veræ ſumamus pietatis augmentum. Amen.*

II. FAVVS DISTILLANS.

Fellis amara lues terræ circumluit orbem?
Virgineo edulcant indita mella fauo.

Pro. 24 OMEDE fili mi mel, quia bonum est; & fauum dulcissimum gutturi tuo. Sic & doctrina sapientiæ animæ tuæ. O factum benè! Gratiæ tibi immortales Deus immortalis, quòd pani per Nauem institoris de longè portato, pani inquam angelico, fauum quoque mellis adiicias, puero qui nobis natus est, educando. O dulce nutrimentum, ô salutare prolis spiritualis edulium, per quod in vitæ nouitate crescamus, & interioris hominis robur in dies singulos augeatur!

Nu. 11 Numquid & manna, saporis erat panis oleati; &
Exo. 16 quod pueris magis acceptum est, gustus eius, quasi
Pro. 25 similæ cum melle? Mel inuenisti, ô anima mea, comedat puer inde, quantum sufficit, ne satiatus euomat illud.

Gratiæ tibi, dulcissima Virgo Maria, quæ dulcedinis tuæ præstantiâ, mundi totius acerbitatem & amaritudinem dulcorasti: quæ doctrinam sapientiæ diuinæ nobis corporaliter genuisti, per quam, infatuatam generis humani massam mirabiliter sapore diuino imbuisti. Accingimini, accingimini, lugentes & cōtristati mortales, quorum ventres veteris noxæ cruditate sunt amaricati. Veni noua sæculi renouati prosapia, & accepti temporis soboles; vt nati feliciter, felici quoque pastu fruamini. En, mellis fauus apponitur, quem tibi mira liberalitate Maria produxit.

O temporis gratiæ, nouique Testamenti fœcunditatem! O cæli Deique in miseros mortales clementiam, atque abundantem benignitatem! Verè, cæli melliflui facti sunt, & montes stillarunt dulcedinem. A

Iona-

Fellis amara lues terræ circumluit orbem?
Virgineo edulcant indita mella fauo.

Dat vns de bitterheit des Weerelds niet en doode;
Is Maria vns bereydt, als honichvaet van noode.

Si du monde le fiel cause de l'amertume;
A ce bournal de miel; qui toute la consume.

Ionathas olim virgæ ſummitatem extendit, quam habebat in manu ſua, & intinxit in fauum mellis; & conuertit manum ſuam ad os ſuum, & illuminati ſunt oculi eius. Heu, parcam diuinæ dulcedinis in antiquo Teſtamento libationem! ô mirandam tamen tam exilis beneficij præſtantiam; qua pauxillo mellis in extremitate virgæ guſtato, viſus guſtantis noua claritate illuſtratur! Numquid hoc ſpecimen fecit, ſpemque dedit, plenæ mentium illuminationis futuræ, quando temporis plenitudo veniſſet? Mel diuini dulcoris & gratiæ modica tantùm intinctione virgæ guſtabant, mel lambendo ſolummodò de petra ſugebant antiqui illius ſæculi filij, exaſperantis illius matris ſynagogæ: ſed longè aliud de fauo noui Teſtamenti futurum iam in ſuo modulo præguſtabant. *1.Reg. 14.*

Auditis, amantes animæ, quid dicat ſponſus dilectus veſter, de Eccleſia ſponſa, eademque operâ, de beatiſſima ſua genitrice Maria, gratiâ plenâ? Fauus diſtillans labia tua, ſponſa. O Domine, quid hoc rei eſt? Si labia fauus, quid igitur ipſius os, genæ, oculi, caput, virgineus ille maternuſque vterus, & denique quid ipſa tota? Sique fauus diſtillans eſt; ergo melle refertus, plenus, turgens, abundans: ergo dulcis, amabilis, delectabilis, profluus & gratioſus. *Can.4.*

Labia tua, ô Moyſes, fauus non erant, nam plus amaritudinis habebant, quàm dulcedinis. Habebas, teſte teipſo, vocem exilem; & linguæ eras impeditioris; legiſque amaritudo erat notiſſima, quando oculus pro oculo, & dens pro dente iubebatur rependi. Neque, ô Moyſes, diſtillans eras, ſed aridus & ſaxeus, veloq; abſconditus, quadrans cum tuis lapideis tabulis, in quibus tamen reuerà erat abſconditum diuinæ legis arcanum, eiuſque ſubſtantiæ dulcedo concluſa, quam verè ex hac petra velut mel ſugere populi illi cogebantur. Sed vos, ô Iudæi, vt ſaxea corda gerebatis, cum tota veſtra ſynagoga; ita in Moyſe, & pe- *Deut. 32.*

tra, tabulisque lapideis, ariditas & durities vestra rectè fuit adumbrata.

Non tu sic, ô Ierusalem noua! ô Ecclesia gentium! ô virgo Sion, vita, dulcedo, & spes nostra, Maria! Fauus distillans, Ecclesiæ labia, Apostoli, prædicatores, doctores, ceterique tuorum mysteriorum præcones, rectores, pastores, prælati: qui fauus mellis suis subditis esse debent amoris dulcedine, & quidem distillans affabilitate liberali suarum gratiarum suique totius communicatione, tamquam omnibus omnia facti, vt omnes lucrentur. Labia verò tua fauus distillans, ô Maria, decor humilitatis, sermonis prudentia, modestia vultus, & totius denique habitus tui gratia, quâ gratiam in oculis Domini reperisti.

Iudic. 14. Mel, parum mellitum, & parcum, veteris Testamenti, ex labiis & faucibus leonis collectum erat, Samsone teste, ac rei latentis exemplo; at postquam tu, ô Virgo sanctissima, gratiam mellitæ dulcedinis apud Altissimum inuenisti; facta es tu verè fauus distillans in labiis tuis; præsertim, quando verba illa melliflua, totius mundi solatio, protulisti; Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundùm verbum tuum. Sed, numquid ampliùs, modoque adhuc magis eximio fauus distillans effecta es? Omnino: quando obsecro? Tunc omnium maximè, quando dulcem Iesum Redemtorem nostrum, quasi fauum de fauo peperisti. Numquid enim fauus, & mel in cera, Christi diuinitas in humanitate? C

Quid vobis videtur, ô sapientes, ô speculatiui, ô Oedipi? Ænigma, si potestis, dissoluite. Numquid tunc verè de comedente exiuit cibus, & de forti dulcedo? Numquid verè Maria, nobis terra promissionis effecta est, quæ lacte & melle manauit? Gaudeamus de inuento fauo; de terra benedicta, & promissa, & obtenta: de monte stillante dulcedinem, & colle fluente lacte & melle. D

At videte, mundani, voluptuarij; ne gratiam Dei in

in vanum recipientes tamquam inutiles & abortiui proiiciamini. Ne anima ſaturata, ſibi plena, ſibi placens conculcet fauum; ſed ſuæ potiùs miſeriæ conſcia, ſitiens & eſuriens, etiam amarum (quod à percutiente ſanantéque patris manu pati contigerit, ne cum hoc mundo damnetur) pro dulci habeat, & dulcedinis ipſius ac gratiæ copiam, pro cæleſti nectare & ambroſia reputet. *Pro. 27*

Ita tu te geras, ſi ſapis, ô anima mea, paupercula, & omnium indiga: ſis humilis & paruula in oculis tuis, & Dei dona tibi per diuam Virginem Dilecti tui matrem conceſſa, magni ſemper facias, & grato animo perfruaris; vt quod in te, & ex te natum eſt, vitæ ſanctæ propoſitum & cœptum, magis ac magis hoc tam ſalutari mellis edulio adoleſcat in virum perfectum: tuque omnia tua cogitata, dicta, & facta iuxta diuinæ voluntatis placitum, proximique vtilitatem, componendo, fauus aliquando diſtillans eſſe reperiaris, Deo & hominibus grata.

Oratio.

Propitiare, quæſumus Domine, piis ſupplicum precibus ac votis; vt amoris tui dulcedine delibuti, & vitare queamus, quod guſtatum adfert mortem, & beata Maria patrocinante, ſupernæ benedictionis gratiam acquiramus, vt gloriam felicitatis æternæ mereamur. Amen.

12. FONS SIGNATVS.

Non temeranda sacrum claudunt signacula fontem:
Turbabit vitreas nemo profanus aquas.

Gen. 21 SVRGE, tolle puerum, & tene manum illius; quia in gentem magnam faciam eum. Aperuitque oculos eius Deus, quæ videns puteum aquæ, abiit, & impleuit vtrem, deditque puero bibere. Numquid hoc de Agar, ancilla Abrahæ dicitur; quæ, consumtâ aquâ in vtre, puerum abiecit subter vnam arborem, & è regionē illius procul sedit, ne puerum præ sitis ariditate morientem videret? Si tantam geris Domine, tam supinæ negligentisque matris, pro filij periclitantis incolumitate sollicitudinem, quid non es facturus in studiosæ fidelisque matris gratiam, vt ipsi in sanctæ spiritualisque prolis educatione succurras? A

Veni itaque, ô anima mea, & singulari beatæ Mariæ virginis fauore adiuti, præstantem hunc ipsius titulum, hunc in finem internæ deuotionis indagine perscrutemur, vt & fontis huius fluentis vtamur, & ipsi quoque certo quodam modo fons signatus effici mereamur. Numquid audimus sponsum in hunc
Cant. 4 modum de ipsa loquentem; Hortus conclusus, fons signatus, soror mea, sponsa? Velut hortum conclusum aliàs expendemus, nunc vt fontem signatum te ô virgo Maria contemplabimur. Nónne rectè fons signatus appellaris, quæ aquam viuam fontemque ipsum vitæ produxisti, sine vlla tamen orificij fontis apertione?

Videte, ô dilecti deuotique Deiparæ virginis amatores & cultores, qualem, quantamque Heroinam, vniuersæ felicitatis auctricem colatis, quam vobis in Domi-

Non temeranda, ſacrum claudunt ſignacula fontem:
Turbabit vitreas nemo profanus aquas.

Weeſt ſuyuer, wel bewaert, met gratie ouer-goten,
Als die maeght, die Godt baert, als een fonteyn be-ſloten.

Dieu de son sacré ſeau, signa cette fontaine,
Pour en afranchir l'eau, de la tourbe vilaine.

Dominam ac patronam elegiſtis ! Eia, bonâ veſtrâ
B ſorte lætamini. Hæc eſt enim illa benedicta paradiſi terra, de qua ſic in ſacrę Scripturæ principio legimus; Fons aſcendebat de terra, irrigans vniuerſam ſuperficiem terræ. Verè hic locus, de quo fons ille debebat aſcendere, qui vniuerſam terræ ſuperficiem irrigaret, ſuperbenedictus ſcilicet Virginis vterus, ex quo fons viuus, Chriſtus aſcendit, mundum vniuerſum ſua gratia rigaturus. *Gen. 2.*

C Numquid fons iſte quoque in quatuor diuiſus eſt capita, quando Dominus ac Redemtor noſter, matris Mariæ Vnigenitus, quatuor maximis in nos beneficiis influxit? Quæris, ô Chriſtiane, diſcipule Domini, myſteriorum amator, quænam hæc fuerint fluminum gratiæ capita? Creationem in primis attende, recreationem expende, conſidera iuſtificationem, & quartò glorificationem ex hoc fonte manantem contemplare. O quàm amœnè, quàm lætanter, atque inſuper quàm vbertim fluit; quamque copio-
D ſa apud Dominum noſtrum reperitur redemtio! O quàm nunc verè paruus fons creuit in flumen maximum; & in aquas plurimas redundauit! *Eſther 11.*

O felix ſacra virgo Maria, terra fontem generans, & fons ipſa verè fontem vitæ producens! neque ſolùm quatuor his in filio tuo fluentis ſcaturiens; verumetiam in eodem tot quotidie fontes in vitam æternam ſalientes educens, quot fiunt verè fideles; quotquot renati fonte Baptiſmatis, per piæ vitæ decurſum, orationibus, meditationibus, bonis ſuſpiriis & votis, ac potiſſimùm ardenti amore, ac charitatis operibus, mente & ſpiritu cæleſtibus inſeruntur: hauriunt, potant, inebriantur; vt inſtar conchæ ſemper ſibi repleti, proximis quoque per charitatem ad modum canalis & fontis ſint proflui; fons ſignatus ſibi, ſaliens aliis in commune æternæ vitæ compendinm.

Tu itaque, ô Domina, mater noſtra, tu noſtræ ſalu-

Isa. 58. tis inuentrix, tu Mater dignissima nostri Saluatoris, tu fons aquarum cuius non deficient aquæ. Sed quid? *Zach.* 13. num, quia Zacharias patentem hunc fontem vocat, (erit fons patens domui Dauid, & habitantibus Ierusalem) miraris mundane, terrena sapiens & cælestium indigus, quonam pacto fontem eumdem signatum appellemus? Disce itaque. Non solùm signatus fuit, quòd mater existens Maria, virgo permanserit; verumetiam, quòd singulari Dei prouidentia fuerit hic fons custoditus, ne vllis huius sæculi sordibus ceu cœni colluuie sordidaretur. Patens igitur, quia omnium vsibus fuit expositus, pauperis æquè ac diuitis: signatus verò, quia nulli pollutioni subiectus, nullis coinquinamentis expositus. Fœcunda igitur Mariæ virginitas, fons signatus est; qui aquam viuam nobis in Christo protulit, qui tamen virginitatis claustrum non reserauit.

Nónne ita sepulchrum tuum Domine signatum sigillisque munitum audiuimus, & tamen inuiolatâ sepulchri clausurâ post triduum rediuiuus existi? Quid si dixero, Matris tuæ Mariæ secretum, præter intemerati pudoris signaculum, etiam Angelorum custodia fuisse munitum, quemadmodum monumentum tuum, præter signatum lapidem, etiam munitum fuit custodibus? Age, virginalis epithalamij decantator; dic nobis Rex pacifice, quod in spe- *Cant.* 3 ciem super huius custodia thalami præuidisti. En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt, ex fortissimis Israel. Omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi. Satis, satis! ecce plusquam Salomon hic, qui in te, diua Virgo, tamquam in sole posuit tabernaculum suum; & ex te, sicut sponsus egressus est de thalamo suo.

O benè signatum & custoditum fontem, & mirè E patentem; quò nec manus, nec pes, nec oculus hominis, aut bestiæ agri, accessum vmquam inuenit; quem neque volucres cæli, neque vllæ aëreæ potesta-

tes

tes aliquo modo potuêre coinquinare; & cui virtutes omnes, dona cælestia vniuersa, atque angelicæ potestates in tutelam fidam concessæ sunt: qui tamen tam vniuerso mortalium generi est in vsum atque vtilitatem expositus; vt non viuat, qui Mariæ patrocinium piè rogarit, & repulsam sit passus.

Age igitur, ô anima mea, & ex hoc fonte sic hauri, sic te tuamque prolem pota, sic in omni necessitate tam salutari lympha refocilla; vt tu quoque ipsius exemplo & auxilio, fons signatus euadas: scaturiens quidem in omne bonum, sed clausus & obsignatus ad omnes insidias & incursus inimici. Alioqui, custodi teipsam sollicitè, ne des aquæ tuæ exitum, nec modicum; nec mulieri nequam (corruptæ scilicet naturæ, prauæque voluntati) veniam prodeundi. *Eccli. 25.*

Oratio.

Animæ nostræ, Domine, sicut terra sine aqua tibi; pietatem itaque tuam, beatæ Mariæ intercedentibus precibus ac meritis, imploramus, vt illas gratiæ tuæ fonte fæcundes, quatenus peccata nostra dignè plangentes, & remissionem peccatorum te miserante mereamur accipere, & tibi sincero corde seruire. Amen.

13. PVTEVS AQVARVM VIVENTIVM.

Sæcla perennantes puteo quis sufficit vndas?
Ductus inexhausto tullius oceano.

Cant. 4 ONS hortorum, puteus aquarum viuentium, quæ fluunt impetu de Libano. Verè, Domine Deus, magnam habet aqua gratiam: quòd ea quæ timemus in terris, amamus in aquis. Quæ noxia in terris, in aquis innoxia sunt; quam etiam vim habet aqua in Ecclesiâ tua. Ionam emendauit aqua, quem terrena deflexerant: psallebat in vtero ceti, qui mœrebat in terra. Petrus confessus in fluctibus, quem in terra negabat. Aquæ seruarunt, quem homines crucifixerunt. Sic adhuc quotidie admiranda salutaris aquæ præstantia, tum in præcipuis Sacramentis, quæ in aquarum substantia condidisti; tum in cælestibus multiformis tuæ gratiæ fluentis, per quæ fideles tuos in Ecclesia tua fœcundas, & iuxta suam vnumquemque sitim ac desiderium refocillas & potas.

Sed, ô singularem aquarum viuentium thesaurum, quem nobis in sacrosancta dilecti filij tui matre tradidisti! In hac ipsa, de ligno vitæ gustauimus, de vitæ vena libauimus, de pane quem de longè portauit comedimus, fauum mellis distillantem lambuimus, & de fonte signato potauimus: iam, quæ tua Deus est munificentia, in eadem puteum aquarum viuentium reperimus. Tu verò, fons hortorum, A Maria, cordium nostrorum areolas irrigans, tu puteus aquarum viuentium, de Libano fluentium cum impetu, quo feruorem tui desiderij ad consolandum exules filios Euæ, declaratum agnouimus.

Venite & videte charissimi, studiosi mecum melio- B rum charismatum æmulatores, & rogemus pariter;

Num-

13. PVTEVS AQVARVM VIVENTIVM.

Sæcla perennantes puteo quis ſufficit vndas?
Ductus inexhauſto tullius oceano.

Wacht-u van ſ'Weerelds pleyn, dat quade luſten heeft;
Maer keert-u ter fonteyn, die troost en leuen gheeft.

Qui fournit a ce puy, ſon eauë touſiours viue?
Mon Dieu, de votre appuy, cette ſource deriue.

Numquid hic eſt, Domine, puteus ille patris noſtri Iacob, iuxta quem ſediſti laſſus, hoc eſt, pertæſus peccatorum & miſeriarum mundi pereuntis? Numquid hic eſt puteus gratiæ, miſericordiæ, ac reconci-
C liationis humanæ, capacibus matris tuæ complexibus charitatis incluſus, iuxta quem ſitibundus ſalutis noſtræ, dixiſti Samaritanæ noſtræ Mariæ; Mulier, da mihi bibere? Numquid circa hunc eumdem, quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aqua-
D rum; ita tu, quaſi canibus actus ac fatigatus, ad noſtram ſalutem anhelans, adſpiraſti? Agnoſco deſide-
E rium, Domine, agnoſco & myſterium. Veniſti ad Prophetiſſam, ad Virginem; & per Gabrielem angelum tuam illi ſitim nuntiaſti; & quaſi vnicornis
F præ agitatione feruentis deſiderij furens, in ſinu Virginis manſuefactus, quieuiſti, & captus es: captus inquam es, in ſalutem omnium te capientium, vt à te ſalubriùs caperentur.

Salue igitur, Maria, miſerorum ſolatium, languentium fortitudo, ſpes afflictorum, puteus aquarum viuentium, laborantium ſitim ſedans, & gentium pacans gemitum. Numquid, ô amici, felicitatis huius cæleſtis conſortes, numquid aquæ viuentes ſunt, gratiæ perennes, è cæleſti vena fluentes, numquam in ſe ſtagnantes, neque induſtriâ humanâ collectæ, vel ex magno mari mundi hauſtæ?

Ite, ſæcularium deſideriorum ac voluptatum car- *Ioſ.* 2.
nalium cultores, atque in aquis maris mortui, mariſque ſolitudinis oblectamini, quæ mundum ſapiunt & ſignificant.

Numquid illæ quidpiam viui producunt, & non potiùs viuentia enecant? Sunt aquæ Ægypti, deliciæ *Exo.* 7.
mundi, computreſcentes iudicio Dei, & piſces qui ſunt in hoc flumine perimentes. Non poterant Ægyptij bibere aquam illam, quia ſanguis erat in tota terra Ægypti; & vos ſtulto mundi amore ebrij peccatores, amariſſimas ſalſiſſimaſque eius aquas amatis?

Sed, gaudete, si sapitis, & de beneficio toti mundo per Mariam exhibito congratulamini. Ecce, dulcissima nostri Redemtoris Genitrice mediante, ceu puteo aquarum viuentium, aquæ vestræ mortiferæ, per Dei gratiam ab hac Virgine inuentam, salisque sapientiæ ex hoc puteo haustæ commistione sanantur. Non meministis, quid in vestri figura viri Iericho olim ab Elisæo petiuerint? Audite quid inquiunt: Ecce, habitatio ciuitatis huius optima est, sicut tu ipse Domine perspicis; sed aquæ pessimæ sunt, & terra sterilis. Ita vobis, ô mundi habitatores insipidi, sæculi huius habitatio, licet sterilis sit terra, & aquæ pessimæ, optima esse videtur; ita mundi præstigiis infatuatum est vobis omne cor atq; iudicium. Sed remedium apprehendite. Afferte, inquit vir Dei, mihi vas nouum, & mittite in illud sal. Quod cùm attulissent, egressus ad fontem aquarum, misit in illum sal, & ait, Hæc dicit Dominus; Sanaui aquas has, & non erit vltrà in eis mors neque sterilitas. Sanatæ sunt ergo aquæ, vsque in diem hanc. Numquid amaritudo mundique mortalitas, per fœcundam hanc Virginem, matremque virgineam, puteum aquarum viuentium, sublata est? Numquid hoc in typo ceu speculo quodam, & tamquam ex eodem hoc fonte promanans, vsus ille sacer Ecclesiæ fulget, quo lustralis aquæ aspergine cuncta sanctificat? Numquid hoc quoque per figuram de Leuitis olim mandatum fuit à Domino: Tolle Leuitas ex medio filiorum Israel, & purificabis eos, iuxta hunc ritum aspergantur aqua lustrationis.

[Margin: G; 4. Reg. 2.; H; I; Num. 8]

Sed, ô beatissima ac dulcissima Virgo, patrona nostra singularis, Maria, edissere nobis, si placet, hanc tui caussâ surgentem emergentemque ambiguitatem. Quomodo te priùs, & quidem non nisi ductu sacræ Scripturæ, fontem diximus, & nunc puteum appellamus, quam anteà quoque fluuio comparauimus? An ista solutio? Num, quòd aqua quidem viua Christus est, eiusque abundans gratia, quem tu nobis pro-

produxisti: sed, quòd ideò fortè quibusdam est hæc gratia puteus; quia, dum peccatoribus occulta est, per laborem pœnitentiæ illam debent haurire, & cum sancto illo lapso, de profundis clamare? An ideò quoque quibusdam instar fontis est, quia deuotis ac piis vltrò manat; eisque se citra magnum laborem communicat? fortè etiam eapropter quibusdam hæc eadem gratia ceu flumen est, quia illis peculiari Dei munificentiâ largiter & abundanter effunditur vt affluant. Alioquin, Domine, gratia tua (nisi quis suâ culpâ sibi reddat abstrusam) ex se fons patens est, & vbertim effluens. Aquæ itaque tuæ, ô Maria, intrent mare & exeant, & sanentur aquæ: atque omnia ad *Ezech.*
quæ venerint aquæ istæ, sanabuntur & viuent. Nec 47.
mirum; quia aquæ tuæ, ô Virgo benedicta, subter limen domus Dei ad Orientem egressæ sunt, & in latus templi dextrum, iuxta propheticam visionem, descenderunt.

Oratio.

DEus, qui præcipua quæque Ecclesiæ Sacramenta in aquarum substantia condidisti; da, vt renatis fonte Baptismatis, vna sit fides mentium, & pietas actionum; vereq; in eis fiat tuâ gratiâ fons saliens in vitam æternam. Amen.

14. TOR-

14. TORRENS MELLIS ET BVTYRI.

Hyblæo quæ melle fluit, lactisq́ue medullâ,
Quid nisi delicias Emmanuelis alit.

3. Reg. 17. SVRGE, vade in Sarephta Sidoniorum, & manebis ibi. Præcepi enim ibi mulieri viduæ, vt paſcat te. Vide, ô anima mea, dilecta dilecti tui; videte vos quoque omnes, quotquot fœcunditate ſpirituali, fructum nouæ vitæ ſecundùm Chriſtum agendæ nutrire, & ad perfectum vſque educare nitimini, & fortaſſe laboratis. Videte, inquam, ſupernæ bonitatis erga veſtrum hoc pium ſtudium prouidentiam & benignitatem. Sugite mel de petra, fauum præ plenitudine diſtillantem adlambite, de fonte ſignato, de vena vitæ, & ex puteo aquarum viuentium haurite, bibite; quin & nouæ vitæ primordia, ſancta germina, fœtumque diuinum, viuacibus hiſce deliciis & eduliis paſcite, fouete, roborate. Quid enim nobis Sarephta, niſi anguſtiam bucculæ ſonat; humilitatem virginis, matris egeſtatem, anguſtiam ſtabuli? Sidon verò viaticum ſeu cibarium? quo nobis certò conſtet, & diuino velut oraculo nuntietur, in hac Sarephta Sidoniorum nos abundè cibaria reperturos, quorum confortati præſidio, ex hac mundi miſeria & anguſtia ad amplitudinem patriæ cæleſtis pertingamus. Surge Elia, Deum ſaluantem quærens, amans, colens Chriſtiane. Surge inquam & exurge, à puſillanimitate ſpiritus, propter innatam formidinem; & ab animi tempeſtate, propter inſidiantium perſecutionem. Surge mente, ſurge ſpe & fiducia, in hac tua egeſtate: & vade in Sarephta Sidoniorum: præcepit ibi Deus mulieri, vt paſcat te. Et quænam illa, quæris? Eſt illa mulier miſericors Sarephtana, mulier illa magna Sunamitis, mulier illa ſapiens in Abela, mulier Prophetiſſa in Ephraim, mulier fortis in Ieruſalem, mulier virum

A

circum-

Hyblæo quæ melle fluit, lactiſque medullâ,
Quid niſi delicias Emmanuelis alit?

Op dat u goedt propooſt beklyue in t'deughdich leuen,
Hier wordt u t'uwen trooſt boter en melck ghegheuen.

Aus delices du ciel, la Vierge-mere donne
Et le beurre et le miel, dont le sein luy ſurionne.

circumdans; Virago, Iſſa, Maria: cui ſingulari Deus indulto & magno priuilegio demandauit, vt paſcat te, & puerum quem ipſe dedit tibi: illi mandauit de te, ac præcepit illi, vt te nutriat, vires ſuppeditet, vitam habeas, & abundantiùs habeas, vt valeas, vt vegetus ac fortis fias; vt accingas quoque fortitudine lumbos tuos; vt in fortitudine cibi illius, quem illa datura eſt tibi, ambules quadraginta diebus & quadraginta noctibus, tempus nempe vniuerſum vitæ huius mortalis & caducæ, bonis maliſque permiſtæ: donec venias ad montem Dei Horeb, montem Domini, montem excelſum Dei excelſi, vbi accipias benedictionem à Domino, miſericordiam, gratiam, & gloriam à Deo ſalutari tuo.

Gratiæ tibi Domine, pro tanta hac tua charitate & prouidentia, erga me indignum famulum tuum, & filium ancillæ tuæ, animæ meæ, tibi placere & ſeruire cupientis. Dicamus omnes gratulabundi felices filij Euæ, ſed non iuxta formam murmurantis ſeque excuſantis Adæ, dicamus læti, dicamus grati, dicamus vnanimiter collaudantes datorem & datum; O Domine! mulier quam dediſti nobis, dedit nobis de ligno vitæ, & comedimus illud, vt ignoremus mortem, neque eam guſtemus in æternum. Dedit nobis de vena & fonte vitæ, & bibimus; & reuerſus eſt in nobis ſpiritus, quem amiſeramus quia miſeri foras emiſeramus. Dedit nobis de fauo mellis, & comedimus quantum ſufficeret, & ecce aperti ſunt oculi noſtri atque illuminati, vt videre & guſtare incipiamus, quàm bonus & ſuauis es Domine, qui tam bona ac ſuauia nobis electuaria in hac muliere, virgine Maria, conceſſiſti.

O maternam virginis fœcunditatem! ô virgineam matris integritatem! ô mulieris prudentiam! ô patronæ benignitatem! ô Prophetiſſæ ſublimitatem! ô Heroinæ fortitudinem! ô amœnam & almam nutricis vbertatem! ô ancillæ Domini principatum! ô matriſfami-

Pro. 31 familias sollicitudinem! quæ considerat semitas domus suæ, & panem otiosa non comedit: quin & de nocte surrexit, quando omnes in tenebris & in vmbra mortis sedebant; deditque prædam domesticis suis; prædam, quam deuotissima humilitate sua de summo cælorum detraxerat: prædam spontaneam, diuinam, rapi gestientem, salutem omnium nostrûm iam ab æterno sitientem, prædam inquam prædari quærentem, quia deliciæ eius esse cum filiis hominum. Deditque cibaria ancillis suis, humilibus, seruituti diuinæ mancipatis, fidelibus, piis Christianis credentibus, bonæ voluntatis hominibus, Legi mentis atque diuinæ consentientibus, obtemperantibus, diuinam prolem in matre colentibus. O prædatrix Maria, verè prudens & pia! Eat nunc auarus, impius, hypocrita, superbus; & se, quisquis volet, vanidis huius mundi quisquiliis saginare contendat; non saturabitur: famem tales patientur vt canes, & deuorabunt eos aues morsu amarissimo, mors depascet eos.

Iob 20. Anne putatis, quòd eiusmodi terræ filius, riuulos B
fluminis, torrentes mellis & butyri videbit? Aberrabit toto cælo, nisi resipiat. Te, ô superbenedicta virgo Maria, non amant mundani nec colunt, quia non norunt te, neque filium tuum Iesum Christum; vnde etiam dulcedine vestra non fruuntur. O Maria patrona nostra, bonæque nostræ voluntatis adauctrix & fautrix! te laudamus, te inuocamus, tuum imploramus auxilium. Tu nobis esto in hac vita vitæ mortalis, spes vnica vitæ immortalis. Esto tu nobis torrens mellis & butyri; vt iuxta nutritionem Vnigeniti tui,
Isa. 7. butyrum & mel comedentis, discamus & nos reprobare malum & eligere bonum.

At, venite filiæ Sion, animæ cælestium mysteriorum speculatrices; nónne videmus hîc in Domina
Gen. 11 nostra, non solùm Saram tria sata farinæ miscentem, C
sed & Abraham discurrentem, apponentemq; nobis butyrum & lac; vt cõfortetur cor nostrum, & transeamus

mus viam noſtram virtutum, cum Domino & Angelis eius? Sed ecce, numquid etiam in Domina noſtra Maria virgine, inſtitrice, & nutrice noſtra, grandæ-
D uum Berzellai nobis in Dauide inediam cum ſuis pa- 2. Reg.
tiente, offerentem frumentum, & hordeum, & fari- 17.
nam, & polentam, & fabam, & lentem, & frixum cicer, & mel & butyrum? Iam nihil eſt adeò, quòd de educanda prole noſtra ſpirituali ſolliciti ſimus, in tanta ſpiritualis alimoniæ abundantia.

E Sed numquid hîc quoque Iahelem contempla- *Iudic.*
mur? Surge Maria, ſurge Iahel noſtra: Ecce accur- 4. & 5.
rit Siſara, aduerſarius noſter: in tabernaculo corporis noſtri ſenſuumque noſtrorum tentorio deliteſcere cupit inſidiator; vt recollectis ibidem viribus, in caput noſtrum, animam inquam noſtram, inſurgat atrocior. O Maria! tu mulier illa, de qua dictum eſt ab initio; Inimicitias ponam inter te & mulierem; inter ſemen eius & ſemen tuum; & ipſa conteret caput tuum. Contere, ô mulier fortis, caput Siſaræ, diaboli frange potentiam & conatus elide. Vtque ſecurior id exequaris: aperi vtrem lactis (non quo tuos lactas filios, filij tui fratres, Chriſtianos) ſed lactis ſoporiferi & hallucinationis; & clauo tabernaculi, virtute confixi Chriſti, tempus capitis eius transfige, vt ſoporem morti ſocians deficiat. O virtutem eximiam torrentis mellis & butyri, non minùs in hoſtium infeſtorum excidium, quàm in vernaculorum & amicorum ſalutem ſempiternam!

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui ſterilia tuorum corda fœcundas, & nouam virtutum proſapiam facis progignere: da nos ita ſpiritualibus ſemper nutriri alimentis; vt B. Mariæ patrocinio, & in bono cœpto creſcamus, & ad vitam proficiamus æternam. Amen.

IN

IN VII. TITVLOS ORNANTES

ARGVMENTVM.

ATVS homo educari debet, quemadmodum septem præcedentibus titulis est ostensum: sed, cùm præcipua educationis sit portio, debitus morum ornatus ac compositio; Sapientia in primis est necessaria, quæ in ornamentis humanæ vitæ primarium locum tenet. Nam, teste ipsomet Sapiente;
Pro. 11 *Circulus aureus in naribus suis, mulier pulchra, & fatua.*
Ps. 44. *Econtrà verò; Omnis gloria filiæ Regis (animæ fidelis) ab intus; in fimbriis aureis: sapienter & secundùm ordinem omnibus ad finem & consummationem vsque dispositis. In vestitu deaurato: sapientia nimirum vera; quæ pretiosi vestimenti loco deseruiat. Itaque septem titulos nouam prolem ornantes tractaturi, à sapientia sumamus exordium.*

15. DOMVS SAPIENTIÆ.

Quæ domus hæc? Sophiæ. Casto tere limen amore,
Inter cælestes annumerande sophos.

Pro. 9. SApientia ædificauit sibi domum: excidit columnas septem. Inquiramus ô anima denuò, ad securiorem operis incepti progressum; Quid debemus facere de puero, qui natus & datus est nobis? Educandus haud dubiè, erudiendus, atque in omni morum ornatu formandus est; vt qui ex Deo natus est, à parentis nobilitate non degeneret: sed, vt, postquàm hic eius imitator exstiterit, cum eodem corregnet in cælis. Iam igitur, anima mea, teipsam quasi domum benè ordinatam & instructam debes efficere, sicque comparare, in qua æterna Dei sapientia, vnigenitus inquam A

Iudic. 13.

Quæ domus hæc? Sophiæ. Caſto tere limen amore,
Inter cæleſtes annumerande ſophos.

Siet hier het huys der deught, der Wysheit, en des heeren:
Leert-dan voortô, hoe ghy meught kômen ter hooghster eeren

Vers ce temple d'Honneur, ou loge la Sageſſe
Redreſſés, ô Seigneur, les pas de ma ieuneſſe.

inquam Dei atque Mariæ filius habitet, ſuamque faciat manſionem.

Numquid Eccleſiam ille ſibi conſtruxit, ac ſeptem in ea Sacramentis ſancitis, quaſi columnis ſeptem, è ſolida rupe exciſis, eamdem ſtabiliuit? Nónne matrem quoque ſuam eiuſmodi domum exædificauit, ſanctificauit, omnique virtutum, ac gratiæ ornamento repleuit? Sed & ipſa eſt ſapiens illa mulier, quæ domum ſuam ædificauit, bono ſinceri in Deum amoris iacto fundamento, atque inconcuſſis ſolidarum virtutum muris erectis, tectum cæleſtium contemplationum impoſuit, morumque honeſtiſſimorum ornamentis inueſtiuit. Quemadmodum igitur hanc, ô anima mea, Patronam hactenus elegiſti, in ſpirituali ſanctioris vitæ prole fideliter educanda; ita in eadem ritè formanda atque ornanda, eandem obſerues oportet. Noli, obſecro, quidquid agas, inſipientem illam imitari mulierem, quæ exſtructam quoque domum, indiſciplinatâ ſuâ agendi ratione, conuellit, & deſtruit. Nónne peſſum ire debent optima quæque, niſi ſapientia gubernante conſeruentur? *Pro. 14*

O Dei mater alma, virgo benedicta Maria; ſuſcipe me hodie in tuum ſeruum, diſcipulum, filium. Diſcere, proficere, & tandem te dirigente atque adiuuante, deſidero ad diuinæ ſapientiæ famulatum ac familiaritatem pertingere; vt intrans & exiens in omnibus quæ acturus ſum, ſapienter me geram.

Accurrite, accurrite, veri Iſraelitæ, deuoti Chriſtiani, in omni genere ſapientiæ ſalutaris erudiri cupientes, & ſapientiæ Sanctorum ſtudioſi amatores. Si primus ardor diſcendi nobilitas eſt magiſtri atque excellentia præceptoris; certè nos meritò debet doctricis noſtræ dignitas ad amorem ardoremque diſcendi permouere.

Inuenimus Magiſtram, Meſſiæ matrem, domum Sapientiæ, virtutum ſcholam, atque Angelicæ puritatis doctricem, omni decore adornatam, gratiâ ple-

Eze.43 nam. Ecce, ecce inquam admirabile factum: Im-
3. Reg. 8. pleuit gloria Domini domum hanc Sapientiæ, sicut C
orante Salomone impleuerat gloria Domini, domum Domini. Numquid ita dignum & iustum erat? Numquid ita de illa pater Salomonis Rex Dauid fuerat vaticinatus? Nónne, quando hanc ædem à se præparatam, à Salomone verò exstruendam in spiritu præuiderat; atque in ea, ceu figurâ magnificâ, domum hanc, beatam Mariam, velut propriam Christi veri Messiæ habitationem ac sacrarium, gratulabundus
Ps. 92. exclamauit; Domum tuam decet sanctitudo Domine, in longitudinem dierum; quia in æternum, & in sæculum sæculi?

O quàm te multis nominibus Sapientiæ domum, * Virgo sanctissima, prædicamus! Te Sapientia Dei, Christus, vt summus architectus ædificauit; te vt verus Salomon sanctificatam Deo dedicauit, inhabitauit, omnibus ornamentis impleuit, nouem in te menses corporaliter requieuit, & inde mundum interim vniuersum summâ sapientiâ gubernauit. Numquid & tu, ô Mater superbenedicta, verè in ipsius
Eccli. 24. tuamque laudem dixisti; Qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo? Numquid æquè verè de te Propheta præcinuit; Sanctificauit tabernaculum suum Altissimus? Nónne Spiritus sanctus obumbrauit tibi? Numquid & te supra firmam petram fundauit, quam in sua charitate firmauit, & in seipso
Cant. 8 totam stabiliuit? Dum enim, ô Dilecta, super dilectum tuum sic innixa fuisti, Deum ipsum pro fundamento habuisti.

Sed, ô suauissimam domus huius ædificationem! ô virgineam in ea templi viui, veri Salomonis, productionem! Malleus & securis, & omne ferramentum, non sunt audita in ea, cùm ædificaretur; illaque petra fuit in ea excisa sine manibus, de qua septem Sacramentales columnæ excisæ sunt. O sapientiam diuinam, ab originali noxa cunctisque inquina-

quinamentis carnis & animæ Mariam præseruantem! O altitudinem diuitiarum Dei, qua factum est, vt nihil esset in templo eius, quod non auro charita-
D tis & sapientiæ tegeretur! Beati serui tui, Domine, qui habitant in domo tua, & participant de tua sapientia. Dicis etenim tu de hac ipsa magnificè: Ego 3.Re.9.
elegi, & sanctificaui domum istam: eruntque oculi mei, & cor meum ibi, cunctis diebus. O Domine, da Ps. 64.
quæsumus, habitemus in ea, ibique discamus prudentiam. Replebimur in bonis domus tuæ: sanctum est templum tuum, mirabile in æquitate.

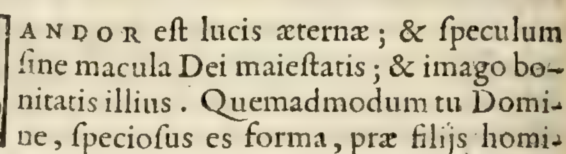
Ad te itaque confugimus, sancta Dei Genitrix, tamquam ad domum & sedem Sapientiæ, in qua vera cælestium rerum sapientia, adornatrix animarum addi-
E scitur, & hauritur. Tu namque, ô Maria, es mulier illa sapientissima, quæ ad Dauid verum venit, & patro- 2. Reg.
cinium causamque refractarij filij suscepit, & recon- 14.
ciliationem ipsius obtinuit: dicens ei; Reduc eiectum tuum; genus humanum, per peccata deperdi-
F tum; sed tamen à Deo Patre in salutem electum. Tu es illa quoque prudens mulier, Maria, quæ eumdem iratum placasti, pro stulto Nabal, Adamo, omnium 1. Reg.
nostrûm parente, sollicitans; tibique responsum ab 25.
illo, Benedictum eloquium tuum, & benedicta tu, quæ prohibuisti me, ne vlciscerer me manu mea. Ecce, audiui vocem tuam, & honoraui faciem tuam.

Oratio.

Deus, qui per ineffabilem tuam sapientiam mundum condidisti, & per eamdem vniuersa conseruas, & conseruata gubernas; mentes nostras, quæsumus, cælestibus instrue disciplinis; vt quæ tibi sunt placita cognoscentes, illa quoque intercedentibus B. Mariæ virginis meritis, exequamur. Amen.

16. SPECVLVM SINE MACVLA.

Illimi hoc ſpeculo maculoſos inſpice vultus,
Exemploq́ animum candidiore laua.

Sap. 7. Ps. 44. ANDOR eſt lucis æternæ; & ſpeculum ſine macula Dei maieſtatis; & imago bonitatis illius. Quemadmodum tu Domine, ſpecioſus es forma, præ filijs hominum; ac ſpecie tua & pulchritudine tua intendis, proſperè procedis, & regnas; ita concupiſcis decorem animarum noſtrarum, cuius virtute & præſtantia, tecum etiam proſpero viæ virtutum ſucceſſu & progreſſu, aliquando regnemus. Tu ſcis Domine, quia A amo te; quia dilexi decorem tuum, & pulchritudinem agri pleni, quæ tecum eſt; vt & ſpeciem Eccleſiæ tuæ ſponſæ; atque ſpeciali modo glorioſæ ac beneplacitæ tibi matris tuæ virginis Mariæ. Quod namque primariè ſenſu ſublimiſſimo de te, vt æterna Patris ſapientia diximus, hoc inſigni quoque communicatione ſplendoris, ac immaculatæ puritatis pluſquam angelicæ, de illa lætantes profitemur; Speculum eſſe ſine macula.

O felices nos, homines bonæ voluntatis, viros deſideriorum, docibiles Dei, boni æmulatores, ſtudioſoſque indagatores quæ ſit voluntas Dei bona, beneplacens & perfecta, tametſi Domine imperfectum meum magnum nimis videant oculi tui.

Huc, huc, formarum amatores & amatrices, ſpeculatores & ſpeculatrices, & quotquot eſtis ad vnum, curioſi pulchritudinis humanæ obſeruatores & ſectatores; adeſte, & vultum animarum veſtrarum, formamque conuerſationis veſtræ ad gratiam Dei, & beneplacitum eius qui corda intuetur, componite. En B vobis ſpeculum ſpeciale, verè rarum & ſingulare;

non

Illimi hoc ſpeculo maculoſos inſpice vultus;
Exemploque animum candidiore laua.

Dat u den wille doen altydts tot wel-doen trecke;
Aen-ſiet Maria ſchoon, als ſpieghel ſonder vlecke.

Au criſtal clair-luisant de ce miroir ſans tache,
Allés-moy fourbiſſant les traits de votre face

non quòd næuos & maculas, rugás atque alios formæ defectus tantùm ostendat, quod communium est speculorum : verumetiam quòd omnino tollat, & maiorem pulchritudini gratiam conferat.

Meritóne tibi, ô Maria, speculi sine macula titulum damus, quæ teste dilecto tuo, tota pulchra es, & macula non est in te? Nam quemadmodum in filio, sicut in speculo, Dei patris maiestatem attendimus ; ita quoque filium in te, sicut solem in speculo contemplamur. Nónne filijs hominum rectè speculi vicem obire dignosceris, quæ cuiuis mortalium statui, virginali, coniugali, & viduali, exemplo tuo sancto perfectoque præluces? Sit nobis (iuxta Sancti cuiusdam præscriptum) tamquam in imagine descripta virginitas vitæ Mariæ; in qua, velut in speculo, refulget species castitatis, & forma virtutis. Hinc sumatis exempla viuendi; vbi tamquam in exemplari, magisteria expressa probitatis, quid corrigere, quid fugere, quid tenere debeatis, ostendunt.

O miseræ atque infelices perituræ formæ contemplatrices, vanitati studentes, quæ mendaci fucatóque gaudetis speculo, vt vestrismet saltem oculis pulchræ
C videamini, cū sitis deformes! Vtinam saltem speculis vestris, sed fidelibus & veris, hunc in finem vtamini, quo philosophus ille quondam, qui discipulos suos speculum iubebat inspicere; vt, si forma placeret, fœdis eam moribus non dehonestarent; sin verò quid formę deesset, illud supplerent virtutibus, morúmque decentia; quibus præclariùs quàm corporali pulchritudine, & formæ specie ornati incederent. Nam, sicut maximè dedecet, pulchros malos esse; ita abundè defectum formæ suppleuerit, quisquis bonis se moribus exornarit.

Eant nunc igitur vanæ istæ & turpes, & quandoque decrepitæ facierum suarum depictrices ; sibi nescio quam adhuc semper formam ac speciem sic satis honestam & formosam affingentes, pictore diabolo,

 phan-

phantaſiam imagine mendaci fallentes. Sed & vos reſipiſcite, vanę laudis amatores, voſmetipſos in oculis hominum contemplantes, vobiſque hiſce obtutibus complacentes: qui vobis tantoperè in ſpeculis hiſce fallacibus arridetis, vt tales prorſus vos eſſe credatis, quales illi vos adulantibus linguis depingunt, oculiſque adblandientibus videntur referre. His addendi venitis, amore proprio excæcati; qui quod vitioſum atque deforme in vobis eſt non attendentes, in vanas quaſdam propriæ complacentiæ ſpecies defigitis oculos; dumque vos in profundo veſtræ ignorantiæ puteo, vel ſæculi littore contemplamini, non vſqueadeò vobis deformes videmini; putantes vos aliquid eſſe, cùm nihil ſitis: fallentes voſmetipſos; pauonis inſtar, neglectis ſordibus pedum, in caudæ ſplendore; & Luciferi, in ſua pulchritudine gloriantis. Fallacia valdè ſunt hæc ſpecula. Sed peſſima ſunt illa maximeque deteſtanda, vrentia ſpecula ſalacium impudicorumque oculorum, inſtar baſiliſci viſu perimentium quotquot aſpexerint, niſi cauerint. D E

Venite, inquam, reſipiſcite; melioriſque formæ ſtudioſi, conſcientiæ puritati, morum honeſtati, atque animæ pulchritudini, operam date. En, ſpeculum abſolutiſſimum vniuerſæ virtutis, decoriſque perfecti vobis in Maria reſplendet. Speculum clarum, ſolidum, immaculatum, intemeratum, verumque omnis probitatis demonſtratiuum, in illa videbitis. Contemplamini filiæ Ieruſalem hoc ſpeculum, cuius inſpectu pulchriores, caſtiores, ſanctioreſque euadatis. Et quid mirum, cùm & corporalis ipſius formæ diuinior ſpecies, talia in aſpicientium oculis atque animis operata credatur. Quam enim ob cauſam exiſtimemus Moyſen Dei iuſſu labrum æneum confeciſſe de ſpeculis mulierum, quæ excubabant in oſtio tabernaculi; niſi vt ſacerdotes & miniſtri Dei, loti, mundi, & caſti eſſent, aquis illis abluti, & admoniti ſpeculis? B. Maria, chariſſimi, & labrum nobis & ſpeculum eſt. Num- F

Exo.38

Numquid exemplo eius ceu ſpeculo viuo veróque adiuti, tandem illa quoque nos facie ad faciem contemplaturos ſperamus, quæ hîc nobis quaſi adhuc per ſpeculum & in ænigmate oſtenduntur?

Sed, ô cariſſima, ô vnica columba mea, anima mea! attendamus obſecro, ſi ſapimus: ne dum hîc melioris vitæ æmulatores ſpeculum hoc ſine macula contemplamur, ſimiles illi viro reddamur, qui conſiderauit vultum natiuitatis ſuæ in ſpeculo, & abiens, ſtatim obliuiſcitur qualis fuerit. Abſit hanc rem ſtultam faciamus: ſed totos nos ad perfectam ipſius repræſentationem, in corpore & ſpiritu conformemus: quò ſic ipſi quoque virtutum ac bonorum morum ſpeculum aliquando effici mereamur. Audire deſideras (quò meliùs capias quod volo) Sanctum quemdã magnum id monentem? Audi: Si fideliter, dilectiſſimi, atque ſapienter creationis noſtræ intelligamus exordium; inueniemus, hominem ideò ad imaginem Dei conditum, vt imitator ſui eſſet auctoris. Et hanc eſſe naturalem noſtri generis dignitatem, ſi in nobis, quaſi in ſpeculo, diuinæ benignitatis forma reſplendeat: ad quam quotidie nos vtique reparat gratia Saluatoris; dum quod cecidit in Adam primo, erigitur in ſecundo. Et quídni per communicationem tibi, ô Maria, dignitatem hanc tui Filij applicemus, quæ velut ſpeculum ſine macula, diuinæ eius claritati coniuncta, vt ſpeculum ſpeculi contemplatione reſplendes, vt nobis præluceas. *Iaco. 1.*

Oratio.

DEus, qui cælum ſtellis, & faciem terræ floribus exornaſti; maieſtatem tuam ſuppliciter deprecamur, vt Vnigeniti tui matre Maria, ceu virtutum ſpeculo mediante luſtrati, ſincero tibi mentis affectu placeamus. Amen.

17. THRONVS SALOMONIS.

Virgo thronus nati est; dedit huic Sapientia formam;
Materiem nitidum Virginitatis ebur.

3. Reg. 10. ECIT Rex Salomon thronum de ebore A grandem, & vestiuit eum auro fuluo nimis. Inter præcipuas spiritualis educationis vitæ nouæ partes, seriò admodum, sapientiæ, virtutum, morumque ornatui, quibus excolatur, adhibenda est opera; vt te donante iam audiuimus Domine; & hoc est quod facere debemus de puero quem nobis dedisti. Esto igitur animo bono B dilecta, sponsa dilecti tui; quia magnum huic nostro studio atque operi profectum ac gradum adijciet præsens hic titulus Throni Salomonis, quo singulariter, ô Domine, tuam genitricem Virginem singularem inter ceteros cohonestamus. Quemadmodum siquidem honor Regis iudicium diligit; ita quoque iudicio omnium est manifestum, thronum regalem debere esse honorificum, tantæque maiestati congruentem. Atque, tametsi Regis honorem adaugeat sedile resplendens; plus tamen honoris ipsum thronum ab insidente sibi Rege recipere, quàm ipse conferat Regi, notissimum est. Magno igitur animæ iusti ac fidelis est ornamento, quando sedes sapientiæ, diuinæque maiestatis thronus efficitur.

O anima mea, quid refugis? quid faciem tuam abscondis? an ad hoc ornamenti genus capessendum, vel metu perculsa, vel suffusa pudore formidas? Surge, surge, amica mea, & deuota Regis tui seruitio, confortare. Quomodo siquidem te pauimentum calcaturo præstabis, si sessionem illi in te, non nisi suauem, salutarem, & honorificam præbere detrectas? Verumtamen, vt infirmitati tuæ pudorique innato prospiciam; refugium tuum, paupercula & pusillanimis, ad

Domi-

17. THRONVS SALOMONIS.

Virgo thronus nati eſt; dedit huic Sapientia formam;
Materiem nitidum Virginitatis ebur.

Spant ſoo der deuchden troon, ſoo heerlick t'allen ſtonden,
Dat ghy als Salmons throon ten rechten werdt be-bonden.

La Vierge eſt de ſon fils le throne venerable;
Car nul autre logis n'eſtoit de luy capable.

Dominam ac patronam noſtram Deiparam virginem, de more, accipias: & ſincero throni Salomonis in ipſa conſpectu illuſtrata, ſpem atque animum collige: ſpem inquam fore, vt tu quoque ipſius exemplo munita, & adiuta ſuffragio, thronus aliquando Salomonis exiſtas; maximo vitę ſecundùm Deum inceptæ præſidio atque ornamento.

C Ad te igitur, ô Domina, Domini noſtri mater & virgo Maria, confugimus ſupplices; certi de tua erga omnes opem tuam implorantes benignitate; ac ſingularem tuam iam toties in noſtris rebus experti pręſentiam, ac fauorem. Liceat, obſecro, paulò attentiùs oculatiuſque diuinum in te opus expendere; & throni Salomonis inſignem decorem, ſingulariter in te completum, admirari. Sperabimus, ſi tuus annuerit filius tibi pro nobis intercedenti, fore, vt nos quoque modo noſtro, iuxta bonitatis ipſius beneplacitum, thronum illi in penitioribus ac penitiſſimis mentis noſtræ receſſibus adornemus. Te petitioni noſtræ votiſque tam pijs patrocinaturam confidimus; quia, clemens, pia, & miſericors es: Neque ipſe faciem tuam aut auerſabitur aut confundet, qui mitis & pius plùs quàm Salomon eſt.

Accedite interim vos quoque piæ mentes, tantæ felicitatis, tantæque dignitatis futuræ participes; accedite & illuminamini, & facies veſtrę non confundentur: ſed in omni virtutum acceſſu, nouæque prolis ornatu congratulantes iucundabimini, & cohoneſtabimini vehementer. At ſtructuram throni Salomonis audiamus. Fecit Rex Salomon thronum de ebore *3. Reg.*
D grandem: & veſtiuit eum auro fuluo nimis. Qui habebat ſex gradus; & ſummitas throni rotunda erat, in parte poſteriori. Et duæ manus, hinc atque inde, te- *10.*
E nentes ſedile. Et duo leones ſtabant iuxta manus ſingulas: & duodecim leunculi ſtantes ſuper ſex gradus hinc atque inde. Non eſt factum tale opus in vniuerſis Regnis.

Numquid in hoc tam insigni throno Salomon residens gratias conferebat? O Maria, quàm rectè Salomonis thronus appellaris, quæ per thronum illum eburneum & incomparabilem figurata cognosceris! Immò, dicam ampliùs; quantò plus quàm Salomon filius tuus Dominus noster; tantò tu excellentior thronus, illo, quem Salomon ex ebore fecerat. Numquid in te, velut in regali solio, nouem mensibus resedit Pacificus, thronumque suum omni sic pietate & gratia adimpleuit; vt ex eodem toti mundo sit gratias elargitus, pro gratulatione felicis auspicij Regni sui æternùm duraturi?

Sed venite, filiæ Regis, illi adductæ & addictæ, fideles animæ; & in Diua virgine, Domina nostra, sancta Maria, partium singularum throni iucundam applicationem perlustremus. Nónne in primis benè dicimus nos, quòd ex ebore virginitatis eximiæ, verus noster Rex pacificus Salomon, sibi thronum in Maria tam grandem effecerit, vt cęli terræque Dominum suo ambitu contineret, quem nec cæli valent comprehendere? Ex ebore inquam, quòd omnis puritatis candor inde ab initio vndiq; commendaretur, elephantis animalis castissimi documento. Numquid insuper hunc suum thronum auro fuluo nimis rutilantis charitatis vestiuit, quo & hominibus, & Angelis, ipsique Deo Patri esset admirandus? Qua namque ex parte non scintillauit in B. Maria dilectio ardens & vrens, in generis humani salute promouenda? Sed fortè sex gradus in hoc throno requiritis? Patriarchas, Prophetas, Apostolos, Martyres, Confessores, & Virgines considerate, & inuenieris. Numquid sedilis ipsius quoque rotunditas in perfectione figurę huius capacissimæ reperitur? Duæ verò naturæ in Christo, quasi geminæ manus, illud tenent: & bina brachiola eiusdem in virgineo gremio matrem amplectuntur. Duos autem leones, quídni duo Testamenta credamus, thronum hunc Regalem ab omni quarumvis hære-

hęreſum nequitia defendentia,& duodecim articulos fidei, quaſi totidem leunculos hinc inde excubantes omnem hoſtilitatem arcentes,expendamus?

At, videte, quàm ſe pacificus hic noſter Salomon, in hoc ſuo throno ſedens, vniuerſo populo clementem & benignum præbet, quamque multiplicia dona multifariam elargitur! hinc enim omnia,quæcumque mortalibus Deus data voluit. In hoc eum throno præſidentem adorant Magi, colunt fideles, iuſti collaudant, peccatores ſupplices deprecantur, Angeli venerabundi famulantur, Deus illuſtrat. Tu verè itaque Domina, porta vitæ, ianua ſalutis, aditus reparationis, aula vniuerſalis pietatis, generalis reconciliationis portus, vas, & templum, & ſalus vniuerſorum. Tu oſtendiſti mundo Dominum ſuum, quem neſciebat; tu viſibilem exhibuiſti mundo ſuum creatorem,quem priùs non viderat. Sed, ſed, inquam,de throno hoc quoque procedunt fulgura, & voces, & tonitrua, vt teſtatur tonitrui filius Boanerges: ſed nolite timere vos, filiæ Ieruſalem; quia contra dæmones & hoſtes Mariæ hæc tantùm intenduntur. *Apo.4.*

Tu nunc, ô anima mea, ſatage, vt tu quoque thronus Salomonis efficiaris; & in te requieſcat Ieſus, Mariæ filius. Audiſne idipſum poſtulantem? Præbe fili mi cor tuum mihi. Et cælum (inquit) mihi ſedes eſt;mens ſancta,cæli inſtar in terris. Vtque roboretur in te clementiâ thronus eius; eſto mitis & humilis,& in eius gratia confirmaberis. O Maria, virgo ſingularis, inter omnes mitis, nos culpis ſolutos, mites fac & caſtos. *Pro.23* *Pro.20*

Oratio.

POßide Domine tuorum corda fidelium, & in eis tuæ benignitatis oſtende potentiam; vt à cunctis aduerſitatibus animæ & corporis expediti, ac beatæ Mariæ ſuffragiis adiuti, tranquilla tibi deuotione famulemur. Amen.

18. MV-

18. MVLIER AMICTA SOLE.

Clarior, an maior, rutilo quæ in Sole coruſcat,
In terris poſitus quam ſuper aſtra vides?

Apo. 12 SIGNVM magnum apparuit in cælo: Mulier amicta ſole, & luna ſub pedibus eius: & in capite eius corona ſtellarum duodecim. Ecce, Domine Deus, quomodo te largiente, ſub auſpicijs beatæ Mariæ virginis, in noſtræ nouæ prolis ornatu proficimus! In nouitate vitæ, duce te ambulamus, eamque tua gratia, ceu fœtum ſpiritualem fouemus; tuâ bonitate incrementa donante educamus; ornamus virtutibus, & quà datur, auctore ſuo dignam conamur efficere. Da igitur Domine tam felicibus cœptis progreſſum non imparem, & tandem aliquando finem ardentibus votis exoptatum. O quanto nobis ornamento futurus hic titulus in Vnigeniti tui Matre perpenſus, & ſpeciali tantæ patronæ conſortio nobis applicitus! Si namque profanus ille & infelix Herodes, ſole ſolummodò in veſte ipſius argentea reſplendente, diuinas à populo acclamationes, indignè licet, obtinuit; quid de gratiſſima Deo dilecta cæli Domina vero Sole veſtita ſentiendum? A

Act. 12

Quapropter, ô Maria, præclarum Eccleſiæ lumen, & afflictorum ſingulare ſolatium, liceat mihi aliquantiſper ſingularis amici tui mellifluis verbis ſuper huius tituli maieſtate decurrere. Iure ſole iuſtitiæ, Deo, perhiberis amicta, quæ profundiſſimam diuinæ ſapientiæ, vltrà quàm credi valeat, penetraſti abyſſum; vt quantum ſine perſonali vnione creaturæ conditio patitur, luci illi inacceſſibili videaris immerſa. Magna reuerà familiaritas, ſed mira omnino vicinitas, ſolis & mulieris. Quomodo enim in tam vehementi B

S. Bern.

1. Tim. 6. C

Clarior, an maior, rutilo quæ in ſole coruſcat,
In terris poſitus, quam ſuper aſtra vides?

O wonder werck, en lot! de ſonne kleedt de vrauwe.
Weeſt vork ſoo een met Godt, deur een ver-bandt vā trauwe.

Le ſoleil reçoit plus de ſplendeur qu'il ne donne
Quand de ſes rais la ſus la Femme il environne.

hementi feruore,tam fragilis natura ſubſiſtit? Meritò quidem admiraris Moyſes ſancte, & curioſiùs deſideras intueri. Verumtamen, ſolue priùs calceamenta de pedibus tuis, & inuolucra pone carnalium cogitationum,ſi accedere concupiſcis.

Tu es itaque,ô Virgo præfulgida,& Mater caſtiſſima, mulier illa, quam ille diſcipulus à Ieſu dilectus virgineis & aquilinis oculis in cælo pro ſigno magno conſpexerat, quæ amictum ſolaribus fulgoribus radiantem, & caput duodecim ſtellarum coronâ redimitum habebat, lunam interim pedibus ſubſtratam tenens.

Quid eſt hoc, ô anima mea? quid eſt hoc? quid ſapis? quid capis? An tota tantarum rerum admiratione ſic abſorberis, vt ad recondita in hiſce myſteria non reflectas obtutum? Non meminiſti,defectum omnem per lunam oſtendi? Numquid electa ex millibus,& ſuper omnes benedicta virgo Maria,quidquid defectuoſæ fragilitatis ſeu corruptionis humanæ eſt, excellentiſſimâ quâdam ſublimitate præ ceteris omnibus excedit & ſupergreditur creaturis; vt meritò ſub pedibus eius luna iacere perhibeatur?

Itaque ô Maria, animarum noſtrarum ſingularis
D amatrix,rectè tu lunam ſupplantaſti,quæ omnem inſtabilitatem mundi diuina quadam ſoliditate & amplitudine ſuperaſti. Verè etiam amictam te ſole ſuſpicimus, quia lumine diuinæ gratiæ mirabili ſemper modo illuſtrata fuiſti. Nonne te prætereà rectè ſtellis duodecim coronatam attendimus, quæ omni virtutum genere ipſos quoque cæleſtes ſpiritus ſupergeſſa
E es? Quidquid in cęlo,ſole,ſtellis & luna laudabile eſt, tibi pro corporis amictu, atque ornamento capitis conuenit: quidquid verò in luna illaudabile,id totum quaſi pedibus calcans, tibi puro & forti amore Domini omnium ſubſtrauiſti.

O Virgo ſublimis! tu veſtis Ieſum, Deum ſummæ maieſtatis,carnis ſubſtantiâ; & ipſe te ineffabili veſtit

gloria.

gloria. Tu vestis eum nube, & sole ipsa vestiris ab il-
Ps. 88. lo. Vestimentum tuum verè nequaquam vetustate deficiet: sed sicut sol in conspectu Dei, & sicut luna perfecta in æternum, testis in cælo fidelis. O felicem sublimemque planè indumentorum istorum commutationem! Vtinam, ô benedicta & prudens Virgo, Aduocata nostra, te patrocinante, mutatoriis tam ornantibus & beatis gratiæ & gloriæ aliquando donemur.

Nunc autem attendite virgines adductæ Regi post eam; attendite & videte, quàm non sine causa vobis Augustus ille Octauius ante obtutum vestrum pingatur; qui quasi Sibyllâ monstrante, in cælo circulum aureum circum solem admirabundus iuxta ac venerabundus adspiciat: & in medio circuli virginem quamdam pulcherrimam, puerum in gremio habentem; illamque super aram stantem; audiatque vocem de cælis emissam; Hæc est ara cæli. F

Numquid etiam dicitur eapropter ipse Imperator Augustus aram erexisse, quam & Aram cæli nuncupauit? Verùm enimuerò, vllâne Sibylla tempore huius Imperatoris superstes fuit? Nequaquam. Quid ergo? Bonus Imperator hæc omnia à Sibylla, hoc est, Sibyllinis carminibus accepit & intellexit; nasciturum videlicet aliquando ex virgine se maiorem; ex quo etiam nomen Domini deinceps detrectauit, nolens ex eo tempore ampliùs Dominus appellari: occasione pueri tantique Domini nasciturі, quem in diuinis illis vaticiniis sic descriptum legit atque suspexit, atque si digito vel radio indice ipsi in cælestibus fuisset ostensus: quod illa picturæ communis adumbratio ob oculos statuit.

O prouidentiæ diuinæ fulgorem, quæ & matris Dei nobilitatem, & virginis filij diuinitatem tam excellentibus mediis modisque mundo cæcutienti monstrauit! O signum verè magnum in cælo, multumque admirabile, quod intuentium oculos ad se trahit,

trahit, rapit affectus, mentes inflammat, & manus ad æmulandum accommodat! O mulier amicta sole! ô virgo Deum generans! ô mater parentis tui, omniumque Saluatoris! O miro modo fœcunda virginitas, ô miro modo immaculata maternitas! Quid porrò sanctitatis, quid iustitiæ, quid religionis, quid perfectionis singulari huic Virgini deesse potuit, quæ totius diuinæ gratiæ charismate plena fuit?

Si diligenter attendis, ô anima patronæ tam diuinæ deuota, nihil est virtutis, nihil splendoris, nihil gratiæ, nihil candoris, quod non in hac muliere amicta sole, ac virgine gloriosa resplendeat; quódque tibi non sit futurum auxilio, si diligens atque humilis ipsius obsequij fueris obseruatrix. Ora itaque sedulò, dignissimis eius pedibus aduoluta; & dic ei suppliciter; O Maria, cælesti paludamento amicta, expande obsecro pallium tuum super me miseram, desolatam, *Ruth 3.* & nudam: & me quoque solis iustitiæ fac amictu muniri, contra omnem aëreæ potestatis iniuriam; vtque decore virtutum vestita, & gratijs adornata, boni cuncti datori complaceam.

Oratio.

OMnipotens sempiterne Deus, qui lucem habitans inaccessibilem, solem hunc adspectabilem in vsum humani generis condidisti; & dilecti Filij tui matrem, amictam sole, singulari mundo solatio præstitisti: da, vt quam deuotæ mentis veneramur officio, pio quoque virtutum imitemur affectu. Amen.

19. PVLCHRA VT LVNA.

Luna ſubobſcuro diſſindit lumine noctem;
Nocte ſed hæc mediâ dat ſine nocte diem.

Eſth.1. & 2. ERAT autem Eſther pulchra valdè, & incredibili pulchritudine, omnium oculis gratioſa & amabilis videbatur. Quando, Domine, de titulis, nouæ vitæ prolem ornantibus agimus, & in Filij tui genitrice Maria, velut in omnium ornamentorum ſpeculo contemplamur; occurrit pulchritudinis formæque exterioris ornatus & decor non contemnendus, in quantum videlicet ille pulchritudinis animæ eſt internuncius ac interpres. Neque tantum hac in re momenti ponerem, vt quæ alioqui in vanis atque caducis numerari conſueuerit; niſi animaduerterem, non ſolùm laudabiles à probitate morum vitæque ſanctitate mulieres antiqui Teſtamenti, à præſtanti quoque forma in Sacris literis fuiſſe laudatas, quarum etiam pulchritudinem nonnumquam adauxeris; verumetiam ſalutis noſtræ auctricem Mariam à formæ fuiſſe gratia commendatam; atque Vnigenitum tuum, Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, ſpecioſum fuiſſe formâ præ filijs hominum. A

Itaque pulchritudinis ac formæ titulum ſic in Diua Virgine, per excellentes Heroinas, ipſius figuras, admiremur & expendamus, vt ad pulchritudinem lunæ ſpeciem ipſius interiorem attollamus, eiuſdemque decoris ſtudioſi reddamur æmulatores. Num-
Gen.11 quid in primis de Sara ſic legimus Abrahamum B
Gen.20 teſtante ſcriptura locutum fuiſſe; Noui quòd pulchra ſis mulier. Et quemadmodum hîc in Ægypto Pharaonis occaſione, ita poſteà apud Regem Gerara; qui re percepta, dixit Saræ; Ecce, mille argenteos dedi fratri

PVLCHRA VT LVNA.

Luna ſubobſcuro diſſindit lumine noctem;
Nocte ſed hæc mediâ dat ſine nocte diem.

O ſchoone, en wel ghedaen, ſchoonder dan Volle-mane!
Helpt-my, dat ick mach gaen, der deughden rechte bane.

La lune fend la nuit, d'une clairte fort ſombre:
Mais la votre reluit, ſans iecter aucune ombre.

fratri tuo (Abrahæ ſcilicet, qui ſe fratrem ipſius dixerat) hoc erit tibi in velamen oculorum, ad omnes qui tecum ſunt: & quocumque perrexeris, memento te deprehenſam; occaſione nimirum eximiæ pulchri-
C tudinis. De Rebecca verò, quid? Erat puella decora *Gen.24*
D nimis; virgoque pulcherrima. De Rachel autem; *Gen.29*
E Erat decora facie, & venuſto adſpectu. Sed quid de *Eſth.2.*
Eſther? Erat autem Eſther pulchra valdè, & incredibili pulchritudine, gratioſa omnium oculis; & ama-
F bilis videbatur. Sed numquid in Iudith minor antecedentibus formæ commendatio? Erat (inquit Scri- *Iudith*
ptura) eleganti adſpectu nimis: & Dominus hanc *8.&10*
pulchritudinem ampliauit: vt incomparabili decore omnium oculis appareret. Numquid & milites eam apprehendentes, conſiderabant faciem eius, & erat in oculis eorum ſtupor; quoniam pulchritudinem eius mirabantur nimis, dicentes; Non eſt talis mulier ſuper terram, in adſpectu, in pulchritudine, & in ſenſu verborum? Verùm, ſicut arte picturæ præcipua tabula iam abſoluta, præcedentes omnes rudiores delineationes obliterat & vincit; ita tu, ô pulcherrima mulierum, Maria, omnes iſtas tui adumbrationes excedis & ſuperas.

Valeat autem omnino illa Aſpaſia, gentilium ferè omnium puellarum, vt ferunt, pulchritudine excellentiſſima: valeat illa, ad quinque pulcherrimarum in vno vultu imitationem depicta, Helena; cum omnibus vniuerſi mundi formoſis, quarum (eheu!) tot millia ſunt apud infernos: nihil ad pulchritudinem eius, quæ ſoli comparatur & lunæ. Porrò, ſi quid ab illa cuiquam mortalium in pulchritudine concedendum; tibi, ô Pulcheria, pulchræ nomen, ob formam quidem, admitto, ſed potiſſimùm ob inſignem pietatis omniumque virtutum ſplendorem, qui Regiam in monaſterij formam mutauit, meritò conceſſum exiſtimem. Neque paruæ vobis eſt laudi veſtra pul-
G chritudo, ô Catharina, Barbara, Agnes, Lucia, Apol-

lonia, Agatha, ceteræque præclaræ noui Testamenti virgines; quæ tametsi ob formæ splendorem mundi amatoribus mirè placuistis, maius tamen in interiori mentis pulchritudine momentum posuistis, quâ soli Christo sponso vestro placere studebatis.

At nunc, ô formosarum formosissima, vita, dulcedo, & spes nostra, Maria; pulchritudinem tuam, præsertim internam, tametsi alioquin incomparabilem, pulchritudini tamen lunæ comparatam contemplemur: & tu, ô pia, pro tua in nos benignitate, fac nos inter contemplandum huius tuæ pulchritudinis vtcumque consortes. Nónne pulchra vt luna es; quæ, H sicut luna à sole, ita tu à Christo tuam habes pulchritudinem & splendorem? Numquid etiam, sicut luna maior est in adspectu hominum splendidiorq; stellis omnibus; vt eapropter à Deo quoque luminare magnum cum sole vocetur; ita, tu, Virgo pulcherrima, inter animas Sanctorũ & Angelorum choros supereminens & euecta, merita singulorum, & omnium titulos antecellis? Vtramque naturam, & humanam & angelicam, Virgo singularis exsuperas, & immensitate gratiæ, & fulgore virtutum. Numquid idcircò, quia thronos, hierarchiæ nempe supremæ tertium ordinem transscendisti, thronus meritò nuncuparis? Sed pergamus. Nónne similiter, quemadmodum luna decor est noctis, mensura temporis, æmulatrix solis, atque aëris immutatrix; ita tu, ô Virgo diuina, in sublunari nostro spirituali Ecclesiæ regimine, septem hisce conditionibus præpollere dignosceris, si quis singula ritè expenderit? Denique, sicut crescente luna, crescunt & medullæ in ossibus hominum ac bestiarum; ita tua luce adueniente, crescit quoque in
Pro. 3. nostrorum cordium medullis deuotio? Sanitas es siquidem vmbilico nostro, & ossium nostrorum irrigatio. Numquid insuper, sicut luminare maius, sol iustitiæ nimirum Christus filius tuus, præest diei, hoc est iustis, sicut in die honestè ambulantibus; ita tu luna

nocti,

nocti, peccatoribus nempe ſolandis & illuminandis?

Nónne etiam, quemadmodum luna ſemper æquè magna eſt in ſe, ſed non æquè ſemper ex omni parte illuminatur; ita tu, ô Maria, tametſi aliquando Filij tui, vt ſolis, occaſione, fueris quaſi obſcurata, ac mœſtitudine obnubilata; ſemper tamen in te conſtans permanſiſti, tibiq; ſemper in Domino ſimilis? Et nónne, quemadmodum luna ex ea parte lucet, qua ſolem adſpicit; & quando eſt ex diametro inter nos & ſolem, nihil à parte noſtra dat luminis, ſed parte tantùm ſuperna lucet ſolem verſus; ita tu ſemper Deum intueris, tametſi nobis interdum nullum huiuſce illuminationis ac colluſtrationis appareat argumentum?

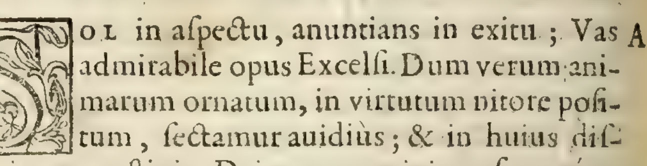
Tu itaque modis omnibus, ô beata Dei Genitrix, pulchra vt luna; claritate dilecti tui mirificè illuſtrata. Tu thronus eius, ſicut ſol, & ſicut luna perfecta in æternum; *Pſ. 88.* quaſi luna plena in diebus ſuis lucet. *Eccli. 50.* Da nobis, ô Domina, patrona ac magiſtra noſtra, vt aliquantulum animæ pulchritudinis, in ſpiritualis noſtræ prolis, vitæ inquam melioris, ornatum, de hac tua pulchritudinis plenitudine ſortiamur.

Oratio.

AVres tuas, quæſumus Domine, precibus noſtris accommoda, & mentis noſtræ tenebras ſordeſq́ꝫ deterge; vt beatæ Mariæ meritis ac ſplendore perfuſi, gratiam in tuo conſpectu inuenire mereamur. Amen.

20. ELECTA VT SOL.

Sol oculus mundi: tuus est & solis ocellus,
Sola cui lecta es filia, sponsa, parens.

Eccli. 43. SOL in aspectu, anuntians in exitu; Vas admirabile opus Excelsi. Dum verum animarum ornatum, in virtutum nitore positum, sectamur auidiùs; & in huius disquisitione, vestigia Deiparæ virginis; facemque virtutum ac splendescentium titulorum, qua prælucet, insequimur; ecce, ad solis vsque fulgorem ac singularem decorem peruenimus. Quid iam te, ô totius Ecclesiæ lumen indeficiens, Maria, vel amictam sole, vel pulchram vt lunam admiremur; quæ à dilecto tuo electa & prædilecta, vt Sol prædicaris? Da nobis, oramus, hanc veniam, vt dum hebetes mentium nostrarum obtutus, in tui fulgoris aciem, amoris instinctu dirigimus, in temeritatis pœnam non opprimamur à gloria maiestatis; (Pro. 25) sed potiùs aliquousque tuæ lucis reddamur participes. A

Verè, ô Maria, si attendimus Seraphim; & in illius superioris naturæ supervolam dignitaté oculos mentis defigimus, videmus quidquid maius est, illud omne te minus existere; solumq; opificem omnium, opus istud supergredi. O celsitudinem, præter auctorem vniuersorum, cuncta transscendentem! O verè solam electam vt sol, & sole amictam, & sole maiorem! Fateor, nec est qui diffiteri præsumat; summa gloria est post Deum, te videre, & adhærere tibi, & in tuæ protectionis munimine demorari. Verbis quidem alienis in hac veritatis professione vti possum; sed nihil alienum à mentis sententia possum profiteri. Si solé, quod solus luceat, siue quòd solus totius sit fons luminis, appellamus; electa vt sol tu meritò Maria perhiberis, B

cuius

Sol oculus mundi: tuus eſt et ſolis ocellus,
Sola cui lecta es, Filia, Sponſa, Parens.

Schoon naer der ſielen leeſt, als de ſon uyt-verkoren:
Dees leſſe ſy u gheeſt, van wien Godt is gheboren.

Ce soleil duit bien mieus, pour esclairer au monde;
Esleu pour de tous lieus chaſſer la nuit profonde.

cuius ceu ſolis radiatione, ſuperiora atque inferiora irradiantur.

Sed, vbi moramini, filiæ Ieruſalem, in tam clari fulgoris tam amica luſtratione? Oculos tergite, lucis huius immaculatæ ſplendorem mecum attendite: ſic enim expedit nobis, vt & nos illuminemur. Nónne ſol iſte, quem corporalibus oculis admiramur, eſt oculus mundi, diei iucunditas, pulchritudo cæli, menſura temporum, virtus & vigor omnium naſcentium, dominus planetarum, decor & perfectio omnium ſtellarum? Excellit ſol omnia luminaria cæli, in quantitate, dignitate, claritate, poteſtate, & effectuum multiplicitate. In his omnibus ſol ſolus ſolum Deum, omnium Dominum & auctorem repræſentat, certum eſt: ſed præ omnibus creaturis beata virgo Maria ei aſſimilatur; quæ ſolum Deum ſupra ſe habet. Atque adeò, videte obſecro, fideles animæ Mariæ deuotæ, Numquid ipſemet ſol iuſtitiæ Chriſtus, ſolem eam appellat, dum per ſuum Prophetam vt electum para-
C nymphum, ſic ait; In ſole poſuit tabernaculum ſuum; *Pſ. 18.*
& ipſe tamquam ſponſus procedens de thalamo ſuo? Numquid & ipſa non inaniter glorians, ſed plenè congratulans, idipſum commemorat, dum inquit; Qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo? Et, *Eccli. 24.* ſicut ſol oriens mundo, ſic mulieris bonæ ſpecies, in *Eccli. 26.* ornamentum domus ſuæ. Verè, ô Maria, mundi ſolatium in ortu tuo, in ornamentum Eccleſiæ veniſti in lucem: ſed multò magis, in aſpectu præfulgido ſolem iuſtitiæ Chriſtum annuntians & producens, vas verè fuiſti admirabile, opus Excelſi.

Verùm, ô anima mea, conſurge, & ad opus hoc, per ſeptem præcipuas ſolis conditiones perueſtigandum, accingere. Aude; ne trepida: purgaberis, illuminaberis, & accenſa perficieris. Nobilitatem in primis in ſole conſideras? Regali ex progenie Maria exorta refulget; & cum ſplendore ſanctitatis exorta eſt. Formoſitatem ſolis admiraris? quid formoſius illâ,

quæ ſpecioſum præ filiis hominum genuit? Impermiſtionem attendis? dum ſiquidem ſol per fæces & lutum tranſit, nihil inficitur. Sic Maria, & originale peccatum illibata præteriit, & toto vitæ curriculo, immunis ab omni culpa fuit.

Luminandi vim in ſole deprædicas? ceteris enim omnibus planetis atque ſideribus lumen ſuppeditat. Sic & Mariæ vita glorioſa lucem dedit ſæculo, cunctiſque præfulget. Sed fortaſſe fructificandi facultatem ſtupeſcis; nam ſine ſole, ſterileſcerent omnia. Nihil B. Maria ſoli debet hac in parte: vt quæ fructum protulerit, ſine quo nihil boni fructus toti mundo oboriretur. Generalem ſui communicationem in tanto iubare expaueſcis? quia oritur ſuper bonos & malos. Et Mariæ non deeſt hæc gratia, ſed abundat vbique, toto terrarum orbe teſtante. Sed fortè incomprehenſibilitatem ſolis non capis; ita vt in ſua rotunditate videri nequeat, tanta luce circumfulgente. Crediderim, quia non ſatis perſpicaces ſunt oculorum noſtrorum acies, & ad ſolis directum adſpectum plus noctuæ quàm aquilæ habemus. Sed videte, mirabilium Dei operũ ſpectatores, num in Deipara virgine virginitatem & fœcunditatem, excellentiam ac humilitatem, aliámve aliquam ipſius dotem ſigillatim aut coniunctim valeatis mente complecti.

Denique, nónne etiam ſicut ſol tres ſupra ſe, totidémque infra ſe habet planetas, ipſe in medio conſtitutus; ita beata Maria tres ſupra ſe habet ſanctiſſimæ Trinitatis perſonas; infra verò tres ſtatus ſaluandorum, virgines, viduas, coniugatos? Numquid ipſa in medio eſt conſtituta, tres iſtos ſtatus beatiſſimæ Trinitati coniungens & vniens? D

Nónne quoque, ſicut ſol, cùm centies & ſexagies ſexies, maior ſit totâ terrâ, tamen ob ſitus ipſius altitudinem, vix cubitalis apparet; ita beata Maria cùm creatis omnibus ſit multò maior, humilitatis tamen celſitudine paruam ſe nobis oſtendit? Nónne item, ſicut

ſicut ſol in ortu ſuo atque occaſu, maior videtur, quàm in meridie, cùm tunc tamen ſit nobis vicinior; ita & Maria à primis & nouiſſimis mundi hominibus pluris facta & facienda eſt, quàm à vicinioribus eius temporis fidelibus? Deinde, cùm ſol moueatur inceſſanter celeriùs ſagittâ, tamen non videtur moueri; nónne ſic beata virgo Maria feruore ardentibuſque virtutibus citiſſimè ferebatur in Deum atque in hominum ſalutem; ſedatiſſimo tamen ſemper habitu?

Nónne & iſta Mariæ ſub ſolis obtentu conuenient? Ortus eſt ſol, & in cubilibus ſuis collocabuntur. *Pſ.* 103
Ortus eſt ſol, & auolauerunt locuſtæ. Ortus eſt ſol, *Nahū* 3
& æſtuauerunt feruore, charitatis ſcilicet & deuotionis. Sol eſt rex naturæ. *Matt.* 13. 2. *Par.* 18.

Sed hoc diligenter attende, ô anima. Mortuus eſt, occidente ſole; ne te vmquam ſic geras, vt ſol Chriſtus, & ſicut ſol B. Maria, tibi intercidant; ſed nouo te
E ſemper exortu lætificent. Immò, ſi rerum vel anguſtia temporis hoſtiumque tuorum importuna neceſſitas te premunt: potiùs Soli cum Ioſue præcipe, ne te deſerat in opportunitate; ſed ſtet, teque adiuuet.

Oratio.

Deus, qui facis in tenebris noſtris tuæ gratiæ lumen ſplendeſcere, & ſolem tuum ſuper bonos & malos oriri permittis; da nobis ita Deiparæ virginis virtutum radiis illuſtrari, vt eius ope cæleſtibus inſeramur. Amen.

21. HONORIFICENTIA POPVLI NOSTRI.

Gloria Christiadum; Princeps dignissima turbâ,
Fac tua te digna vt Principe turba fiet.

Iudith 15

TV gloria Ierusalem, tu lætitia Israel, tu honorificentia populi nostri. Adorna thalamum virgo, filia Sion, anima, Deo virginique Matri deuota: adorna cunabula, fœtumque spiritualem, nouum hominem, qui tibi secundùm Deum natus est, omni virtutum decore exorna. Teipsam redde decentibus vitæ moribus dilecto tuo gratam & honorabilem. Esto tu quoque vna de sapientibus & prudentibus virginibus, de castis matronis, de mulieribus fortibus: quia honorabilis in portis vir tuus, sponsus tuus, dilectus tuus, frater & Dominus tuus: cuius introitus & exitus, honoris & salutis plenissimus.

Tu quoque patronam tuam in hoc etiam titulo imitare, ô anima; in cuius olim figura Iudith hoc elo- A
Iudith 15. gio fuit à toto populo collaudata; Tu gloria Ierusalē, tu lætitia Israel, tu honorificentia populi nostri. Verè quidem Iudith illa castissima & fortissima merebatur B hos titulos; sed, ô Maria, tuarum in illa laudum sublimitas adumbrata solummodò fuit. Tu verè cælestis æquè ac terrestris Ierusalem, Ecclesiæ triumphantis iuxtà ac militantis gloria esse cognosceris, quæ diuinæ pacis visionem toti mundo conspicuam ex te corporaliter natam, magno cum cælestis gloriæ cumulo præstitisti. Tu lætitia Israel, fortium nempe cum Deo luctantium, hostem humani generis supplantantium: quæ risum nobis in vero Isaac filio tuo Iesu Christo peperisti: cuius in ortu gaudium magnum omni populo ab Angelis est nuntiatum.

Tu

Gloria Chriſtiadum : Princeps digniſſima turbâ,
Fac tua te digna vt Principe turba ſiet.

Draeght u in als eerbaer, als ſuyuer witte wolcke:
Ghelyck Maria claer, tot lof van haeren volcke.

Vray honneur des Chriſtiens, de ton peuple la gloire,
Ayes touſ-iours des tiens, en leur besoing, memoire.

Tu itaque verè honorificentia populi noſtri, quæ vitiatam generis noſtri compagem, immunis ab omni contagio, reſtauraſti; & in ſemine tuo, à debita mortis æternæ ſentẽtia vindicaſti. Verè dixiſti, ô Raphael; Opera Dei reuelare & confiteri honorificum eſt: quia *Tob. 12* non ſolùm ipſi Deo mirabilium operatori; verum etiam ipſius dilectæ Matri, Dominæ noſtræ, per quam tam magna fecit qui potens eſt, hinc honor conſurgit. Quin & nos, illius ope redemti, gloriamur in hoc facto, magnoque nobis honori ducimus, quòd tantæ ſublimitatis patronam, generiſque noſtri collapſi reparatricem habeamus. Ad te clamamus eapropter, ô Domine, ac præ nimia tantæ felicitatis lætitia geſtientes confitemur & dicimus, Nimis honori- *Pſ. 138* ficati ſunt inimici tui, Deus, facti per Mariam amici: nimis confortatus eſt Principatus eorum, qui ſua culpa proiecti & ad nihilum redacti fuerãt. Per illam
C ſiquidem, vt olim per Eſther Iudæis (ô Deus omnium *Eſther* Dominator) diem nobis mœroris & luctus vertiſti in *16.* gaudium: neque tradidiſti nos in manus inimicorum noſtrorum; ſed propitius fuiſti ſorti & funiculo tuo, vt viuentes laudemus nomen tuum, Domine, nec concluſiſti ora te canentium.

D Eat nunc Balac noſter, mille nos olim inuoluens erroribus, gentiſque noſtræ deſtructor diabolus; dicatque nobis, vt ad Balaam aiebat, deceptam populi vetuſtatem ſuo nomine referentem; Decreueram quidem magnificè honorare te; ſed Dominus priuauit te honore diſpoſito. Et quid obſecro, ſerpens antique *Nu. 24* promiſeras miſeris? quonam quæſo parentes noſtros honore volebas afficere?

Eritis ſicut Dij, ſcientes bonum & malum. Egregiam verò laudem! fallaci verborum lenocinio pellectos, in certum exitium præcipitaſti. Ito itaque, ac munera tua alijs da, & honore quos voles tam inſano proſequere. Deo, cui ſoli honor & gloria, *Eccli.* & poteſtas, & imperium, adhærere deſidero; qui *11.*

humiliantem se subleuat;& qui potens est subitò honestare pauperem.

Noli, ô anima mea, talem honorem ac honorificentiam ab hominibus, à mundo, nedum ab inimico salutis tuæ emendicare, vel impensam admittere. Caue ne vnquam Saulem imprudentem imiteris; vt E inobediens Deo, propriæ innitens sapientiæ, tibique in tuis oculis placens, nihil laude dignum, vituperij verò plenissimum præstans, velis tamen honorabilis apparere; gloriæque inani dans operam, dicas cuilibet occurrenti, quod ille Samueli; Honora me coram Senioribus. Num ignoras, ô homo inanis, quòd honor ille de vanitate collectus, non solùm euanescat, sed secum etiam quæcumque repererit, euanescere faciat? An nescis, clamare Chaldæos (quod interpretatur dæmones) Idumæis permistos, in destructione Ierusalem, animæ fidelis; Exinanite, exinanite, vsque ad fundamentum in ea? Numquid de iisdem legisti; Consummauerunt, hoc est, consummatè vastarunt, omnia honorifica eius,& ad nihilum redegerunt?

1. Reg. 15. — *Ps. 136* — *3. Esd. 1*

Oculos potiùs ad omni honore dignissimam, humillimam omnium Dominam ac patronam tuam conuerte: quæ, vt verè est honorificentia populi nostri, decus & ornamentum humani generis,& singulariter Christianorum, virginum omnium, omniumque mortalium splendor & gloria; numquid ita quoque cunctis mortalibus in exemplum statui digna est, de qua præconis voce, Dei mandato clametur; Sic honorabitur, quemcumque Deus honorare voluerit? Te Dei thronum Maria laudamus, te Dominam confitemur. Te æterni matrem omnis terra veneratur; eò quòd verè sis honorabilior omnium; & præ cunctis creatis acceperis à Deo Patre honorem & gloriam, voce delapsa ad te huiuscemodi à magnifica gloria, Quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei.

Esther 6. — *Dan. 13.* — *2. Pet. 1*

Tibi

Tibi nos eapropter, ô Domina, ſupplices exhibemus, tuam opem ac patrocinium imploramus. Dic & fac in nobis, ô pia, quod de te legimus: dic, vt audiat cor noſtrum, & fac, vt in medullis noſtris ſentiamus: In plenitudine ſanctorum detentio mea. Rectè, vt cui non defuerit fides Patriarcharum, ſpes Prophetarum, zelus Apoſtolorum, conſtantia Martyrum, ſobrietas Confeſſorum, caſtitas Virginum, fœcunditas Coniugatorum, ſed nec ipſa puritas Angelo-
F rum. Dicis & tu; Radicaui in populo honorificato. *Eccli. 24.*
Fiat; & tecum in ſalutem honorificabimur, gloriæ tuæ facti participes. Mitte igitur, ô Virgo inter omnes mitis, radices humilitatis tuæ in corda noſtra, vt cæleſtis honoris & gloriæ ſurculos proferant.

Oratio.

P*Ræſta nobis, quæſumus Domine, diuinæ bonitatis auxilium, ac perpetuam benignitatem largire ſupplicibus; vt qui te auctore ac redemptore gloriamur, beata Maria intercedente, ſemper in tuæ miſericordiæ laude lætemur. Amen.*

IN

IN VII. TITVLOS TVTELARES ARGVMENTVM.

VLTA *mortalem (præſertim in adoleſcentia) circumueniunt pericula, quemadmodum & toto dein vitæ curriculo; vt eapropter aſſiduâ ſit opus vigilantiâ & tutelâ. Hominem ſeruare ſumma laus, inquit ille. Hinc etiam quernea corona apud Romanos olim digniſſima; quam ille promerebatur, qui ciuem in mortis periculo liberaſſet. Vt igitur quod natum eſt, ali ornariq́ debet, ita non minus debet contra vniuerſa nocitura muniri; vt ad perfectum educetur educaturque. Quapropter ſeptem modò Tituli tales ſequuntur, qui ad munitionem tutelamque nouæ vitæ, ceu prolis ſpiritualis, pertinent, ſub Diuæ noſtræ Mariæ præſidiis educandæ.*

Plin. Sen.

22. VIRGA MOYSIS.

Virgo Moſaicæ ſuperat miracula virgæ:
Virga ſalum potuit pandere, Virgo polum.

Iudic. 13.

QVid debemus facere, de puero qui natus eſt nobis? Cuſtodiendus fideliter & protegendus contra omnia ſaluti atque incolumitati eius aduerſantia. Domine, docuiſti me à iuuentute mea, & nunc pronuntiabo mirabilia de lege tua. Imperfectum meum vident oculi tui, & infirmitatem meam ego cognoſco; & multiplicati ſunt inimici mei, qui quærunt animam meam. Ideò, ad te confugi: doce me hodie, in virgine Maria matre tua, facere voluntatem tuam, & contra omnia mundi pericula, peculiarem ex eius titulis tutelam accipere.

Ecce, ô anima mea, quàm excellens in hoc noſtro rerum ſtatu nobis occurrit encomium; magnæ, illud in B. Maria mirantibus ac venerantibus, prærogatiuæ; quando illam deuoto mentis affectu, Virgam Moyſis appellamus. Numquid Moyſes & Aaron, ſimileſque

viri

Virgo Moſaicæ ſuperat miracula virgæ:
Virga ſalum potuit pandere, virgo polum.

Nu dient de vrucht verſterckt, bewaert in teghen-ſpoede,
Mariam daer toe merckt, als wonder Moyses roede.

D'Egypte et des enfers verge treſ-effroyable;
Tu es de l'uniuers Vierge tres-pitoyable.

viri principes, virgas ſeu baculos habebant, non tam vt iis niterentur, quàm in ſignum auctoritatis & præfecturæ? neque interim paruo erant ſubſidio ad ſui defenſionem, aliorumq́ue caſtigationem. Nónne ita Scipiones olim apud Romanos; vt & Scipionum familia?

O virgam Moyſis admirandam! ô Mariam, fortem
A tem adiutricem fidelium? Dixit Dominus ad Moy- *Exo.* 4.
ſen, quid habes in manu tua? qui dixit; Virgam: *& 7.*
B quæ proiecta in terram, verſa eſt in colubrum, atque
C iterùm in virgam. Ita virga Aaron quoque coram Pharaone proiecta, conuerſa in colubrum deuorauit virgas maleficorum Ægyptiorum, & ita in decem plagis Ægypti fuit mirifica. Tu autem, ô Maria vt virga potens, omnes ſerpentes & dracones, hæreſes vniuerſas interemiſti in vniuerſo mundo. Virgam item extendit Moyſes in mare, & apertum eſt ilicò, iterumq́ue reductum ſuper Ægyptios. Quid, ô Maria, in tam ſtupendis notamus, quod tibi non multo præſtantiùs applicetur? Per te ſiquidem Deus ſpiritualiter omnia aduerſus infernalem Pharaonem in ſui populi ſalutem exercuit, quæcumque per virgam Moyſis & Aaron in Ægypto patrauit. Numquid illud quoque in te completum, quod ſcriptum & factum eſt: Percuſſit petram & fluxerunt aquæ? Siti, *Pſ.* 77.
& ariditate gratiæ peribat mundus; tu verò, tamquam virga Moyſis, diuinam ita petram, rigentem iuſtitiæ lege, humilitatis tuæ ſinceræq́ue mentis rectitudine, quaſi gemino pulſu feriiſti, vt gratiam inuenires; & miſericordiæ fluentis abundè faceres ſcaturire. Numquid inde vniuerſæ benedictionis & gratiæ per totam Eccleſiam aquæ fluxerunt?

D Et vos, Angeli, atq; Archangeli, Throni, & vniuerſa militia cæleſtis exercitus, numquid admirantes ſtupenteſq; præ rei nouitate, dixiſtis, quãdo Domina noſtra, iuxtà ac veſtra in cælos aſcẽdit; Quæ eſt iſta, quæ *Cant.* 3
aſcendit de deſerto: ſicut virgula fumi, ex aromatibus myrrhæ

myrrhæ & thuris, & vniuersi pulueris pigmentarij? Rectè, quia virtutum tuarum odore, & præcellenti animæ tuæ fragrantiâ, & homines, ô B. Maria, lætificasti & angelos. Adde tu quoque, Zacharia Propheta, tuum per figuram encomium, quo præsentem
Zac.11 beatæ Virginis titulum magis illustres. Assumsi mihi duas virgas. Audio: quid de illis fecisti? Vnam vocaui Decorem, aliam Funiculum. Nónne virga ista Funiculus, fuit Eua, quæ nos vinculis peccatorum constrinxit? Nónne verò virga Decora, Maria, quæ summo genus humanum affecit decore, quando de castissimis suis visceribus genuit Deum & homi-
Nu.17 nem, vniuersi redemtorem? Nónne virga decora E
virgo, quando virgæ in altari florenti comparatur? Sicut illa virga, sine quolibet naturæ adminiculo fructificauit; ita virgo Maria sine coniugali opere filium procreauit. Nónne Filium tuum, ô Domina, rectè per florem designari propter speciem eius asserimus; & per fructum quoq; propter eius vtilitatem? Est enim speciosus formâ, præ filiis hominum; & vitalis refectio, non solùm hominum, sed etiam angelorum.

O laudem, ô iubilum, ô honorabilem generis no-
Nu.17 stri in Virgine matre splendorem! Germinauit virga Aaron in domo Leui, & turgentibus gemmis eruperunt flores, qui foliis dilatatis in amygdalas deformati sunt. Venite ô Christiani, atque vtilitatis dignitatisque huius fructus estote participes in Christo Iesu Domino nostro. Numquid amygdala rectè Chri- G
stum significat, in tribus præsertim ipsius conditionibus? Núquid pellis exterior fragilis, carnis & humanitatis infirmitatem repræsentat? Numquid intus nucleus dulcis, diuinitatis intus latentis suauitatem figurat; & in medio fortis testa, fortem ipsius, & contra cuncta aduersa constantem animam ritè significat? Tu itaque, ô Maria, virga multis de causis decora & honorabilis, quæ tam suauem amygdalam virgo pro-
Apo.22 tulisti. Folia verborum tuorum salutarium ad sanita-
tem

tem gentium; ecce quoad proximum. Flores verò redolentium cogitationum, verè flores tui fructus honoris & honestatis; en quoad Deum. Fructus autem operum tuorum (præter superbenedictum fructum ventris tui) primi & purissimi: & ecce quoad teipsam: quorum omnium totus quoque mundus suum habet emolumentum. O virga frugifera! ô virga tutelaris! ô virga saluifica! Vt prætores virga sua seruos in capite certo modo ferientes solent liberos facere; ita nos per te libertate donamur. Nónne sic virgam auream & decoram posuit Assuerus super collum Esther, & à morte fuit liberata? Virga directionis virga Regni tui, tu ipsa Virgo benedicta: quia sedes fuisti in qua Deus omnia dirigens requieuit: & virga directionis, quæ omnia tua in Deum direxisti, omnesque nos ad ipsum tuo exemplo dirigis. Virgo, virga Regni Dei fuisti, quia per te Regnum suum recuperauit, quod diabolus eousque in nobis vsurparat. Recta virga quoad Deum, per rectam intentionem: flexilis verò in omnem partem intuitu indigentium, iustorum, pœnitentium, viuorum & mortuorum. Ne autem contra malos virgæ nostræ deesse putetur auctoritas; audite: Consurget virga de Israel, & percutiet duces Moab; vastabitque omnes filios Seth: & erit Idumæa possessio eius. Virga es, ô Maria, protectionis, omnibus ad te piè confugientibus; terror verò tuis tuorumque cultorum inimicis, iuxta illud: Virgam virtutis suæ emittet Deus ex Sion, dominari in medio inimicorum suorum.

Eccli. 24. *Pro. 3.* *Esth. 5.* H *Nu. 24*

Oratio.

Concede quæsumus, omnipotens Deus, vt qui protectionis tuæ gratiam quærimus, beata Maria semper virgine intercedente, ab omnibus aduersitatibus animæ & corporis expediti, securis tibi mentibus seruiamus. Amen.

23. CI-

23. CIVITAS REFVGII.

Præsidium, tutela, salus, pietatis asylum,
Materno vsque patent Virginis in gremio.

Ps. 103 MONTES excelsi ceruis, petra refugium herinaciis. Naturæ nostræ debilitas, & conscia propriæ infirmitatis conditio, Domine, nos docet formidare, trepidare, & ad tutiora fortioraque confugere. Vtque propterea vanè maleque consulta dicebat illa; Hæc ara tuebitur omnes; ita nos de te, ô Virgo sanctissima, rectè fidenterque præsumimus, dicentes; Tu virtus, refugium, & salus nostra. In te siquidem completum agnoscimus, quod olim apud antiquæ Legis cultores sancitum
Nu. 35 recolimus; Decernite, quæ vrbes esse debeant in A
præsidia fugitiuorum, qui nolentes sanguinem fuderunt. Nos, nos homicidæ, nos fugitiui, nos, ô dulcis Maria, exules filij Euæ. Nos sanguinem Abel iusti, innocentis agni, Domini nostri, profudimus; neque nolentes, innocentes, sed videntes scientesque. Atque eapropter (ô Domine, legis huius tam benignæ ac fauentis dictator) nobis multò magis ciuitate Refugij est opus: non ad hoc tantùm, vt intereà temporis innocentia nostra innotescat, & culpâ vacare nos constet; verumetiam, vt culpa quæ in confesso est, ciuitatis huius salutaribus meritis eluatur.

Magna quondam basilicarum immunitas, cunctis in hostili vastatione ad eas confugientibus. Hucusque sæuiebat inimicus: ibi accipiebat limitem trucidatoris furor. Illò ducebantur à miserantibus hostibus, quibus etiam extra ipsa loca pepercerant, ne in eos incurrerent, qui similem misericordiam non habebant. Numquam verò templis idolorum quorumcumque tanta vel à suis delata dignatio.

Tem-

23. CIVITAS REFVGII.

Præſidium, tutela, ſalus, pietatis aſylum,
Materno vſque patent virginis in gremio.

Noch is Maria meer, als een ſtadt van toe-vluchte:
Niemandt van al te ſeer in anxt en vreeſe duchte.

Que chercés-vous ? ſecours, contre toute furie?
Prendés voſtre recours, vers le ſein de MARIE.

Templorum Christianorum immunitas, vrbium quidem refugij typo adumbrata dignoſcitur; ſed in beatæ ac Deiparæ virginis Mariæ tutela ac patrocinio fuit
B hoc aſylum adimpletum. Dico propterea, & audacter dico, cum Dei amico, ac ſingulari Patronæ noſtræ cultore; Impoſſibile eſt, vt aliquis ad eam conuerſus, & ab ea reſpectus, damnetur. Quæ ratio? quódve huius tantæ fiduciæ fundamentum? Quia ipſa eum genuit, per quem mortua reuiuiſcunt, & homines à peccato ſaluantur. Ipſa eſt mater ſaluantis & ſaluandorum. Maria, mater Dei qui ſolus damnat, qui ſolus ſaluat, quem ſolum timemus, in quo ſolo ſperamus, eſt mater noſtra: Iudex verò, & ſaluator noſter & frater noſter. Quomodo ergo deſperemus, cùm ſalus ſiue damnatio, à boni fratris & piæ matris pendeat arbitrio?

O dulcis, ô decora, ô amabilis, & ſpecioſa! quàm glorioſa dicta & ſcripta ſunt de te Ciuitas Dei! Virgo Maria, Ciuitas refugij noſtri! Quia, omnia quæ ad perfectionem, decorem, ac munitionem ciuitatis requiruntur; in te ſingulari quadam præeminentia reperiuntur.

C Ciuitas hæc noſtra, ô filiæ Ieruſalem lætantes in ea, videte cum primis, quomodo in humilitate profundè fundata, nullis ſit arrogantis ſublimitatis obnoxia moliminibus; nihil illic fures aut alij hoſtes inueniãt,
D quod ſuffodiant aut furentur. Videte præterea, quàm eximiè & excelsè per caſtitatem continentiamque murata ſit, vt nulli vitioſo incentiuo ſubiecta ſit, aut ab vllo ſit illi inſultu metuendum.

E Per charitatem turrita, quàm ſublimis in cælum attollitur, vt cunctas inuidiæ machinas tuta derideat. Attẽdite quoque, quomodo ciuitas iſta, Maria virgo, ditata per paupertatem, humanarum diuitiarum non timet inſidias. Cuſtodita per diſcretionem, à cunctis errorum ambagibus eſt immunis. Tentationum ſu-
F peratione pacifica, nullarum hoſtilium beſtiarum

formidat incurſum aut irreptionem. Per elegantiam meritorum, ceu mœnium ordinata; quidquid inordinati foris conſurgit, nihil eſt quo moueatur aut timeat. Libera eſt immunitate peccatorum, altiſſima excellentiâ priuilegiorum, inuictiſſima munimento virtutum.

In te itaque, ô Maria, noſtrum refugium ponimus, ac ſolamen animarum noſtrarum. Tu nobis refugij ciuitas, tu aſylum, & immunitas noſtra. Hoc tantùm nunc, ô piiſſima Domina, ſuppliciter petimus; vt in mille periculis & malis verſantes in tuam tutelam admittas, nobiſque dicas ore tuo ſuperbenedicto, inſtar faui pleni diſtillantis, quod alterius olim ore prædixiſti; Memor ero Raab & Babylonis ſcientium me; ad Deum teque Dei matrem confugientium peccatorum. Si ita feceris, Domina in Raab ſuperba, & in Rahab meretrice omnes peccatrices, eamdem per bonum propoſitum imitantes, ſpem veniæ & gratiæ haud dubiè obtinebunt, & in Babylone cuncti peccatores, qui licet ſceleſtiſſimi fuerint, ſingulare tamen in tuæ benignitatis auxilio patrocinium ſunt inuenturi. Et verè ſciunt te, quicumque audiunt, neminem vmquam afflictum ad te confugiſſe, quin mirabili fuerit ſolatio refectus, ac patrocinio reſtitutus.

Pſ. 86.

Si quis tuum, ô pia patrona, implorauerit vmquam auxilium, & repulſam paſſus eſt; deſinat ille te ſuperuacuo labore vel clamore laceſſere: ſed non eſt, qui iſtud vel in ſe aliquando ſit expertus, vel ab aliis audiuerit enarrari.

Verùm, ſi quis ſit in hac parte timidior, & cum trepidante Iacob non audeat matris ſuę adoriri conſilium, quo gratiam ac benedictionem accipiat tam ſalutarem: audiat ille Mariam in Rebecca dicentem ſibi; In me ſit, fili mi, iſta maledictio, quam ob peccatorum tuorum enormitatem, grauitatem, ac multitudinem reformidas: tantùm audi vocem: conſilium ſequere; monita ſalutis attende; ſerua mandata; virtutum

Gen. 27

tutum exempla commiſſis omiſſis imitare; ſpera in Domino, & fac bonitatem.

Meritò, mediatrix noſtra Maria, ſuſcipis hac lege cauſæ noſtræ defenſionem, clientumq́ue tuorum ad te ſe applicantium patrocinij munus; eiſq́ue præſcribis clientelæ præcepta: quia qui ad aſylum confugiunt, leges aſyli ſeruare debent.

O ſalutare refugium, de noxiis reddens innoxios, & de viliſſimis peccatoribus ſanctos efficiens! Nullum tale aſylum mundus habet, quod quos admiſerit, meliores reddat quàm acceperit. Id tu facis, ô Maria, peccatorum ſolatium, pereuntium ſalus, ac damni totius reparatrix! per te, meretrices & publicani præcedunt domeſticos in regno cęlorum. Nouiſſimi fiunt primi, & de ſtercore peccatorum pauperes ſuſcitantur, qui thronos angelorum poſſideant. In te, ô Maria, refugium, ſolatium, & protectionem mei repono. In hoc, Domine te largiente, tutus ſaluabor; quia altiſſimum poſuiſti refugium iſtud.

Matth. 21.

G

Oratio.

PRotector noſter adſpice Deus; vt quos omni vides virtute deſtitui, ſic interiùs exteriuſq́; cuſtodias, vt beatæ Filij tui genitricis Mariæ patrocinio communiti, nullis prorſus hoſtilis nequitiæ vel fallamur inſidiis, vel inſultibus conturbemur. Amen.

24. VRBS FORTITVDINIS.

Gratia quam triplici circumfluit aurea riuo,
Rideat hostiles vrbs benè tuta minas.

Isa.26. RBS fortitudinis nostræ Sion, Saluator ponetur in ea, murus & antemurale. Quęris adhuc, ô anima mea, Deo placere desiderans, quid debeas facere de puero, qui tibi natus & datus est? quomodo vitæ sanctæ progressus tibi sit contra cuncta aduersa muniendus, vtque sicut auroræ crepusculum, magis ac magis in lucem assurgat vsque ad claram diem? Fortitudine muniri debet, quasi vrbs in medio inimicorum constituta. Doceri hanc artem desideras? Edoctam ab Angelo, Samsonis nostri matrem Mariam interroga, quemadmodum hactenus consueuisti: titulumque præsentem expende, qui requisitæ munitionis formam ritè tibi præscribet, & dabit suppetias. A B

Sancta Maria, patrona nostra; refugium, & auxilium; doctrix & datrix eorum quibus in educanda nostra prole spirituali, vita noua, per te concepta, Deo nata & dicata, fuit opus; ad te rursum confugimus, tamquam ad vrbem fortitudinis, vt saluemur in ea, in qua Saluator noster est positus. C

Et meritò: Nónne siquidem in te completum est, sanctissimæ Trinitatis præsidio, quod de fortibus illis
1.Mac. 4. Machabæis sic legimus? Ædificauerunt montem Sion; & per circuitum, muros altos, & turres firmas: nequando venirent gentes, & conculcarent eam? Meritò iuxta nequitiam & fortitudinem aduersariorum, etiam munitiones, mœnia, & turres præstantes exstruuntur. Numquid huc spectat illud, quod sponsus sponsæ Ecclesiæ laudans prudentiam, vigilantiam, & contra omnem hostilem incursum munitionem,

sic

Gratia quam triplici circumfluit aurea riuo,
Rideat hoſtiles vrbs bene tuta minas.

Weeſt alſ een ſtadt, en ſlot, twelck niet en iſ om winnen:
Hebt uwen Heer en Godt, alſ Maria van binnen.

Contre tous asſaillans, cette ville tient ferme:
Car, entre ſes veillans, ſon SAVVEVR *elle enferme.*

D ſic inquit ; Collum tuum, ſicut turris Libani quæ *Cant.7*
reſpicit contra Damaſcum ? Dauid enim illam in monte Sion erexerat, vt & hoſtem eminùs viſu detegeret, & cominùs ciues ſua mole muniret. Ita tutiſſimo nobis refugio ac præſidio es, ô Deipara virgo, atque econtrà hoſtibus vniuerſis terrori. Eapropter non immeritò clamabas ô Dauid omnium deſolatorum nomine & figura; Quis deducet me in ciuitatem *Pſ. 59.*
munitam ? quis deducet in locum refugij, vt ſaluum *& 107.*
me facias?

E Nónne loci firma munitio, in tribus præſertim conſiſtit, quæ omnia in te, ô Patrona noſtra fidiſſima, concernuntur ? In murorum nempe fortitudine: in præſtantium militum præſidio & cuſtodia: & poſtremò in rerum ad victum & arma pertinentium copia. Attendite fideles, Chriſto militantes, & quod in vobis natum eſt ſanctum, & in hanc vſque diem educatum, cuſtodire ac tutari cupientes, attendite inquam, & quomodo tres iſtæ fortis vrbis ac munitionis conditiones in Deipara virgine reperiuntur, & quomodo de iiſdem vobis quoque prouidere debeatis. Quid dicis, ô anima? Nónne ſicut in Diua Virgine, ita quoque murus fortis in circuitu tui eſt continentia; præſertim in omnibus in quibus pro humana fragilitate, limites diuinæ legis vel rationis poſſis excedere ? Mi- *Eccli.*
ſerere animæ tuæ placens Deo, & contine: monet nos *30.*
Sapiens. Antemurale verò patientiam eſſe quis dubitet; qua, velut propugnaculo quodam, primus hoſtium inſultus excipitur ac ſuſtinetur, ne vltrà ſe moueat ? Dum itaque murus continentiæ quatitur, patientiæ antemurale obiiciatur. In omni tentatione ſta fortis, ac ſuſtinendo reſiſte; nam hîc, qui patitur vincit: & non vinci, vincere eſt, in hoc certandi genere.

Præſidium autem armatorum quale quámque eximium in beata Maria exſtiterit, quis enumeret? Vtinam & in te, ô anima, non deſideretur. Nónne iſtud rectè potentias animæ, gratiam Dei, angelorum

custodiam, præclarasq; animi dotes dixerimus, quorum omnium militum fidelis tibi præfectura gerenda est, quisquis inexpugnabilis esse desideras? Neque id quidem tuæ fortitudinis præstantiâ, sed illo donante, qui te confortat: sine quo nihil, & cũ quo omnia, potes. Sed quæ rerum prouisio, munitioni seruientium? numquid arma sunt, virtutes, desideria bona, piæ eiaculationes, preces, suspiria, Dei gratia? Nónne autem verbum ipsius, collocutiones pię, pia lectio, meditatio rerum spiritualium, & præsertim sacrosancta Sacramenta, pro munitionis eiusmodi conuictu atque alimentis censenda sunt, vrbi fortitudinis necessarijs? Quin & panis lacrymarum, licet insuauis videatur, cor tamen hominis confortat. Præ cunctis autem, panis angelorum; iuxta illius testimonium, qui illud in
Ps. 22. spiritu præuidebat & prægustabat: Parasti in conspectu meo mensam, aduersus eos qui tribulant me. Et calix meus inebrians, quàm præclarus est! Sed arma spiritualia discretè tractanda sunt, & vnicuique conuenientia deligenda. Alioqui dicere poteris, quisquis
1. Reg. 17. indifferentet his vti volueris; Non possum sic incedere, quia non vsum habeo. F

At cauendum tibi cum primis, ô custos animæ vel arcis tuæ, ne tuipse tuiipsius sis proditor, neque pusillanimis, neque segnis in custodia. Nónne tu, quisquis hostium signa, arma, vestes, actus, aut nomen extollis, plusquam Domini ac Ducis tui Christi, proditoris meritò suspicionem incurris? Nónne, si cum infidis exploratoribus, plus de viribus hostium metuis, quàm speras de Domini auxilio, pusillanimis es? Numquid segnis excubitor & præsidiarius deprehenderis, si in te confidens, & incurius, nec de pugna, nec quidquam de hoste recogitas? Si denique tessera hostili fueris vsus, nónne hosti fauere conuinceris? Beatissima virgo Maria modis omnibus vrbs fortitudinis existit, & fidelissima suorum clientium defensatrix contra omnes hostiles incursus, ipsasque portas G
inferni

inferni. Mulier ſiquidem eſt iſta fortis, quæ fortitudine præcinxit lumbos ſuos. Quis hîc addubitet? Tria nominatim obſeruet, in quibus vera fortitudo conſiſtit. Nónne fortis eſt primùm, qui ardua viriliter aggreditur, quæ virtus magnanimitatis appellatur? Mariæ fortitudo, & decor indumentum eius, per votum perpetuæ caſtitatis emicuit. Manum ſuam miſit ad fortia, quando Deum ex cælis attraxit: vt illud ei dici poſſit; Si contra Deum fortis fuiſti, quantò magis contra homines præualebis? Pro. 31 Pro. 31 H

Numquid fortitudo quoque in aduerſis ſuſtinendis monſtratur; quæ virtus eſt tolerantiæ, ſeu patientiæ? Numquid iuxta crucem ſtans beata hæc Virgo vt virago, præclarum fortitudinis huius edidit ſpecimen? numquid totius vitæ ſuæ & Chriſti decurſu, in hoc genere patiendi ferendíque præfulſit? Nónne quoque in perſeueranter agendo fortia, fortitudo conſpicitur; quæ virtus eſt perſeuerantiæ? Erant Apoſtoli perſeuerantes in orationibus vnanimiter cum mulieribus, & Maria matre Ieſu. Finis autem omnigenæ fortitudinis Mariæ, quàm ſublimi modo in eiuſdem miraculis ornata morte, & præſertim in glorioſa Aſſumtione reſplenduit! Act. 1.

Vrbs itaque es, ô Maria, fortitudinis: in te quidem iuxta omnes fortitudinis & vrbis conditiones requiſitas: nobis verò clientibus tuis, exemplo atque refugio ſingulari.

Oratio.

PRopitiare, Domine, ſupplicationibus noſtris; vt, qui infirmitatis noſtræ conſcij, de tua virtute confidimus, beata Maria ſemper Virgine intercedente, ſub tua atque eius ſemper protectione lætemur. Amen.

25. CLYPEVS OMNIBVS IN TE SPERANTIBVS.

Diua, nec ignitus penetrabilis vmbo sagittis;
Hostica in auctoris tela retunde caput.

Pro. 30 OMNIS sermo Dei ignitus, clypeus est sperantibus in se. Exurge; quare obdormis, anima mea; in medio laqueorum, in hostium medio, in mille periculorum constituta? Non vides mundum blanditijs tendentem insidias? Non audis aduersum te furentem diabolum, iuratum nostri generis hostem? Non sentis in tuam perniciem lenocinãtem tibi carnis rebellis lasciuiam? Quid sibi volunt? quidnam quærunt? Eheu, animam pueri. Elidere satagunt quidquid in te vitæ melioris elucet. Educanda, nutrienda, fouenda, ornanda, firmanda, omnibusque modis est proles hæc beata munienda, & ad perfectum per Dei gratiam beatæ Marię præsidijs perducenda. Itaque præsentis tituli præstantiam, hunc in finem pariter expendamus.

Scimus Domine, de sermone tuo ignito, quem clypeum omnibus in eo sperantibus Scriptura commemorat, elogium hoc intelligendum est: sed quidni purissimæ matri Filij tui, Mariæ, dictum hoc & symbolum applicemus, cum qua sermo tuus ita viuus consensit, vt verbum tuum in ea caro factum sit? Ipsam igitur verè & meritò clypeum omnibus in eam sperantibus profitemur, quia nominatur, & est. A

Nónne videtur ipse quoque Salomon hanc ex ore parentis tui Dauidis hausisse sententiam? Sic etenim
Ps. 17. ille: Eloquia Domini igne examinata. En nobis Dei sermonem ignitum. Vis & clypeum? Audi quod subdit; Protector est omnium sperantium in se. Sique Nahum Prophetam accersimus; non deerit etiam ipsius dictis, quo præconij præsentis nobilitas, ac diuæ

Vir-

25. CLYPEVS OMNIBVS IN TE SPERANTIBVS.

Diua, nec ignitis penetrabilis vmbo ſagittis;
Hoſtica in auctoris tela retunde caput.

Jſt noodt, en beter Wilt u teghen als be-Weeren;
Schuylt onder deſen ſchilt, ſoo en mach u niemandt deeren.

Si l'ennemy, de dards de toute part vous charge;
Venés, Chriſtiens ſoudards, venés ſous cette targe.

Virginis gloria illuſtretur. Clypeus, inquit, fortium *Nah.2.*
eius ignitus: viri exercitus, in coccineis. Sed nónne
de Chaldæis, hoſtibuſque ſalutis noſtræ in figura ſic
B loquitur? Omnino: nam & illis igniti ſunt clypei, &
ignita ſunt tela, quibus nos laceſſunt infeſtiſſimè.

Sed ignitum eloquium vehementer, quo protegi- *Pſ. 118*
mur: viuuſque eſt Dei ſermo & efficax, ac penetrabi- *Hebr. 4*
lior omni gladio ancipiti; & pertingens vſque ad diuiſionem animæ ac ſpiritus; compagum quoque ac medullarum; & diſcretor cogitationum & intentionum cordis: ne quid in toto homine reperiatur immune & immunitum, quò vel ſubtiliſſima diaboli framea, vel acutiſſimum nequitiæ ſpiculum queat penetrare.

Tu verò, virgo Maria, verbi huius igniti mater, eamdem ab illo vim accepiſti. Ignitus es gladius, in actiuæ virtutis efficacia: clypeus verò ignitus, in tutela muniminis. Sed numquid præter præſidium, etiam à te nobis exemplum ſumendum eſt? Anne (ô filij matris veſtræ olim antiquæ, nunc Euæ nouæ) moneri nos per Apoſtolum ignoramus? Exhortantem audite:
In omnibus ſumentes ſcutum fidei; in quo poſſitis *Eph. 6.*
omnia tela nequiſſimi ignea exſtinguere: & gladium ſpiritus, quod eſt verbum Dei. Numquid & tu nos ita docuiſti, magiſter bone & Domine, quando contra tentationum iacula in deſerto, tali te modo muniuiſti, ignitoque ſermone, ceu clypeo, ignita diaboli tela in caput ipſius retorſiſti.

Gratiæ tibi Domine, quòd tam certum pugnandi vincendique modum & ſpecimen exhibueris, quòd hoſtem protriueris: ſique inſurgat, quòd tam efficax remedium, in ignito tuo eloquio, tamque fidum refugium ac præſidium tuis tyronibus, nobis inquam ad trophæum adſpirantibus, in tua matre dediſti.

Sed age, quomodo nobis, ô B. Maria, clypeus es ignitus, & ſcutum inexpugnabile? Verùm, quid rogo? An viuit, qui iſtud ignoret? ſiquis ſe ignorare

affirmarit, illum ego eumdem negauero viuere. Quis non videt, ô Domina, quotquot ad tuam protectionem & patrocinium fugiunt; omnes vt clypeo contra hostis insidias, tentationes, ac impugnationes defendi & protegi? Quis neget hoc de te dici posse,
Iosue 5. & 8. quod ipsi Iosue dictum à Domino; Leua clypeum, C
qui in manu tua est, contra ciuitatem Hai? Sed, quid hoc rei? quænam est hæc parabola? quid mysterij sub hoc cortice delitet? Attendamus.

Numquid Hai, coaceruationem significat? quorum, nisi peccatorum; si totius rei gestæ historiam, typique naturam considerauimus? Vtque illa Deo rebellis atque infesta ciuitas clypei Iosue rutilantis interuentu deuicta superataque fuit; ita Deiparæ virginis, patronæ nostræ præsidio, laude cultuque
Rom. 6. dignissimo, deuincitur Hai, corpusque peccati destruitur. O clypeum ignitum, fulgentem, radiantem, virtute diuina scintillantem! Sed in veneratione beatæ Mariæ, honorisque eius continua sublimatione seruandum est, quod de Iosue legimus: Iosue verò non contraxit manum quam in sublime porrexerat, tenens clypeum, donec interficerentur omnes habitatores Hai. Prudenter eapropter Theophile tibi consuluisti, qui constanter huius patronæ implorationi institisti, donec omnes & scelerum tuorum coaceruationes, & tetrorum hostium machinas superasti, & sanctus effectus es.

1. Reg. 17. Ito tu, cum tuo fusili clypeo tartaree Golia. Clypeus æreus tegebat humeros tuos; sed non protexit frontem tuam contra lapidem fundâ rotatum, qui Christum præsignabat, quia frõs tua signo Saluatoris carebat. Clypeus noster in diuina Virgine, & humeros & caput & pedes aduersus tuas machinationes tuetur. Quinimò, quantumvis ventricosus, & crassior Crasso sit aliquis, vel crapulæ vitio, vel fastu turgentis superbiæ adeò intentus & distentus, vt tribus aliis clypeis tegi non possit; modò se præbeat humilem,

lem, & dictis obsequentem, sub hoc clypeo salutem inueniet tutumque refugium: qualescumque tandem fuerint peccatores, modò B. Mariæ deuotè implorent opem meliora spondentes hæc pelta tuebitur omnes.

Valeat proinde pelta tempore Numæ cælo delapsa, quam immissam vrbi salutem interpretatus est; cùm octauo eius anno pestilentia per vniuersam Italiam debacchata, Romam quoque vrbem inuasisset. Nónne longè præstantius, quod D. Gregorij tempore, pestilentia Romæ grassante, per imaginem Deiparæ virginis est obtentum, vrbe tota testante, ac sentiente præsidium?

D Valeat & clypeus Saul, quem in monte Gelboë abiecit, vt non valentem eum à periculis præsentis mortis eripere. Valeant sic lapsa ancilia cælo, valeant Argolici clypei, cum Phœbæa quoque lampade conferendi; quin & orbis figuram referens clypeus, qui quod à sapientia gubernatur, à Pallade teneri describitur, iuxta illud; Hunc tibi dat clypeum Sapientia, quo regat orbem. Noster hic clypeus omnibus in se sperantibus, vniuersos præcellit, salutis æternæ præsidium conferens: qui, vt ignitus est, & charitate accendit, & illustrat scientia. Refulsit namq; sol in clypeum hunc aureum, auream inquam virginem Mariam, & resplenduerunt Sancti, ceu montes ab eo, quando Spiritus sanctus in eam cælitus superuenit. *2. Reg. 1.* *1. Mac. 6.*

E

Oratio.

PReces nostras, quæsumus Domine, clementer exaudi, vt qui ex nulla nostra actione confidimus, contra aduersa omnia, sanctissimæ Vnigeniti tui genitricis protectione muniamur. Amen.

26. TVR-

26. TVRRIS EBVRNEA.

Quanta foret castæ in MARIA *substructio mẽtis,*
Aethereo turris vertice eburna docet.

Cant. 17. OLLVM tuum sicut turris eburnea. Mirabiles elationes maris; sed mirabilis quoque in altis es, Domine. Video, experior, res ipsa testatur & clamat; Tentatio & militia est vita hominis super terram;& quærunt inimici nostri deglutire nos : sed benè prospectum nobis, vt beatissimæ Virginis ope, aquam pertranseamus intolerabilem. Expedire nos tamen intereà debemus ad pugnam; atque educata hactenus sub eius tutela vitæ melioris proles, debet quoque in omni armorum bellorumque genere exerceri.

Tu Domine, qui doces manus nostras ad prœlium, & digitos nostros ad bellum; etiam turrim nobis eburneam, propugnaculi documentique causa exædificasti, quando nobis beatam Mariam in patronam & exemplum præstitisti. Dignare igitur Domine, qui nobis dedisti signum, etiam dare intellectum, reique exequendæ obsequentem animi motum. Nónne te dictante scripsit quod scripsit Salomon, singulari per te lumine collustratus tantis mysteriis describen-
Cant. 7 dis; dum sponsæ tuæ dilectæ collum sicut turrim A
eburneam esse testatus est? Ecclesia hæc est, Maria est, B
fidelis est anima: sed Matris tuæ benedictæ præconiis modò applicamus.

Verùm, numquid, ô anima mea, duo potissimùm in hoc elogio animaduertenda sunt; turris nimirum & ebur? Turris ad munitionem, ebur verò ad ornatum spectat, vtrumq; ad mysterium. Figuram desideras, quò magis hac tua felicitate in huius tituli fructu C
sub beatæ Mariæ tutela exultes! Præter turrim Dauid in Sion, amicos saluantem, & hostes arcentem, turrim

quoque

Quanta foret caſtæ in Maria ſubſtructio mentis,
Aethereo turris vertice eburna docet.

Maria, ſtaet my by, als toren van yuoore;
Op dat ick ſuyuer zy, en ſterck, ſoo ick behoore.

La tour d'iuoire blanc, monstre en ſa bien-ſeance
De votre chaste flanc l'inuincible constance.

quoque Sichem obſerua: ex qua mulier, fragmento molaris, caput obtriuit Abimelech, ignem oſtio ſubiicere molientis. Vidéſne præluſtrem hîc confracti capitis ſerpentini figuram, per Deiparæ virginis ſemen? Vidéſne etiam, dum turris illa terrendis hoſtibus ſeruiebat, quomodo amicis quoque tuendis præſidio fuerit? Aliámne figuram requiris? Audi Michæam: *Iud. 9.*
D Et tu turris gregis, nebuloſa, filiæ Sion; vſque ad te veniet. Nónne prædictam hîc à captiuitate liberationem fructúmque Regni venturæ gratiæ latenter animaduertis? *Mich. 4.*

Sed quare collum præcipuè, turri comparatum audimus? Miraris? Nónne colli figura & vſus, id ſatis prætendunt? Nónne caput velut in ſpecula, & in colli ceu turris ſummitate collocatum conſideras? Ad quid, niſi ad excubandum, & procul venientia contemplandum? Tu Maria, tuorum propugnatrix, hoſtiúmque propulſatrix; tu videns & propheriſſa; tu præſaga futurorum, & noxia diſcutis, & profutura concilias.

Verùm, quid in ebore ſuſpicamur nobis ob oculos ſtatui? quid in illo præter munitionem & robur, quod ad ornatum quoque ſpectet, eruemus? Nónne iam antè de throno Salomonis eburneo diſquirentes, candorem quoque in ebore & ſoliditatem perſpeximus? Caſtitatem itaque & omnimodum animæ corporiſque candorem, ipſius præſertim elephantis intuitu perpendamus.

E Sed numquid & alia ſunt in humano hoc animali notatu digna, quæ dignis Beatiſſimæ laudibus attollendis ſubſeruiant? Omnino, quæ propterea quoque non prætermittemus intacta, ad maiorem ipſius ac Dei omnipotentis gloriam, noſtrarúmque animarum conſolationem. Numquid animal iſtud (elephas inquam) caſtiſſimum perhibetur, & quaſi continentiæ typus vbique locorum notiſſimus? Semel tantùm in vita, quaſi cõſeruandæ ſolummodò ſpeciei indul-

indulgentes, elephantes congredi referuntur. Quin etiam, post eiusmodi velut inuoluntarium, sed instinctu tantùm naturæ necessarium, congressum, se, non sine notabili ritu, in profluente videntur abluere.

O meritò igitur per candorem eburneum honorata & significata virginitas, quæ in ipsis quoque animalibus sic elucet, & in veneratione habetur! Sed numquid elephas mirabiliter etiam cognitione & memoria valet? planè. Salutant se mutuò, quo valent motu; gregatim incedunt: si hominem errantem in via repererit elephas; primùm se aliquantulum de via subducit, ne tum terreat, cùm prodesse desiderat: posteà paulatim precedens, eumdem in viam reducit. Numquid, elephantem maximæ esse virtutis, asseritur; vt vix in hominibus tanta probitas inueniatur? Filios instruit; & quando illos malè valere cōspexerit, herbas quasdam salubres sollicitè congregat, & antequam eis vtatur, supino capite easdam ad cælum leuat, ac quasi quadam religione à supremo numine sibi auxilium postulat. Nónne præter hæc omnium animalium maximè obediens perhibetur, quodque mansuetissimum ac quasi domesticum redditur, heroque suo non sine rationis atque intellectus argumento præbens auditū & dictis obsequentissimum?

Sed quorsum hæc omnia, de elephantis natura tam fusè relata? Tum vt summam in beatissima Virgine castitatis excellentiam, integritatem, candorem, humanitatem, mansuetudinem, benignitatem, & in mortalium genus innatam misericordiam in hoc admirabili animali adumbraremus; & nobis in exemplum statueremus: vt non immeritò, neque vnam ob causam turri eburneæ vel ebori ipsi sciremus comparatam.

Quin igitur admirandum quoque elephantis cum F dracone certamen, reportatamque victoriam recensemus, cùm & illa ad Mariæ præconium ac laudem non modicum faciat? Duplici draconem victoria

superat

G ſuperat elephas, typo quodam victoriæ, qua Maria diabolum triumphauit. Primùm, caput eius obterendo, vnde etiam ſtupendè draco plangit: iuxta Prophetam; Faciam planctum velut draconum. Deinde *Mich. 1.* aquam in eius vultum proiiciendo, quam proboſcide hauſerat. Nónne victoriam hanc ab alio Propheta H teſtatam audimus? Percuſſiſti caput de domo impij: *Hab. 3.* denudaſti fundamentum eius vſque ad collum: prout prædictum fuerat; Ipſa conteret caput tuum. En primum victoriæ genus. Secundum attende. Numquid quaſi fluctus iniectu occæcatus deceptuſque fuit diabolus, expectans quando Virgo eſſet paritura, quod ſcriptum ſciebat; dum interim Maria diuino conſilio virum accepit. Numquid ideò virgo fuit deſponſata, vt à ſecretis cæleſtibus hoſtis excluderetur, eiuſque conceptus obnubilaretur?

Numquid & in Chriſti morte, aquæ tribulationis ipſius diabolum fefellerunt, quando victor latebat Deus? Sic igitur, ô virgo Maria, & tu & ſemen tuum, draconem viciſti; & nobis omnibus ad te ſuppliciter confugientibus turris eburnea es effecta. Eſto tu quoque, ô anima, turris eburnea, fortis & caſta; & ipſis quoque dæmonibus fies terribilis.

Oratio.

Eſto nobis, quæſumus Domine, ſanctificator & cuſtos; vt qui peccatorum noſtrorum pondere premimur, & pro naturæ noſtræ fragilitate timemus; interueniente beata Maria virgine, à periculis mentis & corporis liberemur. Amen.

27. TVRRIS DAVIDICA.

Teq́; MARIA, notant clypeatæ ſymbola turris,
Armamenta ſacræ publica militiæ.

Pro. 18 TVRRIS fortiſſima nomen Domini : ad ipſam currit iuſtus, & exaltabitur. Nónne rectè nomen hîc tuum, teipſum intelligimus? Tu ſiquidem Deus refugium & virtus; tu fortitudo & ſalus noſtra. In te peccator lapſus erigitur, & in te ſtans iuſtus exaltatur. Sed numquid vnigeniti Filij tui matrem, generis humani reparatricem, omnium afflictorum patronam, Mariam, rectè quoque turrim hanc fortiſſimam nuncupamus? Tanta eſt etenim titulorum donorumq́ue inter matrem & filium communicatio; vt nihil ipſe boni mortalibus largiri voluerit, quod non per hanc Mediatricem concederet. Regia namque hæc via, per quam Saluator aduenit in mundum, tantæ facta eſt in noſtrum bonum prærogatiuæ; vt per eam quoque acceſſum habeamus ad Filium: dumq́ue ipſe, & nomen ipſius, turris fortiſſima nobis efficitur; etiam meritò mater eius ſuperbenedicta, talis turris perhibetur. A B

O Maria, ô benedicta inuentrix gratiæ, genitrix vitæ, mater Saluatoris & ſalutis, ora pro nobis, vt per te nos ſuſcipiat, qui per te datus eſt nobis. Ad te currit peccator, & ſinum ei miſericordiæ pandis, gratiȩ fontem oſtendis & aperis, ſolaris afflictum, vitam ei promereris & gratiam. ad te currit iuſtus, & iuſtificatur adhuc; & dum, te patrocinante, meritorum fructus incrementum accipiunt, amplioris quoque gloriæ ſublimitate in cælis exaltatur.

Sed, quandoquidem Dauidicæ ſtirpis origine Regali ex progenie Maria refulgȩs, numquid te meritò Turris Dauidicæ titulo inſignimus? Præcine, Salomon, C

 TVRRIS DAVIDICA.

Teque, Maria, notant clypeatæ ſymbola turris,
Armamenta ſacræ publica militiæ.

Ghy zydt een ſterck-bevrydt, dies wy tot u verlanghen;
Als Davids toren wydt, met ſchilden rondt be-hanghen.

Une tour, au dehors, de boucliers toute ceincte;
Armure des plus forts, eſt cette Vierge ſainte.

mone, electæ & præelectæ præconium, huic dignitati conueniens: Sicut turris Dauid collum tuum: quæ ædificata est cum propugnaculis. Mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium. Nónne, quod suprà meminimus, turris illa Dauidica in Sion ab ipso ædificata, ad duo potissimùm seruiebat; tum in munitionem, hostibus procul arcendis; tum in refugium, ciuibus & amicis in tutelam admittendis? Ita te, ô beatissima Virgo, protectrix nostra, duabus hisce de causis, turris instar Dauidicæ, præsentissimo nobis esse præsidio, profitemur, in quo gloriamur. Plaudebat diabolus, plangebat mortalis; infernus gaudebat, cælum mœrebat; peccatum regnabat, prostrata iacebat iustitia; mors exsultabat, vita lugebat; paradisus euacuabatur, infernus hiabat absque vllo termino & replebatur; omnes nos gementes & flentes exules filij Euæ suspirabamus, ac rugientis diaboli minas formidantes fugiebamus: non dabat nobis requiem reatus commissi discrucians miseros; desuper læsæ maiestatis ira terrebat; vndique pericula & clades ingruebant attonitis, & ecce, cùm nihil ferè ad miseri nostri status augmentum nisi extremum restaret exitium; nihilque in spem meliorum adspiraret; ecce, inquam, tu, ô sidus affulgens, ô spes vnica miserorum, Maria, ceu turris nobis in domo Dauid erigeris, firmissimis tuta præsidiis; afflictos excipiens, & deterrens instantes. Hîc iam ex eo tempore, solatium & salus eluxit, hîc finem inuenit hostilis sæuitia. *Cant. 4*

Dum tu terris exorta es, ô Maria, protrita absorptaque est omnis aduersa nos vrgens iniquitas; & potestas inferni, in fracta serpentis ceruice, prostrata est.

Quis tuas igitur, ô sanctissima Dei genitrix Virgo, laudes ex æquo decãtet; quam, etsi omnium nostrûm membra verterentur in linguas, nullus tamen vmquam laudare sufficeret? Quo pacto namque te dignè possit celebrare mortalis hæc nostra infirmitas, quæ gaudium parere meruisti angelorum, & mater effici

perditorum? Accedite tamen cantatrices, accedite iuuenculæ tympaniſtriæ, quæ Dauidis olim ceciniſtis encomium. Pſallite, iubilate, & præ lætitiæ magnitudine modulamini; & cantate omnes canticum nouum, quia fecit Dominus miſericordiam populo ſuo. Mariæ laudes extollite, militia cæleſtis exercitus; & D cælo altiorem quantis poteſtis elogiis exaltate, quia omni laude digniſſima. Nam tametſi nullo modo dignum quid ipſius laudibus valeamus expromere, multo minùs tamen poſſumus ab eius laude ceſſare.

Ad hanc interim turrim confugite puſillanimes, grauati criminibus, deſperabundi, & ſaluabimini. Si hoſtis inſequitur, ad meliora tutioraque ſalutis tendentes; propugnacula diuinæ dignationis, probatæ virtutis, inuictæ conſtantiæ, ſagacis prudentiæ, pietatis incenſæ, & eminentis charitatis, procul omnem arcebunt incurſum. Si nudus, inermis, omniq́ue E virtutum præſidio es deſtitutus; nihil tamen morare; perge, refugium hoc pete, eò te recipe; turrim hanc tene: mille clypei pendent ex ea, omnis armatura fortium, atque infirmorum potentia & virtus. Non fuit vmquam, nec eſt modò, vel vmquam futurus eſt ſanctus, iuſtus, fortis, in terra; cuius non in hac turri virtutes eluceant; ſeruiuntq́ue illæ vniuerſis, ad eam ſpe magna confugientibus: fiuntq́ue participes omnium timentium Dominum.

O igitur, B. Maria, ſingulare miſerorum ſolamen, F & turris in monte Sion, & in Eccleſiæ vinea, à cæleſti patrefamilias æquè miſericorditer ac mirabiliter exſtructa. In te vinitores, agricolæ, paſtores, cuſtodeſq́ue ouilis Dominici totiuſq́ue Eccleſiæ, tranquillè requieſcunt, & circumcurſantium rident ſecuri nequitias. Non huc accedit, te cuſtode, diabolus; non leo rugiens; non vulpecula ganniens, non draco ſibilans, non lupus vlulans & inſidians, non fortis armatus inſultans. Felix tutela cunctorum, in te confidentium. Læta vindemia, per te colligentium & calcantium in torcu-

torculari. Et beata verè habitatio ſanctorum om- Pſ.86.
nium, ſiue in cælo ſiue in terra, ſub tui patrocinij (ceu turris Dauidicæ) tutela lætantium.

Age porrò Dauid, & turrim agnoſce quam ædificaſti; vide trophæa, quæ de Idumæis contra Damaſcum victrix hæc turris reportauit, quibuſque circumueſtitur triumphans. Sublimatum ad cælos vſque, immò ſupra cælorum conuexa, culmen eius conſidera: immota viciſſim per tot ſæculorum iniurias fundamenta mirare: ſaluatorum in ea, ſi potes, myriades numera; laudantium illam colentiumque ſanctorum exercitum obſtupeſce: percenſe, ſi vales, proſtratorum eiuſque veſtigiis calcatorum hoſtium infinitas cateruas: gloriam Dauidicæ turris, ô Dauid fidelis, ſupra cæleſtium ſpirituum ſublimitatem, è ſede tua ſancta in cælis ſuſpiciens contemplare.

Exſurge, exſurge, pſalterium & cithara, vnaque Pſ.56.
cum cæleſti melodia, nobis in iubilo cordis collæ- & 91.
tantibus, in pſalterio decachordo cum cantico, Deiparam virginem Mariam, ſeminis & ſanguinis tui totiuſque generis humani reparatricem collauda. Nos tibi, ô beata Protectrix noſtra, profectum noſtrum in ſpiritu, aſſiduam in melius operam, & vitæ nouæ præſidium ac tutelam, ſingulari mentis affectu commendamus.

Oratio.

D*Euotionis noſtræ, quæſumus omnipotens Deus, tibi grata ſit ſeruitus: vt qui per intemeratæ Mariæ virginis partum, in Eccleſia tua ſingulare ſtatuiſti præſidium; per eius apud te preces & merita, ſalutare virtutum ſumamus augmentum. Amen.*

28. CASTRORVM ACIES ORDINATA.

Castrorum directa acies, te vindice, detur
Fundere victrici castra inimica manu.

Cant. 6. VÆ est ista, quæ progreditur; terribilis, vt castrorum acies ordinata? Siccine igitur, Domine, magis ac magis ingrauescit prælium nostrum spirituale? Itane iam ad castra disposita, aciesque ordinatas venitur. Itáne post murorum munitionumque turritarum tutelam, postque leues cum hostibus nostris velitationes, in campum apertum erumpitur, in conflictum descenditur, & quàm proxima expectari videtur impressio? O Maria, quàm multiplicati sunt inimici mei qui tribulant
Psal. 3. me! quàm multi dicunt animæ meæ; Non est salus ipsi in Deo eius; frustrà sperat in Deo salutari suo! Sed, benè est; plures fortioresque nobiscum sunt, quàm cum illis: & non est similis sicut Deus noster. A B

Tu quoque, ô Patrona fidelis & constans adiutrix, terribilis omnibus eris, vt castrorum acies ordinata. Pone me iuxta te, & cuiusvis manus pugnet contra me. Si consistant aduersum me castra, non timebit cor meum: si consurgat aduersum me prœlium, in hoc tuo salutari sperabo.

Verè res admirabilis, acies armatorum in certum debitumque ordinem ritè disposita: pulchra, propter C ordinem armorumque splendorem; sed eapropter etiam fortis & terribilis hostibus. Numquid è contrà victus censetur exercitus fusus? Venite fideles, venite bellatores, venite cælestis militiæ exercitus, atque ordinatam in terris aciem intuemini, & nobiscum admiramini. Numquid fortitudo & decor in Maria præfulgent? en vobis aciem adspectu decoram, simulque

28. CASTRORVM ACIES ORDINATA.

Caſtrorum directa acies, te vindice, detur
Fundere victrici caſtra inimica manu.

Weeſt als een heyr tot ſpoedt, kloeck in ſlachorden ſtaende,
Als Maria, deur t'goedt, al t'quaet te bouen gaende.

Ce bataillon fourny, eſt rangé ſous tel ordre;
Que d'enfer l'ennemy, n'y pourra iamais mordre.

que terribilem; fortitudine ac decore permiſtis duplicatum effectum producentibus.

D Trepidate, clamate, & conturbamini Philiſthæi,
E tentatores diaboli, & dicite: Væ nobis, væ nobis! 1. Reg.
quia arca fœderis Domini venit in caſtra. Meritò ter- 4.
remini poteſtates aëreæ; quia caſtra Dei ſunt hæc, in Gen. 32
Deipara Virgine ac Regina cæli in aciem ordinatam diſpoſita, ſub Rege regum merentia.

Videte vos interim, filiæ Sion, angelorum, virtutum, donorumque cæleſtium in hac patrona veſtra amicum vobis exercitum, fouentemque caſtrorum horum aciem ordinatam. Videte cum lætitia vultus atque animi veſtri, diuinam erga vos prouidentiam, & benignitatem: potentiam eius atque inuictum robur admiramini.

Videte inquam præſago Mariæ myſterio partuque
virgineo, tamquam panis hordeacei devolutione, Iudic. 7
cuncta Madianitarum caſtra ſubuerti: atq; adreptan-
tis Gedeonis ac Ionathæ typo, per Chriſti aduentum 1. Reg.
ex Virgine, & Madiam & Philiſthiim, infernorum 14.
exercituum turmas turbari, vireſque comminui.

Putáſne, ô anima mea, tantopere timeant hoſtes viſibiles quamlibet caſtrorum aciem ordinatam, vel multitudinem copioſam, quantopere aereæ poteſtates, ac ſpirituales nequitiæ, Mariæ patrocinium, vocabulum, vel exemplum? Fluunt ſiquidem & pereunt, ſicut fluit cera à facie ignis, vbicumque crebram illius inuenerint recordationem, deuotam inuocationem, & præcipuè ſedulam imitationem. Quid putas, quàm efficax ſit vel ſola illa benedictæ noſtræ Dominæ angelica ſalutatio? Cæli rident, angeli gaudent, mundus Chriſtianus exultat, infernus contremiſcit, cùm deuotè dicitur, Aue Maria: quid igitur quando ſeriò imploratur?

O benè conſultum illis, qui ſub tantæ, tam præſtantis, tamque præſentis propugnatricis patrocinio militant! Si Domino Magdalenæ dicente, Maria,

proprio illam nomine tantùm compellante, & metus, & trepidatio, & mœror, & dubitatio, omniſque querendi lamentandique deceſſit anxietas; vt quamprimùm in amabiliſſimam illam vocem eruperit; Rabboni! quod eſt interpretatum, Magiſter! quomodo non ipſa quoque Deipara virgo Maria, ad humilem ipſius ſalutationem, vel ſolam nominis ipſius piam compellationem, in gratiæ precationem effundetur ſuper nos, tamquam tacta dulcore nominis ſui Mariæ, intrinſecus?

Sed eheu! quàm malè ſibi econtrariò conſulunt omnes illi, qui beatiſſimæ Virginis ac Matris huius officiis minùs addicti ſunt! Numquid de his horumque ſimilibus, illud Machabæorum dici poteſt; multi
1. Mac. 9. ſubtraxerunt ſe de caſtris: de deuotione, cultu, veneratione, ſodalitio, & præſidiis tantæ adiutricis. Vos
Cant. 7 ego conuenio, qui tales exiſtitis: Quid vidiſtis in Sulamite, niſi choros caſtrorum; quibus & parata eſt, omnes ſibi deuotos ab inimicis defendere, & efficere fortiores? Quid in D. Virgine Maria notatis, quod non omni ex parte gratiam, pietatem, & miſericordiam ſpirat, in qua nihil vmquam inordinati repertum eſt?

Verùm adeſte deuoti, qui Mariæ laudibus exulta-
Exod. 16. tis; atque admirandum in ea notate myſterium. Ros iacuit per circuitum caſtrorum: manna nimirum cæleſte, roris inſtar, per caſtra diffuſum: ſed nónne præſtantiùs id in Maria completum eſt; quando ros gratiæ cæleſtis, eam virtute Altiſſimi obumbrante impleuit? Denique, quæ vmquam caſtra (ſi caſtra ſpectamus) meliùs vmquam perfectiuſque caſtrorum nomen ſortita ſunt, quàm hæc Virgo caſtiſſima? Numquid caſtra primùm à caſtitatis obſeruatione ſic dicta ſunt; quam olim antiqui milites obſeruabant, vt iura teſtantur? Numquid etiam per caſtra, hoſpitia intelliguntur; ac propriè loca illa, in quibus moratur exercitus, ad pugnam paratus? Iam videte, quomodo-

modocumque castra accipiamus, an non beata Maria rectissimè castrorum acies ordinata nuncupetur.

Numquid vterus eius virgineus & castus, viscera casta, in quibus Dominum exercituum hospitio excepit, per modum castrorum ordinatorum se habuerunt? Nónne in hisce puris penetralibus ordinauit *Cant. 2* charitatem Rex & Imperator omnium, fortis & potens in prælio, à quo omnia ordinata procedunt? *Ro. 13.* Numquid istis in castis castris, castis inquam visceribus intemeratæ semper Virginis, genitus est ros cælestis, vnigenitus Dei Filius, Iesus Christus, Dominus noster? Nónne de hoc rore Pater eius cælestis sic Iob interrogat? Quis est pluuiæ pater? vel quis genuit *Iob 38.* stillas roris? ac si dicat, nisi ego?

Verè, ô beata Maria, quemadmodum es nobis amabilis defensatrix vt castrorum acies ordinata; ita es aduersariis eamdem ob causam terribilis: tribus
F hisce modis præsertim; primùm, quia caput diaboli
G contriuisti; deinde, quòd omnes hæreses sola interemisti
H in vniuerso mundo; & postremò, quòd omnes tuos aduersarios debellas, superbos in primis, tuæque humilitatis contemtores.

Nos verò tuis semper præsidiis insistentes, te deprecamur, vt quâ apud Deum vales gratiâ, nobis impetrare digneris; quo, & tuo simus securi munimine, & tuis meritis etiam castrorum aciem ordinatam virtutum in nobis impetremus.

Oratio.

D*Eus, inuictæ virtutis, & immensæ maiestatis, quem nosse viuere, cui seruire regnare est; protege ab omnibus impugnationibus supplices tuos; vt qui in defensione tua confidimus, beatæ Mariæ patrocinijs, nullius hostilitatis arma timeamus. Amen.*

IN VII. TITVLOS ALLICIENTES ARGVMENTVM.

TRAHIT sua quemque voluptas, vt vulgato sermone est receptum, atque vsu quotidiano probatissimum. Sic namque pueri pomis, & oues ramis, ac Dei seruus dilectione Patris cælestis attrahitur. Vnicuique (inquit Philosophus) est delectabile, quod amat. Omnes habemus, vnde lætemur. Delectatio, vt cum D. Augustino loquar, parit tolerantiam laborum. Inescare nos quodammodò voluit Deus, vt pisces, & aues, & ita capere. Hinc illud inter alia allectiua proposuit; In domo Patris mei mansiones multæ Ioan. 14. *sunt.*

Quæ cùm ita se habeant; quandoquidem desiderium humanum ad illecebrosa non bona deflectit, nisi piis, bonis, diuinisque oblectamentis, tamquam sanioribus inescatus, intendat; iam septem titulos ALLICIENTES *subiungimus; quibus, præter nouum Dei Genitricis encomium, spiritualia quoque eiusmodi irritamenta continentur.*

29. PARADISVS VOLVPTATIS.

Ille tulit mortem vitæ mala, tu aurea vitæ
Mala refers, potior quis paradisus erit?

Gen. 2. PLantauerat Dominus Deus paradisum volupta- A
tis à principio: in quo posuit hominẽ, quem formauerat. Audio Domine, lego Domine, & quasi video ante oculos meos, quid feceris olim electis amicis tuis, & quid adhuc modò fidelibus tuis seruis impendas, te tuamq; dulcedinem assiduè desiderantibus.
Ps. 20. Desiderium cordis eorum tribuis eis, & voluntate labiorum ipsorum non fraudas eos. Et dicunt eapropter, in crassitudine animæ suæ, sicut tuę gratię repleti dul-

Ille tulit mortem vitæ mala, tu aurea vitæ
Mala refers, potior quis paradiſus erit?

Een kindt Godts, goedt en wys, heeft vork vermaeck, en wenschen:
Maria is t'paradys, luſt-hof der Chriſten menſchen.

L'autre auoit notre mort cachée ſous ſa pomme:
Et cettuy, pour confort, porte la vie a l'homme.

dulcedine & pinguedine; O quàm bonum eſt, nos hîc eſſe! O quàm bonus & ſuauis eſt Domine ſpiritus tuus! O quàm bonum & quàm iucundum habitare fratres in vnum! O quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam abſcondis & recondis; quam oſtendis & rependis timentibus te! Sed & ego, ô pie Domine, in deſideriis ſum; & anima mea, præ ariditate ſitibunda, ſicut terra ſine aqua tibi, clamat ad te de profundis abyſſi. Reſpice me Domine, & miſerere mei: conſolare afflictam, deſolatam animam refocilla, & ariditate deficientem conforta. Tu Domine, qui corda noſti omnium, vides quòd te diligam, quòd te quæram, tibíque placere deſiderem. Ad quem enim alium ibo ſolatij gratiâ, niſi ad te, Domine, qui verba vitæ æternæ habes, qui creator ac redemptor es meus, ſalus & vita mea, gaudium meum, diliciæ meæ? Allicit mundus, caro blanditur, inuitat diabolus; ſed fuco & fallaciâ plena ſunt omnia: & in illis omnibus blandimentis ac irritamentis ridentibus, extrema gaudij luctus occupat. Trahe tu me Domine poſt te, & in odore vnguentorum tuorum curremus. Trahit ſua quemque voluptas, túque Domine voluptas mea es, tu lætitia & iubilus cordis mei. In te proiectus ſum ex vtero, de ventre matris meæ, ſuſceptor es animæ meæ.

Conuerte itaque, ô anima mea, deſideriorum pleniſſima; oculos tuos in paradiſum voluptatis tuæ,
B beatiſſimam inquam Dei genitricem, ibíque paſceris deliciis æternis, ibi tuta moraberis, & cæleſtibus benedictionibus adimpleberis: & dilecto tuo in dilecta frueris. Gratiæ tibi Domine Deus, pro tanta tua erga genus noſtrum humanitate, & munificentia, quòd præſtantiorem nobis voluptatis paradiſum in Filij tui matre plantaſti, quam plantaueris olim primorum
C parentum vſui, à principio. Percurre, ſi potes & ſapis, ô anima mea, & vos deuotæ mentes per ſingula, & paradiſum hunc excellentem, ex omni parte luſtra-

te, datorem laudate, vosque illo fruimini. Numquid vt ille terrestris, sic & iste spiritualis paradisus, singulari Dei sapientia & bonitate plantatus fuit? Sed nihil in isto lethale, nihil serpentinum & pestilens: ast omnia florida, tuta, salutaria, in quo Deus delicias deliciarum cumulauit. Nihil vmquam in Maria Virgine prauitatis inuentum, à qua tamen nec angelorum fuit immunis conditio. In hoc paradiso, apis illa cælestis, hoc est incarnata Sapientia, pascebatur: hîc fauum mellis distillantem inuenit, quo vniuersa tabefacti mundi amaritudo in dulcedinem versa est. D
Hunc paradisum ex omni parte, angelicum cingebat præsidium; & in eius medio lignum vitæ inuentum fuit, mirabiliter insitum à principio. A principio inquam, à partibus orientis, scilicet gratiæ. In hoc positus est secundus Adam, Christus, quem Deus formauerat, cùm operatione Spiritus sancti concipi fecerat. Bene, ô bone Samaritane, paradisum custodisti, & operatus es, in quo positus fuisti. E

Verùm, amœnitatem paradisi Mariæ, in quinque præsertim causis consistentem aduertite, filiæ Ierusalem, vt illo delectemini. Nónne cum primis rectè illa paradisus dicitur voluptatis, ob diuersitatem arborum, in cuius medio positum est lignum vitæ, cuius foliis sanantur infirmi, cuius odor viuificat mortuos, cuius sapor & gustus dulcorat amaros, cuius vmbra refrigerat miseros, cuius adspectus lætificat angelos? Numquid etiam iucunditate riuulorum paradisum
Eccli. 24. exæquat, cùm ipsamet dicat: Ego sicut aquæductus exiui de paradiso? Nónne quoque paradiso ritè comparatur, propter auræ tenuis gratú refrigerium, quæ suauissimo sibilo, præsentiam & opus sancti Spiritus, in eadem fœcundanda, testata est? Numquid deinde cantus etiam angelorum, velut auium spiritualium, huius nostri paradisi suauitatem atq; amœnitatem ad- F
Iob 38. auget? iuxta illud: Cùm me laudarent astra matutina, & iubilarent omnes filij Dei. Nónne postremò dulcedo

cedo fructuum licitorum atque vtilitas paradiſum noſtrum in Maria collaudant & commendant? Quid enim aliud nobis inſinuant ſancta illa verba Eliſabeth; Benedictus fructus ventris tui?

Dic igitur, ô anima mea; O paradiſe de paradiſo! duc me ex agro Damaſceno, per peccata nimirum rubente, in paradiſum voluptatis: vt ibi malorum omnium præteritorum oblitus, & à futurorum euentu ſecurus, in amœnitate patronæ meæ iucundiſſimæ recreer; ſanitatem, ſalutem, & vitam inueniam, quam nullis vmquam ſerpentis inſidiis deceptus amittam. Sed audiam continenter, non ſolùm ſemel, illud Prophetæ; In deliciis paradiſi Dei tui fuiſti; ſed illud *Eze. 28* Apoſtoli quoque; Raptus eſt in paradiſum: immò & *2. Cor. 12.* illud, omnium iucundiſſimum ac ſecuriſſimum, Tranſlatus eſt in paradiſum. Tunc replebor, tunc ſa- *Eccli. 44.* tiabor, tunc ero ſecurus & conſolatus. Scio namque, quòd iſte paradiſus noſter, B. Maria, alium paradiſum produxit, quando illum peperit, cuius deliciæ atque voluptas, eſſe cum filiis hominum: ſcio quoque, quòd iuxta ipſius ſponſi promiſſum emiſſiones eius, paradiſus. Vnum cole, poſſidebis & alterum. Dic igitur, ô Domine, animæ meæ, ad te ſuſpiranti, te ſingulariter deſideranti ac quærenti; dic ei inquam; Hodie mecum eris in paradiſo. Gratiæ Domine: interim Dominæ meæ veſtigiis inhærebo.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui mirabili ſuauitatis affectu, tuorum ad te corda fidelium ſoles attrahere: da nobis, ita cæleſtibus in beata Maria deliciis ineſcari; vt huic, ceu paradiſo voluptatis inſerti, tibi in paradiſo tuo ſociari mereamur. Amen.

30. DE-

30. DESIDERIVM COLLIVM ÆTERNORVM.

Aeterni te suspirant sua gaudia colles:
Nos ad te æternis collibus ire pares.

Gen. 49. ILIVS accrescens Ioseph, filius accrescens & decorus adspectu. Benedictiones patris tui confortatæ sunt benedictionibus patrum eius; donec veniret desiderium collium æternorum. Vtinam & spiritualis nostra proles vitæ sanctioris, Domine, fiat magis ac magis accrescens, & coram oculis diuinæ bonitatis tuæ, decora adspectu. Interim tamen, desiderat anima mea ad te Deum meum; quando veniam & apparebo ante faciem tuam? Desidero te millies, mi Iesu; quando venies? Tu verè desiderium collium æternorum, Sanctorum in æternum manentium: tu desideratus cunctis gentibus: quique de virgine te nasciturum promisisti: facta est & illa sanctissima tua Genitrix, desiderium collium æternorum. Veni itaque Domi-
Cant. 2 ne, saliens in montibus angelorum, & transiliens colles Sanctorum; ac consolare me minimum seruulorum tuorum, vt tametsi maximus peccatorum, spem tamen accipiam Regni cælorum. A

Sed, quid latentis mysterij ex istis æternis collibus eorumq; desiderio, eruemus? Quænam illa, ô Iacob fortissime, tuæ benedictionis, Ioseph impensæ, sententia? quid arcani magniq; consilij, verborum istorum inuolucro cõmemoras? Quinam illi colles æterni? quale vel quodnam illorum desiderium? Anne illud hîc, futurorum præsagus, subindicasti, quod post-
Nu. 21 eà factum cognouimus; Scopuli torrentium inclinati B
sunt, & quasi gestierunt, vt requiescerent in Arnon?
Ps. 113 Item quod cecinit Dauidica cithara; Montes exultauerunt, vt arietes; & colles sicut agni ouium: illudque iam

30. DESIDERIVM COLLIVM ÆTERNORVM.

Aeterni te ſuſpirant ſua gaudia colles:
Nos ad te æternis collibus ire pares.

Dan wierdt vol-brocht den wenſch, der heylghen uytvercoren,
Als Chriſtus, Godt en menſch, van Maria wierdt gheboren.

VIERGE-MERE, desir, et plaiſir des ſaints Peres,
Vueillés-nous afranchir, quand et eus, de miſeres.

iam olim præsignasti futurum desiderium collium æternorum? Suadet, ô Domine, nos id ita colligere; eò quòd iuxta Arnon colles sint asperrimi, adeoq; saxei, vt eapropter æterni dicantur: quatuor habentes cornua, vnde & tetragoni, & à sancto Propheta tuo, rupes perennes nuncupentur. O quàm admirabilis es *Bar 5.*
Domine, in operibus tuis! pars quædam collium isto-
C rum inclinata fuisse perhibetur coram populo tuo Israel, vt facilè transirent, & quodammodò applausisse tuorum aduentui. Et fortasse dimidia tribus Manasse, quæ citra Iordanem remansit, sortem suam annuente Iosue circa colles istos obtinuit. Ecce, iam capimus, iam benedictionem Iacob, Ioseph impensam, in cortice saltem tenemus, atque intelligimus; vt sic ipse benedicatur, duretque eius benedictionis virtus & efficacia, donec intret in terram promissionis; per colles scilicet illos æternos in cælum se solidissimè erigentes, eique sese inclinantes, exultantes; completumque suum desiderium, in eius optato in terram promissam ingressu, quodam applausu contestantes.

D Sed, tu Domine Iesu Christe, desiderium es reuerà collium æternorum; à Sanctis omnibus desideratus; qui propter virtutum eminentiam, mentisque constantiam, rectè montes & colles æterni appellantur. Colles quidem vos & montes, ô superbi dicimini, sed non æterni: quia per Christi Dei excelsi se demississimè humiliantis sententiam, non estis in vestra sublimitate mansuri: qua dixit; Omnis qui se exaltat, humiliabitur. Deus enim superbis resistit; & excelsas eorum petras confringit, dicitque; Ecce ego ad te *Ier. 50. & 51.*
superbe; quia venit dies tuus, tempus visitationis tuæ: & cadet superbus, & corruet, & non erit qui suscitet eum. Item: Ecce, ego ad te mons pestifer, ait Dominus: extendam manum super te, & euoluam te de petris, & dabo te in montem combustionis. De vestri similibus & ista testantur Prophetæ: Mon- *Nah. 1.*
tes commoti sunt ab eo, & colles desolati. Item:
Montes

Montes ſicut cera fluxerunt à facie Domini. Neque etiam, ô miſeri, vobis deſiderium Chriſtus eſt, vt collium æternorum: quos quemadmodum vitæ doctrinæq́ue confundit humilitas; ita iudicaturam vos aliquando ſcitis eius æquitatem.

Sed, ô Maria, Dei mater, aduocata & adiutrix noſtra! ô quale tibi fuit à vitæ tuæ primordiis deſiderium Saluatoris! deſiderium Angelorum, deſiderium Sanctorũ, deſiderium collium æternorum! Et, quàm ſingulare tu quoque deſiderium talium collium es effecta, ſic vniuerſorum ſalutem Saluatoremq́ue deſiderans! Numquid ingens tuum deſiderium circa Meſſiæ aduentum, vel hoc ſolo verbo innuiſti, cùm exultans in ſpiritu, dixiſti; Eſurientes impleuit bonis? Et quo verbo rectiùs Saluator noſter filius tuus, ſalutis noſtræ deſiderium, quam priùs deſiderio deſiderare ſe dixerat, explicare potuiſſet, quàm cùm in cruce diſtenſus dixit; Sitio? Nónne ſitis & eſuries, ardentiſſimi deſiderij ſunt ſymbola & ſignificationes? Vnde enim beati, qui eſuriunt & ſitiunt iuſtitiam, niſi propter ardentiſſimum recti ac æqui deſideriũ, quo tales boni æmulatores exæſtuant? Et quanam quæſo alia re beatiſſima Virgo delectabatur, afficiebatur, tenebaturq́ue, quàm Deo? Numquid illud in votis habebat prę omnibus, vt Meſſiæ venturi tempore præſens eſſet & viueret, eiuſq; auguſtiſſimæ Matri aliquando poſſet ancillari? Quis dubitet, ô Maria, quin illud ſingulari mentis affectu & guſtu, tecum aſſiduè ruminabas; Quemadmodum deſiderat ceruus ad fontes aquarum; ita deſiderat anima mea ad te, Deus! Sitiuit in te anima mea; quàm multipliciter tibi caro mea! Sitiuit anima mea ad Deum fortem, viuum; quando veniam, & quando veniet? O Domine, ante te omne deſiderium meum; & gemitus meus, ſicut columbæ tuæ, à te non eſt abſconditus.

Matt. 5. *Pſ. 41.*

Et verè, ex qualitate deſiderij, poteſt mens honeſta cognoſci: atque eapropter, qui Chriſtum deſiderat illoq́ue

illoque pane vescitur, vt dicit Sanctus quidam, non quærit magnopere, de quàm pretiosis cibis excrementa conficiat. Ingens itaque fuit, ô Maria, tuum salutis nostræ studium, quod per verbum (Fiat) indicasti; quod non in dubitantis indicium, sed in vehementer desiderantis signum, prolatum est.

F O beatissimæ igitur sponsæ Dei ardentissimum desiderium; quod tantæ fuit efficaciæ, vt illum facere sibi mereretur filium, per quem facta sunt omnia! Numquid meritò propter hoc exaudiuit Deus desiderium collium æternorum, Patriarcharum, Prophetarum, & Patrum sanctorum omnium? Nónne tunc impletum est illud; Desiderium pauperum exaudiuit Dominus; & ad ipsum die ac nocte clamantium; veni Domine & noli tardare? *Psal.9.*

Nónne, ipsa quoque, vt diximus, desiderium collium æternorum effecta est Deipara virgo; postquam Isaia præcinente innotuerat, totique mundo in votis erat Virgo illa, quæ conceptura erat filium & paritura; cuius nomen præferret id quod erat futurus, Iesus scilicet & Saluator humani generis? Sed nónne & tu, ô Maria, tibi desiderium eras, quotiescumque hanc Virginem legebas, audiebas, cogitabas, & te fore ignorabas? Numquid illam videre, eique toto cordis desiderio famulari peroptabas? O igitur eximium desiderij nostri desideratique desiderium! Foue in nobis hanc in te dilectumque tuum filium voluntatem, ac desiderium voluptate conditum; vt aliquando pia nostra desideria compleantur. *Isa.7.*

Oratio.

DEus, à quo sancta desideria, recta consilia, & iusta sunt opera; da fidelibus tuis illam, intercedente beata Maria semper Virgine, voluntatem, vt à terrenis affectibus expiati, cælestibus desideriis insistamus. Amen.

31. LI-

31. LILIVM INTER SPINAS.

Lilia pungentes inter fragrantia ſpinas
Fac nos in mediis florida Virgo malis.

Iudic. 13. QVID debemus facere, de puero, qui datus eſt nobis, & hucuſque educatus? Miraris, ô homo, noſtram in hac vitæ nouæ tamquam prolis ſpiritualis educandæ curâ ſollicitam inueſtigationem? Periculoſas adoleſcentiæ illecebras, & quaſi teneræ ætatis lubricitatem attende, & mirari ceſſabis: quin & multò maiori diligentiâ opus eſſe fateberis, vt homo Deo placere deſiderans, nullis mundi fallaciis ac deliciis à ſuo ſtudio reuocetur.

Pro 6. Diſcurre itaque, ô anima mea! non ceſſet manus tua, neque des requiem oculis; quò minùs ſemper æquè ſedula quæras & obſerues, quid tibi facto ſit opus; ne ſpiritus tuus bonus, ſimplex & rectus, ad illicita mundi carníſve deflectat, ſed deliciis cæleſtibus ineſcatus, delectetur in Domino. Patronam noſtram communem, Deiparam virginem, hoc in titulo contemplemur. Nam proles noſtra, vitæ inquam ſanctæ propoſitum & cœptum, virtutum pulchritudine, vitæque puritatis ſplendore, eò amoris adduci pellicique debet, vt ipſa quoque ad imitationem Mariæ, lilium inter ſpinas efficiatur. Numquid, A ſponſa ſpondente, liliis, puris caſtiſque animis, delectatur ſponſus Chriſtus? Dilectam audi de dilecto Cant. 2 teſtantem; Dilectus meus mihi, & ego illi; qui paſcitur inter lilia. Sed fortè ſcire deſideras, quonam modo titulus hic patronæ noſtræ conueniat? Audi iam Ibidem ipſum quoque ſponſum id affirmantem; Sicut lilium B inter ſpinas; ſic amica mea inter filias.

Venite, audite, videte, & intelligite myſterium, fi- C liæ, virgines, ſponſę, dilectę, & ſorores dilecti, ſponſi, Chriſti;

31. LILIVM INTER SPINAS.

Lilia pungentes inter fragrantia ſpinas
Fac nos in medijs florida virgo malis.

Maria alſ lely ſoet, met doornen rondt-beplant
Leert, hoe ghy weſen moet, in dit droef ballynck landt.

La douleur embellit votre beautè diuine
Comme un lis ſ'anoblit au milieu de l'espine.

Christi; fideles animæ, mentes piæ, deuotæ omnes. Spinæ vocamini, sed nihil illæ, neque vos ipsæ, vestro vel decori vel incolumitati nocebitis, si Mariæ, lilio vestro singulari coniunctæ manseritis: nam, tametsi sensu quodam spinæ dicimini, & sitis; lilia tamen & ipsæ verè estis, & nominamini. Itaque, pari passu procedite; ac lilium hoc singulare inter spinas multimodis situm attendite, atque in eius decore delectamini.

D Numquid in primis rectè lilio comparatur Maria, si formam ipsam floris aspicitis! Nónne lilium à radice rectà sursum tendit; & quò magis ad perfectum adscendit, eò se magis flos ipse in terram inclinat; in virtutum excellentia maiorem demissionem suo typo signando? Quid dicit Scriptura? quid Sapiens monet? Quantò magnus es, humilia te in omnibus. Nónne Eccli. 3 sic Maria, quò magis cælo Deoq; appropinquabat per virtutum celsitudinem, eò de se humiliùs sentiebat per submissionem? Numquid huc quoque Dei oculos deflexit, ad gratiam inueniendam? Respexit humilitatem ancillæ suæ. Numquid & ipse candor lilij Mariæ candorem, puritatem virgineam, mentisque splendorem, designat? Numquid eam ob causam Angeli quandoque in vestibus albis apparuerunt; & virgines in stolis albis agnum sequuntur? Sed, quis insuper neget, odorem quoque lilij beatæ Mariæ fragrantiam, odoremque vitę in vitam, totam Ecclesiæ domum replentem, repræsentare? Si iam lilij vim, ad sanitates exquirimus, quis finis futurus? Nónne tumorem sedant, saniem purgant, morsumque serpentis curant lilia? Quis hîc non videat, superbiæ, luxuriæ, ac morsus auaritiæ, ceterorumque vitiorum in Maria remedium, per eius humilitatem, castimoniam, paupertatem, ceterasque ipsius virtutes innumeras figurari, ac in earum exemplo proponi? Quidnam igitur vobis, de lilio nostro videtur? Numquid meritò dicimus omnes, rerum omnium conditori Deo; Ex omnibus floribus, elegisti tibi lilium vnum? Nónne meritò etiam 4. Esd. 5

in huius honoris argumentum & testimonium, in
Exo.25 antiquo Testamento, lilia in candelabro aureo, in
vsum tabernaculi, Dei iussu facta sunt?

Sed nunc, quomodo lilium inter spinas beata sit Virgo, requiritis? Totidẽ & istud modis edisseramus, videlicet quatuor. Verè mirabilis horum connexio & societas! Sed numquid vt ipsi Iob maiori fuit laudi, quod in terra Hus, & peruersorum medio simplex ac rectus fuerit; ita ad maiorem quoque lilij laudem conducit, quòd in tam horridis spinis illæsum con-
sistit? Attendite itaque & videte. Nónne Maria lilium E
inter spinas cumprimis fuit, quando doloribus, vt gladijs, fuit circumdata? quando filij matris eius synagogæ contra eam pugnarunt. Deinde, nónne lilium inter spinas fuit, quando tam benedicta inter omnes mulieres declarata resplenduit; vt omnes, quotquot ante ipsam fuerunt, vel post eam futuræ sunt, quantúmvis speciosæ & gratiosæ exstiterint, omnes tamen eius comparatione spinæ tantummodò censeantur? Sicut lilium inter spinas, sic, ô Maria, omnes in omni genere laudis excellis mulieres. Sed numquid, ô sanctissima Domina, te quoque sicut lilium inter spinas agnoscimus, inter animas omnes, æterno Patri per Christum reconciliatas, & filiarum loco adoptatas? Tametsi enim illæ inter se comparatæ, & mente, & carne virgines existentes, lilia videri possint, & verè sint; si tamen illæ omnes tecum, ô Maria, sponsa Christi selecta, conferantur, in spinas abeunt: neque odorem vllum, neque colorem, vel gustum vllum habere, tibi comparatæ, videntur, spinarum instar. Tu, ô superbenedicta Dei mater, lilium inter spinas, quasi rosa in spinis nascens, vniuersis es creaturis admirationi. Tu sola, cum alijs collata, sicut columba in accipitrum medio, dici potes ouis in medio luporum, stella in medio nubium, germen iustitiæ in oppido iniquitatis.

Sed numquid & alio adhuc modo Maria, lilium inter spinas habenda est? Etsi namque ex lege naturæ,

omnes

omnes filiæ humanæ ſpinoſæ, vt in peccato conceptę, ſunt; nónne tamẽ hæc Virgo ſingularis, & Chriſti mater ſanctiſſima, per legem gratię immaculata permanſit? O lilium, ô ſpinæ! ô inter & interim! ô anima mea! ſpinæ ſenteſque circumſtant, horrent, minantur inceſtum, vellicationem & excidium: ſed tu, inter mundi, carnis, & diaboli tentamina, firma conſiſte, ſuccreſce, vireſce, candorem conſerua: ſique icta hinc inde compungeris, maiorem ex te melioremq́ue patientiæ, verborum humilium odorem exhala, & coronaberis. Sine macula, nihil virtutis amittens, dilecto placebis magis, qui in tui medio conſidebit, & lilium in medio liliorum commorabitur.

De te ipſa diffidis, ô anima! age. Quidquid eſt quod Deo hunc in finem paras offerre, gratiſſimis Mariæ manibus trade. Nimirum candidiſſima quædam ſunt lilia. Nec cauſabitur ille liliorum amator, inter lilia non inuentum, quidquid illud ſit, quod inter Mariæ manus inuenerit. Deſcendit ſiquidem dilectus noſter in hortum ſuum, ad areolam aromatis, vt paſcatur in hortis, & lilia colligat. Hortus Eccleſia, areola Maria, & lilium: lilia & virgines & nos ſimus. Colligi vis à Chriſto? Eſto lilium tu quoque; ſi non in virginitate, in iuſtitia ſaltem & ſanctitate. Spinæ non deerunt tamen, tentationes. *Cant. 6*

Oratio.

Vota quæſumus Domine ſupplicantis animæ cæleſti pietate proſequere; vt quæ tot cincta periculis tibi fideliter adhærere deſiderat, beatæ Mariæ munita præſidijs, & à nullis aduerſitatibus obruatur, & libera tibi mente deſeruiat. Amen.

23. RVBVS ARDENS INCOMBVSTVS.

Qualis inoffensum lambit sacra flamma rubetum;
Talis in integrâ virgine mater ouat.

Exod.3 APPARVIT Dominus Moysi in flamma ignis de medio rubi: & videbat quòd rubus arderet, & non combureretur. Dixit ergo Moyses; Vadam & videbo visionem hanc magnam: quare non comburatur rubus. Rectè tu quidem, ô Moyses, quia verè res admiratione adspectúque dignissima, rubus ardens incombustus. Et nos tecum omnes idipsum admiramur, scrutarique contendimus: quia admirari, facit homines tandem etiam philosophari. Omnes afficimur, allicimur, & desideriis variis inescamur. Si non cælestibus & diuinis; reuerà quasi certum periculum, ne terrenis & vanis; immò, quod deterius est, etiam mortiferis abducamur: rectis itaque inhærendum. A

O anima mea, quàm allectiuum & attractiuum electuariũ est istud, quod huius tituli cortice nostris mentibus obtectum proponitur! Moysi quoq; ipsius ardentissimum videndi rimandique desiderium nos docet, quàm efficax fuerit latens in sic ardente rubo mysterium. Sed nónne geminato nobis sensu tantæ rei secretum euoluitur? Video, video, ô Iudæi, sed non in bonum nec in laudem vobis. Video inquam, in vobis rubum ardentem & non combustum; vobis in testimonium, sed non in salutem: synagogam nimirum vestram, per legem accensam, sed non correctam. Ignis quidem vobis fuit in rubo, sed rubus vester non est consumtus. Lex peccata designauit & reprehen-
Ier.6. dit; sed non fuit ignis illas spinas consumens. Frustrà vobis omnia, ô infelices, obdurati, & occæcati! Frustrà conflauit conflator; malitiæ enim vestræ non sunt B
consumtæ. Frustrà fuit vobis ignis in rubo peccatorum,

32. RVBVS ARDENS INCOMBVSTVS.

Qualis inoffenſum lambit ſacra flamma rubetum;
Talis in integrâ virgine mater ouat.

Siet hier den dooren blam ſonder verbranden gheuen;
Soo heeft Maria t'lam ghebaert, en maeght ghebleuen.

L'on doit intituler cette mere ſans blasme,
La ronce ſans bruler, au milieu de la flame.

rum, quia consumtus non fuit. Meritò tibi (ô Moyses) à Domino prædictum fuit; Dormies cum Patribus tuis; & populus iste consurgens fornicabitur post Deos alienos. *Deu. 31*

Verū enimuerò, felicius fuit istud Ecclesię noui Testamenti præsagium. Ignis siquidem immissus arsit & exarsit in terra, quia Deus noster ignis consumens est, per charitatem multitudinem peccatorū operientem, delentem, & consumentem. Numquid interim, ô fideles Ecclesiæ zelatores, rubus etiam ardens & incombustus Ecclesia ipsa, tribulationis & persecutionis igne probata, turbata, agitata, sed non consumta? *Heb. 12*

C Tu verò, beatissima Dei genitrix, ô quàm sublimi mysterio rubus ardens & incombustus prædicaris! ô quàm in hac flamma ignis, eluxit tua fœcunda virginitas! In rubo ignis, in partu virginitas, & partus in virginitate. Quid etenim rubus ille Mosaicus portendebat, flammas quidem emittens, & ardens, sed incombustus & illæsus persistens, nisi Mariam parientem, & dolorem vel pudicitiæ detrimentum non sentientem? Sicut namque rubi naturam excedit, si flammis vndique coopertus, nihilominùs tamen maneat incōbustus; ita non humanæ, sed diuinæ virtutis opus proprium fuit, prægnans & pariens Mariæ virginitas. Magna reuerà visio, rubus ardens, sine combustione; *Exo. 3.* sed magnum quoque signum in cælo, mulier illæsa *Apo. 12* manens amicta sole. Tu, ô Maria, sola corruptibilitatem cum incorruptibilitate coniunctam habuisti; atque eapropter admirandum signum mundo dedisti.

Hanc imitemur, ô virgines, ô Deo deuoti fideles, ac præsertim Religioso statui consecrati! Si exardescit ignis in spinis, si fortè carnis tentamenta succendunt, si sæcularis amoris vos flamma corripiat, si terrenarum rerum cupido lacessit; state, durate, viriliter agite. Consumat & decoquat amoris diuini flamma quod prauum est; maneatque de cetero rubi viror intactus & incombustus. Si in medio laqueorum periculo-

rumque incedendum eſt; ſi in vitiorum vitioſorumque hominum incendio, atque in medio Nationis prauæ verſandum; ſtemus illæſi, incombuſti, atque ab omni detrimẽto immunes. Numquid quàm plurimos inaudimus in mediis ignibus à Deo conſeruatos?
Dan. 3. Numquid trium puerorum in ardentis camini, & quidem ſeptuplum accenſi, flamma tutelam, immunitatem, immò refrigerationem nouis frequenter exemplis renouatam audimus? Si peſtilentem in animas veſtras peccatorum ignem graſſari non permiſeritis; nihil etiam vobis omnia incendiorum incommoda obeſſe poſſe videbitis. Numquid legimus, mulierem igni adiudicatam, ſuumque ſcelus in Diuæ virginis Mariæ templo, quod in via occurrebat, deplorantem, eique ſe commendantem, in ignem bis térve coniectam, nequiuiſſe comburi; ſed populo in beatæ Mariꝫ honorem flagitante, liberam fuiſſe demiſſam? D

O Maria, ſolatium afflictorum, fidelis adiutrix deſolatorum peccatorum, ad te ſuppliciter confugientium! Patrocinium quoque tuum nobis impende miſericors, ne nos vitiorum flamma comburat, æternæque combuſtioni tradat puniendos. Quiſquis igitur ſanctiſſimæ Dei genitricis exoptat auxilium, imitetur exemplum; atque ita rubum in ea ardentem & non combuſtum veneretur, vt & ipſe in ſemetipſo talis rubus effici mereatur.

Quid agimus, anima? quî tibi arridet iſta conditio, vtque te ad iſtud aggrediendum ſentis animatam?
Pſ. 38. Non concaluit cor tuum intra te, ad iſtud eloquium; & in meditatione tua non exardeſcit ignis? Sed, quid audio te gementem, & lugubre neſcio quid tecum ruminãtem? Heu, heu, me miſeram & deſolatam! Egreſ-
Iudic. 9 ſus eſt ignis de rhamno, & deuorat cedros Libani. O Domine; ecce ignis in conſpectu tuo exardeſcit, & quis eſt qui exſtinguet eum? Vtinam ſic tãdem Domine, aurá tuæ gratiæ rorem adducens ab oriente adſpiret, vt & vniuerſa aduerſarij mei arma & ſcuta comburat

burat ignis,& ſpecioſa deſerti animi mei,virenteſque rubi, ceteráque vireta illæſa permaneant! Emitte ſaltem Domine vocem tuam de alto, ſed vocem validam,vehementem,& imperantem tempeſtati præſenti: vocem quæ intercidat flammam ignis,& pretioſa à vilibus, amica ab hoſtilibus, vt ſenſata, diſcernat. Alioqui,incendet hic ignis,timeo,ſanctuarium tuum, & montium ſanctorum tuorum fundamenta combu-
ret. Domine, remitte mihi vt refrigerer, priuſquam *Pſ.* 38.
abeam,& ampliùs non ero. Ardeat ignis,immò & rubus ſpinoſæ cupiditatis exardeat, & conſumatur; ſed rubus virentis virtutis, bonæ voluntatis, ac pretioſæ animæ vigor illæſus ſeruetur.

Beata Maria, rubus ardens incombuſte, adiuua me,atque ignis tuæ charitatis à prauo me igne eripiat; vt cantans laudem tuam, dicat tibi anima mea: Liberaſti me à preſſura flammæ quæ circumdedit me: & in medio ignis non ſum æſtuata. Mitte Deus de excelſo ignem in oſſibus meis, atque ignis ignem abſumat: vt incenſa igni & ſuffoſſa,ab increpatione vultus tui depereant; & ego per ignem & aquam euadam incolumis.

Oratio.

IN mentibus noſtris, quæſumus Domine, veræ fidei ſacramenta confirma; vt Vnigenitus tuus Ieſus Chriſtus, qui Matris integritatem non minuit ſed ſacrauit; & vitiorum noſtrorum flammas exſtinguat, & amoris ſui faces in nobis accendat. Amen.

33. HORTVS CONCLVSVS.

Clausus es? ô benè! nam claudens qui pascitur inter
Lilia, prô quantas Hortule claudis opes!

Cant. 4 HORTVS conclusus, soror mea, sponsa, hortus conclusus. Quantò magis, ô Domine, dulcedine tuæ matris illecti, desiderio mentis nostræ amantis satisfacere nitimur; tantò maior appetitus accenditur, ad plura semper maioraque delibandum. Et nescio quid sit, quod quò magis admiranda suaueolentiæ ipsius occultantur & occluduntur, eò magis inardescit animus ad illa perscrutanda. Curandum nobis, & adlaborandum agnosco, vt puer nobis datus & natus, vitæ sanctæ propositum & cœptum, bonis & pulchris delectetur, & in summo tandem bono & pulchro conquiescat; quod es tu, Domine Deus meus. Et ecce, quàm opportunè pręsentem Patronæ nostræ titulum, vt exemplar & speculum, hunc in vsum contemplamur, vt imitemur, tibique per illam placeamus!

Audi colloquium sponsi cum sponsa, merum, ô anima mea, tui doloris solatium. Hortus conclusus soror mea sponsa, hortus conclusus. Quid ad hæc, sponsa respondes? Veniat dilectus in hortum suum, & comedat fructum pomorum suorum. A

Hortus es, ô Maria, per operationem Spiritus sancti, propter amœnitatem, vbertatem & vtilitatem. Conclusus, castitatis intuitu; ante partum, in partu, & post partum. Sed numquid etiam conclusus contra omnia nequissimi nequam molimina? Huc quidem B irrepere conamini, inueterati malorum, ministri diaboli, hæretici; nunc eius pudicitiæ, nunc fœcunditati
Dã. 13 maternali, per insidias calumniam struentes; quemadmodum senes illi deprauati hortum apertum fuisse conaban-

Clausus es? ô bene! nam claudens qui pascitur inter
Lilia, prô quantas hortule claudis opes!

Dat ghy als Maria zydt een hofken wel be-sloten;
Van quaetheit wel be-vrydt, met gratij ouer-goten.

Ce iardin entouré d'une ferme cloture,
Est fort bien aßeuré encontre toute iniure.

conabantur adſtruere, quem caſta Suſanna concluſerat: ſed, ſed inquam, ô malignantes! Suſcitauit Dominus Spiritum ſanctum Pueri iunioris, cui nomen Ieſus; atque per eum conuictæ interemtæque ſunt omnes veſtræ hæreticæ prauitates & machinationes in vniuerſo mundo.

Nónne, ſicut tunc Daniel clamauit; Mundus ego ſum à ſanguine huius: quaſi dicat; Tam munda eſt hæc ab iſta calumnia, quàm ego mundus & immunis à culpa haberi volo & debeo; nónne (inquam) ita Chriſtus illibatam matris integritatem contra cunctas aduerſantium voces ac molitiones tuetur? ac ſi dicat; Mea res agitur, dum Matris meæ & Virginis intemeratæ pudicitia & partus (qui ego ſum) vocatur in dubium. Sic fatui filij Iſrael, non iudicantes, neque quod verum eſt cognoſcentes, iudicaſtis filiam Iſrael! Reuertimini ad iudicium; quia falſum teſtimonium locuti ſunt aduerſus eam.

C O Maria! ô quauis Suſannâ caſtaque matronâ perfectior puriorque! Vide, quomodo filius Dei, filius tuus, factus filius hominis, matris ſuæ cauſam in ſe recepit, ac definiuit in vtraque (quæ maximè ſemper à partibus agitabatur) litis difficultate! Numquid, ſicut dum tua ſugebat vbera, ſe natum ex te, te ſuam eſſe matrem aſſerebat; ita dum in ſtellis, & Angelis, & Magis faciebat miracula, ſe tali pacto Deum declarabat? Numquid igitur, te matrem ſuam, veram Dei matrem teſtabatur? Iam verò, poſtquam per Prophetas prædici, per figuras verò præſignari, perque totum mundum expectari curarat, quòd virgo conciperet, & mater eius eſſet futura; nónne quoque re ipſa hoc ipſum poſteà confirmauit? Ecquando id fecerit, poſtulas ô anima mea clariùs intueri? Nónne tibi ſatis videtur matris ſuæ integritatem adſtruxiſſe, quando D corporaliter, & intrando ianuis clauſis cubiculum, & exeundo ſigillis non fractis clauſum ſepulchrum, oſtendit fieri potuiſſe, & verè factum eſſe, quod fieri

voluiſſe & prædixerat & prefigurarat? Numquid igitur certum, id iam tum accidiſſe; quandoquidem facto ipſo in ſe oſtendit, quod tale quid fieri potuit, quod vt ſic fieret voluit?

Mater es igitur, ô Virgo ſanctiſſima, naturalis & vera Chriſti Domini noſtri, Filij hominis, filij Dei,
Rom. 1. Mater Dei. Filij Dei, inquam, qui factus eſt ei ex ſemine Dauid ſecundùm carnem; & ex nulla alia matre, quàm ex te: ad quam ſpecialiter ac nominatim
Luc. 1. miſſus eſt angelus Gabriel à Deo in ciuitatem Nazareth, certâ & indubitatâ loci, nominis, conditionis, progeniei ac ſtatus deſcriptione adhibitâ; vt nullus tanto in myſterio dubitationi vel ambiguitati locus relinqueretur.

O hortum ergo fœcundum ad mundi collapſi recreationem! ô hortum concluſum, ad tuæ puritatis & integritatis conſeruationem? Huc neque ſerpens ille Euæ ſupplantator acceſſum vel in minimo habuit; nulla hîc peccati labes, nulla (vt in paradiſum) Dei maledictio eſt ingreſſa. Cor tuum, ô Maria, ne minima quidem diaboli ſuggeſtio ſubintrauit. Deus hunc hortum plantauit, coluit, clauſit, clauemque ſolus E
portauit: neque adeò reuerà Magdalena erraſti,
Ioan. 20. quando Chriſtum, huius horti cuſtodem ac Dominum, hortulanum putaſti.

Eſto tu quoque hortus concluſus, ô anima mea; ne F
ſus vlla luxuriæ, nec canis inuidię, nec vulpes fraudulentiæ, neque venenatarum cogitationum ſerpentes, ingreſſum in eum inueniant: ſed ſolus ipſe, qui Dominus eius ſolus eſſe debet, Chriſtus, ſponſus, dilectus, & frater tuus. Colet & cuſtodiet illum, vt deliciarum ſuarum ac voluptatis diuinæ paradiſum.

Dic igitur, anima mea, dic dilecta dilecto tuo, dic
Cãt. 4. cum ſponſa lætanter; Surge aquilo, veni auſter: perfla hortum meum, & fluant aromata illius. Procul abſcede, diabolica ſuggeſtio. Veni ſancte Spiritus, cor meum & carnem meam perfla. Reple tuorum corda fidelium:

fidelium : & tui amoris in eis ignem accende. Fluant aromata piarum cogitationum, verborum ædificantium, & suaueolentia opera virtutum. Fluant inquam, prę vbertate de cordis abundantia, & plenitudine gratiæ tuæ. Sic tamen, ô Domine, ad tui nominis laudem proximiq́ue salutem fluant, vt non penitus effluant. Ita verbis & factis hortuli mei, proximorum indigentiæ per charitatem subseruiam, vt tamen propriæ saluti non desim : quia quid proderit homini, si vniuersum mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur? *Matth. 16.*

Hortus noster igitur, ô anima, sit apertus in aliorum solatium ac commodum, per fructuum bonorumq; operum communicationem; sed sit cautè conclusus, per prudentem contra omnes inimici insidias præmunitionem. Custodi itaque temetipsam sollicitè, atque attende tibi. *Deut. 16.*

Oratio.

DEus, qui fidelium mentes, beatæ Mariæ intercedentibus meritis, fœtu nouæ prolis amplificas: da nos ita tuis semper communiri præsidiis; vt nullis neque inimicorum pateamus insidiis, neque violentis incursibus elidamur. Amen.

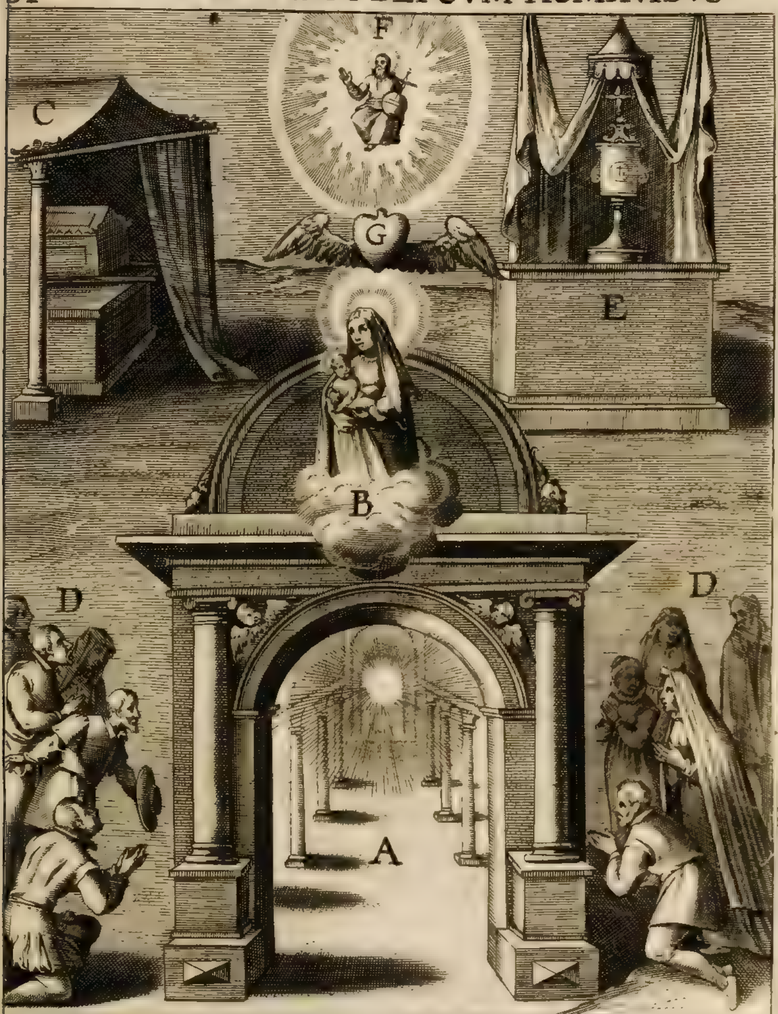
34. TA-

34. TABERNACVLVM DEI CVM HOMINIBVS.

Quàm modica immensus sibi conopæa tetendit,
Cùm nos delicias vellet habere suas.

Apo.21 AVDIVI vocem magnam de throno dicentem; Ecce tabernaculum Dei, cum A
hominibus; & habitabit cum eis: & ipsi populus eius erunt, & ipse Deus cum eis, erit eorum Deus. Quàm dilecta tabernacula tua, Domine virtutum! Concupiscit & deficit anima mea in atria Domini. O defectionem salutarem per concupiscentiam hanc spiritalem! Tuus sum, Domine Iesu: tibi viuere, tibi soli seruire desidero, quia tibi soli placere concupisco. Tabernacula me tua dilecta pelliciunt, atria spatiosa recipiunt; sed tu Domine solus replere potes animam meam concupita dulcedine. Quia tamen ad illam non peruenitur, nisi pater tuus traxerit nos, etiam illa delectant, per quæ nos ad summam illam beatitudinis æternæ fruitionem trahit & allicit.

Trahe nos Domine, attrahe, & pertrahe nos, admi- B
randa tuæ Matris dulcedine & sublimitate, qua eam decorasti. Audi itaque, ô anima, quod vidit & audiuit Apostolus. Audiui vocem magnam. Miraris? Vocis huius intensæ magnitudine, diuinæ erga nos bonitatis ac misericordię magnitudo declaratur, ipsiusque beatitudinis ac felicitatis immẽsitas. Sed numquid etiam vox magna nos excitat, atq; attentos reddit, vt omnes eam audiamus, ac spe tantorum bonorum ad assensum inuitemur? Miranda profectò nobis hic titulus B. Mariæ singularis ob oculos ponit. Thronum audimus; & cuius, nisi Dei, de quo vox ita magna processit? magna vox à magno, de magnis, ad magna. Taberna-

Quàm modica immenſus ſibi conopæa tetendit,
Cum nos delicias vellet habere ſuas!

Godts tabernakel reyn, dat zyn de goede menschen:
Maria d'eelste greyn: mocht ghy yet meerders wenschen?

Sous ce ſacré rideau, Dieu a l'homme ſasſemble;
Et d'un fait ſi nouueau toute la terre tremble.

bernaculum Dei monſtratur, non iam in cælis, ſed in terra cum hominibus. Habitatio, quies, gubernatio, protectio, mutuus amor, opima ditatio, & ſumma beatitudo promittitur. O magnalia, ô deſiderabilia, ô ſummè felicia, ac potentia Deo & hominibus!

Anima mea, leua oculos tuos, & vide, omnia iſta *Iſa.60.* congregata, & accumulata venerunt tibi. Admirare, inardeſce, concupiſce; quia concupiuit & ipſe Rex de- *Pſ. 44.* corem tuum; quoniam ipſe eſt Dominus Deus tuus, & tu ancilla, ſponſa, ſoror eius. Quid audimus? quid videmus? quid accipimus? mira, magna, ſuauia, ſalutaria, & ipſummet datorem in omnibus. Numquid tabernaculum hoc eſt, quam antè Ioannes vocauerat Ie- *Apo.21* ruſalem nouam, deſcendētem de cælo, præparatam, vt ſponſam ornatam viro ſuo? Ergo tabernaculum iſtud, ciuitas Dei eſt, & nos populus eius, conciues Chriſti C & coheredes. Sed quare iam tam ſolenniter tabernaculi nomine, cæleſtis Ieruſalem percenſetur? An ignoras quàm celebre tabernaculi nomen apud antiqui ſęculi Patres exſtiterit, quod à Moyſe conſtructū, iuxta exemplar quod ei Dominus ipſe in monte monſtrauerat, quaſi è cælo profectum ac delatum in terras habebatur? Prætereà, nónne etiam, eò quòd in tabernaculo illo teſtimonij ac fœderis erat arca, & propitiatorium, & Cherubim, & Sanctum ſanctorum, cæleſtis manſionis figuram prætendit? Nónne tabernaculum Dei, Apoſtolo teſte, cæleſte domicilium appellatur?

D Venite igitur, & congaudete fideles, congratulamini, & confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in ſæculum miſericordia eius. Ecce, tabernaculum Dei, manſio Dei, habitatio, ciuitas Dei cum hominibus, in hominibus, & pro hominibus; in ſalutē, in exaltationem, in glorificationē ſempiternam. Numquid de Eccleſia ſancta verum id eſſe, clariſſimum eſt? Numquid ſimiliter æquè verū de ſacroſancto Domi-
E nici corporis Sacramento? Numquid & de vnoquoq; noſtrûm, inquantum veri ſumus Chriſtiani? Planè: ſed

ſingu-

singulari modo, in sanctissima Domini nostri genitrice Maria, mysterium hoc contemplemur.

Quid ipsamet inquit, tam sublime cognoscens ac considerans sacramentum, & tantæ dignitatis rei testimonium præbens? Qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo. Quid hoc est? De tabernaculo Dei, ô virgo Deipara, loquimur, & tu tuum vocas? Tuum erat, ô Maria, tabernaculum, quia vterus tuus; sed tamen, eius veriùs fuit, quia te creauit, & in eo requieuit: & de tuo suum accipiēs, factus est homo, te matre Deum filium pariente. In te, velut in sole, posuit tabernaculum suum, quod & sanctificauit Altissimus. Nónne igitur benè dicimus nos, ô Dei genitrix pręclara, quod singularem quemdam amicum tuum prædixisse meminimus, te sanctissimum, augustissimumque esse Dei tabernaculum. F

Eccli. 24. *Ps. 18.*

Sed accurrite virgines, paranymphi concurrite, & nobiscum, excelsum hunc in genus humanum ab animarum nostrarum sponso collatum thesaurum, gratantes expendite. Nónne Virgo castissima, Domina ac patrona nostra, tabernaculum Dei, thalamus eius quoque vocatus est. Ipse tamquam sponsus procedens de thalamo suo. Et ita reuerà est: nam respectu desponsationis, & consociationis ibi per Christum factæ cum humano genere, thalamus fuit: respectu verò eius, quòd idem ipse Dei filius est, & Emmanuel, hoc est, nobiscum Deus, rectè tabernaculum Dei cum hominibus Maria censetur.

Ps. 18.

Magnum reuerà beneficium, ac priuilegium singulare, Tabernaculum Dei esse cum hominibus; in quo tutò possint homines ad Deum accedere, hominem factum. Nónne, quando ad magnum aliquem Dominum quisquam aliquid petiturus accedit, gaudet, seque felicem iudicat, dum custodes, vestibulum, & ipse aditus, conniuent? Tabernaculum Dei cum hominibus; neque solùm in hominum medio, sed cum hominibus, illis fauens, illos protegens, causam illorum

suscipiens

ſuſcipiens, patrocinans, donans ſecuritate, & ditans, beans, ac cæleſtibus aſſerens. Omnibus itaque modis in hominibus eſt hoc tabernaculum; quòd eos omnibus modis ad libertatem, ſecuritatem, ac ſublimitatem (maiorem quàm vmquam aliquis in ſæculo à benigniſſimo Domino exoptare poſſit) adducat. O facilem acceſſum, ô promtum auxilium, ô decus immenſum, ô diuinum æternæ ſalutis præſidium!

G Sed, ô anima mea, ne tibi defueris; nam quid tibi tabernaculum hoc cum hominibus, profuturum exiſtimas, ſi tu non præparaueris in corde tuo tabernaculum ſponſo tuo, tabernaculi huius ſancti conditori ac Domino? Nam, cuius æternum eſt in cælo tabernaculum non manufactum, & in terris elegit Mariam in thalamum & tabernaculum virgineum ac viuum, ille idem in corde tuo, ceterorumque fidelium cordibus, tabernaculum habere deſiderat, in quo requieſcat. *Heb. 9.*

Oratio.

DEus, qui de viuis & electis lapidibus æternum Maieſtati tuæ condis habitaculum: da ædificationi tuæ incrementa cæleſtia; vt qui tabernaculum tuum cum hominibus conſtituiſti, beata Maria intercedente, viuum Spiritus ſancti tabernaculum effici nos, concedas. Amen.

35. THA-

25. THALAMVS SPONSI.

Dius Hymen, quo naturæ Deus oſcula noſtræ
Libauit, caſto Virginis in thalamo.

Pſ. 18. IN ſole poſuit tabernaculum ſuum; & ipſe A tamquam ſponſus procedens de thalamo B ſuo. Cor meum & caro mea exultauerunt in Deum viuum; & magis magiſque me tuus amor inebriat Domine. Vtinam me tandem verè virum deſideriorum efficias, vt neque me mundi deliciæ moueant, neque tuis vmquam ſufficienter exſatier. O quàm mihi hoc eſſet bonum & delectabile! Sic enim me carnalium terrenarumque rerum faſtidium certò teneret, & delectationum tuarum affectus ſemper accreſceret.

Luc. 15 Angeli Dei, quibus tam ingens ſuper vno peccatore C pœnitentiam agente in cælis eſt gaudium, orate pro me, tantillumque cæleſtis beneficij mihi à fonte bonorum Domino impetrate; vt ex animæ penetralibus, amoris alieni & peregrini radices euulſæ, numquam repullulent; ſed igne diuini amoris conſumtæ ſupprimantur, atque ille me deinceps totum poſſideat. Sancti Dei, qui Chriſti amore ſaucij, omnes mundi voluptates, diuitias, & honores, vt quiſquilias reputaſtis; totoque cordis veſtri deſiderio pellecti fuiſtis in caſtiſſimam Saluatoris Ieſu amœnitatem, pro me vos quoque intercedite, vt incendium hoc ſanctum & ardor diuinus me totum ſibi vendicet; atque omnia mihi vileſcant, præ Chriſti dilecti mei dulcedine. (Phil. 3.)

Sancta Maria, ſingulare refugium afflictorum, hucuſque me tuus amor, exemplum virtutum tuarum, ac ſalutare præſidium, Deo duce, feliciter adduxerunt. Bonus eſſe deſidero, Deo ſeruire percupio, atq; ipſius diuinæ voluntati placere; tuam ad hoc opem, ô Domini D

Dius hymen, quo naturæ Deus oſcula noſtræ
Libauit, caſto virginis in thalamo.

Maria maecht met eer, als hofken on-betorden,
Is moeder vanden heer, en ſlaep-kamer gheworden.

La chambre de l'eſpous ſont tes chaſtes entrailles.
Ausquell's Dieu auec nous a fait ſes espouſailles.

mini noſtri Mater, imploro. Speculum ſummæ tuæ perfectionis intueor, defectum meum atque imperfectum agnoſco; ſuccurre poſcenti, vt per te dilecto tuo Filio commender; ac virtutum veſtigia, quibus illi tam grata fuiſti, vtcumque vel eminus ſectari valeam.

Veni itaque, ô anima mea, ſolitáque freti fiducia & familiaritate, beatiſſimæ Dei Genitricis obſequiis nos inſinuemus, humiliter ſupplicantes. Pia eſt & clemens, miſericordiis ſcatens & affluens gratiis; non confundet faciem noſtram, neque vota fruſtrabit ſibi libenter ac fideliter famulantium.

En, in præſentiarum, ceu thalamus ſponſi nobis contemplanda proponitur. 3. Reg. 20.

O mellitum nomenclaturæ genus! ô titulum amœnum, piorumq́ue cordium allectiuum! Tu Domine, ſicut ſponſus, de thalamo hoc tuo proceſſiſti; permitte quæſumus, vt nos eumdem, humiles, amantes, venerabundi, trementes, & obſequentes intremus. Hic eſt enim reconciliationis humanæ ſecretum, pacis initæ ictiq́ue cum Deo fœderis firmamentum, ſcrinium amoris diuini, tutum atque commune ſalutis armarium, afflictorum aſylum, & inuentæ gratiæ conditorium, triclinium ſanctiſſimæ Trinitatis, ac reparationis noſtræ munimentum. O thalamum charitatis, pacis, gratiæ, miſericordiæ, & diuinæ naturæ cum humana connubij ſalutaris! O quàm bonum eſt, nos hîc eſſe, atque in eius dulcedine æternùm commorari! O anima mea, hîc pariter commoremur, donec qui induxit, eduxerit.

Tu Domine Ieſu, ceu ſponſus virginalis de hoc thalamo proceſſiſti; non ſponſam repudians vel relinquens; ſed eam æterna tibi confœderatione deuinciens, & morte tua ab æterna ſeruitute diaboli liberans. Sit tuus hic thalamus iam nobis loco refugij, portuſque fidelis in noſtris aduerſitatibus & procellis. Tabernaculum tuum, quod in hoc ſole tibi conſti-

tuiſti, ſit nobis contra cuncta mundi tabernacula munimentum. In hoc lætemur, quieſcamus, ſpem ſanctam vitæ æternæ exſpectantes. O Maria, tabernaculum, thalamus, thronus, templum, & ciuitas Dei! da nobis ita tuis meritis & exemplis proficere; vt ciuitatis ſanctæ, cæleſtis Ieruſalem, ciues effici atque inueniri mereamur: quia ſicut in illa, ita lætantium quoque omnium habitatio eſt in te, ſancta Dei genitrix virgo. E

Pſ. 86.

Venite ſodales, virgines, & quotquot fideles eſtis huius ſponſæ cultores, & aſſeclæ; atque in ipſius ſplendore, ſublimitate, & gloria collætamini. Sperate conſortium, exſpectate præſidium, & exemplum ſectamini. Auditis paranymphum, dilectum Chriſto ſponſo diſcipulum, cui virgo ſponſus, ſponſam ſuam ac matrem, virgini virginem commendauit, clamantem & dicentem; Veni, oſtendam tibi ſponſam vxorem Agni? Audio, video, deſidero. F

Apoc. 21.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miſerere nobis. Agnus Dei, quem niueo virginei corporis vellere mater & ſponſa veſtiuit; qui coram tondentibus obmutuiſti; qui mortuus es, & viuis; qui hoſtem deuictum, mortemque ipſam, cum mundo proſtrato triumphaſti; qui te ſequentes interno miræ charitatis vinculo poſt te trahis; qui eoſdem canticum cunctis aliis ignotum edoces; qui ſectatores tuos mirè lætificas, & gloriæ corona exornas; da nobis aliquid abundantiſſimæ tuæ manſuetudinis, bonitatis & gratiæ: vt ſponſæ matriſque tuæ Mariæ præſidiis adiuti, virtutum eius exempla imitemur; certi, quòd tibi placebimus, ſi meritis eius tam placidis inſigniti fuerimus.

Nónne per Moyſen hæc nobis benedictio in Beniamin eſt prædicta? Amantiſſimus Domini habitabit confidenter in eo; quaſi in thalamo tota die morabitur, & inter humeros eius conquieſcet. Vox igitur ſponſi, & vox ſponſæ audiatur in nobis, vt benedictionibus repleamur.

Deut. 33.

Ier. 33.

Dic

Dic itaque nobis, ô Domine, ſponſe ſanguinum, animarum noſtrarum amator, dic inquam vt audiamus & ſentiamus; Benedictio Domini ſuper vos, *Pſ. 128*
benediximus vobis in nomine Domini. Dic & tu, ô ſponſa, virgo Maria; & ſonet quoque vox tua in auribus noſtris, vox enim tua ſuauis, & facies tua decora; dic oro; Eſurientes impleuit bonis; & quod dicis hoc impetra. Nos autem, ita te Chriſte colemus aſſi- *Iſa. 61.*
duè, quaſi ſponſum decoratum corona; & te, ô virgo Maria, quaſi ſponſam ornatam monilibus: vt tecum, & per te videntes Ieſum ſemper collætemur.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui in nuptiarum fœdere, Chriſti & Eccleſiæ ſacramentum præſignaſti; qui & aſſumtâ carnis noſtræ ſubſtantiâ, ex vtero matris, quaſi ſponſus de thalamo ſuo proceſſit, concede propitius, vt myſterij tam ſalutaris participes, æternùm cum ſponſa & Agno lætemur. Amen.

IN VII. TITVLOS CORROBORANTES ARGVMENTVM.

Matt. 15. *VEMADMODVM benignissimus Dominus noster, in deserto curabat, ne turbæ, quæ eum verbi ipsius pellectæ dulcedine illuc vsque secutæ fuerant, in via deficerent; ita curandum in via spiritali virtutumq; profectu, ne quis in vitæ nouitate succrescens deficiat; dum allectus ad id, quo trahi se sentit, anhelat sequiq́ue contendit: quare confortatione illi est opus. Sic namque & Eliæ, iam quasi præ angustia* 3. Reg. 19. *spiritus deficienti, ab Angelo dictum est, Surge, comede; grandis enim tibi restat via. Ita vir ille Ægyptius, quem* 1. Reg. 30. *Dauid inimicos persequens in via semimortuum reperit, cùm comedisset, reuersus est spiritus eius, & refocillatus est. Eapropter, ALLICIENTIBVS Deiparæ virginis titulis delibatis, ne in eorum dulcedinem decurrentes deliquium animi patiantur, septem CORROBORANTES subiungemus.*

36. TABERNACVLVM FOEDERIS.

Papilione sub hoc Deus atq; homo fœdera iungũt:
Ara sed arcani conscia Virgo fuit.

Exod. 25. DIxit Dominus ad Moysen; Iuxta omnem similitudinem tabernaculi, quod ostendam tibi, & omnium vasorum in cultum eius, sic facietis illud. A
O quàm verè Domine Deus, admiratione & animaduersione dignũ, quod tam seriò Moysi mandasti, non solùm dum prędictis iam verbis illũ, ánte mõstratum exemplar, faciendi operis præmonuisti; verumetiam, Exod. 26. quãdo iam ostenso prototypo sic dixisti, Eriges tabernaculũ iuxta exemplar, quod tibi in monte monstratum est. Nónne vehementer corroborat hominem, ô anima

 TABERNACVLVM FOEDERIS.

Papilione ſub hoc Deus atq; homo foedera iungunt:
Ara ſed arcani conſcia virgo fuit.

O wonder-baer ſpectakel! Godt neemt ons byder handt;
Maria iſt tabernakel, van dit ſalich ver-bandt.

D' enfer le noir brouillon perd Adam et ſa race;
Que ſous ce pauillon Dieu reprend' ore en grace.

ô anima mea, non solùm, quòd aliquando talis exstiterit locus, certumque manufactum tabernaculum,
B quod Deus ipse fœderis tabernaculum nominauit, & ab omnibus nominari sic voluit; verumetiam viuum in Diua virgine tabernaculum fœderis erexit: vt quemadmodum omnibus constabat, Deum in illo
C priori cum hominibus iniisse certum pactum & fœdus; ita in isto toti mundo innotesceret, admirandum esse diuinæ substantiæ cum humana factam confœderationem; quando in vtero beatæ Mariæ, verbum *Ioan.1.*
caro factum est, & Deus homo? Numquid vtrique tabernaculo conuenit, quod in vtroque mirâ Dei prouidentiâ gestum agnoscitur; nimirum quod ipse promiserat, qui & tabernaculi auctor & fœderis ictor est Dominus? Quid obsecro? Ego ero vobis in Deum, & vos mihi in populum. Ego in medio vestri habitabo, & protector vester ero. Domine misericors & miserator; magnus in maiestate, & in bonitate mirabilis, quid dicam tibi, quídve retribuam, pro omnibus quæ retribuisti nobis? Quid est homo, *Psal.8.*
quia memor es eius; aut filius hominis, quia visitas eum? Magnum reuerà, captumque humanum superans, & mysterium & beneficium. Iterùm dic igitur, anima mea; Domine, quid est homo, quia inno- *Ps. 143*
tuisti ei; aut filius hominis, quia reputas eum? Visitas eum diluculo; & subitò probas illum.

D Venite filij hominum, audite me; & misericordiam Domini docebo vos. Parentes nostri comederunt *Ier.31.*
vuam acerbam, de ligno vetito gustarunt, Dei præceptum transgressi sunt, & dentes nostri obstupuerunt, venter noster amaricatus est, atque animam nostram gladius damnationis pertransiit. Omnes catenis constricti, morti deuincti, & inferno mancipati in certum exitiũ trahebamur. Non erat qui redimeret; ad omne bonũ opúsve salutis eramus impotes; morsus mortis, & inferni exactores erant implacabiles, nulla redẽtio-
E nis spes miseris affulgebat. Tabernaculũ sibi tandem

 erexit

erexit omnipotens & misericors Dominus, Architecto Spiritu sancto; in quo, cùm Dei Filius carnem assumeret, homo factus & manens Deus, Patris æterni cum mortalium genere fœdus admirandum & hactenus inauditum iniretur, ac maxima ibidem fieret duorum extremorum affinitas; Dei nimirum immensi, immortalis & summè boni, cum homine terreno, Dei inimico, & creaturarum omnium infimo per peccatum. O tabernaculum, ô fœdus, ô confœderatos Deo felices mortales! O beata Maria, partium tam distantium propitia conciliatrix! Te meritò veneramur & colimus; tuas omni iure canimus laudes, ex qua pacis & salutis nostræ sublimitas tam præclaram duxit originem.

Sed & tu, ô anima mea, & quisquis es Christo deuotus ac fidelis Mariæ imitator; tabernaculum fœderis te quoq; esse memineris; atque eapropter, agnosce dignitatem tuam, & pro tali te gerito. Non audis à
Exod. 25. Deo dictum tibi? Fac mihi sanctuarium, & habitabo in medio eorum. Non habes artificem? Spiritus sanctus est ille Beseleel, artifex omnium. Potuítne ille F
in omni materia operari? multo meliùs iste poterit, sine quo nihil poterat ille, quo Dominus eum ad ista repleuerat. Quid enim interpretemur Beseleel, nisi vmbram Dei? Quid igitur Deus ipse, si tantum valuit vmbra? quantum? Audi. Ecce, vocaui ex nomine Beseleel, & impleui eum spiritu Dei; sapientia, & intelligentia, & scientia in omni opere, ad excogitandum quidquid fabrefieri potest, ex auro, & argento, & ære, & marmore, & gemmis, & diuersitate lignorum. Dedique ei socium Ooliab, quod interpretatur, G
splendor patris, tabernaculum, aut tentorium patris.

Vides, ô homo; tabernaculum Dei & fœderis esse debes; & cuiuscumq; materiæ vel conditionis existis, Spiritus sanctus Architectus ex omni materia sibi tabernaculum efficere potis est. Tu tantùm te præbe tractabilem, eiusque ductui obsecundantem. Si renouaueris

uaueris in te, ceu tabernaculo, fœdus in baptiſmate initum, multiplici figura adumbratum, implebitur. Fœdus nempe Abrahæ cum Deo de circumciſione; fœdus Iacob cum Deo, de mutua conſociatione; fœdus Moyſi cum Deo, de cultu, clientela & patrocinio, renouabuntur, & in te perfectionem accipient. Arca Dei requieſcet in te, bonorum omnium theſaurus; Chriſtus inquam Dominus, in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & bonitatis abſconditi. Coloſ. 2

Fœderis autem hæc ſumma eſt; vt ſit Deus noſter, & nos eius populus: nos legem eius ſeruantes, & ipſe nos protegens, ac ſaluans in æternum.

O Maria, tabernaculorum tabernaculum, & fœderis excellentiſſimi procuratrix & teſtis; hanc nobis à filio tuo gratiam impetrare dignare; vt legi ſic initi fœderis ſtemus, & Deo vſque ad mortem fideles ſimus.

Oratio.

OMnipotens ſempiterne Deus, qui glorioſæ beatæ Mariæ virginis vterum diuinæ tuæ Maieſtati habitaculum, Spiritu ſancto cooperante, præparaſti, & pangendo nobiſcum fœderi tabernaculum effeciſti; præſta ſupplicibus tuis, vt eiuſdem protecti ſuffragiis, & corpore tibi famulemur & mente. Amen.

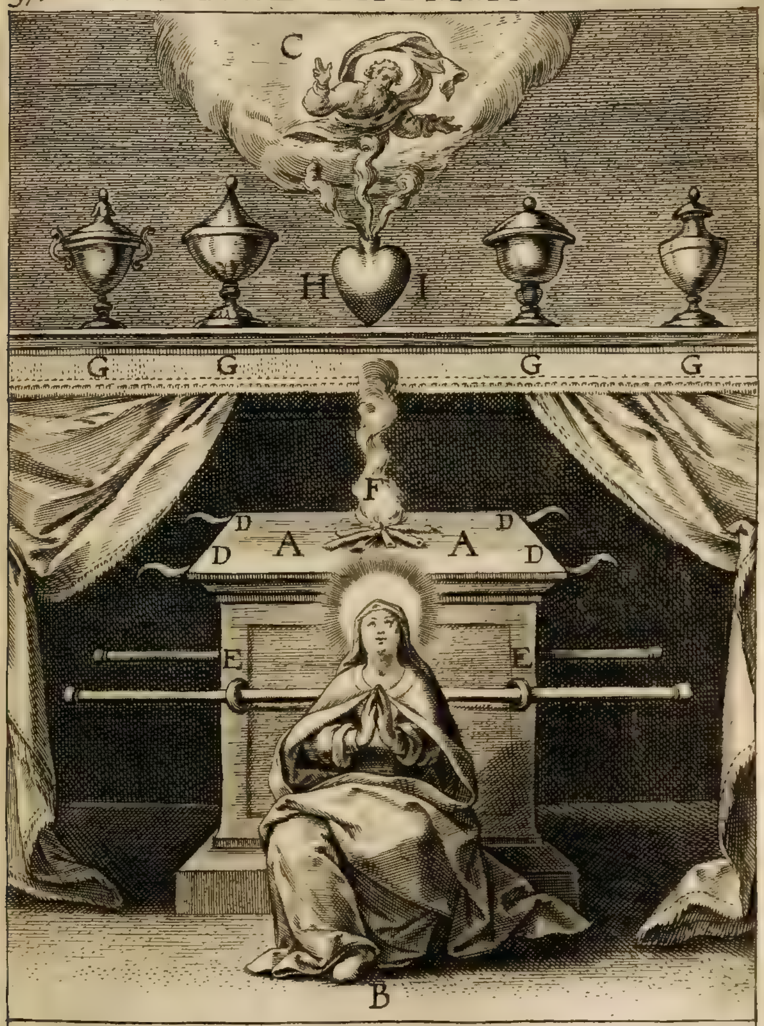
37. ALTARE THYMIAMATIS.

Mater odorati thymiamatis ara, mephitim
Criminis heu nostri corrige odore tuo.

Exod. 30. ACIES quoque altare ad adolendum thymiama, de lignis Setim. Cornua ex ipso procedent; vestiesque illud auro purissimo, tam craticulam eius, quàm parietes per circuitum, & cornua. Faciesque ei coronam aureolam per gyrum. Et duos annulos aureos sub corona, per singula latera, vt mittantur in eos vectes, & altare portetur. Ipsos quoque vectes facies de lignis Setim, & inaurabis. Defectio Domine tenuit me, pro mirabilibus concernentibus legem tuam; sed benigna visitatio tua custodiuit spiritum meum, in suaui fortique dispositione secretorum tuorum; quæ vt mirabiliter in antiquis præsignasti, ita in nouis ac recentibus misericorditer adimplesti. Benedictum sit nomen sanctum gloriæ tuæ, quòd in hoc mundo corruptibili, variis rerum inanium putoribus pleno, de tam præstanti virtutum fragrantia in Vnigeniti tui Matre dilectis tuis prouidisti. Plurima nos ad vanitates abstraherent, ad incentiua vitiorum illicerent, in certum exitium proturbarent; nisi mirificis sanctissimæ Virginis huius ac matris odoribus confortati, contra eiusmodi cuncta saluti nostræ aduersantia fortiter obstaremus. A B

O diuinum consilium! ô donum cæleste! ô præstans mundo labenti remedium, in Mariæ sacrario consignatum! Inter innumera tibi, ô Moyses, à Domino in monte monstrata, quoad tabernaculum Dei, & multiplicem ipsius sacram supellectilem, sacris vsibus deputatã; non infimæ fuit dignitatis ac sacramenti, pretiosum & excellens illud Altare thymiamatis, C

37. ALTARE THYMIAMATIS.

Mater odorati thymiamatis ara, mephitim
Criminis heu noſtri corrige odore tuo.

Leeſt ſoo, komt Godt ſoo naer, dat u herte mach weſen,
Als eenen reuck-autaer, met Maria ghepreſen.

Adreße de chacun vers le ciel la priere,
Saint autel de parfum, meslee a ta fumiere.

matis,tam determinatis distinctisque tibi descriptum nominibus,tam exactâ materiæ, formæ, partium,ornatus, magnitudinis, & vsus distinctione depictum; & tam excellentis mysterij figurâ præfulgens. O felices nos Christianos, veros patris fidei Abrahæ filios, & spirituales Iudæos, nomen tuum, ô Domine, & magnalia confitentes, eique diuinas laudes canentes in sæcula!

Venite eapropter, lætantes accedite, fideles; ac cæleste beneficium in sacrosancta Deipara virgine Maria, nostro generi præstitum in altari thymiamatis animaduertite, ac felicitatem tantam gratulabundi agnoscite. Numquid iam legistis, numquid audistis, & vidistis altare descriptum, confectum, erectum, sanctificatum, & vsui suo deputatum? Cuncta mirando modo in Patrona nostra Maria, adimpleta miramini. Numquid vnica verè ara fuit illa reperta nostris infortuniis? nónne peculiaris ara miserationi sacrata? Vtque vno verbo dicam, nónne beata Maria cunctis mortalibus ad extrema redactis sacra ara esse dignoscitur?

Sed scire desideras, ô anima mea, quibusnam illa modis ad adolendum thymiamata altare exstiterit? Expende per singulas dicti iam altaris partes & munia, & confitebitur cor tuum & lingua laudabit, in Maria veritatem. In primis, de lignis Setim altare confectum, nónne perpulchrè beatæ Mariæ virginis incorruptam atque incorruptibilem præstantiam, in mentis ac corporis integritate figurauit? Numquid etiam argumento fuit, quòd post beatam ipsius obdormitionem, Deus non permitteret corpus eius sanctum videre corruptionem? Anne cornua quatuor, virtutum cardinalium & angularium, quibus vt eminentioribus tota probitatis moles innitebatur, huic altari nostro Diuæ virgini defuerũt? An auro purissimo vestitam quis dubitet, quæ diuina sapientia circumornata, & sole vestita splendebat? Quis, præter

 hæc,

hæc, aurea corona redimitam ignoret, qui virtute Altiſſimi obumbratam agnorit? Quis annulos aureos in ea deſideret, qui fidem ipſius, qua ſe Deo obſtrinxit; ac charitatem, qua ſe totius mundi ſaluti mancipauit, expenderit? Duobus quoque vectibus E in omnem terram certo modo perlata eſt, quando piarum precum, & ſanctorum meritorum ſuffragiis, omnes vbique mortales propitiationis ſuæ facit eſſe participes.

Nunc autem vſum ipſius altaris, ô virgines, caſtæ *Exo. 30* & piæ mentes, attendite. In altari thymiamatis, manè & veſperi, quando adornabantur & componebantur lucernæ in tabernaculo, fiebat odoris boni ſuffitus, & incenſum thymiamatis adolebatur. Cumque per ſingulos dies, ſuper altare holocauſtorum cremarentur carnes; non cenſebatur hoſtia conſummata, quouſque ſacerdos acceptis prunis de altari in batillo, intraret tabernaculum, venienſque ad altare thymiamatis, ſuper craticulam eius prunas collocaret, & pulucrem thymiamatis ſuperponeret, vt ita fumus F odoris gratiſſimi ad Sanctum ſanctorum aſcenderet. Quid vobis, ô virgines, animis ſedit?

Numquid ab origine mundi, & quaſi primo manè, Mariæ bonus odor adhibitus fuit, quando iam ſerpentino afflatu, peccati mortiſque fœtor in orbem terrarum fuiſſet inſperſus? Numquid item opportuna ſpei frangrantia, & odore ſolatij, Maria morientes, quaſi ſub vitæ veſperam, refocillat? Numquid de cetero ſuaueolens iſte thymiamatis fumus ad Sanctum ſanctorum aſcendit, contra letalem peccatorum noſtrorum fœtorem, quotidie ad diuinæ Maieſtatis nares aſcendentem?

Sed, vnde nam iſtud thymiama conficitur? Illud ex quatuor ſpeciebus aromatis, Dei iuſſu, confectum G agnoſcimus, ſtacte nimirũ, onyche, galbano, & thure lucidiſſimo. Numquid præter odoramenta præſtantia precum, deſideriorum, operum, meritorumque ſublimium

H mium & exemplorum, quæ in corde noſtro velut in altari thymiamatis, ad ſacroſanctæ Dei genitricis Mariæ imitationem, debemus quotidie incendere. Deoq́ue offerre; quatuor etiam haſce ſpirituales aromatis ſpecies, in ſacri thymiamatis vſum commiſcere & adolere debemus? Vt nimirum per dies ſingulos (quibus multa committimus diuinæ bonitati non admodum grata, proximis non adeò bonum odorem præbentia, & optima quæque noſtra munia quodam
I quaſi pœdore inficientia) hæc quatuor in altari cordis noſtri expendamus Deoq́ue offeramus: 1. Tibi Domine ſeruire debeo, certum eſt. 2. Non id facio ſatis; confiteor. 3. Pœnitet omnium defectuum meorum, vt par eſt. 4. Emendabo me, te adiuuante, ſic firmiter propono. O raram aram cordis deuoti! ô ſacram aram Mariæ patrocinantis! ô ſalutarem aram crucis, nos ſaluantis! hæc ara tuebitur omnes.

Oratio.

ANnue quæſumus Domine precibus noſtris, & altare hoc cordis noſtri tuo cultui dedicatum, cæleſtis virtutis benedictione ſanctifica; vt beatæ Mariæ virtutum fragrantiâ confortati, gratum quoque meritorum odorem diuino tuo conſpectui iugiter offeramus. Amen.

38. VIRGA IESSE.

Virga, parens floris, quem ſpiritus ille coronat;
Nos tibi, te nobis, inſeruiſſe velis.

Iſa. 11. EGREDIETVR virga de radice Ieſſe, & flos de radice eius aſcendet; & requieſcet ſuper eum ſpiritus Domini. Noli hîc multùm rogare, ô anima mea, vel dubitare, quid debeamus facere de puero qui datus eſt nobis à Domino; iuxta ſanctum vitæ nouæ propoſitum, ceu prolem ſpiritalem, hucuſque beatæ Mariæ præſidiis ac patrociniis educatam. Poſtquam iam ſiquidem bonis ac honeſtis delectari cœpit, atque in cœpto vtcumque confortari; foueri magis ac magis debet, frequenterque nouis modis animari, atque ad altiora ſemper excitari: ne fortè triſtium interuentu, reique præclaræ difficultate perterritus, fatigetur, tædeat cœpti, animúmve deſpondeat. A

1 Para. 11. Non recordaris, ô anima mea, quod de Dauide Scriptura commemorat? Audi; Proficiebat Dauid, vadens & creſcens; & Dominus exercituum erat cum eo. Nónne Samuelis exemplum hoc ipſum confirmat? *1. Re.* 2 Puer autem Samuel proficiebat, atque creſcebat; & placebat tam Deo quàm hominibus. Virga Ieſſe iuuabit & confortabit nos, ſi ritè nobis illam illiuſq; typum nobis applicuerimus. Virgo Maria conſueto nos patrocinio proteget, atque ad altiora virtutum & gratiæ dona ac pignora promouebit. Non recordaris, Prophetam de Chriſti natiuitate populorumque conuerſione vaticinantem, virgamque Ieſſe, florem, fructumque eius ex Maria prouenturum exaltantem, Spiritum Domini ſuper eum requieturum dixiſſe? Numquid & inter ſeptem Spiritus ſancti dona, ſpiritum fortitudinis ſingulariter proclamauit? In B

hoc

VIRGA IESSE.

Virga, parens floris, quem ſpiritus ille coronat;
Nos tibi te nobis inſeruiſſe velis.

Neemt teghen allen ſtoot, van Maria deeſ leſſe,
Draeght in der herten ſchoot, de roede en boom van Ieſſe.

Bourgeon, d'ou ſort la fleur, que l'esprit ſaint couronne,
Nourry de son odeur en nous toute oeuure bonne.

hoc ſpiritu, in hac fortitudine ſpem ponentes, huius effecti Maria mediante participes, non deficiemus aliquando; ſed nouis ſemper gratiæ incrementis, ſolatiiſque fomentis adiuti, proficiemus & creſcemus, coram Deo & coram hominibus, quia Dominus exercituum erit nobiſcum.

Venite itaque formidoloſi, venite puſilli, & laborantes in remigando; venite ponentes laborem in præcepto, quibuſque ventus contrarius eſt: nolite diffidere, nolite deficere, neque retrò reſpicere, neque à vento veniente terreri, ne fortè in puſillanimitatis vorticem, & deſperationis abyſſum ſubſidatis. Mariam attendite, virgam Ieſſe prehendite, confortamini, nolite timere. Numquam illa deſpexerit, quiſquis illam adſpexerit. Audi proinde Prophetam, ſignum leuantem, omnes hortantem atque animantem, certamque ſalutem gentibus in Virginis fructu magno cum animi ſenſu decantantem: Radix Ieſſe; qui ſtat in ſignum populorum: ipſum gentes deprecabuntur. *Iſa.* 11.
Ieſſe non noſti, qui & Iſai dictus eſt, pater Dauid?
C Numquid in Saluatoris noſtri genealogia ſic legimus: Booz genuit Obed ex Ruth; Obed autem genuit Ieſſe, Ieſſe autem Dauid Regem? Quid hîc animaduertimus? Nónne deſcriptum Chriſti ortum ex ſemine Dauid, ſub nomine patris ipſius Ieſſe? Numquid hæc omnia plena tibi videntur myſterij confortantis, & animum ad præclara ſuggerentis? Nónne meritò tibi fructus horum omnium eximius, Dominus noſter, in ſignum populorum ſtatutus videtur; non ſolùm in quem, ceu in ſcopum, conuitiorum & contradictionum tela, maleuolorum inuidiâ, torqueantur; verumetiam, in quem certatim populi fidelium coniiciant oculos, pia vota colliment, & turmatim anhelent, vt ad certam ſalutem confugiant? *Mat.* 1.

Sed nunc tria præcipua in præſenti titulo, ad eam-
D dem pertinentia, perpēdamus. Nónne radicē, virgam, & florem audiuimus? Et quidem aliquando Radix Ieſſe,

Ieſſe, aliquando Virga Ieſſe, tum Maria virgo, tum vnigenitus eius, Chriſtus, nuncupatur. Numquid ita
Ro. 15. loquentem audimus Apoſtolum; Et Iſaias ait; Erit radix Ieſſe: & qui exſurget regere gentes; in ipſum Gentes ſperabunt: quod ſuprà, ex ipſo Propheta meminimus. Videtíſne, caſtæ, deuotæque animæ, ex his E omnibus colligi, radicem eſſe ſemen Dauid, filij Ieſſe, ſtirpem illam Regiam? Numquid & beata virgo Maria, virga eſt iſta, ex progenie Dauid, quemadmodum ex Ioſephi progenie, cui iuxta legem fuit deſponſata, conſtabat? Florem autem de radice ex virga naſcen- F tem requiritis? Ieſum Chriſtum, fructum vteri beatæ Mariæ benedictum attendite; cuius in odore voluptatem ponentes, mirum quantopere ſentietis corda veſtra confortari.

Sed, venite vos quoque, animales, nihil ſpiritus
Gal. 3. habentes; &, qui, cùm ſpiritu cœperitis, carne tandem conſummamini: ad hunc florem accedite, adſpirate, reſpirate, os & nares aperite, & attrahite ſpiritũ: quia requieſcit ſuper hunc floridum florem & verè Nazarenum, ſpiritus Domini, ſeptiformi gratiâ ſuorum corda fidelium refocillans. Mutate conſilium, ô ſtulti, miſeri, & cæci mundi amatores, inanes & vani; ac dicite; quodque dicitis, hoc & ſentite in vobis; dicite
Pſ. 50. lingua, dicite ſpiritu; Cor mundum crea in me Deus, & ſpiritum rectum innoua in viſceribus meis. Nónne ſpem vobis id impetrandi ſat magnam dedit, qui & in Iordane Spiritum ſanctum, in columbæ ſpecie, ſuper eumdem hunc florem Ieſum requieſcere fecit?

Habemus itaque radicem confortatiuam, virgam directricem, & florem vitam ſpirantem. Florem inquam, ex radice & virga Ieſſe; ſuper quem tota diuini ſpiritus gratia requieuit. Florem incorruptũ, immarceſcibilem, ſempiternũ. Hæc autem virga Ieſſe, virgo Maria, numquam curua, ſemper erecta, præque omnibus benedicta, quæ benedictum & florem & fructum, toti mundo extremè lauguenti progenuit.

O Ma-

G O Maria, ô radix, ô virga, ô flos, ô Spiritus ſancte in ſummo flore quieſcens, & infirma quæque confortans, atque ſubiecta quæque fœcundans! Fac, vt & nos ex ſingulis, in bono vitæ nouæ propoſito ac cœpto hucuſque producto, peculiarem contra aduerſantia cuncta corroborationem conſequamur. Sit nobis in radice ſtabilitas, in virga rectitudo, & in flore fœcunditas, atque in Spiritu ſancto deſuper quieſcente conſolatio permanens atque indeficiens.

Numquid eapropter etiam idem Spiritus nobis poſt Baptiſmum in Confirmatione eſt datus? At, eſto tu quoque, ô anima mea, Virga Ieſſe, tuo modo; & Spiritus Domini ſuper te requieſcet: fietque de tua prole, quam educas Domino, quod ab eodem Propheta ibidem promittitur: Et delectabitur infans ab *Iſa.*11.
vbere, ſuper foramine aſpidis: Et in cauernam reguli, qui ablactatus fuerit, manum ſuam mittet: bonæ conſcientiæ fiduciæque virtutum argumento.

Oratio.

BEnedictio tua Domine larga deſcendat; vt qui Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum Nazarenum, vnigenitum tuum, de Spiritu ſancto conceptum, ex beata Maria virgine Regali Dauidicæ ſtirpis progenie, Deum & hominem, natum confitemur; eodem Spiritu roborati, in eius ſemper participatione creſcamus. Amen.

39. VEL-

39. VELLVS GEDEONIS.

Arida roranti, ſicco rorantia campo,
Vellera tu noſtræ ſanctior arrha ſpei.

Judic.6 I ſaluum facis per manum meam Iſrael, ſicut locutus es; ponam hoc vellus lanæ in A area: ſi ros in toto vellere fuerit, & in omni terra ſiccitas; ſciam, quòd per manum meam, ſicut locutus es, liberabis Iſrael. Liberari per
Pſ.85. te Domine cupimus omnes; fac igitur nobis ſignum huius in bonum. Video, feciſti, & dediſti nobis. Tu B nobis es vellus Gedeonis, ô virgo Maria, protectrix ac patrona noſtra! O titulum confortatiuum, non tantùm in re principali per eumdem ſignificata; verumetiam in toto agendi modo, quo Angelus Domini Gedeonem aggreſſus eſt, eumdemque mirificè confortauit. Nónne ſic legimus? nónne quaſi ob oculos poſitum intuemur? Cùm Gedeon excuteret frumentum in torculari, vt fugeret Madian, apparuit ei Angelus Domini, & ait; Dominus tecum, virorum fortiſſime. Cui reſpondit Gedeon; Si Dominus nobiſcum eſt, cur apprehenderunt nos hæc omnia? Vbi ſunt mirabilia eius, quæ narrauerunt patres noſtri, atque dixerunt; De Ægypto eduxit nos Dominus? Nunc autem, dereliquit nos Dominus, & tradidit in manus Madian.

Noli hîc, ô anima mea, cum Gedeone ad defectio- C nem ob anguſtias rerum vel animi tendere; ſed in Domini potentia confortare. Nam, tametſi, quod tunc Iſraeli temporaliter accidebat, hoc etiam ſpiritaliter Chriſtianis interdum eueniat; præſens tamen adeſt afflictis diuinæ conſolationis remedium. Si igitur, ô homo, cum Iſraële quandoque percuteris, cogita, quòd cum eodem quoque non raro malum facias in

Arida roranti, ſicco rorantia campo,
Vellera tu noſtræ ſanctior arrha ſpei.

Op dat Godt van Sion, u in den ſtrydt ver-ſterrke,
Stelt t'vlies van Gedeon deur Maria te werrke.

La toison or mouillée, et ores tariſsante,
C'eſt-toy, Vierge ſacrée, appuy de notre attente.

in conſpectu Domini. Et vide tamen benignitatem Dei, noſtri in afflictione noſtra, miſerantis. Nónne Gedeon hiſce commotus, quaſique deſpondens animum, Angelo illa quæ diximus, non ſine quadam expoſtulatione locutus eſt? Et tamen eius occaſione, reſpexit ad eum Dominus, & ait; Vade in hac fortitudine tua, & liberabis Iſrael de manu Madian. Scito quòd miſerim te. Sui ipſius verò ſuæque familiæ tenuitatem obtendenti Gedeoni, dixit Dominus; Ego
D ero tecum, & percuties Madian, quaſi virum vnum. Numquid hîc, ſicut in Madian, obiurgantis & litigantis nobiſcum aduerſarij hoſtilitatem agnoſcimus; ita
E quoque in Gedeone confringentis conterentiſque potentiam, diuinamque per omnia conſolationem adumbratam habemus? Numquid in Domino confortati, diaboli in nobis aram deſtruimus? Spiritu Domini induimur, buccina clangimus, & orationum efficaciâ cælum penetrantes, Angelorum Sanctorumque exercitum in vota noſtra euocamus?

Numquid admirandis è cælo terraque ſignis, in arduam hanc cum mundo, carne, & dæmone pugnam animamur? Væ diffidentibus, vecordibus væ, væ viris effeminatis & imbellibus, væ more canum lambentibus, væ nihil humani nihil viri præ ſe ferentibus! Nónne quidquid iteratis Gedeon vicibus, in promiſſæ expeditionis aſſertionem tentauit & explorauit, ſiue vellere ſolo madente, ſiue eodem ſolo roris immuni; nónne, inquam, id totum in noſtram indubitatam ceſſit ſecuritatem, certamque corroborationem? Nónne clariùs, certiùs, ſublimiuſque vniuerſa hæc in beata Maria, ceu nouo Gedeonis vellere comprobata cenſentur?

Fuge, fuge à me, fallax omnis mundanæ mentis præſumtio: ſed fuge remotiùs formidoloſorum deſperationique proximorum timiditas.

Exſurge pſalterium, & reſona cithara, Dauidico ac Regio pollice repercuſſa, & pange myſterium Velleris

rore cælesti madentis, in Gedeonis vellere figuratum.
Ps. 71. Audite. Descendit sicut pluuia in vellus. Quid enim tam silenter & sine strepitu fit, quàm cùm imber in lanæ vellus infunditur? Numquid igitur rectè Maria velleri comparatur; quæ ita concepit Dominum, vt toto eam hauriret corpore, nec eius discissuram corporis pateretur; sed esset mollis ad obsequium, solida ad sanctimoniam? Nónne rectè inquam Maria velleri comparatur, de cuius fructu salutaria populis vestimenta texuntur? Vellus planè Maria est. Siquidem de molli sinu eius agnus egressus est, qui & ipse matris lanicinium, hoc est, carnem gestans, molli vellere cunctorum operit vulnera populorum. Nónne quoq; F rigaturus aream Dominus, cælesti rore totum vellus priùs infudit? Redemturus enim genus humanum, G vniuersum pretium contulit in Maria. Nónne tunc
Pro. 19 illud impletum est, Sicut ros super herbam; sic & hilaritas Regis? Tunc enim Rex cælestis isti Reginæ arrisit, quando de cælo sicut ros in eius vterum descendit: & eam velut herbam bonam fructificare fecit. Facessite stulti fabulatores & inanes Poëtę, cum illo vanido vestro imbre aureo, quo ille se in sinum cuiusdam fœdè fraudulenterque insinuauit. Nos veris, sanctis, cęlestibusq; mysteriis mentes Christianas imbuimus.

O Maria, mundissimum cælestis pluuiæ vellus, ex quo pastor ouem induit, vt agnos à lupi rabie liberaret! sicut vellus, cùm sit de corpore, nescit tamen corporis passiones; ita tu, ô Maria, gratia plena fuisti, in quam se gratiæ plenitudo infudit, ab omni carnis contagio longè semota fuisti, cælesti rore compluta sanctissimę Trinitatis opificio, mirabilem fœtum pura concepisti, pura enixa es, & post partum purą vsque permansisti. Vera veri hominis mater effecta es; & nullum tamen carnalis vitij contactum sensisti.

Numquid, ô filiæ Ierusalem, dicere potest Domina
Iob 29. nostra in totius Israëlis solatium; Ros morabitur in messione mea? Contra studium scilicet Madianitarum,

rum, messem omnem bonorum operum, in ipsa adhuc herba non rarò deuastantium? Numquid sincerum hoc robur, ac fidele solatium, & solida confortatio, pro omnibus qui priùs præ angustia spiritus cum Gedeone trepidante mœrebant, iamque pænè, præ desperatione, frumenta nouissima in area vel torculari excutiebant, ad fugam ante Madian ineundam?

Esto tu itaque, ô anima mea, & quicumque es fidelis diuini nominis propugnator, esto inquam tu Ge-
H deon confortatus in Domino, à pusillanimitate spiritus & tempestate erectus, verus inquam Iero-Baal, aduersæque partis aras euertens, lucos obscuritatis malignæ succidens, & veræ fidei professione, vitæque virtutum encomio buccinâ clangens; & beata Deipara Virgo, fidum tibi atque infallibile vellus futura est: signum certum in bonum, gratiæ, misericordiæ, & victoriæ contra hostes obtinendæ. Natus enim ex ea Dominus noster, ad hoc venit, vt nos ad eum veniremus, quicumque laboramus & onerati sumus, & reficiet nos.

Oratio.

DEus inuictæ virtutis auctor, ac insuperabilis imperij Rex, & semper magnificus triumphator; te suppliciter exoramus ac petimus, vt de tua bonitate confisi, beatæ Mariæ suffragantibus meritis, & à cunctis aduersitatibus eruamur, & gratiæ tuæ fluentis iugiter irrigemur. Amen.

40. STELLA MATVTINA.

Sparge tenebrosis Eöa crepuscula terris,
Tartareaq́ nigros discute noctis equos.

Eccli. 50.

VASI stella matutina in medio nebulæ, & quasi luna plena, in diebus suis lucet. Cùm tenebricosi mundi nocturnus horror ângorem incutiat, & vires atque animum quadam soleat formidine quatere; non exiguum Domine miseris mortalibus prouidisti solatium, quando diei propinquantis indicio, stellam matutinam condidisti, quæ facem præferat luci, tenebrarum horrorem discussuræ. In hoc igitur, ô pusillanimes, bonæ tamen voluntatis athletæ confortamini, quòd stellam hanc matutinam Mariam conditor siderum atque vniuersorum Deus, mundo mœrenti concesserit. A

Sed numquid hic titulus Simoni Oniæ filio, sacerdoti magno, Scripturæ sacræ verbis est attributus? Concedimus: sed vt in cunctis sui partibus mirè indigentes corroborat; ita quoque eam ob causam, ac primario sui typo, patronæ nostræ Deiparæ conuenit. Numquid Simon iste, testante diuino eloquio, domum in vita sua suffulsit? Numquid in diebus suis templum corroborauit? Nónne de eodem sic legimus? Quasi sol refulgens sic ille effulsit in templo Dei? Quidnam horum omnium non excellentiori modo Mariæ virgini assignetur? Sed stellæ matutinæ titulo insistamus. B

1. Mac. 12. 2. Mac. 3. Eccli. 50.

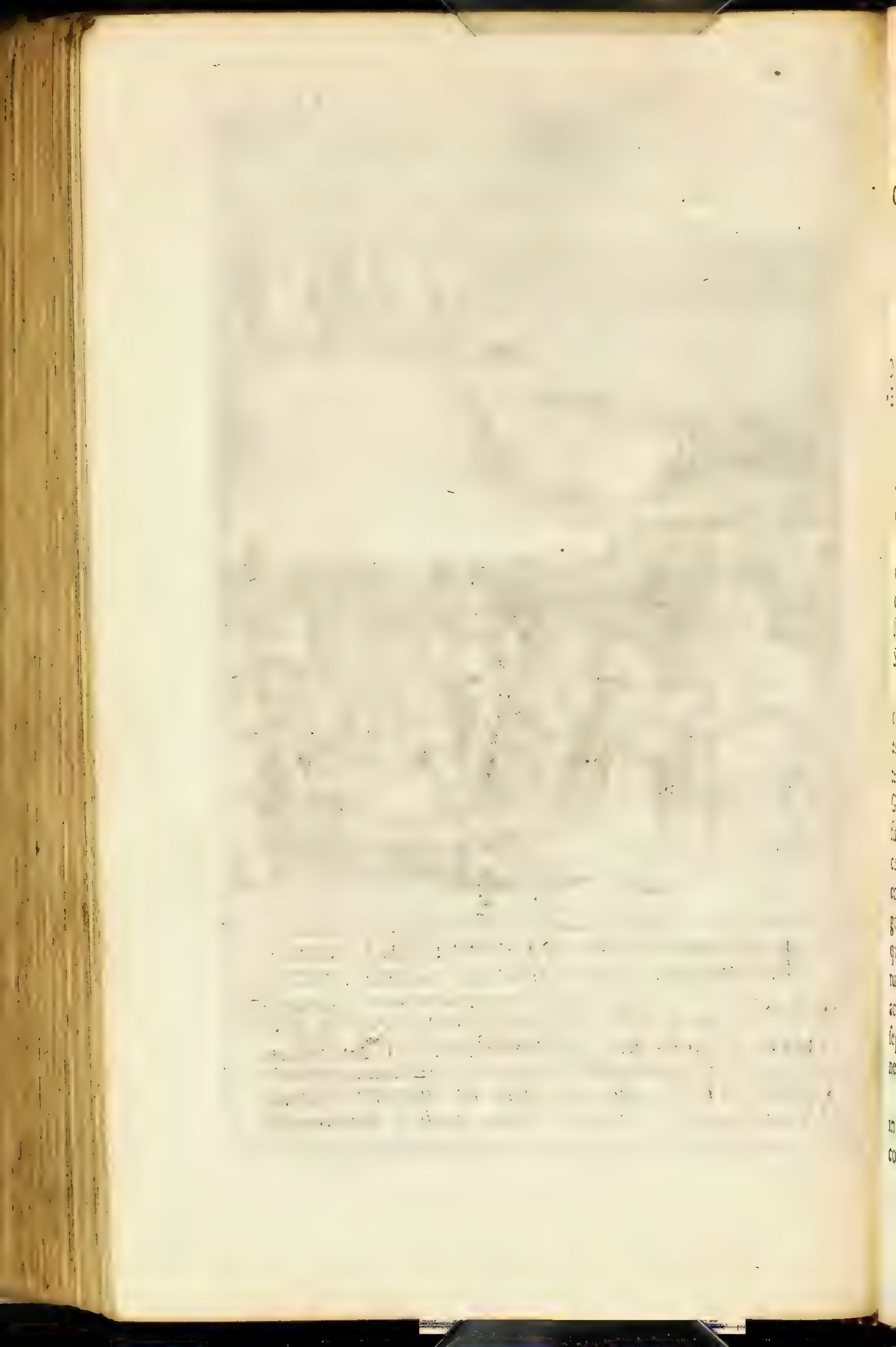
O lucidum, splendentem, augustum Mariæ titulum! Væ ijs qui non hoc sidere illuminantur; quia citra istud necesse est in tenebris delitescere. O ter miseros, & ter infelices, qui hoc lumen veridicum, hoc sidus ardescens, stellam hanc corroborantem non atten-

Sparge tenebroſis eöa crepuſcula terris,
Tartareæq; nigros diſcute noctis equos.

Alſ u den nacht bedroeft, van ſonden, angſt, oft lyden;
Maria u dan be-hoeft, alſ dach-ſterre, in t' verblyden.

Chaſſe, eſtoille du iour, par ta lumiere heureuſe
De ce mortel ſe-iour toute ombre tenebreuſe.

attendunt. Errare, frigeſcere, & deſtitui viribus oportet, quiſquis hac ope caruerit. Sed quæris fortè, quàm indubitatum ſit nobis, ſtellam hanc eſſe Mariam?
C Audi. Orietur ſtella ex Iacob, & conſurget virga de Iſrael. An & manifeſtè noſſe deſideras, teſtatum hîc Balaam ſe diuino inſtinctu de virgine Maria, Meſſiæ matre, locutum fuiſſe, ſub nomine ſtellæ matutinæ ſolem proferentis? Audi, quid paulò antè prædixerit: Videbo eum, ſed non modò; intuebor illum, ſed non
D propè. Stellam itaque inuenimus, eamq́ue cum tribus
E Magis, Balaam prædicti nepotibus, vidimus in Oriente; vereq́ue matutinam; quæ Chriſtum æternæ diei ſolem tenebroſo huic ſæculo inuexit: reſtat, vt eius nos pedibus aduoluamur, & Regem regum in eius ſinu ſedentem adoremus. *Nu. 24*

Neſcis quoque, ſtellam, ſecundùm Philoſophos, eſſe denſiorem ſui orbis partem, & propter hanc ſolidam ſtellarum firmitatem, dici quòd poſuerit Deus ſtellas in firmamento cæli? Verè dicis & tu, ô Sapiens; Species cæli, gloria ſtellarum. *Eccli. 43.*

Tu itaque ô Maria, nobilis illa ſtella ex Iacob orta; cuius radius vniuerſum illuſtrat mundum. Tu es ſtella, terras perluſtrans, & calefaciens magis mentes quàm corpora; fouens virtutes, excoquens vitia. Gloria tua ceu ſtellæ micantis, mirè cælos illuſtrat. Te ſuſpicimus, te veneramur, tuam opem in noſtris neceſſitatibus imploramus, nos noſtraq́ue tuæ tutelæ committimus. Tempus hoc omne deploramus, ô Virgo, quo te minùs agnouimus, quo te non amauimus, quo tuis radijs inflammati non arſimus, quo tuas virtutes non ſumus amplexi. Vt autem deinceps magis ac magis in tui amorem accendamur, liceat nobis ſeptem præcipuas in te, tamquam in ſtella, conditiones expendere & admirari.

Quis in primis ſtellæ ſoliditatem, quam diximus, in te pro meritis admiretur? quæ adeò in ſpiritu & corpore ſolidè beneq́ue compacta fuiſti, vt nulla te

vmquam vel emollire mollities, vel elidere poteſtas aduerſa valuerit.

Quis ſtellę firmitatem, & peculiare in te firmamentum non obſtupeſcat; quæ velut immota rupes, ſeu columna cæli, vſque ad filij tui mortem crucis immota & inuicta ſtetiſti, ac quaſi fixa in Deo anchora manſiſti immobilis?

Quis deinde ſpeciem, vel ſtellæ ſpecioſitatem in te ſatis ſuſpiciat, vt omnes ad vnam ſtellas cæli fulgore tranſcenderis?

Quid de ſideris huius illuminatione dicemus? Num quidquam hac ſtella ſplendidius, quam ſol ipſe veſtiuerit?

Si vim calefaciendi conſideras; quid in actiuitatis ſorte deſideres? vt quæ nos exemplis, oratione, meritis, fructuque ſuo, qui Deus & ignis conſumens eſt, miris in hunc vſque diem flammis accendit?

Celeritatem admirari eſt animus? Licet enim ſtella ex ſe ſit immobilis, quia in ſuo cælo defixa eſt, motu tamen firmamenti mouetur citiſſimè; nam ſtellæ quotidie per circuitum luſtrant omnia. Nam, ſicut lapis pretioſus in annulo, ad annuli motum mouetur; ita Maria in Deo & cęlo fixa, velociſſima tamen, ad diuino nutui obediendum, & ad miſeris ſuccurrendum. Nónne nos quoque ſic eſſe oportet, ô anima mea, & diuinum in nobis munus agnoſcere? ſumúſne ſufficientes cogitare aliquid boni ex nobis, tamquam ex nobis? Inſtar ſtellarum, quoad nos, ſumus immobiles: ſed cum ijſdem, & cum diua Virgine, à Spiritu ſancto ducti & impulſi, cum Pſalmiſta dicere poſſumus;
Pſ. 118 Viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilataſti cor meum. Et cùm Apoſtolo;
Phil. 4. Omnia poſſum in eo, qui me confortat.

Sed, ſeptima ſtellæ noſtræ conditio, quò deuenit? quænam illa futura eſt? Primaria propoſito noſtro conueniens; matutina. Numquid illa præcipuè titulorum præſentium naturæ ſubſeruit, vt ſit corrobora-

ratiua,

ratiua,atque animum,siue pusillanimitate siue amore languentem, confortans?

Stella matutina,præter cetera,laudem quoque hoc in genere merentia, à temporis ipsius portione vim habet solandi & corroborandi indigentes & afflictos. Numquid Ezechiæ regis, æquè sanati atque ægrotantis exemplo & testimonio comprobatum id nouimus? Sperabam, inquit, vsque manè, tamquam diurnæ lucis adspectu consolandus; sed quasi leo, sic contriuit omnia ossa mea. De manè vsque ad vesperam finies me. Tu Maria, stella matutina, lucis æternæ facem mundo protulisti; & in tenebris atque vmbra mortis sedentes recreasti. *Isa.* 38.

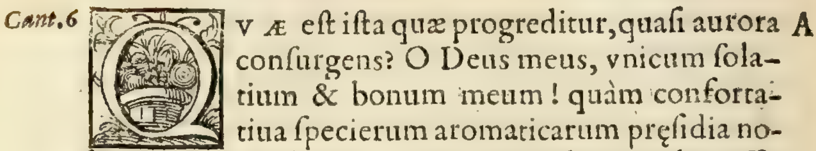
Oratio.

PRæueniat nos quæsumus Domine gratia tua semper & subsequatur; vt beatæ Dei Genitricis præsidiis instanter adiuti, quo constantiùs terrena contemnimus, hoc æterna fiducialiùs appetamus. Amen.

41. AVRORA CONSVRGENS.

Crimen & error abi: veri & iubar emicat æqui,
Auroræ puro purius è thalamo.

Cant.6
VÆ est ista quæ progreditur, quasi aurora A
consurgens? O Deus meus, vnicum solatium & bonum meum! quàm confortatiua specierum aromaticarum pręsidia nobis in hac valle lacrymarum gementibus, in beatissima Filij tui genitrice Maria præsentasti! Stella nos matutina solata est, sed non minùs nunc aurora corroborat, & ad præclara quæque spem facit, atque opem pollicetur. Quemadmodum stella matutina, B
tametsi noctem eliminet, & diem appropinquantem prænuntiet; ad noctem tamen, quia stella est, vtcumque videtur pertinere; ita aurora noctem dispellens & diem importans, diei potiùs quàm noctis pars esse conspicitur. Quemadmodum igitur, ô misericors Domine, & consolator animarum nostrarum, pro tuæ bonitatis abundantia, magis magisque accrescit tuæ consolationis vbertas; ita quoque debet in nobis augeri, & actio gratiarum, & tam præstantis ac præsentis boni fidelis vsura.

Quid dicis nunc, ô anima, sic à Domino tuo collustrata? quid inquis vermicule, vilis homuncio, tanto fulgore circumfusus? Tremens factus sum ego, nimiam meam infirmitatem & indignitatem considerans; sed à te Domine confirmatus, ac gratiæ tuæ luce præuentus, in spem magnam adductus sum, fore, vt nihil arduum humili tuo seruo futurum sit, & nihil asperum mansueto. Huc me beatæ Mariæ virtutes accendunt & præsidia meritorum ipsius connitentem suffulciunt. Te Maria respicimus humilibus oculis, & totius obnixu corporis,

41. AVRORA CONSVRGENS.

Crimen et error abi; veri et iubar emicat æqui:
Auroræ puro purius è thalamo.

Ghelyck den dagheraet, al t' booſe doet ver-kampen;
Soo doet dit maeghdich ſaet, al vnd vianden ſchampen.

Belle aube enfantés-nous le Soleil de iuſtice,
Pour chaßer les hibons d'infernale malice.

poris, opem ſupplices exoramus. Veluti ſtella nos matutina ſolata es, nunc vt auroram excipimus:
C quemadmodum afflicti, captiui, ægri, & quocumque tandem modo miſeri, ac mœrentes, conſolationem diei de nocte recogitant; ita cum auroræ prouentu ſibi certò iam illam pollicentur.

Tu ſtella matutina, tu ſalutare crepuſculum, tu aurora deſiderabilis, tu manè illud mortalibus iucundiſſimum, gratiæ, ſalutis, & vitæ vehiculum. Sancta
D Maria, ſuccurre miſeris, iuua puſillanimes, refoue flebiles, corrobora laborantes. Tu nempe ſolamen afflictorum, ſpes peccatorũ, periclitantium portus. Tametſi namque naturalium horum, ſtellæ matutinæ, & auroræ exortus, ſperãtes ſolamen nonnumquam fruſtrare conſueuerit (vt in Ezechia notauimus, & ipſi *Iſa.* 38.
quandoque experimur) vt tunc iterùm veſpera pro requie ex diurna fatigatione, ſperetur; numquam tamen hæc ſtella matutina, & aurora conſurgens Maria, quemquam ad ſe confugientem ſpe ſua vel expectato ſolamine, aut ope, fruſtrauit. O Maria, te rectè auroræ præconijs exornamus! Numquid, ſicut aurora, media eſt inter noctem & diem; ſic tu inter tenebras peccatorum humani generis, lucemque claritatis æternæ, in verum certumque mortalibus ſolatium à Deo es conſtituta? Audi regium Prophetam myſterium hoc præ-
E cinentem: Sicut lux auroræ, oriente ſole, manè abſque *2. Reg.*
nubibus rutilat. Hæc autem ſunt verba nouiſſima, *23.*
quæ dixit Dauid, filius Iſai, de radice Ieſſe, de Chriſti matre; vir, cui conſtitutum eſt de Chriſto Dei Iacob; quando ſpiritus Domini per eum locutus eſt, agnoſcimus emicantem veritatem & veneramur. Quis etiam ſatis admiretur myſterium verbi, quod idem Propheta veridicus, diem diei eructare cõmemorat? *Pſ.* 18.
O ſuauem diei illius eructationem, qua ſequentem diem gratię cęleſtis participem, docuit & ditauit! Verbum incomprehenſibile, die certo, fauſto, ac feliciter ordinato concluſum eſt. Verbum æternum, diei vnius

Luc. 1. verbum esse incepit. Venit Angelus à Deo missus in ciuitatem Nazareth, & annuntiauit Virgini arcanum incarnationis Filij Dei. Eructauit verbum bonum, & Verbum caro factum est; Verbum Patris factum est filius matris.

O aurora Maria, quæ à lumine incepisti, creuisti *Isa. 18.* cum lumine, & numquam lumine priuaris. Sicut lux meridiana clara es. Dominum concepisti, qui dixit; Lux sum mundi; & Dominus tecum priusquam conciperes; neque illum amisisti, postquam eumdem peperisti. Dominus tecum, ante conceptum; & post partum, Dominus tecum. Tu aurora consurgens; quia finis noctis, & origo diei: finis damnationis, & salutis principium. Nónne consurgens quoque aurora vocaris præ ceteris omnibus, quòd non primo ortu tuo, sicut nos omnes, in peccatum incideris? Te namque ab omni labe peccati præseruatam, nouoque modo præ cunctis alijs sanctificatam agnoscimus & censemus. In ortu tuo surrexisti, non cecidisti; sed ab initio verè aurora consurgens fuisti.

Numquid te quoque benè, ô Virgo virginum præclara, velut auroram consurgentem suspiciunt, qui te triennem, nullo nisi Deo iuuante, quindecim templi gradus alacriter conscendentem, & præcellentibus totidem virtutum rariorum exemplis eminentem, mortaléſque omnes, & angelicas virtutes superantem, contemplantur? F

Venite, venite, filiæ Sion, inclytæ Ierusalem, & virgines Israel præclaræ; signorum vestrorum arcana re- *Gen. 32* cludite, & lætantes admiramini. In ortu auroræ huius vincitur Angelus à Iacob, patre vestro: quando aduentus filij Dei in carnem, ab Angelo magni consilij Deo Patre, sanctorum patrum precibus impetratur. Quid vobis videtur? Numquid hæc felix aurora, beatum crepusculum quod tantam nobis de Deo victoriam reportauit? Numquid hoc salutare manè totum mundum corroborat? Mane, mene, id est, bonum: quia

quia quid luce iucundius, lucem æternam atque incomprehenſam prænuntians? Pars iſta diei matutina, dormitionis eſt finis, operationis initium, hora ſo-
G brietatis, celebratæque digeſtionis.

Hora itaque eſt, iam nos de ſomno ſurgere; nunc Ro. 13.
enim propior eſt noſtra ſalus, quàm cùm credidimus. Nox & tenebræ, & nubila; confuſa mundi & turbida; (Lux intrat, albeſcit polus, Chriſtus venit)
H diſcedite. Quid ad huius auroræ præconium Pſalmiſta decantas? Ortus eſt ſol, & in cubilibus ſuis collo- Pſ. 103
cabuntur. Qui, quæ, quid? Omnes beſtiæ ſiluæ, catuli leonum rugientes, qui nocte durante proceſſerant,
I quærere à Deo eſcam ſibi. Iam verò; Exibit homo, ad opus ſuum, & ad operationem ſuam, vſque ad veſperam.

Numquid ſol iuſtitiæ Chriſtus: qui dixit; Lux ſum mundi, operamini dum dies eſt? Numquid hanc ſolis æterni lampadem aurora Maria conſurgens inuexit; Surgite ſoporati, ſtertentes in ſordibus ſæculi. Qui 1. Theſ.
dormiunt, nocte dormiunt: qui ebrij ſunt, nocte 5.
ebrij ſunt: nos filij lucis & diei ſumus; non noctis, & tenebrarum. Ecce, ſurrexit aurora, quæ cælis dat gloriam, terris Deum, pacem, & vitam refundit; Gentibus fidem, vitiis finem, vitæ ordinem, ac moribus diſciplinam. O Maria, conſurgens primum gratiæ manè! eſto nobis patrona, cùm manè illud vltimum orbi iudicando conſurget.

Oratio.

Deus, qui diligentibus te, & multiplicem in terris gratiam, & immenſam in cælis gloriam præparaſti; preces famulorum tuorum propitius reſpice; vt beata Maria ſemper virgine intercedente, & quæ agenda ſunt videant, & ad agendum quæ viderint conualeſcant. Amen.

42. LA-

42. LAPIS ADIVTORII.

Tute, sacerq́ lapis, manuum sine viribus vllis
Vnde fuit nostræ petra recisa spei!

1.Re.7. OCAVIT Samuel nomen loci illius, Lapis-adiutorij: dixitque; Hucusque auxiliatus est nobis Dominus. Domine Deus virtutum exaudi me, & attende ad verba serui tui clamantis ad te; quem tam admirandis tuæ gratiæ fomětis, & sancti tui Spiritus robore recreasti. Confortati sunt quidem inimici mei, qui tribulant me; sed ampliùs confortata est super me manus tua. Domine, vim patior, & angustiæ mihi sunt vndique, sed adiutorium tuum, ac cæleste præsidium, quod in muliere illa forti, deuictrice serpentis, & vniuersi reparatrice concedis, vim omnem hostilem euentilat. O quàm fidum & forte refugium, in hac vita luctantibus, & contra potestates aëreas decertantibus, in te, ô beata Maria, constructum est! A

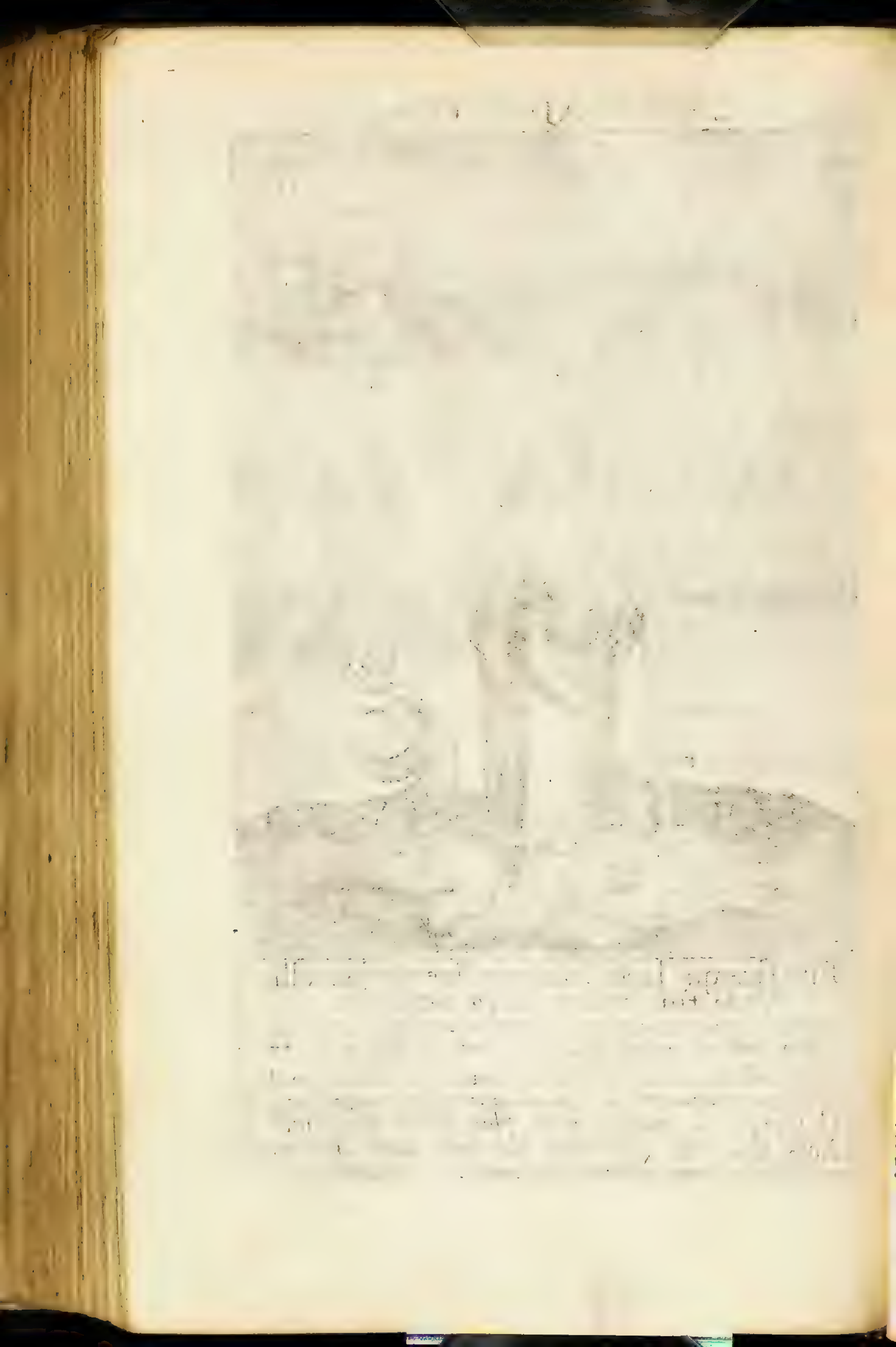
Sed, dic mihi sponsa, de sponso; & dilecta de dilecto, me tamen non neglecto; quid de lapide hoc adiutorij, citra omnem offensam censere poterimus, ne inter saxum & sacrum hæreamus ambigui? Nónne B
Ps.125. lapis Christus est, dilectus tuus, & adiutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit cælum & terram? C
Omnino: te tamen, ô Maria, lapidem adiutorij modò nuncupamus. Domine, quid dicemus ad hæc? Ne nos precor hallucinari permiseris, te lucem sequentes; & nō nisi quod ad maiorem tuæ laudis gloriam pertinet, etiam in sanctissima tua Matre requirentes. Dic igitur tu, bone Iesu, de castissima tua Genitrice, quod lubens dicturum te scimus, quod scilicet Pater ille de Filio;
Luc.15 Omnia mea tua sunt, quia & ego ipse sum tuus, etiam si ante te sum: Ex te enim in tempore natum est sanctum

Tute, sacerque lapis; manuum sine viribus vllis
Vnde fuit nostræ petra recisa spei!

Christus is onsen steen, die ons gheholpen heeft:
Syn moeder oock ghemeen, dien ons uyt liefde gheeft.

O pierre de secours, pour plus ferme asseurance
Nous fonderons tous-iours sur vous notre esperance.

ctum illud, & æternum, quod ex Deo patre est ante sæcula genitum. Lapis igitur adiutorij, ô carissimi, Christus est, & lapis adiutorij Maria, communi inter matrem & filium nominum bonorumque consortio: neque nuda tantummodò appellatione vocabuli, sed etiam rei præstantiâ.

Adeste bellatores, ad arma promtissimi, victores hostium, & triumphatores; qui carnem, mundum, ac diabolum, quotidiano certamine supplantatis. Laudate Mariam, victricem miramini, gratique estote pro tantis suppetijs, quas illa vobis à filio suo, Domino exercituum, promeretur.

Numquid in Maria completum est, quod admira-
D bili vincendi genere tempore Samuelis adumbratum
audiuimus? Philisthæis contra Israëlem surgentibus, 1.Re.7.
intonuit Dominus desuper fragore magno, & de cęlo pro suis depugnans, hostes fugauit. Erexit Samuel lapidem in titulum, quem ex euentu, Lapidem adiutorij nuncupauit, dicens; Hucusq; auxiliatus est nobis Dominus. Nónne meritò de victrice potestatum hostilium Deipara virgine prędictum encomium decantetur: Hucusque auxiliatus est nobis Dominus? Numquid in illa miserandus humani generis status finem inuenit? Numquid illa eadem damnationis intortæ terminus exstitit? Numquid in illa benedictio nostra & salus incepit? Numquid in illa, & per illam, tam misericorditer quàm mirabiliter miserorum mortalium misericors & miserator misertus est Dominus? O igitur præclarum inuentricis gratiæ titulum! ô Lapidem adiutorij singularem! Verè, quia perieramus alioqui auxilij inopes, hucusque auxiliatus est nobis Dominus.

In te quoque, ô Maria, adimpletum agnoscimus, quod de Iosue legimus; qui postquam toti populo præclara Dei facta recensuit, & legem ob oculos posuit, percussit cum eis fœdus, dicente omni populo; Domino Deo nostro seruiemus, & obediemus omni- Iosu.24
bus

bus pręceptis eius;tulit lapidem pręgrandem,posuitque eum subter quercum,quæ erat in sanctuario Domini: & dixit ad omnem populum; En lapis iste erit vobis in testimonium, quòd audieritis omnia verba Domini, quæ locutus est nobis. Res ipsa figuræ respondet. E

Tu namque, ô Domina, testimonium toti mundo clarissimum esse cognosceris, quod os Domini nobis locutum est; & nos osculo oris sui sit osculatus, quando Verbum eius caro factum est, & habitauit in nobis;& vidimus gloriam eius.

Gen.28 O quàm splendet in te, quod Iacob patriarcha de somno euigilans, magno futurorum mysterio fecit; quando in admirandæ illius visionis loco, lapidem erexit in titulum, oleoque perfundens, nomen loci vocauit Bethel,hoc est,domum Dei. F

Discurrite piæ mentes per singula,quo meliùs tantę dignationis encomijs pro meritis delectemini. Non deerit gratia vnctionis, occurret amœnitas ascendentium & descendentium Angelorum; portam quoque cæli, quam ille ibi videbat, offendetis, & virtutem Altissimi, Mariæ, scalæ, portæ, & lapidi sic peruncto benignissimè obumbrantem.

Dan.2. Quid amplius? Num fortè & lapidem abscissum de monte sine manibus, quæritis? Quærite & inuenietis. At, Christum ipsum, lapidem illum præfigurasse, dicetis. Non ibo inficias; est etenim; sed iam antè conclusimus, iure quodam participationis, eiusmodi esse & filio & matri communia. Lapis ille indubiè Christum figurauit, sed & beatam Mariam, tametsi non pari modo mysterij. Christi virginalem natiuitatem ostendit lapidis abscissio de monte sine manibus: sed quare non etiam Matris integritatem designet? Lapis sine manibus abscissus, Christus natus ex Virgine: & lapis item Maria, citra labem originalem concepta,& pariens in integritate. G

Iud. 9. Numquid insuper Maria serpentis deuictrix, mulierem H

lierem illam, illumque adeò molarem repræſentat, quo caput Abimelech inimici noſtri protriuit?

O Maria, refugium peculiare fidelium, opem tuam contra tentatoris inſultus deprecantium! O diuinum auxilium de cælo conceſſum mortalibus, in hac terra deſerta, periculi & horroris pleniſſima! Deus noſter adiutor fortis in opportunitatibus: & tu fortis adiutrix, per eius imperium. Poſuit ſiquidem Altiſſimus adiutorium noſtrum in potente, cùm fecit tibi magna, qui potens eſt.

Habitemus, ô anima mea, in adiutorio Altiſſimi, beatæ Mariæ patrocinijs inhærentes: & non erit quod timeamus à facie rugientis inimici: ſed tuti erimus, quaſi vallati auxilio pugnatorum.

Oratio.

Maieſtatem tuam Domine ſupplices deprecamur, vt qui per infirma mundi fortiſsima quæque confudiſti; fragilitatis humanæ præſidia corroborare vſquequaque digneris; vt beatæ Mariæ precibus & exemplis adiuti, contra aduerſantia cuncta conſtantes, & inueniamur in virtutibus ſtabiles. Amen.

IN VIII. TITVLOS RAPIENTES ARGVMENTVM.

QVÆ delectant, alliciunt; sed tandem vi suæ voluptatis, rapiunt quodammodò ad se corda
Iob 20. *amantium & desiderantium. Mens, inquit Iob, in diuersa rapitur. Verum istud, sed non nisi affectu prius illecto, boni cuiuspiam desiderio. Sic in cibo & potu, aliisque, ad quæ hominis animus tandem rapitur, postquam iam vinculis affectus ac desiderij irretitus ac ligatus tenetur. Sic sponsa, & nos in illa, sponso*
Cant. 1 *suo Christo aiebat; Trahe me; suauitate amoris alliciendo: post te curremus in odorem vnguentorum tuorum: ecce raptus suauitatis efficaciâ. Rationem huius efficacis tractus & raptus prius exponit; Oleum effusum nomen tuum: ideò adolescentulæ dilexerunt te. Raptus fuit*
2. Cor. 12. *Paulus vsque ad paradisum & tertium cælum: an in corpore, an extra corpus, nesciebat ipse, Deus autem sciebat. Nos itaque amore Christi rapiamur, & abripiamur: quò spectant octo tituli sequentes beatæ Mariæ virgini attributi. Septimus hic, & vltimus septenarius in octonarium excrescit, sicut in Præfatione retulimus, quia beatum vitæ sanctæ finem repræsentat, qui in quinquagenario numero figuratur.*

43. SANCTVARIVM DEI.

Sacrum adytum Domino pectus virtutibus orna,
Collocet vt sedem cordis in æde tui.

Exo. 25 FAcient mihi sanctuarium, & habitabo in medio eorum. Quousque peruenimus, ô anima mea, in spiritualis nostræ prolis, vitę inquam sanctę regimine atque educatione? Natam, nutritam, ornatam, tutatam, allectam, & in bono corroboratam accepimus; iam

Sacrum adytum Domino pectus virtutibus orna,
Collocet vt ſedem cordis in æde tui.

Houdt-vaſt der deuchden ſtandt, en laet u tot Godt wercken,
Dat ghy, als heylich pandt, naer t'heylighe mooght ſtwercken.

Que de vertus ton cueur ſoit vn vray ſainctuaire;
Afin que le Seigneur, ſon temple y vueille faire.

iam reſtat, vt ſe rapi, abripiq́ue permittat in dilecti tui amorem, & tandem gloriæ eius diuinæ particeps fiat. Gratiæ tibi immortales miſericors Domine, pro tot tantiſque beneficiis, quibus indignum tuum famulum dignatus es viſitare & ditare. Enutriſti me, & exaltaſti, cui tantam gratiam communicaſti. Docuiſti me à iuuentute mea, & à maligni conatibus protexiſti. Attraxiſti me mira dulcedine, & in bono propoſito confirmaſti. Reſtat iam, vt me totum abripiat & abſorbeat amor tuus, vt mihi nihil mei reſeruem, ſed tuo ſeruitio totus impendar; neque vmquam à te queam auelli; quia mihi adhærere tibi, Deo ſalutari meo, bonum & optimum eſt.

Hunc in finem, te rurſum, ô Maria, in præſenti titulo contemplabor. Scio, Moyſi iuſſit Dominus, tabernaculum facere, vt iam audiuimus, cuius adminiculo, in medio noſtri habitaret, ne ſemper eſſet ad montem pro conſilio recurrendum: ſed tu magis tabernaculum tale fuiſti, quàm illud quod & Tabernaculum fœderis vocabatur. Nam, ſicut locus debet eſſe proportionatus locato (atque ideò Dominus ab omni populo Iſrael pretioſiſſima quæque congregari iubebat, pro tabernaculo conſtruendo; & Dauid ac Salomon theſaurum inæſtimabilem rerum pretioſiſſimarum pro templo ædificando comparabãt) ita tu, ô ſanctiſſima Dei genitrix, optima quæque ac pretioſiſſima ad tabernaculi in te viui conſtructionem, ad Dei honorem & ornatum contuliſti. Numquid ita quoque, ô anima, nobis ad B. Mariæ exemplum eſt faciendum? Numquid hunc in vſum, animam, corpus, ſubſtantiam, tempus, actionem, cogitationes, verba, vota, voluntatem, deſideria, & totum quod ſumus, offerre debemus; & ex omnibus, optimum quodque eius vſibus dedicare? Nónne ſic fecit populus Iſrael tanto affectu, vt voce præconis edici debuerit, ne plura offerrent, eò quòd abundabant donaria, & oblationes ſpontaneæ? Numquid Martha & *Exo. 36*

Magdalena tali affectu & modo, quo dico, & corporaliter & ſpiritualiter excipiebant Dominum in domum, & tabernaculum cordis ſui; Maria Magdalena ad pedes ſui capitis aſſidente, & Martha ſatagente circa frequens miniſterium? Nónne tu, beatiſſima Virgo, viuum Dei ſanctuarium facta es, Chriſtum cordis & corporis hoſpitio excipiens? C

Præparate vos quoque fideles vniuerſi, vt frequenter Ieſum hoſpitio cordis excipiatis, & ad hoc ſanctuarium veſtrum exornate. In hoc enim nati, in hoc ſanctificati eſtis, in hoc dedicati; vt portetis Deum
1 Cor. 3. in mentibus & corporibus veſtris. Non enim eſtis veſtri, ſed inhabitantis Spiritus ſancti in vobis: quia membra veſtra templum eius ſunt. Ciuitatem & prouinciam quam nacti eſtis, ornate: tabernaculum ac ſanctuarium, quod ipſimet eſtis, excolite, aptum Deo conſeruate, & ſe ipſo ſemper auguſtius ornatiuſque efficite. Iſtud autem, vt ſemper eſt adnitendum; ita tum maximè, cùm ad ſacroſanctam Synaxim acceditis, Dominum ac Deum etiam corporaliter & ſacramentaliter accepturi.

Vidéſne, ô anima mea, dignationem tuam! Deus, cui cælũ tabernaculum eſt, quò tibi foret vicinior, in te ſibi elegit tabernaculum & ſanctuarium. Intra igitur quandocumque lubuerit, in cor tuum, ſi bona es, Deum illic inuenies. O verbum abbreuiatum! ô cælum contractum! ô maieſtatem immenſam, imbecillitati noſtrę conformatam! Cuſtodi igitur, ô Chriſtiane, cor tuum ſollicitè, quia magnum theſaurum & ſummum bonum ibi conſeruas: pretioſiſſimum pignus pretioſiſſimam requirit cuſtodiam. In hoc ſanctuario excolendo debemus nos iugiter exercere, donec in ſupremum Dei tabernaculum aſcendamus: & quantumvis hoc moleſtum ac laborioſum appareat, ſuaue tamen, iucundum, & honorificum eſt. Nónne Dauidis exemplo & teſtimonio iſtud com-
Pſ. 72. probatum habemus? Exiſtimabam, inquit, vt cognoſcerem

ſcerem hoc (obſcuratus enim noſter intellectus hoc non capit) Et labor eſt ante me (fragilitas humana difficile iudicat, & cenſet graue eſſe) Donec intrem in Sanctuarium Dei : (ibi namque eſt abſoluta vniuerſorum fruitio.) Et intelligam in nouiſſimis eorum : (atque ita omnium illic erit perfecta cognitio.) Tunc ſiquidem intellecturi ſumus, quare Deus peccatori pepercerit, & quare iuſtum affligi permiſerit : vt ſcilicet, tunſionibus, preſſuris expoliti lapides viui, tantò glorioſiùs tandem in viuo cæli tabernaculo ſuis locis coaptarentur, quantò hîc pluribus fuiſſent exerciti.

D Tunc gaudebimus ; & tecum ô beata Maria in cælos aſſumta, ex hoc noſtro tabernaculo in cæleſte illud & æternum tranſmigrabimus. Tunc cantare poterimus canticum Moyſi & Mariæ ſororis eius, cùm mare tranſierant, nos quando mundum ; Introduces eos, & plantabis eos in monte hereditatis tuæ, firmiſſimo habitaculo tuo, quod operatus es Domine. Sanctuarium tuum Domine, quod firmauerunt manus tuæ. Ad hæc nobis, ô ſanctiſſima Domina, opitulari dignare. *Exod. 15.*

Oratio.

GRatias tibi referimus Domine, gratiæ tuæ clementia vegetati, te ſinceris affectibus exorantes, vt mente & corpore pariter expediti, beata Maria intercedente, diuinæ tuæ maieſtati Sanctuarium effici mereamur. Amen.

44. ARCA TESTAMENTI.

Sethina fert æuum, micat aurea fœderis arca:
Sic pudor æternat Virginis, ardet amor.

Exo. 2. ARCAM de lignis Setim compingite, &c. A
ponesque in arca testificationem quam dabo tibi. Reminiscor Domine, mirabilium operatricis arcæ tuæ, quæ fœderis testimonium inter te & populum tuum pacti claudebat; & totum me rapi sentio in eius admirationem. Materia, forma, ornatus, vsus, virtus, eiusque architectus æquè suum spirant mysterium, in Vnigeniti tui ma- B
tre Maria, vt singulariter impletum, ita summè nobis venerandum.

Vt autem me hæc omnia ad maiorem tui virtutumque amorem inflammant, & quasi in te totum abripiunt; ita spem magnam faciunt, in cælis cuncta perfectiùs suauiusque contemplandi. Sequar interim, quò me tituli præsentis odor attraxerit, meque in eius amœnitatem sponte rapi sinam.

Numquid, ô Domine, hac arca totum pignus sanctitatis veteris Testamenti continebatur; cuius gratiâ tabernaculum, sanctuarium, & propitiatorium confecta erant; & ad quam omnium oculi erant conuersi? Et meritò, quia nihil eâ dignius habebant, nullumque efficacius diuinæ tuæ præsentiæ argumentum.

Sed, vultis mecum, ô filij patris nostri Abrahæ, veri fideles Deoque obedientes, exquirere, quid hac in arca testamenti concludebatur? Sic habet Scriptu-
3. Re. 8 ra; In arca autem non erat aliud, nisi duæ tabulæ C
lapideæ, quas posuerat in ea Moyses in Horeb, quando pepigit Dominus fœdus cum filiis Israel; cùm egrederetur de terra Ægypti. Videmúsne solius Legis tabu-

Sethina fert æuum, micat aurea foederis arca:
Sic pudor æternat Virginis, ardet amor.

Als Arcke des ver-bandts, wilt met Maria weſen,
Wys, ſuyuer, ende gants, in deughden hoogh-ghepreſen.

De l'arche l'or brillant, ſon bois touſ-iours durable,
Sont votre amour brulant, et virginite ſtable.

tabularumque lapidearum fieri mentionem, vnde & arca testamenti seu fœderis appellabatur? Verùm, in testificationem memoriamque mirabilium, quę Deus aliquando in populo suo fuerat operatus; in arca quo-
D que poni iussa fuerant Manna & virga Aaron. Apo-
E stolum audite id explicantem. In arca, vrna aurea, *Heb.9.*
habens manna; & virga Aaron, quæ fronduerat; & tabulæ testamenti. Et nónne sic Dominus Moysi mandarat, etiam ante arcam confectam, cùm Manna de cælo descenderat? Imple gomor ex eo, & custo- *Exod. 16.*
diatur in futuras retrò generationes. Et refer virgam Aaron in tabernaculum testimonij; vt seruetur *Nu. 17*
ibi in signum rebellium filiorum Israel.

Sed, venite mirabilium admiratrices, mentes piæ ac deuotæ Mariæ virgini, atque præclara cuncta in arca, auctore Deo contemplanda, Deiparæ patronæ nostræ coaptemus; vt in eiusdem amore, venerationeque crescamus. Nónne verè Maria instar arcæ fœderis esse censenda est, in qua præcelsiùs illa stupenda reperiuntur? Causa efficiens arcæ illius Moyses per Beseleel: huius verò nostræ Marianæ Deus ipse est opifex. Homo siquidem natus est in ea; & ipse fundauit Altissimus. *Ps.86.* Materialis verò causa, lignum Setim; quod lignum læuitatem, pulchritudinem, fortitudinem, & imputribilitatem habebat: per quæ quatuor dotes corporis B. Mariæ, non tantùm iam gloriosi, sed etiam adhuc in terra mortalis, signabantur. Causa formalis in arca testamenti erat, quæ ex ipsius descriptione colligitur; in debita proportione partium ad se inuicem; & ad ea, quæ complecti debebat; cumque debito suo ornatu, intus & foris; corona per circuitum, quatuor circulis & vectibus duobus, in annulis assiduè permanentibus: quæ omnia beatæ Mariæ pulchritudo, forma, debitaque omnium interiorum & exteriorum dispositio, & ornatus, longè præcellebant: præsertim si illum intuemur, cui recipiendo viua hæc arca constructa erat.

Finalis autem causa, vt illa tria superiùs memorata F concluderet; Maria verò rem ipsam illarum vmbrarum continebat; Christum videlicet, in quo tres illæ substantiæ inerant. Diuinitas enim per manna, anima Christi per tabulas Legis, & caro illius virginea per virgam figurata, videte, an non rectiùs hæc omnia arcam nostram condecorent, quàm pignora illa veteris Testamenti arcâ recondita.

Numquid insuper his tribus, bonitas, sapientia, & potestas Christi designantur? Nónne etiam, si ita malumus, per manna caro Christi, per tabulas anima, & per virgam diuina ac regalis maiestas accipi poterit? Arca itaque intrinsecus portabat testamenti tabulas; Maria verò, ipsius testamenti gestabat heredem. Illâ intra semetipsam Legem, hæc Euangelium retinebat. Illa Dei vocem habebat; hæc verbum. Arca intus forísque auri nitore radiabat, sancta Maria intus forísque virginitatis splendore fulgebat. Illa terreno ornabatur auro, ista cælesti. Nónne igitur tria præclara illa, diuinæ bonitatis, potestatis, ac sapientiæ monimenta, quæ arca tenebat, excellentiùs in diua Virgine fuere recondita?

Numquid eapropter meritò Dominam nostram vt arcam testamenti, arcam quoque thesaurorum appellemus? Numquid in Matre misericordiæ thesaurum ingentem agnoscimus, per auream vrnam manna re-
Nu. 20 fertam adumbratum? Audi Scripturam: Aperi eis Domine thesaurum tuum, fontem aquæ viuæ; gratiæ scilicet & misericordiæ inexhaustæ; quod & vrnæ nomen & forma in hunc sensum adaugent.

Thesaurum autem sapientiæ, in tabulis Legis signatum, in Patrona nostra requiritis? Audite Sapientem
Sap.7. de sapientia loquentem; Infinitus est thesaurus hominibus. Quid mirum, si thesaurum immensum sa-
Colo.2. pientiæ habuit, cùm in ea Christus requieuerit, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi? At videte iam tertiò, quàm magnum the-

saurum

ſaurum poteſtatis & fortitudinis in Maria recondi-tum, virga Aaronis oſtendat. Benè de illa dictum accipimus; In Ieruſalem poteſtas mea. In terreſtri quidem rectè, ſed in ſpirituali ac cæleſti Ieruſalem multò magis. Item; Per me reges regnant: & legum conditores iuſta decernunt. *Eccli. 24.* *Pro. 8.*

Sed quid dicemus ad hæc, ſi vſum efficaciamq́ue arcæ ſpectemus, Deiparæ virgini ritè applicatâ? Numquid vt ad arcam in Sancto ſanctorum quieſcentem; ita ad Mariam refugium? Numquid vt in arcæ geſtatione præſidium præſenſq́ue auxilium; ita in Mariæ per omnem terram imploratione & cultu? *1. Reg. 14.*

Applica igitur arcam, ô Chriſtiane, Mariam adhibe, Deum conſulturus, eiuſque opem deprecaturus. Solatio in aduerſis futura eſt; & adiutrix fortis Maria. Benedictionem meliorem quàm Obed-Edom, per hanc Arcam accipiens, ſi cum honore receperis, eamq́ue colueris vt oportet. Sed, eſto tu quoque arca teſtamenti, Deum portans in corpore tuo atque anima; vt de te, in ipſius tabernaculo tandem recepto, dici poſſit: Apertum eſt templum Dei in cælo, & viſa eſt arca Dei in templo. *2. Re. 6* *Apoc. 16.*

Oratio.

SAnctifica quæſumus Domine, beata Maria ſemper Virgine intercedente, corporis atque animæ noſtræ compagem; vt ab omnibus inquinamentis expediti, Chriſtiana tibi libertate ſeruiamus. Amen.

45. PROPITIATORIVM ALTISSIMI.

Propitium tibi fac materna per vbera Natum;
Vulnera per Nati propitiare Patrem.

Exod. 25. Ps. 123 ACIES & propitiatorium de auro mundissimo. Numquid verè, ô anima mea, magnificauit Dominus facere nobiscum; factíque sumus lætantes? Ecce enim, quid accidit nobis? quid fecit Dominus de puero qui natus est nobis, quem eius auxilio matrisque Mariæ præsidiis in hanc vsque ætatem feliciter, Deo laus, educauimus? Quid inquam de eo fecit Altissimus? Rapuit eum ad se, ne mundi malis abreptus, æternùm periret. Raptus est, ne malitia mutaret intellectum eius, aut ne fictio deciperet animam illius. A

Sap. 4. O factum benè! omnia benè fecit in cælo & in terra. Quemadmodum enim, ô Domine, corporaliter id multis accidit, citò morte sublatis, quos alioqui in malum abripiendos præuidebas, (tibíque ob id gratiæ sunt referende, propter securitatem cælique certitudinem, in iis qui in statu innocentiæ vel gratiæ hinc antè euocantur) ita multò magis beatiusque, quando spiritualiter admirabili tuæ charitatis vehiculo, quasi
4. Re. 2. curru quodam igneo, ad te animas nostras rapis.

O raptum felicem, amœnum, magnificum! Beatus vir quem ita assumsisti, Domine, & cęlestium tuorum amore inescatum, secreti tui consilij consultique secreti fecisti participem! O beatam animam, sic diuino nutu seductam, dextera Excelsi abstractam, & sponsi cælestis amplexibus extra se abreptam! Clamet interim
Ps. 64. licet, & vociferetur; Domine, vim patior: abstraxisti me de ventre matris meæ; in te proiectus sum ex vtero. Bonum est ei, Domine, non exaudias eam, vt dimittas à te; quia tibi adhærere bonum est.

Domine,

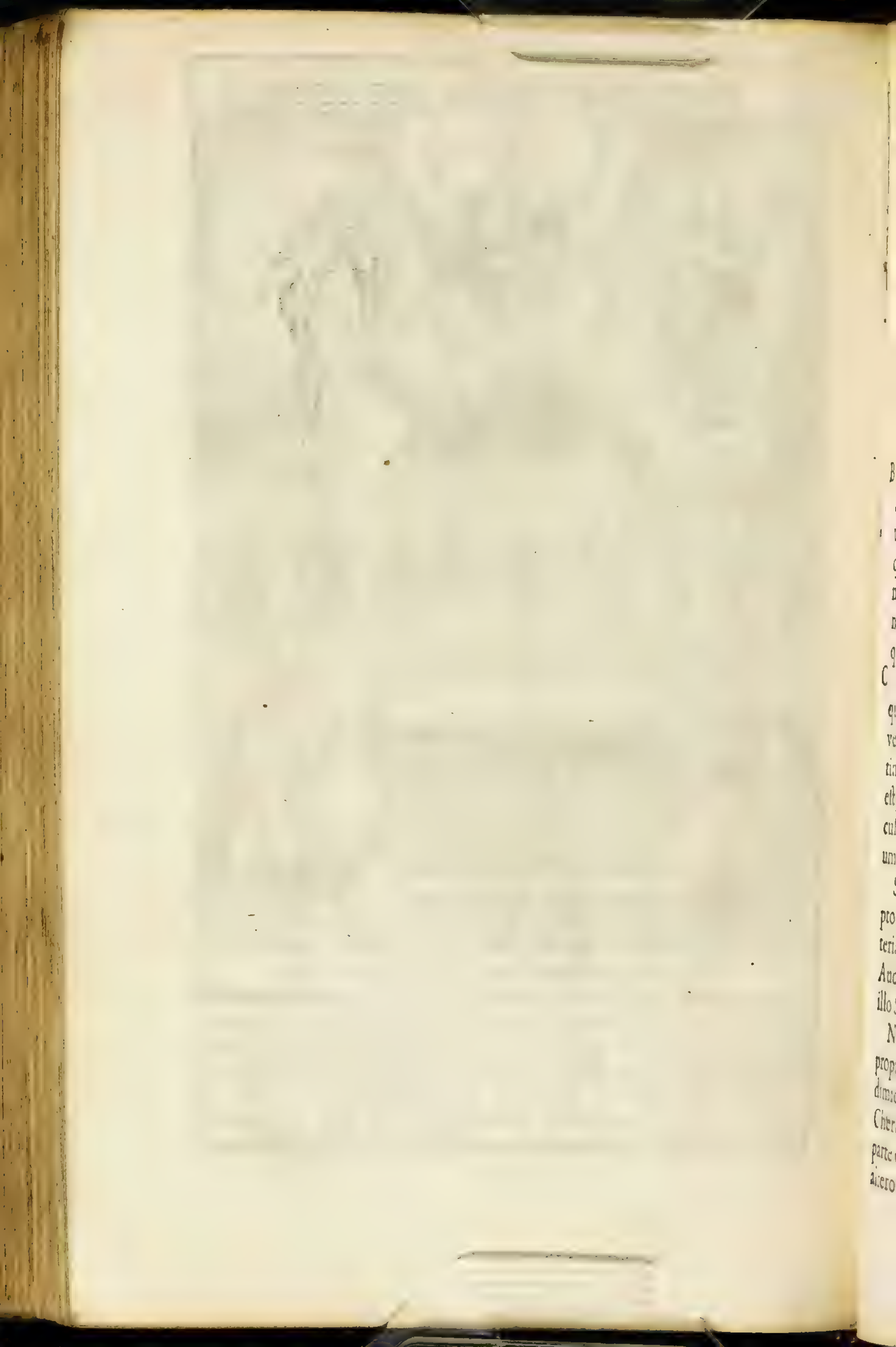
45. PROPITIATORIVM ALTISSIMI.

Propitium tibi fac materna per ubera natum;
Vulnera per nati propitiare patrem.

Comt ter ghenaden-throon, v menſchen allegader:
De moeder werkt den ſoon, den ſoon ver-werkt den vader.

Veus-tu, que L'Eternel te pardonne ton vice?
Par le ſein maternel rends-toy ſon fils propice.

Domine, ſic trahe me, rape me, ſtringe me; & non permittas me ſeparari à te. Nónne ſiquidem melius mihi eſt rapi à te, extra me; quàm manere in me extra te & præter te? Scio, Domine, ſcio; quia ad malum pronus eſt ſpiritus meus; & quia in carne mea non habitat bonum. In te itaque lubens iacto cogitatum meum, animam meam, corpus meum, & quidquid habeo & valeo. Tu me enutries, cuſtodies, & in viam ſalutis deduces me, & ego tecum vnus efficiar. *Rom.7.*

Vide, vide ô anima mea, admirare, lætare, & Deum lauda pro virtute rapientium titulorum iſtorum extatica. Sanctæ Mariæ ſublimitas nos ſanctuarij atque arcæ teſtamenti ſtupenda veneratione hucuſque pertraxit, vt & eius amore nos rapi ſenſerimus, & ad aliquod eius conſortium vehementiùs inflammari: nunc autem, ſub typo propitiatorij Altiſſimi non minùs incendit, ad accedendum, cæleſtibus appropinquandum, & ad retrò longiùs obliuiſcendú terrena.

B

C

Accedite igitur, peccatores & iuſti, & quotquot qualicumque propitiatione indigetis. Peccatores ad veniam; quia apud Dominum, intercedente præſertim miſericordiæ Matre, miſericordia & propitiatio eſt; & copioſà apud eum redemptio. Iuſti verò, ad cuſtodiam, quia quem propitiatorium Altiſſimi obumbrarit; nulla ei nocebit iniquitas.

Sed lubebit fortaſſe, atque animo ſic in Deum rapto iucundum futurum eſt, propitiatorij huius materiam, formam, vſumque, per partes expendere. Audiamus itaque ad elucidationem myſterij, quid de illo Scriptura commemoret.

Nónne ſic Dominus mandauit Moyſi; Facies & propitiatorium de auro mundiſſimo, duos cubitos & dimidium tenebit longitudo, &c. Duos quoque Cherubim aureos & productiles facies ex vtraque parte oraculi. Cherub vnus ſit in latere vno, & alter in altero. Vtrumque latus propitiatorij tegant, expan- *Exod. 25.*

dentes alas, & operientes oraculum. Respiciantque se mutuò, versis vultibus in propitiatorium, quo operienda est arca. Inde præcipiam & loquar ad te, supra propitiatorium, ac de medio duorum Cherubim, qui erunt super arcam testimonij, cuncta quæ mandabo per te filiis Israel.

Magna reuerà maiestatis diuinæ benignitas, tam distinctè hæc cuncta mandantis, describentis per singula, mira promittentis, vereque ita facientis, & in horum omnium medio præsentiam suam afferentis. Tabula siquidem illa aurea, supra arcam testamenti suspensa (quam duo Cherubim aurei duabus alis tegebant, in quam se mutuò respiciebant) propitiatorium & oraculum vocabatur. Per hoc præsentiam suam, mandatum suum, suamque propitiationem & gratiam Deus promittebat. D

Sed numquid hæc omnia, in Deipara Domina, sanctaque virgine Maria completa suspicimus? Numquid per hanc, Dei præsentiam, gratiam, fauorem, & copiosam propitiationem omnes accepimus? Numquid meliùs abundantiusque quàm tunc, per hanc se Deus propitium ac placabilem exhibet? Numquid Oraculi nomen in illā peregregiè quadrat; per quam quisquis Deum orat, exauditur pro eius reuerentia?

Nónne rectè cum sancto fideliq; tuo seruo dicimus Domina? Ille solus, ô Virgo beata, tuas laudes sileat, qui te fideliter inuocatam, senserit vmquam in suis necessitatibus sibi defuisse. Et quid mirum, si inuocata adest, quæ etiam non vocata præstò est? Si de sublimi illo sanctoque loco Dominus responsa dabat; quid non responsi, solatij, consilij, & auxilij, per cælestis secreti ac consilij consciam expectemus? Si iuxta Hebræorum sententiam, die propitiationis, descendebat ibi gloria Domini; certè longè nobilius, beatiusq; in die salutis & acceptabili tempore in hoc humani generis propitiatorium viuum superuenit Spiritus sanctus, & diuina maiestas humanam cōplexa naturam.

Si

Si Cherubim aurei, propitiatorium illud aureum texerint, & in illud respexerint; certè longè præstantius, quòd verus viuusque Archangelus à Deo ad te, ô Maria, sit missus, quodque Angeli studuerint tibi placere & famulari. O quàm igitur gratum mundo afflicto propitiatorium fuisti, atque es modò, beatissima Virgo!

Huc oculos flectite miseri, inopes, afflicti, captiui; venite, veniam deprecamini, gratiam postulate; & quisquis hoc fecerit, admirandam à Deo propitiationem accipiet.

Dic & tu, ô peccatrix anima, pectus cum Publicano percutiens; & suppliciter, patrocinante hac Domina, dicito; Deus, propitius esto mihi peccatori; ac *Luc.* 18
per hoc salutis nostræ propitiatorium veniam præsta.
E Vade, vade inquam; ostende Matri misericordiæ miseriam tuam, vulnera tua; & ipsa pro te ostendet filio pectus & vbera: Filius ostendet Patri latus & vulnera. Pater non negabit Filio postulanti; filius non negabit matri interpellanti; mater non negabit peccatori ploranti. Huic igitur te propitiatorio subiice; & habitabis in adiutorio Altissimi, & in protectione ac propitiatione Dei cæli commoraberis.

Oratio.

D*Eus, innocentiæ restitutor & amator, propitiare famulis tuis; vt sanctissimæ virginis Mariæ muniti præsidiis, ad redemtionis æternæ proficiamus augmentum. Amen.*

46. SCA-

46. SCALA IACOB.

Virginis exemplis Diuûm grassemur ad aulam:
Omnibus hæc illa est lactea ad astra via.

Gen. 28 VIDIT Iacob in somnis scalam stantem super terram, & cacumen illius tangens cælum: Angelos quoque Dei ascendentes & descendentes per eam, & Dominum innixum scalæ. Ecce, ecce; putâsne vides, ô anima, quid facimus, quídve in præsentiarum contingat nobis? A
Matth. 20. Ecce, ascendimus Ierosolymam, ibique consummabuntur omnia, quæ dicta & promissa sunt nobis per Prophetam, per filium Dei & hominis, redemtorem nostrum.

Dic igitur, ô dilecta, ex millibus electo; seducta
Ps. 121 feliciter, feliciùs rapta. Dic inquam; Lætata sum in his, quæ dicta sunt mihi: Et quæ dicta sunt tibi, carissima? quid audisti? In domum Domini ibimus. Vnde hoc nosti? quodnam tibi signum in bonum? quod spei conceptæ argumentum? stantes erant pedes nostri in atriis tuis, ô Ierusalem! Portam patentem, scalam erectam, Deum innixum, Angelos occurrentes & inuitantes, introducentésque intueor. B C
Sed vide ne somnians loquaris, ô anima, ac præ nimio gaudio gestiens, nescias quid dicas. Libenter cum Iacob somniabo, vt cum eodem hanc scalam videam, atque euigilans in rei veritate reperiam atque apprehendam, quod somnians vidi. D

O Maria, mater & virgo! tu nobis scala Iacob vera, per illam in somnis visam, figurata. Nónne per te Christus de cælo descendit, carnemque in qua nos redimeret ex te sumsit? Numquid & nos per te voluit ad se in cælum ascendere? Per te siquidem habemus, quidquid ipse nobis largitus est; vt hoc tamquam medio, ad cælestem gloriam pertingamus? E

Benè

Virginis exemplis Diuûm graſſemur ad aulam:
Omnibus hæc illa eſt lactea ad aſtra via.

Wilt ghy ten hemel gaen? leert Mariam naer-ſtappen.
Siet hier de leere ſtaen van deuchden vifthien trappen.

Veus-tu monter aus cieus? ſuis le pas de Marie;
Et ſuiurez bien-heureus, les traces de la vie.

Benè dixisti, sancte Dei; Maria fenestra cæli: quia per ipsam Deus verum salutis lumen dedit; & facta est Mariæ humilitas scala cælestis, per quam Deus descendit ad terras: quæ licet esset corpore in terra (quemadmodum scala infimâ sui parte stabat) tamen cacumen mentis eius tangebat cælum mentis dilectione, & feruore, & contemplatione.

Numquid hæc scala quoque Angelos pro nobis transmittit ad Deum, & ad nos inde venire facit? Scire autem desideratis, ô virgines, filiæ Sion, quo pacto Deus huic nostræ cælesti scalæ, Mariæ, innixus fuit? Virtus Altissimi obumbrauit ei, quando Dei filius in eius vtero fuit incorporatus. Christi namque descensum & ascensum, Mariæ verò humilitatem & assumtionem, nostramque in Dei filios adoptionem, sortisque Sanctorum in lumine magnam hereditatem, quis enarrabit?

O felicem lapsum, post lapsum, sic sublimatum! ô ruinam mirificè restauratam! ô pignus amissum, inuentum feliciter! ô reatum, beatificatum in gloria! ô peccatorem redemtum, & angelicis spiritibus similem factum! ô felix per Mariam angelorum hominumque consortium! ô per Mariam, admirandam terræ cælique mixturam! Dei & hominis vnionem! Felix æuum, quod hanc scalam positam vidit, quam diabolus tantopere nobis inuidit. O Maria scala Dei, scala cæli, angelorum & hominum; scala iustorum & peccatorum!

Ecce carissimi, quàm nos ista scala Iacob ad se rapit, sui admiratione, mysteriorum præstantiâ, & iucundissimi ascensus facilitate! Videtis, vt semper viciniùs viciniusque cælo appropinquamus? Delectet nos igitur, rapiat, teneatque titulorum istorum rapientium virtus; & nos non dimittamus eam.

Sed, gradus istius scalæ sunt nobis diligentiùs attendendi, vt eos consectantes ac Patronæ nostræ vestigiis insistentes, in cælum tandem virtute traduce pertin-

pertingamus. Nónne quindecim beatæ Mariæ virtutes primariæ, eminentioresque gratiæ, quasi quindecim graduum ſcalam efficiunt; vt obiter in Aurora conſurgente meminimus?

Sed quænam illæ virtutes præcellentes? Nónne Humilitas, Agnitio ſui, Dei cognitio, Fides, Spes, Charitas, Prudentia, Patientia, Fortitudo, Temperantia, Iuſtitia, Caſtitas, Manſuetudo, Liberalitas, Pietas? Quid amplius? Virtutum omnis generis immenſus theſaurus. Numquid preces quoque eius & merita, manum nobis aſcendentibus præbent; immò & alas addunt; vt iam non homines, ſed angeli ſcalam hanc aſcendentes videri poſſimus, præ aſcenſus facilitate, & ſpiritus in ſublime rapti alacritate? Nónne ſic etiam in terris incipitur, quod in cælis fu-
Matth. 22. turum promiſſum eſt; Erunt ſicut Angeli Dei? Væ nobis, ſi tanta nos felicitate & dignitate indignos fecerimus. Væ, ſi ſtratâ ad cælos viâ, erectáque ſcalâ, vel vti piguerit.

Eapropter aſſurgite ſomnolenti, capeſſendæ ſalutis G
immemores, diſcincto torpentes otio; & accedite. Si quis fortè ne quidem pedem vnum primo ſcalæ gradui appoſuerit; citò feſtinet; quia Eſau frater ſtricto perſequitur gladio fugientem. Audi, quid
Gen. 27 comminans dicat; Venient dies luctus patris mei; & occidam Iacob fratrem meum. Sic diabolus tibi minatur interitum, cuius tu tamquam Chriſtianus accepiſti benedictionem. Quid remedij? Conſulit Rebecca, Mater Eccleſia, beata Maria: Ecce Eſau frater tuus (ab eodem patre Deo, in eiuſdẽ tecum gloriæ æternæ conſortium conditus) minatur, vt occidat te. Nunc ergo, fili mi, audi vocem meam, & conſurgens fuge in Meſopotamiam, Hebraicè Paran, hoc eſt, redemtionem, ſcalæ beatæ Mariæ ſubſidio in cælos aſcendens.

Si quis verò iam aliquouſque ſcalam aſcenderat, & inde delapſus eſt; aſſurgat alacriter: pro vero conſiderans, ſibique certò perſuadens, vnicum eſſe mali remedium,

medium, ſemper incipere, ſemperque reſumere vigorem propoſiti; ac poſteriorem teporis errorem, viuida prioris feruoris recordatione corrigere.

Sin autem in medio ſcalæ ſe quiſquam fatigari perceperit, ſurſum is corda & oculos in cæli ciues attollat. Corona ſiquidem ibi præparata, Sanctorum ſodalitas, Dei genitrix, & ipſa ſanctiſſima Trinitas mente concepta, mirum quàm languentem ſpiritum animabunt.

At; miſerum & dolendum euentum! Si quis fortaſſis è ſummo gradu deciderit; ne ſic quidem deſpondeat animum, ſed pœnitudine tanti lapſus compunctus, per imum humilitatis gradum incipiens, eluat, quod per inanis gloriæ faſtum commiſerat. At verò, qui ſcalam hanc virtutum, ad Deiparæ virginis imitationem feliciter conſcendunt, ne alios humi iacentes adrepenteſque deſpiciant; nec in altitudine ſuæ excellentiæ glorientur: ſed videant, ne cadant: ſciantque, maiori ſibi attentione opus, quàm initio cùm ab imo inciperent: quia tum facilior, tum grauior iam foret ruina, propter altitudinis gradum. Qui itaque
H Deum tenent, teneant; & ſcalæ beatæ Mariæ conſtanter inſiſtant, donec perueniant; futuri de æternitate ſecuri, Chriſtumque cælos aſcendentem ſecuturi.

Oratio.

OMnipotens & miſericors Deus, deſideriorum bonorum amator & auctor; infunde pectoribus noſtris ardentem patriæ cæleſtis affectum; vt qui aſcenſiones in cordibus noſtris in hac valle lacrymarum diſponimus, beatæ Mariæ interueniente præſidio, tandem in locum optatum peruenire mereamur. Amen.

47. POR-

47. PORTA CÆLI.

Clauſerat ærato Mors cardine limina vitæ:
Tu domitâ (vitæ ianua) Morte pates.

Gen.28 VM euigilaſſet Iacob de ſomno, ait; Verè Dominus eſt in loco iſto, & ego neſciebam: pauenſque; Quàm terribilis eſt, inquit, locus iſte! Non eſt hîc aliud, niſi domus Dei, & Porta cæli. Ecce, appropinquauimus portæ ciuitatis cæleſtis Ieruſalem; benedictus Deus. A

Pſ. 102 Benedic anima mea Domino, & omnia quæ intra me ſunt, nomini ſancto eius. Benedic anima mea Domino, & noli obliuiſci omnes retributiones eius: quia replet in bonis deſiderium tuum.

Flectamus pariter genua cordis noſtri, & præ lætitia, portam optatam cæli pio affectu ſalutemus. Salue radix, ſalue porta; Ex qua mundo lux eſt orta. Aue Maria, maris ſtella, Dei mater alma, atque ſemper virgo, felix cæli porta. B

O felices nos, quòd poſt ſcalam Iacob inuentam, in cæli portam incidimus! Sic namque Iacob, poſtquam ſcalam viderat, de Porta cæli prophetauit; Non eſt hîc aliud, niſi domus Dei, & Porta cæli.

Quandoquidem igitur hucuſque vitæ melioris deductum propoſitum, in cæleſtis Ieruſalem aditum dirigi debet, vera ipſius via tenenda eſt, & porta quærenda. Iam viam per ſcalam, & portam tenemus; ſit Deus benedictus in ſæcula. Hanc portam cæleſtem, ô Eua, nobis in paradiſo occluſeras; ſed tu, ô Maria, eamdem aperuiſti.

Venite itaque filij Adam & Euæ, redemti; & ex qualitate miſeriæ, in quam incideratis, felicitatis magnitudinem quam eſtis adepti perpendite. Nónne, ſi rectè animaduertitis, triplici modo porta paradiſi terreſtris

Clauſerat ærato mors cardine limina vitæ:
Tu domitâ (vitæ ianua) morte, pates.

Poorte van hemel-Ryck; ſiet, wat u deuchden maken:
Helpt my, dat ick uyt t'ſlyck, ten hemel mach gheraken.

La mort auoit fermé les portes de la vie;
Tu les as deſermé, mal-gré elle, et l'enuie.

C restris occlusa fuit; Angelicâ custodiâ, flammâ appositâ, & rhomphæâ bis acutâ? Numquid hoc triplici pessulo cæli ianua nobis clausa designabatur? Per Angelicam enim custodiam, inimicitia signabatur, quæ per peccatum inter homines & Deum atque angelos eius facta iam erat. Per flammam verò obligatio ad pœnam æternam; & per rhomphæam bis acutam, seuera Dei iustitia notabatur, quæ corpus & animam discindebat.

Tu verò, felix es sacra virgo Maria, & omni laude dignissima; quæ tripartitum hunc obicem, mira Dei dispensatione conuulsisti. Dum etenim inuentrix gratiæ, pacem inter hominem & Deum atque Angelos eius fecisti, primam illam paradisi clausuram excubantis Angeli remouisti. Vnde Angeli in tuo partu lætantes totique mundo pacem & gaudium annuntiantes cecinerunt; Gloria in excelsis Deo, & in terra pax hominibus.

Nónne secundam quoque clausuram abstulisti, quando stupendo tuæ humilitatis præconio id effecisti, vt illud in te compleretur, quod iam olim à Sapiente prædictum erat; Mulier gratiosa inueniet glo- *Pro.* 11
riam? Tu siquidem non tantùm gratiosa, verumetiam gratiâ plena, loco gehennæ gloriam inuenisti; & ita secundam quoque paradisi clausuram, æternâ redemtione inuentâ, euertisti.

Tertium quoque effregisti paradisi repagulum, quando, sicut altera Esther, seueritatem Assueri Re- *Esther* 5.
gis, in clementiam commutasti; vtque Abigail altera, *1. Reg.* 25.
Dauidem infensum placasti. Dicere itaque verè potes, ô Virgo sacrata; Porta facta sum cæli; ianua facta sum Filio Dei. Illi facta sum ianua clausa, qui post suam resurrectionem, ingressus est per ostia clausa.

Placétne, ô virgines, castæ mentes, Deum quærentes, placétne audire Prophetam de claustro pudicitiæ virginalis regaliter vaticinando triumphantem? Et conuertit me ad viam portæ Sanctuarij exterioris, *Eze.* 44

quæ respiciebat ad Orientem. Optimè; singula sanctitatem, pudicitiam, ortum diuinum, & inuentæ salutis originem, mirificè repræsentant. Quidnam amplius, ô Videns, præuidisti? Et erat clausa. Nihil hîc mali. noli quidquam sinistri metuere, noli mœrere, ô anima! Sic enim clausam esse oportebat, vt alio quodam modo peruia fieret. Solùm audi loquentem Prophetæ de hac Dominum. Et dixit Dominus ad me; Porta hæc clausa erit; & non aperietur: & vir non transibit per eam: quoniam Dominus Deus Israel ingressus est per eam: eritque clausa Principi.

Bona igitur porta, Maria, quæ clausa erat, & nō aperiebatur: per quam Christus transiuit, sed non aperuit. Sic natus est, vt conceptus. Per hanc diuinitus in hunc mundum ingressus est. Meritò igitur, quam nec ipse pro suo ingressu & egressu aperiri voluit, nulli quoque viro, tametsi Principi, patere voluit. Itaque tametsi tu Ioseph iustus es, & cuique mulier vir suus Princeps est, ius in eam præ omnibus Regibus & Principibus habens; claustrum tamen virginitatis Mariæ non attigisti; sed eiusdem exemplo, ipse quoque potiùs castitatem vouisti, & seruasti: benè, optimè.

Nónne tamen interim, diuino modo, gratiæ, misericordię, & redemtionis facta est beatissima Dei genitrix porta cæli peruia, omnibus patens & parata, bonæ voluntatis? Dic nobis Maria, ô porta, ô via! dic animę nostræ de fructu vētris tui iucundum auditu eulogium.

Ioā. 10 Per me si quis introierit, saluabitur. Quis ergo hîc loquitur? Christus. Non & Maria? quídni? Quisquis per hoc ostium intrat, per Mariam intrat, per quam Christum accepimus & habemus. Maria, tu porta & portaria; per te Christus ad nos; & nos per te ad ipsum intramus.

Ps. 117. Verè hæc porta Domini, iusti intrabunt per eam. Et peccatores igitur, vbi manebunt? Et ipsi quoque per eam intrabunt ad gratiam & veniam; si vitæ præteritæ

teritæ pœnitet, & nouam præcipiant animis, vt & ipſi iuſti fiant.

Hæc peccatorum ſcala, aduocata, ſuſceptrix, & porta; peccatorum inquam pœnitentium, & Æthiopum in corde contrito pellem mutantium. O felicitatem! ô fauſtum euentum!

D Ancilla oſtiaria, prima Eua mater noſtra, purgans
E triticum obdormiuit; ideoq; infelix Iſboſeth interfectus eſt: dum illa oſcitanter ageret, ingreſſum ſerpenti permiſit, cuius aſtutia ipſe quoque Adam, peccati mortiſque aculeo confoſſus eſt. *2. Re. 4*

Hæc autem ancilla oſtiaria, pia, vigilans, meliùs quàm alia, Petrum intromiſit in atrium Principis, peccatores in Petro ſaluti concilians: Ecce, inquit, ancilla Domini. *Ioã. 18.* *Luc. 1.*

F Numquid etiam, ô Maria, cunctis theſaurum Dei
G aperuiſti, & in cæli palatium intromittis? Infirmis
H ſiquidem aperis theſaurum potentiæ; ignorantibus verò, diuinæ ſapientiæ; & malis miſericordiæ infinitę, vt ſaluentur vniuerſi, qui tuam opem implorant. Hanc igitur & ſcalam & portam cæli teneamus cariſſimi, eiuſque nos gratiæ ſemper commendemus.

Oratio.

ÆDificationi tuæ quæſumus omnipotẽs Deus, incrementa largire cæleſtia; vt qui, ceu viui lapides muris ſupernæ ciuitatis Ieruſalem coaptari ſatagimus, in immaculata Filij tui genitrice Maria, cæli portam inuenire valeamus. Amen.

48. GLORIA IERVSALEM.

Gloria tu Solymæ; Cæli tibi curia victis
Hostibus applaudens, ïo triumphe, canit.

VANDOQVIDEM, ô beatissima Dei genitrix, virgo Maria, in titulorum tuorum progressu proficimus; & cum tuæ laudis incremento, in virtutum quoque atque meritorum augmento promouemus; meritò tibi, quod Iudith primò à victoria cæsi hostis Holofernis reuersæ fuit decantatum, sublimiori sensu & modo deferimus; sicut illud historia sacra commemorat; Benedixerunt eam omnes, vna voce dicentes; Tu gloria Ierusalem, tu lætitia Israel, tu honorificentia populi nostri. Quia fecisti viriliter, & confortatum est cor tuum: eò quòd castitatem amaueris. Ideò & manus Domini confortauit te. Et ideò eris benedicta in æternum. Et dixit omnis populus; Fiat, fiat. A B *Iudith 15.*

Nónne magna & iucunda est Christianis, antiquorum mirabilium Domini Dei reminiscentia? Sed quantò excellentior eorumdem in rei veritate adimpletio! In prioribus illis admiratio, & adumbrata futurorum expectatio: sed in istis renouati sæculi mysteriis, gratię significatę ac benedictionis promissæ liberalis effusio, & fruitio.

Nónne copiosam illam heröinæ Iudith delatam laudem, atque honorificentiam publicam, beata Maria, victrix & triumphatrix, breui sed fœcundo conclusit elogio? cùm dixit ac cecinit; Quia respexit humilitatem ancillæ suæ; ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes. Quia fecit mihi magna, qui potens est; & sanctum nomen eius. In hoc verum dixisti & prædixisti, ô sanctissima Virgo, & columen Prophetarum! quia res ipsa testatur in cęlo & in terra. *Luc. 1.*

Non

Gloria tu Solymæ; Cæli tibi curia, victis
Hostibus applaudens, iò triumphe, canit.

Seer wel, naer Judiths stem, Maria heeten meught,
Van t'hoogh Jerusalem de glorie en de vreught.

Ce courageus lion de Iuda manifeste;
L'honneur de la Sion, et terriene, et celeste.

Non enim ſolùm gloria Ierusalem es, Eccleſiæ in terris adhuc militantis, verùm etiam cæleſtis Ieruſalem gloria eſſe dignoſceris.

Nónne beatitudinis æternæ gloria in Dei viſione, diuinæq́ue ipſius gloriæ participatione conſiſtit? Omnino. Sed ſicut magna gloria eſt Regiæ & curiæ Regalis, dum Rex Reginam habet; (alioqui, iuxta iudicium ſubditorum, gloriæ plenitudini aliquid deeſſe videtur; atque eapropter, orat vrgetq́ue vniuerſus populus, vt vxorem Rex cælebs accipiat, ad Regalis maieſtatis conſummationem) ita quis magnam dubitet gloriam eſſe cæleſti Ieruſalem, habere ibi Dei matrem, Reginam cælorum, columen & decus Eccleſiæ vniuerſæ?

O Maria, gaudium, lætitia, gloria, & honorificentia noſtra! in te congaudemus, exultamus, & gloriamur omnes tuæ excellentiæ & laudis amatores & admiratores. Nam, tantum tua gloria à ceterorum beatorum omnium atque adeò angelorum gloria differt; quantum ſolis ſplendor, à lumine aliorum luminarium cæli. Et quemadmodum cetera luminaria, à ſole lumen accipiunt atque illuſtrantur; ita tota cæleſtis curia, à te glorioſa Virgine, ſolis iuſtitiæ matre, lætificatur, atque mirificè decoratur.

Tu itaque verè gloria Ieruſalem Eccleſię militantis, quia ſingulari eam ſplendore colluſtras; & in gloriæ
C tuæ fulgore ſplendeſcit? Tu cæleſtis quoque Ieruſalem gloria, in qua Sancti omnes, atque Angelici ſpiritus non immeritò gloriantur.

Abſit mihi gloriari niſi in cruce Domini noſtri Ieſu *Gal. 6.* Chriſti, & in honorata humilitate Dominæ noſtræ, virginis Mariæ, matris eius. Quid ſiquidem huc faciant ſumtuoſa illa veterum monumenta, ſepulchra, columnæ, & eiuſmodi alia inſignia opera; quæ eò ſpectabant, eumq́ue in finem exſtruebantur, vt gloria eorum in quorum honorem fiebant & dicabantur, ſupra ceteros mortales attolleretur? De noſtra namque

que triumphatrice Maria quantò dignius illud dicamus, quod de alio aliquo dictum & magna cum laude decantatum legimus? Quantam statuam faciet populus Romanus, Ecclesiæ Romanæ ciues & incolæ! quantam columnam, ô Maria, quæ res tuas tuasque laudes loquatur!

Verùm, conferte consilia & iudicia vestra in commune, omnes docibiles Dei, Sanctorum scientia collustrati, & quotquot docuerit vnctio. Numquid maiorem esse censebitis in Ecclesia & cælo Mariæ virginis gloriam; quàm vmquam mortales mortalibus istis atque caducis trophæis, mausolęis, pyramidibus, & obeliscis, columnis, colossis & amphitheatris, exprimere quiuerunt?

Etiamsi Euphranor pictor fictorque nobilissimus, qui primus dignitates ac Heroum insignia dicitur expressisse, huic operi manum adhiberet; numquam vel in minima eius parte ad requisitum gloriæ decus & ornamentum accederet. Nónne tamen hoc in genere, antiquissimæ Ægyptiorum statuæ, aliquid huius cælestis ac diuinæ nobilitatis referre creduntur; quæ adeò graciles effictæ sunt, non artificum ineptiâ, sed industriâ; vt diuinitatem minimè corpoream, vel vt ita dicam, corporatam esse ostenderent? Si statuæ gracilissimæ gentium, eapropter quòd tales essent, diuini quidpiam referre sunt visæ; eoq; maiori gloria & honore dignæ iudicabantur; quantò magis tuam gloriam celebremus, ô beata Maria, quæ tota quasi in Deum absorpta videri potuisti, quando nihil terreni circumferre, sensu vel animo complecti, sed tota cælestis ac spiritalis apparuisti?

Super iam allatis pro sacratissimæ Virginis gloria declaranda, non parum facit ad hanc rem titulus Psalmi decimisexti, qui quidem Latinè est, Oratio Dauid, quod Græci dicunt, Oratio ipsi Dauid; sed alio adhuc modo Græcè expressus, stylographe nuncupatur; triumphalem quodammodò atque heroi-

D eam columnæ inſcriptionem, ac quaſi aureum inſigne Dauidis referens; ad Chriſti victoriam exprimendam, atque Eccleſiæ ipſi coniunctæ dignitatem; quæ Matrem Dei, totiuſque Eccleſiæ ornamentum rectè ſignificat. Gloria Ieruſalem Maria meritò hoc titulo atque inſigni aureo Prophetæ Regij decoratur, atque eidem finis quoque Pſalmi eiuſdem attribui poteſt; vbi dicitur; Satiabor, cùm apparuerit gloria tua. *Pſ. 16.*

Sed tu quoque, ô anima mea, non ſolùm operam dare debes atque ſatagere, vt huius gloriæ Ieruſalem particeps fias; ſatieriſque cùm apparuerit gloria Domini & ſuperbenedictæ matris eius; verumetiam vt tu gloriam Ieruſalem adaugeas: nam Sanctorum in cælis frequentia, gloriæ communis augmentum eſt paritura. Verùm, noli obliuiſci, vnde incipias, vt hanc ad gloriam aliquando pertingas; certa ſemper *Pro. 15* & memor, quòd gloriam præcedit humilitas.

Oratio.

DEus, humilium celſitudo, & tuorum gloria famulorum; da cordibus noſtris inuiolabilem tuæ charitatis affectum; vt beatiſſimæ virginis Mariæ meritis & exemplis adiuti, gratiæ tuæ reddamur in terris participes, atque æternæ gloriæ in cælis conſortes. Amen.

49. SOLIVM GLORIÆ DEI.

Gloria te Domini solium sibi legit, & in te
Maiestatis habet ac pietatis opes.

Ps.111. GLORIA & diuitiæ in domo tua Domine, beatus vir qui habitabit in ea; & qui bonis domus tuæ replebitur. Non timebit sibi à frigoribus niuis, nec pane indigebit in æternum; sed replebitur & abundabit, & in sæcula sæculorum laudabit te.

Excutere de puluere, dilecta dilecti, & gratulabunda decanta laudem Deo, ingentem aceruum felicitatis agnoscens. Ecce enim, per honorificos Deiparæ virginis titulos spatiantes, tandem ad Solium gloriæ Dei meditando peruenimus.

O anima mea, aperi oculos tuos, & vide iucunditatem, quæ veniet & venit tibi à Deo tuo, si hîc solium gloriæ eius, sacratissimam scilicet eius Matrem sincero mentis affectu fueris prosecuta; sique præsertim ita te gesseris, vt ipsa quoque solium Dei, per conscientiæ puritatem effecta, tandem solio ipsius in cælis sisti merearis, & coronam gloriæ de manu eius accipere. (Baruch 4.) A

Verùm, ante omnia, Scripturæ locum ob oculos statuamus, ex quo tituli præsentis origo desumta est. B
Ier.14. Sic Prophetam orantem audimus; Ne des nos in opprobrium; propter nomen tuum, neque facias nobis contumeliam Solij gloriæ tuæ. Recordare, ne irritum facias fœdus tuum nobiscum. Vidésne orationis huius efficaciam, & dilecti populi Dei, & nominis ipsius sacrosancti, Soliique in primis gloriæ eius magnificentiam & maiestatem rememorantis? Magna sine dubio virtus orantis, vbi intercedit maiestas dominantis.

Sed

49. SOLIVM GLORIÆ DEI.

Gloria te Domini ſolium ſibi legit, et in te
Maieſtatis habet ac pietatis opes.

O maeght! wy u den throon der glorien Godts nomen,
Want hy heeft in u ſchoon, het meeſte werck vol-komen.

Deuant ce tribunal, il faut que tout ſ'encline:
C'eſt le ſiege Royal, de la gloire Diuine.

Sed numquid ſunt varia Solij gloriæ Dei genera? Cælum eiuſmodi ſolium eſſe, quis neget? Nónne dicit ipſe Dominus; Cælum ſedes mea? Quamobrem? *Iſa.66.* Quia in eo præcipua eſſe perhibetur gloriæ ipſius manifeſtatio: eſtque totius vniuerſi illuſtrior portio.

At, numquid excellentius ſolium gloriæ Dei, beata Maria, de qua, quod de cælo dici potuit, maiori iure proferimus; Deus ſedet ſuper ſedem ſanctam ſuam? *Pſ. 46.* Quando, vel quomodo id accidit, rogas? Non ſolùm quando per abundantem ſuam gratiam Dominus cum illa, & in illa fuit; atque in mente eius, quouis cælo nitidiore, Deus reſedit; neque ſolùm, quando in puriſſimis eius viſceribus Verbum caro factum requieuit; verumetiam, quando iam nobis paruulus natus, & filius nobis datus, in eius ſinu reſedit; & duo
C ipſius brachiola altrinſecus thronum veri Salomonis *3. Reg. 10.*
D eburneæ virginitatis amplexa ſunt.

O ſpectaculum, ô ſolem & vmbraculum! ô Salomone maiorem puerum, in omni gloria ſua, & in hoc ſolio gloriæ maieſtatis ipſius! O ſolium gratiæ, ô ſinum miſericordiæ! ô pignus æternæ gloriæ! ô reorum pœnitentium propitiatorium infallibile!

Nónne miramini filiæ Ieruſalem, Regem veſtrum Salomonem, in hoc throno & ſolio glorię admirandæ ſedentem? Non recordamini, quòd huius occaſione iam ante tot ſæcula Patres veſtri clamarint, & mundus vniuerſus cum eis, expectans redemtionem Iſrael?

Audite teſtantem eorumque adhuc verba ſonantem Scripturam, Pſalmiſta præcinente in hunc modum; Parata ſedes tua Deus ex tunc, à ſæculo tu es. *Pſ. 92.* Iam noli tardare, diſrumpe cælos & deſcende. Si ſedes tibi cælum eſt; in terris quoque tibi ſedes parata eſt; caſtiſſimæ Virginis vterus, in quo colloceris, & Regni tui coronam accipias, qua te coronabit mater *C. 3.* tua; Diuinitatem humanitate conueſtiens.

Nónne, poſtquam prauus ille angelus, contra

omnem rationem,contra omne ius,iudicium,& iusti-
Isa. 14. tiam, dixerat; Super astra exaltabo sólium meum; deturbatusque, non solùm tertiam partem angelicarum stellarum secum detraxit, verumetiam genus humanum statim impulit in ruinam; pro eiusdem reparatione opus fuit, solium nouum erigere, benè præparatum; ex quo seruato iudicij ordine ac iustitia, misericordia tamen miseris mortalibus procederet?

Numquid id Propheta Regius futurum prænoscens, lætus de superbi præsumentis victoria, deque reparatione prostrati hominis gestiens, in hùnc mo-
Ps. 88. dum exultat; Misericordias Domini in æternum cantabo? Tu humiliasti sicut vulneratum süperbum: in brachio virtutis tüæ,dispersisti inimicos tuos. Firmetur manus tua; & exaltetur dextera tua. Iustitia & iudicium,præparatio sedis tuæ. Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum.

Nónne dignum & iustum est, vt superbia per humilitatem, rebellio per obedientiam, & per æquitatem restauretur iniquitas?

Eia,ô Maria! ô humilis,ô pia! ô iusta iusto desponsata! Dic citò, quod totus à te expectat mundus; dic,
Luc. 1. inquam; Ecce Ancilla Domini: fiat mihi secundùm verbum tuum. Fiat modò & nobis,ô Domine,secundùm verbum tuum. Respice ancillæ tuæ humilitatem, & fac causæ nostræ per gratiam æquitatem. Fac iudicium & iustitiam: & da supplicibus miseris veniam.

Ps. 44. Hæc sedes tua, Deus in sæculum sæculi, quia misericordia tua manet in æternum. Hoc solium gratiæ & gloriæ tuæ;misericordiam volo & non sacrificium; saluare per misericordiam opus manuum tuarum, perditum per inuidiam & serpentis nequitiam;& primam tuam intentionem per lapsum euersam,per gratiam restaurare. Gloria enim hæc est omnibus seruis tuis, vt videant superbum humiliatum, & humilem exalta-

exaltatum, atque primarium opus tuum poſtliminio nobiliùs reparatum. Nónne gloriam pręcedit humilitas? Hæc ſiquidem aptiſſima tutiſſimaque ſedis tuæ præparatio, firma eiuſdem humi defixio. *Pro. 15*

O quàm honorificè, ô Maria, reſedit in te gloria Dei, corporaliter quidem in vtero & in gremio; ſed in toto animæ & corporis habitu ſemper ſpiritualiter: iam verò in cælis gloriosè!

E Vt autem tu, ô anima, ſis ſolium gloriæ Dei, eſto iam eius gratiæ reſidentia. Nam, prope timentes eum ſalutare ipſius: vt inhabitet gloria in terra noſtra: hoc eſt in corde noſtro, atque etiam in corpore noſtro nondum glorioſo. *Pſ. 84.*

Oratio.

DEus, qui humani generis vtramque ſubſtantiam, congruum diuinæ tuæ maieſtati habitaculum condidiſti; præſta ſupplicibus tuis, vt beatæ Mariæ interueniente ſuffragio, placitis tibi moribus ſeruiamus; & tandem ſolio gloriæ tuæ læti ſiſtamur. Amen.

50. REGINA CÆLI.

Te regni ſociam cæli Regnator adoptat;
Vt terras oculo dexteriore bees.

Pſ. 44. ADSTITIT Regina à dextris tuis, in veſtitu deaurato, circumdata varietate. Quàm
Pſ. 30. magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quam vt in omnibus, ita ſingulari quadam dilectionis prærogatiua in ſacroſancta Virgine matre tua Maria, mirabiliter abſcondiſti, & miſeri- A
Pſ. 144 corditer oſtendiſti! Exaltabo igitur te Deus meus Rex, & benedicam nomini ſancto tuo in ſæculum, & in ſęculum ſæculi. Magnus Dominus, & laudabilis nimis; & magnitudinis tuæ non eſt finis. Sit itaque ſanctum nomen tuum benedictum in ſæcula: & benedicta ſit in æternum glorioſiſſima Domina, patrona noſtra, virgo Maria.

Ecce enim, quàm amœno modo, nos per eiuſdem honorificos titulos, à primæua vitæ nouæ, ceu ſpiritalis prolis, origine, in hoc vſque cæleſtis educationis culmen euexiſti, vt ad ſupremam Reginæ cæli ſublimitatem venerimus. Regina cæli, lætare, & nos perge iuuare; vt per te videntes Ieſum, tecum ſemper collæ-
Iere. 7. temur. Eant illi pſeudo-Iudæi, qui tum in Ieruſalem
& 44. adhuc conſtituti, tum in Ægyptum profugi, in Prophetę Deíque deſpectum, hoc titulo abutentes, Lunæ ſacrificabant; eámque, nequidquam reclamante Propheta, (prô ſcelus!) Reginam cæli nuncupabant. Nos verò, iure noſtro, iure diuino, titulum hunc, ex ipſorum manibus & ore ſumentes, immò malo iure vſurpantibus iuſtè extorquentes, tibi, ô ſanctiſſima Virgo, applicamus, vel potiùs debitum reddimus; cui primaria ratione deberi, totus mundus eſt teſtis.

Venite gentiles, venite pagani, & vos venite Chriſtianæ

Te Regni ſociam Cæli Regnator adoptat;
Vt terras oculo dexteriore bees.

O moeder ende maeght, des hemels Coninghinne!
Helpt-my, ſoo t'Godt behaeght, dat ick hem altydts minne.

Pourries-vous receuoir, ou plus riche couronne,
Ou de plus de pouuoir, que celle qu'on vous donne?

ſtianæ veræque fidei extorres hæretici; venite, quotquot aliquid iuris communis vobis hac in parte vendicatis, vel deberi prætenditis. Dicimus, & edicimus, nullo vel iure vel ratione refragante, beatam Mariam, Deiparam virginem, omnimodis Reginam cæli appellandam. Nónne in primis, quia Chriſtus Rex
B eſt cæli, Rex ſcilicet regum; cuius Regnum non eſt hinc; cuiuſque regni non erit finis; etiam mater eius Reginam cæli dici atque eſſe neceſſe eſt? Numquid auditis rogantes tres Reges; Vbi eſt, qui natus eſt Rex *Matth. 2.* Iudæorum? Quis, niſi ex Regina Rex naſcitur? Qualis Rex, talis Regina: Rex cæli filius, mater ergo Regina cæli. Ergo & Regina & Domina, & Deipara, verè & propriè cenſeris, ô beata Maria! Deinde, nónne quæ ab æterno prædeſtinata fuerat, vt Dei domicilium, diuinumque ſempiternæ naturæ templum foret; hæc vniuerſorum Regina iure ſalutatur? Mittitur Gabriel angelus, & egreditur de Rege ad *Luc. 1.*
C Reginam; de Imperatore ad Imperatricem; de ciuibus cæli ad Dominam palatij. Ingreditur ad Virginem Regi prælectam: & eò fortè alacriùs, vt cùm angeli
D priùs Regem haberent, habituri nunc eſſent & Reginam: Vt ad ſupplendos numeros angelici ordinis, etiam peccatores poſſent ingredi: Et mater miſericordiæ, & Regina cælorum, porta fieret cæli. Numquid in eiuſdem encomium, meritò de illa ſic legimus; Regina mundi hodie de terris, & de præſenti ſæculo nequam eripitur. Eapropter, omnes homines, qui ſunt, & qui fuerunt, ſunt ſerui iſtius Dominæ; ideoque ipſi dicere poſſunt, Serui tui ſumus; quæcumque iuſſeris, faciemus. O Domina, ô Maria, ô Regina! Meritò dicis; Gyrum cæli circuiui ſola; ſcilicet tamquam Domina: quia virum circumdediſti, in quo *Eccli. 24.* cælum, terra, mare, & arida, & vniuerſa continentur.

Sed, vbi latetis, vbi hæretis & moramini, virgines adductæ Regi poſt eam? non anhelatis? non ſuſpiratis? non deſideratis audire ſingulares à Regio Pro-

Propheta, Reginæ dicatas prærogatiuas, quando in-
Ps. 44. ter alia cecinit; Adstitit Regina à dextris tuis? Septem eiusmodi, si vultis, enarrabimus. Prima sit, excellens Reginæ pulchritudo. Omnis gloria eius filiæ Regis ab intus. Secunda, vestium pretiositas. In vestitu deaurato. In corpore & anima, incorrupta, sancta, & ornata virtutibus. Tertia, Sponsi eius nobilitas. Concupiscet Rex decorem tuum. Quoniam ipse est Dominus Deus tuus. Quarta sit, odoris suauitas. Myrrha, & gutta, & casia à vestimentis tuis. In quibus tribus, tria ista verè excellentia designantur, castitas, humilitas, & pietas. Myrrha siquidem corruptionem arcet, gutta depellit tumorem, & casia in humidis nascitur. Quinta prærogatiua Reginæ nostræ, domicellarum puellarumque famulatus, quæ terni sunt generis. Filiæ Regum, filiæ Tyri, & Virgines. Nónne tres status mulierum, tibi, ô Maria seruierunt, & seruiunt modò? Viduæ, filiæ Regum; quæ corpus suum per castitatem vidualem benè regunt. Coniugatæ, filiæ Tyri; Tyrus enim, angustia interpretatur; & tribulationem carnis ostendit, quam habent eiusmodi. Et virgines, ex voto castitatis perpetuæ, post te, ô Maria, emisso. Filiæ Regum prædictæ, ô Regina, te delectant, quando se in castitate viduali conseruant. Filiæ verò Tyri, bonæ coniugatæ, munera tibi offerunt, quando in suo coniugio ordinatè viuentes, operibus quoque misericordiæ vacant. Virgines autem post te, ô Regina, adducuntur; quando in virginitate, & munditia carnis & spiritus, te imitantur. Sed, quæ sexta conditio ac prærogatiua tua, ô Regina cæli, tibi à Psalmista descripta? Nónne quòd singulariter à prolis fœcunditate commendaris? Pro patribus tuis nati sunt tibi
filij. Quis patres fuisse ignoret Patriarchas & Pro- E
phetas, primique illius Sæculi Sanctos? vel etiam infideles Iudæos, à quibus ipsa Regina originem traxit?
Quinam verò filij eius, quæris? Apostoli, Virgines, F
Christiani deuoti, fideles omnes. Volumus tres posteriores,

ſteriores, tribus illis prioribus hominum generibus ſigillatim opponere? Fac ipſe, nam obuium eſt. Conſtitues eos Principes ſuper omnem terram. Verè ita ſe habet, ſi ſingulos, ex tribus prædictis, in ſua ſorte conſideres. Numquid Apoſtoli mundum & terrena contemſerunt? Nónne virgines terram corporis ſui regunt? Nónne fideles Chriſtiani, terrenis benè vtuntur, eaque omnia rectè adminiſtrant, tamquam Principes ſuper illa conſtituti? Nónne delectamenta, quæ de terrenis percipiunt, ad Dei ſummi Regis gloriam referunt? Nónne tres iſtæ hominum ſeries rectè filij Reginæ pro patribus nati cenſentur?

Regina igitur cæli, Maria, meritò nuncuparis. Nónne vel idipſum ex eo quoque probatum habemus; quòd, ſicut Regina aliquãdo vice Regis Regnum gubernat; ita tu, quando filius tuus Dominus & Rex noſter, per mortem ſe abſentauit, Eccleſiam Dei, quæ Regnum cælorum eſt, in triduo illo rexiſti, quia fidem illibatam ſeruaſti? Nónne quoque poſt eiuſdem aſcenſum, Eccleſiam gubernaſſe dicenda es, quando totius mundi Regina & Magiſtra manſiſti? Nónne meritò tibi, à Rege cælorum dictum cenſemus; Etiamſi dimidiam partem Regni petieris, impetrabis? Iuſtitiam *Eſther 5. & 7.* meritò ſibi ſeruare voluit Deus; ſed miſericordiam, alteram Regni partem, tibi permiſit: vt quidquid ſalua iuſtitia concedi poſſit, id totum in poteſtate tua, vt Matris miſericordiæ, ac Reginæ cæli, eſſet conſtitutum? Nónne eapropter, quandocumque Rex, rigorem iuſtitiæ moderans, aliquid ſtatuit de gratia perſoluendum; illud potes, ô beatiſſima Domina, de gratia Filij tui per indulgentiam impetrare?

Benè itaque, ô ſanctiſſima Virgo, peculiari iſta de cauſa, totque iam accumulatis argumentis, quotidie ab Eccleſia, ſub Reginæ titulo, ſalutaris; dum exultantibus præ lætitia animis, dicimus; Salue Regina, mater miſericordię, vita, dulcedo, & ſpes noſtra, ſalue. Item: Regina cęli, lætare, alleluia; Quia quem meruiſti portare,

portare, alleluia: Resurrexit sicut dixit, alleluia. Ora pro nobis Deum, alleluia.

3.Re.1. & 2. Huic ergo Reginæ, vt excellentiori Bethsabeæ, causam nostram, & nos ipsos, ô anima mea, commendemus; vt quæ nobis sub eiusdem heröinæ & Reginæ præsidio ac typo, in primis conceptus nostri spiritalis exordijs atque auspicijs, apud summum Regem patrocinio fuit singulari; nunc etiam in totius educationis consummatione, felicem faustumque cunctorum procuret finem; atque per eam beato exitu concludamus, quidquid eiusdem præsidio sumus exorsi, & hucusque produximus. Et vos, ô dilecti, quotquot sapitis, idem inite consilium, vestigijs eiusdem insistentes; certi, nullo vmquam tempore Regi cælorum fore ingratum, quidquid eius Matri Reginæ cæli deuotè fuerit commendatum. Sancta itaque Maria, Regina cæli, ora pro nobis. Vale inquam valdè decora, & pro nobis Christum exora.

Oratio.

DEus, qui miro ordine vitæ humanæ momenta dispensas, & Ecclesiam tuam nouo semper fœtu multiplicas; da, vt vitæ nouæ, ceu prolis spiritalis exortum atque educationem hucusque productam, beatæ Mariæ præsidiis & exemplis adiuti, quemadmodum feliciter cæpimus, ad maiorem tui nominis gloriam feliciùs absoluamus. Amen.

SERIES

SERIES TITVLORVM cum suis Distichis.

I. SANCTA MARIA.

Virgo tuum pronâ quæ concipis aure parentem;
Imprægnet nati me precor aura tui.

2. S. DEI GENITRIX.

Te mihi Diua parens obstetricante, bonorum
Simq; potens operum, propositique Parens.

3. S. VIRGO VIRGINVM.

Heroina polis salue vnica, & vnica terris,
Ducere palmaris signa pudicitiæ.

4. MATER VIVENTIVM.

Eua, parens mortis, vitam transscribe MARIÆ:
Tu neque mors illi, vitaque facta tibi est.

5. MATER PVLCHRÆ DILECTIONIS.

Æternumque in fonte bonum, riuosque per ipsum,
Fac purè puri Mater amoris amem.

6. MATER SANCTÆ SPEI.

Fluctuat hic mundus? crux anchora, portus IESVS;
Mater io sanctæ sis Cynosura Spei.

7. MATER HONORIFICATA.

Astra caput cingant, vallent tibi lilia ventrem;
At, decus es sertis MATER HONORA *tuis.*

8. LIGNVM VITÆ.

O felix arbor, vitæ immortalis alumna!
Christum in me fœtu pasce benigna tuo.

9. VENA VITÆ.

Plaga, sitis, morbi, procul hinc exeste; scaturit
Plena saporatis vena salutis aquis.

10. NAVIS INSTITORIS.

Absque te erat, panem ex alio quæ conuehis orbe,
Impia damnarat sæcula longa fames.

11. FAVVS DISTILLANS.

Fellis amara lues terræ circumluit orbem?
Virgineo edulcant indita mella fauo.

12. FONS SIGNATVS.

Non temeranda ſacrum claudunt ſignacula fontem:
Turbabit vitreas nemo profanus aquas.

13. PVTEVS AQVARVM VIVENTIVM.

Sæcla perennantes puteo quis ſufficit vndas?
Ductus inexhauſto tullius oceano.

14. TORRENS MELLIS ET BVTYRI.

Hyblæo quæ melle fluit, lactiſque medullâ,
Quid niſi delicias Emmanuelis alit.

15. DOMVS SAPIENTIÆ.

Quæ domus hæc? Sophiæ. Caſto tere limen amore,
Inter cæleſtes annumerande ſophos.

16. SPECVLVM SINE MACVLA.

Illimi hoc ſpeculo maculoſos inſpice vultus,
Exemploque animum candidiore laua.

17. THRONVS SALOMONIS.

Virgo thronus nati eſt; dedit huic Sapientia formam;
Materiem nitidum Virginitatis ebur.

18. MVLIER AMICTA SOLE.

Clarior, an maior, rutilo quæ in Sole coruſcat,
In terris poſitus quem ſuper aſtra vides?

19. PVLCHRA VT LVNA.

Luna ſub obſcuro diffindit lumine noctem;
Nocte ſed hæc mediâ dat ſine nocte diem.

20. ELECTA VT SOL.

Sol oculus mundi: tuus eſt & ſolis ocellus,
Sola cui lecta es filia, ſponſa, parens.

21. HONORIFICENTIA POPVLI NOSTRI.

Gloria Chriſtiadum; Princeps digniſſima turbâ,
Fac tua te digna vt Principe turba fiet.

22. VIRGA MOYSIS.

Virgo Moſaicæ ſuperat miracula virgæ:
Virga ſalum potuit pandere, Virgo polum.

23. CIVITAS REFVGII.

Præſidium, tutela, ſalus, pietatis aſylum,
Materno vſque patent Virginis in gremio.

24. VRBS FORTITVDINIS.

Gratia quam triplici circumfluit aurea riuo,
Rideat hoſtiles vrbs benè tuta minas.

25. CLYPEVS OMNIBVS IN TE SPERANTIBVS.

Diua, nec ignitis penetrabilis vmbo ſagittis;
Hoſtica in auctoris tela retunde caput.

26. TVRRIS EBVRNEA.

Quanta foret caſtæ in MARIA *ſubſtructio mentis,*
Æthereo turris vertice eburna docet.

27. TVRRIS DAVIDICA.

Teque, MARIA, *notant clypeatæ ſymbola turris,*
Armamenta ſacræ publica militiæ.

28. CASTRORVM ACIES ORDINATA.

Caſtrorum directa acies, te vindice, detur
Fundere victrici caſtra inimica manu.

29. PARADISVS VOLVPTATIS.

Ille tulit mortem vitæ mala, tu aurea vitæ
Mala refers, potior quis paradiſus erit?

30. DESIDERIVM COLLIVM ÆTERNORVM.

Æterni te ſuſpirant ſua gaudia colles:
Nos ad te æternis collibus ire pares.

31. LILIVM INTER SPINAS.

Lilia pungentes inter fragrantia ſpinas
Fac nos in mediis florida Virgo malis.

32. RVBVS ARDENS INCOMBVSTVS.

Qualis inoffenſum lambit ſacra flamma rubetum;
Talis in integrâ virgine mater ouat.

33. HORTVS CONCLVSVS.

Clauſus es? ô benè! nam claudens qui paſcitur inter
Lilia, prô quantas Hortule claudis opes!

34. TABERNACVLVM DEI CVM HOMINIBVS.

Quàm modica immensus sibi conopea tetendit,
Cùm nos delicias vellet habere suas.

35. THALAMVS SPONSI.

Dius Hymen, quo naturæ Deus oscula nostræ
Libauit, casto Virginis in thalamo.

36. TABERNACVLVM FOEDERIS.

Papilione sub hoc Deus atque homo fœdera iungunt:
Ara sed arcani conscia Virgo fuit.

37. ALTARE THYMIAMATIS.

Mater odorati thymiamatis ara, mephitim
Criminis heu nostri corrige odore tuo.

38. VIRGA IESSE.

Virga, parens floris, quem spiritus ille coronat;
Nos tibi, te nobis, inseruisse velis.

39. VELLVS GEDEONIS.

Arida roranti, sicco rorantia campo,
Vellera tu nostræ sanctior arrha spei.

40. STELLA MATVTINA.

Sparge tenebrosis Eoa crepuscula terris,
Tartareæque nigros discute noctis equos.

41. AVRORA CONSVRGENS.

Crimen & error abi: veri & iubar emicat æqui,
Auroræ puro purius è thalamo.

42. LAPIS ADIVTORII.

Tute, facerque lapis, manuum sine viribus vllis
Vnde fuit nostræ petra recisa spei!

43. SANCTVARIVM DEI.

Sacrum adytum Domino pectus virtutibus orna,
Collocet vt sedem cordis in æde tui.

44. ARCA TESTAMENTI.

Sethina fert auum, micat aurea fœderis arca:
Sic pudor æternat Virginis, ardet amor.

45. PROPITIATORIVM ALTISSIMI.

Propitium tibi fac materna per vbera Natum;
Vulnera per Nati propitiare Patrem.

46. SCALA IACOB.

Virginis exemplis Diuûm grassemur ad aulam:
Omnibus hæc illa est lactea ad astra via.

47. PORTA CÆLI.

Clauserat ærato Mors cardine limina vitæ:
Tu domitâ (vitæ ianua) Morte pates.

48. GLORIA IERVSALEM.

Gloria tu Solymæ, Cæli tibi curia victis
Hostibus applaudens, iö triumphe, canit.

49. SOLIVM GLORIÆ DEI.

Gloria te Domini solium sibi legit, & in te
Maiestatis habet ac pietatis opes.

50. REGINA CÆLI.

Te regni sociam cæli Regnator adoptat;
Vt terras oculo dexteriore bees.

APPROBATIO.

IN his duobus libellis, quibus titulus est, PARADISVS SPONSI ET SPONSÆ: in quo MESSIS MYRRHÆ ET AROMATVM, & PANCARPIVM MARIANVM, auctore P. Ioanne Dauid Societatis IESV Sacerdote, nihil deprehendi, nisi quod pietati & charitati fouendæ & inflammandæ conducat. Ita testor

Martinus Baccius Tiletanus S. Theologiæ Licentiatus, & Archipresbyter Ecclesiæ Cathedralis Iprensis ad librorum visitationem commissus.

SVM-

SVMMA PRIVILEGII.

ALBERTVS & ISABELLA CLARA EVGENIA, Archiduces Auſtriæ, Duces Burgundiæ, Brabantiæ, &c. Sereniſſimi Belgarum Principes, Diplomate ſuo ſanxerunt; nequis libellos, quibus titulus eſt, PARADISVS SPONSI ET SPONSÆ: in quo MESSIS MYRRHÆ ET AROMATVM, & PANCARPIVM MARIANVM, auctore *P. Ioanne Dauid*, *Societatis* IESV *Sacerdote*, præter Balthaſaris & Ioannis Moretorum fratrum voluntatem, vllo modo imprimat, aut alibi terrarum impreſſos, in has Inferioris Germaniæ ditiones importet, venaléſve habeat. Qui ſecùs faxit, confiſcatione librorum & alia graui pœna mulctabitur, vti latiùs patet in litteris datis Bruxellæ, XVII. Ianuarij, M. DC. XI.

Signat.

S. de Grimaldi.

Et in Concilio Brabantiæ,

I. de Buſchere.

LABORE
ET, CONSTANTIA.